

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ЗБІРНИК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ СФЕРИ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

(в редакції станом на лютий 2025 року)

КИЇВ – 2025

Автор передмови і координатор проєкту:

Палієнко Артем Олександрович

Відповідальний виконавець і спеціальний редактор:

Ph.D. з історії та археології Ліхолетов Ярослав Володимирович

Упорядники:

Ph.D. з історії та археології Ліхолетов Ярослав Володимирович

Вицина Діана Сергіївна

Лядова Анастасія Іванівна

Гусейнов Роман Асафович

Організаційно-юридичне забезпечення видання:

Любаренко Ігор Олегович

Редакційна колегія

Палієнко А. О., Ліхолетов Я. В., Захарченко Є. С., Любаренко І. О., Вицина Д. С., Лядова А. І.

Збірник нормативно-правових актів сфери охорони культурної спадщини (в редакції станом на лютий 2025 р. Київ : УДІКС, 2025. 805 с.

Оновлений збірник охоплює систематизовану нормативно-правову базу пам'яткоохоронної галузі, яка регулює питання, що стосуються виявлення, збереження, захисту та популяризації національної культурної спадщини України.

Видання розраховано на провідних фахівців пам'яткоохоронної галузі, науковців, юристів, громадських активістів і всіх тих, хто цікавиться юридичною стороною роботи з нерухомими пам'ятками культурної спадщини.

Тексти подано станом на лютий 2025 року

Тексти подаються в оригінальній редакції з офіційних ресурсів:

<https://www.rada.gov.ua/>

<https://ips.ligazakon.net/>

ЗМІСТ

Передмова.....	С. 7
Конвенції ратифіковані Україною	
Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини.....	С. 8
Європейська ландшафтна конвенція.....	С. 18
ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про охорону археологічної спадщини (переглянута).....	С. 25
Конвенція про охорону підводної культурної спадщини.....	С. 31
Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи.....	С. 47
Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини.....	С. 54
Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження.....	С. 65
Конституція та кодекси України	
КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ (Витяг).....	С. 78
ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Витяг).....	С. 80
КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Витяг).....	С. 94
КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (Витяг).....	С. 99
ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Витяг).....	С. 107
ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Витяг).....	С. 111
Закони України	
Про охорону культурної спадщини.....	С. 118
Про охорону археологічної спадщини.....	С. 167
Про культуру.....	С. 178
Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей.....	С. 207
Про ратифікацію Угоди про вивезення та ввезення культурних цінностей.....	С. 218
Про міжнародні договори України.....	С. 223
Про музеї та музейну справу.....	С. 234
Про природно-заповідний фонд України.....	С. 252
Про охорону навколишнього природного середовища.....	С. 287
Про регулювання містобудівної діяльності.....	С. 329
Про архітектурну діяльність.....	С. 467
Про основи містобудування.....	С. 487
Про землеустрій.....	С. 500

Про державну експертизу землепорядної документації.....	C. 551
Про поховання та похоронну справу.....	C. 552
Про свободу совісті та релігійні організації (Витяг).....	C. 556
Про рекламу (Витяг).....	C. 558
Про столицю України - місто-герой Київ (Витяг).....	C. 561
Про місцеве самоврядування в Україні (Витяг).....	C. 562
Про державний кордон України (Витяг).....	C. 589

Укази Президента України

Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму.....	C. 590
Про Положення про національний заклад (установу) України.....	C. 593
Про День пам'яток історії та культури.....	C. 596
Про невідкладні заходи щодо розвитку міста Києва.....	C. 596

Постанови Кабінету Міністрів України

Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток.....	C. 599
Про затвердження Списку історичних населених місць України.....	C. 601
Про затвердження Порядку визнання населеного місця історичним.....	C. 610
Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини.....	C. 612
Про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток.....	C. 622
Про експертну грошову оцінку земельних ділянок.....	C. 638
Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць.....	C. 653
Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України.....	C. 656
Про затвердження Порядку проведення експертизи містобудівної документації.....	C. 659
Про затвердження Порядку передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини.....	C. 663
Про умови передачі культових будівель - визначних пам'яток архітектури релігійним організаціям.....	C. 665

Про затвердження Типового договору про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю.....	C. 665
Про затвердження Типового положення про адміністрацію історико-культурного заповідника...	C. 671
Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури.....	C. 676
Про затвердження Положення про Музейний фонд України.....	C. 680
Про затвердження зразка свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України.....	C. 687
Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення.....	C. 689
Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів.....	C. 695

Накази Мінікультури, Мінрегіонбуду, Держслужби

Про затвердження Порядку встановлення та утримання охоронних дощок та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках.....	C. 697
Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки.....	C. 701
Про затвердження форм облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини.....	C. 710
Про затвердження Порядку обліку об'єктів культурної спадщини.....	C. 715
Про затвердження методичних рекомендацій.....	C. 737
Про затвердження Типового положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини.....	C. 755
Про затвердження Положення про Науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України.....	C. 759
Про затвердження форм дозволів на проведення археологічних розвідок та розкопок, а також інших видів земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою.....	C. 764
Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини.....	C. 770
Про затвердження Стандарту надання адміністративної послуги з видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України.....	C. 779
Про затвердження Порядку відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини.....	C. 785
Про затвердження Порядку спорудження (створення) пам'ятників і монументів.....	C. 789

Про затвердження ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту".....	C. 794
Про затвердження державних будівельних норм (№ 249).....	C. 795
Про затвердження державних будівельних норм (№ 262).....	C. 796
Про затвердження ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».....	C. 797
Про затвердження ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту".....	C. 798
Про прийняття національного стандарту України ДСТУ Б Б.2.2-10:2016 "Склад та зміст науково-проектної документації щодо визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування".....	C. 799
Про затвердження ДБН В.2.2-40:2018 "Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення".....	C. 800
Про затвердження ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».....	C. 801
Про затвердження форми звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) "Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини" та Інструкції щодо її заповнення.....	C. 803

ПЕРЕДМОВА

Пам'яткоохоронна галузь займає чільне місце в процесі формування і трансформації державної культурної галузі.

В умовах російсько-української війни, пам'ятки нерухомої культурної спадщини опинилися в складній ситуації, під загрозою руйнації або ж тотального знищення.

Для об'єктивної роботи з пам'ятками культурної спадщини кожен фахівець мусить орієнтуватися в базових принципах, які закладені як в українському так і в закордонному нормативно-правовому підґрунті.

На сьогоднішній день потрібне розширення поінформованості серед суспільства, фахівців пам'яткоохоронної галузі, громадськості, задля того, щоб створити належні умови для дотримання чинних норм для захисту нерухомих пам'яток, а також недопущення їхньої фізичної руйнації.

Оновлений збірник нормативно-правових актів містить в собі максимально широкий спектр документів, який включає в себе як міжнародні документи, так і державні закони, укази, постанови, накази.

Метою видання є не тільки систематизація чинних нормативно-правових документів пам'яткоохоронної галузі, але й популяризація законодавчих стандартів у виявленні, збереженні та захисті нерухомих пам'яток культурної спадщини.

Видання оновленого збірника повинно сприяти не тільки обізнаності серед фахівців і суспільства, але й повинно підштовхувати до позитивних трансформацій, а також постійного вдосконалення нормативно-правового підґрунтя сфери охорони культурної спадщини.

Директор
Українського державного
інституту культурної спадщини

А. О. Палієнко

КОНВЕНЦІЇ РАТИФІКОВАНІ УКРАЇНОЮ

КОНВЕНЦІЯ про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 16.11.72 р.

ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 04.10.88 р., Указ Президії ВР УРСР N 6673-XI

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, що зібралася в Парижі з 17 жовтня по 21 листопада 1972 року на свою сімнадцяту сесію,

констатуючи, що культурній і природній спадщині дедалі більше загрожує руйнування, що викликається не лише традиційними причинами пошкодження, а й еволюцією соціального й економічного життя, яка погіршує їх ще більш небезпечними шкідливими й руйнівними явищами,

беручи до уваги, що пошкодження або зникнення будь-яких зразків культурної цінності чи природного середовища є згубним збідненням надбання всіх народів світу,

беручи до уваги, що охорона цієї спадщини на національному рівні часто буває недостатньою у зв'язку з обсягом засобів, яких вона вимагає, і недостатністю економічних, наукових та технічних ресурсів країни, на території якої перебуває цінність, що підлягає захисту,

нагадуючи, що в Статуті Організації передбачено, що вона допомагає збереженню прогресу і поширенню знань, виявляючи турботу про збереження й охорону загальної спадщини людства та рекомендуючи заінтересованим народам укладення відповідних міжнародних конвенцій,

вважаючи, що існуючі міжнародні конвенції, рекомендації та резолюції щодо культурних і природних цінностей свідчать про важливість, якою є для всіх народів світу збереження унікальних і незамінних цінностей, незалежно від того, якому народу вони належать,

беручи до уваги, що деякі цінності культурної і природної спадщини становлять значний інтерес, що вимагає їх збереження як частини всесвітньої спадщини всього людства,

беручи до уваги, що у зв'язку з масштабами й серйозністю нових небезпек, які їм загрожують, все міжнародне співтовариство має брати участь в охороні природної і культурної спадщини,

надаючи колективного сприяння, яке, не замінюючи діяльності заінтересованої держави, на території якої перебуває цінність, ефективно доповнить її,

беручи до уваги, що з цією метою необхідно прийняти нові договірні положення, що встановлюють ефективну систему колективної охорони пам'яток видатного універсального культурного й природного значення, засновану на постійній основі відповідно до сучасних наукових методів,

вирішивши на своїй шістнадцятій сесії, що це питання є предметом міжнародної конвенції,

прийняла шістнадцятого листопада 1972 року цю Конвенцію. I. Визначення культурної і природної спадщини

I. Визначення культурної і природної спадщини

Стаття 1

У цій Конвенції під "культурною спадщиною" розуміються:

пам'ятки: твори архітектури, монументальної скульптури й живопису, елементи та структури археологічного характеру, написи, печери та групи елементів, які мають видатну універсальну цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки;

ансамблі: групи ізольованих чи об'єднаних будівель, архітектура, єдність чи зв'язок з пейзажем яких є видатною універсальною цінністю з точки зору історії, мистецтва чи науки;

визначні місця: твори людини або спільні витвори людини й природи, а також зони, включаючи археологічні визначні місця, що є універсальною цінністю з точки зору історії, естетики, етнології чи антропології.

Стаття 2

У цій Конвенції під "природною спадщиною" розуміються:

природні пам'ятки, створені фізичними й біологічними утвореннями або групами таких утворень, що мають видатну універсальну цінність з точки зору естетики чи науки;

геологічні й фізіографічні утворення й суворо обмежені зони, що є ареалом видів тварин і рослин, які зазнають загрози й мають видатну універсальну цінність з точки зору науки чи збереження;

природні визначні місця чи суворо обмежені природні зони, що мають видатну універсальну цінність з точки зору науки, збереження чи природної краси.

Стаття 3

Кожній державі - стороні цієї Конвенції належить визначити й розмежувати різні цінності, що перебувають на її території і передбачаються зазначеними вище статтями 1 і 2.

II. Національна охорона та міжнародна охорона культурної і природної спадщини

Стаття 4

Кожна держава - сторона цієї Конвенції визнає, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, що зазначена у статтях 1 і 2, яка перебуває на її території, покладається насамперед на неї. З цієї метою вона прагне діяти як власними зусиллями, максимально використовуючи наявні ресурси, так і, за необхідності, використовувати міжнародну допомогу і співробітництво, якими вона може користуватися, зокрема, у фінансовому, художньому, науковому й технічному відношеннях.

Стаття 5

Держави - сторони цієї Конвенції з тим, щоб забезпечити якомога ефективнішу охорону і збереження та якомога активнішу популяризацію культурної і природної спадщини, розміщеної на її території, прагнуть в умовах, властивих кожній країні:

а) проводити загальну політику, спрямовану на надання культурній і природній спадщині певних функцій у громадському житті та на включення охорони цієї спадщини до програм загального планування;

б) створювати, якщо вони ще не створені, на своїй території одну чи кілька служб з охорони, збереження й популяризації культурної й природної спадщини, які мають у своєму розпорядженні відповідний персонал і засоби, що дають змогу виконувати покладені на них завдання;

с) розвивати наукові й технічні опрацювання і дослідження та вдосконалювати методи роботи, які дають змогу державі усувати небезпеку, що загрожує її культурній та природній спадщині;

д) вживати відповідних правових, адміністративних і фінансових заходів щодо виявлення, охорони, збереження, популяризації й відновлення цієї спадщини;

е) сприяти створенню чи розвитку національних або регіональних центрів підготовки в галузі охорони, збереження й популяризації культурної й природної спадщини, а також заохочувати наукові дослідження в цій галузі.

Стаття 6

1. Повністю поважаючи суверенітет держав, на території яких перебуває культурна і природна спадщина, визначена в статтях 1 і 2, і не торкаючись прав, передбачених національним законодавством щодо зазначеної спадщини, держави - сторони цієї Конвенції визнають, що вона є загальною спадщиною, для охорони якої все міжнародне співтовариство зобов'язане співробітничати.

2. Держави-сторони зобов'язуються згідно з положеннями цієї Конвенції сприяти визнанню, охороні, збереженню й популяризації культурної й природної спадщини, зазначеної в пунктах 2 і 4 статті 11, якщо цього попросять держави, на території яких вона розміщена.

3. Кожна держава - сторона цієї Конвенції зобов'язується не вдаватися до будь-яких навмисних дій, що могли б завдати прямо чи посередньо шкоди культурній і природній спадщині, зазначеній у статтях 1 і 2, яка розміщена на території інших держав - сторін цієї Конвенції.

Стаття 7

У цій Конвенції під міжнародною охороною всесвітньої культурної і природної спадщини розуміється створення системи міжнародного співробітництва і допомоги для надання державам - сторонам Конвенції допомоги в зусиллях, спрямованих на збереження й виявлення цієї спадщини.

ІІІ. Міжурядовий комітет з охорони всесвітньої культурної і природної спадщини

Стаття 8

1. При Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури засновується Міжурядовий комітет з охорони визначної культурної і природної спадщини загального значення, що називається "Комітет всесвітньої спадщини". Він складається з 15 держав - сторін Конвенції, які обираються державами - сторонами Конвенції, котрі збираються на Генеральну асамблею під час чергових сесій Генеральної конференції ЮНЕСКО. Кількість держав, що входять до складу Комітету, буде доведена до 21, починаючи з чергової сесії Генеральної конференції, яка буде проведена після набуття чинності цією Конвенцією не менш як для 40 держав.

2. Вибори членів Комітету мають забезпечувати справедливе представництво різних районів і культур світу.

3. На засіданнях Комітету можуть бути присутні з дорадчим голосом по одному представникові від Міжнародного дослідного центру збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр), Міжнародної ради з охорони природи і природних багатств (МРОП), до яких можуть приєднатися на прохання держав - сторін Конвенції представники інших міжурядових і неурядових організацій, що мають аналогічні цілі.

Стаття 9

1. Держави - члени Комітету всесвітньої спадщини здійснюють свої повноваження, починаючи з кінця чергової сесії Генеральної конференції, на якій вони були обрані, до кінця її третьої наступної чергової сесії.

2. Повноваження однієї третини членів, призначених під час перших виборів, закінчуються в кінці першої чергової сесії Генеральної конференції, що відбувається після тієї, на якій вони були обрані, а повноваження другої третини членів, призначених у той же час, закінчуються в кінці другої

чергової сесії Генеральної конференції, що відбувається після тієї, на якій вони були обрані. Прізвища цих членів Комітету визначаються головою Генеральної конференції шляхом жеребкування після перших виборів.

3. Держави - члени Комітету добирають своїми представниками компетентних осіб у галузі культурної і природної спадщини.

Стаття 10

1. Комітет всесвітньої спадщини приймає свої правила процедури.

2. Комітет може в будь-який час запрошувати на свої засідання громадські чи приватні організації, а також приватних осіб для консультацій з окремих питань.

3. Комітет може створювати консультативні органи, які він вважає за необхідні для виконання своїх завдань.

Стаття 11

1. Кожна держава - сторона цієї Конвенції подає, за можливості, Комітету всесвітньої спадщини перелік цінностей культурної і природної спадщини, що розміщені на її території і можуть бути включені у список, передбачений у пункті 2 цієї статті. Цей перелік, який не можна вважати вичерпним, має містити документацію щодо місцеперебування даних цінностей та інтересу, що вони собою являють.

2. На підставі переліків, що подаються державами згідно з пунктом 1, Комітет складає, поновлює і публікує список цінностей культурної і природної спадщини (під назвою "Список всесвітньої спадщини"), як вони визначені у статтях 1 і 2 цієї Конвенції, які, на його думку, мають видатну універсальну цінність відповідно до встановлених критеріїв. Оновлений список розсилається не рідше ніж один раз на два роки.

3. Внесення цінностей до списку всесвітньої спадщини не може бути проведене без згоди заінтересованої держави. Включення цінності, розміщеної на території, суверенітет чи юрисдикція якої оспорується кількома державами, жодним чином не впливає на права сторін, що спорять.

4. Комітет складає, оновлює й публікує, коли цього вимагають обставини, список цінностей, що фігурують у списку всесвітньої спадщини, для врятування яких вимагаються значні роботи і щодо яких у рамках цієї Конвенції держава просила допомоги (під назвою "Список всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою"). У цьому списку зазначається приблизна вартість операцій. До цього списку можуть бути внесені тільки цінності культурної і природної спадщини, яким загрожують серйозні й конкретні небезпеки, як, наприклад, загроза зникнення внаслідок прогресуючого руйнування, проекти проведення великих громадських чи приватних робіт, швидкий розвиток міст і туризму, руйнування у зв'язку зі змінами призначення або права власності на землю, серйозні пошкодження внаслідок невстановленої причини, занедбаність з яких-небудь причин, стихійне лихо і катаклізми, небезпека збройних конфліктів, великі пожежі, землетруси, зсуви, вулканічні вибухи, зміни рівня води, повені, припливи. У разі надзвичайних обставин Комітет може в будь-який час внести до списку всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою, нову цінність і негайно повідомити про це.

5. Комітет визначає критерії, на підставі яких цінність культурної чи природної спадщини може бути включена до обох списків, передбачених у пунктах 2 і 4 цієї статті.

6. До того як прийняти остаточне рішення про невключення цінності до одного із двох списків, згаданих у пунктах 2 і 4 цієї статті, Комітет консультується з державами-сторонами, на території яких розміщена вищезгадана цінність культурної чи природної спадщини.

7. Комітет, за домовленістю із заінтересованими державами, координує й заохочує проведення вивчення й досліджень, необхідних для складання списків, зазначених у пунктах 2 і 4 цієї статті.

Стаття 12

Той факт, що якась цінність культурної чи природної спадщини не була включена до одного з двох списків, зазначених у пунктах 2 і 4 статті 11, жодною мірою не означає, що вона не має видатної універсальної цінності чи інших цілей, крім тих, які є наслідком включення їх до цих списків.

Стаття 13

1. Комітет всесвітньої спадщини отримує та вивчає заявки про надання міжнародної допомоги, подані державами - сторонами Конвенції щодо культурної і природної спадщини, розміщеної на їхній території, які включені або можуть бути включені до списків, згаданих у пунктах 2 і 4 статті 11. Предметом заявок може бути охорона, збереження, популяризація чи відновлення цих цінностей.

2. Заявки про міжнародну допомогу відповідно до пункту 1 цієї статті можуть стосуватися виявлення культурної і природної спадщини, визначеної у статтях 1 і 2 в тому разі, коли попередні дослідження показали, що це буде виправданим.

3. Комітет приймає рішення щодо цих заявок, визначає, за необхідності, характер і обсяг своєї допомоги та дозволяє укладання від свого імені необхідних угод із заінтересованим урядом.

4. Комітет встановлює порядок черговості для своїх операцій. Він робить це, беручи до уваги важливість для всесвітньої культурної і природної спадщини, що підлягає захисту, необхідності забезпечити міжнародну охорону найбільш представницьких цінностей природи, генія й історії народів світу на терміновість робіт, які необхідно провести, резерв ресурсів держав, на території яких розміщені ці цінності, і, зокрема, ступінь, в якому вони могли б забезпечити схоронність цих цінностей своїми засобами.

5. Комітет складає, оновлює й розповсюджує список цінностей для надання міжнародної допомоги.

6. Комітет приймає рішення про використання засобів фонду, створеного згідно зі статтею 15 цієї Конвенції. Він вишукує способи для поповнення цих засобів і вживає у зв'язку з цим усіх необхідних заходів.

7. Комітет співробітничав з міжнародними й національними, урядовими й неурядовими організаціями, що додержуються цілей, аналогічних цілям цієї Конвенції. З метою виконання своїх програм і проєктів, Комітет може, зокрема, вдаватися до допомоги Міжнародного дослідного Центру збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр), Міжнародної ради з охорони природи і природних багатств (МРОП), а також державних і приватних органів і приватних осіб.

8. Рішення Комітету приймаються більшістю у дві третини присутніх і голосуючих членів. Кворум становить більшість членів Комітету.

Стаття 14

1. Комітету всесвітньої спадщини допомагає Секретаріат, що його призначає Генеральний директор ЮНЕСКО.

2. Генеральний директор, користуючись послугами Міжнародного дослідного центру збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр), Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС), Міжнародної ради з охорони природи і природних багатств

(МРОП) у галузях їхньої компетенції та їхніх відповідних можливостей, готує документацію Комітету, порядок денний його засідань та забезпечує виконання його рішень.

IV. Фонд охорони всесвітньої культурної і природної спадщини

Стаття 15

1. Цим засновується Фонд охорони всесвітньої культурної і природної спадщини, що має видатну універсальну цінність і називається Фондом всесвітньої спадщини.

2. Цей Фонд згідно з відповідними статтями Положення про фінанси ЮНЕСКО є цільовим фондом.

3. Засоби Фонду становлять: а) добровільні й обов'язкові внески держав - сторін цієї Конвенції; б) вклади, дари й заповідальні суми, що можуть бути зроблені: і) іншими державами; ii) ЮНЕСКО та іншими організаціями системи Організації Об'єднаних Націй, зокрема Програмою розвитку ООН та іншими міжурядовими організаціями; iii) державними й приватними органами та фізичними особами; с) проценти з сум, позичених Фондом; d) сума зборів і надходжень від заходів, організованих на користь Міжнародного фонду, а також е) будь-які інші ресурси, затверджені відповідно до положення про Фонд, розробленого Комітетом всесвітньої спадщини.

4. Внески у Фонд та інші форми допомоги, що надається Комітетові, можуть використовуватися тільки в цілях, визначених Комітетом. Комітет може приймати внески, призначені лише для певної програми чи конкретного проекту, за умови, що Комітет ухвалить рішення про виконання цієї програми чи проекту. Внески у Фонд не супроводжуються жодними політичними умовами.

Стаття 16

1. Без шкоди будь-якому добровільному додатковому внеску держави-сторони цієї Конвенції зобов'язуються сплачувати регулярно раз на два роки у Фонд всесвітньої спадщини внески, сума яких, що становить однаковий відсоток для всіх держав, буде визначатися Генеральною асамблеєю держав - сторін Конвенції, що збираються на сесію Генеральної конференції ЮНЕСКО. Прийняття цього рішення вимагає більшості голосів присутніх і голосуючих держав-сторін, які не зробили заяви, передбаченої у пункті 2 цієї статті. Внесок держав - сторін Конвенції у жодному разі не може перевищувати одного відсотка їхнього внеску до звичайного бюджету ЮНЕСКО.

2. Однак, як це передбачено у статті 31 чи 32 цієї Конвенції, кожна держава може в момент здачі своїх ратифікаційних грамот, актів про прийняття або приєднання заявити, що вона не буде зв'язана положеннями пункту 1 цієї статті.

3. Держава - сторона Конвенції, що зробила заяву, передбачену в пункті 2 цієї статті, може в будь-який час зняти згадану вище заяву шляхом повідомлення Генерального директора ЮНЕСКО. Однак зняття заяви буде мати вплив на обов'язковий внесок цієї держави тільки з дня чергової Генеральної асамблеї держав-сторін.

4. Щоб Комітет зміг ефективно планувати свою діяльність, внески держав - сторін цієї Конвенції, що зробили заяви, передбачені в пункті 2 цієї статті, повинні надходити на регулярній основі принаймні раз на два роки й не повинні бути меншим за суми внесків, що мають вноситися в тому разі, якби вони були зв'язані положеннями пункту 1 цієї статті.

5. Будь-яка держава - сторона Конвенції, що має заборгованість по своїх обов'язкових чи добровільних внесках за поточний рік і календарний рік, що безпосередньо передує йому, не може бути обрана до комітету Фонду всесвітньої спадщини; дане положення не застосовується в ході перших виборів. Повноваження такої держави, що є членом Комітету, закінчуються в момент виборів, передбачених у пункті 1 статті 8 цієї Конвенції.

Стаття 17

Держави - сторони цієї Конвенції сприяють створенню державних чи приватних фондів або асоціацій, що мають на меті заохочення пожертвувань для охорони культурної і природної спадщини відповідно до положень статей 1 і 2 Конвенції.

Стаття 18

Держави - сторони цієї Конвенції надають допомогу організованим під егідою ЮНЕСКО міжнародним компаніям збирання коштів для Фонду всесвітньої спадщини. Вони сприяють збиранню коштів для цих заходів, що проводяться організаціями, зазначеними в пункті 3 статті 15.

V. Умови і форми надання міжнародної допомоги

Стаття 19

Будь-яка держава - сторона цієї Конвенції може звертатися з проханням про надання міжнародної допомоги на користь цінностей культурної чи природної спадщини, що мають видатну універсальну цінність і розміщені на її території. Вона повинна подавати разом зі своєю заявкою інформацію й документацію, передбачені у статті 21, які вона має у своєму розпорядженні і які необхідні Комітету для прийняття рішень.

Стаття 20

Міжнародна допомога згідно з цією Конвенцією може надаватися лише для цінностей культурної і природної спадщини, які Комітет всесвітньої спадщини вирішив чи вирішує включити в один із списків, зазначених у пунктах 2 і 4 статті 11, згідно з пунктом 2 статті 13, пунктом "с" статті 22 та статтею 23.

Стаття 21

1. Комітет всесвітньої спадщини визначає процедуру розгляду заявок про надання Фондом міжнародної допомоги, яку він покликаний надавати, та зазначає, зокрема, елементи, які мають міститися в заявці: опис передбачуваної діяльності, необхідних робіт, їх приблизна вартість та виклад причин, через які ресурси держави, що звертається із заявкою, не дають їй змоги повністю зробити необхідні витрати. Заявки мають щоразу, коли це можливо, підкріплюватися висновком експертів.

2. Заявки про допомогу, подані у зв'язку з катастрофами і стихійними лихами, через терміновість робіт, які, можливо, необхідно буде провести, Комітет повинен розглядати в першу чергу; у розпорядженні Комітету має бути резервний фонд, призначений для подібних випадків.

3. Перед прийняттям рішення Комітет може провести дослідження чи консультації, які він вважатиме за необхідне.

Стаття 22

Допомога, що надається Комітетом всесвітньої спадщини, може мати такі форми: а) дослідження художніх, наукових і технічних проблем, що їх ставить охорона, збереження, відновлення й популяризація культурної і природної спадщини так, як її визначено в пунктах 2 і 4 статті 11 цієї Конвенції; б) направлення експертів, техніків і кваліфікованих робітників для забезпечення задовільного виконання затвердженого проекту; с) підготовка спеціалістів усіх рівнів у галузі виявлення, охорони, збереження, відновлення й популяризації культурної і природної спадщини; d) надання обладнання, якого заінтересована держава не має і позбавлена змоги його придбати; е) надання позик з низьким відсотком або без відсотка, що можуть сплачуватися на довгостроковій основі; f) надання у надзвичайних і спеціально мотивованих випадках безплатних субсидій.

Стаття 23

Комітет всесвітньої спадщини може також надавати міжнародну допомогу національним і регіональним центрам підготовки спеціалістів усіх рівнів у галузі виявлення, охорони, збереження, відновлення й популяризації культурної і природної спадщини.

Стаття 24

Наданню звичайної допомоги мають передувати ретельні наукові, економічні й технічні дослідження. В цих дослідженнях необхідно використовувати найпередовіші методи охорони, збереження, відновлення і популяризації культурної і природної спадщини. В дослідженнях мають також визначатися шляхи, що дають змогу раціонально використовувати наявні ресурси заінтересованої держави.

Стаття 25

У принципі фінансування необхідних робіт має лише частково покладатися на міжнародне співтовариство. Держава, що користується міжнародною допомогою, надає значну частину коштів, які виділяються для кожної програми чи проекту, за винятком тих випадків, коли її фінансовий стан не дозволяє цього.

Стаття 26

Комітет всесвітньої спадщини і держава, що одержує допомогу, визначають в укладених ними угодах умови, на яких мають здійснюватися програми чи проекти, що є предметом міжнародної допомоги згідно з цією Конвенцією. Державі, що користується цією міжнародною допомогою, належить на умовах, визначених в угоді, продовжувати охороняти, зберігати й популяризувати цінності, що підлягають збереженню.

VI. Просвітні програми

Стаття 27

1. Держави-сторони цієї Конвенції прагнуть, застосовуючи всі відповідні засоби, і зокрема просвітні й інформаційні програми, зміцнювати повагу і прихильність своїх народів до культурної та природної спадщини, визначеної у статтях 1 і 2 Конвенції.

2. Вони зобов'язуються широко інформувати громадськість про небезпеку, що загрожує цій спадщині, а також про заходи, що вживаються на виконання цієї Конвенції.

Стаття 28

Держави - сторони цієї Конвенції, що одержують міжнародну допомогу згідно з цією Конвенцією, вживають відповідних заходів з метою ознайомлення з важливістю й роллю спадщини.

Стаття 29

1. Держави - сторони цієї Конвенції повідомляють у доповідях, які вони подають Генеральній конференції ЮНЕСКО за установленими нею строками і формою, про законодавчі й регламентуючі положення та інші заходи, вжиті ними з метою виконання цієї Конвенції, а також подають відомості про досвід, накопичений ними в цій галузі.

2. Ці доповіді доводяться до відома Комітету всесвітньої спадщини.

3. Комітет подає кожній черговій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО доповідь про свою діяльність.

VIII. Заключні положення

Стаття 30

Ця Конвенція укладена англійською, арабською, іспанською, російською і французькою мовами, причому всі п'ять текстів є автентичними.

Стаття 31

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації або прийняттю державами - членами Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури в порядку, передбаченому їх конституціями.

2. Ратифікаційні грамоти або акти про прийняття здаються на зберігання Генеральному директорові ЮНЕСКО.

Стаття 32

1. До цієї Конвенції може приєднатися будь-яка держава, що не є членом ЮНЕСКО, яка отримає від Генеральної конференції ЮНЕСКО запрошення приєднатися до неї.

2. Приєднання здійснюється шляхом здачі акта про приєднання на зберігання Генеральному директорові ЮНЕСКО.

Стаття 33

Ця Конвенція набуває чинності через три місяці з дня здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або акта про прийняття чи приєднання, але лише щодо тих держав, які здали на зберігання свої акти про ратифікацію, прийняття або приєднання в зазначений день чи раніше. Щодо будь-якої іншої держави Конвенція набуває чинності через три місяці після того, як вона здала на зберігання свій акт про ратифікацію, прийняття або приєднання.

Стаття 34

Держав - сторін цієї Конвенції, що мають федеративний устрій, стосується таке: а) відносно положень цієї Конвенції, виконання яких є предметом законодавчої діяльності центральної чи федеральної законодавчої влади, зобов'язання федерального чи центрального уряду будуть такими самими, що й зобов'язання держав-сторін, які не є федеративними державами; б) відносно положень цієї Конвенції, виконання яких є предметом законодавчої діяльності кожного із штатів, країн, провінцій, кантонів, котрі згідно з системою федерації не зобов'язані вживати законодавчих заходів, належить доводити зазначені положення до відома компетентних властей штатів, країн, провінцій і кантонів з метою їх прийняття.

Стаття 35

1. Кожна держава - сторона цієї Конвенції може денонсувати дану Конвенцію.

2. Денонсація нотифікується письмовим актом, який здається Генеральному директорові ЮНЕСКО.

3. Денонсація стає чинною через дванадцять місяців після отримання акта про денонсацію. Вона жодним чином не змінює фінансових зобов'язань, узятих на себе денонсуючою державою, до дати набуття чинності денонсацією.

Стаття 36 Генеральний директор ЮНЕСКО повідомляє держави - члени Організації, держави, що не є членами Організації, зазначені у статті 32, а також Організацію Об'єднаних Націй про здачу на зберігання всіх актів про ратифікації, прийняття або приєднання, зазначених у статтях 31 і 32, а також про денонсації, зазначені у статті 35.

Стаття 37

1. Ця Конвенція може бути переглянута Генеральною конференцією ЮНЕСКО. Однак її переглянутий текст буде зобов'язувати лише ті держави, які стануть сторонами переглянутої Конвенції.

2. У разі, якщо Генеральна конференція прийме нову Конвенцію в результаті повного або часткового перегляду цієї Конвенції і якщо в новій Конвенції не буде інших вказівок, ця Конвенція буде закрита для ратифікації, прийняття або приєднання з дня набуття чинності новою Конвенцією.

Стаття 38

Згідно зі статтею 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй (995_010) ця Конвенція буде зареєстрована в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора ЮНЕСКО.

Європейська ландшафтна конвенція

(Конвенцію ратифіковано Законом
N 2831-IV від 07.09.2005, ВВР, 2005, N 51, ст.547)

Дата підписання: 20.10.2000

Дата ратифікації: 07.09.2005

Дата набуття чинності для України: 01.07.2006

Офіційний переклад

Преамбула

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи те, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами для цілей охорони та реалізації ідеалів і принципів, які є їхньою спільною спадщиною, і що ці цілі досягаються зокрема, шляхом угод в економічній і соціальній сферах;

зацікавлені у забезпеченні сталого розвитку, що базується на збалансованому і гармонійному співвідношенні між соціальними потребами, економічною діяльністю та довкіллям;

беручи до уваги, що ландшафт відіграє важливу суспільну роль у культурній, екологічній, природоохоронній та соціальній сферах і є ресурсом, який сприяє економічній діяльності; що його охорона, регулювання та планування може сприяти створенню нових робочих місць;

усвідомлюючи, що ландшафт сприяє формуванню місцевих культур і є основним компонентом європейської природної та культурної спадщини, який сприяє добробуту людей та консолідації європейської ідентичності;

визначаючи, що ландшафт є важливою складовою якості життя людини всюди: в містах і сільській місцевості, у занедбаній місцевості та місцевості високої якості, в місцевості виняткової краси та в звичайній місцевості;

беручи до уваги, що розвиток сільського та лісового господарства, технічних засобів промислового виробництва та добування мінералів, а також регіонального планування, міського планування, транспорту, інфраструктури, індустрії туризму та відпочинку, так само як і, на більш загальному рівні, зміни у світовій економіці, у багатьох випадках прискорюють зміну ландшафтів;

бажаючи задовольнити прагнення громадськості насолоджуватися ландшафтами високої якості та відігравати активну роль у розвитку ландшафтів;

вважаючи, що ландшафт є ключовим елементом добробуту людини і суспільства, і що його охорона, регулювання і планування призводить до виникнення прав і обов'язків для кожної людини;

зважаючи на правові інструменти, що існують на міжнародному рівні у сфері охорони та управління природною і культурною спадщиною, регіонального та просторового планування, місцевого самоврядування та транскордонного співробітництва, зокрема Конвенцію про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Берн, 19 вересня 1979 року),

Конвенцію про охорону архітектурної спадщини Європи (Гранада, 3 жовтня 1985 року), Європейську конвенцію про охорону археологічної спадщини (переглянута) (Валлетта, 16 січня 1992 року), Європейську рамкову конвенцію про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Мадрид, 21 травня 1980 року) та додаткові протоколи до неї, Європейську Хартію місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 року), Конвенцію про біологічне різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 5 червня 1992 року), Конвенцію про

охорону світової культурної та природної спадщини (Париж, 16 листопада 1972 року) та Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхус, 25 червня 1998 року);

визнаючи, що якість та різноманітність європейських ландшафтів є спільним ресурсом, і що важливо співпрацювати в напрямку його охорони, регулювання та планування;

бажаючи створити новий інструмент, присвячений винятково охороні, регулюванню та плануванню всіх ландшафтів Європи,

домовилися про таке:

ГЛАВА I - ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1 - Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

a) "ландшафт" означає територію, як її сприймають люди, характер якої, є результатом дії та взаємодії природних та/або людських факторів;

b) "ландшафтна політика" означає формування компетентними органами влади загальних принципів, стратегій та керівних положень, які дозволяють вживати конкретні заходи, спрямовані на охорону, регулювання та планування ландшафтів;

c) "мета якості ландшафту" означає, для конкретного ландшафту, формулювання компетентними органами влади прагнень громадськості стосовно рис ландшафту їхнього оточення;

d) "охорона ландшафту" означає діяльність щодо збереження та підтримання важливих або характерних рис ландшафту, яка виправдовується його спадковою цінністю, зумовленою його природною конфігурацією та/або діяльністю людей;

e) "регулювання ландшафту" означає діяльність, з точки зору сталого розвитку, спрямовану на забезпечення постійного утримання ландшафту для узгодження змін, спричинених соціальними, економічними та екологічними процесами та керування ними;

f) "планування ландшафту" означає активну діяльність, спрямовану у майбутнє, щодо поліпшення, відновлення або створення ландшафтів.

Стаття 2 - Сфера застосування

Відповідно до положень, що містяться у статті 15, ця Конвенція застосовується щодо всієї території Сторін і охоплює природні, сільські, міські та приміські території, разом із землями, внутрішніми водами та морськими акваторіями. Це стосується ландшафтів, які можна вважати винятковими, а також звичайних або занедбаних ландшафтів.

Стаття 3 - Цілі

Цілями цієї Конвенції є сприяння охороні, регулюванню та плануванню ландшафтів, а також організація європейської співпраці з питань ландшафту.

ГЛАВА II - НАЦІОНАЛЬНІ ЗАХОДИ

Стаття 4 - Розподіл обов'язків

Кожна Сторона впроваджує цю Конвенцію, зокрема статті 5 та 6, згідно з її власним розподілом владних повноважень, відповідно до її конституційних принципів та адміністративного устрою. При цьому має поважатися принцип субсидіарності, з урахуванням Європейської хартії самоврядування. Не применшуючи значення положень цієї Конвенції, кожна Сторона узгоджує виконання цієї Конвенції зі своєю власною політикою.

Стаття 5 - Заходи загального характеру

Кожна Сторона зобов'язується:

- а) визнавати ландшафти у законі як суттєвий компонент оточення людей, як вираження різноманітності їхньої спільної культурної та природної спадщини, та як основу їх ідентичності;
- б) встановлювати та впроваджувати ландшафтну політику, спрямовану на охорону, регулювання і планування ландшафту шляхом прийняття конкретних заходів, викладених у статті 6;
- с) встановлювати порядок участі широкого загалу, місцевих і регіональних органів влади та інших сторін, заінтересованих у визначенні та впровадженні ландшафтної політики, згаданої у пункті б вище;
- д) включати ландшафт до власної регіональної і міської планової політики та до її культурної, екологічної, сільськогосподарської, соціальної та економічної політики, а також до будь-якої іншої політики, що може безпосередньо або опосередковано впливати на ландшафт.

Стаття 6 - Конкретні заходи

А. Підвищення рівня обізнаності

Кожна Сторона зобов'язується підвищувати рівень обізнаності громадянського суспільства, приватних організацій та органів державної влади щодо цінності ландшафтів, їхньої ролі та змін для них.

В. Освіта і виховання

Кожна Сторона зобов'язується сприяти:

- а) підготовці спеціалістів у галузі оцінки ландшафтів та їхнього використання;
- б) розробці навчальних програм з багатьох дисциплін у галузі ландшафтної політики, охорони, регулювання та планування ландшафтів для фахівців у приватному та державному секторах, а також для відповідних об'єднань;
- с) створенню шкільних та університетських курсів, які у відповідних предметних розділах висвітлюватимуть цінності, притаманні ландшафтам, і питання, які виникають у зв'язку з їхньою охороною, регулюванням та плануванням.

С. Ідентифікація та оцінка

1. Кожна Сторона за активної участі заінтересованих сторін, як це обумовлено у статті 5.с, та з метою поліпшення знань стосовно її ландшафтів зобов'язується:

- а) i) ідентифікувати свої власні ландшафти на всій її території;
- ii) аналізувати їхні характеристики та сили і тиски, що їх трансформують;
- iii) реєструвати зміни.

б) оцінювати ідентифіковані ландшафти, беручи до уваги особливі цінності, що їм надають заінтересовані сторони та населення, якого це стосується.

2. Порядок проведення такої ідентифікації та оцінки регулюється шляхом обміну досвідом і методологією, організованим між Сторонами на Європейському рівні відповідно до статті 8.

D. Цілі якості ландшафту

Кожна Сторона зобов'язується визначати цілі якості ландшафту для ідентифікованих та оцінених ландшафтів після обговорень громадськості відповідно до статті 5.с.

E. Впровадження

Для здійснення ландшафтної політики кожна Сторона зобов'язується впроваджувати інструменти спрямовані на охорону, регулювання та/або планування ландшафту.

ГЛАВА III - ЄВРОПЕЙСЬКА СПІВПРАЦЯ

Стаття 7 - Міжнародна політика і міжнародні програми

Сторони зобов'язуються співпрацювати при розгляді ландшафтної складової міжнародної політики та міжнародних програм і рекомендувати там, де це необхідно, включення до них положень, що стосуються ландшафтів.

Стаття 8 - Взаємодопомога та обмін інформацією

Сторони зобов'язуються співпрацювати для підвищення ефективності заходів, що вживаються згідно з іншими статтями цієї Конвенції, та зокрема:

- а) надавати взаємну технічну і наукову допомогу з питань ландшафту шляхом накопичення та обміну досвідом, а також результатами науково-дослідницьких проєктів;
- б) сприяти обміну спеціалістами у галузі ландшафту, зокрема з метою навчання та інформування;
- с) здійснювати обмін інформацією щодо всіх питань, які охоплюються положеннями Конвенції.

Стаття 9 - Транскордонні ландшафти

Сторони заохочуватимуть транскордонне співробітництво на місцевому та регіональному рівні та, там де це необхідно, готуватимуть та впроваджуватимуть спільні ландшафтні програми.

Стаття 10 - Моніторинг впровадження Конвенції

1. Існуючі компетентні Комітети Експертів, створені згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи призначаються Комітетом Міністрів Ради Європи відповідальними за моніторинг впровадження Конвенції.
2. Після кожного засідання Комітетів Експертів Генеральний Секретар Ради Європи передає Комітету Міністрів звіт про виконану роботу та про впровадження Конвенції.
3. Комітети Експертів мають запропонувати Комітету Міністрів критерії для нагородження Ландшафтною відзнакою Ради Європи та правила прийняття відповідного рішення.

Стаття 11 - Ландшафтна відзнака Ради Європи

1. Ландшафтна відзнака Ради Європи - це нагорода, яка може бути присуджена місцевим та регіональним органам влади, а також їхнім групам, які запровадили, як складову частину ландшафтної політики Сторони цієї Конвенції, політику або заходи щодо охорони, регулювання та/або планування своїх ландшафтів, які довели довготривалу ефективність і можуть таким чином бути прикладом для інших територіальних органів влади в Європі. Відзнакою можуть бути також нагороджені неурядові організації, які зробили особливо видатний внесок до охорони, регулювання або планування ландшафту.

2. Заявка щодо отримання Ландшафтної відзнаки Ради Європи може подаватися Сторонами до Комітетів Експертів, згаданих у статті 10. Транскордонні місцеві та регіональні органи влади та їхні об'єднання можуть звертатись з поданнями про нагороду за умови, що вони спільно управляють відповідним ландшафтом.

3. За пропозицією Комітетів Експертів, згаданих у статті 10, Комітет Міністрів визначає та публікує критерії для нагородження Ландшафтною відзнакою Ради Європи, затверджує відповідні правила та нагороджує відзнакою.

4. Ландшафтна відзнака Ради Європи присуджується для заохочення тих, хто її отримав, для забезпечення збалансованої охорони, регулювання та/або планування відповідних ландшафтних територій.

ЧАСТИНА IV - ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 12 - Взаємозв'язок з іншими інструментами

Положення цієї Конвенції не повинні зашкоджувати більш жорстким положенням стосовно охорони, регулювання та планування ландшафту, які містяться в інших існуючих або тих, що існуватимуть у майбутньому, національних або міжнародних інструментах, які мають обов'язкову юридичну силу.

Стаття 13 - Підписання, ратифікація та набуття чинності

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами - членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або схвалення передаються на зберігання Генеральному Секретареві Ради Європи.

2. Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати, на яку десять держав - членів Ради Європи заявлять про свою згоду на обов'язковість для них Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави, яка підписала Конвенцію і згодом заявить про свою згоду на обов'язковість для неї Конвенції, ця Конвенція набуває чинності у перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або схвалення.

Стаття 14 - Приєднання

1. Після набуття цією Конвенцією чинності Комітет Міністрів Ради Європи може запросити Європейське Співтовариство та будь-яку європейську державу, яка не є членом Ради Європи, приєднатися до Конвенції на підставі рішення, що приймається більшістю голосів, як це передбачено у статті 20.d Статуту Ради Європи, та одностайного голосування держав-сторін, які мають право бути представленими в Комітеті Міністрів.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєднується до Конвенції або стосовно Європейського Співтовариства, у разі його приєднання, ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати здачі на зберігання Генеральному Секретареві Ради Європи документа про приєднання.

Стаття 15 - Територіальне застосування

1. Будь-яка держава або Європейське Співтовариство може на момент підписання або здачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, схвалення або приєднання визначити територію або території, до яких Конвенція застосовуватиметься.

2. Будь-яка Сторона у будь-який час пізніше може, направивши заяву на ім'я Генерального Секретаря Ради Європи, поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу територію,

визначену в заяві. Конвенція набуває чинності щодо такої території у перший день, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати отримання заяви Генеральним Секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена згідно з двома пунктами вище стосовно будь-якої території, згаданої у такій заяві, може бути відкликана шляхом направлення повідомлення на ім'я Генерального Секретаря. Таке відкликання набуває чинності у перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати отримання повідомлення Генеральним Секретарем.

Стаття 16 - Денонсація

1. Будь-яка Сторона може у будь-який час денонсувати цю Конвенцію шляхом направлення повідомлення на ім'я Генерального Секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності у перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати отримання повідомлення Генеральним Секретарем.

Стаття 17 - Внесення змін

1. Будь-яка Сторона або Комітети Експертів, згадані у статті 10, можуть запропонувати зміни до цієї Конвенції.

2. Про будь-яку пропозицію щодо внесення змін повідомляється Генеральному Секретареві Ради Європи, який інформує про неї держави - члени Ради Європи, інші Сторони та будь-яку Європейську державу, що не є членом Ради Європи, але яку було запрошено приєднатися до цієї Конвенції згідно з положеннями статті 14.

3. Комітети Експертів, згадані у статті 10, розглядають будь-які запропоновані зміни та подають до Комітету Міністрів для затвердження текст, затверджений більшістю у три четверти представників Сторін. Після затвердження Комітетом Міністрів більшістю голосів, передбаченою у статті 20.d Статуту Ради Європи, та одностайним голосуванням держав-сторін, що мають право бути представленими в Комітеті Міністрів, текст направляється Сторонам для прийняття.

4. Будь-яка зміна набуває чинності для Сторін, що її прийняли, у перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати, на яку три держави - члени Ради Європи повідомлять Генеральному Секретарю про їхнє прийняття. Стосовно будь-якої Сторони, яка прийме її пізніше, такі зміни набувають чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати, на яку зазначені Сторони поінформували Генерального Секретаря про її прийняття.

Стаття 18 - Повідомлення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам - членам Ради Європи, будь-якій державі або Європейському Співтовариству, які приєдналися до цієї Конвенції про:

- a) будь-яке підписання;
- b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, схвалення або приєднання;
- c) будь-яку дату набуття чинності цією Конвенцією згідно зі статтями 13, 14 та 15;
- d) будь-яку заяву, зроблену відповідно до статті 15;
- e) будь-яку денонсацію, зроблену відповідно до статті 16;
- f) будь-яку пропозицію щодо внесення змін, будь-яку зміну, затверджену відповідно до статті 17, та дату набуття нею чинності;
- g) будь-який інший акт, повідомлення, інформування або сповіщення, що має відношення до цієї Конвенції.

На посвідчення чого належним чином уповноважені на це представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Флоренції цього двадцятого дня місяця жовтня двотисячного року англійською та французькою мовами, при чому обидва тексти є рівно автентичними, у одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний Секретар Ради Європи надсилає завірени примірники кожній державі - члену Ради Європи та будь-якій державі або Європейському Співтовариству, запрошеним приєднатися до цієї Конвенції.

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ

про охорону археологічної спадщини (переглянута)

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 16.01.92 р. Валлетта, 16 січня 1992 року

ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 10.12.2003 р.

ДАТА НАБУТТЯ ЧИННОСТІ: 27.08.2004 р.

Офіційний переклад.

ПРЕАМБУЛА

Держави-члени Ради Європи та інші держави-учасниці Європейської культурної конвенції, які підписали цю (переглянуту) Конвенцію,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, зокрема, для збереження та втілення у життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням;

зважаючи на Європейську культурну конвенцію, підписану в Парижі 19 грудня 1954 року, зокрема на її статті 1 та 5;

зважаючи на Конвенцію про охорону архітектурної спадщини Європи, підписану в Гранаді 3 жовтня 1985 року;

зважаючи на Європейську конвенцію про правопорушення, пов'язані із культурними цінностями, підписану в Дельфах 23 червня 1985 року;

зважаючи на рекомендації Парламентської асамблеї стосовно археології і зокрема рекомендації 848 (1978), 921 (1981) і 1072 (1988);

зважаючи на рекомендацію N R(89)5 стосовно охорони та введення у культурний обіг археологічної спадщини у контексті планування забудови міської та сільських територій;

нагадуючи, що археологічна спадщина є головним елементом пізнання історії людства,

визнаючи, що європейській археологічній спадщині, яка є свідком стародавньої історії, серйозно загрожують руйнування від зростаючої кількості великих проектів освоєння територій, природних ризиків, нелегальних або непрофесійних розкопок і недостатньої поінформованості громадськості;

підтверджуючи важливість запровадження, якщо вони ще не існують, відповідних адміністративних і наукових наглядових процедур і необхідність урахування потреб охорони археологічної спадщини у політиці планування забудови міської та сільської територій та культурного розвитку;

підкреслюючи, що відповідальність за охорону археологічної спадщини має покладатися не тільки на безпосередньо заінтересовану державу, а й на всі європейські країни з метою зменшення ризику руйнування і сприяння збереженню такої спадщини шляхом заохочення обмінів експертами і досвідом; відзначаючи необхідність доповнення принципів, викладених в Європейській конвенції про охорону археологічної спадщини, підписаній у Лондоні 6 травня 1969 року, з огляду на розвиток політики планування в європейських країнах,

домовились про таке:

ВИЗНАЧЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 1

1. Метою цієї (переглянутої) Конвенції є охорона археологічної спадщини як джерела європейської колективної пам'яті та засобу історичних і наукових досліджень.

2. З цією метою складовими частинами археологічної спадщини вважаються всі матеріальні залишки та об'єкти, а також будь-які інші сліди існування людства у минулих епохах: i) збереження і вивчення яких допомагає з'ясувати розвиток історії людства та його зв'язок з природним середовищем; ii) головними джерелами отримання інформації відносно яких є розкопки або знахідки й інші методи дослідження історії людства та середовища, що його оточує; iii) які знаходяться у будь-якому місці, що знаходиться під юрисдикцією Сторін.

3. Археологічна спадщина включає споруди, архітектурні ансамблі, розбудовані та облаштовані ділянки території, рухомі об'єкти, інші пам'ятки, а також їхній контекст, незалежно від місця розташування на суходолі або під водою.

ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ І ЗАХОДІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХНЬОЇ ОХОРОНИ

Стаття 2

Кожна Сторона зобов'язується запровадити за допомогою діючих у відповідній державі процедур правову систему охорони археологічної спадщини, яка передбачає: i) ведення обліку її археологічної спадщини та визначення пам'яток і територій, що підлягають охороні; ii) створення археологічних заповідників навіть там, де на суходолі або під водою відсутні наявні сліди, з метою збереження матеріальних свідчень, які будуть вивчатися прийдешніми поколіннями; iii) зобов'язання для осіб, що випадково знаходять об'єкти археологічної спадщини, доповідати про це компетентним органам і надавати їх для вивчення.

Стаття 3

Для збереження археологічної спадщини і забезпечення наукового значення археологічних дослідницьких робіт кожна

Сторона зобов'язується: i) застосовувати процедури видання дозволів на розкопки та інші види археологічної діяльності та здійснення нагляду за ними таким чином, щоб: а) запобігати будь-яким несанкціонованим розкопкам або вилученню об'єктів археологічної спадщини; б) забезпечити, щоб археологічні розкопки і розвідка здійснювалися на наукових засадах та за умови: - використання у міру можливості неруйнівних методів дослідження; - запобігання тому, щоб об'єкти археологічної спадщини розкривалися або залишалися у розкритому вигляді під час або після завершення розкопок без забезпечення їхнього належного збереження, консервації та раціонального використання; ii) забезпечити, щоб розкопки та інші потенційно руйнівні роботи здійснювалися лише кваліфікованими, спеціально уповноваженими на те особами; iii) запровадити процедуру видання попереднього спеціального дозволу, якщо це передбачено внутрішнім законодавством держави, на використання в археологічних дослідженнях детекторів металу та будь-якого іншого обладнання чи методів для виявлення археологічних об'єктів.

Стаття 4

Для фізичного збереження археологічної спадщини кожна Сторона зобов'язується вживати заходів, які передбачають залежно від обставин: i) придбання або охорону державними органами за допомогою інших відповідних засобів територій, які мають стати археологічними заповідниками; ii) збереження та підтримання в належному стані археологічної спадщини бажано у місці їхнього знаходження; iii) облаштування належних сховищ археологічних залишків, які були вилучені з місця їхнього первісного розташування.

КОМПЛЕКСНЕ ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 5

Кожна Сторона зобов'язується:

і) докладати зусиль для узгодження і поєднання відповідних потреб археології з планами облаштування територій шляхом забезпечення участі археологів: а) у плануванні, спрямованому на забезпечення збалансованих стратегій охорони, збереження та введення у культурний обіг ділянок територій, що мають археологічну цінність; б) у різних етапах проектів розвитку територій; іі) забезпечити систематичні консультації між археологами та фахівцями з питань міського і регіонального планування з метою створення можливостей для: а) внесення змін до тих проектів розвитку територій, які можуть мати негативний вплив на археологічну спадщину; б) забезпечення достатніх часу та ресурсів для проведення належного наукового дослідження відповідної ділянки території та опублікування його результатів; ііі) забезпечити повне врахування місцевостей, що мають археологічну цінність, та їхнього контексту в оцінках екологічних наслідків та рішеннях, що приймаються на їхній основі; іv) передбачити зберігання на місці їхнього знаходження, коли це практично можливо, тих об'єктів археологічної спадщини, які були знайдені під час забудови територій; v) забезпечити, щоб відкриття місць археологічних розкопок для відвідувачів, особливо будь-яка перебудова, пов'язана з необхідністю прийому великої кількості відвідувачів, негативно не впливало на археологічний і науковий характер таких місць та прилеглої до них території.

ФІНАНСУВАННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 6

Кожна Сторона зобов'язується: і) передбачити державну фінансову підтримку археологічних досліджень національними, регіональними і місцевими органами згідно з їхньою відповідною компетенцією; іі) збільшити обсяг матеріальних ресурсів для превентивної археології: а) шляхом ужиття належних заходів для того, щоб у великих державних або приватних проектах розвитку територій передбачалося покриття із ресурсів державного або приватного сектора, у разі необхідності, всіх витрат на проведення будь-яких необхідних археологічних робіт, пов'язаних із такими проектами; б) шляхом включення до бюджету таких проектів на додаток до витрат на проведення оцінки екологічних наслідків, яка необхідна для розробки запобіжних заходів при екологічному і регіональному плануванні, статті витрат на здійснення попередніх археологічних досліджень та розвідки, на підготовку підсумкового наукового звіту, а також на опублікування і облік результатів у повному обсязі.

ЗБІР І ПОШИРЕННЯ НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 7

З метою сприяння вивченню археологічних знахідок та поширенню інформації про них кожна Сторона зобов'язується: і) здійснювати або оновлювати обстеження, вести реєстри пам'яток та карти-схеми розташування археологічних об'єктів у районах, що знаходяться під їхньою юрисдикцією; іі) вживати всіх практичних заходів для забезпечення складання після завершення археологічних робіт узагальненого наукового звіту, придатного для опублікування, до необхідного опублікування спеціальних досліджень у повному обсязі.

Стаття 8

Кожна Сторона зобов'язується: і) сприяти обміну на національному і міжнародному рівнях об'єктами археологічної спадщини для професійних наукових цілей, вживаючи всіх належних заходів для забезпечення того, щоб такий обмін не завдавав шкоди культурній і науковій цінності цих об'єктів; іі) сприяти збору інформації про здійснювані археологічні дослідження та поточні розкопки, а також організації міжнародних дослідницьких програм.

ПОГЛИБЛЕННЯ ПОІНФОРМОВАНOSTІ ГРОМАДСЬКОСТІ

Стаття 9

Кожна Сторона зобов'язується: i) здійснювати освітницькі заходи з метою поінформування і поглиблення поінформованості громадськості про цінність археологічної спадщини для розуміння минулого та ризиків, що загрожують цій спадщині; ii) сприяти доступу громадськості до визначних об'єктів її археологічної спадщини, особливо місць археологічних розкопок, і заохочувати показ громадськості колекцій археологічних знахідок.

ЗАПОБІГАННЯ НЕЛЕГАЛЬНОМУ ОБІГУ ОБ'ЄКТІВ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 10

Кожна Сторона зобов'язується: i) організувати збір відповідними державними органами і науковими установами інформації про будь-які зафіксовані випадки нелегальних розкопок; ii) інформувати компетентні органи держави походження, яка є учасницею цієї Конвенції, про будь-які пропозиції стосовно об'єктів археологічної спадщини, що могли бути отримані в результаті нелегальних розкопок або незаконного вилучення під час санкціонованих розкопок, а також надавати необхідну докладну інформацію про них; iii) вжити необхідних заходів для забезпечення того, щоб музеї та аналогічні установи, чия політика придбання цінностей контролюється державою, не купували об'єктів археологічної спадщини, які могли бути отримані в результаті приховування або здійснення нелегальних розкопок, або незаконного вилучення під час санкціонованих розкопок; iv) стосовно музеїв та аналогічних установ, які знаходяться на її території, але політика придбання цінностей яких не контролюється державою: а) надати їм текст цієї (переглянутої) Конвенції; б) докладати всіх зусиль для забезпечення дотримання такими музеями та установами принципів, викладених в пункті 3 вище; v) обмежити, у міру можливості, за допомогою освітніх заходів, інформації, пильності та співробітництва обіг об'єктів археологічної спадщини, отриманих у результаті приховування або здійснення нелегальних розкопок, або незаконного вилучення під час санкціонованих розкопок.

Стаття 11

Ніщо у цій (переглянутій) Конвенції не зашкоджує існуючим або майбутнім двостороннім або багатостороннім договорам між Сторонами стосовно нелегального обороту об'єктів археологічної спадщини або їхнього повернення законним власникам.

ВЗАЄМНА ТЕХНІЧНА ТА НАУКОВА ДОПОМОГА

Стаття 12

Сторони зобов'язуються: i) надавати одна одній технічну і наукову допомогу шляхом обміну досвідом і експертами у галузі археологічної спадщини; ii) сприяти з урахуванням їхнього відповідного національного законодавства та обов'язкових для них міжнародних угод обмінам фахівцями з питань збереження археологічної спадщини, включаючи спеціалістів із підвищення кваліфікації.

КОНТРОЛЬ ЗА ЗАСТОСУВАННЯМ (ПЕРЕГЛЯНУТОЇ) КОНВЕНЦІЇ

Стаття 13

Для цілей цієї (переглянутої) Конвенції комітет експертів, створений Комітетом міністрів Ради Європи згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи (994_001), здійснює нагляд за застосуванням (переглянутої) Конвенції і, зокрема: i) періодично доповідає Комітетові міністрів Ради Європи про хід здійснення державами-учасницями (переглянутої) Конвенції політики охорони археологічної спадщини і про здійснення принципів, проголошених (переглянутою) Конвенцією; ii) пропонує Комітетові міністрів Ради Європи заходи, які спрямовані на виконання положень (переглянутої) Конвенції і передбачають також багатосторонню діяльність, перегляд Конвенції або внесення змін та доповнень до неї та інформування громадськості про мету цієї (переглянутої) Конвенції; iii) надає

Комітетові міністрів Ради Європи рекомендації стосовно запрошення держав, що не є членами Ради Європи, приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції.

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 14

1. Ця (переглянута) Конвенція відкрита для підписання державами-членами Ради Європи та іншими державами-учасниками Європейської культурної конвенції (994_213). Вона підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Жодна держава-учасниця Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини, підписаної у Лондоні 6 травня 1969 року (994_312), не може здати на зберігання свою ратифікаційну грамоту або свій документ про прийняття чи схвалення, якщо вона не денонсувала згадану Конвенцію або одночасно не денонсує її.

3. Ця (переглянута) Конвенція набуває чинності через шість місяців від дати, на яку чотири держави, включаючи щонайменше три держави-члени Ради Європи, висловили свою згоду на обов'язковість для них (переглянутої) Конвенції відповідно до положень попередніх пунктів.

4. Якщо на виконання попередніх двох пунктів денонсація Конвенції від 6 травня 1969 року (994_312) не набирає чинності одночасно з набуттям чинності цією (переглянутою) Конвенцією, Договірна Держава під час здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи схвалення може заявити, що вона буде продовжувати застосовувати Конвенцію від 6 травня 1969 року до набуття чинності цією (переглянутою) Конвенцією.

5. Для будь-якої держави-учасниці, яка згодом висловить свою згоду на обов'язковість для неї цієї (переглянутої) Конвенції після набуття нею чинності, Конвенція набуває чинності через шість місяців від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

Стаття 15

1. Після набуття чинності цією (переглянутою) Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради, та Європейському економічному співтовариству приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції шляхом рішення, що приймається більшістю голосів, передбаченою у статті 20d Статуту Ради Європи (994_001), і одноставним голосуванням представників Договірних Держав, які мають право засідати у Комітеті.

2. Для будь-якої держави, що приєдналася до цієї (переглянутої) Конвенції, або Європейського економічного співтовариства, якщо воно приєднається до неї, Конвенція набуває чинності через шість місяців від дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 16

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, схвалення чи приєднання може визначити територію (території), до якої (яких) застосовуватиметься ця (переглянута) Конвенція.

2. Будь-яка держава може у будь-який інший час після цього шляхом заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи поширити дію цієї (переглянутої) Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території (переглянута) Конвенція набуває чинності через шість місяців від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом направлення відповідного повідомлення

на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набуває чинності через шість місяців від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 17

1. Будь-яка Сторона може у будь-який час денонсувати цю (переглянуту) Конвенцію шляхом направлення відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності через шість місяців після дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 18

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави-члени Ради Європи, інші держави-учасниці Європейської культурної конвенції (994_213) та будь-яку державу та Європейське економічне співтовариство, якщо вони приєдналися або їм було запропоновано приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції, про: i) будь-яке підписання; ii) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, схвалення чи приєднання; iii) будь-яку дату набуття чинності цією (переглянутою) Конвенцією відповідно до статей 14, 15 та 16; iv) будь-який інший акт, або повідомлення, які стосуються цієї (переглянутої) Конвенції. На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином на те уповноважені представники підписали цю (переглянуту) Конвенцію. Вчинено у Валлетті шістнадцятого дня січня місяця 1992 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівно автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архівах Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає завірені копії цієї (переглянутої) Конвенції кожній державі-члену Ради Європи, іншим державам-учасникам Європейської культурної конвенції та всім державам, що не є членами Ради, або Європейському економічному співтовариству, яким було запропоновано приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції.

КОНВЕНЦІЯ про охорону підводної культурної спадщини

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 06.11.2001 р.
ДАТА ПІДПИСАННЯ ВІД ІМЕНІ УКРАЇНИ: 06.11.2001 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ: 20.09.2006* р. (із заявами)
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ: 02.01.2009 р.

Офіційний переклад

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань науки і культури, яка зібралася в Парижі з 15 жовтня до 3 листопада 2001 року на свою 31-шу сесію;

визнаючи важливе значення підводної культурної спадщини як складової частини культурної спадщини людства й особливо важливого елемента історії народів і націй, а також відносин між ними, що стосуються їхньої спільної спадщини;

усвідомлюючи важливість охорони й збереження підводної культурної спадщини, а також той факт, що відповідальність за це несуть усі держави;

відмічаючи зростаючий суспільний інтерес до підводної культурної спадщини й цінність, що надає їй громадськості;

будучи переконана у важливості досліджень, інформації й просвіти для охорони й збереження підводної культурної спадщини;

будучи переконана в тому, що громадськості вправі користуватися тими можливостями, що надає для освіти й дозволяє відповідальний і нешкідливий доступ до підводної культурної спадщини *in situ*, а просвіта громадськості сприяє зростанню інформованості про цю спадщину, оцінці її значення та її охороні;

усвідомлюючи загрозу, яку становить для підводної культурної спадщини несанкціонована діяльність, спрямована на неї, і необхідність посилення заходів для запобігання такої діяльності;

усвідомлюючи необхідність реагувати відповідним чином на можливий негативний вплив на підводну культурну спадщину правомірної діяльності, яка може випадково впливати на неї;

будучи глибоко стурбована зростаючою комерційною експлуатацією підводної культурної спадщини й особливо певними видами діяльності, метою яких є продаж, придбання або бартер об'єктів підводної культурної спадщини;

усвідомлюючи доступність високих технологій, які розширюють можливості виявлення підводної культурної спадщини й доступу до неї; вважаючи, що співробітництво держав, міжнародних організацій, наукових закладів, професійних об'єднань, археологів, водолазів, інших заінтересованих сторін і громадськості в цілому є необхідним для охорони підводної культурної спадщини;

беручи до уваги, що обстеження, розкопки й охорона підводної культурної спадщини потребують наявності й застосування спеціальних наукових методів і використання відповідної технології й устаткування, а також високого ступеня фахової спеціалізації, що все разом вказує на необхідність уніфікованих керівних критеріїв;

усвідомлюючи необхідність кодифікації й прогресивного розвитку норм, що стосуються охорони й збереження підводної культурної спадщини відповідно до міжнародного права й практики, у тому числі Конвенції ЮНЕСКО про заходи, спрямовані на заборону й недопущення незаконного ввозу, вивозу й передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970 року, Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної й природної спадщини від 16 листопада 1972 року, а також Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року;

будучи прихильна до підвищення ефективності заходів на міжнародному, регіональному та національному рівнях для зберігання *in situ* або, якщо це необхідно для наукових цілей або з метою охорони, для обережного видобування підводної культурної спадщини;

вирішивши на своїй двадцять дев'ятій сесії, що це питання стане предметом міжнародної конвенції;

приймає цю Конвенцію 2 листопада 2001 року.

Стаття 1

Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

1. а) "Підводна культурна спадщина" означає всі сліди людського існування, які мають культурний, історичний або археологічний характер і частково або цілком, періодично або постійно знаходяться під водою протягом не менше 100 років, як-от: i) об'єкти, споруди, будинки, артефакти й людські останки разом з їхнім археологічним і природним оточенням; ii) судна, літальні апарати, інші транспортні засоби чи будь-які їхні частини, їхній вантаж або інший вміст, разом із їхнім археологічним і природним оточенням; та iii) предмети доісторичного характеру. б) Трубопроводи й кабелі, прокладені по дну моря, не вважаються підводною культурною спадщиною. с) Інші установки, що не є трубопроводами або кабелями, що розміщені на дні моря й продовжують використовуватися, не вважаються підводною культурною спадщиною.

2. а) "Держави-учасниці" означає держави, що погодилися на обов'язковість для них цієї Конвенції й для яких ця Конвенція є чинною. б) Ця Конвенція застосовується *mutatis mutandis* до територій, зазначених у підпункті "b" пункту 2 статті 26, які стають учасницями цієї Конвенції відповідно до умов, встановлених у зазначеному пункті, і такою мірою під терміном "держави-учасниці" розуміються ці території.

3. "ЮНЕСКО" означає Організацію Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

4. "Генеральний директор" означає Генерального директора ЮНЕСКО.

5. "Район" означає дно морів й океанів та його надра за межами національної юрисдикції.

6. "Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину", означає діяльність, основним об'єктом якої є підводна культурна спадщина і яка прямо або опосередковано може порушити фізичний стан підводної культурної спадщини або може іншим чином завдати їй шкоди.

7. "Діяльність, що може випадково впливати на підводну культурну спадщину" означає діяльність, основним об'єктом або одним з об'єктів якої не є підводна культурна спадщина, але яка проте може порушити фізичний стан підводної культурної спадщини або іншим чином завдати їй шкоди.

8. "Державні судна й літальні апарати" означає військові кораблі й інші судна або літальні апарати, які належали державі або експлуатувалися нею й використовувалися тоді, коли вони затонули, тільки для урядових некомерційних цілей і які ідентифіковані як такі й відповідають визначенню підводної культурної спадщини.

9. "Правила" означає Правила, що стосуються діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, зазначені в статті 33 цієї Конвенції.

Стаття 2

Цілі та загальні принципи

1. Метою цієї Конвенції є забезпечення й зміцнення охорони підводної культурної спадщини.
2. Держави-учасниці співробітничать у справі охорони підводної культурної спадщини.

3. Держави-учасниці зберігають підводну культурну спадщину на благо людства відповідно до положень цієї Конвенції.
4. Держави-учасниці, залежно від обставин окремо або спільно, вживають відповідно до цієї Конвенції й міжнародного права всіх належних заходів, необхідні для охорони підводної культурної спадщини, використовуючи для цього найкращі засоби, які є в їхньому розпорядженні і які можна практично застосовувати залежно від своїх можливостей.
5. До отримання дозволу на будь-яку діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, або до початку здійснення такої діяльності як пріоритетний варіант розглядається можливість зберігання підводної культурної спадщини *in situ*.
6. Видобута підводна культурна спадщина передається на зберігання, консервується й управління нею здійснюється в такий спосіб, який забезпечує її довгострокове зберігання.
7. Підводна культурна спадщина не повинна експлуатуватися для комерційних цілей.
8. Відповідно до практики держав і міжнародного права, у тому числі Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, ніщо в цій Конвенції не повинно тлумачитися як таке, що змінює норми міжнародного права й практику держав, які належать до суверенного імунітету, а також права будь-якої держави стосовно її державних суден і літальних апаратів.
9. Держави-учасниці забезпечують належну повагу до всіх людських останків, що знаходяться в морських водах.
10. Заохочується відповідальний і нешкідливий доступ з метою спостереження або документування *in situ* підводної культурної спадщини з метою інформування громадськості про спадщину, усвідомлення цінності й охорони спадщини, за винятком випадків, коли такий доступ не є сумісним з її охороною й управлінням.
11. Ніякий акт або дія, здійснювані на основі цієї Конвенції, не створюють підстав правопретензій, заперечування, відстоювання будь-яких претензій щодо національного суверенітету або юрисдикції.

Стаття 3

Співвідношення між цією Конвенцією та Конвенцією Організації Об'єднаних Націй з морського права

Ніщо в цій Конвенції не завдає шкоди правам, юрисдикції й обов'язкам держав щодо міжнародного права, у тому числі Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права (995_057). Тлумачення й застосування цієї Конвенції здійснюються в контексті й відповідно до міжнародного права, у тому числі Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права.

Стаття 4

Співвідношення з правилами рятування та правилами, які стосуються скарбів

Будь-яка діяльність щодо підводної культурної спадщини, до якої застосована ця Конвенція, не підпадає під дію правил рятування або правил, що стосуються скарбів, за винятком випадків, коли така діяльність: а) дозволена компетентними органами влади; та b) цілком відповідає цій Конвенції; та c) забезпечує в разі будь-якого видобування підводної культурної спадщини її максимальну охорону.

Стаття 5

Діяльність, що може випадково впливати на підводну культурну спадщину

Кожна держава-учасниця використовує найкращі засоби, які є в її розпорядженні і які можна практично застосовувати для відвернення або пом'якшення будь-яких можливих несприятливих наслідків діяльності, яка підпадає під її юрисдикцію й може випадково впливати на підводну культурну спадщину.

Стаття 6

Двосторонні, регіональні або інші багатосторонні угоди

1. Заохочується укладення державами-учасниками двосторонніх, регіональних або інших багатосторонніх угод або розвиток існуючих угод з метою збереження підводної культурної спадщини. Всі такі угоди повинні повністю відповідати положенням цієї Конвенції й не послабляти її універсального характеру. Держави можуть у таких угодах приймати норми й правила, що забезпечують більшу охорону підводної культурної спадщини, ніж норми й правила, встановлені в цій Конвенції.

2. Сторони таких двосторонніх, регіональних або інших багатосторонніх угод можуть запрошувати приєднатися до зазначених угод держави, що мають зв'язок із цією підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

3. Ця Конвенція не змінює прав й обов'язків держав-учасниць, які випливають з двосторонніх, регіональних або інших багатосторонніх угод, укладених до її прийняття, й особливо таких угод, які відповідають цілям цієї Конвенції та стосуються охорони затонулих суден.

Стаття 7

Підводна культурна спадщина у внутрішніх водах, архіпелажних водах і територіальному морі

1. Держави-учасниці на здійснення свого суверенітету мають виключне право регулювати й дозволяти діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, у своїх внутрішніх водах, архіпелажних водах і територіальному морі.

2. Без шкоди для інших міжнародних угод і норм міжнародного права щодо охорони підводної культурної спадщини держави-учасниці вимагають, щоб Правила, які стосуються діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, застосовувалися в їхніх внутрішніх водах, архіпелажних водах і територіальному морі.

3. У своїх архіпелажних водах і територіальному морі, на здійснення свого суверенітету й визнаючи загальноприйнятую міжнародну практику, держави-учасниці, з метою співробітництва щодо найбільш ефективних способів охорони державних суден і літальних апаратів, інформують про виявлення державного судна або літального апарата, що піддається ідентифікації, державу прапора, яка є учасницею цієї Конвенції, і, у відповідних випадках, інші держави, що мають зв'язок, який піддається перевірці, з таким об'єктом, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

Стаття 8

Підводна культурна спадщина в прилеглий зоні

Без шкоди для статей 9 й 10 та на додаток до них, а також відповідно до пункту 2 статті 303 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права держави-учасниці у своїх прилеглих зонах, можуть регулювати й дозволяти діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину. При цьому вони вимагають застосування Правил.

Стаття 9

Надання інформації та повідомлень у виключній економічній зоні й на континентальному шельфі

1. Усі держави-учасниці відповідають за охорону підводної культурної спадщини у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі відповідно до цієї Конвенції.

Відповідно: а) держава-учасниця вимагає, щоб у випадках, коли її громадянин або судно під її прапором виявляє підводну культурну спадщину або має намір здійснювати діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі цієї держави, громадянин або капітан судна інформував її про таке виявлення або таку діяльність; б) у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі іншої держави-учасниці: і) держави-учасниці вимагають, щоб громадянин або капітан судна

інформував їх і згадану іншу державу-учасницю про таке виявлення або таку діяльність; ii) як альтернативний варіант держава-учасниця вимагає, щоб громадянин або капітан судна інформував її про таке виявлення або діяльність, і забезпечує швидко й ефективно передачу цієї інформації всім іншим державам-учасницям.

2. При передачі на зберігання акта про ратифікацію, прийняття, схвалення або приєднання держава-учасниця заявляє про спосіб передачі інформації відповідно до підпункту "b" пункту 1 цієї статті.

3. Держава-учасниця повідомляє Генеральному директору про факти виявлення або діяльності, про які вона була проінформована відповідно до пункту 1 цієї статті.

4. Генеральний директор невідкладно надає всім державам-учасницям будь-яку інформацію, отриману ним відповідно до пункту 3 цієї статті.

5. Будь-яка держава-учасниця може заявити державі-учасниці, у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі якої знаходиться підводна культурна спадщина, про свою заінтересованість в участі в консультаціях щодо шляхів забезпечення ефективної охорони цієї підводної культурної спадщини. Така заява повинна ґрунтуватися на зв'язку, із цією підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язку культурного, історичного або археологічного характеру.

Стаття 10

Охорона підводної культурної спадщини у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі

1. Дозвіл на діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі, не може надаватися інакше, ніж відповідно до положень цієї статті.

2. Держава-учасниця, у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі якої знаходиться підводна культурна спадщина, має право забороняти або дозволяти будь-яку діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, для недопущення порушення її суверенних прав або юрисдикції, встановлених міжнародним правом, у тому числі Конвенцією Організації Об'єднаних Націй з морського права.

3. У разі виявлення у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі держави-учасниці підводної культурної спадщини або якщо є намір здійснювати там діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, ця держава-учасниця: а) консулюється з усіма іншими державами-учасницями, що заявили про свою заінтересованість відповідно до пункту 5 статті 9, щодо шляхів забезпечення найбільш ефективної охорони підводної культурної спадщини; б) координує такі консультації як "координуюча держава", якщо тільки вона не заявляє чітко про своє небажання робити це; у цьому випадку держави-учасниці, що заявили про свою заінтересованість відповідно до пункту 5 статті 9, призначають координуючу державу.

4. Без шкоди для обов'язку всіх держав-учасниць охороняти підводну культурну спадщину шляхом усіх практично здійснених заходів, що вживаються згідно з міжнародним правом для запобігання будь-якій безпосередній небезпеці, яка загрожує підводній культурній спадщині, у тому числі мародерству, координуюча держава може вживати усіх практично здійснених заходів та (або) надавати усі необхідні дозволи відповідно до цієї Конвенції, у разі потреби до консультацій, з метою відвернення будь-якої безпосередньої небезпеки, яка загрожує підводній культурній спадщині внаслідок діяльності людини чи будь-яких інших причин, у тому числі мародерства. При прийнятті таких заходів може бути запитане сприяння інших держав-учасниць.

5. Координуюча держава: а) здійснює заходи охорони, погоджені державами, що беруть участь у консультаціях, у тому числі координуючою державою, якщо тільки держави, які беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться про те, що ці заходи здійснює інша держава-учасниця; б) видає всі необхідні дозволи таких погоджених заходів відповідно до Правил, якщо тільки держави, які беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться про те, що такі дозволи надає інша держава-учасниця; с)

може здійснювати будь-які необхідні попередні дослідження щодо підводної культурної спадщини й надає всі необхідні для цього дозволи й негайно інформує про результати Генерального директора, який у свою чергу негайно надає таку інформацію іншим державам-учасникам.

6. Координуючи консультації, вживаючи заходів, здійснюючи попередні дослідження та (або) надаючи дозволи відповідно до цієї статті, координуюча держава діє від імені всіх держав-учасниць у цілому, а не у своїх власних інтересах. Будь-яка з перерахованих вище дій не є сама по собі підставою для претензій на будь-які преференційні або юрисдикційні права, не передбачені міжнародним правом, у тому числі Конвенцією Організації Об'єднаних Націй з морського права.

7. За винятком випадків, передбачених положеннями пунктів 2 й 4 цієї статті, ніяка діяльність, спрямована на державне судно або літальний апарат, не може здійснюватися без згоди держави прапора й співробітництва координуючої держави.

Стаття 11

Надання інформації та повідомлень у Районі

1. Держави-учасниці несуть відповідальність за охорону підводної культурної спадщини в Районі відповідно до цієї Конвенції й статті 149 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права. Відповідно, у випадках, коли громадянин держави-учасниці або судно під її прапором виявляє підводну культурну спадщину або має намір здійснювати діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану в Районі, ця держава-учасниця вимагає, щоб громадянин або капітан судна інформував її про таке виявлення або діяльність.

2. Держави-учасниці повідомляють Генеральному директору й Генеральному секретарю Міжнародного органу з морського дна про виявлення або діяльність, про які вони були проінформовані.

3. Генеральний директор негайно надає всім державам-учасникам будь-яку таку інформацію, отриману від держав-учасниць.

4. Будь-яка держава-учасниця може заявити Генеральному директору про свою заінтересованість в участі в консультаціях щодо шляхів забезпечення ефективної охорони цієї підводної культурної спадщини. Така заява повинна ґрунтуватися на зв'язку з відповідною підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, причому особлива увага повинна приділятися преференційним правам держав культурного, історичного або археологічного походження.

Стаття 12

Охорона підводної культурної спадщини в Районі

1. Дозвіл на діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану в Районі, не може надаватися інакше, чим відповідно до положень цієї статті.

2. Генеральний директор запрошує всі держави-учасниці, що заявили відповідно до пункту 4 статті 11 про свою заінтересованість, провести консультації щодо найбільш ефективних способів охорони підводної культурної спадщини й призначити державу-учасницю, що буде координувати такі консультації як "координуюча держава". Генеральний директор запрошує також взяти участь у таких консультаціях Міжнародний орган з морського дна.

3. Всі держави-учасниці можуть вживати усіх практично здійснених заходів відповідно до цієї Конвенції, у разі потреби до консультацій, з метою відвернення будь-якої безпосередньої небезпеки, яка загрожує підводній культурній спадщині внаслідок діяльності людини або будь-яких інших причин, у тому числі мародерства.

4. Координуюча держава: а) здійснює заходи охорони, погоджені державами, що беруть участь у консультаціях, у тому числі координуючою державою, якщо тільки держави, які беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться, що ці заходи здійснює інша держава-учасниця; і б) надає всі необхідні дозволи щодо таких погоджених заходів відповідно

до цієї Конвенції, якщо тільки держави, що беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться про те, що такі дозволи надає інша держава-учасниця.

5. Координуюча держава може здійснювати будь-які необхідні попередні дослідження щодо підводної культурної спадщини й надає всі необхідні для цього дозволи й негайно інформує про результати Генерального директора, який у свою чергу негайно надає таку інформацію іншим державам-учасникам.

6. Координуючи консультації, вживаючи заходів, здійснюючи попередні дослідження та (або) надаючи дозволи відповідно до цієї статті, координуюча держава діє на благо всього людства, від імені всіх держав-учасниць. Особлива увага приділяється преференційним правам щодо такої підводної культурної спадщини держав культурного, історичного або археологічного походження.

7. Ніяка держава-учасниця не здійснює й не дозволяє діяльності, спрямованої на державне судно або літальний апарат у Районі, без згоди держави прапора.

Стаття 13

Суверенний імунітет

Військові кораблі та інші державні судна або військові літальні апарати, які володіють суверенним імунітетом, використовуються для некомерційних цілей, функціонують у звичайному для них режимі та не займаються діяльністю, спрямованою на підводну культурну спадщину, не зобов'язані повідомляти про виявлення підводної культурної спадщини, як це передбачено статтями 9, 10, 11 та 12 цієї Конвенції. Водночас держави-учасниці шляхом вжиття належних заходів, що не зачіпають експлуатації або експлуатаційних можливостей своїх військових кораблів й інших державних суден або військових літальних апаратів, які володіють суверенним імунітетом і використовуються для некомерційних цілей, забезпечують дотримання ними настільки, наскільки це є розумним і практично здійсненним, положень статей 9, 10, 11 та 12 цієї Конвенції.

Стаття 14

Контроль щодо ввозу на територію, торгових операцій та володіння

Держави-учасниці вживають заходів щодо запобігання ввозу на їхню територію підводної культурної спадщини, яка була незаконно експортована та (або) видобута з порушенням цієї Конвенції, торгових операцій з нею або володіння такою спадщиною.

Стаття 15

Невикористання районів, що знаходяться під юрисдикцією держав-учасниць

Держави-учасниці вживають заходів для заборони використання своєї території, у тому числі морських портів, а також штучних островів, установок і споруд, що знаходяться під їхньою виключною юрисдикцією або контролем, для цілей сприяння будь-якій діяльності, спрямованій на підводну культурну спадщину, здійснюваній з порушенням цієї Конвенції.

Стаття 16

Заходи щодо громадян і суден

Держави-учасниці вживають усіх практично здійсненних заходів для недопущення будь-якої діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину й здійснюваної з порушенням цієї Конвенції, з боку своїх громадян і суден під своїм прапором.

Стаття 17

Санкції

1. Кожна держава-учасниця встановлює санкції за порушення заходів, вжитих нею на виконання цієї Конвенції.

2. Санкції, які застосовуються щодо порушень, повинні бути адекватні за суворістю покарання, з тим щоб ефективно забезпечувати дотримання положень цієї Конвенції, запобігати

порушенням, де б вони не відбувалися, і позбавляти порушників вигод, які вони отримують внаслідок їхньої протиправної діяльності.

3. Держави-учасниці співробітничать у забезпеченні застосування санкцій, встановлених відповідно до цієї статті.

Стаття 18

Вилучення підводної культурної спадщини і розпорядження нею

1. Кожна держава-учасниця вживає заходів щодо вилучення на своїй території підводної культурної спадщини, видобутої з порушенням цієї Конвенції.

2. Кожна держава-учасниця веде облік, охороняє й уживає всіх розумних заходів для забезпечення стабільного стану підводної культурної спадщини, вилученої відповідно до цієї Конвенції.

3. Кожна держава-учасниця повідомляє про будь-яке вилучення підводної культурної спадщини, здійснене нею відповідно до цієї Конвенції, Генерального директора й будь-яку іншу державу, яка має зв'язок з такою підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

4. Держава-учасниця, яка вилучила підводну культурну спадщину, забезпечує розпорядження нею з метою суспільної користі з урахуванням необхідності її збереження й вивчення; необхідності відновлення як єдиного цілого розосереджених колекцій; необхідності забезпечення доступу громадськості до цієї спадщини, демонстрації її на виставках, використання її з метою просвіти; а також з урахуванням інтересів будь-якої держави, яка має зв'язок, з такою підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

Стаття 19

Співробітництво та обмін інформацією

1. Держави-учасниці співробітничать і сприяють одна одній в охороні й управлінні підводною культурною спадщиною відповідно до цієї Конвенції, у тому числі, де це практично можливо, співробітництво з питань дослідження, розкопок, документування, забезпечення схоронності, вивчення та показу публіці такої спадщини.

2. Настільки, наскільки це сумісно із цілями цієї Конвенції, кожна держава-учасниця зобов'язується обмінюватися з іншими державами-учасницями інформацією стосовно підводної культурної спадщини, у тому числі інформацією про виявлення цієї спадщини, її місцезнаходження, розкопки або видобування з порушенням положень цієї Конвенції або з порушенням інших норм міжнародного права; про відповідну наукову методологію й технологію, а також про розробку правових норм, застосовних до такої спадщини.

3. Інформація, якою обмінюються між собою держави-учасниці або ЮНЕСКО й держави-учасниці щодо виявлення або місцезнаходження підводної культурної спадщини, настільки, наскільки це сумісно з їхнім національним законодавством, має конфіденційний характер і доступна тільки компетентним відомствам держав-учасниць, оскільки розголошення такої інформації може становити небезпеку або створювати ризик для цілей охорони такої підводної культурної спадщини.

4. Кожна держава-учасниця вживає всіх практично здійснених заходів для поширення інформації, у тому числі, якщо це можливо, за допомогою відповідних міжнародних баз даних, про підводну культурну спадщину, розкопки або видобування якої були здійснені з порушенням цієї Конвенції або з порушенням інших норм міжнародного права.

Стаття 20

Інформованість громадськості

Кожна держава-учасниця вживає всіх практично здійснених заходів для забезпечення більш широкої поінформованості громадськості щодо цінності й значущості підводної культурної спадщини, а також важливості її охорони відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 21

Підготовка в галузі підводної археології

Держави-учасниці співробітничать у підготовці спеціалістів у галузі підводної археології, у розробці методів консервації підводної культурної спадщини і, на погоджених умовах, у передачі технологій, що стосуються підводної культурної спадщини.

Стаття 22

Компетентні відомства

1. Для забезпечення належного виконання цієї Конвенції держави-учасниці створюють компетентні відомства або у відповідних випадках посилюють існуючі відомства з метою створення, підтримання й відновлення реєстру підводної культурної спадщини, її ефективної охорони, консервації, показу публіці й управління нею, а також для дослідницьких й освітніх цілей.

2. Держави-учасниці повідомляють Генеральному директору назву й адресу своїх компетентних відомств, які займаються питаннями підводної культурної спадщини.

Стаття 23

Наради держав-учасниць

1. Генеральний директор скликає Наряду держав-учасниць протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією й після цього не менше одного разу на два роки. На вимогу більшості держав-учасниць Генеральний директор скликає позачергову Наряду держав-учасниць.

2. Наряду держав-учасниць визначає свої функції й обов'язки.

3. Наряду держав-учасниць приймає свої Правила процедури.

4. Наряду держав-учасниць може створити Консультативний науково-технічний орган, який складається з експертів, призначених державами-учасницями з належним врахуванням принципу справедливого географічного розподілу й бажаного співвідношення в ньому чоловіків і жінок.

5. Консультативний науково-технічний орган надає відповідне сприяння Наряду держав-учасниць у наукових і технічних питаннях, пов'язаних із застосуванням Правил.

Стаття 24

Секретаріат Конвенції

1. Генеральний директор забезпечує секретаріатське обслуговування Конвенції.

2. До обов'язків Секретаріату належать: а) організація Наряду держав-учасниць, як це передбачено пунктом 1 статті 23; і б) сприяння державам-учасницям у виконанні рішень Наряду держав-учасниць.

Стаття 25

Мирне вирішення спорів

1. Будь-який спір між двома чи більше державами-учасницями щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції підлягає врегулюванню шляхом переговорів у дусі доброї волі або іншими мирними засобами за власним вибором держав-учасниць.

2. Якщо протягом розумного періоду спір не вдасться вирішити за допомогою переговорів, він може за згодою заінтересованих держав-учасниць бути переданий ЮНЕСКО, яка виступає як посередник.

3. За відсутності посередництва, або якщо за наявності посередництвом спір не вирішено, положення про вирішення спорів, передбачені Частиною XV Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, застосовуються *mutatis mutandis* щодо будь-якого спору між державами - учасниками цієї Конвенції стосовно тлумачення або застосування цієї Конвенції незалежно від того, чи є вони учасниками Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права.

4. Будь-яка процедура, обрана державами - учасниками цієї Конвенції та Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права відповідно до її статті 287, застосовується для вирішення спорів відповідно до цієї статті, якщо тільки держава-учасниця під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї чи будь-коли після цього не обере для вирішення спорів, що виникають у зв'язку із цією Конвенцією, іншу процедуру відповідно до статті 287.

5. Держава - учасниця цієї Конвенції, що не є учасницею Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї чи будь-коли після цього може відповідно до цієї статті вибрати шляхом письмової заяви один або декілька засобів, передбачених у пункті 1 статті 287 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, для цілей вирішення спорів. Стаття 287 застосовується до такої заяви, а також до будь-якого спору, в якому така держава є стороною і який не охоплюється чинною заявою. Для цілей погоджувальної процедури й арбітражу відповідно до додатків V й VII Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права така держава має право призначити посередників й арбітрів, які включаються до списків, згаданих у статті 2 Додатка V й у статті 2 Додатка VII, для вирішення спорів, що виникають у зв'язку із цією Конвенцією.

Стаття 26

Ратифікація, прийняття, схвалення або приєднання

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню державами - членами ЮНЕСКО.

2. До цієї Конвенції можуть приєднатися: а) держави, які не є членами ЮНЕСКО, але є членами Організації Об'єднаних Націй або будь-якої спеціалізованої установи системи Організації Об'єднаних Націй або Міжнародного агентства з атомної енергії, а також держави - учасниці Статуту Міжнародного Суду (995_010) й будь-яка інша держава, що отримує від Генеральної конференції ЮНЕСКО запрошення приєднатися до цієї Конвенції; б) території, які мають повне внутрішнє самоврядування, що визнаються як такі Організацією Об'єднаних Націй, але не досягли повної незалежності відповідно до резолюції 1514 (XV) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (995_280), і які володіють компетенцією в питаннях, що регулюються цією Конвенцією, у тому числі компетенцією щодо укладання договорів, які стосуються таких питань.

3. Ратифікаційні грамоти або акти про прийняття, схвалення або приєднання здаються на зберігання Генеральному директору, який є депозитарієм.

Стаття 27

Набрання чинності

Ця Конвенція набирає чинності через три місяця з дня здачі на зберігання двадцятій ратифікаційної грамоти або акта, згаданих у статті 26, але лише стосовно двадцяти держав або територій, що здали на зберігання свої ратифікаційні грамоти або акти про прийняття, схвалення або приєднання. Для будь-якої іншої держави або території вона набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання цією державою або територією ратифікаційної грамоти або акта про прийняття, схвалення або приєднання.

Стаття 28

Заява щодо внутрішніх неморських вод

Під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї чи будь-коли після цього будь-яка держава або територія може заявити про застосування Правил до внутрішніх неморських вод.

Стаття 29

Географічне обмеження застосування

Під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї будь-яка держава або територія може зробити заяву депозитарію про те, що ця Конвенція не застосовується до певних ділянок її території, внутрішніх вод, архіпелажних вод або територіального моря, надаючи при цьому обґрунтування подібної заяви. Така держава настільки, наскільки це практично здійснено, і в можливо короткі строки сприяє створенню умов, що дозволяють поширити дію цієї Конвенції на ділянки, згадані в її заяві, і після досягнення цього відкликає свою заяву цілком або частково.

Стаття 30

Застереження

За винятком випадку, передбаченого в статті 29, до цієї Конвенції не можуть робитися ніякі застереження.

Стаття 31

Зміни

1. Держава-учасниця може шляхом надіслання письмового повідомлення на ім'я Генерального директора запропонувати зміни до цієї Конвенції. Генеральний директор розсилає таке повідомлення всім державам-учасницям. Якщо протягом шести місяців з дати поширення такого повідомлення не менше половини держав-учасниць дадуть позитивну відповідь на це прохання, Генеральний директор подає цю пропозицію наступній Нараді держав-учасниць для обговорення й можливого прийняття.

2. Зміни приймаються більшістю у дві третини присутніх і тих, що беруть участь у голосуванні, держав-учасниць.

3. Зміни до цієї Конвенції після їхнього прийняття підлягають ратифікації або прийняттю, схваленню чи приєднанню державами-учасницями.

4. Зміни набирають чинності, але лише щодо держав-учасниць, що ратифікували, прийняли або схвалили такі зміни або приєдналися до них, через три місяці з дня здачі на зберігання ратифікаційних грамот або актів, згаданих у пункті 3 цієї статті, двома третинами держав-учасниць. Згодом для кожної держави або території, що ратифікувала, прийняла, схвалила зміну або приєдналася до неї, зміна набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання цією державою-учасницею ратифікаційної грамоти або акта про прийняття, схвалення або приєднання.

5. Держава або територія, що стала учасницею цієї Конвенції після набрання чинності змінами відповідно до пункту 4 цієї статті, якщо тільки вона не заявляє про інший намір, вважається а) учасницею цієї Конвенції з такими змінами; та б) учасницею Конвенції без зміни стосовно будь-якої держави-учасниці, для якої така зміна не є обов'язковою.

Стаття 32

Денонсація

1. Будь-яка держава-учасниця може шляхом надіслання письмового повідомлення на ім'я Генерального директора денонсувати цю Конвенцію.

2. Денонсація набирає чинності через дванадцять місяців після дати отримання повідомлення, якщо в повідомленні не зазначається пізніший строк.

3. Денонсація жодним чином не зачіпає обов'язку будь-якої держави-учасниці виконувати будь-яке зобов'язання, що міститься в цій Конвенції, і є для неї чинним відповідно до міжнародного права незалежно від цієї Конвенції.

Стаття 33

Правила

Правила, що додаються до цієї Конвенції, становлять її невід'ємну частину і, якщо чітко не передбачено інше, посилання на цю Конвенцію є посиланням і на Правила.

Стаття 34

Реєстрація в Організації Об'єднаних Націй

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора.

Стаття 35

Тексти, що мають однакову силу

Ця Конвенція укладена англійською, арабською, іспанською китайською, російською та французькою мовами, причому всі шість текстів мають однакову силу.

Додаток

Правила, що стосуються діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину

I. Загальні принципи

Правило 1

Пріоритетним варіантом охорони підводної культурної спадщини вважається можливість її зберігання *in situ*. Відповідно, дозволи на діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, надаються в такий спосіб, який відповідає завданням охорони цієї спадщини, і за умови дотримання цієї вимоги ця діяльність може бути дозволена з метою значного сприяння охороні або внеску в розширення знань про підводну культурну спадщину чи підвищення її значущості.

Правило 2

Комерційна експлуатація підводної культурної спадщини з метою торгівлі або спекуляції або її безповоротне розосередження докорінно несумісні з охороною й належним управлінням підводною культурною спадщиною. Підводна культурна спадщина не є предметом торгівлі, купівлі, продажу чи бартеру як товар, що має комерційну цінність. Це правило не може тлумачитися як таке, що забороняє: а) надання послуг фахових археологів або інших необхідних послуг, характер і мета яких цілком відповідають цій Конвенції і які здійснюються на підставі дозволу компетентних відомств; б) розміщення на зберігання підводної культурної спадщини, добутої під час дослідницького проекту відповідно до цієї Конвенції, за умови, що таке розташування на зберігання не завдає шкоди науковій або культурній цінності або цілісності видобутих об'єктів і не призводить до їхнього безповоротного розосередження, що воно відповідає положенням правил 33 й 34 та здійснюється на підставі дозволу компетентних відомств.

Правило 3

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, не повинна негативно впливати на підводну культурну спадщину більше, ніж це необхідно для цілей проекту.

Правило 4

У ході діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, використовуються методи неруйнівного поводження й обстеження, що є кращими, ніж видобування об'єктів. Якщо розкопки або видобування необхідні з метою наукового вивчення або подальшої охорони підводної культурної спадщини, методи й технологія, які використовуються, повинні бути максимально можливою мірою неруйнівними та сприяти забезпеченню схоронності останків.

Правило 5

Під час здійснення діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, не повинен без необхідності порушуватися спокій людських останків і місць, які є об'єктом поклоніння.

Правило 6

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, суворо регламентується, з тим щоб забезпечити належний облік культурної, історичної й археологічної інформації, яка збирається.

Правило 7

Заохочується доступ громадськості до підводної культурної спадщини *in situ* за винятком випадків, коли такий доступ не є сумісним із завданнями охорони й управління.

Правило 8

Заохочується міжнародне співробітництво в здійсненні діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, з тим щоб сприяти ефективному обміну й використанню знань археологів та інших відповідних спеціалістів.

II. Проектна документація

Правило 9

До початку будь-якої діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, готується проектна документація, що подається компетентним відомствам для отримання дозволу й відповідної експертної оцінки.

Правило 10

Проектна документація включає: а) оцінку попередніх досліджень або попередньої роботи; b) виклад змісту проекту і його цілей; c) методологію й технічні засоби, які підлягають використанню; d) план фінансування; e) запланований графік здійснення проекту; f) склад групи, а також кваліфікацію, обов'язки та досвід кожного члена групи; g) плани аналітичної й іншої діяльності після закінчення робіт на об'єкті; h) програму консервації артефактів й об'єкта, яка підлягає розробці в тісному співробітництві з компетентними відомствами; i) політику управління об'єктом і його утримання в порядку на весь період здійснення проекту; j) програму документального забезпечення; k) техніку безпеки; l) охорону навколишнього середовища; m) домовленості про співробітництво з музеями та іншими закладами, зокрема науковими; n) порядок підготовки звітів; o) передачу на архівне зберігання, у тому числі видобутої підводної культурної спадщини; та p) план публікацій.

Правило 11

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, повинна здійснюватися відповідно до проектної документації, затвердженої компетентними установами.

Правило 12

У разі непередбаченого виявлення або зміни обставин проектна документація переглядається й до неї за згоди компетентних установ вносяться зміни.

Правило 13

У разі крайньої необхідності або при випадковому виявленні з метою охорони підводної культурної спадщини може бути дозволена навіть за відсутності проектної документації діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, у тому числі заходи з консервації або діяльність короткострокового характеру, особливо щодо забезпечення її стабільного стану.

IV. Попередня робота

Правило 14

Попередня робота, зазначена в правилі 10а, включає оцінку, яка визначає значущість і ступінь уразливості підводної культурної спадщини й навколишнього природного середовища у зв'язку з можливою шкодою в результаті реалізації запропонованого проекту, а також можливість отримання даних, які відповідали б цілям проекту.

Правило 15

Така оцінка включає також попереднє вивчення доступних історичних та археологічних відомостей, археологічних та екологічних характеристик об'єкта й наслідків будь-якого потенційного втручання з погляду довгострокового зберігання в стабільному стані підводної культурної спадщини, зачепленої діяльністю. IV. Мета, методологія й технічні засоби здійснення проекту

Правило 16

Методологія повинна відповідати цілям проекту, а використовувані технічні засоби повинні мати, по можливості, найменш інтрузивний характер.

V. Фінансування

Правило 17

За винятком надзвичайних ситуацій, викликаних необхідністю охорони підводної культурної спадщини, завчасно до проведення будь-якої діяльності забезпечується належне фінансування в обсязі, достатньому для здійснення всіх стадій проекту, у тому числі консервації, документування та зберігання видобутих артефактів, а також підготовки та розповсюдження звітів.

Правило 18

Проектна документація містить підтвердження спроможності профінансувати проект аж до його завершення, як, наприклад, фінансова гарантія.

Правило 19

Проектна документація містить план дій на випадок непередбачених обставин, що забезпечує консервацію підводної культурної спадщини й документації, що її стосується, у випадку будь-якого призупинення передбаченого фінансування.

VI. Строки здійснення проекту - графік

Правило 20

Для того щоб гарантувати здійснення всіх стадій проекту, завчасно до початку будь-якої діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, складається відповідний графік із зазначенням строків консервації, документування й зберігання видобутої підводної культурної спадщини, а також підготовки й розповсюдження звітів.

Правило 21

Проектна документація містить план дій на випадок непередбачених обставин, який забезпечує консервацію підводної культурної спадщини й документації, що її стосується, у разі будь-якого призупинення або припинення проекту.

VII. Наукова компетентність і кваліфікація

Правило 22

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, здійснюється тільки під керівництвом і контролем, а також за регулярної присутності кваліфікованого фахівця з підводної археології, наукова компетентність якого відповідає проекту.

Правило 23

Усі особи, які входять до складу групи, що здійснює проект, мають кваліфікацію й підтверджену компетентність, які відповідають їхнім функціям у рамках проекту.

VIII. Консервація й управління об'єктом

Правило 24

Програма консервації передбачає порядок поводження з археологічними об'єктами в ході діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, під час їхнього транспортування й у довгостроковому плані. Консервація здійснюється відповідно до чинних професійних норм.

Правило 25

Програма управління об'єктом передбачає охорону й управління *in situ* підводною культурною спадщиною під час і після закінчення робіт на об'єкті. Програма включає інформування громадськості, розумні заходи щодо забезпечення стабільності об'єкта, моніторинг і захист від втручання.

IX. Документальне забезпечення

Правило 26

Програма документального забезпечення передбачає відповідно до чинних професійних норм археологічної документації, докладне документування, у тому числі звіт про хід здійснення діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину.

Правило 27 Документальне забезпечення включає, як мінімум, докладний опис об'єкта, у тому числі походження підводної культурної спадщини, перенесеної або видобутої під час діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, польові записи, плани, креслення, перетини, а також фотографії або записи на інших носіях.

X. Безпека

Правило 28

Розробляється адекватна техніка безпеки, що відповідає всім застосовним нормативним і професійним вимогам, з метою забезпечення безпеки й здоров'я членів групи, яка здійснює проект, і третіх осіб.

XI. Навколишнє середовище

Правило 29 Розробляються заходи для охорони навколишнього середовища, які адекватно забезпечують, щоб дно морів і морські організми не піддавалися невинновданому впливу.

XII. Звітність

Правило 30

Проміжний і заключний звіти подаються відповідно до графіка, передбаченого проектною документацією, і здаються на зберігання до відповідних публічних архівних служб.

Правило 31

Звіти включають: а) виклад цілей; б) перелік використаних методів і технічних засобів; с) опис досягнутих результатів; d) основну графічну й фотографічну документацію по всіх фазах діяльності; е) рекомендації щодо консервації й зберігання об'єкта й будь-якої переміщеної підводної культурної спадщини; та f) рекомендації щодо майбутньої діяльності.

XIII. Збереження проектних архівів

Правило 32

Питання зберігання проектних архівів погоджуються до початку будь-якої діяльності й включаються до проектної документації.

Правило 33

Проектні архіви, у тому числі будь-яка переміщена підводна культурна спадщина й примірник усієї документації, яка її стосується, зберігаються, наскільки це можливо, в одному місці й у повному обсязі як колекція в такий спосіб, який забезпечує їхню доступність для спеціалістів і громадськості, а також схоронність архіву. Це повинно бути зроблено якнайшвидше й у будь-якому

разі не пізніше, ніж через 10 років після завершення проекту, наскільки це може бути сумісно із цілями консервації підводної культурної спадщини.

Правило 34

Управління проектними архівами здійснюється відповідно до міжнародних професійних норм і під керівництвом компетентних відомств.

XIV. Поширення

Правило 35

Просвіта громадськості й надання результатів проекту в популярній формі, коли це можливо, є однією із цілей проекту.

Правило 36

Заключна зведена доповідь з проекту: а) публікується з урахуванням складності проекту й конфіденційності або делікатного характеру інформації в можливо короткі строки; і b) здається на зберігання до відповідних публічних архівних служб.

Учинено в м. Париж 6 листопада 2001 року у двох автентичних примірниках за підписом Голови тридцять першої сесії Генеральної конференції й Генерального директора Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури; ці примірники здаються на зберігання в архів Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, а їхні належним чином засвідчені копії надсилаються всім державам і територіям, зазначеним у статті 26, а також Організації Об'єднаних Націй.

Наведений вище текст є дійсним текстом Конвенції, належним чином прийнятої Генеральною конференцією Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури на її тридцять першій сесії, що відбулася в Парижі й закінчилася 3 листопада 2001 року.

На посвідчення чого цю Конвенцію підписали 6 листопада 2001 року

Голова Генеральної конференції

Генеральний директор

**Конвенція про охорону
архітектурної спадщини Європи
Гранада, 3 жовтня 1985 року
Статус Конвенції див. (994_415)**

{ Конвенцію ратифіковано Законом
N 165-V від 20.09.2006 }

Офіційний переклад

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, крім іншого, для збереження та втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням,

визнаючи, що архітектурна спадщина найяскравіше віддзеркалює багатство та розмаїття культурної спадщини Європи, є бесцінним свідком нашого минулого і спільним надбанням всіх європейців,

зважаючи на Європейську культурну конвенцію, яка була підписана у Парижі 19 грудня 1954 року, і зокрема на її статтю 1,

враховуючи Європейську хартію архітектурної спадщини (994_013), ухвалену Комітетом міністрів Ради Європи 26 вересня 1975 року, і резолюцію (76) 28, яка була ухвалена 14 квітня 1976 року і яка стосується приведення законів і нормативних актів у відповідність до вимог комплексного збереження архітектурної спадщини,

зважаючи на рекомендацію 880 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи стосовно збереження європейської архітектурної спадщини,

враховуючи рекомендацію N R(80)16 Комітету міністрів державам-членам стосовно фахової підготовки архітекторів, містопланувальників, спеціалістів з цивільного будівництва та ландшафтного дизайну, а також рекомендацію N R(81)13 Комітету міністрів від 1 липня 1981 року стосовно заходів на підтримку окремих занепадаючих ремесел у загальному контексті ремісницької діяльності,

нагадуючи про важливість передачі прийдешнім поколінням системи культурних контекстів, поліпшення міського та сільського довкілля і таким чином прискорення економічного, соціального і культурного розвитку держав і регіонів,

визнаючи важливість досягнення згоди щодо головних напрямків спільної політики збереження і зміцнення архітектурної спадщини,

погодились про таке:

Визначення архітектурної спадщини

Стаття 1

Для цілей цієї Конвенції вираз "архітектурна спадщина" включає такі нерухомі об'єкти:

1. пам'ятки: усі будівлі та споруди, що мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення, включаючи усі особливості їхнього технічного виконання та оздоблення;

2. архітектурні ансамблі: однорідні групи міських або сільських будівель, що мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення і характеризуються спільністю чітких територіальних ознак;

3. визначні місця: створені спільно людиною та природою частково забудовані ділянки, які мають чітко визначені характерні і однорідні риси, характеризуються спільністю чітких

територіальних ознак і мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення.

Визначення об'єктів спадщини, що підлягають охороні

Стаття 2

Для чіткого визначення пам'яток, архітектурних ансамблів і визначних місць, що підлягають охороні, кожна Сторона зобов'язується вести їхній облік і у випадку загрози таким пам'яткам підготувати у найкоротші можливі строки відповідну документацію.

Правові процедури охорони

Стаття 3

Кожна Сторона зобов'язується:

1. вживати правових заходів для охорони архітектурної спадщини;
2. за допомогою таких заходів і діючих в кожній державі або кожному регіоні процедур, забезпечити охорону пам'яток, архітектурних ансамблів та визначних місць.

Стаття 4

Кожна Сторона зобов'язується:

1. запровадити відповідні контрольні і дозвільні процедури, необхідні для правової охорони об'єктів архітектурної спадщини;
2. запобігати спотворенню, руйнуванню або знищенню об'єктів спадщини, що охороняються. З цією метою кожна Сторона зобов'язується запровадити, якщо вона цього ще не зробила, законодавство, яке:
 - a) вимагає подання до відповідного компетентного органу будь-якого плану зруйнування або зміни вигляду пам'яток, що вже охороняються або щодо яких здійснюється процедура забезпечення охорони, а також будь-якого плану зміни функціонально прив'язаної до них території;
 - b) вимагає подання до відповідного компетентного органу будь-якого плану, що стосується архітектурного ансамблю або будь-якої його частини чи визначного місця і передбачає:
 - зруйнування будівель,
 - спорудження нових будівель,
 - значну зміну вигляду, яка переінакшує характеристики будівель або визначних місць;
 - c) дозволяє державним органам вимагати від власника об'єкта архітектурної спадщини, що охороняється, здійснювати необхідні роботи або виконувати такі роботи самим, якщо власник не може їх виконати;
 - d) дозволяє примусове відчуження об'єктів архітектурної спадщини, що знаходяться під охороною.

Стаття 5

Кожна Сторона зобов'язується заборонити перенесення повністю або частково будь-якої пам'ятки, що охороняється, окрім випадків, коли перенесення пам'яток зумовлюється необхідністю їхнього фізичного збереження. У таких випадках відповідний компетентний орган вживає необхідних застережних заходів для її розбирання, перенесення і встановлення в іншому підходящому місці.

Додаткові заходи

Стаття 6

Кожна Сторона зобов'язується:

1. забезпечити, щоб державні органи надавали фінансову допомогу для підтримання в належному стані та реставрації архітектурної спадщини, що знаходиться на їхній території, відповідно до національної, регіональної та місцевої компетенції та в межах наявних коштів;
2. вживати у разі необхідності фінансових заходів з метою сприяння збереженню цієї спадщини;
3. заохочувати приватну ініціативу, спрямовану на підтримання в належному стані і реставрацію архітектурної спадщини.

Стаття 7

На території, функціонально прив'язаній до пам'яток, які знаходяться в архітектурних ансамблях або визначних місцях, кожна Сторона зобов'язується сприяти заходам, спрямованим на загальне поліпшення якості довкілля.

Стаття 8

Для зменшення ризиків фізичного руйнування архітектурної спадщини кожна Сторона зобов'язується:

1. сприяти здійсненню наукових досліджень з метою визначення і аналізу шкідливого впливу забруднення, а також шляхів і засобів послаблення або ліквідації такого впливу;
2. враховувати в політиці боротьби із забрудненням специфічні проблеми збереження архітектурної спадщини.

Санкції

Стаття 9

Кожна Сторона зобов'язується в межах своєї компетенції забезпечити, щоб відповідний компетентний орган належним чином реагував на порушення законодавства про охорону архітектурної спадщини. У відповідних випадках він може зобов'язати правопорушника зруйнувати новоспоруджену будівлю, якщо вона не відповідає встановленим вимогам, або реставрувати об'єкт спадщини, що охороняється, до його первісного вигляду.

Політика збереження архітектурної спадщини

Стаття 10

Кожна Сторона зобов'язується прийняти комплексну політику збереження архітектурної спадщини, яка:

1. передбачає охорону архітектурної спадщини як одну з головних цілей планування забудови міської та сільської територій, а також забезпечує врахування цієї вимоги на всіх етапах розробки планів розвитку територій та виконання процедур видання дозволів на проведення робіт;
2. заохочує програми реставрації та підтримання в належному стані архітектурної спадщини;
3. розглядає збереження та освоєння архітектурної спадщини і освітницьку діяльність, пов'язану з нею, як один з головних напрямів політики в галузі культури, охорони навколишнього середовища і загального планування;
4. сприяє, коли це можливо, в процесі планування забудови міської та сільської територій збереженню та використанню деяких будівель, які за своїм значенням не підлягають охороні за змістом пункту 1 статті 3 цієї Конвенції, але які мають значення з точки зору їхнього розташування в міському або сільському середовищі та з точки зору забезпечення якості життя;

5. сприяє використанню та розвитку традиційних ремесел та матеріалів як важливих складових майбутнього архітектурної спадщини.

Стаття 11

Приділяючи належну увагу архітектурному та історичному характеру спадщини, кожна Сторона зобов'язується сприяти:

- використанню об'єктів архітектурної спадщини, що охороняються, із врахуванням потреб сучасного життя;
- пристосуванню, коли це можливо, старовинних будівель для нового використання.

Стаття 12

Визнаючи важливість відкриття доступу відвідувачам до об'єктів спадщини, що охороняються, кожна Сторона зобов'язується вжити необхідних заходів для того, щоб наслідки відкриття такого доступу, особливо будь-яке пов'язане з цим перепланування, не порушували архітектурного та історичного характеру таких об'єктів спадщини та функціонально прив'язаної до них території.

Стаття 13

З метою сприяння здійсненню такої політики кожна Сторона зобов'язується розвивати в межах своєї політичної і адміністративної системи ефективне співробітництво на всіх рівнях між органами, що займаються питаннями збереження спадщини, культури, довкілля і загального планування.

Участь та асоціації

Стаття 14

З метою підвищення ефективності заходів державних органів, спрямованих на визначення, охорону, реставрацію, підтримання в належному стані об'єктів архітектурної спадщини, а також на управління ними та освітницьку діяльність, пов'язану з ними, кожна Сторона зобов'язується:

1. створити на різних рівнях процесу прийняття рішень відповідні механізми, які забезпечували б інформацію, консультування та співробітництво між загальнонаціональними, регіональними та місцевими властями, культурними установами і асоціаціями, з одного боку, і широкими колами громадськості, з іншого боку;
2. сприяти розширенню кола спонсорів і некомерційних асоціацій, що займаються питаннями архітектурної спадщини.

Інформація та професійна підготовка

Стаття 15

Кожна Сторона зобов'язується:

1. утверджувати у громадській думці розуміння необхідності збереження архітектурної спадщини як елемента культурної самобутності і джерела натхнення і творчості для сьогоденних і майбутніх поколінь;
2. з цією метою сприяти здійсненню політики поширення інформації та поглиблення поінформованості, особливо за допомогою використання сучасних засобів зв'язку і поглиблення обізнаності, яка спрямована зокрема на:
 - a) збудження або підвищення уваги громадськості, починаючи із шкільного віку, до охорони спадщини, підвищення якості створеного середовища і архітектури;
 - b) змалювання єдності культурної спадщини та зв'язків, що існують між архітектурою, образотворчим мистецтвом, народними традиціями та побутом на європейському, національному і регіональному рівнях.

Стаття 16

Кожна Сторона зобов'язується розвивати професійну підготовку різних фахівців та майстрів-ремесників, що мають відношення до збереження архітектурної спадщини.

Координація на європейському рівні політики збереження архітектурної спадщини

Стаття 17

Сторони зобов'язуються обмінюватися інформацією про їхню політику збереження архітектурної спадщини з таких питань, як:

1. методи, які мають бути прийняті для забезпечення нагляду за об'єктами архітектурної спадщини, їхньої охорони та збереження, з урахуванням історичного розвитку та будь-якого збільшення кількості таких об'єктів;
2. шляхи узгодження необхідності охорони архітектурної спадщини з потребами сучасної економічної, соціальної і культурної діяльності;
3. можливості використання сучасних технологій для визначення і обліку об'єктів архітектурної спадщини та боротьби з псуванням матеріалів, а також для здійснення наукових досліджень, реставрації спадщини, управління нею та освітницької діяльності, пов'язаної з нею;
4. шляхи поширення інформації про архітектурну творчість як про внесок нашої епохи у загальну європейську спадщину.

Стаття 18

Сторони зобов'язуються надавати одна одній у разі необхідності технічну допомогу шляхом обміну досвідом та експертами з питань збереження архітектурної спадщини.

Стаття 19

Сторони зобов'язуються з урахуванням їхнього відповідного національного законодавства або міжнародних угод сприяти обмінам на європейському рівні спеціалістами з питань збереження архітектурної спадщини, включаючи спеціалістів з питань безперервної професійної підготовки.

Стаття 20

Для цілей цієї Конвенції Комітет експертів, створений Комітетом міністрів Ради Європи згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи, здійснює нагляд за виконанням Конвенції і, зокрема:

1. періодично доповідає Комітетові міністрів Ради Європи про хід здійснення державами - учасниками Конвенції політики збереження архітектурної спадщини, про здійснення принципів, проголошених Конвенцією, і про свою власну діяльність;
2. пропонує Комітетові міністрів Ради Європи заходи, які спрямовані на здійснення положень Конвенції і передбачають також багатосторонню діяльність, перегляд Конвенції або внесення поправок до неї та інформування громадськості про мету цієї Конвенції;
3. надає Комітетові міністрів Ради Європи рекомендації стосовно запрошення держав, що не є членами Ради Європи, приєднатися до цієї Конвенції.

Стаття 21

Положення цієї Конвенції не перешкоджають застосуванню конкретних більш сприятливих положень про охорону об'єктів архітектурної спадщини, визначеної у статті 1, що містяться в:

- Конвенції про охорону світової культурної і природної спадщини від 16 листопада 1972 року;
- Європейській конвенції про охорону археологічної спадщини від 6 травня 1969 року (994_312).

Заклучні положення

Стаття 22

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами - членами Ради Європи.

Вона підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати, на яку три держави - члени Ради Європи висловили свою згоду про обов'язковість для них Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави-члена, яка висловлюватиме свою згоду на обов'язковість для неї Конвенції після набрання нею чинності, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 23

1. Після набрання цією Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради, та Європейському економічному співтовариству приєднатися до цієї Конвенції у рішенні, що приймається більшістю голосів, передбаченою у статті 20.d Статуту Ради Європи, і одностайним голосуванням представників Договірних Держав, які мають право засідати в Комітеті.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєдналася до цієї Конвенції, або Європейського економічного співтовариства, якщо воно приєднається до неї, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 24

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання, може визначити територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка Держава може, в будь-який інший час після цього, заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом перепроведення повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 25

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити про те, що вона

залишає за собою право не виконувати повністю або частково положення пунктів c та d статті 4. Інші застереження не дозволяються.

2. Будь-яка держава, яка заявила застереження згідно з попереднім пунктом, може повністю або частково відкликати його шляхом перепроводження повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набирає чинності від дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

3. Сторона, яка заявила застереження щодо положень, згаданих у пункті 1 вище, не може вимагати застосування цих положень будь-якою іншою Стороною; однак, якщо її застереження є частковим або умовним, вона може вимагати застосування цих положень у тому обсязі, в якому вона сама їх прийняла.

Стаття 26

1. Будь-яка Сторона може в будь-який час денонсувати цю Конвенцію шляхом перепроводження відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 27

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради Європи, будь-яку державу, яка приєдналася до цієї Конвенції, а також Європейське економічне співтовариство у разі його приєднання до неї про:

- a) будь-яке підписання;
- b) заду на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, затвердження чи приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 22, 23 та 24;
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або сповіщення, які стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Гранаді третього дня жовтня місяця 1985 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі - члену Ради Європи і всім державам або Європейському економічному співтовариству, яким було запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини

{ Про приєднання до Конвенції див. Закон
N 132-VI від 06.03.2008 }

Дата підписання: 17.10.2003

Дата приєднання України: 06.03.2008

Дата набрання чинності для України: 27.08.2008

Офіційний переклад

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (далі - ЮНЕСКО), проводячи засідання в Парижі з 29 вересня до 17 жовтня 2003 року під час своєї 32 сесії;

посилаючися на існуючі міжнародні договори з прав людини, зокрема Загальну декларацію прав людини, прийняту 1948 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, прийнятий 1966 року, та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 1966 року;

беручи до уваги важливе значення нематеріальної культурної спадщини як головного джерела культурного різноманіття й гарантії сталого розвитку, як це наголошено в Рекомендації ЮНЕСКО, що стосується збереження традиційної культури й фольклору, яку прийнято 1989 року (995_295), у Загальній декларації ЮНЕСКО про культурне різноманіття, яку прийнято 2001 року, та в Стамбульській декларації 2002 року, прийнятій на третій конференції круглого столу міністрів культури;

беручи до уваги глибоку взаємозалежність між нематеріальною культурною спадщиною та матеріальною культурною й природною спадщиною;

визнаючи, що процеси глобалізації та суспільних перетворень поряд з умовами, які вони створюють для поновленого діалогу між спільнотами, також зумовлюють, як зумовлює і явище нетерпимості, серйозні загрози погіршення, зникнення та руйнування нематеріальної культурної спадщини, зокрема через обмеженість ресурсів для охорони такої спадщини;

усвідомлюючи загальне прагнення та загальне занепокоєння стосовно охорони нематеріальної культурної спадщини людства;

визнаючи, що спільноти, зокрема корінні спільноти, групи та в деяких випадках окремі особи відіграють важливу роль у створенні, захисті, збереженні та відтворенні нематеріальної культурної спадщини, допомагаючи цим збагачувати культурне різноманіття й сприяти творчості людини;

відзначаючи велике значення діяльності ЮНЕСКО зі створення нормативних актів, спрямованих на захист культурної спадщини, зокрема Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини, прийнятої 1972 року;

відзначаючи також, що на сьогодні не існує жодного обов'язкового для виконання багатостороннього правового акта стосовно захисту нематеріальної культурної спадщини;

беручи до уваги те, що існуючі міжнародні угоди, рекомендації та резолюції стосовно культурної та природної спадщини необхідно ефективно збагатити й доповнити новими положеннями, що стосуються нематеріальної культурної спадщини;

беручи до уваги необхідність поглиблювати усвідомлення, особливо серед молодих поколінь, важливості нематеріальної культурної спадщини та її охорони;

беручи до уваги те, що міжнародна спільнота повинна сприяти разом з Державами - сторонами Конвенції охороні такої спадщини в дусі співробітництва та взаємодопомоги;

нагадуючи про програми ЮНЕСКО стосовно нематеріальної культурної спадщини, зокрема проголошення шедеврів усної та нематеріальної спадщини людства;

беручи до уваги неоціненну роль нематеріальної культурної спадщини як чинника, що сприяє зближенню людей, обмінам та взаєморозумінню між ними, приймає 17 жовтня 2003 року цю Конвенцію.

I. Загальні положення

Стаття 1

Цілі Конвенції

Цілями цієї Конвенції є:

- a) охорона нематеріальної культурної спадщини;
- b) забезпечення поваги до нематеріальної культурної спадщини відповідних спільнот, груп та окремих осіб;
- c) підвищення рівня знань на місцевому, національному та міжнародному рівнях про важливість нематеріальної культурної спадщини та забезпечення її взаємного визнання;
- d) здійснення міжнародного співробітництва та надання допомоги.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

1. Термін "нематеріальна культурна спадщина" означає ті звичаї, форми показу та вираження, знання та навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні простори, які визнані спільнотами, групами й у деяких випадках окремими особами як частина їхньої культурної спадщини. Ця нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється спільнотами та групами під впливом їхнього оточення, їхньої взаємодії з природою та їхньої історії і формує у них почуття самобутності й наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного різноманіття й творчості людини. Для цілей цієї Конвенції до уваги береться лише та нематеріальна культурна спадщина, яка є сумісною з існуючими міжнародними договорами з прав людини, з вимогами взаємної поваги між спільнотами, групами та окремими особами, а також сталого розвитку.

2. Термін "нематеріальна культурна спадщина", як її визначено у викладеному вище пункті 1, проявляється, *inter alia*, у таких галузях:

- a) усних традицій та формах вираження, зокрема в мові як носії нематеріальної культурної спадщини;
- b) виконавському мистецтві;
- c) звичаях, обрядах, святкуваннях;
- d) знаннях та практиці, що стосуються природи та всесвіту;
- e) традиційних ремеслах.

3. Термін "охорона" означає заходи, спрямовані на забезпечення життєздатності нематеріальної культурної спадщини, у тому числі її ідентифікації, документування, дослідження, збереження, захисту, популяризацію, підвищення її ролі, її передачу, зокрема шляхом формальної та неформальної освіти, а також відродження різних аспектів такої спадщини.

4. Термін "держави-учасниці" означає держави, які зобов'язані цією Конвенцією і у відносинах між якими ця Конвенція є чинною.

5. Ця Конвенція застосовується *mutatis mutandis* до територій, зазначених у статті 33, які стають її учасницями відповідно до умов, установлених у цій статті. У цій частині вислів "держави-учасниці" стосується також цих територій.

Стаття 3

Зв'язок з іншими міжнародними договорами

Ніщо в цій Конвенції не може тлумачитись як:

a) таке, що змінює статус або знижує рівень охорони цінностей, які визнані всесвітньою спадщиною в рамках Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини, прийнятої 1972 року, і з якими безпосередньо пов'язаний той чи той елемент нематеріальної культурної спадщини; або

b) таке, що зачіпає права й зобов'язання держав-учасниць, що впливають з будь-якого міжнародного договору, який стосується прав інтелектуальної власності або використання біологічних та екологічних ресурсів й учасницями якого вони є.

II. Органи Конвенції

Стаття 4

Генеральна асамблея держав-учасниць

1. Цим засновується Генеральна асамблея держав-учасниць (далі - Генеральна асамблея). Генеральна асамблея є повновладним органом цієї Конвенції.
2. Генеральна асамблея збирається на чергові сесії раз на два роки. Вона може збиратися на позачергові сесії тоді, коли прийме таке рішення, або на прохання Міжурядового комітету з охорони нематеріальної культурної спадщини чи на прохання не менше третини держав-учасниць.
3. Генеральна асамблея приймає свій Регламент.

Стаття 5

Міжурядовий комітет з охорони нематеріальної культурної спадщини

1. Цим у рамках ЮНЕСКО засновується Міжурядовий комітет з охорони нематеріальної культурної спадщини (далі - Комітет). Комітет складається з представників 18 держав-учасниць, обраних державами-учасницями, що зібралися на Генеральну асамблею, після набрання цією Конвенцією чинності відповідно до статті 34.
2. Кількість держав - членів цього Комітету буде збільшено до 24, коли кількість держав - учасниць Конвенції досягне 50.

Стаття 6

Вибори та строк повноважень держав - членів Комітету

1. Вибори держав - членів Комітету здійснюються відповідно до принципів справедливого географічного представництва та ротації.
2. Держави - члени Комітету обираються на строк у чотири роки державами - учасницями Конвенції, що зібралися на Генеральну асамблею.
3. Однак строк повноважень половини держав - членів Комітету, обраних під час перших виборів, обмежується двома роками. Ці держави визначаються жеребкуванням під час перших виборів.
4. Кожні два роки Генеральна асамблея оновлює половину складу держав - членів Комітету.
5. Вона також обирає таку кількість держав - членів Комітету, яка необхідна для заповнення вакансій.
6. Держава - член Комітету не може бути обрана на два строки повноважень поспіль.
7. Держави - члени Комітету підбирають своїми представниками осіб, компетентних у різних галузях нематеріальної культурної спадщини.

Стаття 7

Функції Комітету

Без обмеження інших його прерогатив, наданих йому цією Конвенцією, функціями Комітету є:

- a) сприяння досягненню цілей Конвенції, заохочення й моніторинг її виконання;
- b) надання консультацій стосовно передової практики та підготовка рекомендацій стосовно заходів для охорони нематеріальної культурної спадщини;
- c) підготовка та подання на затвердження Генеральної асамблеї проекту плану використання ресурсів Фонду відповідно до статті 25;
- d) пошук шляхів збільшення ресурсів Фонду та вжиття для цього необхідних заходів відповідно до статті 25;
- e) підготовка та подання на затвердження Генеральної асамблеї оперативних директив з виконання Конвенції;
- f) розгляд відповідно до статті 29 звітів держав-учасниць та узагальнення їх для Генеральної асамблеї;
- g) розгляд заяв, що подаються державами-учасницями, та прийняття рішень стосовно таких заяв відповідно до розроблених Комітетом і затверджених Генеральною асамблеєю об'єктивних критеріїв, що стосуються:
- i) унесення до списків та відбору пропозицій, згаданих у статтях 16, 17 та 18;
- ii) надання міжнародної допомоги відповідно до статті 22.

Стаття 8

Методи роботи Комітету

1. Комітет підзвітний Генеральній асамблеї. Він звітує перед нею про всю свою діяльність і всі свої рішення.
2. Комітет приймає свій Регламент більшістю, що становить дві третини його членів.
3. Комітет може створювати на тимчасовій основі будь-які ad hoc консультативні органи, які він вважає необхідними для виконання свого завдання.
4. Комітет може запрошувати на свої засідання будь-які державні або приватні органи, а також будь-яких приватних осіб, які мають визнану компетенцію в різних галузях нематеріальної культурної спадщини, для проведення з ними консультацій з конкретних питань.

Стаття 9

Акредитація консультативних організацій

1. Комітет уносить на розгляд Генеральної асамблеї пропозиції стосовно акредитації неурядових організацій, що мають визнану компетенцію в галузі нематеріальної культурної спадщини, для надання ними консультацій Комітетові.
2. Комітет уносить також на розгляд Генеральної асамблеї пропозиції стосовно критеріїв та умов такої акредитації.

Стаття 10

Секретаріат

1. Секретаріат ЮНЕСКО надає допомогу Комітетові.
2. Секретаріат готує документацію для Генеральної асамблеї та Комітету, а також проекти порядку денного їхніх засідань та забезпечує виконання їхніх рішень.

III. Охорона нематеріальної культурної спадщини
на національному рівні

Стаття 11

Роль держав-учасниць

Кожна держава-учасниця:

- а) уживає необхідних заходів для забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території;
- б) у рамках заходів з охорони, зазначених у пункті 3 статті 2, ідентифікує й визначає різні елементи нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території, за участю спільнот, груп та відповідних неурядових організацій.

Стаття 12

Переліки

1. Щоб забезпечити ідентифікацію для охорони, кожна держава-учасниця з урахуванням своєї ситуації складає один чи більш ніж один перелік нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території. Такі переліки повинні оновлюватися регулярно.
2. Кожна держава-учасниця, подаючи періодично свій звіт Комітетові відповідно до статті 29, повідомляє відповідну інформацію про такі переліки.

Стаття 13

Інші заходи стосовно охорони

- Кожна держава-учасниця, щоб забезпечувати охорону, розвиток та підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території, докладає зусиль для:
- а) прийняття спільної політики, спрямованої на підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини в суспільстві та включення охорони цієї спадщини до програм планування;
 - б) визначення або створення одного чи більш ніж одного компетентного органу з охорони нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території;

с) сприяння науковим, технічним та мистецтвознавчим дослідженням, а також розробці методик дослідження для ефективної охорони нематеріальної культурної спадщини, зокрема нематеріальної культурної спадщини, яка знаходиться в небезпеці;

д) вжиття відповідних юридичних, технічних, адміністративних та фінансових заходів, спрямованих на:

i) сприяння створенню або посиленню установ з підготовки кадрів у галузі управління нематеріальною культурною спадщиною, а також передачі такої спадщини через форуми та простори, призначені для її представлення або вираження;

ii) забезпечення доступу до нематеріальної культурної спадщини з дотриманням загальноприйнятої практики, що визначає порядок доступу певних аспектів такої спадщини;

iii) створення установ, які займаються документацією стосовно нематеріальної культурної спадщини, та сприяння доступу до них.

Стаття 14

Освіта, підвищення обізнаності й нарощення потенціалу

Кожна держава - учасниця, використовуючи всі засоби, які є в її розпорядженні, докладає зусиль для:

а) забезпечення визнання, поваги до та підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини в суспільстві, зокрема завдяки:

i) освітнім, інформаційним програмам та програмам підвищення обізнаності, спрямованим на широку громадськість, зокрема молодь;

ii) конкретним освітнім програмам і програмам підготовки кадрів, призначеним для відповідних спільнот та груп;

iii) діяльності з нарощення потенціалу в галузі охорони нематеріальної культурної спадщини, зокрема управління та науковим дослідженням;

iv) неформальним способам передачі знань;

б) інформування громадськості про небезпеки, що загрожують такій спадщині, а також про діяльність, що здійснюється на виконання цієї Конвенції;

с) сприяння освіті з питань захисту природних просторів та пам'ятних місць, існування яких є необхідним для вираження нематеріальної культурної спадщини.

Стаття 15

Участь спільнот, груп та окремих осіб

Кожна держава-учасниця в рамках своєї діяльності з охорони нематеріальної культурної спадщини прагне забезпечити якнайширшу участь спільнот, груп та, у відповідних випадках, окремих осіб, які створюють, зберігають і передають таку спадщину, а також активно залучати їх до управління такою спадщиною.

IV. Охорона нематеріальної культурної спадщини

на міжнародному рівні

Стаття 16

Репрезентативний список нематеріальної

культурної спадщини людства

1. Для забезпечення більшої наочності нематеріальної культурної спадщини, сприяння поглибленню усвідомлення її значення та заохочення діалогу на основі поваги до культурного різноманіття Комітет за пропозицією відповідних держав-учасниць складає, оновлює та публікує Репрезентативний список нематеріальної культурної спадщини людства.

2. Комітет розробляє та подає на затвердження Генеральній асамблеї критерії складання, оновлення та публікації зазначеного Репрезентативного списку.

Стаття 17

Список нематеріальної культурної спадщини,
що потребує термінової охорони

1. Для вжиття відповідних заходів з охорони Комітет складає, оновлює та публікує Список нематеріальної культурної спадщини, що потребує термінової охорони, та включає таку спадщину до цього Списку на прохання відповідної держави-учасниці.

2. Комітет розробляє та подає на затвердження Генеральної асамблеї критерії складання, оновлення та публікації зазначеного Списку.

3. У випадках надзвичайної терміновості, - об'єктивні критерії яких затверджуються Генеральною асамблеєю на основі пропозиції Комітету, - він може, проконсультувавшись із заінтересованою державною-учасницею, унести об'єкт відповідної спадщини до Списку, згаданого в пункті 1.

Стаття 18

Програми, проекти та заходи з охорони
нематеріальної культурної спадщини

1. На основі пропозицій, що подаються державами-учасницями, та відповідно до розроблених Комітетом критеріїв, затверджених Генеральною асамблеєю, Комітет здійснює періодичний відбір та сприяє здійсненню національних, субрегіональних або регіональних програм, проектів і заходів з охорони спадщини, які, на його думку, найліпше відображають принципи та цілі цієї Конвенції, з урахуванням особливих потреб країн, що розвиваються.

2. Для цього він отримує, розглядає та затверджує заявки на надання міжнародної допомоги, сформульовані державами-учасницями для підготовки таких пропозицій.

3. Комітет супроводжує здійснення зазначених програм, проектів і заходів поширенням передової практики у формах, які будуть ним визначені.

V. Міжнародне співробітництво та допомога

Стаття 19

Співробітництво

1. Для цілей цієї Конвенції міжнародне співробітництво включає, *inter alia*, обмін інформацією та досвідом, спільні ініціативи, а також створення механізму надання допомоги державам-учасникам в їхніх зусиллях, спрямованих на охорону нематеріальної культурної спадщини.

2. Без обмеження положень їхнього національного законодавства та норм звичаєвого права й практики держави-учасниці визнають, що охорона нематеріальної культурної спадщини становить спільний інтерес для людства, та для цього зобов'язуються співробітничати на двосторонньому субрегіональному, регіональному та міжнародному рівнях.

Стаття 20

Цілі міжнародної допомоги

Міжнародна допомога може надаватися для таких цілей:

a) охорони спадщини, унесеної до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує негайної охорони;

b) підготовки переліків у значенні статей 11 та 12;

c) підтримки програм, проектів і заходів, що здійснюються на національному, субрегіональному та регіональному рівнях та спрямовані на охорону нематеріальної культурної спадщини;

d) будь-якої іншої мети, яку Комітет може визнати необхідною.

Стаття 21

Форми міжнародної допомоги

Допомога, що надається Комітетом державі-учасниці, регламентується оперативними директивами, передбаченими в статті 7, а також угодою, передбаченою в статті 24, і може набувати таких форм:

- a) дослідження, що стосуються різних аспектів охорони;
- b) надання послуг експертів та спеціалістів-практиків;
- c) підготовки всього необхідного персоналу;
- d) розробки нормативних та інших заходів;
- e) створення та забезпечення функціонування інфраструктур;
- f) надання обладнання та ноу-хау;
- g) інших форми фінансової й технічної допомоги, зокрема у відповідних випадках надання позик з низькими процентними ставками та пожертв.

Стаття 22

Умови надання міжнародної допомоги

1. Комітет установлює процедуру розгляду заявок на міжнародну допомогу й визначає, яка інформація повинна бути включена до заявок, наприклад передбачені заходи, необхідні дії та оцінка пов'язаних з ними витрат.

2. У термінових випадках заявка на отримання допомоги розглядається Комітетом на пріоритетній основі.

3. Для прийняття рішення Комітет проводить такі дослідження та консультації, які він вважає необхідними.

Стаття 23

Заявки на міжнародну допомогу

1. Кожна держава-учасниця може подати Комітетові заявку на міжнародну допомогу з охорони нематеріальної культурної спадщини, що є на її території.

2. Така заявка може бути також подана спільно двома чи більш ніж двома державами-учасницями.

3. Заявка повинна містити інформацію, передбачену в пункті 1 статті 22, та необхідну документацію.

Стаття 24

Роль держав-учасниць, що є бенефіціарами

1. Відповідно до положень цієї Конвенції міжнародна допомога, що надається, регулюється угодою між державою-учасницею, що є бенефіціаром, та Комітетом.

2. Як загальне правило, держава-учасниця, що є бенефіціаром, залежно від коштів, що є в її розпорядженні, бере участь у покритті витрат, пов'язаних із заходами охорони, на які надається міжнародна допомога.

3. Держава-учасниця, що є бенефіціаром, подає Комітетові звіт про використання допомоги, що надається для охорони нематеріальної культурної спадщини.

VI. Фонд нематеріальної культурної спадщини

Стаття 25

Характер та ресурси Фонду

1. Цим засновується Фонд нематеріальної культурної спадщини (далі - Фонд).

2. Цей Фонд складається із цільових фондів, створених відповідно до Положення про фінанси ЮНЕСКО.

3. Кошти Фонду складаються з:

- a) внесків держав-учасниць;
- b) коштів, асигнованих з цією метою Генеральною конференцією ЮНЕСКО;
- c) внесків, пожертв або заповіданого майна, які можуть бути надані:
 - i) іншими державами;

- ii) організаціями й програмами системи Організації Об'єднаних Націй, зокрема Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй, та іншими міжнародними організаціями;
- iii) державними або приватними органами чи приватними особами;
- d) будь-яких процентних нарахувань на кошти цього Фонду;
- e) сум зборів та надходжень від заходів, організованих на користь Фонду;
- f) будь-яких інших коштів, передбачених Положенням про Фонд, розробленим Комітетом.

4. Комітет приймає рішення про використання коштів на підставі керівних вказівок Генеральної асамблеї.

5. Комітет може приймати внески та допомогу в інших формах, передбачених для загальних або конкретних цілей, пов'язаних з визначеними проектами, за умови, що такі проекти схвалені Комітетом.

6. Унесення внесків до Фонду не може супроводжуватися жодними політичними, економічними чи іншими умовами, не сумісними із цілями, які має ця Конвенція.

Стаття 26

Внески держав - учасниць до Фонду

1. Без шкоди для будь-якого додаткового добровільного внеску держави - учасниці цієї Конвенції зобов'язуються вносити до Фонду принаймні раз на два роки внески, сума яких, що розраховується за єдиною процентною ставкою, яка застосовується для всіх держав, визначається Генеральною асамблеєю. Рішення Генеральної асамблеї із цього питання приймається більшістю присутніх держав-учасниць, що беруть участь у голосуванні, які не зробили заяви, передбаченої в пункті 2 цієї статті. У жодному разі зазначений внесок держави-учасниці не перевищує 1% її внеску до звичайного бюджету ЮНЕСКО.

2. Однак будь-яка держава, зазначена в статті 32 або в статті 33 цієї Конвенції, під час здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може зробити заяву, що вона не буде зобов'язана положеннями пункту 1 цієї статті.

3. Держава - учасниця цієї Конвенції, яка зробила заяву, передбачену в пункті 2 цієї статті, докладає зусиль, щоб відкликати свою заяву, повідомивши про це Генеральному секретарю ЮНЕСКО. Проте відкликання заяви набирає чинності стосовно внеску, який повинна сплатити ця держава, лише з дати відкриття наступної сесії Генеральної асамблеї.

4. Щоб Комітет міг ефективно планувати свою діяльність, внески держав - учасниць цієї Конвенції, що зробили заяви, передбачені в пункті 2 цієї статті, повинні вноситися регулярно, принаймні раз на два роки, та повинні, наскільки це можливо, наближатися до суми внесків, які вони повинні були вносити у випадку, якби вони були зобов'язані положеннями пункту 2 цієї статті.

5. Будь-яка держава - учасниця цієї Конвенції, що має заборгованість за своїм обов'язковим або добровільним внеском за поточний рік та календарний рік, що безпосередньо передує йому, не може бути обрана членом Комітету; це положення не застосовується до перших виборів. Повноваження такої держави, що вже є членом Комітету, закінчуються під час будь-яких виборів, передбачених у статті 6 цієї Конвенції.

Стаття 27

Додаткові добровільні внески до Фонду

Держави-учасниці, які бажають зробити добровільні внески, що є додатковими стосовно тих, які передбачено в статті 26, інформують про це Комітет якомога швидше, щоб він міг відповідним чином планувати свою діяльність.

Стаття 28

Міжнародні кампанії зі збору коштів

Держави-учасниці, наскільки це є можливим, надають підтримку міжнародним кампаніям зі збору коштів для Фонду, які організовуються під егідою ЮНЕСКО.

VII. Звіти

Стаття 29

Звіти держав-учасниць

Держави-учасниці подають Комітетові, дотримуючися форми та періодичності, що визначаються Комітетом, звіти про законодавчі, регулятивні та інші заходи, ужиті для виконання цієї Конвенції.

Стаття 30

Звіти Комітету

1. На кожній сесії Генеральної асамблеї Комітет подає їй звіт, що готується на основі його діяльності й тих звітів держав-учасниць, про які йдеться у викладеній вище статті 29.

2. Цей звіт доводиться до відома Генеральної конференції ЮНЕСКО.

VIII. Перехідні положення

Стаття 31

Зв'язок з проголошенням шедеврів усної та нематеріальної спадщини людства

1. Комітет уносить до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини шедеври усної та нематеріальної спадщини людства, проголошені до набрання чинності цією Конвенцією.

2. Включення зазначених шедеврів до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства жодним чином не визначає наперед критеріїв, які встановлюються відповідно до пункту 2 статті 16 стосовно подальших включень.

3. Після набрання чинності цією Конвенцією не буде здійснюватися жодних подальших проголошень.

IX. Прикінцеві положення

Стаття 32

Ратифікація, прийняття або затвердження

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню державами - членами ЮНЕСКО в порядку, передбаченому їхніми відповідними конституційними процедурами.

2. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або затвердження здаються на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 33

Приєднання

1. Ця Конвенція відкрита для приєднання всіх держав, що не є членами ЮНЕСКО, яким Генеральна конференція Організації пропонує приєднатися до цієї Конвенції.

2. Ця Конвенція відкрита також для приєднання територій, що мають повне внутрішнє самоврядування, які визнаються як такі Організацією Об'єднаних Націй, але не досягли повної незалежності відповідно до резолюції 1514 (XV) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (995_280) та які мають компетенцію в питаннях, що регулюються цією Конвенцією, зокрема компетенцію стосовно укладання договорів з таких питань.

3. Документ про приєднання здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 34

Набрання чинності

Ця Конвенція набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання тридцятої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання, але лише для тих держав, які здали на зберігання свої ратифікаційні грамоти або документи про прийняття, затвердження чи приєднання в зазначений день або раніше. Для будь-якої іншої держави-учасниці

Конвенція набирає чинності через три місяці після здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання.

Стаття 35

Федеративні або неунітарні конституційні системи

Стосовно держав-учасниць, які мають федеративний або неунітарний конституційний устрій, застосовуються такі положення:

а) у тому, що стосується положень цієї Конвенції, виконання яких належить до юрисдикції федеральної або центральної законодавчої влади, зобов'язання федерального або центрального уряду будуть тими самими, що й зобов'язання держав-учасниць, які не є федеративними державами;

б) у тому, що стосується положень цієї Конвенції, застосування яких належить до юрисдикції окремих штатів, областей, провінцій або кантонів, які входять до складу федерації і які відповідно до існуючої в ній конституційної системи не зобов'язані вживати законодавчих заходів, федеральний уряд доводить зазначені положення до відома компетентних органів влади штатів, областей, провінцій або кантонів з рекомендацією стосовно прийняття їх.

Стаття 36

Денонсація

1. Кожна держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію.

2. Про денонсацію повідомляють письмовим актом, який здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

3. Денонсація набирає чинності через дванадцять місяців після отримання акта про денонсацію. Вона жодним чином не змінює фінансових зобов'язань, прийнятих державою-учасницею, яка денонсує Конвенцію, до дати набрання чинності виходу з неї.

Стаття 37

Функції депозитарію

Генеральний директор ЮНЕСКО як депозитарій цієї Конвенції інформує держави - члени Організації, держави, що не є членами Організації, зазначені в статті 33, а також Організацію Об'єднаних Націй про здачу на зберігання всіх ратифікаційних грамот, документів про прийняття, затвердження чи приєднання, передбачених у статтях 32 і 33, а також про акти денонсації, передбачені в статті 36.

Стаття 38

Зміни

1. Держава-учасниця може за допомогою письмового повідомлення, надісланого Генеральному директору ЮНЕСКО, запропонувати зміни до цієї Конвенції. Генеральний директор розсилає таке повідомлення всім державам-учасницям. Якщо протягом шести місяців з дати розсилання зазначеного повідомлення не менше половини держав-учасниць дадуть позитивні відповіді на цю пропозицію, Генеральний директор подає його наступній сесії Генеральної асамблеї для розгляду та можливого прийняття.

2. Зміни приймаються більшістю у дві третини присутніх держав-учасниць, що беруть участь у голосуванні.

3. Зміни до цієї Конвенції після їхнього прийняття підлягають ратифікації, затвердженню чи приєднанню державами-учасницями.

4. Зміни набирають чинності, але лише стосовно держав, які їх ратифікували, прийняли, затвердили або приєдналися до них, через три місяці з дня здачі на зберігання документів, зазначених у пункті 3 цієї статті, двома третинами держав-учасниць. У подальшому для кожної держави-учасниці, яка ратифікує, прийме, затвердить зміну або приєднається до неї, зміна набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання державою-учасницею її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання.

5. Процедура, установлена в пунктах 3 й 4, не застосовується до змін до статті 5 стосовно кількості держав - членів Комітету. Такі зміни набирають чинності з моменту їхнього прийняття.

6. Держава, яка стає учасником цієї Конвенції після набрання чинності змінами відповідно до пункту 4 цієї статті, якщо вона не заявляє про інший намір, вважається:

а) учасницею цієї Конвенції зі змінами, унесеними до неї таким чином;

б) учасницею цієї Конвенції без змін стосовно будь-якої держави-учасниці, не зобов'язаної змінами.

Стаття 39

Тексти, що мають однакову силу

Цю Конвенцію складено англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами, причому всі шість текстів мають однакову силу.

Стаття 40

Реєстрація

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора ЮНЕСКО.

**Конвенція
про охорону та заохочення розмаїття форм
культурного самовираження**

*{ Конвенцію ратифіковано Законом
N 1811-VI від 20.01.2010 }*

Дата підписання: 20.10.2005

Дата ратифікації Україною: 20.01.2010

Дата набрання чинності для України: 10.06.2010

Офіційний переклад

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, проводячи засідання в м. Париж з 3 до 21 жовтня 2005 р. під час своєї 33 сесії, підтверджуючи, що культурне розмаїття є невід'ємною характерною рисою людства; усвідомлюючи, що культурне розмаїття є загальною спадщиною людства й що необхідно цінувати й зберігати її на благо всіх;

розуміючи, що культурне розмаїття створює багатий і різноманітний світ, який розширює діапазон вибору та сприяє людським можливостям і цінностям, будучи, отже, рушійною силою сталого розвитку для громад, народів та націй;

нагадуючи, що культурне розмаїття, яке розцвітає в умовах демократії, терпимості, соціальної справедливості й взаємної поваги між народами та культурами, є необхідним для забезпечення миру й безпеки на місцевому, національному та міжнародному рівнях;

особливо відзначаючи важливість культурного розмаїття для повного здійснення прав людини та основоположних свобод, проголошених у Загальній декларації прав людини та в інших загальноновизнаних документах;

наголошуючи на необхідності залучення культури як одного зі стратегічних елементів до національної та міжнародної політики розвитку, а також до міжнародного співробітництва для розвитку, у тому числі з урахуванням Декларації тисячоліття Організації Об'єднаних Націй (2000 р.) (995_621), в якій особлива увага звертається на викорінення зuboжіння;

беручи до уваги, що культура набуває різноманітних форм у часі та просторі й що це розмаїття виявляється в унікальних і різноманітних формах самобутності й культурного самовираження народів і суспільств, які складають людство;

визнаючи важливість традиційних знань як джерела нематеріального й матеріального багатства, зокрема систем знань корінних народів, та їхній позитивний внесок у сталий розвиток, а також необхідність забезпечення їхньої належної охорони та заохочення;

визнаючи необхідність уживання заходів для охорони розмаїття форм культурного самовираження, у тому числі їхнього змісту, особливо в тих ситуаціях, коли формам культурного самовираження може загрожувати зникнення або серйозна шкода;

наголошуючи на важливості культури для соціальної згуртованості в цілому та її можливості для підвищення статусу й ролі жінки в суспільстві зокрема;

усвідомлюючи, що культурне розмаїття зміцнюється в результаті вільного поширення ідей і що воно збагачується завдяки постійним обмінам і взаємодії між культурами;

знову підтверджуючи, що свобода думки, вираження поглядів та інформації, а також різноманіття засобів інформації створюють умови для розквіту форм культурного самовираження в суспільствах;

визнаючи, що розмаїття форм культурного самовираження, у тому числі традиційні форми, є важливим фактором, який дає людям і народам можливість висловлювати свої ідеї та цінності й обмінюватися ними з іншими;

нагадуючи, що мовне розмаїття є основним елементом культурного розмаїття;

знову підтверджуючи ту найважливішу роль, яку відіграє освіта в охороні й заохоченні форм культурного самовираження;

ураховуючи важливе значення життєздатності культур, у тому числі для осіб, що належать до меншин і корінних народів, яка виявляється в їхній свободі створювати, поширювати й передавати свої традиційні форми культурного самовираження й мати до них доступ, щоб використовувати їх для власного розвитку;

наголошуючи на життєво важливій ролі культурної взаємодії й творчості, які збагачують й оновлюють форми культурного самовираження й підвищують роль тих, хто бере участь у розвитку культури для прогресу суспільства в цілому;

визнаючи важливість прав інтелектуальної власності для забезпечення підтримки тих, хто бере участь у культурній творчості;

будучи переконаними, що культурна діяльність і культурні товари та послуги мають як економічний, так і культурний характер, оскільки вони є вираженням форм самобутності, цінностей і змісту, і тому до них не можна ставитись як до чогось, що має тільки комерційну цінність;

відзначаючи, що процеси глобалізації, яким посприяв швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, створюючи безпрецедентні умови для ширшої взаємодії культур, також кидають виклик культурному розмаїттю, особливо що стосується небезпеки поглиблення диспропорцій між багатими й бідними країнами;

усвідомлюючи конкретне завдання ЮНЕСКО забезпечити повагу до розмаїття культур і рекомендувати підписання таких міжнародних угод, які можуть бути необхідними для сприяння вільному поширенню ідей за допомогою слова та образу;

посилаючися на положення прийнятих ЮНЕСКО міжнародних правових документів, які стосуються культурного розмаїття й реалізації культурних прав, та, зокрема, на Загальну декларацію 2001 року про культурне розмаїття,

приймає 20 жовтня 2005 року цю Конвенцію.

I. Цілі та керівні принципи

Стаття 1

Цілі

Цілями цієї Конвенції є:

- a) охорона та заохочення розмаїття форм культурного самовираження;
- b) створення умов для розквіту й вільної взаємодії культур на взаємовигідній основі;
- c) заохочення діалогу між культурами для забезпечення ширших і збалансованіших культурних обмінів у всьому світі в інтересах взаємоповаги культур і культури миру;
- d) заохочення міжкультурності для розвитку взаємодії між культурами в дусі наведення мостів між народами;
- e) заохочення поваги до розмаїття форм культурного самовираження й підвищення усвідомлення цінності цього розмаїття на місцевому, національному та міжнародному рівнях;
- f) підтвердження важливості взаємозв'язку між культурою та розвитком для всіх країн, особливо тих, що розвиваються, і підтримка заходів, яких уживають на національному й міжнародному рівнях для забезпечення визнання справжньої цінності цього взаємозв'язку;
- g) визнання особливого характеру культурної діяльності, культурних товарів та послуг як носіїв самобутності, цінностей і змісту;
- h) підтвердження суверенних прав держав на підтримку, прийняття й здійснення політики та заходів, які вони вважають належними для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження на своїй території;
- i) зміцнення міжнародного співробітництва й солідарності в дусі партнерства, зокрема для збільшення можливостей країн, що розвиваються, для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 2

Керівні принципи

1. Принцип поваги до прав людини та основоположних свобод

Охорона та заохочення культурного розмаїття можливі тільки тоді, коли гарантовано права людини та основоположні свободи, як-от: свободу вираження думок, інформації та комунікації, а також можливість для окремих осіб вибирати форми культурного самовираження. Ніхто не може використовувати положень цієї Конвенції для порушення прав людини та основоположних свобод, проголошених у Загальній декларації прав людини й гарантованих міжнародним правом, або для їхнього обмеження.

2. Принцип суверенітету

Згідно зі Статутом Організації Об'єднаних Націй (995_010) та принципами міжнародного права держави мають суверенне право уживати заходів і проводити політику з охорони та заохочення розмаїття форм культурного самовираження на своїй території.

3. Принцип рівної гідності й поваги до всіх культур

Охорона й поширення розмаїття форм культурного самовираження передбачають визнання рівної гідності й поваги до всіх культур, у тому числі культури осіб, які належать до меншин і корінних народів.

4. Принцип міжнародної солідарності й співробітництва

Міжнародне співробітництво й солідарність повинні бути спрямовані на надання всім країнам, особливо тим, що розвиваються, можливості створювати й зміцнювати свої засоби культурного самовираження, у тому числі свої галузі культури, незважаючи на те, чи вони лише формуються, чи їх уже створено, на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

5. Принцип взаємодоповнюваності економічних і культурних аспектів розвитку

Оскільки культура є однією з головних рушійних сил розвитку, культурні аспекти розвитку мають таке саме важливе значення, як і його економічні аспекти, і люди та народи мають основне право брати в них участь і користуватися їхніми здобутками.

6. Принцип сталого розвитку

Культурне розмаїття є цінним надбанням людей і суспільства. Охорона, заохочення та підтримка культурного розмаїття є однією з найважливіших вимог забезпечення сталого розвитку в інтересах теперішнього та майбутніх поколінь.

7. Принцип рівного доступу

Важливими елементами забезпечення культурного розмаїття й заохочення взаєморозуміння є рівний доступ до насиченої гами різноманітних форм культурного самовираження в усьому світі й доступ культур до засобів самовираження та поширення.

8. Принцип відкритості й збалансованості

Коли держави вживають заходів для підтримки розмаїття форм культурного самовираження, вони повинні прагнути сприяти належним чином їхній відкритості для інших культур світу й забезпечувати відповідність таких заходів цілям, передбаченим цією Конвенцією.

II. Сфера застосування

Стаття 3

Сфера застосування

Ця Конвенція застосовується до політики й заходів, прийнятих або вжитих Сторонами для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

III. Визначення

Стаття 4

Визначення

Для цілей цієї Конвенції розуміється, що:

1. Культурне розмаїття

"Культурне розмаїття" означає розмаїття форм, за допомогою яких культури груп і суспільств знаходять своє вираження. Ці форми самовираження передаються всередині груп та суспільств і між ними.

Культурне розмаїття виявляється не тільки через застосування різноманітних заходів, за допомогою яких культурна спадщина людства виражається, розширяється й передається завдяки розмаїттю форм культурного самовираження, а й через різні види художньої творчості, виробництва, поширення, розподілу та споживання продуктів культурного самовираження, незалежно від засобів і технологій, які використовуються.

2. Культурний зміст

"Культурний зміст" означає символічне значення, художній аспект і культурні цінності, джерелами яких є культурна самобутність або які відображають таку самобутність.

3. Форми культурного самовираження

"Формами культурного самовираження" є такі форми самовираження, які впливають з творчості окремих осіб, груп або суспільств і які мають культурний зміст.

4. Культурна діяльність, культурні товари та послуги

"Культурна діяльність, культурні товари та послуги" означає таку діяльність і такі товари та послуги, які, коли їх розглядають з погляду конкретної властивості, застосування або мети, утілюють або передають форми культурного самовираження, незалежно від своєї можливої комерційної цінності. Культурна діяльність може бути самоціллю або може сприяти виробництву культурних товарів та послуг.

5. Галузі культури

"Галузі культури" означає ті галузі, які виробляють і поширюють культурні товари та послуги, визначені у викладеному вище пункті 4.

6. Культурна політика й заходи

"Культурна політика й заходи" означає таку політику й такі заходи, які стосуються культури на місцевому, регіональному або міжнародному рівнях, які або зосереджені на культурі як такій, або призначені для здійснення безпосереднього впливу на окремих осіб, групи або суспільства, у тому числі на створення, виробництво, поширення та розподіл культурної діяльності й культурних товарів та послуг, а також доступ до них.

7. Охорона

"Охорона" означає вживання заходів, спрямованих на збереження, захист і збільшення розмаїття форм культурного самовираження.

"Охороняти" означає вживати таких заходів.

8. Міжкультурність

"Міжкультурність" означає існування й рівноправну взаємодію різноманітних культур, а також можливість створення загальних форм культурного самовираження на основі діалогу й взаємної поваги.

IV. Права та обов'язки Сторін

Стаття 5

Загальна норма,

яка стосується прав та обов'язків

1. Сторони відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй (995_010), принципів міжнародного права й загальноновизнаних документів у галузі прав людини підтверджують своє суверенне право розробляти й здійснювати свою культурну політику та вживати заходів для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження, а також для зміцнення міжнародного співробітництва з метою досягнення цілей цієї Конвенції.

2. Коли Сторона здійснює політику й уживає заходів для охорони й заохочення різноманітності форм культурного самовираження на своїй території, її політика й заходи повинні відповідати положенням цієї Конвенції.

Стаття 6

Права Сторін на національному рівні

1. У рамках своєї культурної політики та заходів, визначених у пункті 6 статті 4, і з урахуванням своїх конкретних умов і потреб кожна Сторона може вживати заходів, спрямованих на охорону й заохочення розмаїття форм культурного самовираження на своїй території.

2. Такі заходи можуть охоплювати:

а) регуляторні заходи, спрямовані на охорону й заохочення форм культурного самовираження;

б) заходи, які належним чином забезпечують можливості для національної культурної діяльності, культурних товарів та послуг серед усіх доступних видів культурної діяльності, культурних товарів та послуг, що існують на їхній території, для створення, виробництва, поширення, розподілу такої національної культурної діяльності, культурних товарів та послуг, а також користування ними, у тому числі умови, які стосуються мови, що використовується у зв'язку з такою діяльністю, товарами та послугами;

с) заходи, спрямовані на надання незалежним національним галузям культури й діяльності неофіційного сектора реального доступу до засобів виробництва, поширення та розподілу культурної діяльності, культурних товарів та послуг;

- d) заходи, спрямовані на надання державної фінансової допомоги;
- e) заходи, спрямовані на надання підтримки некомерційним організаціям, а також державним і приватним інституціям, творчим працівникам та іншим спеціалістам у галузі культури, для розвитку й заохочення вільного обміну й поширення ідей, форм культурного самовираження, культурної діяльності, культурних товарів та послуг, а також для стимулювання творчого й підприємницького духу їхньої діяльності;
- f) заходи, спрямовані, де це доцільно, на створення та підтримку державних закладів;
- g) заходи, спрямовані на заохочення й підтримку творчих працівників та інших осіб, які беруть участь у створенні форм культурного самовираження;
- h) заходи, спрямовані на збільшення розмаїття засобів масової інформації, у тому числі шляхом розвитку громадського радіомовлення.

Стаття 7

Засоби заохочення

форм культурного самовираження

1. Сторони докладають зусиль для створення на своїй території такого середовища, яке допомагає окремим особам і соціальним групам:

a) створювати, виробляти, поширювати й розподіляти свої форми культурного самовираження й мати доступ до них, звертаючи належну увагу на особливі умови й потреби жінок, а також різноманітних соціальних груп, у тому числі осіб, які належать до меншин і корінних народів;

b) мати доступ до різноманітних форм культурного самовираження, які виникли на їхній території або в інших країнах світу.

2. Сторони докладають також зусиль для визнання важливого внеску творчих працівників, інших осіб, залучених до творчого процесу, культурних спільнот, а також організацій, які підтримують їхню роботу, та їхньої центральної ролі в збагаченні розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 8

Засоби з охорони

форм культурного самовираження

1. Без обмеження положень статті 5 й 6 Сторона може визначити ті особливі ситуації, коли форми культурного самовираження на її території перебувають під загрозою знищення, їм загрожує серйозна небезпека або вони інакше потребують термінового захисту.

2. Сторони можуть вживати усіх належних заходів для охорони й збереження форм культурного самовираження в ситуаціях, зазначених у пункті 1, відповідно до положень цієї Конвенції.

3. Сторони повідомляють Міжурядовому комітетові, зазначеному в статті 23, про всі заходи, яких ужито з урахуванням потреб конкретної ситуації, а Комітет може зробити відповідні рекомендації.

Стаття 9

Обмін інформацією та прозорість

Сторони:

a) надають один раз на чотири роки у своїх доповідях ЮНЕСКО відповідну інформацію про заходи, яких ужито для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження на їхній території та на міжнародному рівні;

b) призначають координатора, який відповідає за обмін інформацією стосовно цієї Конвенції;

c) діляться й обмінюються інформацією, яка стосується охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 10

Освіта й підвищення
інформованості громадськості

Сторони:

а) сприяють розумінню важливості охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження, *inter alia*(*), за допомогою програм у галузі освіти й підвищення інформованості громадськості;

(*) *Inter alia* - між іншим, зокрема (лат.). - Прим.пер.

б) співробітничать з іншими Сторонами й міжнародними та регіональними організаціями для досягнення цілей цієї статі;

с) докладають зусиль для стимулювання творчості й зміцнення виробничого потенціалу шляхом розробки освітніх програм і програм професійної підготовки та обміну у сфері галузей культури. Ці засоби повинні здійснюватись у такий спосіб, який не має негативного впливу на традиційні форми виробництва.

Стаття 11

Участь громадянського суспільства

Сторони визнають основну роль суспільства в охороні та заохоченні розмаїття форм культурного самовираження. Сторони заохочують активну участь громадянського суспільства у своїх зусиллях для досягнення цілей цієї Конвенції.

Стаття 12

Заохочення міжнародного співробітництва

Сторони докладають зусиль для зміцнення свого двостороннього, регіонального та міжнародного співробітництва, сприятливого для заохочення розмаїття форм культурного самовираження, звертаючи особливу увагу на ситуації, зазначені в статтях 8 та 17, зокрема для:

а) сприяння діалогові між Сторонами з питань культурної політики;

б) посилення стратегічного та управлінського потенціалу державного сектора в громадських культурних закладах шляхом здійснення культурних обмінів та обміну найліпшою практикою між спеціалістами на міжнародному рівні;

с) зміцнення партнерства з громадянським суспільством, неурядовими організаціями та приватним сектором, а також між ними для заохочення розмаїття форм культурного самовираження;

д) сприяння застосуванню нових технологій, стимулювання партнерства з метою посилення обміну інформацією та поліпшення культурного взаєморозуміння, а також заохочення розмаїття форм культурного самовираження;

е) заохочення укладання угод про спільне виробництво й спільне поширення.

Стаття 13

Сторони докладають зусиль для залучення питання культури до своєї політики в галузі розвитку на всіх рівнях з метою створення умов, сприятливих для сталого розвитку, і в цих рамках сприяють аспектам, пов'язаних з охороною та заохоченням розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 14

Співробітництво для розвитку

Сторони докладають зусиль для підтримки співробітництва з метою сталого розвитку й зменшення масштабів зубожіння, особливо у зв'язку з конкретними потребами країн, що розвиваються, для сприяння формуванню динамічного сектора культури, *inter alia*, шляхом:

а) зміцнення галузей культури в країнах, що розвиваються, завдяки:

і) створенню та зміцненню потенціалу виробництва й поширенню в галузі культури в країнах, що розвиваються;

- ii) сприянню ширшому доступові до глобального ринку й міжнародних мереж поширення для їхньої культурної діяльності та їхніх культурних товарів та послуг;
- iii) створенню умов для формування життєздатних місцевих і регіональних ринків;
- iv) уживанню, якщо це можливо, належних заходів у розвинених країнах для полегшення доступу на їхню територію для культурної діяльності й культурних товарів та послуг з країн, що розвиваються;
- v) підтримці творчої діяльності й створенню настільки, наскільки це можливо, умов, які забезпечують мобільність творчих працівників з країн, що розвиваються;
- vi) заохоченню відповідної взаємодії між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, *inter alia*, у галузі музичного й кінематографічного мистецтва;
- b) створення потенціалу завдяки обмінові інформацією, досвідом і спеціальними знаннями, а також підготовці людських ресурсів у країнах, що розвиваються, як у державному, так і в приватному секторах, які, *inter alia*, стосуються стратегічного та управлінського потенціалу, розробки й здійснення політики, заохочення й поширення форм культурного самовираження, розвитку малих, середніх підприємств і мікропідприємств, застосування технологій, а також підвищення кваліфікації та передачі професійних навичок;
- c) передачі технології та спеціальних знань і досвіду завдяки вживанню належних заходів для стимулювання, особливо у сфері галузей культури та культурного підприємництва;
- d) забезпечення фінансової підтримки завдяки:
 - i) створенню Міжнародного фонду культурного розмаїття, передбаченого в статті 18;
 - ii) надання, де це доцільно, офіційної допомоги для розвитку, у тому числі технічної допомоги для стимулювання й підтримки творчої діяльності;
 - iii) використання інших форм фінансової допомоги, як-от: позик під низький процент, субсидій та інших механізмів фінансування.

Стаття 15

Спільні домовленості

Сторони заохочують розвиток партнерства між державним і приватним секторами й некомерційними організаціями та всередині них для співробітництва з країнами, що розвиваються, у нарощенні їхнього потенціалу в галузі охорони та заохочення розмаїття форм культурного самовираження. З урахуванням потреб країн, що розвиваються, особлива увага в рамках цих новаторських форм партнерства звертається на дальший розвиток інфраструктури, людських ресурсів і політики, а також обмін культурною діяльністю й культурними товарами та послугами.

Стаття 16

Преференційний режим для країн, що розвиваються

Розвинені країни сприяють культурним обмінам з країнами, що розвиваються, шляхом надання на належній інституційній та юридичній основі преференційного режиму для творчих працівників та інших спеціалістів і працівників у галузі культури, а також для їхніх культурних товарів та послуг.

Стаття 17

Міжнародне співробітництво

в ситуаціях виникнення серйозної загрози для форм
культурного самовираження

Сторони співробітничать для надання допомоги одна одній та, зокрема, країнам, що розвиваються, у ситуаціях, зазначених у статті 8.

Стаття 18

Міжнародний фонд культурного розмаїття

1. Цією Конвенцією створюється Міжнародний фонд культурного розмаїття (далі - Фонд).

2. Фонд складається із цільових фондів, заснованих відповідно до Положень про фінанси ЮНЕСКО.

3. Ресурси Фонду складаються з:

- a) добровільних внесків Сторін;
- b) коштів, асигнованих із цією метою Генеральною конференцією ЮНЕСКО;
- c) внесків, пожертв або заповітного майна, що надійшли від інших держав, організацій та програм системи Організації Об'єднаних Націй, інших регіональних або міжнародних організацій, а також державних або приватних установ чи фізичних осіб;
- d) будь-яких процентних нарахувань на ресурси цього Фонду;
- e) коштів зборів і надходжень від заходів, організованих на користь Фонду;
- f) будь-яких інших ресурсів, передбачених положеннями Фонду.

4. Рішення про використання ресурсів Фонду приймає Міжурядовий комітет на основі керівних принципів, визначених Конференцією Сторін, зазначеною в статті 22.

5. Міжурядовий комітет може приймати внески та допомогу в інших формах для загальних і конкретних цілей, пов'язаних з визначеними проектами, за умови, що він ухвалив такі проекти.

6. Внесення внесків до Фонду не може супроводжуватися жодними політичними, економічними чи іншими умовами, несумісними із цілями цієї Конвенції.

7. Сторони докладають зусиль для надання на постійній основі добровільних внесків, необхідних для здійснення цієї Конвенції.

Стаття 19

1. Сторони домовляються обмінюватись інформацією та ділитися спеціальними знаннями, які стосуються збору даних і статистики про розмаїття форм культурного самовираження, а також найліпшою практикою його охорони та заохочення.

2. ЮНЕСКО, використовуючи існуючі механізми в рамках Секретаріату, сприяє зборів, аналізові та поширенню всієї відповідної інформації, статистики та найліпшої практики.

3. ЮНЕСКО також створює та оновлює банк даних з різних секторів й урядових, приватних та некомерційних організацій, діяльність яких пов'язана з формами культурного самовираження.

4. Для сприяння зборів даних ЮНЕСКО звертає особливу увагу на питання створення потенціалу й розширення спеціальних знань і досвіду Сторін, які звертаються з проханням про надання їм такої допомоги.

5. Збір інформації, визначеної в цій статті, доповнює інформацію, яку збирають згідно з положеннями статті 9.

V. Зв'язок з іншими правовими актами

Стаття 20

Зв'язок з іншими договорами: взаємна

підтримка, взаємодоповнюваність і непідпорядкованість

1. Сторони визнають, що вони сумлінно виконують свої зобов'язання за цією Конвенцією та всіма іншими міжнародними договорами, сторонами яких вони є. Відповідно, не підпорядковуючи цієї Конвенції будь-якому іншому договору,

a) вони заохочують взаємну підтримку між цією Конвенцією та іншими договорами, сторонами яких вони є, а також

b) під час тлумачення чи застосування інших договорів, сторонами яких вони є, або під час прийняття інших міжнародних зобов'язань, Сторони враховують відповідні положення цієї Конвенції.

2. Ніщо в цій Конвенції не тлумачиться як таке, що змінює права та обов'язки Сторін за будь-якими іншими договорами, сторонами яких вони є.

Стаття 21

Міжнародні консультації та координація

Сторони зобов'язуються сприяти цілям та принципам цієї Конвенції на інших міжнародних форумах. Із цією метою Сторони, де це доцільно, консультуються одна з одною, беручи до уваги зазначені цілі та принципи.

VI. Органи Конвенції

Стаття 22

Конференція Сторін

1. Засновується Конференція Сторін. Конференція Сторін є пленарним вищим органом цієї Конвенції.

2. Конференція Сторін збирається на чергову сесію один раз на два роки, настільки, наскільки це можливо, разом з Генеральною конференцією ЮНЕСКО. Вона може зібратися на позачергову сесію, якщо вона так вирішить або якщо Міжурядовий комітет отримає прохання про це від щонайменше третини загальної кількості Сторін.

3. Конференція Сторін затверджує власний регламент.

4. Функціями Конференції Сторін є, *inter alia*:

- a) обрання членів Міжурядового комітету;
- b) отримання й розгляд доповідей Сторін цієї Конвенції, надісланих Міжурядовим комітетом;
- c) затвердження оперативних керівних принципів, розроблених Міжурядовим комітетом на її прохання;
- d) уживання інших заходів, які можуть уважатися необхідними для сприяння цілям цієї Конвенції.

Стаття 23

Міжурядовий комітет

1. У рамках ЮНЕСКО створюється Міжурядовий комітет з охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження (далі - Міжурядовий комітет). До його складу входять 18 держав - учасниць Конвенції, яких Конференція Сторін обирає на чотирирічний строк після набрання цієї Конвенцією чинності відповідно до статті 29.

2. Міжурядовий комітет збирається щорічно.

3. Міжурядовий комітет здійснює свою діяльність під керівництвом Конференції Сторін та є підзвітним їй.

4. Як тільки кількість Сторін Конвенції досягне 50, число членів Міжурядового комітету збільшується до 24.

5. Вибори членів Міжурядового комітету ґрунтуються на принципах справедливого географічного розподілу, а також ротації.

6. Без шкоди для інших обов'язків, передбачених для нього цією Конвенцією, Міжурядовий комітет здійснює такі функції:

- a) сприяння досягненню цілей цієї Конвенції, а також заохочення й перевірки її здійснення;
- b) підготовки та подання на затвердження Конференцією Сторін на її прохання оперативних керівних принципів здійснення та застосування положень Конвенції;
- c) подання до Конференції Сторін доповідей Сторін Конвенції разом зі своїми коментарями та коротким викладом їхнього змісту;
- d) вироблення належних рекомендацій у ситуаціях, про які Сторони йому повідомили згідно з відповідними положеннями Конвенції, зокрема статті 8;
- e) установлення процедур та інших механізмів консультацій, спрямованих на сприяння принципам і цілям цієї Конвенції в рамках інших міжнародних форумів;
- f) виконання будь-яких інших завдань, які Конференція Сторін може йому доручити.

7. Згідно зі своїм регламентом Міжурядовий комітет може будь-коли запропонувати державним або приватним установам чи фізичним особам узяти участь у його засіданнях для проведення консультацій з певних питань.

8. Міжурядовий комітет готує та подає на затвердження Конференцією Сторін свій регламент.

Стаття 24

Секретаріат ЮНЕСКО

1. Органам Конвенції допомагає Секретаріат ЮНЕСКО.
2. Секретаріат готує документацію Конференції Сторін та Міжурядового комітету, а також порядок денний їхніх засідань, сприяє виконанню їхніх рішень та повідомляє про виконання цих рішень.

VII. Прикінцеві положення

Стаття 25

Вирішення спорів

1. У разі виникнення спору між Сторонами цієї Конвенції стосовно тлумачення або застосування Конвенції Сторони намагаються вирішити його шляхом проведення переговорів.
2. Якщо відповідні Сторони не можуть досягти згоди шляхом проведення переговорів, вони можуть спільно звернутися до третьої сторони з проханням про добрі послуги або посередництво.
3. Якщо добрі послуги чи посередництво не надаються або якщо переговори, добрі послуги чи посередництво не можуть вирішити спору, Сторона може вдатися до вирішення згідно з процедурою, викладеною в додатку до цієї Конвенції. Сторони сумлінно розглядають пропозицію, яку вносить Погоджувальна комісія для вирішення спору.
4. Кожна Сторона під час ратифікації, прийняття, затвердження або приєднання може заявити про те, що вона не визнає зазначеної вище погоджувальної процедури. Будь-яка Сторона, яка зробила таку заяву, може будь-коли її відкликати, повідомивши про це Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 26

Ратифікація, прийняття, затвердження

або приєднання державами-членами

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю, затвердженню або приєднанню державами - членами ЮНЕСКО згідно з їхніми відповідними конституційними процедурами.
2. Документи про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання здаються на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 27

Приєднання

1. Ця Конвенція є відкритою для приєднання всіх держав, які не є членами ЮНЕСКО, але є членами Організації Об'єднаних Націй або однієї з її спеціалізованих установ, і яких Генеральна конференція ЮНЕСКО запрошує приєднатися до неї.
2. Ця Конвенція також є відкритою для приєднання територій, які мають повне внутрішнє самоврядування і визнані такими Організацією Об'єднаних Націй, але не отримали повної незалежності згідно з резолюцією 1514 (XV) Генеральної Асамблеї, і які компетентні в питаннях, охоплених цією Конвенцією, у тому числі підписувати договори з таких питань.
3. До організацій регіональної економічної інтеграції застосовуються такі положення:
 - а) ця Конвенція є відкритою також для приєднання будь-якої організації регіональної економічної інтеграції, яка, за винятком випадків, зазначених нижче, є цілком обмеженою положеннями Конвенції в такий самий спосіб, як і держави-члени;
 - б) у разі, коли одна або декілька держав - членів такої організації також є Сторонами цієї Конвенції, організація й держава-член або держави-члени домовляються про розподіл відповідальності за виконання своїх зобов'язань за цією Конвенцією. Такий розподіл набирає чинності після завершення процедури повідомлення, описаної в підпункті "с". Організація та держави-члени не можуть здійснювати прав, які випливають із цієї Конвенції, одночасно. Крім цього, організації регіональної економічної інтеграції в питаннях, у яких вони є компетентними, здійснюють свої права для голосування тією кількістю голосів, що дорівнює кількості їхніх держав-членів, які є Сторонами цієї Конвенції. Ця організація не може скористатися своїм правом голосу, якщо це право здійснює її держава-член, і навпаки;

с) організація регіональної економічної інтеграції та її держава-член або держави-члени, які домовилися про розподіл відповідальності, як це передбачено в підпункті "b", повідомляють Сторонам про такий запропонований розподіл так:

i) у своєму документі про приєднання ця організація чітко заявляє про розподіл відповідальності в питаннях, які регулюються Конвенцією;

ii) у разі будь-якої пізнішої зміни їхніх відповідних зобов'язань організація регіональної економічної інтеграції повідомляє депозитарієві про будь-яку запропоновану зміну їхніх відповідних зобов'язань; у свою чергу, депозитарій повідомляє про таку зміну Сторонам;

d) припускається, що держави - члени організації регіональної економічної інтеграції, які стають Сторонами цієї Конвенції, залишаються компетентними в усіх питаннях, що не є предметом передачі повноважень організації, про яку чітко заявлено й повідомлено депозитарієві;

е) "організація регіональної економічної інтеграції" означає організацію, яка складається із суверенних держав, які є членами Організації Об'єднаних Націй або однієї з її спеціалізованих установ, якій ці держави передали свої повноваження стосовно питань, що регулюються цією Конвенцією, і яка належним чином уповноважена згідно з її внутрішніми процедурами стати Стороною Конвенції.

4. Документ про приєднання здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 28

Координатор

Ставши Стороною цієї Конвенції, кожна Сторона призначає координатора, зазначеного в статті 9.

Стаття 29

Набрання чинності

1. Ця Конвенція набирає чинності після закінчення трьох місяців з дати здачі на зберігання тридцятого документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, але лише для тих держав або організацій регіональної економічної інтеграції, які здали на зберігання свої відповідні документи про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання станом на цю дату або раніше. Вона набирає чинності для будь-якої іншої Сторони через три місяці після здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання.

2. Для цілей цієї статті жодний документ, зданий на зберігання організацією регіональної економічної інтеграції, не повинен додаватися до числа документів, зданих на зберігання державами - членами цієї організації.

Стаття 30

Федеральні або неунітарні конституційні системи

Визнаючи, що міжнародні угоди є однаково обов'язковими для Сторін незалежно від їхніх конституційних систем, до Сторін, які мають федеральну або неунітарну систему, застосовуються такі положення:

а) стосовно положень цієї Конвенції, виконання яких підпадає під правову юрисдикцію федерального або центрального законодавчого органу, федеральний або центральний уряд несе ті самі зобов'язання, що й Сторони, які не є федеральними державами;

б) стосовно положень цієї Конвенції, виконання яких підпадає під юрисдикцію кожного із суб'єктів, які входять до складу держави, як-от: штатів, графств, провінцій або кантонів, які згідно з конституційною системою федерації не зобов'язані вживати законодавчих заходів, федеральний уряд повідомляє в разі потреби компетентним органам таких суб'єктів, як-от: штатів, графств, провінцій або кантонів, про викладені вище положення зі своєю рекомендацією для їхнього прийняття.

Стаття 31

Денонсація

1. Будь-яка Сторона цієї Конвенції може денонсувати цю Конвенцію.
2. Про денонсацію повідомляється в письмовій формі в документі, який здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.
3. Денонсація набирає чинності через дванадцять місяців після отримання документа про денонсацію. Вона жодним чином не впливає на фінансові зобов'язання, які Сторона, що денонсує Конвенцію, повинна виконувати до дати, коли припинення участі набере чинності.

Стаття 32

Функції депозитарію

Генеральний директор ЮНЕСКО як депозитарій цієї Конвенції повідомляє державам - членам Організації, державам, які не є членами Організації, організації регіональної економічної інтеграції, зазначеній у статті 27, а також Організації Об'єднаних Націй про здачу на зберігання документів про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, зазначених у статтях 26 і 27, та документів про денонсацію, передбачених у статті 31.

Стаття 33

1. Сторона цієї Конвенції може шляхом надіслання письмового повідомлення, адресованого Генеральному директору, пропонувати поправки до цієї Конвенції. Генеральний директор надсилає таке повідомлення всім Сторонам. Якщо протягом шести місяців з дати надіслання повідомлення не менше половини загальної кількості Сторін позитивно відреагують на запит, Генеральний директор рекомендує таку пропозицію на наступній сесії Конференції Сторін для обговорення й можливого прийняття.

2. Поправки приймаються більшістю, що складає дві третини голосів присутніх Сторін, які беруть участь у голосуванні.

3. Поправки до цієї Конвенції після їхнього прийняття подаються на розгляд Сторонам для ратифікації, прийняття, затвердження або приєднання.

4. Для Сторін, які ратифікували, прийняли або затвердили поправки до цієї Конвенції або приєдналися до них, такі поправки набирають чинності через три місяці після здачі на зберігання документів, зазначених у пункті 3 цієї Конвенції, двома третинами загальної кількості Сторін. Після цього для кожної Сторони, яка ратифікує, приймає, затверджує поправку або приєднується до неї, зазначена поправка набирає чинності через три місяці після здачі на зберігання цієї Стороною документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання.

5. Процедура, зазначена в пунктах 3 й 4, не застосовується стосовно поправок до статті 23, які стосуються числа членів Міжурядового комітету. Ці поправки набирають чинності в момент їхнього прийняття.

6. Держава або організація регіональної економічної інтеграції, зазначена в статті 27, яка стає Стороною цієї Конвенції після набрання поправками чинності згідно з пунктом 4 цієї статті, якщо не буде висловлено іншого наміру, вважається:

- а) Стороною цієї Конвенції з унесеними до неї таким чином поправками, а також
- б) Стороною цієї Конвенції без унесених до неї поправок стосовно будь-якої Сторони, яку такі поправки не зобов'язують.

Стаття 34

Тексти, які мають юридичну силу

Цю Конвенцію складено англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами, причому всі шість текстів мають однакову юридичну силу.

Стаття 35

Реєстрація

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється Секретаріатом Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора ЮНЕСКО.

ПОГОДЖУВАЛЬНА ПРОЦЕДУРА

Стаття 1

Погоджувальна комісія

Погоджувальна комісія створюється на прохання однієї зі Сторін, яка є стороною в спорі. Якщо Сторони не домовляться про інше, Комісія складається з п'яти членів: кожна відповідна Сторона призначає по два члени, які за загальною домовленістю обирають голову.

Стаття 2

Члени Комісії

У спорах між більш як двома Сторонами Сторони, які мають спільні інтереси, призначають своїх членів Комісії за загальною домовленістю. У випадках, коли дві чи більше Сторін мають окремі інтереси або коли в них виникають розбіжності стосовно того, чи мають вони спільні інтереси, вони призначають своїх членів самостійно.

Стаття 3

Призначення

Якщо Сторони не роблять будь-яких призначень протягом двох місяців після дати звернення з проханням про створення Погоджувальної комісії, то Генеральний директор ЮНЕСКО на прохання Сторони, яка запропонувала створити таку Комісію, робить ці призначення протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 4

Голова Комісії

Якщо голову Погоджувальної комісії не було обрано протягом двох місяців з моменту призначення останнього члена Комісії, Генеральний директор ЮНЕСКО на прохання Сторони призначає голову протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 5

Рішення

Погоджувальна комісія приймає свої рішення більшістю голосів своїх членів. Якщо Сторони спору не домовляються про інше, вона сама визначає порядок своєї роботи. Вона вносить пропозицію про вирішення спору, яку Сторони розглядають сумлінно.

Стаття 6

Погоджувальна комісія вирішує стосовно розбіжностей, чи є Комісія компетентною.

Конституція та кодекси України

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)

Стаття 54. Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом.

Держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством.

Культурна спадщина охороняється законом.

Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами.

Стаття 66. Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки.

Стаття 137. Автономна Республіка Крим здійснює нормативне регулювання з питань:

- 1) сільського господарства і лісів;
- 2) меліорації і кар'єрів;
- 3) громадських робіт, ремесел та промислів; благодійництва;
- 4) містобудування і житлового господарства;
- 5) туризму, готельної справи, ярмарків;
- 6) музеїв, бібліотек, театрів, інших закладів культури, історико-культурних заповідників;
- 7) транспорту загального користування, автошляхів, водопроводів;
- 8) мисливства, рибальства;
- 9) санітарної і лікарняної служб.

З мотивів невідповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституції України та законам України Президент України може зупинити дію цих нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності.

Стаття 138. До відання Автономної Республіки Крим належить:

- 1) призначення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, затвердження складу виборчої комісії Автономної Республіки Крим;
- 2) організація та проведення місцевих референдумів;
- 3) управління майном, що належить Автономній Республіці Крим;
- 4) розроблення, затвердження та виконання бюджету Автономної Республіки Крим на основі єдиної податкової і бюджетної політики України;
- 5) розроблення, затвердження та реалізація програм Автономної Республіки Крим з питань соціально-економічного та культурного розвитку, раціонального природокористування, охорони довкілля - відповідно до загальнодержавних програм;

- 6) визнання статусу місцевостей як курортів; встановлення зон санітарної охорони курортів;
 - 7) участь у забезпеченні прав і свобод громадян, національної злагоди, сприяння охороні правопорядку та громадської безпеки;
 - 8) забезпечення функціонування і розвитку державної та національних мов і культур в Автономній Республіці Крим; охорона і використання пам'яток історії;
 - 9) участь у розробленні та реалізації державних програм повернення депортованих народів;
 - 10) ініціювання введення надзвичайного стану та встановлення зон надзвичайної екологічної ситуації в Автономній Республіці Крим або в окремих її місцевостях.
- Законами України Автономній Республіці Крим можуть бути делеговані також інші повноваження.

(Конституція|Закон, ВР України, від 28.06.1996, № 254к/96-ВР

"КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ")

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Витяг)

Розділ II ЗЕМЛІ УКРАЇНИ

Глава 4

Склад та цільове призначення земель України

Стаття 19. Категорії земель

1. Землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії:

- а) землі сільськогосподарського призначення;
- б) землі житлової та громадської забудови;
- в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;
- г) землі оздоровчого призначення;
- г) землі рекреаційного призначення;
- д) землі історико-культурного призначення;
- е) землі лісгосподарського призначення;
- є) землі водного фонду;

ж) землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення.

{Пункт "ж" частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1089-IX від 16.12.2020}

2. Земельні ділянки кожної категорії земель, які не надані у власність або користування громадян чи юридичних осіб, можуть перебувати у запасі.

3. Земельна ділянка, яка за основним цільовим призначенням належить до відповідної категорії земель, відноситься в порядку, визначеному цим Кодексом, до певного виду цільового призначення, що характеризує конкретний напрям її використання та її правовий режим.

{Статтю 19 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

{Стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3404-IV від 08.02.2006}

Стаття 20. Встановлення та зміна цільового призначення земельних ділянок

1. При встановленні цільового призначення земельних ділянок здійснюється віднесення їх до певної категорії земель та виду цільового призначення.

При зміні цільового призначення земельних ділянок здійснюється зміна категорії земель та/або виду цільового призначення.

2. Віднесення земельних ділянок до певної категорії та виду цільового призначення земельних ділянок здійснюється щодо:

земельних ділянок, якими розпоряджаються Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, - за рішенням відповідного органу;

земельних ділянок приватної власності - їх власниками.

Зміна цільового призначення земельних ділянок державної та комунальної власності, віднесених до категорій земель житлової та громадської забудови, земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення, а також

земельних ділянок (крім земельних ділянок, розташованих на територіях, об'єктах природно-заповідного фонду, та земельних ділянок лісгосподарського призначення), на яких розташовані будівлі, споруди, що є у приватній власності землекористувача, який використовує земельні ділянки на правах постійного користування, оренди, емфітевзису, суперфіцію, може здійснюватися землекористувачем. У такому разі зміна цільового призначення земельної ділянки не потребує прийняття рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування, який здійснює розпорядження відповідною земельною ділянкою.

{Абзац четвертий частини другої статті 20 в редакції Закону № 2321-IX від 20.06.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2530-IX від 16.08.2022}

Зміна землекористувачем цільового призначення земельної ділянки державної, комунальної власності, наданої йому в користування (крім постійного користування) без проведення земельних торгів для провадження певної діяльності, не повинна призводити до провадження ним на такій земельній ділянці іншої діяльності (крім випадків розташування на земельній ділянці будівель, споруд, що перебувають у власності землекористувача).

3. Категорія земель та вид цільового призначення земельної ділянки визначаються в межах відповідного виду функціонального призначення території, передбаченого затвердженням комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади або генеральним планом населеного пункту.

Встановлення цільового призначення земельної ділянки може здійснюватися без додержання вимог, передбачених абзацом першим цієї частини, у випадках:

передачі земельної ділянки державної, комунальної власності відповідно до частини третьої статті 24 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності";

консервації деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель;

віднесення земельної ділянки до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

віднесення земельної ділянки до земель лісгосподарського призначення;

{Частину третю статті 20 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

зміни виду цільового призначення земельної ділянки в межах категорії земель сільськогосподарського призначення (крім віднесення їх до земельних ділянок для садівництва, зміни цільового призначення земельних ділянок під полезахисними лісовими смугами);

віднесення до земель морського транспорту земельних ділянок у межах морського порту.

{Частину третю статті 20 доповнено абзацом згідно із Законом № 2247-IX від 12.05.2022}

4. При внесенні до Державного земельного кадастру відомостей про встановлення або зміну цільового призначення земельної ділянки належність земельної ділянки до відповідної функціональної зони визначається за даними Державного земельного кадастру.

Відомості про цільове призначення земельної ділянки вносяться до Державного земельного кадастру.

5. Класифікатор видів цільового призначення земельних ділянок, видів функціонального призначення територій та співвідношення між ними, а також правила його застосування з визначенням категорій земель та видів цільового призначення земельних ділянок, які можуть встановлюватися в межах відповідної функціональної зони, затверджуються Кабінетом Міністрів України. Зазначені класифікатор та правила використовуються для ведення Державного земельного кадастру і містобудівного кадастру.

Віднесення земельних ділянок до певних категорій та виду цільового призначення земельних ділянок має відповідати класифікатору та правилам, зазначеним в абзаці першому цієї частини.

6. Зміна цільового призначення земельної ділянки не потребує:

{Зміни до абзацу першого частини шостої статті 20, прийняті Законом України № 1089-IX від 16.12.2020, внести неможливо (відсутні слова, що потрібно замінити)}

розроблення документації із землеустрою (крім випадків формування земельної ділянки із земель державної та комунальної власності, не сформованих у земельні ділянки);

прийняття рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування (крім рішень про встановлення і зміну цільового призначення земельних ділянок, розпорядження якими здійснюють такі органи).

7. Зміна цільового призначення земельних ділянок погоджується у разі:

якщо земельна ділянка перебуває у користуванні на правах постійного користування, оренди, емфітевзису, суперфіцію, у заставі - із землекористувачем, заставодержателем (підпис якого на погодженні посвідчується нотаріально);

якщо земельна ділянка відноситься до земель оборони - з Міністерством оборони України або органом державної влади, що здійснює керівництво військовим формуванням, до сфери управління якого належить військова частина, установа, військово-навчальний заклад, підприємство та організація, яка використовує землі оборони на праві постійного користування;

зміни цільового призначення земельних ділянок державної та комунальної власності природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного, лісгосподарського призначення, внаслідок якої земельні ділянки виводяться із складу таких категорій, а також зміни цільового призначення земель, визначених пунктом "б" частини першої статті 150 цього Кодексу, - з Кабінетом Міністрів України.

Зміни цільового призначення земельних ділянок державної та комунальної власності природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного, лісгосподарського призначення, внаслідок яких земельні ділянки виводяться із складу таких категорій (крім зміни цільового призначення земельних ділянок лісгосподарського призначення для розміщення на них лінійних об'єктів енергетичної інфраструктури), а також зміни цільового призначення земель, визначених пунктом "б" частини першої статті 150 цього Кодексу, здійснюються за погодженням з Кабінетом Міністрів України.

{Частина сьому статті 20 доповнено абзацом згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

8. Зміна цільового призначення земель лісгосподарського призначення здійснюється за умови відшкодування власником земельної ділянки (а для земель державної та комунальної власності - користувачем) втрат лісгосподарського виробництва, крім випадків, визначених законом. Внесення до Державного земельного кадастру відомостей про зміну цільового призначення земельної ділянки в таких випадках здійснюється за умови надання її власником (а для земель державної та комунальної власності - користувачем) забезпечення виконання зобов'язання з відшкодування втрат лісгосподарського виробництва, крім випадків, визначених законом, у вигляді гарантії. Державний кадастровий реєстратор, який вносить до Державного земельного кадастру відомості про зміну цільового призначення такої земельної ділянки, за допомогою програмного забезпечення Державного земельного кадастру негайно повідомляє установу, що видала гарантію, про настання підстави для відшкодування втрат лісгосподарського виробництва.

{Частина восьма статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

9. Зміна цільового призначення особливо цінних земель та земельних лісових ділянок з метою їх використання для цілей, не пов'язаних із веденням лісового господарства, допускається виключно у разі:

{Абзац перший частини дев'ятої статті 20 в редакції Закону № 2321-IX від 20.06.2022}

розміщення на них об'єктів загальнодержавного значення, доріг, ліній електропередачі та електронних комунікаційних мереж, трубопроводів, осушувальних і зрошувальних каналів, геодезичних пунктів, житла, об'єктів соціально-культурного призначення, об'єктів, пов'язаних з видобуванням корисних копалин, нафтових і газових свердловин та виробничих споруд, пов'язаних з їх експлуатацією;

{Абзац другий частини дев'ятої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2530-IX від 16.08.2022}

розміщення об'єктів промисловості, енергетики (у тому числі технологічної інфраструктури об'єктів енергетики) на землях, визначених пунктом "а" частини першої статті 150 цього Кодексу;

{Абзац третій частини дев'ятої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, віднесення земель, визначених пунктами "а" і "б" частини першої статті 150 цього Кодексу, до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного призначення, лісгосподарського призначення;

віднесення земельних ділянок до земель оборони і використання їх для забезпечення діяльності Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Міністерства оборони України, розвідувальних органів України, Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України, а також для розміщення військових частин, військових навчальних закладів, підприємств, установ та організацій, що перебувають у сфері управління зазначених органів та/або входять до структури Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань;

{Частину дев'яту статті 20 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3948-IX від 04.09.2024}

реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями.

{Частину дев'яту статті 20 доповнено абзацом згідно із Законом № 3311-IX від 09.08.2023}

10. Включення земельної ділянки із визначеним видом цільового призначення до меж функціональної зони не тягне за собою обов'язковості зміни виду її цільового призначення незалежно від того, чи належить цей вид до переліку видів цільового призначення, визначення яких є можливим у межах такої зони.

11. У разі зміни цільового призначення земельної ділянки несільськогосподарського призначення з віднесенням такої земельної ділянки до категорії земель сільськогосподарського призначення, власником якої є особа, яка відповідно до положень Земельного кодексу України не може набувати право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення, така земельна ділянка підлягає відчуженню протягом одного року з дня внесення до Державного земельного кадастру відомостей про змінене цільове призначення земельної ділянки.

12. Зміна цільового призначення земельних ділянок державної власності, які після набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму забезпечення землями сил оборони" були віднесені до земель оборони внаслідок зміни цільового призначення земельних ділянок особливо цінних земель, земельних лісових ділянок, забороняється. Відомості про зазначену заборону вносяться до Державного земельного кадастру як відомості про обмеження у використанні земель одночасно із внесенням відомостей про віднесення відповідної земельної ділянки до земель оборони.

{Статтю 20 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом № 3948-IX від 04.09.2024}

{Стаття 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1702-VI від 05.11.2009, № 3123-VI від 03.03.2011, № 5245-VI від 06.09.2012, № 5395-VI від 02.10.2012, № 5462-VI від 16.10.2012, № 365-VII від 02.07.2013; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020 з урахуванням змін, внесених Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Глава 10
Землі історико-культурного призначення та обмеження у використанні земель під та навколо
об'єктів культурної спадщини

{Назва глави 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Стаття 53. Склад земель історико-культурного призначення

1. До земель історико-культурного призначення належать земельні ділянки, призначені для збереження та обслуговування пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів), історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, музеїв просто неба, меморіальних музеїв-садиб.

{Частина перша статті 53 в редакції Закону № 3993-IX від 08.10.2024}

{Стаття 53 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 54. Використання земель історико-культурного призначення

1. Землі історико-культурного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

2. Навколо історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, об'єктів культурної всесвітньої спадщини, музеїв просто неба, меморіальних музеїв-садиб, які надані та використовуються для потреб охорони культурної спадщини, пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів) встановлюються зони охорони пам'яток із заборобою діяльності, що шкідливо впливає або може вплинути на додержання режиму використання таких земель.

{Частина друга статті 54 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

3. Порядок використання земель історико-культурного призначення визначається законом.

Розділ III
ПРАВА НА ЗЕМЛЮ

Глава 14
Право власності на землю

Стаття 83. Право власності на землю територіальних громад

1. Землі, які належать на праві власності територіальним громадам, є комунальною власністю.

{Частина перша статті 83 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

2. У комунальній власності перебувають:

а) усі землі в межах населених пунктів, крім земельних ділянок приватної та державної власності;

б) земельні ділянки, на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна комунальної власності незалежно від місця їх розташування;

в) землі та земельні ділянки за межами населених пунктів, що передані або перейшли у комунальну власність із земель державної власності відповідно до закону.

{Частину другу статті 83 доповнено пунктом "в" згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частина друга статті 83 в редакції Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

3. Земельні ділянки державної власності, які передбачається використати для розміщення об'єктів, призначених для обслуговування потреб територіальної громади (комунальних підприємств, установ, організацій, громадських пасовищ, кладовищ, місць знешкодження та утилізації відходів, рекреаційних об'єктів тощо), а також земельні ділянки, які відповідно до затвердженої містобудівної документації передбачається включити у межі населених пунктів, за рішеннями органів виконавчої влади передаються у комунальну власність.

{Статтю 83 доповнено новою частиною згідно із Законом № 5245-VI від 06.09.2012}

4. До земель комунальної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать:

а) землі загального користування населених пунктів (майдани, вулиці, проїзди, шляхи, набережні, пляжі, парки, сквери, бульвари, кладовища, місця знешкодження та утилізації відходів тощо);

б) землі під залізницями, автомобільними дорогами, об'єктами повітряного і трубопровідного транспорту;

в) землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом;

г) землі лісгосподарського призначення, крім випадків, визначених цим Кодексом;

г) землі водного фонду, крім випадків, визначених цим Кодексом;

д) земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування;

е) земельні ділянки, штучно створені в межах прибережної захисної смуги чи смуги відведення, на землях лісгосподарського призначення та природно-заповідного фонду, що перебувають у прибережній захисній смузі водних об'єктів, або на земельних ділянках дна водних об'єктів;

{Частина статті 83 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 1708-VI від 05.11.2009}

є) землі під об'єктами інженерної інфраструктури міжгосподарських меліоративних систем, які перебувають у комунальній власності.

{Частина четверту статті 83 доповнено пунктом "є" згідно із Законом № 388-VIII від 12.05.2015}

5. Територіальні громади набувають землю у комунальну власність у разі:

а) передачі їм земель державної власності;

б) відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону;

{Пункт "б" частини п'ятої статті 83 в редакції Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

в) прийняття спадщини або переходу в їхню власність земельних ділянок, визнаних судом відумерлою спадщиною;

{Пункт "в" частини п'ятої статті 83 в редакції Закону № 1533-VIII від 20.09.2016}

г) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;

{Пункт "г" частини статті 83 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-V від 27.04.2007}

{Пункт "г¹" частини п'ятої статті 83 виключено на підставі Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

г) виникнення інших підстав, передбачених законом.

6. Територіальні громади сіл, селищ, міст можуть об'єднувати на договірних засадах належні їм земельні ділянки комунальної власності. Управління зазначеними земельними ділянками здійснюється відповідно до закону.

{Частина шоста статті 83 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5245-VI від 06.09.2012}

{Стаття 83 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3404-IV від 08.02.2006}

{Зміни до статті 83 див. в Законі № 4709-VI від 17.05.2012}

Стаття 84. Право власності на землю держави

1. У державній власності перебувають усі землі України, крім земель комунальної та приватної власності.

2. Право державної власності на землю набувається і реалізується державою через органи виконавчої влади відповідно до повноважень, визначених цим Кодексом.

Право власності на земельні ділянки, визнане за державою рішенням суду, реалізується органами виконавчої влади відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу, незалежно від органу, в особі якого судом визнане таке право за державою.

{Частину другу статті 84 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частина друга статті 84 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3235-IV від 20.12.2005, № 489-V від 19.12.2006, № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Законів № 309-VI від 03.06.2008, № 5245-VI від 06.09.2012}

{Частину третю статті 84 виключено на підставі Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

4. До земель державної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать:

а) землі атомної енергетики та космічної системи;

б) землі під державними залізницями, об'єктами державної власності повітряного і трубопровідного транспорту;

в) землі оборони;

г) землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом;

г) землі лісгосподарського призначення, крім випадків, визначених цим Кодексом;

д) землі водного фонду, крім випадків, визначених цим Кодексом;

е) земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук;

є) земельні ділянки зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

ж) земельні ділянки, закріплені за державними закладами професійної (професійно-технічної) освіти;

{Пункт "ж" частини четвертої статті 84 в редакції Закону № 2745-VIII від 06.06.2019}

ж¹) земельні ділянки, закріплені за державними закладами фахової передвищої освіти;

{Частина четверту статті 84 доповнено пунктом "ж¹" згідно із Законом № 2745-VIII від 06.06.2019}

з) земельні ділянки, закріплені за державними закладами вищої освіти;

{Пункт "з" частини четвертої статті 84 в редакції Законів № 5245-VI від 06.09.2012, № 2745-VIII від 06.06.2019}

{Пункт "и" частини четвертої статті 84 виключено на підставі Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

і) земельні ділянки, що використовуються Чорноморським флотом Російської Федерації на території України на підставі міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

{Частина четверту статті 84 доповнено пунктом "і" згідно із Законом № 5245-VI від 06.09.2012}

ї) землі під об'єктами інженерної інфраструктури загальнодержавних та міжгосподарських меліоративних систем, які перебувають у державній власності.

{Частина четверту статті 84 доповнено пунктом "ї" згідно із Законом № 388-VIII від 12.05.2015}

5. Держава набуває права власності на землю у разі:

а) відчуження земельних ділянок у власників з мотивів суспільної необхідності та для суспільних потреб;

б) придбання за договорами купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;

в) прийняття спадщини;

г) передачі у власність державі земельних ділянок комунальної власності територіальними громадами;

г) конфіскації земельної ділянки;

{Пункт "д" частини п'ятої статті 84 виключено на підставі Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

{Стаття 84 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1158-IV від 11.09.2003, № 2229-IV від 14.12.2004, № 3404-IV від 08.02.2006}

Глава 18

Обмеження прав на землю

Стаття 110. Поняття обмеження у використанні земельних ділянок, обтяження прав на земельну ділянку

{Назва статті 110 в редакції Закону № 3613-VI від 07.07.2011}

1. На використання власником земельної ділянки або її частини може бути встановлено обмеження.

Право власності на земельну ділянку може бути обтяжено правами інших осіб.

{Частина перша статті 110 в редакції Закону № 3613-VI від 07.07.2011}

2. Перехід права власності на земельну ділянку, зміна її цільового призначення не припиняє встановлених обмежень, обтяжень.

{Частина друга статті 110 в редакції Законів № 3613-VI від 07.07.2011, № 711-IX від 17.06.2020}

3. Поділ чи об'єднання земельних ділянок не припиняє дії обмежень, обтяжень, встановлених на земельні ділянки, крім випадків, коли обмеження (обтяження) поширювалося лише на частину земельної ділянки, яка в результаті поділу земельної ділянки не увійшла до сформованої нової земельної ділянки.

{Статтю 110 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1066-VI від 05.03.2009}

Стаття 111. Обтяження прав на земельну ділянку, обмеження у використанні земель

1. Обтяження прав на земельну ділянку встановлюється законом або актом уповноваженого на це органу державної влади, посадової особи, або договором шляхом встановлення заборони на користування та/або розпорядження, у тому числі шляхом її відчуження.

2. Законом, прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами, договором, рішенням суду можуть бути встановлені такі обмеження у використанні земель:

а) умова розпочати і завершити забудову або освоєння земельної ділянки протягом встановлених строків;

б) заборона на провадження окремих видів діяльності;

в) заборона на зміну цільового призначення земельної ділянки, ландшафту;

г) умова здійснити будівництво, ремонт або утримання дороги, ділянки дороги;

г) умова дотримання природоохоронних вимог або виконання визначених робіт;

д) умови надавати право полювання, вилову риби, збирання дикорослих рослин на своїй земельній ділянці в установлені час і в установленому порядку;

е) обов'язок щодо утримання та збереження полезахисних лісових смуг.

{Частину другу статті 111 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Містобудівною документацією на місцевому рівні також встановлюються гранично допустима висотність будинків, будівель та споруд, максимально допустима щільність населення в межах житлової забудови відповідної житлової одиниці (кварталу, мікрорайону), мінімально допустимі відстані від об'єкта, що проектується, до червоних ліній, ліній регулювання забудови, існуючих будинків та споруд, планувальні обмеження використання приаеродромних територій, встановлені відповідно до Повітряного кодексу України (обмеження у використанні земель у сфері забудови). Обмеження у використанні земель у сфері забудови, що встановлюються певним видом містобудівної документації на місцевому рівні, визначаються Порядком розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, що затверджується Кабінетом Міністрів України, та вносяться до Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру.

{Частину другу статті 111 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

3. Обтяження прав на земельні ділянки (крім обтяжень, безпосередньо встановлених законом) підлягають державній реєстрації в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно у порядку, встановленому законом.

4. Обмеження у використанні земель (крім обмежень, безпосередньо встановлених законом та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами) підлягають державній реєстрації в Державному земельному кадастрі у порядку, встановленому законом, і є чинними з моменту державної реєстрації.

Обмеження у використанні земель, безпосередньо встановлені законами та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, є чинними з моменту набрання чинності нормативно-правовими актами, якими вони були встановлені.

Обмеження у використанні земель, встановлені містобудівною документацією на місцевому рівні, є чинними з моменту внесення відомостей про них до Державного земельного кадастру. Це положення не поширюється на обмеження, встановлені до набрання чинності цим абзацом.

{Частина четверту статті 111 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

5. Відомості про обмеження у використанні земель зазначаються у схемах землеустрою і техніко-економічних обґрунтуваннях використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, проектах землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, проектах землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, проектах землеустрою щодо відведення земельних ділянок, технічній документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), містобудівній документації, робочому проекті землеустрою. Відомості про такі обмеження вносяться до Державного земельного кадастру.

{Частина п'ята статті 111 із змінами, внесеними згідно із Законами № 497-VIII від 02.06.2015, № 711-IX від 17.06.2020, № 2698-IX від 19.10.2022}

{Стаття 111 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1559-VI від 17.11.2009; текст статті 111 в редакції Закону № 1878-VI від 11.02.2010; в редакції Закону № 3613-VI від 07.07.2011}

Стаття 112. Охоронні зони

1. Охоронні зони створюються:

а) навколо особливо цінних природних об'єктів, об'єктів культурної спадщини, гідрометеорологічних станцій тощо з метою охорони і захисту їх від несприятливих антропогенних впливів;

б) навколо споруд електронних комунікацій, у тому числі базових станцій мобільного зв'язку, земних станцій супутникового зв'язку, уздовж ліній електронних комунікаційних мереж, електропередачі, земель транспорту, навколо промислових об'єктів для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодження, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти.

{Пункт "б" частини першої статті 112 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1089-IX від 16.12.2020}

2. Правовий режим земель охоронних зон визначається законодавством України.

Глава 22

Припинення прав на землю

Стаття 141. Підстави припинення права користування земельною ділянкою

1. Підставами припинення права користування земельною ділянкою є:

{Абзац перший частини першої статті 141 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

а) добровільна відмова від права користування земельною ділянкою;

б) вилучення земельної ділянки у випадках, передбачених цим Кодексом;

в) припинення діяльності релігійних організацій, державних чи комунальних підприємств, установ та організацій, крім перетворення державних підприємств у випадках, визначених статтею 120¹ цього Кодексу;

{Пункт "в" частини першої статті 141 в редакції Закону № 875-VI від 15.01.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3272-IX від 27.07.2023}

г) використання земельної ділянки способами, які суперечать екологічним вимогам;

г) використання земельної ділянки не за цільовим призначенням;

д) систематична несплата земельного податку або орендної плати;

е) набуття іншою особою права власності на жилий будинок, будівлю або споруду, які розташовані на земельній ділянці;

{Частина першу статті 141 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 1702-VI від 05.11.2009;}

є) використання земельної ділянки у спосіб, що суперечить вимогам охорони культурної спадщини;

{Частина першу статті 141 доповнено пунктом "є" згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010;}

ж) передача приватному партнеру, концесіонеру нерухомого майна, розміщеного на земельній ділянці, що перебуває в користуванні державного або комунального підприємства та є об'єктом державно-приватного партнерства або об'єктом концесії;

{Статтю 141 доповнено пунктом "ж" згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019;}

з) припинення права користування надрами у разі закінчення встановленого спеціальним дозволом на користування надрами строку користування надрами (у разі передачі земельної ділянки державної, комунальної власності користувачу надр для здійснення діяльності з користування надрами);

{Частина першу статті 141 доповнено пунктом "з" згідно із Законом № 2805-IX від 01.12.2022;}

и) невиконання акціонерним товариством, товариством з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) у статутному капіталі якого належать державі, яке утворилося шляхом перетворення державного підприємства, вимог, визначених статтею 120¹ цього Кодексу.

{Частина першу статті 141 доповнено пунктом "и" згідно із Законом № 3272-IX від 27.07.2023;}

2. Припинення права постійного користування земельними ділянками державного підприємства, установи, організації, органу державної влади не припиняє права власності держави на відповідні земельні ділянки.

{Статтю 141 доповнено частиною другою згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024;}

Глава 22

Припинення прав на землю

Стаття 150. Особливо цінні землі та порядок припинення прав на них

{Назва статті 150 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5245-VI від 06.09.2012;}

1. До особливо цінних земель відносяться:

а) у складі земель сільськогосподарського призначення: чорноземи нееродовані несолонцюваті на лесових породах; лучно-чорноземні незасолені несолонцюваті суглинкові ґрунти; темно-сірі опідзолені ґрунти та чорноземи опідзолені на лесах і глеюваті; бурі гірсько-лісові та дерново-буроземні глибокі і середньо глибокі ґрунти; дерново-підзолисті суглинкові ґрунти; коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму, дернові глибокі ґрунти Закарпаття;

б) торфовища з глибиною залягання торфу більше одного метра і осушені незалежно від глибини, торфовища у складі водно-болотних угідь міжнародного значення;

{Пункт "б" частини першої статті 150 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1259-IX від 19.02.2021 - вводить в дію з 17.06.2021;}

в) землі, надані в постійне користування НВАО "Масандра" та підприємствам, що входять до його складу; землі дослідних полів науково-дослідних установ і навчальних закладів;

г) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, землі історико-культурного призначення.

{Частина перша статті 150 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1442-VI від 04.06.2009; в редакції Закону № 5245-VI від 06.09.2012}

2. Припинення права постійного користування земельними ділянками особливо цінних земель, визначених у пункті "г" частини першої цієї статті, з підстави добровільної відмови від користування ними або шляхом їх вилучення здійснюється за погодженням з Верховною Радою України.

{Частина друга статті 150 в редакції Закону № 5245-VI від 06.09.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

3. Особливості правового режиму використання земель під торфовищами та можливі види їх цільового призначення визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 150 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 151. Порядок погодження питань, пов'язаних з викупом земельних ділянок для суспільних потреб або з мотивів суспільної необхідності

{Назва статті 151 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3123-VI від 03.03.2011}

1. Юридичні особи, зацікавлені у викупі земельних ділянок, що перебувають у власності громадян чи юридичних осіб, для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності, зобов'язані до початку проведення проектних робіт погодити з власниками землі, крім викупу земельних ділянок з підстав, що допускають можливість їх примусового відчуження з мотивів суспільної необхідності, і органами державної влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування, згідно з їх повноваженнями, місце розташування об'єкта, розмір земельної ділянки та умови її викупу з урахуванням комплексного розвитку території, який би забезпечував нормальне функціонування на цій ділянці і прилеглих територіях усіх об'єктів та умови проживання населення і охорону довкілля.

{Частина перша статті 151 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1559-VI від 17.11.2009, № 3123-VI від 03.03.2011}

2. Погодження матеріалів місць розташування об'єктів на особливо цінних землях, а також земельних ділянок для розміщення та обслуговування будівель і споруд дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій провадиться Верховною Радою України.

3. Погодження питань, пов'язаних з викупом земельних ділянок, крім тих, що передбачені частиною другою цієї статті, провадиться відповідно Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, міськими, селищними, сільськими радами згідно з їх повноваженнями щодо викупу цих ділянок.

4. У разі викупу земельних ділянок під об'єкти містобудування, розміщення яких визначено містобудівною або землепорядною документацією (генеральні плани населених пунктів, проекти детального планування, інша містобудівна документація, техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень, проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів тощо), погодження місця розташування об'єкта не проводиться.

5. Юридичні особи, зацікавлені у викупі земельних ділянок, звертаються з заявою про погодження місця розташування об'єкта до відповідної сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації. Заява щодо погодження місця розташування об'єкта за рахунок земель, викуп яких провадиться Кабінетом

Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, подається відповідно до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

6. До заяви додаються:

а) обґрунтування необхідності викупу та/або відведення земельної ділянки;

б) зазначене на відповідному графічному матеріалі бажане місце розташування об'єкта з орієнтовними розмірами земельної ділянки;

в) нотаріально засвідчена письмова згода землевласника (землекористувача) на викуп земельної ділянки (її частини) (крім викупу земельної ділянки (її частини) з підстав, що допускають можливість її примусового відчуження з мотивів суспільної необхідності) із зазначенням розмірів передбаченої для викупу земельної ділянки та умов її викупу;

{Пункт "в" частини шостої статті 151 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5070-VI від 05.07.2012}

г) копія установчих документів.

7. Типова форма заяви про погодження місця розташування об'єкта затверджується Кабінетом Міністрів України.

8. Відповідний орган виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування згідно із своїми повноваженнями у тижневий строк з дня реєстрації заяви направляє:

оригінал заяви з додатками до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, за місцем розташування земельної ділянки;

копію заяви та додатків до нього до структурного підрозділу районної державної адміністрації у сфері містобудування та архітектури, а якщо місто не входить до території певного району, - до виконавчого органу міської ради у сфері містобудування та архітектури, а в разі, якщо такий орган не утворений, - до органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань містобудування та архітектури чи структурного підрозділу обласної державної адміністрації з питань містобудування та архітектури.

Органи, зазначені в абзацах другому і третьому цієї частини, протягом десяти днів з дня одержання заяви надають відповідному органу виконавчої влади, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, Раді міністрів Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування висновок про погодження місця розташування об'єкта або про відмову в такому погодженні.

{Частина восьма статті 151 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3123-VI від 03.03.2011; в редакції Законів № 5395-VI від 02.10.2012, № 365-VII від 02.07.2013}

9. Якщо викуп земельних ділянок провадиться за погодженням з Верховною Радою України, відповідні органи державної влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим або органи місцевого самоврядування готують свої висновки і подають матеріали погодження місця розташування об'єкта до Кабінету Міністрів України, який розглядає ці матеріали і подає їх до Верховної Ради України для прийняття відповідного рішення.

{Частина дев'ята статті 151 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3123-VI від 03.03.2011}

10. Якщо викуп земельних ділянок здійснюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, матеріали погодження місця розташування об'єкта подаються до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, яка розглядає ці матеріали і в місячний строк подає свої пропозиції до Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

11. Після отримання висновків, зазначених у частині восьмій цієї статті, про погодження місця розташування об'єкта та рішення Верховної Ради України (у разі необхідності) відповідний орган державної влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної

Республіки Крим або орган місцевого самоврядування згідно із своїми повноваженнями у двотижневий строк розглядає матеріали погодження місця розташування об'єкта та надає дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або мотивоване рішення про відмову.

{Частина одинадцята статті 151 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3123-VI від 03.03.2011, № 365-VII від 02.07.2013}

12. Спори, пов'язані з погодженням місць розташування об'єктів, вирішуються в судовому порядку.

{Стаття 151 із змінами, внесеними згідно із Законами № 762-IV від 15.05.2003, № 1119-IV від 11.07.2003, № 3404-IV від 08.02.2006; в редакції Законів № 509-VI від 16.09.2008, № 1702-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3123-VI від 03.03.2011}

Розділ VI ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ

Глава 26 Завдання, зміст і порядок охорони земель

Стаття 162. Поняття охорони земель

Охорона земель - це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського і лісгосподарського призначення, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісгосподарського призначення, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

{Стаття 162 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3404-IV від 08.02.2006}

Глава 30 Планування використання земель

Стаття 180. Зонування земель

1. Зонування земель здійснюється в межах територій територіальних громад.

{Частина перша статті 180 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

2. При зонуванні земель встановлюються вимоги щодо допустимих видів забудови та іншого використання земельних ділянок у межах окремих зон.

{Частина друга статті 180 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

3. Зонування земель здійснюється відповідно до закону.

(Кодекс земельний, ВР України, від 25.10.2001, № 2768-III

"Земельний кодекс України")

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Витяг)

Стаття 178. Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків

Пошкодження чи зруйнування релігійної споруди або культового будинку -

карається штрафом від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від шістдесяти до двохсот сорока годин, або пробачійним наглядом на строк до трьох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

{Стаття 178 із змінами, внесеними згідно із Законами № 270-VI від 15.04.2008, № 2617-VIII від 22.11.2018, № 3342-IX від 23.08.2023}

Стаття 179. Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь

Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь -

караються штрафом від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від шістдесяти до двохсот сорока годин, або пробачійним наглядом на строк до трьох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

{Стаття 179 із змінами, внесеними згідно із Законами № 270-VI від 15.04.2008, № 2617-VIII від 22.11.2018, № 3342-IX від 23.08.2023}

Стаття 193. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї

1. Незаконне привласнення особою знайденого чи такого, що випадково опинилося у неї, чужого майна або скарбу, які мають особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність, -

карається штрафом від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або пробачійним наглядом на той самий строк.

{Стаття 193 в редакції Закону № 270-VI від 15.04.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 3342-IX від 23.08.2023}

Стаття 201. Контрабанда культурних цінностей та зброї

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за контрабанду, або службовою особою з використанням службового становища, -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Примітка. 1. У статтях 201, 201⁻¹, 201⁻³, 201⁻⁴, 305 цього Кодексу під переміщенням через митний кордон України предметів контрабанди поза митним контролем слід розуміти умисне переміщення предметів контрабанди поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей або переміщення предметів контрабанди з незаконним звільненням від митного контролю.

2. У статтях 201, 201⁻¹, 201⁻³, 201⁻⁴, 305 цього Кодексу під переміщенням через митний кордон України предметів контрабанди з приховуванням від митного контролю слід розуміти умисне переміщення предметів контрабанди з використанням спеціально виготовлених схованок (тайників) та інших засобів чи способів, що утруднюють їх виявлення, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням до митного органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять завідомо неправдиві відомості, що підлягають обов'язковому декларуванню відповідно до законодавства з питань митної справи, та якщо зазначені документи та відомості необхідні для визначення розміру належних до сплати митних платежів та/або для підтвердження дотримання встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення товарів через митний кордон України.

3. Для цілей статей 201, 201⁻¹, 201⁻³, 201⁻⁴ цього Кодексу під особою, раніше судимою за контрабанду, слід розуміти особу, що має судимість за вчинення злочину, передбаченого статтями 201, 201⁻¹, 201⁻³, 201⁻⁴, 305 цього Кодексу.

{Стаття 201 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1071-V від 24.05.2007; в редакції Закону № 4025-VI від 15.11.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 770-VIII від 10.11.2015, № 2052-VIII від 18.05.2017, № 3513-IX від 09.12.2023}

Стаття 201⁻¹. Контрабанда лісоматеріалів та цінних порід дерев

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

2. Та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за контрабанду, або службовою особою з використанням службового становища, або у великому розмірі, -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою чи в особливо великому розмірі, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Примітка. 1. Під цінними та рідкісними породами дерев у цій статті слід розуміти роди дерев, передбачені статтею 1 Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів".

2. Під переміщенням у великому розмірі у цій статті слід розуміти переміщення лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, а також лісоматеріалів необроблених, вартість яких у вісімнадцять і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, під переміщенням в особливо великому розмірі - вартість яких у тридцять шість і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{Кодекс доповнено статтею 201⁻¹ згідно із Законом № 2531-VIII від 06.09.2018; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2708-VIII від 25.04.2019, № 3513-IX від 09.12.2023}

Стаття 201⁻². Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги

1. Продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання прибутку, вчинені у значному розмірі, -

караються штрафом від двох до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або пробаційним наглядом на строк до чотирьох років, або обмеженням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або у великому розмірі, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, або під час надзвичайного або воєнного стану, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Примітка.

1. Під гуманітарною допомогою, благодійними пожертвами та безоплатною допомогою слід розуміти поняття, визначені Законом України "Про гуманітарну допомогу" та Законом України "Про благодійну діяльність та благодійні організації".

2. Дії, передбачені цією статтею, вважаються вчиненими у значному розмірі, якщо загальна вартість такої гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги у триста п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян; у великому розмірі - якщо загальна вартість товарів, безоплатної допомоги або грошової допомоги у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян; у особливо великому розмірі - якщо загальна вартість товарів, безоплатної допомоги або грошової допомоги у три тисячі і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{Кодекс доповнено статтею 201⁻² згідно із Законом № 2155-IX від 24.03.2022; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3233-IX від 13.07.2023, № 3342-IX від 23.08.2023}

Стаття 201⁻³. Контрабанда товарів

{Стаття 201⁻³ набирає чинності з 1 липня 2024 року}

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю товарів (крім підакцизних товарів та електричної енергії), вчинена у значному розмірі, -

карається штрафом від десяти тисяч до двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за контрабанду, або службовою особою з використанням службового становища, або у великому розмірі, -

карається штрафом від п'ятдесяти тисяч до сімдесяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, -

караються позбавленням волі на строк від семи до одинадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Примітка. Дії, передбачені цією статтею, вважаються вчиненими у значному розмірі, якщо загальна вартість предметів контрабанди в п'ять тисяч і більше разів перевищує неоподатковуваний

мінімум доходів громадян, у великому розмірі - якщо загальна вартість предметів контрабанди у десять тисяч і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{Кодекс доповнено статтею 201³ згідно із Законом № 3513-IX від 09.12.2023}

Стаття 201⁴. Контрабанда підакцизних товарів

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю підакцизних товарів (крім електричної енергії), вчинена у значному розмірі, -

карається штрафом від двадцяти тисяч до сорока тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від трьох до шести років.

2. Та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за контрабанду, або службовою особою з використанням службового становища, або у великому розмірі, -

карається штрафом від сімдесяти п'яти тисяч до ста двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від шести до одинадцяти років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Примітка. Дії, передбачені цією статтею, вважаються вчиненими у значному розмірі, якщо загальна вартість предметів контрабанди (крім електричної енергії) у сімсот п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, у великому розмірі - якщо загальна вартість предметів контрабанди (крім електричної енергії) в одну тисячу п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{Кодекс доповнено статтею 201⁴ згідно із Законом № 3513-IX від 09.12.2023}

Стаття 298. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини

1. Незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини -

караються штрафом від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або пробаційним наглядом на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин -

караються штрафом від двох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

3. Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені щодо пам'яток національного значення, -

караються позбавленням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

4. Дії, передбачені частинами другою або третьою цієї статті, вчинені з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини, -

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

5. Дії, передбачені частинами другою або третьою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

{Стаття 298 в редакції Закону № 1626-IV від 18.03.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 270-VI від 15.04.2008; в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2617-VIII від 22.11.2018, № 3342-IX від 23.08.2023}

(Кодекс кримінальний, ВР України, від 05.04.2001, № 2341-III

"Кримінальний кодекс України")

КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

(Витяг)

Глава 7

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРИРОДИ, ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ, ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 53. Порухення правил використання земель

Використання земель не за цільовим призначенням, невиконання природоохоронного режиму використання земель, розміщення, проектування, будівництво, введення в дію об'єктів, які негативно впливають на стан земель, неправильна експлуатація, знищення або пошкодження протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних лісонасаджень -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від п'яти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від п'ятнадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Положення цієї статті не застосовуються у разі заростання чагарниками і дрібноліссям деградованих та малопродуктивних земель, що потребують консервації та призначені для заліснення.

{Стаття 53 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2977-12 від 03.02.93, № 55/97-ВР від 07.02.97, № 271-VI від 15.04.2008, № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 92. Порухення вимог законодавства про охорону культурної спадщини

Порухення вимог законодавства про охорону культурної спадщини:

ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини;

порушення режиму використання пам'ятки культурної спадщини;

порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території;

проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці культурної спадщини, зміна призначення пам'ятки культурної спадщини, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини;

ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, -

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Стаття 92 із змінами, внесеними згідно із Законом № 55/97-ВР від 07.02.97; в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 188³³. Невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини

Невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності -

тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення,

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Кодекс доповнено статтею 188³³ згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 219. Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад

Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 92, 99 (коли правопорушення вчинено громадянином), статтями 104, 141, 142, 152, 159, статтею 175¹ (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтею 179, статтею 180 (крім справ щодо батьків неповнолітніх або осіб, які їх замінюють), частиною четвертою статті 181, частиною першою статті 182, статтями 183, 186¹.

Стаття 221. Районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді)

Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 41, статтями 411 - 413, 421 - 423, частиною першою статті 44, статтями 441, 461, 462, 51 - 512, частинами другою, четвертою та п'ятою статті 85, статтями 851, 88 - 882, 90, 91, 921, 961, 98, 101 - 103, частиною першою статті 106¹, статтями 106², 107¹, частиною другою статті 112, частинами третьою та шостою статті 121, частинами третьою та четвертою статті 122, статтями 122², 122⁴, 122⁵, частиною третьою статті 123, статтею 124, частиною четвертою статті 127, частиною другою статті 127¹, статтею 130, частиною третьою статті 133, статтею 139, частиною четвертою статті 140, статтею 146, частиною другою статті 154, статтею 155¹, частинами першою, третьою і четвертою статті 156, статтями 160, 160², 162, 163¹ - 163⁴, 164, 164³, 164⁵ - 164¹⁴, 166¹ - 166⁴, 166⁷ - 166¹², 173 - 173², 174, 177², частиною третьою статті 178, частинами першою, другою і третьою статті 181, частиною другою статті 182, статтями 184 - 185¹¹, 186⁵ - 188¹, 188¹³, 188¹⁴, 188¹⁶, 188¹⁷, 188¹⁹, 188²², 188²⁵, 188²⁷, 188²⁸, 188³¹, 188³², 188³³, 188³⁴, 188³⁵, частиною першою статті 1891, статтями 190, 191, 193, 195¹ - 195⁶, частиною першою статті 203, статтями 204 - 206¹, 212² - 212³³ цього Кодексу, а також справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років.

Стаття 254. Складення протоколу про адміністративне правопорушення

Про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженими на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності.

Протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається у двох екземплярах, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Протокол не складається у випадках, передбачених статтею 258 цього Кодексу.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно із
законами України від 05.04.2001 р. N 2342-III,
від 24.09.2008 р. N 586-VI)

Стаття 255. Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення

У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати:

1) уповноважені на те посадові особи:

органів внутрішніх справ (частина перша статті 44, статті 441, 461, 462, 51, 512, 92, частина перша статті 106¹, стаття 106², частини третя і шоста статті 121, частини третя і четверта статті 122,

стаття 122², частина третя статті 123, стаття 124, частина четверта статті 127, стаття 130, частина третя статті 133, стаття 136 (про порушення на автомобільному транспорті), стаття 139, частина четверта статті 140, статті 148, 151, 152, 154, 155, 155² - 156², 159, 160, 160², 162, 164 - 164¹¹, 165¹, 165², 173 - 173², 174, стаття 175¹ (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 176, 177, 178 - 181¹, 181³ - 185², 185⁴ - 185⁹, 186, 186¹, 186³, 186⁵ - 187, 188²⁸, 189 - 196, 212⁶, частина перша статті 203, статті 204, 205 - 206¹, 212⁷, 212⁸, 212¹⁰, 212¹², 212¹³, 212¹⁴, 212²⁰ - 212³³);

органів державного пожежного нагляду (статті 164, 183);

органів охорони здоров'я (статті 45, 46, 462, статті 167 - 170 (про правопорушення, пов'язані з недодержанням вимог стандартів, норм, правил і технічних умов щодо лікарських засобів), стаття 183 - щодо завідомо неправдивого виклику швидкої медичної допомоги);

виключено

органів охорони культурної спадщини (статті 92, 188³³);

органів державного енергонагляду (стаття 103¹);

органів Державної інспекції з енергозбереження (статті 98, 101 - 103, 188¹⁴);

органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту (статті 136, 141, 142);

Державної інспекції зв'язку (статті 144 - 148⁵, 164 (у частині, що стосується порушення порядку провадження господарської діяльності в галузі зв'язку), 188⁷; органів у справах захисту прав споживачів (статті 422, 156, 164⁶, 164⁷);

фінансових органів (статті 164, 164¹);

підприємств і організацій, у віданні яких є електричні мережі (статті 99, 103¹);

підприємств і організацій, які експлуатують магістральні трубопроводи (стаття 138);

органів, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби (статті 421 - 423, 188²²);

державних органів ветеринарної медицини, підрозділів ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів Міністерства внутрішніх справ України (статті 421 - 423, 188²²);

органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики (частина перша статті 41, статті 411 - 413, 188¹);

лабораторій радіаційного контролю міністерств і відомств України, організацій споживчої кооперації (стаття 422);

державних органів реєстрації актів цивільного стану (стаття 2121);

органів Антимонопольного комітету України (статті 164³, 164¹⁴, 166¹ - 166⁴);

органів управління кінематографією (стаття 164⁶ - в частині демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів у кіно- і відеомережі);

стаття 164⁷ - в частині порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів у кіно- і відеомережі; стаття 1648- в частині недотримання квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу в кіно- і відеомережі);

органів Державної прикордонної служби України (частини друга, четверта і п'ята статті 85, статті 185¹⁰, 191, частина перша статті 203, статті 204 - 206¹);

Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, її представники в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі (стаття 164⁶ - в частині

демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів на каналах мовлення телебачення України; стаття 164⁷- в частині порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів на каналах мовлення телебачення України; стаття 164⁸- в частині недотримання квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу на каналах мовлення телебачення України; стаття 212⁹);

органів Служби безпеки України (стаття 164 (у частині, що стосується правопорушень у галузі господарської діяльності, ліцензії на проведення якої видає ця Служба), статті 195⁵, 212² (крім пункту 9 частини першої), 212⁵ і 212⁶, 212²¹ - 212³³);

органів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (стаття 164 (у частині, що стосується правопорушень у галузі господарської діяльності, ліцензії на проведення якої видає ця Служба), пункт 9 частини першої статті 212² та стаття 188³¹); органів державної податкової служби (статті 512, 155¹, 163¹ - 163⁴, 164, 164⁵, 177²);

органів рибоохорони (частини четверта і п'ята статті 85, статті 851, 881, 90, стаття 164 - в частині порушення порядку провадження господарської діяльності, пов'язаної з добуванням і використанням риби та інших водних живих ресурсів);

органів мисливського господарства (частини друга і п'ята статті 85, статті 851, 881, 90);

органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі екології та природних ресурсів (статті 85, 851, 88, 881, 882, 90, 91);

органів повітряного транспорту (частина друга статті 112, частина третя статті 133);

органів, що здійснюють контроль за видобутком дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння (частина перша статті 189¹);

органів, що здійснюють державний контроль у галузі племінної справи у тваринництві (стаття 107¹);

інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю (частина перша статті 961);

Національного банку України (статті 164¹¹, 166⁷ - 166⁸);

органів державної контрольно-ревізійної служби України (статті 164¹², 164¹⁴);

Рахункової палати (статті 164¹², 164¹⁴, 188¹⁹);

органів управління архівною справою і діловодством (стаття 921);

служби державної охорони природно-заповідного фонду України (частини друга, четверта і п'ята статті 85, статті 90, 91);

Державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки (стаття 188¹⁶);

органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (про правопорушення, вчинені військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків - статті 44, 173, 174, 182, 1841, 185 і 1857;

спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань державного експортного контролю (статті 188¹⁷, 212⁴);

виключено

виключено

органів виконавчої влади, що проводять реєстрацію друкованого засобу масової інформації (стаття 186⁶);

секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (стаття 188¹⁹);

відділу контролю Апарату Верховної Ради України (стаття 188¹⁹);

виключено;

підприємств і організацій, у віданні яких є об'єкти електроенергетики (стаття 185¹²);

спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування, державної регуляторної політики та дозвільної системи у сфері господарської діяльності та його територіальних органів (статті 166¹⁰ - 166¹²);

Державної технічної інспекції Державного департаменту страхового фонду документації (стаття 188²⁵);

органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів (стаття 188);

суб'єктів державного фінансового моніторингу (статті 166⁹, 188³⁴);

адміністрацій історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій (стаття 92);

2) посадові особи, уповноважені на те виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад (статті 103¹, 103², 104, частина перша статті 106¹, статті 106², 149 - 154, 155, 155², 156, 156¹, 156², 159 - 160, 160², стаття 175¹ (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 183, 185¹, 186⁵;

статті 78 - 84 (крім порушень санітарно-гігієнічних правил і норм по охороні атмосферного повітря, а також правопорушень, пов'язаних з перевищенням нормативів рівня шуму, утворюваного автотранспортними засобами під час роботи);

2¹) посадові особи, уповноважені на те виконавчими комітетами селищних, міських рад або місцевими державними адміністраціями (частина друга статті 96¹);

2²) голова, заступник голови, секретар, інші члени виборчої комісії, комісії з референдуму (статті 212¹¹, 212¹⁵ - 212²⁰);

2³) кандидати, уповноважені особи, офіційні спостерігачі (статті 212¹⁶- 212¹⁸, 212²⁰);

3) власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган (статті 51, 179);

4) посадові особи, уповноважені відповідними міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать аеродроми (частини перша, третя, четверта і п'ята статті 111 (про порушення, вчинені на аеродромах, не внесених до державного реєстру аеродромів України, поза територією аеродромів та на посадкових майданчиках);

5) працівники, які здійснюють охорону підприємств, установ, організацій (стаття 179);

6) державні виконавці (статті 511, 188¹³);

7) секретар судового засідання, секретар суду (стаття 185⁵, частина перша статті 185⁶);

7¹) судовий розпорядник (стаття 185³);

8) слідчий, особа, яка провадить дізнання, прокурор або уповноважена ним особа з числа працівників прокуратури (частина четверта статті 184, стаття 185⁴, частина друга статті 185⁶, статті 185⁸, 185¹¹, 212²¹ - 212³³);

9) представники громадських організацій або органів громадської самодіяльності:

член громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону (статті 92, 148, 152, 154, 160, 175¹, 179, 185⁷, 186², 186⁴);

громадський інспектор Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (стаття 92);

виключено;

10) державні інспектори з питань інтелектуальної власності (статті 512, 164⁹, 164¹³);

11) прокурор або уповноважена ним особа з числа працівників прокуратури (частина друга статті 127¹, стаття 188³², 188³⁵, стаття 212³);

12) державні інспектори з охорони прав на сорти рослин (стаття 512).

У справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до відання органів, зазначених у статтях 222 - 244¹⁸ цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені на те посадові особи цих органів. Крім того, протоколи про адміністративні правопорушення мають право складати:

1) посадові особи органів, що здійснюють контроль за використанням нафтопродуктів у промисловості та сільському господарстві (стаття 161);

2) член громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону (статті 65, 66, 70, 73, 77, 82, 89, 901, 153 та 202);

3) позаштатний інспектор Головної державної інспекції України з без-пеки судноплавства (частини перша, третя, четверта і п'ята статті 116, частина друга статті 116¹, частина третя статті 116², частина перша статті 117, стаття 118, частина третя статті 129, частини третя і четверта статті 130);

4) громадський лісовий інспектор (статті 63, 64 - 70, 73, 76, 77);

5) виключено;

6) виключено;

7) громадський інспектор з охорони довкілля (статті 65 - 66, 70, 76 - 771, 78, 82, стаття 89 (щодо диких тварин), статті 914, 153);

7¹) громадський інспектор з контролю за використанням та охороною земель (статті 52 - 531, 533, 534);

8) виключено;

9) посадові особи органів залізничного транспорту (стаття 123);

10) працівники відомчої, сільської пожежної охорони та члени добровільних пожежних дружин (команд), протипожежних об'єднань громадян (статті 120, 175, 188⁸);

11) посадові особи військової інспекції безпеки дорожнього руху, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (про правопорушення, вчинені військовослужбовцями і військовозобов'язаними, призваними на збори, - частина четверта статті 122, статті 122¹, 122², частина третя статті 123, стаття 124, частини перша і друга статті 130, а також про всі порушення правил дорожнього руху, вчинені особами (крім військовослужбовців і військовозобов'язаних, призваних на збори), які керують транспортними засобами Збройних Сил України та інших військових формувань);

12) виключено;

13) виключено;

14) посадові особи органів внутрішніх справ (частина перша статті 59 (про правопорушення, вчинені в межах санітарних зон, джерел водопостачання), частина перша статті 61 (щодо пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв), статті 75, 76, 771, частина перша статті 85, стаття 89);

15) виключено;

16) посадові особи органів Державної прикордонної служби України (частини перша і третя статті 85, статті 121¹, 195);

17) державні інспектори з охорони прав на сорти рослин (стаття 1041);

18) посадові особи Національної комісії регулювання ринку комунальних послуг України.

У випадках, прямо передбачених законом, протоколи про адміністративні правопорушення можуть складати також посадові особи інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування і представники органів самоорганізації населення.

Стаття 259. Доставлення порушника

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено в міліцію, в підрозділ Військової служби правопорядку у Збройних Силах України чи до органу Державної прикордонної служби України, штабу громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, чи громадського пункту з охорони громадського порядку працівником міліції, посадовою особою Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, військовослужбовцем чи працівником Державної прикордонної служби України або членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а при порушенні законодавства про державну таємницю - до органів Служби безпеки України її співробітником.

При вчиненні порушень правил користування засобами транспорту, правил щодо охорони порядку і безпеки руху, правил, спрямованих на забезпечення схоронності вантажів на транспорті, правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил на транспорті порушника може бути доставлено уповноваженою на те особою в міліцію, якщо у нього немає документів, що посвідчують особу, і немає свідків, які б могли повідомити необхідні дані про нього.

При вчиненні лісопорушень, порушень правил полювання, правил рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, якщо особу порушника не може бути встановлено на місці порушення, працівники державної лісової охорони, а в лісах колективних сільськогосподарських підприємств - працівники лісової охорони зазначених підприємств, уповноважені на те посадові особи органів, які здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, органів рибоохорони, посадові особи інших органів, які здійснюють державний контроль за охороною і використанням тваринного світу, працівники служб охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також працівники міліції можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, у міліцію чи в приміщення виконавчого органу сільської, селищної ради. Доставлення порушника може провадитись також членами громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, громадськими інспекторами охорони природи, громадськими мисливськими інспекторами, громадськими інспекторами органів рибоохорони та громадськими лісовими інспекторами.

У разі вчинення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, уповноважені посадові особи органів охорони культурної спадщини, адміністрацій історико-культурних заповідників та історикокультурних заповідних територій можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, до міліції чи до приміщення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради для встановлення особи порушника та складення протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі вчинення порушень земельного законодавства, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, державні інспектори у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, до міліції чи до приміщення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради для встановлення особи порушника та складення протоколу про адміністративне правопорушення.

При вчиненні правопорушень, зв'язаних з посягненням на охоронювані об'єкти, інше майно, порушника може бути доставлено працівниками воєнізованої охорони у службове приміщення воєнізованої охорони або в міліцію для припинення правопорушень, встановлення особи порушника і складення протоколу про правопорушення.

При вчиненні правопорушень, пов'язаних із незаконним зберіганням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, порушника може бути доставлено до органів Служби

безпеки України її працівником для встановлення особи порушника і складення протоколу про правопорушення.

Доставлення порушника має бути проведено в можливо короткий строк.

Перебування доставленої особи у штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше.

У разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків правопорушень та в разі наявності обставин, зазначених у частині першій цієї статті, доставлення порушника уповноваженими на те посадовими особами здійснюється у підрозділи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

(Кодекс про адміністративні правопорушення, ВР УРСР, від 07.12.1984, № 8073-X

«Кодекс України про адміністративні правопорушення»)

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Витяг)

Стаття 13. Межі здійснення цивільних прав

1. Цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства.

2. При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довкіллю або культурній спадщині.

3. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах.

{Положення частини третьої статті 13 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду № 2-р(П)/2021 від 28.04.2021}

4. При здійсненні цивільних прав особа повинна дотримуватися моральних засад суспільства.

5. Не допускаються використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монополією становленням на ринку, а також недобросовісна конкуренція.

6. У разі недодержання особою при здійсненні своїх прав вимог, які встановлені частинами другою - п'ятою цієї статті, суд може зобов'язати її припинити зловживання своїми правами, а також застосувати інші наслідки, встановлені законом.

Стаття 319. Здійснення права власності

1. Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

2. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону.

При здійсненні своїх прав та виконанні обов'язків власник зобов'язаний дотримуватися моральних засад суспільства.

3. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав.

4. Власність зобов'язує.

5. Власник не може використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі.

6. Держава не втручається у здійснення власником права власності.

7. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

8. Особливості здійснення права власності на культурні цінності встановлюються законом.

{Частина восьма статті 319 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 343. Набуття права власності на скарб

1. Скарбом є закопані у землі чи приховані іншим способом гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив на них право власності.

2. Особа, яка виявила скарб, набуває право власності на нього.

Якщо скарб був прихований у майні, що належить на праві власності іншій особі, особа, яка виявила його, та власник майна, у якому скарб був прихований, набувають у рівних частках право спільної часткової власності на нього.

3. У разі виявлення скарбу особою, яка здійснювала розкопки чи пошук цінностей без згоди на це власника майна, в якому він був прихований, право власності на скарб набуває власник цього майна.

4. У разі виявлення скарбу, що становить культурну цінність відповідно до закону, право власності на нього набуває держава.

{Абзац перший частини четвертої статті 343 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Особа, яка виявила такий скарб, має право на одержання від держави винагороди у розмірі до двадцяти відсотків від його вартості на момент виявлення, якщо вона негайно повідомила Національній поліції або органів місцевого самоврядування про скарб і передала його відповідному державному органу або органу місцевого самоврядування.

Якщо скарб, що становить культурну цінність, був виявлений у майні, що належить іншій особі, ця особа, а також особа, яка виявила скарб, мають право на винагороду у розмірі до десяти відсотків від вартості скарбу кожна.

{Абзац третій частини четвертої статті 343 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

5. Положення цієї статті не поширюються на осіб, які виявили скарб під час розкопок, пошуків, що проводилися відповідно до їхніх трудових або договірних обов'язків.

{Стаття 343 із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

Стаття 346. Підстави припинення права власності

1. Право власності припиняється у разі:

- 1) відчуження власником свого майна;
- 2) відмови власника від права власності;
- 3) припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі;
- 4) знищення майна;
- 5) викупу пам'яток культурної спадщини;

{Пункт 5 частини першої статті 346 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

б) примусового відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону;

{Пункт 6 частини першої статті 346 в редакції Закону № 1559-VI від 17.11.2009}

{Пункт 7 частини першої статті 346 виключено на підставі Закону № 1559-VI від 17.11.2009}

- 8) звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника;
- 9) реквізиції;
- 10) конфіскації;
- 11) припинення юридичної особи чи смерті власника;
- 12) визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

{Частину першу статті 346 доповнено пунктом 12 згідно із Законом № 263-IX від 31.10.2019}

2. Право власності може бути припинене в інших випадках, встановлених законом.

Стаття 352. Викуп пам'ятки культурної спадщини

{Назва статті 352 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

1. Якщо в результаті дій або бездіяльності власника пам'ятки культурної спадщини їй загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить власнику пам'ятки відповідне попередження.

{Частина перша статті 352 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

2. Якщо власник пам'ятки культурної спадщини не вживе заходів щодо її збереження, зокрема у зв'язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може постановити рішення про її викуп.

{Частина друга статті 352 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки культурної спадщини позов про її викуп може бути пред'явлено без попередження.

4. Викуплена пам'ятка культурної спадщини переходить у власність держави.

5. Викупна ціна пам'ятки культурної спадщини визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.

{Текст статті 352 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 417. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою

1. У разі припинення права користування земельною ділянкою, на якій була споруджена будівля (споруда), власник земельної ділянки та власник цієї будівлі (споруди) визначають правові наслідки такого припинення.

У разі недосягнення домовленості між ними власник земельної ділянки має право вимагати від власника будівлі (споруди) її знесення та приведення земельної ділянки до стану, в якому вона була до надання її у користування.

2. Якщо знесення будівлі (споруди), що розміщена на земельній ділянці, заборонено законом (житлові будинки, пам'ятки культурної спадщини тощо) або є недоцільним у зв'язку з явним перевищенням вартості будівлі (споруди) порівняно з вартістю земельної ділянки, суд може з урахуванням підстав припинення права користування земельною ділянкою постановити рішення про викуп власником будівлі (споруди) земельної ділянки, на якій вона розміщена, або про викуп власником земельної ділянки будівлі (споруди), або визначити умови користування земельною ділянкою власником будівлі (споруди) на новий строк.

{Частина друга статті 417 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 576. Предмет застави

1. Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення.

2. Предметом застави може бути майно, яке заставодавець набуде та/або може набути після виникнення застави (майбутній урожай, приплід худоби тощо).

{Частина друга статті 576 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

3. Права заставодержателя (право застави) на річ, яка є предметом застави, поширюються на її приналежності, якщо інше не встановлено договором. Право застави поширюється на плоди, продукцію та доходи, одержані від використання заставленого майна, у випадках, встановлених договором.

4. Предметом застави не можуть бути:

культурні цінності, що є об'єктами права державної чи комунальної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання;

пам'ятки культурної спадщини, занесені до Переліку пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації.

{Частина четверта статті 576 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

5. Предметом застави не можуть бути вимоги, які мають особистий характер, а також інші вимоги, застава яких заборонена законом.

6. Предмет застави залишається у заставодавця, якщо інше не встановлено договором або законом.

7. Застава окремих видів майна може бути заборонена або обмежена законом.

Стаття 727. Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника

1. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдаровуваний умисно вчинив кримінальне правопорушення проти життя, здоров'я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей.

{Абзац перший частини першої статті 727 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

Якщо обдаровуваний вчинив умисне вбивство дарувальника, спадкоємці дарувальника мають право вимагати розірвання договору дарування.

2. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність.

3. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена.

{Частина третя статті 727 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

4. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо на момент пред'явлення вимоги дарунок є збереженим.

5. У разі розірвання договору дарування обдаровуваний зобов'язаний повернути дарунок у натурі.

(Кодекс цивільний, ВР України, від 16.01.2003, № 435-IV

«Цивільний кодекс України»)

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Витяг)

Стаття 157

Стаття 157. Оподаткування неприбуткових установ та організацій

157.1. Ця стаття застосовується до неприбуткових установ та організацій, зареєстрованих згідно з вимогами законодавства та внесених органами державної податкової служби в установленому порядку до Реєстру неприбуткових організацій та установ, які є:

а) органами державної влади України, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами або організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів;

б) благодійними фондами і благодійними організаціями, створеними у порядку, визначеному законом для провадження благодійної діяльності; громадськими організаціями, створеними з метою надання реабілітаційних, фізкультурно-спортивних для інвалідів (дітей-інвалідів) та соціальних послуг, правової допомоги, провадження екологічної, оздоровчої, аматорської спортивної, культурної, просвітньої, освітньої та наукової діяльності, а також творчими спілками та політичними партіями, громадськими організаціями інвалідів, спілками громадських організацій інвалідів та їх місцевими осередками, створеними згідно із відповідним законом; науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами III - IV рівнів акредитації, внесеними до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави; заповідниками, музеями та музеями-заповідниками;

в) кредитними спілками, пенсійними фондами, створеними в порядку, визначеному відповідними законами;

г) іншими, ніж визначені в підпункті «б» цього пункту, юридичними особами, діяльність яких не передбачає отримання прибутку згідно з нормами відповідних законів;

г) спілками, асоціаціями та іншими об'єднаннями юридичних осіб, створеними для представлення інтересів засновників (членів, учасників), що утримуються лише за рахунок внесків таких засновників (членів, учасників) та не провадять господарську діяльність, за винятком отримання пасивних доходів;

д) релігійними організаціями, зареєстрованими в порядку, передбаченому законом;

е) житлово-будівельними кооперативами та об'єднаннями співвласників багатоквартирного будинку;

є) професійними спілками, їх об'єднаннями та організаціями профспілок, а також організаціями роботодавців та їх об'єднаннями, утвореними в порядку, визначеному законом.

157.2. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «а» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

пасивних доходів;

коштів або майна, які надходять до таких неприбуткових організацій як

компенсація вартості отриманих державних послуг, у тому числі доходів

державних навчальних закладів, отриманих від виготовлення та реалізації

товарів, виконання робіт, надання послуг, у тому числі від надання платних

послуг, пов'язаних з їх основною статутною діяльністю;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на

регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.3. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «б» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

пасивних доходів;

коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від ведення їх основної діяльності, з урахуванням положень пункту 157.13 цієї статті;

дотацій або субсидій, отриманих із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін.

157.4. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «в» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів, які надходять до кредитних спілок або пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені законом;

доходів від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивних доходів) недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок, за пенсійними

вкладами (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону з цих питань;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.5. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «г» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

разових або періодичних внесків, відрахувань засновників і членів;

коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від провадження їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевих бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.6. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «г» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

разових або періодичних внесків засновників і членів;

пасивних доходів;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.7. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «д» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

будь-яких інших доходів від надання культових послуг, а також пасивних доходів.

157.8. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «е» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді внесків, коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям для забезпечення потреб їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів.

157.9. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «є» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді вступних, членських та цільових внесків, відрахувань коштів підприємств, установ і організацій на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу, безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань і пасивних доходів, а також вартість майна та послуг, отриманих первинною профспілковою організацією від роботодавця згідно з положеннями колективного договору (угоди), з метою забезпечення умов діяльності такої профспілкової організації відповідно до статті 42 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності».

157.10. Доходи або майно неприбуткових організацій, за винятком неприбуткових організацій, визначених у підпунктах «а» і «в» пункту 157.1 цієї статті, не підлягають розподілу між їх засновниками, учасниками або членами та не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого засновника, учасника або члена такої неприбуткової організації, її посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи).

Доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «а» пункту 157.1 цієї статті, у тому числі доходи закладів і установ освіти, науки, культури, охорони здоров'я, а також архівних установ та реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають відповідну ліцензію, які утримуються за рахунок бюджету, зараховуються до складу кошторисів (на спеціальний рахунок) для утримання таких неприбуткових організацій і використовуються виключно на фінансування видатків такого кошторису (у тому числі фінансування господарської діяльності згідно з їх статутами), розрахованого та затвердженого в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У разі якщо за наслідками звітного (податкового) року доходи, зараховані до кошторису для утримання зазначених організацій, перевищують суму визначених кошторисом витрат, сума перевищення враховується у складі кошторису наступного року.

При цьому із суми перевищення доходів над витратами зазначених неприбуткових організацій податок, передбачений у пункті 151.1 статті 151 цього розділу, не сплачується.

Перелік платних послуг, які можуть надаватися зазначеними закладами, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «в» пункту 157.1, розподіляються виключно між їх учасниками в порядку, встановленому відповідним законом.

157.11. У разі якщо доходи неприбуткових організацій, отримані протягом звітного (податкового) року з джерел, визначених пунктом 157.5 цієї статті, на кінець першого кварталу року, що настає за звітним, перевищують 25 відсотків загальних доходів, отриманих протягом такого звітного (податкового) року, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок із нерозподіленої суми прибутку за ставкою, встановленою пунктом 151.1 статті 151 цього Кодексу, до

суми такого перевищення. Внесення до бюджету зазначеного податку здійснюється за результатами першого кварталу року, що настає за звітним, у строки, встановлені для інших платників податку.

Незалежно від положень абзацу першого цього пункту, у разі якщо неприбуткова організація отримує дохід із джерел, інших, ніж визначені пунктами 157.2 - 157.9 цієї статті, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок на прибуток, який визначається як сума доходів, отриманих із таких інших джерел, що зменшена на суму витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.

У підрахунку суми перевищення доходів над витратами згідно із абзацом першим цього пункту, а також при визначенні сум оподатковуваного прибутку згідно з абзацом другим цього пункту сума амортизаційних відрахувань не враховується.

157.12. З метою оподаткування центральний орган державної податкової служби веде реєстр всіх неприбуткових організацій та їх відокремлених підрозділів, які звільняються від оподаткування згідно з положеннями цього пункту.

Право неприбуткової організації на користування пільгами в оподаткуванні податком на прибуток виникає після внесення такої організації до Реєстру неприбуткових організацій та установ органами державної податкової служби в порядку, встановленому законодавством.

Державна реєстрація неприбуткових організацій здійснюється в порядку, передбаченому відповідним законодавством.

Перереєстрація такої неприбуткової організації у випадках, передбачених законом, здійснюється без справляння будь-якої плати з такої неприбуткової організації.

157.13. У разі ліквідації неприбуткової організації її активи повинні бути передані одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зараховані до доходу бюджету, якщо інше не передбачено законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

157.14. Центральний орган державної податкової служби встановлює порядок обліку і подання податкової звітності про використання коштів неприбуткових організацій (визначених у підпункті «є» пункту 157.1 цієї статті в частині обліку і подання податкової звітності за доходами, що підлягають оподаткуванню) та вирішує питання про виключення організацій із Реєстру неприбуткових організацій та установ і оподаткування їх доходів у разі порушення ними положень цього Кодексу та інших законодавчих актів про неприбуткові організації. До порушень також належить використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема, для провадження господарської діяльності. Кошти та майно, використані не за цільовим призначенням, вважаються доходом і підлягають оподаткуванню за ставкою, встановленою пунктом 151.1 статті 151 цього Кодексу. Рішення центрального органу державної податкової служби можуть бути оскаржені в судовому порядку.

157.15. Термін «державні послуги» слід розуміти як будь-які платні послуги, обов'язковість отримання яких встановлюється законодавством та які надаються фізичним чи юридичним особам органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами і організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів.

До розуміння терміна «державні послуги» не включаються податки, збори (обов'язкові платежі), визначені цим Кодексом.

Під терміном «основна діяльність» для цілей цього підпункту слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації, у тому числі з надання реабілітаційних та фізкультурно-спортивних послуг для інвалідів (дітей-інвалідів), благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх, соціальних та інших подібних послуг для суспільного споживання, зі створення систем соціального самозабезпечення громадян (недержавні пенсійні фонди та інші подібні організації).

До основної діяльності також включається продаж неприбутковою організацією товарів, виконання робіт, надання послуг, які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких

товарів, виконаних робіт, наданих послуг є нижчою від звичайної або якщо така ціна регулюється державою.

До основної діяльності не включаються операції з надання товарів, виконання робіт, надання послуг неприбутковими організаціями, визначеними в підпунктах «в» - «г» пункту 157.1 цієї статті, особам, іншим, ніж засновники (члени, учасники) таких організацій. Кабінет Міністрів України може вводити тимчасові обмеження щодо поширення норм цього пункту на продаж неприбутковими організаціями окремих товарів чи послуг у разі, якщо такий продаж загрожує або суперечить правилам конкуренції на ринку визначеного товару, при існуванні достатніх доказів, наданих особами, які оподатковуються цим податком та надають аналогічні товари, виконують роботи, надають послуги, про таке порушення. Статутні документи неприбуткових організацій повинні містити вичерпний перелік видів їх діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність.

157.16. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, отримані у вигляді коштів як третейський збір.

Стаття 197. Операції, звільнені від оподаткування

197.7. Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України культурних цінностей, виготовлених 50 і більше років тому, що класифікуються за кодами згідно з УКТ ЗЕД: 9701 21 00 00; 9701 91 00 00; 9701 29 00 00; 9701 22 00 00; 9701 92 00 00; 9701 99 00 00; 9702 10 00 00; 9702 90 00 00; 9703 10 00 00; 9703 90 00 00; 9704 00 00 00; 9705 10 00 00; 9705 21 00 00; 9705 22 00 00; 9705 29 00 00; 9705 31 00 00; 9705 39 00 00; 9706 10 00 00; 9706 90 00 00.

{Пункт 197.7 статті 197 в редакції Закону № 3553-IX від 16.01.2024}

Стаття 210. Спеціальний режим оподаткування діяльності щодо виробів мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату

210.1. У випадках, визначених цією статтею, операції з постачання виробів мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату підлягають оподаткуванню згідно з нормами цієї статті та не підлягають оподаткуванню в загальному порядку, встановленому цим розділом.

210.2. У цій статті терміни вживаються в такому значенні:

культурні цінності - вироби мистецтва, предмети колекціонування або антикваріату - товари, що належать до товарних позицій за кодами 9701-9706 згідно з УКТ ЗЕД;

дилер - платник податку, який придбаває (набуває за іншими цивільно-правовими договорами), у тому числі шляхом ввезення на митну територію України, культурні цінності, незалежно від мети та цілей їх ввезення, з метою їх подальшого перепродажу, незалежно від того, діє така особа від свого імені або від імені іншої особи за винагороду;

маржинальний прибуток (без урахування податку) - це сума, отримана у вигляді різниці між ціною продажу товарів та ціною їх придбання, розрахованих за звичайними цінами.

У разі продажу культурних цінностей на публічних торгах (аукціонах) його організатор прирівнюється з метою оподаткування до дилера відповідно до цього підпункту.

210.3. У разі постачання культурних цінностей застосовується спеціальна схема оподаткування маржинального прибутку, отриманого дилером, відповідно до положень цієї статті.

210.4. Маржинальна схема застосовується до постачання дилером культурних цінностей, якщо такі цінності були поставлені йому однією із зазначених нижче осіб:

а) особою, що не зареєстрована як платник податку;

б) платником податку, якщо операція з постачання ним таких культурних цінностей звільняється від оподаткування або не підлягає оподаткуванню згідно з цим розділом;

в) платником податку, якщо цим платником податку при постачанні культурних цінностей був нарахований податок за маржинальною схемою;

г) авторами культурних цінностей чи їх правонаступниками.

Маржинальна схема може застосовуватися дилером до операцій з постачання на митній території України культурних цінностей, що були ввезені дилером у митному режимі імпорту.

210.5. Базою оподаткування для операцій з постачання дилером культурних цінностей є його маржинальний прибуток (без урахування податку), до якого застосовується ставка, визначена підпунктом "а" пункту 193.1 статті 193 цього Кодексу.

На операції з постачання на митній території України дилером, який застосовує правила, встановлені цією статтею, податкова накладна не виписується.

{Абзац другий пункту 210.5 статті 210 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1797-VIII від 21.12.2016}

{Пункт 206.5 статті 208 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1797-VIII від 21.12.2016}

210.6. Дилер, який придбаває культурні цінності в осіб, визначених у пункті 210.4 цієї статті, не має права на податковий кредит.

210.7. На операції з вивезення культурних цінностей у митному режимі експорту нульова ставка податку не застосовується.

210.8. Платник податку, що придбаває культурні цінності в дилера, який застосовує маржинальну схему, не має права вимагати податкову накладну та відносити до податкового кредиту суму податку, сплаченого на маржинальний прибуток.

Дилер зобов'язаний вести окремий податковий облік операцій з придбання та постачання культурних цінностей та окремий облік операцій з придбання та постачання інших товарів/послуг, до яких застосовується загальний режим оподаткування.

Стаття 267. ~~Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності~~

~~267.2.2 не співпадає~~

Стаття 276. *{Статтю 276 виключено на підставі Закону № 71-VIII від 28.12.2014}*

Стаття 279. *{Статтю 279 виключено на підставі Закону № 71-VIII від 28.12.2014}*

Стаття 282. Пільги щодо сплати податку для юридичних осіб

282.1. Від сплати податку звільняються:

282.1.1. санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських об'єднань осіб з інвалідністю, реабілітаційні заклади громадських об'єднань осіб з інвалідністю;

282.1.2. громадські об'єднання осіб з інвалідністю України, підприємства та організації, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю та спілками громадських об'єднань осіб з інвалідністю і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці.

Зазначені підприємства та організації громадських об'єднань осіб з інвалідністю мають право застосовувати цю пільгу за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який надається уповноваженим органом відповідно до Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні".

{Абзац другий підпункту 282.1.2 пункту 282.1 статті 282 із змінами, внесеними згідно із Законом № 344-IX від 05.12.2019}

У разі порушення вимог цієї норми зазначені громадські об'єднання осіб з інвалідністю, їх підприємства та організації зобов'язані сплатити суми податку за відповідний період, проіндексовані з урахуванням інфляції, а також штрафні санкції згідно із законодавством;

282.1.3. бази олімпійської та паралімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 282 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3609-VI від 07.07.2011, № 5083-VI від 05.07.2012; в редакції Закону № 71-VIII від 28.12.2014}

282.1.4. дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків) (за умови використання за цільовим призначенням), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

{Пункт 282.1 статті 282 доповнено підпунктом 282.1.4 згідно із Законом № 654-VIII від 17.07.2015; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1791-VIII від 20.12.2016, № 1914-IX від 30.11.2021}

282.1.5. державні та комунальні дитячі санаторно-курортні заклади та заклади оздоровлення і відпочинку, а також дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій. У разі виключення таких підприємств, установ та організацій з Реєстру неприбуткових установ та організацій декларація подається платником податку протягом 30 календарних днів з дня виключення, а податок сплачується починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулося виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій;

{Пункт 282.1 статті 282 доповнено підпунктом 282.1.5 згідно із Законом № 1797-VIII від 21.12.2016}

282.1.6. державні та комунальні центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, центри фізичного здоров'я населення, центри з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, дитячо-юнацькі спортивні школи, а також центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацькі спортивні школи і спортивні споруди всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, за земельні ділянки, на яких розміщені їх спортивні споруди. У разі виключення таких установ та організацій з Реєстру неприбуткових установ та організацій, декларація подається платником податку протягом 30 календарних днів з дня виключення, а податок сплачується починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулося виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій.

{Пункт 282.1 статті 282 доповнено підпунктом 282.1.6 згідно із Законом № 1797-VIII від 21.12.2016}

(Кодекс податковий, ВР України, від 02.12.2010, № 2755-VI

«Податковий кодекс України»)

ЗАКОНИ УКРАЇНИ

Закон України

Про охорону культурної спадщини

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 39, ст.333)

{Із змінами, внесеними згідно з Кодексом
№ 2768-III від 25.10.2001, ВВР, 2002, № 3-4, ст. 27 - набуває чинності з 01.01.2002 року
Законами
№ 2921-III від 10.01.2002, ВВР, 2002, № 16, ст.114
№ 2245-IV від 16.12.2004, ВВР, 2005, № 5, ст.114
№ 997-V від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.440
№ 574-VI від 23.09.2008, ВВР, 2009, № 8, ст.105
№ 1759-VI від 15.12.2009, ВВР, 2010, № 9, ст.76
№ 2518-VI від 09.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст.22
Кодексом
№ 2755-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
Законами
№ 2856-VI від 23.12.2010, ВВР, 2011, № 29, ст.272
№ 2947-VI від 13.01.2011, ВВР, 2011, № 32, ст.316
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 5395-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 40, ст.535
№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62
№ 365-VII від 02.07.2013, ВВР, 2014, № 14, ст.248
№ 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816
№ 191-VIII від 12.02.2015, ВВР, 2015, № 21, ст.133
№ 955-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.103
№ 2073-VIII від 25.05.2017, ВВР, 2017, № 34, ст.369
№ 2289-VIII від 08.02.2018, ВВР, 2018, № 13, ст.71
№ 2457-VIII від 19.06.2018, ВВР, 2018, № 34, ст.256
№ 2641-VIII від 06.12.2018, ВВР, 2019, № 3, ст.20
№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295
№ 554-IX від 13.04.2020, ВВР, 2020, № 37, ст.277 - вводить в дію з 1 січня 2021 року
№ 711-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 46, ст.394
№ 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу
II Закону № 1423-IX від 28.04.2021,
з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022
№ 3097-IX від 03.05.2023
№ 3136-IX від 30.05.2023
№ 4017-IX від 10.10.2024
№ 4051-IX від 30.10.2024}

{У тексті Закону слова "орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим", "органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та органи охорони культурної спадщини районних державних адміністрацій", "органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування" в усіх відмінках замінено відповідно словами "орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим", "обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації", "відповідний виконавчий орган сільської, селищної, міської ради" у відповідному відмінку згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Цей Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Об'єкти культурної спадщини, які знаходяться на території України, у межах її територіального моря та прилеглої зони, охороняються державою.

{Абзац другий преамбули в редакції Закону № 2641-VIII від 06.12.2018}

Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

{Преамбула в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

культурна спадщина - сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини;

об'єкт культурної спадщини - визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

{Абзац третій частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2947-VI від 13.01.2011}

нерухомий об'єкт культурної спадщини - об'єкт культурної спадщини, який не може бути перенесений на інше місце без втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності;

рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини, - елементи, групи елементів об'єкта культурної спадщини, що можуть бути відокремлені від нього, але складають з ним єдину цілісність, і відокремлення яких призведе до втрати археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, мистецької, наукової або культурної цінності об'єкта;

пам'ятка культурної спадщини (далі - пам'ятка) - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, або об'єкт культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності цим Законом, до вирішення питання про включення (невключення) об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

{Абзац шостий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 574-VI від 23.09.2008; в редакції Закону № 2073-VIII від 25.05.2017}

охорона культурної спадщини - система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини;

предмет охорони об'єкта культурної спадщини - характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою;

зони охорони пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території (далі - зони охорони) - встановлювані навколо території пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території охоронна зона, зона регулювання забудови, зона охоронюваного ландшафту, зона охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання;

{Абзац дев'ятий статті 1 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

історичне населене місце - населене місце, яке зберегло повністю або частково історичний ареал і занесене до Списку історичних населених місць України;

історичний ареал населеного місця - частина населеного місця, що зберегла об'єкти культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, які походять з попередніх періодів розвитку, типові для певних культур або періодів розвитку;

традиційний характер середовища - історично успадкований вигляд та об'ємно-просторова структура історичного населеного місця;

виявлення об'єкта культурної спадщини - сукупність науково-дослідних, пошукових заходів з метою визначення наявності та культурної цінності об'єкта культурної спадщини;

дослідження - науково-пошукова, науково-практична діяльність, спрямована на одержання нової інформації про об'єкти культурної спадщини, історичні населені місця, традиційний характер середовища, який є типовим для певних культур або періодів розвитку;

консервація - сукупність науково обґрунтованих заходів, які дозволяють захистити об'єкти культурної спадщини від подальших руйнувань і забезпечують збереження їхньої автентичності з мінімальним втручанням у їхній існуючий вигляд;

музеєфікація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування;

приспособлення - сукупність науково-дослідних, проектних, вишукувальних і виробничих робіт щодо створення умов для сучасного використання об'єкта культурної спадщини без зміни притаманних йому властивостей, які є предметом охорони об'єкта культурної спадщини, в тому числі реставрація елементів, які становлять історико-культурну цінність;

реабілітація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо відновлення культурних та функціональних властивостей об'єктів культурної спадщини;

ремонт - сукупність проектних, вишукувальних і виробничих робіт, спрямованих на покращення технічного стану та підтримання в експлуатаційному стані об'єкта культурної спадщини без зміни властивостей, які є предметом охорони об'єкта культурної спадщини;

реставрація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо укріплення (консервації) фізичного стану, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів об'єктів культурної спадщини із забезпеченням збереження їхньої автентичності;

зміна об'єкта культурної спадщини - дії, що призводять чи можуть призвести до часткового або повного зникнення предмета охорони об'єкта культурної спадщини;

щойно виявлений об'єкт культурної спадщини - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Переліку об'єктів культурної спадщини відповідно до цього Закону;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять другим згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

морський меморіал - об'єкт підводної культурної спадщини, місце масової загибелі людей, якому надається спеціальний статус, що передбачає його виключну недоторканність, крім потреб наукових досліджень або інвентаризації;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять третім згідно із Законом № 2289-VIII від 08.02.2018}

об'єкт всесвітньої спадщини - об'єкт культурної спадщини, включений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО відповідно до Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (далі - Конвенція);

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять четвертим згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

видатна універсальна цінність - цінність об'єкта всесвітньої спадщини, яка є настільки унікальною, що виходить за межі національних кордонів та становить загальну цінність для нинішніх і майбутніх поколінь, збереження та охорона якої є першочерговим завданням для всього людства;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять п'ятим згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

номінування об'єкта культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (далі - номінування) - підготовка та подання документів, на підставі яких Комітет всесвітньої спадщини ЮНЕСКО розглядає питання про включення об'єкта культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять шостим згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

буферна зона - територія навколо об'єкта всесвітньої спадщини, що забезпечує охорону цілісності та автентичності видатної універсальної цінності цього об'єкта та у межах якої встановлюється відповідний режим використання.

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять сьомим згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

облікова документація - документація, що формується в порядку обліку об'єктів культурної спадщини та містить дані щодо цінності об'єкта культурної спадщини, характерних властивостей, що становлять його історико-культурну цінність (предмет охорони об'єкта культурної спадщини), етапів розвитку, просторових, функціональних характеристик, стану збереження, а також дані проведених досліджень;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять восьмим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

цінна історична забудова - сукупність щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, пам'яток культурної спадщини, які є містоформуючим об'єктом історичного ареалу населеного місця.

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять дев'ятим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

{Стаття 1 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 1¹. Законодавство України про охорону культурної спадщини

1. Відносини у сфері охорони культурної спадщини регулюються Конституцією України, Цивільним кодексом України, Земельним кодексом України та законами України "Про адміністративну процедуру", "Про адміністративні послуги", "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про рекламу", "Про охорону археологічної спадщини", "Про землеустрій", "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи", "Про національну інфраструктуру геопросторових даних", "Про Державний земельний кадастр", "Про доступ до публічної інформації", цим Законом, міжнародними договорами України та іншими нормативно-правовими актами.

Прийняття, набрання чинності, доведення до відома, оскарження в адміністративному порядку, виконання та припинення дії адміністративних актів у сфері охорони культурної спадщини здійснюються відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру".

{Закон доповнено статтею 1⁻¹ згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 2. Класифікація об'єктів культурної спадщини

1. За типами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

споруди (витвори) - твори архітектури та інженерного мистецтва, твори монументальної скульптури та монументального малярства, археологічні об'єкти, печери з наявними свідченнями життєдіяльності людини, будівлі або приміщення в них, що зберегли автентичні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність відомих осіб;

комплекси (ансамблі) - топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою об'єктів культурної спадщини;

визначні місця - зони або ландшафти, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

2. За видами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

археологічні - рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою і є невідтворюваним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації;

історичні - будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масових поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, у тому числі із залишками бойової техніки, озброєння, амуніції тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

об'єкти монументального мистецтва - твори образотворчого мистецтва: як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

об'єкти архітектури - окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів;

{Абзац п'ятий частини другої статті 2 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

об'єкти містобудування - історично сформовані центри населених місць, вулиці, квартали, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою планувальною і просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі поєднаною з ландшафтом, залишки давнього розпланування та забудови, що є носіями певних містобудівних ідей;

{Абзац частини другої статті 2 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

об'єкти садово-паркового мистецтва - поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами;

ландшафтні - природні території, які мають історичну цінність;

об'єкти науки і техніки - унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, інженерні, інженерно-транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових напрямів або промислових галузей.

{Стаття 2 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Розділ II. УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 3. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини

{Назва статті 3 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

1. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини покладається на Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважені органи охорони культурної спадщини.

До спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини (далі - органи охорони культурної спадщини) належать:

центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини;

{Абзац частини першої статті 3 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим;

{Абзац частини першої статті 3 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації;

{Абзац частини першої статті 3 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

виконавчий орган сільської, селищної, міської ради.

{Абзац частини першої статті 3 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

2. На території зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та в умовах виникнення інших надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру управління охороною культурної спадщини здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення відповідно до Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" і цього Закону.

{Частина друга статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

3. Відповідний виконавчий орган сільської, селищної, міської ради населеного пункту, занесеного до Списку історичних населених місць України, утворюється місцевою радою за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина третя статті 3 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

4. Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації підзвітні і підконтрольні відповідним органам виконавчої влади та центральним органам виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини в межах, передбачених законом.

{Частина четверта статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

5. Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради з питань, передбачених підпунктом 5 пункту "б" частини першої статті 31 і підпунктом 10 пункту "б" статті 32 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", підконтрольний відповідним органам виконавчої влади.

{Частина п'ята статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

6. Рішення (розпорядження, дозволи, приписи, постанови) органів охорони культурної спадщини, прийняті в межах їхньої компетенції, є обов'язковими для виконання юридичними і фізичними особами.

7. Рішення (розпорядження, дозволи, приписи, постанови) центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, прийняті в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання органами охорони культурної спадщини.

{Частина восьму статті 3 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

9. Рішення (розпорядження, дозволи, приписи, постанови) органів охорони культурної спадщини, а також надані ними погодження і висновки, якими справа врегульовується по суті, є адміністративними актами. Відносини щодо їх прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання та припинення дії регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Оскарження адміністративних актів у сфері культурної спадщини в адміністративному порядку не зупиняє їхньої дії, крім випадків оскарження адміністративних актів, наслідком прийняття яких є можливість проведення робіт, які можуть призвести до знищення (знесення), пошкодження об'єктів культурної спадщини.

{Статтю 3 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Стаття 3 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 4. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері охорони культурної спадщини належить:

забезпечення проведення державної політики;

{Абзаци другий та третій статті 4 замінено абзацом згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

{Постанови КМ № 928, № 929, № 659, № 32, № 396}

{Абзац четвертий статті 4 виключено на підставі Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

затвердження Списку історичних населених місць України та змін, внесених до нього;

оголошення комплексів (ансамблів) пам'яток історико-культурними заповідниками державного значення та територій історико-культурними заповідними територіями;

{Абзац статті 4 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

затвердження нормативів і методик грошової оцінки пам'ятки;

затвердження порядку створення наглядових рад об'єктів всесвітньої спадщини, формування їх складу та затвердження типового положення про наглядову раду об'єкта всесвітньої спадщини.

{Статтю 4 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

{Стаття 4 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 5. Повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, належить:

1) формування державної політики з питань охорони культурної спадщини;

2) розроблення, затвердження та погодження нормативно-правових актів, розроблення та погодження державних програм охорони культурної спадщини;

2-1) затвердження порядку інформування Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО про намір здійснення містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні;

{Частина першу статті 5 доповнено пунктом 2⁻¹ згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

3) оголошення топографічно визначених територій чи водних об'єктів, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;

4) затвердження державних норм та правил з питань охорони культурної спадщини, а щодо пам'яток архітектури та містобудування - спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування;

{Пункт 5 частини першої статті 5 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

5-1) затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення режиму використання об'єкта всесвітньої спадщини, затвердження науково-проектної документації з визначення меж та режимів використання території об'єкта всесвітньої спадщини та проектів землеустрою, що розробляються у її складі, технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів всесвітньої спадщини (у разі встановлення такою документацією меж території об'єкта всесвітньої спадщини);

{Частина першу статті 5 доповнено пунктом 5⁻¹ згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

5-2) затвердження планів управління об'єктами всесвітньої спадщини та здійснення моніторингу їх виконання;

{Частина першу статті 5 доповнено пунктом 5⁻² згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

5-3) визначення рекомендацій щодо формування плану управління об'єктами всесвітньої спадщини;

{Частина першу статті 5 доповнено пунктом 5⁻³ згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

6) здійснення науково-методичного керівництва у питаннях охорони культурної спадщини, затвердження методик та правил дослідження об'єктів культурної спадщини;

7) управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками державного значення;

7-1) утворення чи визначення органів управління об'єктами всесвітньої спадщини;

{Частина першу статті 5 доповнено пунктом 7⁻¹ згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

8) затвердження правил встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій, затвердження їхніх зразків;

9) здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України.

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, належить:

1) контроль за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;

2) реалізація державної політики з питань охорони культурної спадщини;

3) ведення Державного реєстру нерухомих пам'яток України, здійснення координації та контролю за паспортизацією нерухомих об'єктів культурної спадщини;

4) координація робіт з виявлення, дослідження та документування об'єктів культурної спадщини;

5) подання Кабінету Міністрів України пропозицій про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

6) занесення об'єктів культурної спадщини місцевого значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення змін до нього щодо пам'яток місцевого значення;

7) подання Кабінету Міністрів України пропозиції про переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

8) надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'яток місцевого значення;

9) забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у Державному реєстрі нерухомих пам'яток України;

10) подання Кабінету Міністрів України пропозицій про затвердження Списку історичних населених місць України та про внесення змін до нього;

11) забезпечення публікації Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення до нього змін;

12) затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення режиму використання пам'ятки національного значення, меж і режимів використання її території та зон охорони, історико-культурного заповідника державного значення, історико-культурної заповідної території, їхніх зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;

{Пункт 12 частини другої статті 5 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

12¹) затвердження науково-проектної документації з визначення меж та режимів використання буферних зон об'єкта всесвітньої спадщини;

{Частину другу статті 5 доповнено пунктом 12¹ згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

12²) затвердження технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини (у разі встановлення такою документацією меж території пам'ятки національного значення, історико-культурного заповідника державного значення, історико-культурної заповідної території, їхніх зон охорони, історичних ареалів населених місць);

{Частина другу статті 5 доповнено пунктом 12² згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

13) здійснення нагляду за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування та музеєфікації пам'яток, об'єктів всесвітньої спадщини та інших робіт на них;

{Пункт 13 частини другої статті 5 в редакції Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

14) погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини;

15) призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток національного значення, об'єктів всесвітньої спадщини, їх територій у разі виникнення загрози руйнування або пошкодження зазначених об'єктів внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;

{Пункт 15 частини другої статті 5 в редакції Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

16) заборона будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу об'єкту культурної спадщини, видатній універсальній цінності об'єкта всесвітньої спадщини або порушує законодавство у сфері охорони культурної спадщини;

{Пункт 16 частини другої статті 5 в редакції Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

17) надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках національного значення;

{Пункт 17 частини другої статті 5 в редакції Закону № 2457-VIII від 19.06.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

18) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток національного значення, об'єктів всесвітньої спадщини, припинення робіт на них, їх територіях, в зонах охорони, буферних зонах, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом, без дозволів або з відхиленням від них;

{Пункт 18 частини другої статті 5 в редакції Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

19) надання дозволів на відновлення земляних робіт;

20) погодження відчуження або передачі пам'яток національного значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

21) погодження охоронних договорів на пам'ятки національного значення;

22) погодження документації із землеустрою у випадках та порядку, визначених Земельним кодексом України та Законом України "Про землеустрій", щодо відповідності зазначеної документації законодавству у сфері охорони культурної спадщини;

{Пункт 22 частини другої статті 5 в редакції Закону № 365-VII від 02.07.2013}

23) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

24) формування і розміщення державного замовлення, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування пам'яток та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

25) здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України.

Центральні органи виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини щорічно звітують перед Кабінетом Міністрів України та громадськістю про стан збереження об'єктів культурної спадщини, а також подають Кабінету Міністрів України та Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО щорічний звіт про стан збереження об'єктів всесвітньої спадщини, виконання Конвенції та рішень Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

{Частина третя статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

{Стаття 5 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 2947-VI від 13.01.2011, № 3038-VI від 17.02.2011, № 5395-VI від 02.10.2012; в редакції Законів № 2245-IV від 16.12.2004, № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 6. Повноваження інших органів охорони культурної спадщини

1. До повноважень органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до їхньої компетенції належить:

1) здійснення контролю за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;

2) подання пропозицій центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього;

{Пункт 2 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

3) забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

4) затвердження науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання пам'ятки місцевого значення та її зон охорони, технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини (у разі встановлення такою документацією меж території пам'ятки місцевого значення та її зон охорони);

{Пункт 4 частини першої статті 6 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

4¹) затвердження науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання історико-культурного заповідника місцевого значення, його зон охорони, технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини (у разі встановлення такою документацією меж історико-культурного заповідника місцевого значення, його зон охорони);

{Частина першу статті 6 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

5) затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення режиму використання пам'яток місцевого значення;

{Пункт 5 частини першої статті 6 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від

28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

6) забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;

7) забезпечення виготовлення, складання і передачі центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини наукової документації з описами та фіксацією об'єктів культурної спадщини, а в разі отримання дозволу на їх переміщення (перенесення) - демонтаж із них елементів, які становлять культурну цінність, з метою збереження;

{Пункт 7 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

8) організація розроблення та погодження відповідних програм охорони культурної спадщини;

9) погодження відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт, реалізація яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони;

{Пункт 9 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 5461-VI від 16.10.2012}

{Пункт 10 частини першої статті 6 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

11) виконання функції замовника, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

12) призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;

13) надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках місцевого значення (крім пам'яток археології);

{Пункт 13 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

14) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

15) надання відповідних дозволів на відновлення земляних робіт;

16) погодження відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

17) укладення охоронних договорів на пам'ятки;

18) управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками державного чи місцевого значення;

{Пункт 18 частини першої статті 6 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

19) подання пропозиції центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України;

{Пункт 19 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

20) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

21) забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій;

22) інформування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території.

{Пункт 22 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

23) здійснення інших повноважень відповідно до закону.

2. До повноважень районних державних адміністрацій, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради відповідно до їх компетенції у сфері охорони культурної спадщини належить:

{Абзац перший частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

1) забезпечення виконання цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини на відповідній території;

2) подання пропозицій органу охорони культурної спадщини вищого рівня про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, внесення змін до нього та про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України;

3) забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

4) забезпечення дотримання режиму використання пам'яток місцевого значення, їх територій, зон охорони;

5) забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;

6) організація розроблення відповідних програм охорони культурної спадщини;

7) надання висновків щодо відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках місцевого значення, історико-культурних заповідних територіях та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм та проектів, реалізація яких може позначитися на стані об'єктів культурної спадщини;

{Пункт 7 частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 3038-VI від 17.02.2011}

8) організація відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт;

9) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться

за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проєктів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

10) надання висновків щодо відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

11) укладення охоронних договорів на пам'ятки в межах повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону;

12) забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їх територій;

13) підготовка пропозицій та проєктів розпоряджень щодо проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини, відповідного використання пам'яток та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

14) популяризація справи охорони культурної спадщини на відповідній території, організація науково-методичної, експозиційно-виставкової та видавничої діяльності у цій сфері;

15) виконання функції замовника, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

16) підготовка пропозицій до програм соціально-економічного розвитку відповідної території і проєктів місцевого бюджету та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

{Пункт 17 частини другої статті 6 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

18) інформування органів охорони культурної спадщини вищого рівня про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території;

19) участь в організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників у сфері охорони культурної спадщини;

20) організація досліджень об'єктів культурної спадщини, які потребують рятувних робіт;

21) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

22) здійснення інших повноважень відповідно до закону.

3. Органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, відповідний виконавчий орган сільської, селищної, міської ради щорічно звітують перед центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини та громадськістю про стан збереження об'єктів культурної спадщини.

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2947-VI від 13.01.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

4. Голови обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та сільські, селищні, міські голови призначають на посаду і звільняють з посади керівників відповідних органів охорони культурної спадщини за погодженням з органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону.

{Стаття 6 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 6¹. Порядок надання дозволів, погоджень і висновків органами охорони культурної спадщини

Дозволи, погодження і висновки, передбачені цим Законом, надаються органами охорони культурної спадщини безоплатно.

Рішення про надання або про відмову в наданні дозволу, погодження чи висновку приймається органом охорони культурної спадщини протягом одного місяця з дня подання фізичною чи юридичною особою відповідних документів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Набуття суб'єктом господарювання права на провадження будь-яких дій щодо здійснення господарської діяльності на об'єктах культурної спадщини за декларативним принципом забороняється.

{Закон доповнено статтею 6¹ згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 7. Науково-методичні ради, консультативні ради з питань охорони культурної спадщини

1. Для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо розроблення основних напрямів розвитку охорони культурної спадщини, обговорення найважливіших програм, проектів з питань охорони культурної спадщини центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим створюють науково-методичні ради з провідних учених і висококваліфікованих фахівців-практиків.

{Абзац перший частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Склад науково-методичних рад і положення про них затверджуються відповідно центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини та органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим. Витрати на роботу цих рад здійснюються зазначеними органами охорони культурної спадщини.

{Абзац другий частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

2. Для погодженого вирішення питань щодо охорони культурної спадщини на територіях областей, міст Києва та Севастополя, інших населених пунктів органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій можуть створювати консультативні ради з провідних учених і висококваліфікованих фахівців-практиків.

Консультативні ради діють на підставі типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

{Абзац другий частини другої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Склад консультативної ради затверджується керівником відповідного органу охорони культурної спадщини. Витрати на роботу цих рад здійснюються зазначеними органами охорони культурної спадщини.

Стаття 8. Залучення фахівців та населення до охорони культурної спадщини

1. Органи охорони культурної спадщини можуть залучати до роботи за їхньою згодою досвідчених фахівців у сфері охорони культурної спадщини, а також громадян на правах громадських інспекторів для спостереження за станом зберігання та використання пам'яток, їхніх територій і зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць.

2. Органи охорони культурної спадщини можуть винагороджувати залучуваних фахівців та громадян на правах громадських інспекторів, а також відшкодовувати їм витрати, пов'язані з виконанням доручень щодо охорони культурної спадщини, за рахунок коштів, призначених для фінансування охорони культурної спадщини в порядку, що встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 9. Доступ до об'єктів культурної спадщини

Право безумовного доступу до об'єктів культурної спадщини з метою їх обстеження, ознайомлення зі станом зберігання, характером та способом використання, ведення реставраційних робіт, одержання відповідних даних, наукового вивчення мають особи, уповноважені на це органами охорони культурної спадщини.

Власник об'єкта культурної спадщини або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, виконавець реставраційних робіт зобов'язані допускати уповноважених органами охорони культурної спадщини осіб для виконання ними своїх обов'язків до об'єктів культурної спадщини та на їхню територію.

Стаття 10. Сприяння органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування діяльності щодо охорони культурної спадщини

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування сприяють:

діяльності громадських об'єднань, науково-дослідних, проектних організацій, установ і підприємств різних форм власності щодо охорони культурної спадщини;

{Абзац другий статті 10 в редакції Закону № 4051-IX від 30.10.2024}

підприємствам будівельних матеріалів і виробів, спеціалізованим організаціям та майстерням щодо виконання робіт з ремонту, реставрації, реабілітації пам'яток;

підготовці фахівців з охорони культурної спадщини.

Стаття 11. Участь підприємств, закладів науки, освіти та культури, громадських об'єднань, громадян в охороні культурної спадщини

{Назва статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4051-IX від 30.10.2024}

Підприємства усіх форм власності, заклади науки, освіти та культури, громадські об'єднання, громадяни сприяють органам охорони культурної спадщини в роботі з охорони культурної спадщини, можуть встановлювати шефство над об'єктами культурної спадщини з метою забезпечення їх збереження, сприяють державі у здійсненні заходів з охорони об'єктів культурної спадщини і поширенні знань про них, беруть участь у популяризації культурної спадщини серед населення, сприяють її вивченню дітьми та молоддю, залучають громадян до її охорони.

{Частина перша статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4051-IX від 30.10.2024}

Громадські об'єднання, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, сприяють залученню широких верств населення до участі в охороні культурної спадщини, здійснюють громадський контроль за її збереженням, використанням, консервацією, реставрацією, реабілітацією, музеєфікацією та ремонтом.

{Частина друга статті 11 в редакції Закону № 4051-IX від 30.10.2024}

Незалежні групи спеціалістів з ініціативи об'єднань громадян, органів охорони культурної спадщини, а також інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за рахунок їх власних коштів або на громадських засадах можуть здійснювати громадську експертизу з питань охорони культурної спадщини. Висновки даної експертизи можуть враховуватися органами

виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при прийнятті відповідних рішень згідно із законом.

{Стаття 11 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 12. Екскурсійне відвідування пам'яток

Органи охорони культурної спадщини забезпечують по можливості вільний доступ до пам'яток з метою їх екскурсійного відвідування, якщо вони вважаються придатними для цього. Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані за погодженням з органами охорони культурної спадщини організувати такий доступ. Порядок цього доступу встановлюється охоронними договорами.

Розділ III. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 13. Державний реєстр нерухомих пам'яток України

1. Об'єкти культурної спадщини незалежно від форм власності відповідно до їхньої археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності підлягають реєстрації шляхом занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр) за категоріями національного та місцевого значення пам'ятки. Порядок визначення категорій пам'яток встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Частина перша статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2245-IV від 16.12.2004, № 2518-VI від 09.09.2010, № 2073-VIII від 25.05.2017}

2. Перелік об'єктів підводної культурної спадщини зі статусом морського меморіалу визначається Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 13 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2289-VIII від 08.02.2018}

3. Не підлягають державній реєстрації об'єкти, що є сучасними копіями існуючих пам'яток або спорудами (витворами), створеними за старовинними проектами чи науковими реконструкціями, в тому числі масові тиражовані копії.

4. Не підлягають державній реєстрації щойно виявлені об'єкти культурної спадщини та пам'ятки, які взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності цим Законом, які:

є символікою комуністичного тоталітарного режиму відповідно до Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки";

є символікою російської імперської політики відповідно до Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії".

{Статтю 13 доповнено новою частиною згідно із Законом № 3097-IX від 03.05.2023}

5. Об'єкт не підлягає державній реєстрації до вирішення питання про його відповідність/невідповідність вимогам частини четвертої цієї статті. Рішення про занесення/незанесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру ухвалюється на підставі висновку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, з урахуванням рекомендацій Українського інституту національної пам'яті.

{Статтю 13 доповнено новою частиною згідно із Законом № 3097-IX від 03.05.2023}

6. Державний реєстр нерухомих пам'яток України включає геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, інша діяльність з якими та доступ до яких здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних".

{Статтю 13 доповнено частиною згідно із Законом № 554-IX від 13.04.2020 - вводиться в дію з 1 січня 2021 року}

Стаття 14. Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього

1. Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього (вилучення з Реєстру, зміна категорії пам'ятки) провадяться відповідно до категорії пам'ятки:

а) пам'ятки національного значення - постановою Кабінету Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини протягом одного року з дня одержання подання;

{Пункт "а" частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2947-VI від 13.01.2011, № 5461-VI від 16.10.2012}

б) пам'ятки місцевого значення - рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини за поданням відповідних органів охорони культурної спадщини або за поданням громадських об'єднань, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, протягом одного місяця з дня одержання подання.

{Пункт "б" частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 4051-IX від 30.10.2024}

2. Об'єкт культурної спадщини до вирішення питання про його реєстрацію як пам'ятки вноситься до Переліку об'єктів культурної спадщини і набуває правового статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини, про що відповідний орган охорони культурної спадщини в письмовій формі повідомляє власника цього об'єкта або уповноважений ним орган (особу). Перелік щойно виявлених об'єктів культурної спадщини ведеться органами охорони культурної спадщини та публікується такими органами на своїх офіційних веб-сайтах. Включення об'єкта до такого переліку здійснюється одночасно з набуттям ним статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини.

{Абзац перший частини другої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

Переліки об'єктів культурної спадщини затверджуються рішеннями відповідних органів охорони культурної спадщини.

Порядок обліку об'єктів культурної спадщини визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

{Абзац третій частини другої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2947-VI від 13.01.2011, № 5461-VI від 16.10.2012}

{Частина друга статті 14 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини видає власнику пам'ятки або уповноваженому ним органу свідоцтво про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки.

{Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

4. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини надає органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органам охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, відповідним виконавчим органам сільської, селищної, міської ради витяги з Реєстру щодо пам'яток, які розташовані на їхніх територіях.

{Частина четверта статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 14 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 14¹. Територія пам'ятки

1. Територія пам'ятки - це територія, історично і топографічно пов'язана з розпланувально-просторовою еволюцією пам'ятки, для якої визначається спеціальний охоронний режим її використання з метою збереження цілісності пам'ятки.

Межі та режими використання території пам'ятки визначаються науково-проектною документацією, що складається за результатами проведених досліджень.

Рішення про затвердження науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання території пам'ятки приймається:

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, - щодо територій пам'яток національного значення;

органом охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями - щодо територій пам'яток місцевого значення.

Порядок визначення меж та режимів використання території пам'ятки та затвердження науково-проектної документації встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Режим використання території пам'ятки встановлює обмеження діяльності у використанні відповідної території (земель). Будь-яка діяльність у межах території пам'ятки має здійснюватися з дотриманням режиму використання пам'ятки, у тому числі всіх обмежень у використанні земель, зокрема у сфері забудови.

3. До затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення меж та режимів використання території пам'ятки відповідно до частини першої цієї статті межа території пам'ятки встановлюється:

1) для пам'яток археології:

для поселень:

у межах населених пунктів - 100 метрів навколо орієнтовного географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару, визначеного в обліковій документації;

за межами населених пунктів - 300 метрів навколо орієнтовного географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару, визначеного в обліковій документації;

для городищ:

у межах населених пунктів - 100 метрів навколо залишків оборонних споруд (вал, рів), визначених в обліковій документації;

за межами населених пунктів - 300 метрів навколо залишків оборонних споруд (вал, рів), визначених в обліковій документації;

для безкурганних могильників:

у межах населених пунктів - 100 метрів навколо орієнтовного географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару поховання, визначеного в обліковій документації;

за межами населених пунктів - 300 метрів навколо орієнтовного географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару поховання, визначеного в обліковій документації;

для курганів тощо:

у межах населених пунктів - 100 метрів навколо пам'ятки або орієнтовного географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару, визначеного в обліковій документації;

за межами населених пунктів - 300 метрів навколо пам'ятки або орієнтовного географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару, визначеного в обліковій документації;

2) для пам'яток архітектури - 20 метрів навколо периметра забудови;

3) для пам'яток садово-паркового мистецтва, історії, монументального мистецтва, ландшафтних, містобудування - територією, зайнятою пам'яткою.

Контур пам'ятки або орієнтовні координати географічного центру (центроїда) знахідки фрагмента ділянки археологічного культурного шару фіксуються в обліковій документації, складовою якої є технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж території пам'ятки, що затверджується:

центральною виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, - щодо пам'яток національного значення;

органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями - щодо пам'яток місцевого значення.

Протягом трьох робочих днів з дня затвердження технічної документації орган, що її затвердив, має забезпечити подання заяви про внесення встановлених документацією обмежень у використанні земель до Державного земельного кадастру.

У межах встановленої відповідно до цієї частини території пам'ятки (крім територій пам'яток археології) забороняється:

проведення робіт з нового будівництва, а також будівельних робіт на існуючих об'єктах, якщо наслідком виконання таких робіт стане збільшення висотності такого об'єкта або збільшення більш як на 15 відсотків зовнішніх геометричних розмірів його фундаменту, або зменшення відстані від такого об'єкта до пам'ятки, що охороняється;

розміщення пов'язаних фундаментом із землею (грунтом) тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, нових елементів благоустрою (крім засобів зовнішньої реклами, що розміщені з дотриманням правил, затверджених у межах повноважень органами місцевого самоврядування, щодо типів (видів) рекламних засобів з урахуванням зонування території та/або місць їх розміщення згідно з текстовими та графічними матеріалами).

{Абзац двадцять третій частини третьої статті 14¹ в редакції Закону № 3136-IX від 30.05.2023}

Для цілей цієї частини не вважається порушенням режиму території пам'ятки, навіть якщо це призведе до зменшення відстані від будівлі або споруди до пам'ятки, що охороняється, виконання відповідно до законодавства робіт з:

облаштування засобів безперешкодного доступу до будівель та споруд для забезпечення доступності і безпеки об'єктів для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

термомодернізації будівель та споруд.

Земляні роботи на території пам'ятки проводяться виключно за умови проведення попередніх археологічних розвідок.

Не потребують обов'язкового проведення попередніх археологічних розвідок роботи з:

сінокосіння;

городництва;

неглибокої оранки;

випасання худоби;

дорожніх робіт;

обстеження, ремонту, переукладання інженерних мереж;

благоустрою (крім розміщення на території пам'яток археології нових елементів благоустрою, тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, засобів зовнішньої реклами, пов'язаних фундаментом із землею (грунтом), при закладанні фундаменту на глибині більше 0,5 метра у разі відсутності на таких територіях інженерних мереж);

{Абзац тридцять п'ятий частини третьої статті 14¹ в редакції Закону № 3136-IX від 30.05.2023}

ліквідації стихійного лиха, надзвичайних ситуацій, аварій та усунення їх наслідків, усунення негативних наслідків, зумовлених воєнними діями, або що виникли в ході проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил.

4. Відомості про межі і режими використання території пам'ятки підлягають внесенню до Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру як відомості про обмеження у використанні земель (у тому числі у сфері забудови).

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини (щодо встановлення меж території пам'ятки, що є складовою облікової документації) затверджується:

центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, - щодо пам'яток національного значення;

органом охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями - щодо пам'яток місцевого значення.

Технічна документація не пізніше ніж за 30 календарних днів до її затвердження оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу, уповноваженого на її затвердження.

Протягом трьох робочих днів з дня затвердження технічної документації орган, що її затвердив, має забезпечити подання заяви про внесення встановлених документацією обмежень у використанні земель до Державного земельного кадастру.

5. Зміна визначених меж і режимів використання пам'ятки здійснюється в порядку, встановленому частиною першою цієї статті.

{Закон доповнено статтею 14¹ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

Стаття 15. Вилучення пам'ятки з Реєстру

1. Вилучення пам'ятки з Реєстру здійснюється у разі:

{Абзац перший частини першої статті 15 в редакції Закону № 3097-IX від 03.05.2023}

якщо пам'ятку зруйновано;

якщо пам'ятка археології, що не виявлена в наземних обсягових формах, досліджена на всій площі і по всій глибині культурного шару і при цьому не виявлено об'єктів культурної спадщини, які підлягають консервації або музеєфікації на місці та подальшому використанню;

якщо пам'ятка втратила предмет охорони.

2. Якщо пам'ятка, що була занесена до Реєстру, є символікою комуністичного тоталітарного режиму відповідно до Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" або символікою російської імперської політики відповідно до Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію

топонімії", така пам'ятка підлягає вилученню з Реєстру з урахуванням положень статті 15⁻¹ цього Закону.

{Статтю 15 доповнено частиною другою згідно із Законом № 3097-IX від 03.05.2023}

{Стаття 15 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 15⁻¹. Особливості вилучення з Реєстру об'єктів, які є символікою комуністичного тоталітарного режиму або символікою російської імперської політики

1. За результатами розгляду питання щодо вилучення з Реєстру об'єкта, який є символікою комуністичного тоталітарного режиму відповідно до Закону України "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки" або символікою російської імперської політики відповідно до Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії" чи містить таку символіку, з урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування (у разі надання таких пропозицій), рекомендацій Українського інституту національної пам'яті та експертного висновку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, приймається одне або кілька таких рішень:

- 1) про вилучення об'єкта з Реєстру;
- 2) про надання згоди на переміщення об'єкта в інше місце;
- 3) про надання згоди на демонтаж (вилучення) окремих елементів об'єкта, які є символікою комуністичного тоталітарного режиму або символікою російської імперської політики;
- 4) про залишення в Реєстрі об'єкта, що становить виняткову мистецьку цінність;
- 5) про внесення змін до відомостей Реєстру в частині назви та/або виду пам'ятки (для пам'яток, назви яких містять символіку комуністичного тоталітарного режиму або символіку російської імперської політики).

{Закон доповнено статтею 15⁻¹ згідно із Законом № 3097-IX від 03.05.2023}

Стаття 16. Інформування про об'єкти культурної спадщини, занесені до Реєстру

1. Інформування про об'єкти культурної спадщини, занесені до Реєстру, провадиться шляхом:

публікації Реєстру та внесених до нього змін;

надання інформації, що міститься в Реєстрі, у відповідь на запит на інформацію;

{Частина першу статті 16 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

встановлення охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій незалежно від форм власності.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини забезпечує публікацію Реєстру та внесених до нього змін у спеціалізованому періодичному виданні та на своєму офіційному веб-сайті.

{Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 1170-VII від 27.03.2014}

Розділ IV. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПАМ'ЯТКИ

Стаття 17. Суб'єкти права власності на пам'ятки

Пам'ятка, крім пам'ятки археології, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності. Суб'єкти права власності на пам'ятку визначаються згідно із законом.

Усі пам'ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов'язані з ними рухомі предмети, є державною власністю. Такі рухомі предмети підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, обліку та збереженню у порядку, визначеному законодавством.

Власність морського меморіалу визначається межами національної юрисдикції (у виключній (морській) економічній зоні, територіальному морі та внутрішніх водах України).

{Статтю 17 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2289-VIII від 08.02.2018}

Право власності на скарб, що є пам'яткою, визначається в порядку, встановленому Цивільним кодексом України.

{Статтю 17 доповнено частиною згідно із Законом № 997-V від 27.04.2007}

У документі, який посвідчує право власності на пам'ятку, обов'язково вказуються категорія пам'ятки, дата і номер рішення про її державну реєстрацію.

Землі, на яких розташовані пам'ятки археології, перебувають у державній власності або вилучаються (викуповуються) у державну власність в установленому законом порядку, за винятком земельних ділянок, на яких розташовуються пам'ятки археології - поля давніх битв.

{Стаття 17 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 18. Здійснення права власності на об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками

1. Об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками (за винятком пам'яток, відчуження або передача яких обмежується законодавчими актами України) можуть бути відчужені, а також передані власником або уповноваженим ним органом у володіння, користування чи управління іншій юридичній або фізичній особі за наявності погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.

{Абзац перший частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2245-IV від 16.12.2004}

{Абзац другий частини першої статті 18 виключено на підставі Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Пам'ятка може бути приватизована лише за умови укладення майбутнім власником з відповідним органом охорони культурної спадщини попереднього договору про укладення в майбутньому охоронного договору на пам'ятку (її частину) з викладенням його істотних умов, у тому числі щодо цільового використання пам'ятки, робіт, які майбутній власник зобов'язується провести на пам'ятці з метою утримання її в належному стані.

{Частину першу статті 18 доповнено абзацом згідно із Законом № 574-VI від 23.09.2008}

Перелік пам'яток, які не підлягають приватизації, затверджується Верховною Радою України.

Пам'ятка національного значення, що перебуває у державній чи комунальній власності і потребує спеціального режиму охорони, може надаватися у користування за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{Абзац п'ятий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

2. Особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, за винятком наймача державної або комунальної квартири (будинку), забороняється передавати цю пам'ятку у володіння, користування чи управління іншій особі без погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.

{Частина друга статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 19. Грошова оцінка пам'ятки

Кожна пам'ятка має майнову цінність, що обчислюється у грошовій одиниці України. Пам'ятки підлягають грошовій оцінці за нормативами і методиками, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Право привілеєвої купівлі пам'яток

1. У разі продажу пам'ятки (крім пам'ятки, яка не підлягає приватизації) власник або уповноважений ним орган зобов'язаний у письмовій формі повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини із зазначенням ціни та інших умов продажу.

{Частина перша статті 20 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

2. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини має право привілеєвої купівлі пам'ятки національного значення. Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та відповідний виконавчий орган сільської, селищної, міської ради мають право привілеєвої купівлі пам'ятки місцевого значення. У разі відмови від здійснення цього права чи нездійснення його протягом місяця з дня одержання повідомлення власник або уповноважений ним орган має право на продаж пам'ятки.

{Абзац перший частини другої статті 20 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Право привілеєвої купівлі пам'ятки не застосовується, коли покупцем пам'ятки, яка перебуває у приватній власності, є діти, дружина і батьки або, за їх відсутності, брати і сестри, а також дід та бабка як з боку батька, так і з боку матері, і небожі та небоги продавця.

Стаття 21. Примусове відчуження або викуп пам'яток

1. Якщо в результаті дій або бездіяльності власника пам'ятки їй загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить власнику пам'ятки відповідне попередження з дотриманням вимог Закону України "Про адміністративну процедуру".

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 4017-IX від 10.10.2024}

2. Якщо власник пам'ятки не вживе заходів щодо її збереження, зокрема у зв'язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може постановити рішення про її викуп.

{Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки позов про її викуп може бути пред'явлено без попередження.

4. Викуплена пам'ятка переходить у власність держави.

Викупна ціна пам'ятки визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.

{Стаття 21 в редакції Закону № 997-V від 27.04.2007}

Розділ V. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК

Стаття 22. Заборона знесення, зміни, заміни пам'яток та порядок їх переміщення (перенесення)

Пам'ятки, їхні частини, пов'язане з ними рухоме та нерухоме майно забороняється зносити, змінювати, замінювати, переміщувати (переносити) на інші місця.

Переміщення (перенесення) пам'ятки на інше місце допускається як виняток у випадках, коли неможливо зберегти пам'ятку на місці, за умови проведення комплексу наукових досліджень з вивчення та фіксації пам'ятки (обміри, фотофіксація тощо).

Фінансування всіх заходів з вивчення, фіксації, переміщення (перенесення) пам'яток, що підлягають переміщенню (перенесенню) відповідно до цього Закону, провадиться за рахунок коштів замовника робіт, які викликали необхідність переміщення (перенесення) пам'яток. Якщо переміщення (перенесення) пам'яток є необхідним внаслідок дії непереборної сили, вивчення та фіксація пам'ятки провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Стаття 22 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 23. Охоронні договори

Усі власники пам'яток, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини чи їх частин або уповноважені ними органи (особи) незалежно від форм власності на ці об'єкти зобов'язані укласти з відповідним органом охорони культурної спадщини охоронний договір.

{Частина перша статті 23 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

При передачі пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини у володіння, користування чи управління іншій особі істотною умовою договору про таку передачу є забезпечення особою, якій передається пам'ятка, щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи її (його) частина, збереження пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини відповідно до вимог цього Закону та умов охоронного договору, укладеного власником або уповноваженим ним органом (особою) з відповідним органом охорони культурної спадщини.

{Статтю 23 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Порядок укладання охоронних договорів та їхні типові форми затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відсутність охоронного договору не звільняє особу від обов'язків, що впливають із цього Закону.

Стаття 24. Утримання та використання пам'яток

1. Власник або уповноважений ним орган, користувач зобов'язані утримувати пам'ятку в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення відповідно до цього Закону та охоронного договору.

2. Використання пам'ятки має здійснюватися відповідно до визначених або встановлених режимів використання, у спосіб, що потребує якнайменших змін і доповнень пам'ятки та забезпечує збереження її матеріальної автентичності, просторової композиції, а також елементів обладнання, упорядження, оздобу тощо.

Режими використання пам'ятки визначаються науково-проектною (науково-дослідною) документацією, що складається за результатами проведених досліджень.

Рішення про затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації з визначення режимів використання пам'ятки приймається:

центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, - щодо пам'яток національного значення;

органом охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями - щодо пам'яток місцевого значення.

Порядок визначення режимів використання пам'яток та затвердження науково-проектної (науково-дослідної) документації встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2245-IV від 16.12.2004, № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання

чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022

3. До визначення у встановленому порядку режиму використання пам'ятки відповідно до частини другої цієї статті режим використання пам'ятки встановлюється відповідно до режимів використання, рекомендованих в обліковій документації або в охоронному договорі.

У разі невизначення режиму використання пам'ятки в обліковій документації, охоронному договорі на пам'ятці допускаються лише консервація, реставрація, музеєфікація, ремонт, пристосування.

Відомості про режими використання пам'ятки (у тому числі режими, встановлені відповідно до абзаців першого і другого цієї частини) вносяться до Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру як обмеження у використанні земель.

{Статтю 24 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

4. Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.

{Частина статті 24 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

5. У разі виникнення загрози для збереженості пам'ятки її власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та орган місцевого самоврядування, на території якого розташована пам'ятка.

6. Розміщення реклами на пам'ятках національного значення, в межах зон охорони цих пам'яток, історичних ареалів населених місць здійснюється на підставі дозволу, що оформлюється (видається) відповідно до Закону України "Про рекламу" за участю центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

Розміщення реклами на пам'ятках місцевого значення, в межах зон охорони цих пам'яток, історичних ареалів населених місць здійснюється на підставі дозволу, що оформлюється (видається) відповідно до Закону України "Про рекламу" за участю органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Зазначені органи беруть участь в оформленні дозволу на розміщення реклами шляхом погодження за зверненням органу, що видає дозвіл, без залучення суб'єкта господарювання.

{Частина статті 24 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 191-VIII від 12.02.2015}

7. Розміщення реклами на об'єктах всесвітньої спадщини забороняється.

Розміщення реклами в буферних зонах об'єктів всесвітньої спадщини здійснюється за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

Вимоги щодо розміщення реклами в буферних зонах об'єктів всесвітньої спадщини затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 24 доповнено частиною згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

Стаття 25. Надання об'єктів культурної спадщини, що є пам'ятками, в користування юридичним та фізичним особам

1. Надання об'єктів культурної спадщини, що є пам'ятками, в користування юридичним та фізичним особам з науковою, культурно-освітньою, туристичною та іншою метою здійснюється з дотриманням встановлених цим Законом вимог.

{Частина перша статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

2. Юридичні та фізичні особи, у користуванні яких перебувають пам'ятки, відповідають за їхню збереженість і зобов'язані дотримувати вимог органів охорони культурної спадщини.

3. Юридичні та фізичні особи зобов'язані забезпечити збереженість пам'яток на землях, якими вони користуються, та укласти з органами охорони культурної спадщини охоронні договори.

Стаття 26. Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт та пристосування пам'яток

1. Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток національного значення здійснюються лише за наявності письмового дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

{Абзац перший частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток місцевого значення здійснюються за наявності письмового дозволу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до їхньої компетенції, на підставі погодженої з ними науково-проектної документації.

{Абзац другий частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Розробленню проектів консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток передують проведення необхідних науково-дослідних робіт, у тому числі археологічних і геологічних.

{Статтю 26 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

У складі організаційно-функціональної структури підприємства - виконавця робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток мають передбачатися підрозділи та/або фахівці, які забезпечують виконання відповідних виробничо-технічних, виробничих функцій.

{Статтю 26 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Головний архітектор проекту, керівники та виконавці робіт повинні мати освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні для проведення відповідних робіт.

{Статтю 26 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

{Частина другу статті 26 виключено на підставі Закону № 1759-VI від 15.12.2009}

3. Роботи із збереження об'єктів культурної спадщини проводяться згідно з реставраційними нормами та правилами, погодженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини. Будівельні норми та правила застосовуються у разі проведення робіт із збереження об'єкта культурної спадщини лише у випадках, що не суперечать інтересам збереження цього об'єкта.

{Частина третя статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 26 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 27. Забезпечення заходів щодо охорони пам'яток

1. У разі, коли пам'ятці загрожує небезпека пошкодження, руйнування чи знищення, власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані привести цю пам'ятку до належного стану (змінити вид або спосіб її використання, провести роботи з її консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування).

2. Якщо власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, самостійно не здійснюють заходів, передбачених у частині першій цієї статті, то відповідний орган охорони культурної спадщини може зобов'язати їх здійснити ці заходи, видавши відповідне розпорядження.

3. У разі, коли власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, не в змозі виконати розпорядження органу охорони культурної спадщини щодо охорони пам'ятки, орган охорони культурної спадщини може вжити необхідних заходів самостійно (повністю або частково), профінансувавши їх за рахунок спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини.

Стаття 28. Вимоги органів протипожежної, санітарної, екологічної охорони та інших зацікавлених органів

Вимоги органів протипожежної, санітарної, екологічної охорони та інших зацікавлених органів щодо умов утримання та використання пам'яток не можуть призводити до змін пам'яток і не повинні погіршувати їхню естетичну, історичну, мистецьку, наукову чи художню цінність.

Стаття 29. Обов'язки фізичних та юридичних осіб, діяльність яких може негативно позначитися на стані пам'яток

На фізичну або юридичну особу, діяльність якої негативно позначається на стані пам'ятки (створює загрозу знищення, руйнування, пошкодження, спотворення пам'ятки), покладається обов'язок вжити заходів, погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини, для запобігання такій загрозі та підтримання пам'ятки в належному стані за власні кошти.

Стаття 30. Заборона діяльності, яка створює загрозу пам'яткам

Органи охорони культурної спадщини зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

Приписи органів охорони культурної спадщини є обов'язковими для виконання всіма юридичними та фізичними особами.

Органи місцевого самоврядування, на території яких не створено органів охорони культурної спадщини, зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці, негайно повідомивши про це відповідний орган охорони культурної спадщини місцевого органу виконавчої влади.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані повідомляти відповідні органи охорони культурної спадщини про бездіяльність власника або уповноваженого ним органу, особи, яка набула права володіння, користування чи управління, що створює загрозу пам'ятці.

На об'єктах підводної культурної спадщини зі статусом морського меморіалу забороняється ведення будь-яких форм діяльності, зокрема підводно-екскурсійної, крім потреб наукових досліджень або інвентаризації.

{Статтю 30 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 2289-VIII від 08.02.2018}

Розділ VI. ЗАХИСТ ТРАДИЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ СЕРЕДОВИЩА ТА ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 31. Охоронювані археологічні території

1. Топографічно визначені території чи водні об'єкти, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, за поданням відповідного органу охорони культурної спадщини можуть оголошуватися рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини охоронюваними археологічними територіями на обмежений або необмежений строк у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Абзац перший частини першої статті 31 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Правовий режим охоронюваної археологічної території визначається науково-проектною документацією з визначення меж і режимів використання охоронюваної археологічної території, що складається за результатами проведених досліджень. Рішення про затвердження науково-проектної документації приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{Абзац другий частини першої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

2. Інформація, що стосується об'єктів культурної спадщини таких територій чи водних об'єктів, може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом відповідно до закону.

{Частина друга статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2245-IV від 16.12.2004, № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

3. Межі розташування об'єктів підводної культурної спадщини зі статусом морського меморіалу визначаються відповідною науково-проектною документацією.

{Статтю 31 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2289-VIII від 08.02.2018}

Стаття 32. Зони охорони пам'яток, буферні зони об'єктів всесвітньої спадщини, історичні ареали населених місць

{Назва статті 32 в редакції Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

1. З метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій та об'єктів всесвітньої спадщини визначаються зони охорони (охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару) і буферні зони.

Межі та режими використання зон охорони визначаються науково-проектною документацією, що складається за результатами проведених досліджень.

Рішення про затвердження науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зони охорони приймається:

центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, - щодо зон охорони пам'яток національного значення, історико-культурних заповідників державного значення, історико-культурних заповідних територій;

органом охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями - щодо пам'яток місцевого значення; історико-культурних заповідників місцевого значення.

Режим використання зон охорони встановлює обмеження діяльності у використанні відповідної території (земель).

Порядок визначення меж і режимів використання зон охорони, затвердження науково-проектної документації та внесення змін до неї встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Зміна визначених меж і режимів використання зон охорони здійснюється відповідно до цієї статті.

{Частина перша статті 32 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

2. До визначення у встановленому порядку відповідно до частини першої цієї статті зон охорони межі зони охорони становлять:

у межах населених пунктів - 100 метрів від межі території пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території;

за межами населених пунктів - 300 метрів від межі території пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території.

У межах зон охорони забороняється проведення:

робіт з нового будівництва на відстані, меншій за суму подвійної висоти пам'ятки, що охороняється, та висоти запланованої новобудови;

будівельних робіт на існуючих об'єктах, якщо наслідком виконання таких робіт стане збільшення висотності такого об'єкта або збільшення більш як на 15 відсотків зовнішніх геометричних розмірів його фундаменту (крім територій пам'яток археології), або зменшення відстані від такого об'єкта до пам'ятки, що охороняється, понад граничний рівень, який визначається як подвійна сума висоти пам'ятки та висоти такого об'єкта.

Для цілей цієї частини не вважається порушенням режиму використання території в межах зони охорони, навіть якщо це призведе до зменшення відстані від будівлі або споруди до пам'ятки, що охороняється, виконання відповідно до законодавства робіт з:

облаштування засобів безперешкодного доступу до будівель та споруд для забезпечення доступності і безпеки об'єктів для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

термомодернізації будівель та споруд.

У межах зон охорони історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території забороняється:

проведення робіт з нового будівництва, а також будівельних робіт на існуючих об'єктах, якщо наслідком виконання таких робіт стане збільшення висотності такого об'єкта або збільшення більш як на 15 відсотків зовнішніх геометричних розмірів його фундаменту (крім територій пам'яток археології), або зменшення відстані від пам'ятки, що охороняється, понад граничний рівень, визначений, як подвійна сума висоти пам'ятки та висоти такого об'єкта;

розміщення пов'язаних фундаментом із землею (грунтом) тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, нових елементів благоустрою (крім засобів зовнішньої реклами, що розміщені з дотриманням правил, затверджених у межах повноважень органами місцевого самоврядування, щодо типів (видів) рекламних засобів з урахуванням зонування території та/або місць їх розміщення згідно з текстовими та графічними матеріалами).

{Абзац дванадцятий частини другої статті 32 в редакції Закону № 3136-IX від 30.05.2023}

Для цілей цієї частини не вважається порушенням режиму зони охорони, навіть якщо це призведе до зменшення відстані від будівлі або споруди до пам'ятки, що охороняється, виконання відповідно до законодавства робіт з:

облаштування засобів безперешкодного доступу до будівель та споруд для забезпечення доступності і безпеки об'єктів для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

термомодернізації будівель та споруд.

Земляні роботи в межах зони охорони проводяться виключно за умови проведення попередніх археологічних розвідок.

Не потребують обов'язкового проведення попередніх археологічних розвідок роботи з:

сінокосіння;

городництва;

неглибокої оранки;

випасання худоби;

дорожніх робіт;

обстеження, ремонту, переукладання інженерних мереж;

благоустрою (крім розміщення на території пам'яток археології нових елементів благоустрою, тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, засобів зовнішньої реклами, пов'язаних фундаментом із землею (грунтом), при закладанні фундаменту на глибині більше 0,5 метра у разі відсутності на таких територіях інженерних мереж);

{Абзац дванадцять четвертий частини другої статті 32 в редакції Закону № 3136-IX від 30.05.2023}

ліквідації стихійного лиха, надзвичайних ситуацій, аварій та усунення їх наслідків, усунення негативних наслідків, зумовлених воєнними діями, або що виникли в ході проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил.

{Статтю 32 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

3. З метою забезпечення збереження видатної універсальної цінності об'єктів всесвітньої спадщини навколо них встановлюються буферні зони.

Список Межі і режими використання буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини визначаються науково-проектною документацією з визначення меж і режимів використання буферної зони, яка складається за результатами проведених досліджень.

Рішення про затвердження науково-проектної документації із визначення меж і режимів використання буферної зони приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

Про визначення меж і режимів використання буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, у встановленому порядку інформує Комітет всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Порядок визначення меж і режимів використання буферної зони та внесення змін до них, затвердження науково-проектної документації встановлюється Кабінетом Міністрів України.

До визначення меж буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини у встановленому порядку межі буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини встановлюються відповідно до меж, зазначених у номінаційному досьє.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, протягом місяця з дня включення об'єкта культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО забезпечує передачу відомостей про встановлені межі буферної зони для внесення до Державного земельного кадастру та до органу, відповідального за ведення містобудівного кадастру, як відомостей про обмеження у використанні земель.

{Частина статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци

четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

4. З метою захисту традиційного характеру середовища населених місць вони заносяться до Списку історичних населених місць України.

Список історичних населених місць України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, затверджується Кабінетом Міністрів України.

У кожному історичному населеному місці визначається один або більше історичний ареал.

Межі та режими використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на територіях історичних ареалів населених місць визначаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, відповідною науково-проектною документацією, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина статті 32 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

5. До затвердження у встановленому порядку науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання історичних ареалів населених місць межі історичного ареалу населеного місця визначаються науково-проектною документацією, що розробляється на замовлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

У межах історичних ареалів населених місць, визначених відповідно до абзачу першого цієї частини, встановлюються такі режими використання:

забезпечується збереження характерних архітектурних прийомів/елементів і типів, габаритів і матеріалу даху;

забороняється прокладання нових залізничних чи трамвайних колій, автомагістралей, магістральних трубопроводів, улаштування нових повітряних ліній електропередачі, розміщення пов'язаних фундаментом із землею (грунтом) тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, нових елементів благоустрою (крім засобів зовнішньої реклами, що розміщені з дотриманням правил, затверджених у межах повноважень органами місцевого самоврядування, щодо типів (видів) рекламних засобів з урахуванням зонування території та/або місць їх розміщення згідно з текстовими та графічними матеріалами);

{Абзац четвертий частини п'ятої статті 32 в редакції Закону № 3136-IX від 30.05.2023}

висотні параметри нових будівель та споруд чи реконструкції існуючих об'єктів обмежуються висотними параметрами прилеглої цінної історичної забудови, розміщеної в межах історичного ареалу населеного місця;

будь-які земляні роботи проводяться виключно за умови попередніх археологічних розвідок, що проводяться у порядку, визначеному цим Законом та прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами.

Не потребують обов'язкового проведення попередніх археологічних розвідок роботи з:

сінокосіння;

городництва;

неглибокої оранки;

випасання худоби;

дорожніх робіт;

обстеження, ремонту, переукладання інженерних мереж;

благоустрою (крім розміщення на території пам'яток археології нових елементів благоустрою, тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, засобів зовнішньої реклами, пов'язаних фундаментом із землею (грунтом), при закладанні фундаменту на глибині більше 0,5 метра у разі відсутності на таких територіях інженерних мереж);

{Абзац чотирнадцятий частини п'ятої статті 32 в редакції Закону № 3136-IX від 30.05.2023}

ліквідації стихійного лиха, надзвичайних ситуацій, аварій та усунення їх наслідків, усунення негативних наслідків, зумовлених воєнними діями, або що виникли в ході проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил.

{Частина статті 32 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

6. Відомості про визначені межі і режими використання зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць (у тому числі встановлені відповідно до частин другої і п'ятої цієї статті) вносяться до Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру як обмеження у використанні земель.

Забудова територій зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць здійснюється відповідно до визначених або встановлених цим Законом режимів використання.

{Частина статті 32 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

7. На охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.

{Частина сьома статті 32 втрачає чинність з 1 січня 2023 року}

{Частина статті 32 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 33. Історико-культурні заповідники та історико-культурні заповідні території

1. Комплекс (ансамбль) пам'яток з усією сукупністю компонентів, що становить культурну, історичну та наукову цінність, просторово, планувально і функціонально виділений у структурі населеного пункту або локалізований поза його межами, може бути оголошений історико-культурним заповідником державного або місцевого значення.

Історико-культурним заповідником державного значення оголошується комплекс (ансамбль) пам'яток, що має особливу культурну, історичну і наукову цінність, справив значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, безпосередньо пов'язаний з видатними історичними подіями.

Історико-культурним заповідником місцевого значення оголошується комплекс (ансамбль) пам'яток, що відображає характерні особливості історії, культури, архітектури чи містобудування окремого регіону або населеного пункту.

2. Історико-культурною заповідною територією оголошується історично сформована територія, в межах якої збереглася значна кількість об'єктів культурної спадщини.

Оголошення території історико-культурною заповідною територією здійснюється без вилучення пам'яток, їх комплексів (ансамблів), земельних ділянок, розташованих у межах такої території, у їх власників або користувачів.

3. Залежно від домінуючого виду об'єктів культурної спадщини історико-культурні заповідники чи історико-культурні заповідні території можуть бути історико-архітектурними, архітектурно-історичними, історико-меморіальними, історико-археологічними, історико-етнографічними.

4. У межах історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території забороняється діяльність, що негативно впливає або може негативно вплинути на стан збереження об'єктів культурної спадщини, режим їх охорони та використання.

Містобудівні, архітектурні та ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи, проведення масових і видовищних заходів здійснюються:

у межах історико-культурного заповідника - за погодженням з органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник;

у межах історико-культурної заповідної території - за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на підставі висновку органу, що забезпечує дотримання режиму історико-культурної заповідної території.

{Абзац четвертий частини четвертої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

5. Положення про історико-культурний заповідник затверджується органом охорони культурної спадщини, до сфери управління якого він віднесений.

Положення про історико-культурну заповідну територію затверджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина п'ята статті 33 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

6. Межі, обсяги і строки проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту і пристосування об'єктів культурної спадщини, благоустрою історико-культурного заповідника та упорядкування історико-культурної заповідної території, а також заходи з охорони і використання об'єктів культурної спадщини, збереження і відтворення традиційного характеру середовища визначаються відповідно у плані організації території історико-культурного заповідника або плані організації історико-культурної заповідної території.

План організації території історико-культурного заповідника державного значення та план організації історико-культурної заповідної території затверджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

План організації території історико-культурного заповідника місцевого значення затверджується органом охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Відомості про визначені межі і режими використання території історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території вносяться до Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру як обмеження у використанні земель.

Порядок розроблення та затвердження плану організації території історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Частина шоста статті 33 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

{Стаття 33 в редакції Законів № 2245-IV від 16.12.2004, № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 33¹. Порядок оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією

1. Підготовку і подання заяви про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією можуть здійснювати фізичні та/або юридичні особи.

У заяві з урахуванням культурної, історичної та наукової цінності комплексу (ансамблю) пам'яток чи окремої території обґрунтовується необхідність їх оголошення відповідно історико-культурним заповідником або історико-культурною заповідною територією.

До заяви додаються документи, що підтверджують обґрунтування необхідності оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток чи території відповідно історико-культурним заповідником або історико-культурною заповідною територією.

2. Заява про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією надається органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласній, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям чи відповідному виконавчому органу сільської, селищної, міської ради за місцезнаходженням відповідних комплексу (ансамблю) пам'яток або території. Заява розглядається у місячний строк з дня його отримання.

{Абзац перший частини другої статті 33⁻¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

За наслідками розгляду заяви орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласна, Київська і Севастопольська міські державні адміністрації чи відповідний виконавчий орган сільської, селищної, міської ради надає висновок про доцільність оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією разом з необхідними документами відповідному органу, визначеному частиною третьою цієї статті.

{Абзац другий частини другої статті 33⁻¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Перелік документів, необхідних для прийняття рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією, визначає Кабінет Міністрів України.

3. Рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником державного значення або території історико-культурною заповідною територією приймає Кабінет Міністрів України.

Рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником місцевого значення приймає відповідно Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна, Київська і Севастопольська міські ради.

{Закон доповнено статтею 33⁻¹ згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 33⁻². Особливості управління та функціонування історико-культурних заповідників

1. З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника, визначеного положенням про нього, орган, до сфери управління якого належить заповідник, утворює адміністрацію історико-культурного заповідника.

Адміністрація історико-культурного заповідника здійснює культурно-освітню, науково-дослідну діяльність у сфері охорони культурної спадщини та музейній справі, а також туристичну діяльність.

2. Завдання, напрями діяльності адміністрації історико-культурного заповідника, порядок управління історико-культурним заповідником визначаються положенням про неї, що затверджується органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник.

Типове положення про адміністрацію історико-культурного заповідника затверджує Кабінет Міністрів України.

Керівники адміністрації історико-культурних заповідників призначаються на посаду шляхом укладення з ними контракту на п'ять років за результатами конкурсу.

{Частина другу статті 33⁻² доповнено абзацом третім згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Порядок проведення конкурсу та вимоги до кандидатів на посаду керівника адміністрації історико-культурного заповідника визначаються статтями 21⁻¹-21⁻⁵ Закону України "Про культуру".

{Частина другу статті 33⁻² доповнено абзацом третім згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

3. Адміністрація історико-культурного заповідника відповідно до закону:

1) проводить роботу з виявлення, фіксації, класифікації, складення облікової документації на об'єкти культурної спадщини, готує документацію для їх державної реєстрації;

2) інформує відповідний орган охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування об'єктів історико-культурного заповідника;

3) здійснює науково-методичне керівництво проведенням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування і музеєфікації пам'яток та інших робіт на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

4) надає висновки відповідному органу охорони культурної спадщини щодо можливості розміщення реклами на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

5) вживає заходів для запобігання і припинення порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини, а також для усунення негативних наслідків і відшкодування шкоди, завданої такими порушеннями;

6) здійснює інші заходи щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурного заповідника.

3 метою забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника його адміністрація відповідно до закону може забезпечувати охорону об'єктів і території заповідника.

4. Відповідно до завдань та напрямів діяльності адміністрація історико-культурного заповідника може надавати платні послуги, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

5. Майно історико-культурного заповідника, що перебуває у державній або комунальній власності, передається його адміністрації на праві оперативного управління і не підлягає відчуженню.

6. Земельні ділянки в межах історико-культурного заповідника надаються його адміністрації в користування відповідно до закону.

7. Історико-культурний заповідник може мати власну символіку.

{Закон доповнено статтею 33⁻² згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 33⁻³. Особливості управління та функціонування історико-культурних заповідних територій

1. Забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території з розташованими на ній об'єктами культурної спадщини, визначеного у положенні про неї, здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України органом охорони культурної спадщини за місцезнаходженням такої території або адміністрацією історико-культурної заповідної території чи адміністрацією історико-культурного заповідника, з яким пов'язана ця територія.

2. У разі прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території її адміністрацією така адміністрація створюється Кабінетом Міністрів України.

3. З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території її адміністрація виконує функції, передбачені частиною третьою статті 33² цього Закону.

4. Завдання та напрями діяльності адміністрації історико-культурної заповідної території визначаються в положенні про неї, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Закон доповнено статтею 33³ згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 33⁴. Науково-проектна документація у сфері охорони культурної спадщини

1. Науково-проектною документацією у сфері охорони культурної спадщини є:

1) науково-проектна (науково-дослідна) документація з визначення:

меж і режимів використання території пам'ятки;

режимів використання пам'ятки;

меж і режимів використання охоронюваної археологічної території;

меж і режимів використання зон охорони;

меж і режимів використання території об'єкта всесвітньої спадщини;

меж і режимів використання буферної зони;

меж і режимів використання історичного ареалу населеного місця;

меж історичного ареалу населеного місця;

2) план організації території історико-культурного заповідника;

3) план організації історико-культурної заповідної території.

Науково-проектна документація у сфері охорони культурної спадщини визначає спеціальний режим використання території або об'єктів, у тому числі планувальні обмеження у використанні земель у сфері забудови, гранично допустимі висотність будівель та споруд.

Відомості про межі територій та обмеження у використанні земель (територій), визначені науково-проектною документацією у сфері охорони культурної спадщини, затвердженою в установленому порядку, публікуються на офіційному веб-сайті органу охорони культурної спадщини, що їх затвердив, та підлягають внесенню до містобудівного кадастру, а також до Державного земельного кадастру.

2. Склад та зміст науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Склад зазначених у науково-проектній документації відомостей про об'єкти Державного земельного кадастру має відповідати вимогам Закону України "Про Державний земельний кадастр".

Науково-проектна документація у сфері охорони культурної спадщини містить просторові дані, метадані та інші елементи, що складають його проектні рішення, і розробляється у формі електронного документа, формат якого встановлюється Кабінетом Міністрів України при визначенні складу та змісту науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини. Науково-проектну документацію у сфері охорони культурної спадщини підписує кваліфікованим електронним підписом відповідальна посадова особа розробника документації. У разі якщо у процесі розроблення науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини проект зазнав змін, такі зміни також засвідчуються кваліфікованими електронними підписами відповідальних осіб, які його розробили. Проект землеустрою, що розроблявся у складі науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, підписує сертифікований інженер-землевпорядник, який відповідає за якість робіт із землеустрою.

Доступ до матеріалів науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини (крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом) не може обмежуватися. Загальна доступність матеріалів науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини забезпечується відповідно до вимог Закону України "Про доступ до публічної інформації" шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення, у тому числі у формі відкритих даних, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, офіційному веб-сайті органу охорони культурної спадщини, що затвердив науково-проектну документацію у сфері охорони культурної спадщини, внесення відповідних даних до Державного земельного кадастру та містобудівного кадастру.

У разі наявності в науково-проектній документації у сфері охорони культурної спадщини інформації, що відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, така інформація подається до органу охорони культурної спадщини, що її затверджує, у вигляді окремого електронного документа, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України, який підписують кваліфікованими електронними підписами відповідальні особи, які розробили документацію.

3. Рішення про затвердження науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини має містити:

назву об'єкта дослідження;

місцезнаходження (місце розташування);

опис меж територій (якщо науково-проектна документація у сфері охорони культурної спадщини їх визначає);

опис обмежень у використанні земель.

Невід'ємною складовою науково-проектної документації, якою встановлюються обмеження у використанні земель, є проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів. За відсутності зазначеного проекту землеустрою науково-проектна документація, що встановлює обмеження у використанні земель, не може бути затверджена. Протягом 10 робочих днів з дня затвердження науково-проектної документації орган, що її затвердив, має забезпечити подання заяви про внесення встановлених науково-проектною документацією обмежень у використанні земель до Державного земельного кадастру. Вимоги цього абзацу поширюються на облікову документацію.

4. Замовником науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини є:

виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, на території якої розташована пам'ятка, власник пам'ятки чи уповноважені ним особи - щодо науково-проектної документації з визначення режиму використання пам'ятки (частини пам'ятки), меж і режимів використання території пам'ятки, зон охорони пам'ятки;

орган охорони культурної спадщини, за поданням якого територію оголошено охоронюваною археологічною територією, - щодо науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання охоронюваної археологічної території;

фізичні та/або юридичні особи, які здійснили підготовку і подання заяви про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником, про оголошення території історико-культурною заповідною територією або орган охорони культурної спадщини, до сфери управління якого віднесений історико-культурний заповідник, - щодо плану організації території історико-культурного заповідника, плану організації історико-культурної заповідної території;

{Абзац четвертий частини четвертої статті 33⁴ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

адміністрація історико-культурного заповідника або орган охорони культурної спадщини, до сфери управління якого віднесений історико-культурний заповідник, - щодо науково-проектної

документації з визначення меж і режимів використання зон охорони історико-культурного заповідника;

орган, що забезпечує дотримання режиму історико-культурної заповідної території, - щодо науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони історико-культурної заповідної території;

виконавчий орган сільської, селищної, міської ради - щодо науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання історичних ареалів населених місць;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, - щодо науково-проектної документації з визначення меж історичних ареалів населених місць;

органи охорони культурної спадщини, фізичні та/або юридичні особи, які ініціювали номінування об'єкта всесвітньої спадщини, - щодо науково-проектної документації з визначення меж об'єкта всесвітньої спадщини;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, орган управління об'єктом всесвітньої спадщини, орган охорони культурної спадщини, на території якого розташований об'єкт всесвітньої спадщини, фізичні та/або юридичні особи, які ініціювали номінування об'єкта всесвітньої спадщини, - щодо науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, орган управління об'єктом всесвітньої спадщини - щодо науково-проектної документації з визначення режимів використання об'єкта всесвітньої спадщини;

землевласник, землекористувач або власник будівлі, споруди, що розташована на території, щодо якої відповідно до цього Закону визначаються обмеження у використанні земель.

5. Розробниками науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини є науково-проектні чи науково-дослідні організації, які відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Кабінетом Міністрів України. Розробниками проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляються у складі науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, є суб'єкти господарювання, які відповідно до закону є розробниками документації із землеустрою.

{Закон доповнено статтею 33⁴ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

Стаття 34. Статус територій, пов'язаних з охороною культурної спадщини

Землі, на яких розташовані пам'ятки, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації.

{Частина перша статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2245-IV від 16.12.2004; в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Встановлення зон охорони пам'яток та затвердження меж історичних ареалів населених місць не може бути підставою для примусового вилучення з володіння (користування) земельних ділянок у юридичних та фізичних осіб за умов дотримання землевласниками та землекористувачами правил використання земель історико-культурного призначення.

Зміна цільового призначення земельної ділянки, зміна функціонального призначення території, на яких розташовані пам'ятки, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, не є підставою для припинення обмежень у використанні земель, встановлених у зв'язку з наявністю таких об'єктів.

{Статтю 34 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 35. Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт

1. Проведення археологічних розвідок, розкопок, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою, здійснюються за дозволом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини. Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок надаються за умови дотримання виконавцем робіт вимог охорони культурної спадщини та наявності у нього необхідного кваліфікаційного документа, виданого кваліфікаційною радою.

{Абзац перший частини першої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

Порядок проведення археологічних досліджень визначається Кабінетом Міністрів України.

{Абзац другий частини першої статті 35 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

Кваліфікаційні документи видаються кваліфікаційною радою - колегіальним, незалежним органом, відповідальним за фаховий рівень виконавця робіт. Порядок формування та діяльності кваліфікаційної ради затверджується Кабінетом Міністрів України. До складу кваліфікаційної ради входять відповідні фахівці наукових установ, вищих навчальних закладів, громадських об'єднань.

{Абзац третій частини першої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4051-IX від 30.10.2024}

Дозволи на проведення земляних (підводних) робіт на території місць бойових дій, місць загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, місць поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, надаються згідно з програмами, погодженими з відповідним органом охорони культурної спадщини.

2. Виконавець археологічних розвідок, розкопок зобов'язаний:

забезпечити збереження виявлених під час досліджень об'єктів культурної спадщини;

своєчасно здати звіт про дослідження органам, що видали дозвіл та кваліфікаційний документ;

передати всі знайдені під час досліджень рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини (антропогенні, антропологічні, палеозоологічні, палеоботанічні та інші об'єкти, що мають культурну цінність), на постійне зберігання визначеній у дозволі установі для занесення до державної частини Музейного фонду України;

передати польову документацію та звіт про проведені роботи до архівного підрозділу державної наукової установи у порядку, визначеному законодавством;

забезпечити належну консервацію об'єктів культурної спадщини, що мають культурну цінність, упорядкування території після завершення робіт.

{Абзац шостий частини другої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

3. Відповідний орган охорони культурної спадщини може призначати своїх уповноважених представників для здійснення нагляду за проведенням археологічних розкопок. Виконавець археологічних розкопок зобов'язаний сприяти представникам органів охорони культурної спадщини у здійсненні нагляду за проведенням розкопок.

4. Застосування металошукачів чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології на об'єктах культурної спадщини дозволяється тільки за наявності дозволу на їх використання та підлягає обов'язковій реєстрації у відповідному органі охорони культурної спадщини.

5. Власник або користувач земельної ділянки (у тому числі орендар) у межах території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць згідно з розпорядженням органу охорони культурної спадщини зобов'язаний не перешкоджати виконавцеві робіт, який має дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок на цій ділянці.

Власник або користувач (у тому числі орендар) земельної ділянки, на якій проводяться археологічні розвідки, розкопки, має право на відшкодування у повному обсязі шкоди, якої він зазнав у зв'язку з проведенням таких робіт.

{Стаття 35 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 36. Припинення земляних робіт у разі виявлення знахідки археологічного або історичного характеру

1. Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їх подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи.

{Частина перша статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

2. Земляні роботи можуть бути відновлені лише згідно з письмовим дозволом відповідного органу охорони культурної спадщини після завершення археологічних досліджень відповідної території.

Стаття 37. Захист об'єктів культурної спадщини

Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

{Частина друга статті 37 в редакції Законів № 2245-IV від 16.12.2004, № 2518-VI від 09.09.2010}

З метою захисту об'єктів археології, у тому числі тих, що можуть бути виявлені, проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок у випадках, передбачених Земельним кодексом України, погоджуються органами охорони культурної спадщини.

{Частина третя статті 37 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010; в редакції Закону № 5395-VI від 02.10.2012}

Розділ VI¹. ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 37¹. Державна політика у сфері охорони об'єктів всесвітньої спадщини

1. Об'єкти всесвітньої спадщини, що розташовані на території України, є предметом особливої охорони.

2. Завданнями державної політики у сфері охорони об'єктів всесвітньої спадщини є:

1) забезпечення виявлення, номінування, охорони, популяризації та передачі майбутнім поколінням об'єктів всесвітньої спадщини, що розташовані на території України, а також надання допомоги у виконанні завдань Конвенції іншим державам - сторонам Конвенції відповідно до їх запитів;

2) включення питань охорони об'єктів всесвітньої спадщини до загальних програм соціально-економічного розвитку держави;

3) здійснення постійного моніторингу стану збереження об'єктів всесвітньої спадщини;

4) забезпечення дотримання міжнародних стандартів у сфері охорони об'єктів всесвітньої спадщини, поєднання національних традицій і досягнень із світовим досвідом у зазначеній сфері;

5) участь у системі міжнародного співробітництва і допомоги для надання державам - сторонам Конвенції допомоги в зусиллях, спрямованих на збереження і виявлення об'єктів всесвітньої спадщини, що мають видатну універсальну цінність.

3. Виконання завдань державної політики у сфері охорони об'єктів всесвітньої спадщини покладається на центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 37². Правовий статус об'єкта всесвітньої спадщини

1. Об'єкт всесвітньої спадщини має правовий статус пам'ятки національного значення з урахуванням особливостей, встановлених Конвенцією, цим Законом і планом управління об'єктом всесвітньої спадщини.

2. Межі території об'єкта всесвітньої спадщини і його буферної зони позначаються відповідними знаками, форма та порядок встановлення яких визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини. Межі території об'єкта всесвітньої спадщини визначаються в номінаційному досяє. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, протягом місяця з дня включення об'єкта культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО забезпечує передачу відомостей про встановлені межі об'єкта всесвітньої спадщини для внесення до Державного земельного кадастру та до органу, відповідального за ведення містобудівного кадастру, як відомості про обмеження у використанні земель.

Режими використання об'єкта всесвітньої спадщини визначаються науково-проектною (науково-дослідною) документацією з визначення режимів використання об'єкта всесвітньої спадщини, що складається за результатами проведених досліджень та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина друга статті 37² в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

3. Проведенню містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні передусє інформування Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Рекомендації Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО щодо проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні є обов'язковими для виконання при проведенні таких робіт.

Стаття 37³. Управління об'єктом всесвітньої спадщини

1. Управління об'єктом всесвітньої спадщини забезпечує орган управління, утворений або визначений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2. Управління об'єктом всесвітньої спадщини здійснюється на основі плану управління, який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

3. План управління об'єктом всесвітньої спадщини визначає основні напрями та програми щодо захисту, збереження, інтеграції такого об'єкта в суспільне життя відповідно до положень Конвенції та інших міжнародних договорів України і, зокрема, включає:

- 1) визначення об'єкта всесвітньої спадщини;
- 2) топографічні показники;
- 3) визначення буферної зони об'єкта всесвітньої спадщини;
- 4) короткий опис видатної універсальної цінності об'єкта всесвітньої спадщини;
- 5) цілі, стратегію та завдання зі збереження, підтримання та представлення видатної універсальної цінності об'єкта всесвітньої спадщини;
- 6) методи управління об'єктом всесвітньої спадщини;
- 7) опис умов, обмежень і заборон щодо об'єкта всесвітньої спадщини, його території та буферної зони.

4. План управління об'єктом всесвітньої спадщини, включеним до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, переглядається відповідно до рекомендацій Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО або за необхідності, але не менше одного разу на п'ять років.

Стаття 37⁴. Повноваження органу управління об'єктом всесвітньої спадщини

1. До повноважень органу управління об'єктом всесвітньої спадщини належать:

1) здійснення заходів, передбачених планом управління об'єктом всесвітньої спадщини, та інших заходів, необхідних для збереження та охорони видатної універсальної цінності об'єкта всесвітньої спадщини;

2) здійснення заходів для недопущення пошкодження, руйнування об'єкта всесвітньої спадщини, а також для усунення загрози або можливої загрози видатній універсальній цінності об'єкта всесвітньої спадщини;

3) здійснення нагляду за виконанням будь-яких робіт на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні та інформування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, про загрозу видатній універсальній цінності об'єкта всесвітньої спадщини в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини;

4) здійснення моніторингу стану збереження об'єкта всесвітньої спадщини;

5) здійснення моніторингу виконання рішень Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;

6) забезпечення проведення наукових досліджень видатної універсальної цінності об'єкта всесвітньої спадщини, а також розроблення критеріїв її використання;

7) розроблення та подання на затвердження до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, змін до плану управління об'єктом всесвітньої спадщини;

8) формування заявки про надання міжнародної допомоги об'єкту всесвітньої спадщини;

9) участь у виконанні освітніх програм для популяризації об'єкта всесвітньої спадщини;

10) співпраця з фізичними та юридичними особами, міжнародними міжурядовими та неурядовими організаціями у сфері охорони об'єктів всесвітньої спадщини;

11) щорічне звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, про стан збереження об'єкта всесвітньої спадщини, стан виконання плану управління об'єктом всесвітньої спадщини, про забезпечення виконання Конвенції та рішень Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;

12) надання висновків до науково-проектної документації робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні щодо впливу таких робіт на видатну універсальну цінність об'єкта всесвітньої спадщини;

13) надання висновків до науково-проектної документації містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні щодо їх впливу на видатну універсальну цінність об'єкта всесвітньої спадщини;

14) надання висновків щодо можливості проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території об'єкта всесвітньої спадщини, в його буферній зоні.

2. Висновки органу управління об'єктом всесвітньої спадщини, визначені пунктами 12, 13, 14 частини першої цієї статті, є обов'язковими при проведенні відповідних робіт.

Стаття 37⁵. Наглядова рада об'єкта всесвітньої спадщини

1. З метою здійснення нагляду за станом збереження об'єкта всесвітньої спадщини центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, утворює наглядову раду, порядок формування якої визначається Кабінетом Міністрів України. Типове положення про наглядову раду об'єкта всесвітньої спадщини затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Наглядова рада об'єкта всесвітньої спадщини є колегіальним органом, склад якого затверджує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

3. Основними завданнями наглядової ради об'єкта всесвітньої спадщини є:

1) здійснення моніторингу виконання плану управління об'єктом всесвітньої спадщини;

2) перегляд плану управління об'єктом всесвітньої спадщини та внесення органу управління таким об'єктом пропозицій щодо змін до нього;

3) погодження щорічного звіту про стан збереження об'єкта всесвітньої спадщини та звіту про стан виконання плану управління об'єктом всесвітньої спадщини;

4) надання рекомендацій щодо організаційних, кадрових, проектних та фінансових заходів з метою збереження об'єкта всесвітньої спадщини;

5) розв'язання суперечностей щодо потреб розвитку та потреб збереження об'єкта всесвітньої спадщини.

Стаття 37⁶. Включення об'єктів культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що перебуває під загрозою

1. Об'єкт культурної спадщини, що може мати видатну універсальну цінність та відповідає критеріям, визначеним Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, номінується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, за рекомендацією Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток та визначних місць (IKOMOS), до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

2. Об'єкт всесвітньої спадщини, якому загрожує небезпека, зокрема загроза зникнення внаслідок прогресуючого руйнування, проведення великих громадських чи приватних робіт, швидкого розвитку міст і туризму, загроза руйнування у зв'язку із зміною призначення або права власності на землю, загроза серйозного пошкодження внаслідок невстановленої причини, занедбаності з будь-яких причин, загроза стихійного лиха чи інших природних або техногенних

катаклізмів, небезпека збройних конфліктів, виникнення пожежі, землетрусу, зсуву, вулканічного виверження, загроза зміни рівня води, повені, припливу, пропонується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, для включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що перебуває під загрозою.

3. Порядок включення об'єктів культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що перебуває під загрозою, визначається Конвенцією, правилами та процедурами Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

{Закон доповнено розділом VI¹ згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

Розділ VII. ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 38. Джерела фінансування охорони культурної спадщини

Фінансування охорони культурної спадщини здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів.

Джерелами фінансування заходів у сфері охорони культурної спадщини можуть бути кошти власників пам'яток чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, передбачених статтями 22 і 37 цього Закону, благодійні внески та пожертвування, у тому числі валютні, на охорону культурної спадщини та інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

Стаття 39. Фінансові обов'язки суб'єктів права власності на пам'ятки

Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління нею, забезпечує збереження, утримання в належному стані, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію та ремонт пам'ятки за власні кошти, якщо інше не передбачено відповідним договором або законом.

Стаття 40. Спеціальні кошти на фінансування охорони культурної спадщини

1. Спеціальними коштами на фінансування охорони культурної спадщини є кошти спеціальних фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів. Порядок формування та використання цих коштів встановлюється Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік та Верховною Радою Автономної Республіки Крим і сільськими, селищними та міськими радами.

{Частина другу статті 40 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

3. Кошти на фінансування охорони культурної спадщини не підлягають вилученню.

4. Органи охорони культурної спадщини є розпорядниками спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини.

Стаття 41. Використання спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини

1. Спеціальні кошти на фінансування охорони культурної спадщини можуть використовуватися на:

консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, збереження, охорону, облік, захист, популяризацію об'єктів культурної спадщини;

наукові дослідження у сфері охорони культурної спадщини;

розроблення та реалізацію або допомогу в розробці та реалізації програм і проектів щодо охорони культурної спадщини;

ведення документації, автоматизованої інформаційної системи банку даних про об'єкти культурної спадщини;

заходи щодо поширення інформації про охорону культурної спадщини;
підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у сфері охорони культурної спадщини;

допомогу об'єднанням громадян, національним меншинам в охороні культурної спадщини;
міжнародне співробітництво у сфері охорони культурної спадщини;
інші заходи щодо охорони культурної спадщини, які не суперечать чинному законодавству.

2. Забороняється витратити кошти, призначені для фінансування охорони культурної спадщини, на посередництво у здійсненні заходів у сфері охорони культурної спадщини та будівництво (створення) нових будівель, споруд (витворів).

{Частина друга статті 41 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 42. Пільгове оподаткування у сфері охорони культурної спадщини

Держава здійснює політику пільгового оподаткування у сфері охорони культурної спадщини.

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 43. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини

За незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, а також за умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин винні особи притягаються до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

{Стаття 43 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 44. Відповідальність юридичних осіб за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Відповідний орган охорони культурної спадщини накладає на юридичну особу, яка є власником або уповноваженим ним органом чи замовником робіт, такі фінансові санкції:

за проведення будь-яких незаконних робіт, що можуть завдати або завдали шкоди пам'ятці, її території, охоронюваній археологічній території, охоронним зонам, історичним ареалам населених місць, - у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за недодержання вимог щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами, умисне доведення їх до стану руйнації - у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за вчинення дій, передбачених абзацами другим і третім цієї частини, щодо об'єкта всесвітньої спадщини, його території, буферної зони - у розмірі від п'яти тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

{Частина першу статті 44 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

за неподання, несвоєчасне подання або подання явно недостовірної інформації про виявлені у процесі земляних, будівельних, шляхових, меліоративних та будь-яких інших робіт об'єкти культурної спадщини - у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору або за порушення ним режиму використання пам'ятки - у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

{Частина першу статті 44 доповнено абзацом згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

за невиконання припису органів охорони культурної спадщини - у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Частина першу статті 44 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом № 2457-VIII від 19.06.2018}

Рішення органу охорони культурної спадщини про застосування фінансових санкцій може бути оскаржено до суду.

Фінансові санкції, накладені органом охорони культурної спадщини, стягуються у встановленому законом порядку.

{Стаття 44 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 45. Порядок застосування фінансових санкцій за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Фінансові санкції, передбачені статтею 44 цього Закону, накладаються керівником, заступниками керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, головою чи заступником голови обласної, районної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, головою чи заступником голови відповідної місцевої ради після розгляду матеріалів, які засвідчують факт правопорушення.

{Частина перша статті 45 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

Про вчинення правопорушення, зазначеного у статті 44 цього Закону, особою, уповноваженою органом охорони культурної спадщини, складається акт. Керівник юридичної особи, стосовно якої складено акт, протягом трьох днів з моменту отримання акта може подати письмові пояснення до нього. Акт разом з іншими документами, що стосуються справи, у десятиденний термін з моменту складення акта надсилається посадовій особі, яка має право накладати фінансові санкції.

Рішення про накладення фінансових санкцій приймається протягом 10 днів після отримання документів, зазначених у частині другій цієї статті. Рішення про накладення фінансових санкцій оформлюється постановою, що надсилається юридичній особі, на яку накладено фінансові санкції.

Кошти, одержані у вигляді стягнень, передбачених у статті 44 цього Закону, зараховуються до спеціального фонду відповідного бюджету.

{Стаття 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2921-III від 10.01.2002; в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

Стаття 46. Адміністративна відповідальність за порушення вимог цього Закону

{Назва статті 46 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

1. За ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки, порушення режиму використання пам'ятки, порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території, проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці, зміну призначення пам'ятки, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини, ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, а також за невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної

спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності винні особи притягаються до адміністративної відповідальності відповідно до закону.

{Частина перша статті 46 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

{Частину другу статті 46 виключено на підставі Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

{Частину третю статті 46 виключено на підставі Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

4. Провадження у справах про адміністративні правопорушення здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 47. Відшкодування шкоди

1. Застосування фінансових санкцій, адміністративних стягнень або кримінального покарання не звільняє винного від обов'язку відшкодувати шкоду, завдану власникові пам'ятки або уповноваженому ним органів, особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, охоронюваною археологічною територією.

2. Шкода, завдана власникові пам'ятки або уповноваженому ним органів, особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, охоронюваною археологічною територією, відшкодовується відповідно до закону.

3. Юридичні і фізичні особи, які завдали шкоди пам'яткам, їхнім територіям (у тому числі незаконним будівництвом), зобов'язані відновити пам'ятки та їхні території, а якщо відновлення неможливе - відшкодувати шкоду відповідно до закону.

Розділ IX. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 48. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону культурної спадщини, застосовуються правила міжнародного договору України.

{Статтю 49 виключено на підставі Закону № 2457-VIII від 19.06.2018}

Розділ X. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім пунктів 2-4 частини четвертої розділу X, які набирають чинності з 1 січня 2001 року.

Частина сьома статті 32 цього Закону втрачає чинність з 1 січня 2023 року.

{Пункт 1 розділу X доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

2. Кабінетові Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про охорону культурної спадщини";

розробити і привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Об'єкти, включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури відповідно до Закону Української РСР "Про охорону і використання пам'яток історії та культури", визнаються пам'ятками відповідно до цього Закону.

4. Внести до деяких законодавчих актів України такі зміни:

{Підпункт 1 пункту 4 розділу X втрачає чинність з 01.01.2002 року на підставі Кодексу № 2768-III від 25.10.2001}

{Підпункт 2 пункту 4 розділу X втратив чинність на підставі Кодексу № 2755-VI від 02.12.2010}

{Підпункт 3 пункту 4 розділу X втратив чинність на підставі Кодексу № 2755-VI від 02.12.2010}

{Підпункт 4 пункту 4 розділу X втратив чинність на підставі Кодексу № 2755-VI від 02.12.2010}

5. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон Української РСР "Про охорону і використання пам'яток історії та культури" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1978 р., № 30, ст. 426; 1984 р., № 7, ст. 145);

Постанову Верховної Ради Української РСР від 13 липня 1978 року "Про порядок введення в дію Закону Української РСР "Про охорону і використання пам'яток історії та культури" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1978 р., № 30, ст. 427).

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
8 червня 2000 року
№ 1805-III

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону археологічної спадщини

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2518-VI від 09.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст.22
№ 2947-VI від 13.01.2011, ВВР, 2011, № 32, ст.316
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62}

{У тексті Закону слово "будівельних" виключено згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з охороною археологічної спадщини України - невід'ємної частини культурної спадщини людства, вразливого і невідновлюваного джерела знань про історичне минуле, а також визначає права та обов'язки дослідників археологічної спадщини.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

археологічна спадщина України (далі - археологічна спадщина) - сукупність об'єктів археологічної спадщини, що перебувають під охороною держави, та пов'язані з ними території, а також рухомі культурні цінності (археологічні предмети), що походять з об'єктів археологічної спадщини;

археологічна розвідка - вид наукового дослідження археологічної спадщини, не пов'язаний з руйнуванням культурного шару (крім обмеженого шурфування для визначення товщини культурного шару) об'єкта археологічної спадщини і спрямований на виявлення, локалізацію (картографування), інтерпретацію об'єктів археологічної спадщини, уточнення даних про вже відомі об'єкти археологічної спадщини;

археологічні розкопки - вид наукового дослідження археологічної спадщини, спрямований на пошук і вивчення археологічних залишків на території об'єкта археологічної спадщини, що здійснюється шляхом систематичного обстеження земної чи підводної поверхні та включає земляні і підводні роботи, наслідком яких може бути часткове або повне руйнування досліджуваного об'єкта;

дозвіл - документ установленого зразка, виданий центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, що дає право на проведення археологічних розвідок, розкопок на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, історичних ареалах населених місць, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею та водою;

дослідник археологічної спадщини (далі - археолог) - вчений (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), який має відповідну фахову освіту і кваліфікацію, професійно здійснює археологічні дослідження із складенням наукової звітності та публікацією наукових результатів;

кваліфікаційний документ - посвідчення установленого зразка, що визначає фаховий рівень дослідника;

наукове дослідження археологічної спадщини (далі - археологічне дослідження) - наукова діяльність, спрямована на здобуття нових знань про об'єкти археологічної спадщини, закономірності розвитку давнього суспільства і людини на основі результатів аналізу археологічних матеріалів і документованої інформації (публікацій, наукових звітів тощо) археологічного характеру;

об'єкт археологічної спадщини (далі - археологічний об'єкт) - місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їх частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, створені людиною, незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінності з археологічного, антропологічного та етнографічного погляду і повністю або частково зберегли свою автентичність;

охорона археологічної спадщини - комплекс заходів, що здійснюються відповідно до законодавства органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, громадянами, спрямованих на ведення обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікацію, картографування, державну реєстрацію), захист, збереження, належне утримання, відповідне використання, консервацію, реставрацію, реабілітацію та музеєфікацію об'єктів археологічної спадщини, а також поширення знань про археологічну спадщину;

пам'ятка археології (далі - археологічна пам'ятка) - археологічний об'єкт національного або місцевого значення, занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

{Стаття 1 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 2. Законодавство України про охорону археологічної спадщини

Законодавство України про охорону археологічної спадщини складається з Конституції України, Земельного кодексу України, Закону України "Про охорону культурної спадщини", міжнародних договорів України з питань охорони археологічної спадщини, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Закону та інших нормативно-правових актів України.

Стаття 3. Основні завдання законодавства України про охорону археологічної спадщини

Основними завданнями законодавства України про охорону археологічної спадщини є:

регулювання суспільних відносин у сфері охорони, дослідження та збереження археологічної спадщини;

забезпечення права громадян на пізнання археологічної спадщини України;

забезпечення археологам - громадянам України права на проведення археологічних досліджень;

визначення повноважень державних органів у сфері охорони археологічної спадщини;

{Абзац п'ятий частини першої статті 3 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

сприяння державній політиці у сфері охорони, дослідження та збереження археологічної спадщини;

визначення видів об'єктів археологічної спадщини (археологічних об'єктів культурної спадщини);

визначення відповідних прав та обов'язків осіб, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти чи предмети;

{Абзац восьмий частини першої статті 3 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

створення необхідних умов для забезпечення охорони об'єктів археологічної спадщини;

створення нормативно-правової бази з охорони, збереження, дослідження археологічної спадщини;

визначення критеріїв щодо видачі кваліфікаційних документів та дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території археологічної пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею або водою;

{Абзац одинадцятий частини першої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

правове регулювання фінансування охорони і дослідження археологічної спадщини.

Розділ II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЮ СПАДЩИНОЮ

Стаття 4. Органи управління у сфері охорони археологічної спадщини

Державне управління у сфері охорони археологічної спадщини здійснюється Кабінетом Міністрів України та спеціально уповноваженими органами охорони культурної спадщини.

До спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини належать:

центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини;

{Абзац другий частини другої статті 4 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим;

{Абзац третій частини другої статті 4 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації;

{Абзац четвертий частини другої статті 4 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

виконавчий орган сільської, селищної, міської ради.

{Абзац п'ятий частини другої статті 4 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 4 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 5. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері охорони археологічної спадщини

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері охорони археологічної спадщини належить:

забезпечення здійснення державної політики у сфері охорони археологічної спадщини;

здійснення державного контролю у сфері охорони археологічної спадщини;

внесення об'єктів археологічної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

визначення археологічних установ та музеїв, яким надається право утримання археологічних пам'яток, а також їх купівлі;

затвердження методик і нормативів оцінки археологічних пам'яток.

Кабінет Міністрів України здійснює також інші повноваження, передбачені законами України у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 6. Повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, належать:

розроблення, затвердження та погодження нормативно-правових актів, що регулюють питання охорони археологічної спадщини;

оголошення топографічно визначених територій чи водних об'єктів, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;

науково-методичне керівництво з питань охорони і використання археологічної спадщини;

здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України.

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, належать:

ведення державного обліку об'єктів археологічної спадщини;

визначення меж територій археологічних пам'яток національного значення, затвердження зон їх охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць та встановлення режиму їх використання;

здійснення нагляду за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування, музеєфікації та інших робіт на об'єктах археологічної спадщини і в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях,

в історичних ареалах населених місць відповідно до закону;

погодження проектів відведення земельних ділянок на території пам'яток та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць відповідно до закону;

погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць з урахуванням експертного висновку за результатами наукової археологічної експертизи зазначених проектів;

видача дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок на території пам'ятки, в зонах охорони, на охоронюваній археологічній території, в історичних ареалах населених місць, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею та водою;

заборона будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, що загрожує об'єкту археологічної спадщини або порушує вимоги законодавства про охорону археологічної спадщини, в порядку, встановленому законом;

видача розпоряджень та приписів щодо охорони археологічних пам'яток, припинення робіт на таких пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо такі роботи виконуються за відсутності затверджених або погоджених відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

застосування фінансових санкцій за порушення вимог цього Закону;

здійснення контролю за переміщенням археологічних предметів через державний кордон;

здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України.

{Стаття 6 в редакції Законів № 2518-VI від 09.09.2010, № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 7. Повноваження інших органів охорони культурної спадщини

До повноважень органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласної, районної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради належать:

{Абзац перший статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

здійснення контролю за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів щодо охорони археологічної спадщини;

визначення меж територій археологічних пам'яток місцевого значення, затвердження зон їх охорони;

забезпечення в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці належного захисту та утримання об'єктів археологічної спадщини;

здійснення відповідно до закону нагляду за станом схоронності археологічних пам'яток;

погодження у випадках, передбачених законом проектів відведення земельних ділянок;

{Абзац шостий статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт, виконання яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони, з урахуванням експертного висновку за результатами наукової археологічної експертизи зазначених проектів;

реєстрація кваліфікаційних документів та дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею та водою;

видання розпоряджень і приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо такі роботи виконуються за відсутності затверджених або погоджених відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

здійснення інших повноважень відповідно до закону.

{Стаття 7 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 7¹. Порядок надання дозволів, погоджень органами охорони культурної спадщини

Дозволи і погодження, передбачені цим Законом, надаються органами охорони культурної спадщини безоплатно.

Рішення про надання або відмову в наданні дозволу чи погодження приймається органом охорони культурної спадщини протягом одного місяця з дня подання фізичною чи юридичною особою відповідних документів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Набуття суб'єктом господарювання права на провадження певних дій для здійснення господарської діяльності, щодо яких цим Законом передбачено отримання дозволу чи погодження, за декларативним принципом забороняється.

{Закон доповнено статтею 7¹ згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 8. Державний облік археологічної спадщини

Археологічні пам'ятки і предмети підлягають державному обліку незалежно від підпорядкування і форми власності.

Державний облік археологічної спадщини здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 5461-VI від 16.10.2012}

Державний облік археологічної спадщини включає її виявлення, фіксацію, визначення наукової та культурної цінності, картографування і паспортизацію, складання списку і зводу археологічних пам'яток, облік та інвентаризацію археологічних колекцій незалежно від відомчої належності і форми власності.

Порядок ведення державного обліку археологічної спадщини визначає Кабінет Міністрів України.

{Частина четверта статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Розділ III. НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 9. Види та принципи наукових досліджень археологічної спадщини

Наукові дослідження археологічної спадщини включають:

вивчення історико-архівних даних щодо об'єктів археологічної спадщини;

польові дослідження (археологічні розвідки, розкопки, інші земляні і підводні роботи);

{Абзац третій частини першої статті 9 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

післяпольові дослідження (шифрування, реставрація, замальовування та фотографування знахідок, архівні, лабораторні та інші види вивчення археологічних пам'яток і предметів, знайдених під час польових досліджень тощо).

{Абзац четвертий частини першої статті 9 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Принципами наукового дослідження археологічної пам'ятки є:

застосування, де це можливо, неруйнівних методів дослідження;

завдання якнайменшої шкоди об'єктам археологічної спадщини та запобігання тому, щоб об'єкти археологічної спадщини залишалися розкритими після завершення польових досліджень без забезпечення їхнього належного збереження, консервації та раціонального використання;

проведення наукової фіксації усіх етапів дослідження і всіх виявлених знахідок та інших матеріальних залишків;

публікація результатів наукового дослідження археологічної пам'ятки.

{Статтю 9¹ виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 10. Право на проведення наукових досліджень археологічної спадщини

Право на проведення наукових досліджень археологічної спадщини надається виключно археологам, які мають практичний досвід проведення археологічних робіт (розкопок, розвідок), виконують вимоги законодавства України про охорону культурної спадщини.

Проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою, здійснюється за дозволом, виданим центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини. Порядок видачі дозволів визначається Кабінетом Міністрів України.

{Частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 5461-VI від 16.10.2012}

Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок надаються за умови дотримання археологом вимог охорони археологічної спадщини та наявності у нього кваліфікаційного документа, виданого кваліфікаційною радою, створеною відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини".

{Частина третя статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних та підводних робіт для пошуку об'єктів археологічної спадщини або пов'язаних з ними рухомих предметів за відсутності передбаченого законом дозволу, зокрема на використання металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології, є незаконним.

{Частина четверта статті 10 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 11. Науковий звіт дослідника археологічної спадщини

Археолог, який здійснює археологічне дослідження на території України, надає до початку наступного польового сезону науковий звіт про виконані в попередньому польовому сезоні археологічні роботи органу, що видав дозвіл, та визначеним Кабінетом Міністрів України державній архівній установі чи архівному підрозділу державної наукової установи.

Вимоги до складення та порядку подання наукового звіту затверджуються вченою радою Інституту археології Національної академії наук України.

Наукові звіти підлягають довічному зберіганню.

{Стаття 11 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 12. Інститут археології Національної академії наук України

Інститут археології Національної академії наук України є державною науковою установою у сфері дослідження археологічної спадщини, що відповідно до законодавства:

організує і здійснює наукові та науково-рятувальні дослідження археологічних об'єктів;

координує наукові дослідження, що здійснюються на території України науковими установами та організаціями незалежно від їх підпорядкування та форми власності;

розробляє, затверджує та впроваджує наукові методики дослідження археологічної спадщини;

здійснює наукову археологічну експертизу програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт, виконання яких може негативно позначитися на стані об'єктів археологічної спадщини, їх територій та зон охорони;

веде науковий архів звітів про археологічні дослідження;

здійснює наукову експертизу результатів дослідження археологічної спадщини;

формує кваліфікаційну раду з питань видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів).

{Статтю 12 доповнено абзацом восьмим згідно із Законом № 2947-VI від 13.01.2011}

{Стаття 12 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 13. Участь громадськості в охороні археологічної спадщини

Громадські організації, громадяни сприяють органам охорони культурної спадщини у проведенні практичних заходів з виявлення, вивчення, обліку та охорони об'єктів археологічної спадщини, популяризації серед населення знань про них та пам'яткоохоронного законодавства, здійснюють громадський контроль за станом збереження, використанням, консервацією та музеєфікацією пам'яток археології.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Українського фонду культури, інших громадських організацій, а також громадян з охорони археологічної спадщини.

Стаття 14. Правовий статус археологічної експедиції

Археологічна експедиція за своїм правовим статусом може бути як окремим підрозділом юридичної особи (наукової установи, навчального закладу, музейної установи тощо), так і юридичною особою державної або комунальної форми власності, статутна діяльність якої передбачає проведення наукового дослідження археологічної спадщини.

Керівництво діяльністю археологічної експедиції у сфері дослідження археологічної спадщини здійснює археолог, який одержав кваліфікаційний документ та дозвіл на проведення відповідних робіт на об'єкті археологічної спадщини.

{Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Археологічна експедиція може утворюватися Інститутом археології Національної академії наук України, науковими установами Національної академії наук України, в яких є археологічні відділи, вищими навчальними закладами III або IV рівня акредитації державної форми власності в межах програм підготовки студентів, адміністраціями історико-культурних заповідників, музеями державної та комунальної форми власності, у штаті яких працюють археологи, які мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом.

{Частина третя стаття 14 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Археологічні експедиції, загони і групи перебувають під охороною держави. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації і громадяни надають допомогу і сприяють проведенню археологічних досліджень.

{Частина четверта статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Розділ IV. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ДОСЛІДНИКІВ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 15. Права та обов'язки дослідника археологічної спадщини

Дослідник археологічної спадщини має право на:

поновлення наукових досліджень об'єкта археологічної спадщини, що він досліджував раніше;

доступ до польової документації, наукових звітів та археологічних предметів, виявлених ним під час археологічних досліджень.

Дослідник археологічної спадщини зобов'язаний:

дотримуватися принципів наукового дослідження археологічної спадщини, визначених цим Законом;

здійснювати археологічні дослідження відповідно до вимог законодавства про охорону культурної спадщини, зокрема нормативно-правових актів центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

передати всі виявлені під час досліджень археологічні предмети на постійне зберігання визначеній у дозволі установі для занесення до державної частини Музейного фонду України;

надати польову документацію та науковий звіт про проведені роботи органу, що видав дозвіл, та визначеним Кабінетом Міністрів України державній архівній установі чи архівному підрозділу державної наукової установи у встановленому законодавством порядку для занесення до Національного архівного фонду;

забезпечити належну консервацію відповідних об'єктів культурної спадщини, упорядження території після завершення робіт.

{Стаття 15 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 16. Реалізація прав на наукове дослідження і одержання наукового результату

Одержана в результаті археологічних досліджень наукова інформація є об'єктом права інтелектуальної власності відповідно до законодавства України.

Підставами виникнення права інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень наукову інформацію є: одержання такої інформації в результаті польових або інших археологічних досліджень; створення інформації своїми силами і за свій рахунок; виконання будь-якого договору, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.

Право інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень наукову інформацію регулюється цим Законом, законами України "Про науково-технічну інформацію", "Про авторське право і суміжні права" та іншими актами законодавства України. Право власності на наукову інформацію, одержану або створену кількома громадянами або юридичними особами, визначається договором, укладеним між співвласниками цієї інформації.

Спори про право інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень інформацію вирішуються відповідно до законів України.

Стаття 17. Право на публікацію результатів наукових досліджень археологічної спадщини

Археолог, який здійснив археологічні дослідження, має виключне право на публікацію одержаної в результаті польових і післяпольових досліджень наукової інформації в порядку, встановленому частиною першою статті 15 та статтею 28 Закону України "Про авторське право і суміжні права".

Стаття 18. Знахідки, одержані в результаті археологічних досліджень

Знахідки, одержані в результаті археологічних досліджень (нерухомі та рухомі предмети, які були пов'язані з об'єктом археологічної спадщини і виявлені під час археологічних досліджень), є державною власністю. Вони підлягають обліку та класифікації відповідно до методик, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини. Правовий режим скарбу визначається законодавством України.

{Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2518-VI від 09.09.2010, № 5461-VI від 16.10.2012}

З моменту виявлення і до передачі на зберігання згідно із законодавством України знахідки охороняються державою нарівні з об'єктами музейного фонду України.

Знахідки підлягають передачі на зберігання до визначених у дозволі на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею та водою, фондів музеїв, у яких зберігаються музейні колекції і предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України.

{Частина третя статті 18 в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010}

У тому випадку, коли досліджені елементи археологічної спадщини залишаються на місці (in situ), археолог разом з відповідним органом охорони культурної спадщини вживають заходів щодо їх консервації або музеєфікації. Фінансування таких заходів проводиться відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини".

Стаття 19. Обов'язки юридичних і фізичних осіб, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти

{Назва статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Юридичні і фізичні особи, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти або предмети, зобов'язані:

{Абзац перший статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

дотримуватися всіх вимог законодавства щодо охорони і використання археологічних об'єктів або предметів;

{Абзац другий статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

виконувати всі необхідні роботи виробничого характеру згідно з дозволом;

негайно інформувати про нововиявлені об'єкти або предмети в межах території, яку вони використовують для своєї діяльності;

сприяти і не перешкоджати будь-яким роботам з виявлення, обліку та вивчення археологічних об'єктів або предметів.

Розділ V. ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ, ЗАХИСТУ, ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 20. Джерела фінансування охорони, захисту, дослідження археологічної спадщини

Фінансування охорони археологічної спадщини здійснюється за рахунок загального і спеціального фондів Державного бюджету України.

Джерелами фінансування заходів у сфері охорони, захисту, дослідження археологічної спадщини можуть бути кошти власників археологічних об'єктів чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, благодійні внески та пожертвування, у тому числі валютні, на охорону археологічної спадщини та інші джерела, не заборонені законодавством України.

Розділ VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ

Стаття 21. Принципи та види міжнародного співробітництва України у сфері охорони археологічної спадщини

Археологічна спадщина України є невід'ємною складовою археологічної спадщини Європи і людства в цілому. Україна заохочує міжнародні обміни інформацією про археологічні дослідження, сприяє міжнародним контактам археологів.

Держава дбає про налагодження і розвиток співробітництва з іноземними державами та міжнародними організаціями для запобігання незаконним археологічним розкопкам, незаконним ввезенню, вивезенню і передачі права володіння на рухомі предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини.

{Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-VI від 09.09.2010}

Держава створює необхідні правові та економічні умови для здійснення у сфері охорони археологічної спадщини вільних та рівноправних відносин з іноземними науковими установами та організаціями, іноземними та міжнародними науковими товариствами і об'єднаннями, якщо ці відносини не суперечать законодавству України.

Міжнародне договірно-правове, інформаційне, наукове співробітництво у сфері охорони археологічної спадщини здійснюється у формах, що не суперечать законодавству України.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору України.

Розділ VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 22. Відповідальність за порушення законодавства України про охорону археологічної спадщини

Юридичні і фізичні особи, дії або бездіяльність яких завдали шкоди археологічній спадщині, несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

Розділ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про охорону археологічної спадщини";

розробити і привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину дев'яту статті 118 Земельного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 3-4, ст. 27) викласти у такій редакції:

"9. Проект відведення земельної ділянки погоджується з органом по земельних ресурсах, природоохоронним і санітарно-епідеміологічним органами, органами архітектури і охорони культурної спадщини та подається на розгляд відповідних місцевої державної адміністрації або органу місцевого самоврядування";

2) статтю 298 Кримінального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131) викласти у такій редакції:

"Стаття 298. Знищення, руйнування або пошкодження пам'яток - об'єктів культурної спадщини та самовільне проведення пошукових робіт на археологічній пам'ятці

1. Умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження пам'яток - об'єктів культурної спадщини -

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені щодо пам'яток національного значення, -

караються позбавленням волі на строк до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини, -

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років".

Президент України

Л. КУЧМА

**м. Київ
18 березня 2004 року
№ 1626-IV**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про культуру

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 4731-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 15, ст.98

№ 5029-VI від 03.07.2012, ВВР, 2013, № 23, ст.218

№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62

№ 1166-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 20-21, ст.745

№ 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40

№ 911-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.50

№ 954-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.102 - щодо набрання чинності Закону див.

Закон № 1656-VIII від 06.10.2016

№ 955-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.103

№ 2054-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 26, ст.298

№ 2145-VIII від 05.09.2017, ВВР, 2017, № 38-39, ст.380

№ 2269-VIII від 18.01.2018, ВВР, 2018, № 12, ст.68

№ 2458-VIII від 19.06.2018, ВВР, 2018, № 34, ст.257

№ 2481-VIII від 03.07.2018, ВВР, 2018, № 36, ст.274

№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371

№ 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81

№ 385-IX від 17.12.2019, ВВР, 2020, № 15, ст.94

№ 447-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 29, ст.189

№ 524-IX від 04.03.2020, ВВР, 2020, № 38, ст.279

№ 692-IX від 16.06.2020, ВВР, 2020, № 43, ст.371

№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408

№ 1432-IX від 29.04.2021, ВВР, 2021, № 31, ст.246

№ 1724-IX від 08.09.2021, ВВР, 2021, № 50, ст.396

№ 2310-IX від 19.06.2022

№ 2849-IX від 13.12.2022, ВВР) 2023, №№ 47-50, ст.120

№ 3120-IX від 29.05.2023, ВВР, 2023, № 76, ст.265

№ 3152-IX від 10.06.2023, ВВР, 2023, № 78, ст.275

№ 3792-IX від 06.06.2024}

{Установити, що у 2016 році норми і положення частини третьої статті 22, абзацу другого частини першої, частини третьої статті 29 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України згідно із Законом № 928-VIII від 25.12.2015}

{Установити, що у 2017 році норми і положення абзацу другого частини першої статті 29 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 1801-VIII від 21.12.2016}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" у всіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон визначає правові засади діяльності у сфері культури, регулює суспільні відносини, пов'язані із створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної спадщини та культурних цінностей, і спрямований на забезпечення доступу до них.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

1) базова мережа закладів культури - комплекс закладів культури, інших підприємств, установ, організацій, закладів освіти сфери культури державної та комунальної форм власності, діяльність

яких спрямована на створення умов для забезпечення: розвитку творчості людини, професійної художньо-творчої самореалізації особистості та отримання кваліфікацій у різних видах мистецтва; підготовки кадрів у сфері культури; збирання, збереження, використання і поширення інформації про матеріальні та духовні культурні цінності, наукові розробки; цілісності культурного простору України, доступності національного культурного надбання; дотримання прав громадян у сфері культури;

{Пункт 1 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

1⁻¹) базовий набір культурних послуг - перелік, зміст та обсяг культурних послуг, які обов'язково мають надаватися жителям територіальної громади для забезпечення доступу до читання та інформації, музейних предметів, кінофільмів, можливостей для творчого самовираження, мистецької освіти;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 1⁻¹ згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

2) вітчизняний (національний) культурний продукт - культурні блага і культурні цінності, створені (надані) вітчизняним виробником;

3) грант - фінансові ресурси, що надаються на безповоротній основі суб'єкту, який провадить діяльність у сфері культури, для реалізації культурно-мистецького проекту;

3⁻¹) державна політика у сфері культури - нормативно-правова, регуляторна (адміністративна, економічна, фінансова) та публічна діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, спрямована на забезпечення культурних потреб громадян відповідно до пріоритетів суспільного розвитку;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 3⁻¹ згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

4) діяльність у сфері культури (культурна діяльність) - творча, господарська, наукова, бібліотечна, інформаційна, музейна, освітня, культурно-дозвілєва та розважальна діяльність, спрямована на створення, тиражування, розповсюдження, демонстрування, популяризацію, збереження і використання культурних благ та культурних цінностей для задоволення культурних потреб громадян;

5) заклад культури - юридична особа, основною діяльністю якої є діяльність у сфері культури, або структурний підрозділ юридичної особи, функції якого полягають у провадженні діяльності у сфері культури;

5⁻¹) заклад освіти сфери культури - юридична особа, що забезпечує здобуття мистецької освіти та/або підготовку кадрів у сферах культури та мистецтв;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 5⁻¹ згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

5⁻²) креативні індустрії - види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження;

{Частину першу статті 1 доповнено згідно із Законом № 2458-VIII від 19.06.2018; в редакції Закону № 692-IX від 16.06.2020}

5⁻³) креативний продукт - товари та послуги, що створені/надані за результатами культурного (мистецького) та/або креативного вираження і мають високу додану вартість;

{Частину першу статті 1 доповнено згідно із Законом № 692-IX від 16.06.2020}

6) культура - сукупність матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого і збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту та відображає рівень розвитку цієї спільноти;

6⁻¹) культурна послуга - дії фізичних та/або юридичних осіб, які провадять культурну діяльність, спрямовані на задоволення культурних, інтелектуальних потреб людини, забезпечення творчого, духовного розвитку особистості, що мають визначену вартість та споживаються в процесі надання (виконання) цих дій;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 6¹ згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

7) культурний простір України - сфера, в якій відповідно до законодавства провадиться культурна діяльність та задовольняються культурні, інформаційні та дозвіллі потреби громадян, що охоплює, зокрема, телебачення, радіомовлення, періодичні друковані видання та книговидавничу продукцію, ринок культурних благ, а також культурно-мистецьке середовище;

{Пункт 7 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2054-VIII від 23.05.2017}

8) культурні блага - товари та послуги, що виробляються в процесі провадження діяльності у сфері культури для задоволення культурних потреб громадян (книги, художні альбоми, аудіовізуальні твори та їх демонстрування, аудіопродукція (музичні звукозаписи), твори та документи на новітніх носіях інформації, вироби художніх промислів, театральні та циркові вистави, концерти, культурно-освітні послуги тощо);

9) культурно-мистецька громадськість - митці та працівники закладів культури, інші працівники, об'єднані в професійні творчі спілки, національно-культурні товариства;

{Пункт 10 частини першої статті 1 виключено на підставі Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

11) культурно-мистецький проект - форма культурної діяльності з визначеними метою і строком реалізації (досягнення мети), а також цільовим фінансуванням згідно з кошторисом (бюджетом);

11¹) мистецька освіта - спеціалізована освіта у сферах культури та мистецтв;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

12) мистецтво - творча художня діяльність у сферах: літератури, архітектури, скульптури, живопису, графіки, декоративно-вжиткового мистецтва, музики, танцю, театру, кіно та інші види діяльності людини, що відображають дійсність у художніх образах;

13) мистецьке аматорство - непрофесійна творча діяльність окремих осіб або колективів, що не є для них основним заняттям і не має на меті отримання доходів;

13¹) музичний недраматичний твір - змістовно завершений музичний твір з текстом або без тексту, не призначений для сценічного показу або театральної постановки, а також публічного виконання у театральному мистецтві;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 13¹ згідно із Законом № 2310-IX від 19.06.2022}

14) національне культурне надбання - сукупність унікальних культурних цінностей, об'єктів культурної спадщини, що мають виняткове історичне значення для формування культурного простору України;

15) національно-культурна державна цільова програма - програма, спрямована на створення сприятливих умов національно-культурного розвитку, збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини, та цільова регіональна програма у сфері культури, що передбачають вирішення питань, пов'язаних з діяльністю та розвитком базової мережі закладів культури всіх рівнів або відповідного рівня, а також реалізацію культурно-мистецьких проектів і здійснення державними та недержавними закладами культури заходів, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів;

15¹) національний музичний продукт - музичний продукт (фонограма, відеограма, музичний кліп), який містить виконання музичного твору з текстом українською мовою або мовою корінних народів України або музичного твору без тексту, а також відповідає кожній з таких ознак:

виконавцем або одним з виконавців є громадянин України і/або фізична особа - іноземець, особа без громадянства, яка постійно або тимчасово проживає в Україні;

виробником фонограми, відеограми, музичного кліпу є громадянин України і/або фізична особа - іноземець, особа без громадянства, яка постійно або тимчасово проживає в Україні, і/або юридична особа, зареєстрована за законодавством України;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 15¹ згідно із Законом № 2310-IX від 19.06.2022}

16) нематеріальна культурна спадщина - звичаї, форми показу та вираження, знання, навички, що передаються від покоління до покоління, постійно відтворюються спільнотами та групами під впливом їхнього досвіду, оточення, взаємодії з природою, історії та формують у них почуття самобутності та наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного розмаїття і творчості людини;

17) об'єкти культурного призначення - цілісні майнові комплекси клубних закладів (клубів, будинків культури, палаців культури тощо), парків культури та відпочинку, бібліотек, музеїв, архівів історико-культурних заповідників, театральних видовищних закладів (театрів, філармоній, концертних організацій, музичних колективів, ансамблів тощо), кінотеатрів, інших закладів культури; пам'ятки культурної спадщини, предмети колекцій, зібрання, фонди, будівлі, споруди культурного призначення та інші культурні цінності;

18) працівник культури (працівник у сфері культури) - професійний творчий працівник або працівник закладу культури чи інша фізична особа, яка провадить діяльність у сфері культури;

19) професійний творчий працівник - особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури та мистецтва;

20) суб'єкти діяльності у сфері культури - фізичні та юридичні особи, що провадять культурну діяльність або реалізують владні повноваження у сфері культури;

21) творча діяльність - діяльність із створення, інтерпретації та виконання творів.

{Пункт 21 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

2. Термін "культурні цінності" вживається у значенні, наведеному у Законі України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей".

{Частина друга статті 1 в редакції Закону № 692-IX від 16.06.2020}

Стаття 2. Законодавство України про культуру

1. Законодавство України про культуру складається з Конституції України, цього Закону та інших законів, що регламентують діяльність у сфері культури, міжнародних договорів з питань культури, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інших нормативно-правових актів.

2. Законодавство України про культуру регулює:

1) діяльність у сфері:

художньої літератури, кінематографії, театального, музичного, хореографічного, пластичного, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, фотомистецтва, дизайну;

нематеріальної культурної спадщини, в тому числі народної культури (фольклор, традиції, звичаї і обряди, діалекти і говірки, народні художні промисли та ремесла, історична топоніміка тощо);

охорони національного культурного надбання, в тому числі культурної спадщини;

музейної справи, колекціонування;

архівної справи;

бібліотечної справи;

книговидання, створення видавничої продукції, її розповсюдження і використання;

створення і розповсюдження фонограмної та аудіовізуальної продукції;

мистецької освіти та її науково-методичного забезпечення;

{Абзац десятий пункту 1 частини другої статті 2 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

наукових досліджень у сфері культури;

міжнародних культурних зв'язків, а також переміщення культурних цінностей через державний кордон;

виробництва матеріалів та обладнання, необхідних для збереження, створення і використання культурних цінностей та культурної спадщини;

2) іншу діяльність, основною метою якої є створення, збереження, розповсюдження і використання культурних цінностей, культурної спадщини та культурних благ.

3. Законодавство України про культуру має на меті:

забезпечення реалізації і захист конституційних прав громадян України у сфері культури - створення правових гарантій для вільного провадження культурної діяльності, свободи творчості, доступу до культурних цінностей, культурної спадщини та інформації про них;

збереження і примноження національного культурного надбання;

врегулювання відносин суб'єктів діяльності у сфері культури щодо інтелектуальної власності у сфері культури, забезпечення реалізації та захист авторського права і суміжних прав;

визначення пріоритетів державної політики у сфері культури, форм, підстав, умов та порядку надання державної підтримки культури, гарантій невтручання держави у творчі процеси, механізму впливу громадськості на формування і реалізацію державної політики у сфері культури.

4. Відносини у сфері культури, що стосуються охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності, врегульовуються законодавством про інтелектуальну власність з урахуванням положень цього Закону.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері культури

1. Основними засадами державної політики у сфері культури є:

визнання культури одним з основних факторів самобутності Українського народу - громадян України всіх національностей (далі - Український народ);

сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури;

захист і збереження культурної спадщини та культурних цінностей як основи національної культури, турбота про розвиток культури;

сприяння утвердженню гуманістичних ідей, високих моральних засад у суспільному житті;

формування ненасильницької культури в суспільстві, поваги до прав і свобод людини, унеможливлення її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності;

{Частину першу статті 3 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3792-IX від 06.06.2024}

забезпечення свободи творчості та форм культурного самовираження, захист прав інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав;

гарантування прав громадян у сфері культури;

забезпечення доступності для кожного якісних культурних послуг;

інклюзивність;

створення умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня, естетичного виховання громадян, доступності мистецької освіти, задоволення культурних потреб Українського народу, розвитку закладів культури незалежно від форми власності, залучення у

сферу культури інвестицій, коштів від надання платних послуг, благодійної діяльності, з інших не заборонених законодавством джерел;

сприяння діяльності професійних творчих спілок та громадських організацій у сфері культури, активному функціонуванню державної мови в культурному просторі України, доступу громадян до культурних благ;

визначення естетичного виховання дітей та юнацтва пріоритетом розвитку культури;

забезпечення діяльності базової мережі закладів культури;

підтримка діяльності у сфері культури, пов'язаної з виготовленням і розповсюдженням електронних та друкованих медіа, аудіо- та аудіовізуальної продукції, розробленням комп'ютерних технологій та підвищенням їх потенціалу для розширення доступу та залучення громадськості до діяльності у сфері культури тощо;

пропагування української національної культури у всій її різноманітності за кордоном та світового культурного надбання в Україні;

підтримка вітчизняного виробника у сфері культури;

стимулювання розвитку креативних індустрій та вироблення конкурентоспроможного креативного продукту;

забезпечення розвитку міжнародного культурного співробітництва;

формування страхового фонду документації про культурні цінності та документів на об'єкти культурної спадщини.

{Стаття 3 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 4. Пріоритети державної політики у сфері культури

1. Пріоритетами державної політики у сфері культури є:

розвиток культури української нації, корінних народів та національних меншин України;

актуалізація ролі культури як системи цінностей, ресурсу для забезпечення сталого розвитку та консолідації суспільства;

посилення освітнього, інноваційного та комунікаційного потенціалу культури;

охорона культурної спадщини та культурних цінностей, збереження, відтворення та охорона традиційного характеру середовища;

естетичне виховання громадян, передусім дітей та юнацтва;

розвиток мистецької освіти, кадрове забезпечення сфери культури;

автономія та самоврядування закладів культури та закладів освіти у сфері культури;

розширення та модернізація культурної інфраструктури села;

охорона, заохочення та підтримка культурного розмаїття як одного з найважливіших чинників сталого розвитку держави;

економічна (фінансова), територіальна (фізична), соціальна та інформаційна доступність якісних культурних послуг для кожного;

створення, виробництво, тиражування, розповсюдження, демонстрування, споживання, популяризація, збереження та використання культурних благ;

розвиток державно-приватного партнерства, залучення інвестицій у сферу культури;

забезпечення проведення досліджень у сфері культури;

підвищення престижності у суспільстві професій у сфері культури;

розвиток креативних індустрій.

2. Пріоритети державної політики у сфері культури визначаються:

стратегіями, концепціями, програмами у сфері культури, що розробляються і затверджуються згідно із законодавством;

щорічним посланням Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України та програмами діяльності Кабінету Міністрів України, схваленими Верховною Радою України, в яких враховуються аспекти розвитку культури;

завданнями з розвитку сфери культури, визначеними планами пріоритетних дій Кабінету Міністрів України.

Пріоритети державної політики у сфері культури враховуються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у програмах соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

3. Стратегію розвитку культури та план заходів щодо її реалізації, які ґрунтуються на принципах послідовності, наступництва і безперервності державної політики у сфері культури, затверджує Кабінет Міністрів України один раз на п'ять років за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Стаття 4 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4731-VI від 17.05.2012, № 954-VIII від 28.01.2016, № 2458-VIII від 19.06.2018; в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 4¹. Моніторинг та оцінювання реалізації державної політики у сфері культури

1. Моніторинг реалізації державної політики у сфері культури (далі - моніторинг) - це система регулярного спостереження, оцінювання та прогнозу динаміки кількісних і якісних змін у сфері культури.

Моніторинг здійснюється шляхом збирання, передавання, систематизації, збереження та аналізу інформації про стан сфери культури, прогнозування змін у цій сфері, розроблення рекомендацій для інформаційно-аналітичного забезпечення управління, прийняття рішень щодо запобігання негативним змінам у сфері культури, формування державної політики у сфері культури на засадах сталого розвитку. Джерелами даних моніторингу є статистична інформація, адміністративні дані, дані соціологічних та інших досліджень тощо.

2. Оцінювання реалізації державної політики у сфері культури - це вимірювання прямих ефектів, результативності та наслідків реалізації державної політики у сфері культури, програм розвитку, проєктів, оцінювання впливу, а також надання рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень.

3. Суб'єктами моніторингу та оцінювання реалізації державної політики у сфері культури є:

на рівні адміністративно-територіальної одиниці - органи місцевого самоврядування, місцеві органи виконавчої влади;

на загальнодержавному рівні - центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері культури.

Порядок і методику здійснення моніторингу та оцінювання реалізації державної політики у сфері культури затверджує Кабінет Міністрів України.

{Закон доповнено статтею 4¹ згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 4². Мінімальні стандарти забезпечення населення культурними послугами

1. Мінімальні стандарти забезпечення населення культурними послугами визначають:

базовий набір культурних послуг;

вимоги до ресурсного забезпечення базового набору культурних послуг;

показники та критерії оцінки якості надання культурних послуг.

Доступність культурної послуги визначається економічною (фінансовою), територіальною, фізичною, соціальною та інформаційною доступністю у необхідному для споживача вигляді з урахуванням зручного для отримувача місця, часу її надання.

Якість культурної послуги визначається сукупністю властивостей, що характеризують процес і результат її надання та обумовлюють здатність задовольнити певні потреби отримувача культурної послуги.

2. Мінімальні стандарти забезпечення населення культурними послугами, методику розрахунку собівартості базового набору культурних послуг, що надаються комунальними закладами культури, затверджує Кабінет Міністрів України.

Показники та критерії оцінювання якості надання культурних послуг затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури.

{Закон доповнено статтею 4² згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 4³. Механізми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дитиною в закладах культури, в яких у колективах перебувають діти

1. Керівники та працівники закладів культури, в яких у колективах перебувають діти, зобов'язані сформувати середовище, вільне від насильства та жорстокого поводження з дитиною.

2. Керівник закладу культури, в якому в колективах перебувають діти:

затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі культури з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі культури протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

3. Працівники закладу культури, в якому в колективах перебувають діти, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

повідомити керівника закладу культури, в якому в колективах перебувають діти, та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження.

{Закон доповнено статтею 4³ згідно із Законом № 3792-IX від 06.06.2024}

Стаття 5. Мова у сфері культури

1. Порядок застосування мов у сфері культури визначають Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" та інші закони України.

{Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2054-VIII від 23.05.2017; в редакції Закону № 2704-VIII від 25.04.2019}

2. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування державної мови у сфері культури, гарантує вільне використання мов усіх національних меншин України.

{Стаття 5 в редакції Закону № 5029-VI від 03.07.2012}

Розділ II. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 6. Права громадян у сфері культури

1. Громадяни мають право на:

свободу творчості;

вільний вибір виду діяльності у сфері культури, засобів і сфер застосування творчих здібностей, самостійне розпорядження своїм твором;

провадження творчої діяльності самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва;

створення закладів культури недержавної форми власності різних напрямів діяльності та організаційно-правових форм;

об'єднання у творчі спілки, національно-культурні товариства, центри, фонди, асоціації, інші громадські організації у сфері культури;

збереження, розвиток, пропагування культурної, мовної самобутності, традицій, звичаїв та обрядів;

захист прав інтелектуальної власності, зокрема авторського права і суміжних прав;

доступ до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ;

здобуття мистецької освіти;

{Абзац десятий частини першої статті 6 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

інші права, встановлені законодавством.

Стаття 7. Свобода творчості

1. Держава гарантує свободу творчості, вільний вибір діяльності у сфері культури.

Право людини провадити творчу діяльність може реалізовуватися і на професійній, і на аматорській основі.

Держава сприяє творчій діяльності митців і творчих спілок.

2. Втручання у творчий процес і здійснення цензури у творчій діяльності не допускаються.

Стаття 8. Право на доступ до культурних цінностей та культурних благ

1. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей та культурних благ.

Право на доступ до культурних цінностей реалізується шляхом утримання або надання закладам культури державно функціонування та доступності їх послуг для різних категорій населення.

2. Діти дошкільного віку, учні, студенти, пенсіонери, особи з інвалідністю, інші категорії населення, визначені законом, мають право на відвідування державних та комунальних закладів культури, здобуття мистецької освіти на пільгових умовах, передбачених законодавством.

{Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2145-VIII від 05.09.2017 і

№ 2581-VIII від 02.10.2018; в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

3. Пластові, скаутські громадські об'єднання, визначені Законом України "Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху", мають право

на користування державними та комунальними закладами культури, закладами позашкільної освіти у сфері культури на пільгових умовах, передбачених законодавством.

{Статтю 8 доповнено новою частиною згідно із Законом № 385-IX від 17.12.2019}

4. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей шляхом:

користування документами Національного архівного фонду України або їх копіями;

ознайомлення з музейними колекціями, що належать до державної частини Музейного фонду України;

користування фондами бібліотек, що належать до Державного бібліотечного фонду України.

5. Порядок доступу до Національного архівного фонду України, Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, фільмофонду визначається законодавством.

Стаття 9. Право на утворення закладів культури

1. Юридичні та фізичні особи мають право створювати заклади культури з метою провадження діяльності у сфері культури самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва у цій сфері у визначеному законодавством порядку.

2. Заклади культури можуть створюватися:

центральними органами виконавчої влади;

органами влади Автономної Республіки Крим;

місцевими органами виконавчої влади;

органами місцевого самоврядування;

творчими спілками, громадськими організаціями, іншими об'єднаннями громадян;

юридичними та фізичними особами, у тому числі іноземними.

3. В Україні гарантується можливість утворення різних за формою власності та видами діяльності у сфері культури закладів культури - театрів, концертних організацій, філармоній, культурних центрів, продюсерських агентств, професійних мистецьких колективів, кіностудій, кіно-, відеопрокатних закладів, видавництв, музеїв, архівів, заповідників, художніх галерей (виставок), бібліотек, клубних закладів, закладів освіти сфери культури, студій, кінотеатрів, цирків, парків культури та відпочинку, архітектурних, дизайнерських, рекламних, реставраційних центрів і майстерень тощо.

{Частина третя статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017; в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

4. Законодавчими актами можуть визначатися особливості утворення окремих закладів культури.

Стаття 10. Права громадян України всіх національностей у сфері культури

1. Держава створює умови для культурного розвитку громадян України всіх національностей, сприяє залученню їх до спільного процесу створення культурних цінностей.

2. Громадяни України будь-якої національності мають право зберігати, розвивати і пропагувати свою культуру, мову, традиції, звичаї та обряди, утворювати національно-культурні товариства, центри, заклади культури та провадити будь-яку іншу діяльність у сфері культури, що не суперечить законодавству.

Стаття 11. Обов'язки у сфері культури

1. Фізичні та юридичні особи зобов'язані:

дотримуватися вимог законодавства щодо провадження діяльності у сфері культури;

дбати про збереження народних традицій і примноження національного культурного надбання, сприяти охороні культурної спадщини;

поважати культуру, мову, традиції, звичаї та обряди Українського народу;

підкуватися про естетичне виховання і культурний розвиток дітей, прилучення їх до цінностей вітчизняної та світової культури.

Розділ III. ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 12. Види і суб'єкти діяльності у сфері культури

1. До основних видів діяльності у сфері культури належать:

створення, виконання, тиражування, поширення (розповсюдження шляхом продажу, публічної демонстрації, публічного показу, публічного сповіщення, надання доступу тощо) та популяризація творів літератури і мистецтва;

{Абзац другий частини першої статті 12 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

створення, збереження, охорона, використання та популяризація національного культурного надбання;

проведення наукових досліджень у сфері культури, літературна і художня критика, кінокритика;

організація відпочинку і дозвілля громадян;

вироблення креативного продукту;

{Частину першу статті 12 доповнено абзацом шостим згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

навчання різним видам мистецтв та підготовка кадрів для сфери культури;

{Частину першу статті 12 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

2. Суб'єктами діяльності у сфері культури є:

держава в особі уповноважених органів виконавчої влади;

територіальні громади в особі органів місцевого самоврядування;

професійні творчі працівники;

наукові працівники, зокрема, музейних, бібліотечних закладів, історико-культурних заповідників, архівних установ;

педагогічні працівники закладів освіти сфери культури;

митці, які працюють на засадах мистецького аматорства;

працівники культури;

заклади культури, заклади освіти сфери культури, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, статuti (положення) яких передбачають провадження діяльності у сфері культури;

{Абзац дев'ятий частини другої статті 12 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

окремі громадяни, об'єднання громадян, які провадять діяльність у сфері культури.

Стаття 13. Сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час підготовки пропозицій щодо формування та здійснення державної політики у сфері культури повинні враховувати необхідність створення єдиного культурного простору України та збереження цілісності культури.

2. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони культурної спадщини та інші центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень вживають заходів для забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини на території України.

{Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

3. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень здійснюють цілеспрямовану політику щодо повернення незаконно вивезених з території України культурних цінностей та забезпечення охорони культурних цінностей і об'єктів культурної спадщини, які є власністю України і перебувають на території інших країн.

{Частина третя статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 14. Підтримка вітчизняних виробників у сфері культури

1. Підтримка вітчизняних виробників у сфері культури здійснюється відповідно до законодавства шляхом:

створення сприятливого режиму оподаткування та надання державою фінансової підтримки для виробництва і розповсюдження книг, фільмів та інших видів культурного продукту українською мовою в Україні та за кордоном;

встановлення квот демонстрування та розповсюдження вітчизняного українськомовного культурного продукту на телебаченні, радіо, у кіно- та відеомережі;

здійснення заходів державної підтримки виробників в окремих галузях діяльності у сферах культури та мистецтв у порядку, передбаченому законами України та довгостроковими національно-культурними державними цільовими програмами;

{Частина першу статті 14 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 954-VIII від 28.01.2016}

здійснення заходів державної підтримки національного музичного продукту у порядку, передбаченому законами України, програмами підтримки національного музичного продукту.

{Частина першу статті 14 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 2310-IX від 19.06.2022}

2. Український культурний фонд здійснює підтримку вітчизняних виробників у сфері культури в порядку, встановленому Законом України "Про Український культурний фонд".

Український культурний фонд самостійно визначає проекти, яким надається підтримка в порядку, встановленому Законом України "Про Український культурний фонд". Такими проектами можуть бути, зокрема, проекти, пов'язані з організацією та проведенням виставок, ярмарків, симпозіумів, конгресів тощо, спрямованих на популяризацію української культури або пов'язаних з участю вітчизняних виробників у подібних заходах, що проводяться у зарубіжних країнах, якщо така участь є доцільною з точки зору популяризації української культури за кордоном, а відповідний проект відібрано Українським культурним фондом в порядку, встановленому Законом України "Про Український культурний фонд".

{Статтю 14 доповнено частиною другою згідно із Законом № 2481-VIII від 03.07.2018}

3. У випадках, встановлених законом, або відповідно до стратегії розвитку культури фінансова підтримка суспільно важливих культурно-мистецьких заходів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, і центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв, відповідно до закону.

{Статтю 14 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2481-VIII від 03.07.2018; в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 15. Розповсюдження та популяризація творів літератури і мистецтва

1. Заклади та працівники культури вільно розповсюджують та популяризують з дотриманням вимог законодавства твори літератури і мистецтва, самостійно визначають репертуар, програми, зміст і форми гастрольно-концертної, виставкової, бібліотечно-інформаційної та іншої діяльності у сфері культури.

У випадках, визначених законом, діяльність закладів та працівників культури на території України, визначена цією частиною, може бути обмежена.

{Частину першу статті 15 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2310-IX від 19.06.2022}

2. Забороняється на території України публічне виконання, публічний показ, публічна демонстрація, публічне сповіщення (доведення до загального відома, в тому числі через будь-які засоби зв'язку таким чином, що будь-яка особа може отримати до них доступ з будь-якого місця і в будь-який час за її власним вибором) фонограм, відеограм та музичних кліпів, які: містять зафіксоване виконання музичного недраматичного твору з текстом, здійснене співаком (співачкою), який є або був у будь-який період після 1991 року громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором (далі - держава-агресор), за винятком колишніх громадян держави-агресора, які є або на момент смерті були громадянами України і не мають (не мали на момент смерті) громадянства держави-агресора, та/або вироблені фізичною особою та/або юридичною особою, яка на момент їх оприлюднення була, відповідно, громадянином або зареєстрована в державі, яку в будь-який час визнано державою-агресором.

Така заборона не застосовується до вищезазначених фонограм, відеограм та музичних кліпів, які поширюються (використовуються):

під час ретрансляції (кабельної ретрансляції) провайдерами програмної послуги передач (програм) іноземних організацій мовлення (окрім організацій мовлення держави-агресора);

у складі фільмів;

у випадках та в обсязі, визначених пунктами 1-7 та 11 статті 21 Закону України "Про авторське право та суміжні права";

як неосновні (технічні) елементи (фрагменти) звукового ряду телевізійних передач, створених до 20 лютого 2014 року, або

які були вироблені (створені) до 20 лютого 2014 року та які містять зафіксоване виконання, здійснене співаком (співачкою) - громадянином України на момент фіксації такого виконання.

Така заборона не застосовується також до фонограм, відеограм, музичних кліпів, які містять зафіксоване виконання, здійснене співаком (співачкою), якого (яку) включено до Переліку музичних виконавців (співаків) держави-агресора, які засуджують агресію проти України (далі - Перелік).

До Переліку включаються громадяни держави-агресора - виконавці (співаки) музичних недраматичних творів із текстом (пісень), в тому числі ті, які беруть участь у гастрольних заходах, які подали заяву встановленої форми та декларацію на підтримку суверенітету і територіальної цілісності України у межах міжнародно визнаного державного кордону, що містить заклик до держави-агресора негайно припинити агресію проти України, зобов'язання утримуватися від будь-яких дій чи кроків, які могли б свідчити про підтримку агресії проти України, згоду на публікацію такої декларації та які не входять до Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці.

Заява про включення до Переліку подається до Служби безпеки України такою особою, її законним представником, організатором гастрольного заходу або правовласником, який має право надавати дозволи на використання в Україні творів у виконанні цієї особи.

Форма, зміст, порядок подання і розгляду заяви про включення до Переліку, форма, зміст та вимоги до оформлення декларації визначаються Службою безпеки України за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури.

Невідповідність заяв та/або дій особи підписаній декларації є підставою для відмови у її включенні до Переліку або для її виключення з Переліку.

Включення до Переліку та виключення з нього здійснюються на підставі відповідного рішення Служби безпеки України, що приймається за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури, і невідкладно, але не пізніше двох робочих днів, направляється до апарату Ради національної безпеки і оборони України.

Апарат Ради національної безпеки і оборони України оприлюднює Перелік на офіційному веб-сайті Ради національної безпеки і оборони України та забезпечує його своєчасне оновлення.

Виключення із переліку може здійснюватися також на підставі подання Ради національної безпеки і оборони України, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення або центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури, яке направляється до Служби безпеки України для опрацювання та прийняття рішення.

Служба безпеки України має право не розкривати підстав, що стали причиною відмови у включенні особи до Переліку чи виключення із нього.

{Статтю 15 доповнено частиною другою згідно із Законом № 2310-IX від 19.06.2022}

Стаття 16. Збереження культурної спадщини, культурних цінностей та культурних благ

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування забезпечують:

збереження культурних цінностей на території України, охорону культурної спадщини, захист історичного середовища;

збереження Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, Національного архівного фонду України, фільмофонду, їх постійне поповнення сучасними творами мистецтва, продукцією вітчизняного книговидавництва, кінематографа, аудіовиробництва;

функціонування і розвиток мережі музеїв, архівів, бібліотек, мистецьких шкіл, студій, клубів, кінотеатрів, кіно-, відеопрокатних підприємств, об'єднань, заповідників, реставраційних закладів державної та комунальної власності;

{Абзац четвертий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017}

збереження нематеріальної культурної спадщини, в тому числі традиційної народної культури, мов, діалектів і говірок, фольклору, традицій, звичаїв і обрядів, народних художніх промислів та ремесел, історичних топонімів тощо.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, забезпечує створення, впровадження та ведення електронних реєстрів у сфері культури, розробляє і вносить на розгляд Кабінету Міністрів України положення про електронні реєстри у сфері культури.

{Частину першу статті 16 доповнено абзацом шостим згідно із Законом № 3152-IX від 10.06.2023}

2. Забороняється вилучення друкованих видань, вихідних матеріалів фільмів та фонограм, інших мистецьких і літературних творів, документів, пам'яток з бібліотечних, музейних, архівних фондів, фільмофонду, знищення культурних цінностей з ідеологічних чи політичних міркувань.

3. Унікальні культурні цінності, що мають виняткове історичне, художнє, наукове та інше культурне значення для формування вітчизняного культурного простору і визначають внесок Українського народу у всесвітню культурну спадщину, визнаються об'єктами національного культурного надбання і включаються до Державного реєстру національного культурного надбання.

Порядок включення до зазначеного реєстру та порядок ведення обліку об'єктів національного культурного надбання визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Документи на об'єкти культурної спадщини та інформація про культурні цінності підлягають збереженню шляхом створення страхового фонду документації.

5. Перелік об'єктів нематеріальної культурної спадщини складає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Статтю 16 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 17. Професійна творча діяльність

1. Держава створює умови для провадження професійної творчої діяльності у сфері літератури, театрального, музичного, хореографічного, циркового, образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, музейної справи, архітектури, кінематографії, журналістики, інформаційної, дизайнерської, науково-дослідної, реставраційної та іншої діяльності, спрямованої на розвиток культури.

2. Суб'єктами професійної творчої діяльності на індивідуальній і колективній основі є професійні творчі працівники, колективи та творчі спілки.

3. Статус професійного творчого працівника, правові засади професійної творчої діяльності визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 18. Сприяння мистецькому аматорству та організації дозвілля громадян

1. З метою задоволення потреби громадян у мистецькому аматорстві, створення умов для їх дозвілля органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування формують базову мережу закладів культури (клубних закладів, культурних центрів, парків культури та відпочинку, центрів народної творчості тощо), медіа і надають їм фінансову підтримку, а також сприяють створенню недержавних закладів культури, клубів, мистецьких аматорських об'єднань, гуртків, студій за інтересами та провадженню ними діяльності.

Стаття 19. Особливості створення, діяльності та ліквідації закладів культури

1. Заклади культури різних організаційно-правових форм господарювання і форм власності утворюються та провадять діяльність відповідно до законодавства та цілей, передбачених їхніми статутами (положеннями).

{Абзац перший частини першої статті 19 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

{Абзац другий частини першої статті 19 виключено на підставі Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

Основним видом діяльності закладу культури є діяльність у сфері культури, передбачена статтею 12 цього Закону.

Заклади культури можуть одночасно з основною діяльністю провадити іншу господарську діяльність і одержувати від неї доходи, якщо інше не встановлено законом і така діяльність відповідає меті, з якою вони створені. Доходи, одержані від цієї діяльності, оподатковуються на загальних підставах згідно із законодавством.

2. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності неприбуткових закладів культури.

Для неприбуткових закладів культури, закладів освіти сфери культури, а також фізичних та юридичних осіб, які надають благодійну допомогу неприбутковим закладам культури, створюється сприятливий режим оподаткування, передбачений податковим законодавством.

3. Створення чи припинення, у тому числі ліквідація, закладів культури здійснюється в порядку, визначеному законодавством.

Стаття 20. Особливості провадження інвестиційної та інноваційної діяльності, проведення приватизації у сфері культури

1. Держава забезпечує створення умов для провадження інвестиційної та інноваційної діяльності у сфері культури.

Юридичним і фізичним особам гарантується додержання їхніх прав і законних інтересів під час провадження інвестиційної та інноваційної діяльності на об'єктах культурного призначення.

2. Кошти, що надійшли від приватизації об'єктів культурного призначення, у тому числі об'єктів незавершеного будівництва, державної власності, зараховуються в повному обсязі до Державного бюджету України, а комунальної власності - до відповідних місцевих бюджетів.

{Абзац другий частини другої статті 20 виключено на підставі Закону № 2269-VIII від 18.01.2018}

3. Не підлягають приватизації:

архіви (архівні установи), об'єкти культури, мистецтва, у тому числі виняткової історичної, художньої, наукової чи іншої культурної цінності, що занесені чи підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання, а також об'єкти архітектури, меморіальні комплекси, заповідники, парки тощо загальнодержавного значення;

{Абзац третій частини третьої статті 20 виключено на підставі Закону № 2269-VIII від 18.01.2018}

пам'ятки, включені до переліку пам'яток, що не підлягають приватизації;

пам'ятки археології;

архіви та документи з них;

пам'ятки державної частини Музейного фонду України (музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання);

документи Державного бібліотечного фонду України;

вихідні матеріали та фільмокопії, що зберігаються у фільмофонді;

{Абзац десятий частини третьої статті 20 виключено на підставі Закону № 2269-VIII від 18.01.2018}

заклади освіти сфери культури.

4. Забороняється виселення закладів культури (театрів, філармоній, бібліотек, музеїв, архівів, художніх галерей (виставок), кінотеатрів, мистецьких шкіл, центрів дозвілля дітей та юнацтва, клубних закладів тощо) з приміщень без надання їм іншого рівноцінного приміщення.

{Частина четверта статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017}

5. Не можуть бути предметом застави об'єкти права державної та комунальної власності, що занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання.

Стаття 21. Особливості трудових відносин та працевлаштування в закладах культури

1. Керівники державних та комунальних закладів культури призначаються на посаду шляхом укладення з ними контракту строком на п'ять років за результатами конкурсу.

Керівники комунальних закладів культури у населених пунктах з населенням до 5 тисяч жителів можуть призначатися на посаду без проведення конкурсу шляхом укладення з ними контракту за результатами співбесіди за умови дотримання вимог, передбачених абзацом першим частини першої статті 21¹ цього Закону.

{Частину першу статті 21 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 3120-IX від 29.05.2023}

2. Протягом періоду тимчасової окупації керівники закладів культури на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та міста

Севастополя призначаються на посаду без конкурсу шляхом укладення з ними контракту за результатами співбесіди. Право призначати керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях на посаду та укласти з ними контракт, а також звільнити із займаної посади мають:

1) Донецька, Луганська обласні державні адміністрації, відповідні військово-цивільні адміністрації у разі їх утворення - щодо керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, які до початку тимчасової окупації належали до сфери управління відповідно зазначених обласних державних адміністрацій чи органів влади, повноваження яких здійснюються військово-цивільними адміністраціями;

2) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв, - щодо керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та щодо керівників закладів культури на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, які до початку тимчасової окупації не належали до сфери управління органів влади, зазначених у пункті 1 цієї частини.

Керівник державного чи комунального закладу культури може призначатися керівником на умовах сумісництва в державному чи комунальному закладі культури, розташованому на тимчасово окупованих територіях, виключно відповідного функціонального спрямування.

Контракт з керівником закладу культури на тимчасово окупованій території, який призначається на посаду на умовах, передбачених абзацом першим цієї частини, визначає основні вимоги щодо діяльності керівника та умови, передбачені абзацами четвертим - восьмим частини шістнадцятої статті 21⁻⁵ цього Закону.

{Статтю 21 доповнено новою частиною згідно із Законом № 447-IX від 14.01.2020}

3. Трудові відносини з професійними творчими працівниками (художнім та артистичним персоналом) державних та комунальних закладів культури оформлюються шляхом укладення контрактів.

Формування кадрового складу художнього та артистичного персоналу державних та комунальних закладів культури здійснюється на конкурсній основі в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

За результатами конкурсу з переможцем з числа кандидатів укладається контракт строком від одного до трьох років за формою, визначеною центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв. Після настання дати закінчення строку дії контракт вважається продовженим на строк, на який він був укладений, якщо жодна із сторін за місяць до цієї дати письмово не поінформувала іншу сторону про своє бажання припинити дію контракту.

Керівник державного чи комунального закладу культури може брати участь у конкурсі, передбаченому цією частиною, на посаду художнього керівника у відповідному закладі. У разі якщо керівник державного чи комунального закладу культури стане переможцем конкурсу на посаду художнього керівника, він може здійснювати суміщення посад (професій) керівника відповідного закладу культури та художнього керівника. У такому разі укладається контракт строком на п'ять років.

4. Керівник державного чи комунального закладу культури може залучати артистичний та художній персонал понад штатну чисельність на підставі цивільно-правового договору в порядку, визначеному законом.

{Текст статті 21 в редакції Закону № 955-VIII від 28.01.2016}

Стаття 21⁻¹. Вимоги до керівника державного чи комунального закладу культури

1. Керівником державного чи комунального закладу культури може бути особа, яка має вищу освіту, стаж роботи у сфері культури не менше трьох років, володіє державною мовою та здатна за

своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

Керівником національного закладу культури може бути особа, яка має вищу освіту, стаж роботи у сфері культури не менше трьох років, володіє державною мовою, має досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років та здатна за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

2. Не може бути призначена на посаду керівника державного чи комунального закладу культури особа, яка:

за рішенням суду визнана недієздатною або її дієздатність обмежена;

має судимість за вчинення кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією;

{Абзац третій частини другої статті 21⁻¹ із змінами, внесеними згідно із Законами № 524-IX від 04.03.2020, № 720-IX від 17.06.2020}

є близькою особою або членом сім'ї керівників органу, що відповідно до статутних документів здійснює управління державним чи комунальним закладом культури, а саме центрального органу виконавчої влади, органу влади Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування (далі - орган управління).

{Розділ III доповнено статтею 21⁻¹ згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Стаття 21⁻². Порядок конкурсного добору керівника державного чи комунального закладу культури

1. Кандидатів на посаду керівника державного чи комунального закладу культури визначає конкурсна комісія за результатами відкритого та публічного конкурсного добору на зайняття цієї посади.

2. Конкурсний добір керівника державного чи комунального закладу культури складається з таких етапів:

оголошення органом управління конкурсу на посаду керівника державного чи комунального закладу культури;

формування складу конкурсної комісії;

подання документів кандидатами на посаду керівника державного чи комунального закладу культури;

добір кандидатів на посаду керівника державного чи комунального закладу культури;

призначення органом управління керівника державного чи комунального закладу культури.

3. Організацію та проведення конкурсного добору, а також роботу конкурсної комісії забезпечує орган управління.

4. Орган управління оголошує конкурс на посаду керівника державного чи комунального закладу культури не пізніше як за два місяці до завершення строку повноважень керівника державного чи комунального закладу культури відповідно до контракту або впродовж семи днів з дня дострокового припинення його повноважень.

5. Оголошення про конкурс розміщується в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування (за наявності), на офіційному веб-сайті органу управління, на інформаційних сайтах, сайтах професійного спрямування, сайтах установ культури та може поширюватися в будь-який інший спосіб.

6. Оголошення про конкурс на посаду керівника державного чи комунального закладу культури має містити інформацію про дату початку приймання документів, дату початку формування конкурсної комісії, умови, строки проведення конкурсу та вимоги до кандидатів.

{Розділ III доповнено статтею 21⁻² згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Стаття 21⁻³. Склад, порядок формування і повноваження конкурсної комісії

1. Конкурсна комісія складається з дев'яти членів.

2. Персональний склад конкурсної комісії та зміни до нього (за потреби) затверджує своїм наказом орган управління, що проводить конкурсний добір. Орган управління повинен сформувати персональний склад конкурсної комісії не пізніше 30 днів після оголошення конкурсу на посаду керівника державного чи комунального закладу культури.

3. У разі проведення конкурсного добору на посаду керівника державного чи комунального закладу культури, яким управляє центральний орган виконавчої влади, по три кандидатури до складу конкурсної комісії подають члени трудового колективу, громадські організації у сфері культури відповідного функціонального спрямування та орган управління.

4. У разі проведення конкурсного добору на посаду керівника державного чи комунального закладу культури, яким управляє орган влади Автономної Республіки Крим, місцевий орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, по три кандидатури до складу конкурсної комісії подають члени трудового колективу, громадські організації у сфері культури відповідного функціонального спрямування та орган управління.

5. Кандидатури до складу конкурсної комісії від трудового колективу обираються на загальних зборах трудового колективу.

6. Громадські організації у сфері культури відповідного функціонального спрямування подають по три кандидатури органу управління, який шляхом жеребкування визначає трьох кандидатів до складу конкурсної комісії. Орган управління забезпечує онлайн-трансляцію жеребкування на своєму офіційному веб-сайті.

7. Члени конкурсної комісії мають бути неупередженими та незалежними. Не допускається втручання в діяльність конкурсної комісії будь-яких органів влади, а також учасників конкурсу.

Членами конкурсної комісії можуть бути:

незалежні фахівці у сфері культури, публічного або бізнес-адміністрування;

члени професійних, творчих спілок, об'єднань, асоціацій, організацій у сфері культури, зареєстрованих відповідно до закону;

члени міжнародних об'єднань, асоціацій, організацій у сферах культури.

8. Членом конкурсної комісії не може бути особа, яка:

за рішенням суду визнана недієздатною або її дієздатність обмежена;

має судимість за вчинення кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією;

{Абзац третій частини восьмої статті 21⁻³ із змінами, внесеними згідно із Законами № 524-IX від 04.03.2020, № 720-IX від 17.06.2020}

є близькою особою або членом сім'ї учасника конкурсу чи органу управління;

є членом трудового колективу закладу культури, на посаду керівника якого проводиться конкурс.

9. Конкурсна комісія вважається повноважною у разі затвердження в її складі не менше шести осіб.

10. Орган управління призначає секретаря конкурсної комісії, який бере участь у засіданнях комісії без права голосу. Секретар веде і зберігає протоколи засідань конкурсної комісії, які підписують усі члени конкурсної комісії.

11. Голова конкурсної комісії обирається членами конкурсної комісії з їх числа та проводить засідання конкурсної комісії.

{Розділ III доповнено статтею 21⁻³ згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Стаття 21⁻⁴. Подання документів для участі в конкурсі

1. Усі зацікавлені особи можуть взяти участь у конкурсі на посаду керівника державного чи комунального закладу культури.

2. Особа, яка бере участь у конкурсі, упродовж 30 днів з дня оголошення конкурсу подає такі документи:

заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України "Про захист персональних даних";

автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

два рекомендаційні листи довільної форми;

мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на поштову та електронну адреси органу управління у встановлений цією частиною строк.

3. Перелік документів, зазначених у частині другій цієї статті, є вичерпним. Особа може надати інші документи, які, на її думку, підтверджують її професійні чи моральні якості.

4. Особа, яка подає документи, відповідає за достовірність поданої інформації.

5. Упродовж трьох робочих днів після закінчення строку подання документів для участі в конкурсі орган управління оприлюднює подані документи, визначені у частині другій цієї статті, на своєму офіційному веб-сайті відповідно до Закону України "Про захист персональних даних".

6. Усі зацікавлені особи протягом семи днів з дня оприлюднення відомостей про кандидатів можуть подавати пропозиції та зауваження щодо кандидатур на електронну пошту органу управління, які передаються конкурсній комісії.

7. Під час проведення конкурсу обробка персональних даних учасників здійснюється відповідно до Закону України "Про захист персональних даних".

{Розділ III доповнено статтею 21⁻⁴ згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Стаття 21⁻⁵. Добір кандидатів на посаду керівника державного чи комунального закладу культури та призначення керівника

1. Конкурсний добір проводиться публічно.

2. Орган управління забезпечує відео- та аудіофіксацію всіх засідань конкурсної комісії та розміщує матеріали засідань конкурсної комісії на своєму офіційному веб-сайті. Представники медіа та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку закладу культури на один і п'ять років.

3. Орган управління не пізніше як за 10 днів до дня проведення першого засідання конкурсної комісії повідомляє кандидатів про час та місце проведення засідання конкурсної комісії.

4. За клопотанням члена конкурсної комісії орган управління забезпечує його участь у засіданнях конкурсної комісії в режимі відеоконференції. Відповідне клопотання подається не пізніше як за три дні до початку засідання конкурсної комісії.

5. Конкурсна комісія проводить перше засідання через 10 днів після закінчення строку приймання документів.

6. На першому засіданні конкурсна комісія розглядає документи, подані кандидатами на посаду керівника державного чи комунального закладу культури, на відповідність кваліфікаційним вимогам. Результати розгляду невідкладно повідомляються кандидатам електронною поштою чи іншим засобом зв'язку, зазначеним в автобіографії.

7. Особа не допускається до участі в доборі кандидатів на посаду керівника державного чи комунального закладу культури у разі невідповідності вимогам, зазначеним у статті 21¹ цього Закону, за рішенням конкурсної комісії.

8. Орган управління зобов'язаний оприлюднити на своєму офіційному веб-сайті умови праці, відомості про матеріально-технічну базу закладу культури, фінансову звітність за попередній бюджетний період закладу культури, на посаду керівника якого проводиться конкурс.

9. На другому засіданні конкурсна комісія проводить співбесіду з кандидатами, під час якої заслуховує публічні презентації проектів програм розвитку закладу культури на один і п'ять років.

10. Допоміжними критеріями під час голосування на користь кандидатів є:

післядипломна освіта у галузі управління;

ступінь MBA (Master of Business Administration), MPA (Master of Public Administration), MLA (Master of Liberal Arts), магістра бізнес-адміністрування чи магістра державного управління;

науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) чи доктора наук;

досвід роботи на керівних посадах в українських/міжнародних компаніях, установах, програмах, проектах у сфері культури;

володіння офіційними мовами Європейського Союзу;

досвід розроблення і реалізації інвестиційних та інноваційних проектів;

схвальні відгуки в українських та іноземних галузевих медіа;

бездоганна ділова репутація.

11. Конкурсна комісія приймає рішення про визначення переможця конкурсу шляхом голосування та оприлюднює його на офіційному веб-сайті органу управління та в інший спосіб. Спосіб голосування визначається рішенням конкурсної комісії.

12. Рішення конкурсної комісії вважається прийнятим, якщо за нього на засіданні конкурсної комісії проголосувала більшість від затвердженого складу конкурсної комісії.

13. У разі виявлення фактів, що свідчать про конфлікт інтересів члена конкурсної комісії, такий член конкурсної комісії не бере участі в голосуванні.

14. У разі відхилення конкурсною комісією всіх кандидатів конкурсна комісія проводить повторний конкурс. Повторний конкурс проводиться у порядку, визначеному статтями 21¹-21⁵ цього Закону.

15. Керівник органу управління зобов'язаний призначити переможця конкурсу керівником державного чи комунального закладу культури не пізніше двох місяців з дня оголошення конкурсу. Підставою для видання наказу про призначення керівника державного чи комунального закладу культури є підписання контракту. Істотні умови контракту публікуються на офіційному веб-сайті органу управління не пізніше наступного дня після його підписання.

16. Контракт з керівником державного чи комунального закладу культури визначає основні вимоги до діяльності закладу культури, виконання яких є обов'язковим для керівника, та інші умови.

Обов'язковими умовами контракту з керівником державного чи комунального закладу культури є:

програми розвитку закладу культури на один і п'ять років, що розглядалися на засіданні конкурсної комісії;

умови оплати праці керівника;

критерії оцінки праці керівника;

особливості порядку здійснення контролю за діяльністю закладу культури;

заходи відповідальності за невиконання або неналежне виконання умов контракту;

особливі підстави для дострокового розірвання контракту та відповідні наслідки для його сторін.

{Розділ III доповнено статтею 21⁵ згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Розділ IV. БАЗОВА МЕРЕЖА ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Стаття 22. Призначення та функціонування базової мережі закладів культури

1. Базова мережа закладів культури формується з метою:

забезпечення розвитку сфери культури, всіх жанрів і видів мистецтва, а також цілісності національної культури;

дотримання прав громадян України у сфері культури, забезпечення доступності національного культурного надбання, культурних благ та мистецької творчості шляхом дотримання державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури;

забезпечення територіальної доступності для населення закладів культури, закладів освіти сфери культури, що надають базовий набір культурних послуг, враховуючи потреби та права у сфері культури усіх категорій населення.

{Частина першу статті 22 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

2. Базова мережа закладів культури формується органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з дотриманням вимог державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури, передбачених Законом України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії", та мінімальних стандартів забезпечення населення культурними послугами.

Виключення закладу з базової мережі закладів культури, його реорганізація чи ліквідація здійснюються виключно за погодженням у місячний строк з відповідним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури та/або кіно та/або інших сферах, до яких належить діяльність цього закладу, з одночасним інформуванням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти.

{Абзац другий частини другої статті 22 в редакції Закону № 3120-IX від 29.05.2023}

Виключення закладу з базової мережі закладів культури допускається за умови, що надання населенню культурних послуг забезпечить інший заклад культури чи заклад освіти сфери культури в межах території відповідної територіальної громади з дотриманням вимог щодо доступності та якості культурних послуг.

{Абзац частини другої статті 22 в редакції Закону № 3120-IX від 29.05.2023}

Порядок формування базової мережі закладів культури визначає Кабінет Міністрів України. Існуючі заклади культури та заклади освіти сфери культури автоматично включаються до базової мережі закладів культури.

{Частина друга статті 22 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, визначає перспективи та напрями розвитку і зміст мистецької освіти.

Для системного методичного, навчально-методичного, науково-методичного супроводу та актуалізації змісту мистецької освіти, забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників закладів освіти сфери культури органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування виходячи з потреб регіонів/населених пунктів можуть утворювати методичні установи/методичні відділи мистецької освіти. Типове положення про методичну установу/методичний відділ мистецької освіти затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина третя статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

{Частину четверту статті 22 виключено на підставі Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 23. Рівні базової мережі закладів культури

1. До базової мережі закладів культури загальнодержавного рівня належать державні, у тому числі національні, заклади культури (бібліотеки, музеї, архіви, галереї, заповідники, цирки, театри, філармонії, музичні колективи і ансамблі, культурно-інформаційні та культурно-просвітницькі центри, кіностудії, художні галереї, виставки національного (загальнодержавного) значення тощо), заклади освіти сфери культури (мистецькі школи, мистецькі ліцеї, фахові мистецькі коледжі, заклади вищої мистецької освіти).

{Частина перша статті 23 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

2. До базової мережі закладів у сфері культури місцевого рівня належать комунальні заклади культури (бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, виставкові зали, театри, філармонії, концертні організації, мистецькі колективи, кінотеатри, кіновідеопрокатні підприємства, об'єднання, палаци і будинки культури, інші клубні заклади, студії, центри народної творчості, центри народної культури, центри культурних послуг, парки культури та відпочинку тощо), заклади освіти сфери культури (мистецькі школи, мистецькі ліцеї, фахові мистецькі коледжі, заклади вищої мистецької освіти).

3 метою наближення місця надання культурних послуг до місця проживання громадян у населених пунктах можуть утворюватися філії та/або структурні підрозділи закладів культури.

{Абзац другий частини другої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3120-IX від 29.05.2023}

{Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017; в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

3. Переліки закладів базової мережі закладів культури затверджують:

щодо базової мережі загальнодержавного рівня - центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать такі заклади;

щодо базової мережі місцевого рівня - місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти, на підставі отриманих від інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування переліків закладів культури, закладів освіти сфери культури складає і підтримує в актуальному стані зведений перелік закладів, включених до базової мережі закладів культури, та оприлюднює його на своєму офіційному веб-сайті.

{Абзац четвертий частини третьої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3120-IX від 29.05.2023}

{Статтю 23 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

4. З метою створення умов для забезпечення населення культурними послугами, раціонального та ефективного використання наявних ресурсів і матеріально-технічної бази закладів культури базової мережі місцевого рівня, їх модернізації за рішенням ради відповідної територіальної громади або спільним рішенням рад суміжних територіальних громад може бути утворений центр культурних послуг.

Центр культурних послуг - це багатофункціональний заклад культури, що має зручне розташування для відвідування жителями територіальної громади/суміжних територіальних громад, забезпечений кваліфікованими кадрами, має сучасну матеріально-технічну базу та спроможний забезпечувати надання комплексу культурних послуг, консультаційної, інформаційної допомоги, доступ до користування приміщеннями та обладнанням для творчості, неформального навчання та спілкування жителів територіальної громади з урахуванням чисельності, вікового, статевого, національного, соціального, професійного складу населення, мінімальних стандартів забезпечення населення культурними послугами.

Напрями роботи центру культурних послуг формуються згідно з потребами та інтересами жителів територіальної громади/суміжних територіальних громад.

Методичні рекомендації щодо організації функціонування центру культурних послуг затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Статтю 23 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 24. *{Статтю 24 виключено на підставі Закону № 1432-IX від 29.04.2021}*

Стаття 25. Національні та академічні заклади культури

1. Статус національного закладу (установи) України може бути надано декільком закладам (установам) культури залежно від їх кількості у відповідній групі (театри, філармонії, бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, цирки, музичні колективи і ансамблі, кіностудії).

Порядок надання закладу культури статусу національного та академічного визначається законодавством.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, порушує в установленому порядку клопотання про надання закладам (установам) культури статусу національного закладу, надає статус академічного закладу професійним творчим колективам.

{Статтю 25 доповнено частиною другою згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Розділ V. ФІНАНСУВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Стаття 26. Фінансово-господарська діяльність закладів культури

{Назва статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

1. Джерелами фінансування закладів культури є:

кошти державного та місцевих бюджетів;

кошти, що надходять від господарської діяльності;

{Абзац третій частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

кошти, одержані від надання платних послуг згідно з основною діяльністю закладів культури;

{Абзац четвертий частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

доходи від реалізації в установленому порядку майна, надання в оренду майна;

{Абзац п'ятий частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

кошти, одержані за роботи (послуги), виконані (надані) закладом культури на замовлення підприємств, установ, організацій та фізичних осіб;

{Абзац шостий частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

благодійні внески, добровільні пожертвування, дарунки у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержані від фізичних та юридичних осіб;

{Абзац частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

гранти вітчизняних і міжнародних організацій;

{Абзац частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

кошти, отримані державними і комунальними закладами культури як відсотки на залишок власних надходжень, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти і розміщених на поточних рахунках, відкритих у банках державного сектору;

інші не заборонені законодавством джерела.

Розмір плати за надання платних послуг встановлюється державним і комунальним закладом культури щороку у національній валюті України.

Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури.

У разі одержання державними і комунальними закладами культури коштів від надання платних послуг та коштів з інших джерел фінансування, не заборонених законодавством, бюджетні асигнування не зменшуються та протягом бюджетного періоду не підлягають вилученню, крім випадків, передбачених законом.

{Абзац чотирнадцятий частини першої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

Державні і комунальні заклади культури мають право самостійно розпоряджатися надходженнями, одержаними від надання платних послуг та з інших джерел фінансування, не заборонених законодавством, з метою провадження діяльності, передбаченої установчими документами.

{Частина першу статті 26 доповнено абзацом п'ятнадцятим згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

{Частина перша статті 26 в редакції Закону № 911-VIII від 24.12.2015}

2. Заклади культури загальнодержавного та місцевого рівня базової мережі залежно від форми власності утримуються або отримують фінансову підтримку відповідно за рахунок коштів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, інших місцевих бюджетів, а також коштів установ, організацій, громадян та їх об'єднань.

Приватні заклади культури фінансуються їх засновниками та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

{Абзац другий частини другої статті 26 в редакції Закону № 1432-IX від 29.04.2021}

3. Фінансування надання базового набору культурних послуг здійснюється за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

{Статтю 26 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1432-IX від 29.04.2021}

Стаття 27. Додаткова фінансова підтримка діяльності у сфері культури

1. З метою залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку культури держава створює сприятливий режим оподаткування фізичним та юридичним особам, які спрямовують свої кошти на розвиток культури. Механізм податкового заохочення підтримки діяльності у сфері культури визначається податковим законодавством України.

Стаття 28. Забезпечення господарської діяльності закладів культури

1. Держава сприяє:

забезпеченню закладів культури, закладів освіти сфери культури будівлями, спорудами, приміщеннями, збудованими за спеціальними проектами, або іншими упорядженими приміщеннями, що відповідають потребам закладу культури;

створенню виробничої бази з випуску спеціального обладнання для закладів культури, музичних інструментів, техніки для атракціонів, допоміжних матеріалів і засобів для індивідуальної художньої творчості, а також розвитку мережі спеціалізованих виробництв.

2. Майно державного або комунального закладу культури, у тому числі того, що має статус національного, яке не використовується для провадження видів діяльності, передбачених цим Законом, або не забезпечує статутну діяльність, може безоплатно передаватися у встановленому законодавством порядку іншому державному або комунальному закладу культури, за умови його подальшого використання виключно для провадження видів діяльності, передбачених цим Законом та/або іншими законами у сфері культури. Порядок передачі майна державних та комунальних закладів культури визначається Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 28 доповнено частиною другою згідно із Законом № 3152-IX від 10.06.2023}

Розділ VI. СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 29. Оплата і стимулювання праці працівників у сфері культури

1. Оплата праці у сфері культури має забезпечувати створення належних матеріальних умов для ефективної самостійної творчої діяльності працівника, підвищення престижності професії, сприяти підвищенню його кваліфікації, стимулювати залучення талановитої молоді до діяльності у сфері культури.

Заробітна плата працівника у сфері культури, педагогічного працівника закладу освіти сфери культури складається з посадового окладу (тарифної ставки), надбавки за почесне звання, доплат за науковий ступінь, вислугу років залежно від стажу роботи в державних і комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури, інших надбавок та доплат, премій, винагород за творчу діяльність, передбачених законодавством.

Умови оплати праці працівників у сфері культури державних і комунальних закладів культури, закладів освіти сфери культури визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Частина перша статті 29 набирає чинності з 1 січня 2011 року - див. п. 1 розділу X "Прикінцеві положення" цього Закону}

2. Працівникам у сфері культури, які працюють у державних і комунальних закладах культури, держава забезпечує:

роботу на повну тарифну ставку;

створення належних умов праці, її оплату;

правовий, соціальний, професійний захист;

призначення і виплату пенсій відповідно до законодавства;

інші гарантії, встановлені законом.

{Частина друга статті 29 набирає чинності з 1 січня 2012 року - див. п. 1 розділу X "Прикінцеві положення" цього Закону}

3. Працівники у сфері культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у державних і комунальних закладах культури, мають право на допомогу для оздоровлення під час надання щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, а також на матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах і порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 29 набирає чинності з 1 січня 2013 року - див. п. 1 розділу X "Прикінцеві положення" цього Закону}

4. Працівники державних і комунальних закладів культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонери, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, мають право на безоплатне отримання у власність земельної ділянки відповідно до законодавства.

5. Працівникам державних і комунальних закладів культури, педагогічним працівникам закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, держава забезпечує відповідно до законодавства безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах установлених норм.

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина п'яту статті 29 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1166-VII від 27.03.2014; в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014}

Стаття 30. Пенсійне забезпечення та соціальний захист працівників сфери культури

1. Держава забезпечує працівникам сфери культури призначення та виплату пенсії відповідно до законодавства.

2. Професійні творчі працівники закладів культури мають право на творчу відпустку для провадження творчої діяльності.

{Статтю 30 доповнено частиною другою згідно із Законом № 1724-IX від 08.09.2021}

Розділ VII. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРИ

Стаття 31. Участь громадськості у реалізації державної політики у сфері культури

1. Громадські організації (професійні спілки, творчі спілки, товариства, фонди, асоціації тощо) беруть участь у реалізації державної політики у сфері культури відповідно до законодавства.

2. Громадські організації мають право самостійно та на договірній основі утворювати благодійні організації для фінансування культурних програм розвитку літератури та мистецтва, підтримки талантів і творчих починань у сфері культури, розв'язання соціальних і побутових проблем професійних творчих працівників.

Стаття 32. Співпраця державних органів та культурно-мистецької громадськості

1. З метою представлення та захисту інтересів професійних творчих працівників і аматорів держава залучає представників культурно-мистецької громадськості до участі в підготовці проектів нормативно-правових актів, презентації України в різних сферах міжнародного культурного життя, забезпечує надання інформації, необхідної для виконання завдань, визначених статутами (положеннями) закладів культури.

Розділ VIII. МІЖНАРОДНІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Стаття 33. Державне сприяння міжнародному культурному співробітництву

1. Держава сприяє міжнародному культурному обміну, співробітництву закладів культури, професійних творчих працівників, працівників культури України із зарубіжними партнерами.

2. Заклади культури незалежно від підпорядкування, форми власності та організаційно-правової форми, професійні творчі працівники, окремі громадяни мають право самостійно укладати договори (контракти) з іноземними фізичними та юридичними особами про форми співробітництва у сфері культури, брати участь у роботі відповідних міжнародних організацій та фондів, провадити зовнішньоекономічну діяльність у сфері культури відповідно до законодавства.

Стаття 34. Розвиток національної культури за межами України

1. Держава піклується про задоволення національно-культурних потреб українців, які проживають за межами України, зокрема шляхом сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів за кордоном, відкриттю та діяльності українських національних культурних центрів та національних освітніх закладів в інших країнах.

Розділ IX. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КУЛЬТУРУ

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про культуру

1. Особи, винні у порушенні законодавства про культуру, несуть дисциплінарну, цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до законодавства.

Розділ X. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини першої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2011 року, частини другої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2012 року, та частини третьої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2013 року.

Установити, що до набрання чинності частинами першою - третьою статті 29 цього Закону діють умови оплати праці, передбачені законодавством.

До приведення законів, інших нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

2. Абзаци другий та четвертий статті 1 Закону України "Про професійних творчих працівників та творчі спілки" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 52, ст. 312) викласти у такій редакції:

"професійний творчий працівник - особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури і мистецтва";

"творча діяльність - індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність".

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Основи законодавства України про культуру (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 21, ст. 294 із наступними змінами);

Постанову Верховної Ради України від 19 лютого 1992 року "Про порядок введення в дію "Основ законодавства України про культуру" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 21, ст. 295).

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ

14 грудня 2010 року

№ 2778-VI

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 594-IV від 06.03.2003, ВВР, 2003, № 24, ст.159
№ 2599-IV від 31.05.2005, ВВР, 2005, № 26, ст.349
№ 2973-VI від 03.02.2011, ВВР, 2011, № 33, ст.326
№ 4496-VI від 13.03.2012, ВВР, 2013, № 2, ст.4
№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
№ 1253-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 28, ст.935
№ 2530-VIII від 06.09.2018, ВВР, 2018, № 41, ст.320
№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
№ 2801-IX від 01.12.2022
№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У тексті Закону слово "клопотання" в усіх відмінках і числах замінено словом "заява" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з вивезенням, ввезенням та поверненням культурних цінностей, і спрямований на охорону національної культурної спадщини та розвиток міжнародного співробітництва України у сфері культури.

Дія цього Закону не поширюється на сучасні сувенірні вироби, предмети культурного призначення серійного та масового виробництва.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України, а саме:

оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва;

предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва;

предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок;

складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва;

старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції;

манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фонодокументи, окремо чи в колекції;

унікальні та рідкісні музичні інструменти;

різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цінність;

рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції;

рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування;

зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність;

рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології;

родинні цінності - культурні цінності, що мають характер особистих або родинних предметів;

колекція культурних цінностей - однорідні або підібрані за певними ознаками різні предмети, які, незалежно від культурної цінності кожного з них, зібрані разом становлять художню, історичну, етнографічну чи наукову цінність;

вивезення культурних цінностей - фактичне переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою метою через митний кордон України культурних цінностей з території України без зобов'язання їх зворотного ввезення в Україну;

ввезення культурних цінностей - фактичне переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою метою через митний кордон України культурних цінностей з території іноземної держави в Україну без зобов'язання їх зворотного вивезення з України;

тимчасове вивезення культурних цінностей - обумовлене угодою переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою законною метою через митний кордон України культурних цінностей з території України із зобов'язанням їх зворотного ввезення в Україну в обумовлений угодою термін;

тимчасове ввезення культурних цінностей - обумовлене угодою переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою законною метою через митний кордон України культурних цінностей з території іноземної держави в Україну із зобов'язанням їх зворотного вивезення з території України в обумовлений угодою термін;

транзит культурних цінностей через територію України - переміщення будь-якими законними способами з будь-якою метою культурних цінностей з території однієї іноземної держави на територію іншої іноземної держави через територію України без використання цих культурних цінностей на території України;

незаконно вивезені культурні цінності - культурні цінності, вивезені з території України з порушенням законодавства України та міжнародно-правових норм, не повернуті після закінчення обумовленого угодою терміну тимчасового вивезення або за наявності будь-яких розбіжностей з умовами, які регулюють таке тимчасове вивезення;

незаконно ввезені культурні цінності - культурні цінності, ввезені на територію України з порушенням законодавства України та міжнародно-правових норм, які регулюють порядок ввезення культурних цінностей;

повернення культурних цінностей - сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на територію України чи вивезенням із території України на території інших держав культурних цінностей відповідно до позовів і звернень України, інших держав, їх уповноважених органів, рішень судів України або іноземних держав;

свідцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей (далі - свідцтво) - документ встановленого зразка, що підтверджує право особи на вивезення або тимчасове вивезення зазначених у ньому культурних цінностей.

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 2. Законодавство України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Законодавство України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей складається з Конституції України, цього Закону, міжнародних договорів України та інших нормативно-правових актів.

{Частина перша статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться у законодавстві України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, то застосовуються правила міжнародного договору.

Установлений цим Законом порядок вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей застосовується до всіх культурних цінностей незалежно від форми власності та є обов'язковим до виконання для всіх фізичних та юридичних осіб, які перебувають чи ведуть свою діяльність на території України.

Порядок прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання та припинення дії адміністративних актів у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей регулюється Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Статтю 2 доповнено частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 3. Культурні цінності України

Відповідно до законодавства України культурними цінностями України є:

культурні цінності, створені на території України громадянами України;

культурні цінності, створені на території України іноземцями чи особами без громадянства, які постійно проживають або проживали на території України;

культурні цінності, виявлені на території України;

ввезені на територію України культурні цінності, придбані археологічними, археографічними, етнографічними, науково-природничими та іншими експедиціями за згодою відповідних органів країни походження цих цінностей;

ввезені на територію України культурні цінності, придбані в результаті добровільного обміну;

ввезені на територію України культурні цінності, отримані в дарунок або законно придбані за згодою відповідних органів країни походження цих цінностей;

незаконно вивезені культурні цінності України, що перебувають за межами її території;

культурні цінності, евакуйовані з території України під час війн та збройних конфліктів і не повернуті назад;

культурні цінності, тимчасово вивезені з території України і не повернуті в Україну;

культурні цінності, переміщені на територію України внаслідок Другої світової війни як часткова компенсація за заподіяні окупантами збитки.

Стаття 4. Культурні цінності, що підлягають поверненню в Україну

Поверненню в Україну підлягають:

культурні цінності, незаконно вивезені з території України;

культурні цінності, евакуйовані з території України під час війн та збройних конфліктів і не повернуті назад;

культурні цінності, тимчасово вивезені з території України і не повернуті в Україну.

Культурні цінності, що перебувають за межами України на законних підставах, можуть бути повернуті шляхом укладення договору купівлі-продажу з власником культурних цінностей, обміну їх на взаємовигідних засадах або отримання в дарунок.

Стаття 5. Повернення культурних цінностей з території України

Культурні цінності, що на законних підставах перебувають у власності фізичних чи юридичних осіб України, але походження яких пов'язане з історією та культурою інших держав, можуть бути

повернуті до цих держав шляхом укладення договору купівлі-продажу з власником культурних цінностей, обміну на взаємовигідних засадах або отримання в дарунок.

Стаття 6. Вивезення за межі України зоологічних колекцій

Вивезення, у тому числі тимчасове, за межі України зоологічних колекцій здійснюється відповідно до Закону України "Про тваринний світ", міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 2530-VIII від 06.09.2018}

Стаття 7. Заохочення осіб, які сприяють поверненню культурних цінностей в Україну

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які сприяють поверненню культурних цінностей в Україну, можуть бути заохочені відповідно до законодавства України.

За згодою особи, яка подарувала Україні культурні цінності, при їх атрибуції та експонуванні зазначається ім'я дарувальника.

Розділ II. УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИВЕЗЕННЯМ, ВВЕЗЕННЯМ І ПОВЕРНЕННЯМ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 8. Державний орган контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей

Контроль за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, виконує покладені на нього завдання у взаємодії з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архівної справи, діловодства, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, правоохоронними органами.

{Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 440-IX від 14.01.2020}

{Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 594-IV від 06.03.2003; в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

{Статтю 9 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 10. Компетенція центральних органів виконавчої влади у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей:

затверджує:

порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України;

перелік державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей;

перелік культурних цінностей, на вивезення або тимчасове вивезення яких видається свідоцтво;

{Абзац п'ятий частини першої статті 10 в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

складає переліки культурних цінностей, що вивозяться (тимчасово вивозяться), і встановлює режим тимчасового вивезення;

здійснює інші завдання, визначені законами України та покладені на нього актами Президента України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей:

веде бази даних на переміщені культурні цінності;

організовує в межах повноважень роботу, пов'язану з виявленням та обліком на території України культурних цінностей інших держав, сприяє вирішенню питань про їх повернення відповідно до законодавства України;

забезпечує проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення (тимчасового вивезення), та при поверненні після тимчасового вивезення;

розглядає заяви власників культурних цінностей або уповноважених ними осіб;

{Абзац шостий частини другої статті 10 виключено на підставі Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

здійснює реєстрацію ввезених (тимчасово ввезених) культурних цінностей;

здійснює інші повноваження, передбачені законом та покладені на нього актами Президента України.

{Стаття 10 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 11. Державна експертиза культурних цінностей

Заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) та повернуті після тимчасового вивезення культурні цінності підлягають обов'язковій державній експертизі. Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розміри плати за неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відмова фізичної чи юридичної особи, яка подала заяву про вивезення (тимчасове вивезення) культурних цінностей, подати на державну експертизу заявлені до вивезення культурні цінності розглядається як відмова заявника від їх вивезення.

{Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

За результатами державної експертизи заявлених до вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, вносить їх до Державного реєстру національного культурного надбання незалежно від згоди особи, яка подала заяву про вивезення (тимчасове вивезення) культурних цінностей.

{Частина третя статті 11 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 12. *{Статтю 12 виключено на підставі Закону № 4017-IX від 10.10.2024}*

Стаття 13. Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей

Свідоцтво є підставою для пропуску зазначених у ньому культурних цінностей за межі митної території України. Вивезення або тимчасове вивезення культурних цінностей без свідоцтва забороняється.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, видає свідоцтво в електронній формі протягом 30 календарних днів з дня отримання заяви та документів, передбачених статтею 15 або 24 цього Закону відповідно. Зразок свідоцтва затверджується Кабінетом Міністрів України.

Свідоцтво видається на безоплатній основі.

Свідоцтво набирає чинності з дати його видачі і діє протягом:

шести місяців - для свідоцтва на право вивезення культурних цінностей;

строку дії митного режиму тимчасового вивезення, який застосовано до зазначених у цьому свідоцтві культурних цінностей, - для свідоцтва на право тимчасового вивезення культурних цінностей.

Культурні цінності, зазначені у свідоцтві на право тимчасового вивезення, можуть бути поміщені лише у митний режим тимчасового вивезення, строк якого не може перевищувати чотири роки.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, у день видачі свідоцтва вносить таке свідоцтво до єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа з накладенням електронного підпису відповідно до вимог Закону України "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

Митні органи здійснюють відповідні митні формальності, необхідні для випуску у відповідний митний режим, пропуску через митний кордон України культурних цінностей, що вивозяться, у тому числі тимчасово, за межі України, на підставі відповідного свідоцтва, отриманого від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, з використанням механізму "єдиного вікна" відповідно до Митного кодексу України.

{Стаття 13 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 2530-VIII від 06.09.2018, № 440-IX від 14.01.2020, № 2801-IX від 01.12.2022; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

Розділ III. ВИВЕЗЕННЯ ТА ВВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 14. Культурні цінності, що не підлягають вивезенню з України

Вивезенню з України не підлягають:

культурні цінності, занесені до Державного реєстру національного культурного надбання;

культурні цінності, включені до Національного архівного фонду;

культурні цінності, включені до Музейного фонду України.

Стаття 15. Порядок оформлення права на вивезення культурних цінностей

Заява про видачу свідоцтва на право вивезення культурних цінностей подається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, у письмовій (електронній або паперовій) формі не менше ніж за 30 календарних днів до дня їх вивезення власником чи уповноваженою ним особою.

До заяви додаються:

документ, що підтверджує право власності на культурні цінності;

висновок державної експертизи.

Свідоцтво видається власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі в електронній формі протягом трьох робочих днів з дня його підписання у спосіб, зазначений у заяві (надсилання на адресу електронної пошти або передача з використанням технічних засобів електронних комунікацій).

У разі відмови у видачі свідоцтва центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, не пізніше трьох робочих днів з дня підписання повідомлення про відмову у видачі свідоцтва видає таке повідомлення власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі в електронній формі у спосіб, зазначений у заяві (надсилання на адресу електронної пошти або передача з використанням технічних засобів електронних комунікацій). Таке повідомлення повинно містити мотивувальну

частину (зокрема обґрунтування, строки та порядок оскарження) та відповідати іншим вимогам до адміністративного акта.

За зверненням заявника йому може бути видана завірена паперова копія електронного свідоцтва або повідомлення про відмову в його видачі.

{Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 16. Вивезення родинних цінностей

Родинні цінності, які не перебувають на постійному зберіганні в державних музеях, установах, бібліотеках та інших державних сховищах культурних цінностей, вивозяться відповідно до законодавства України.

Стаття 17. Вивезення особистих нагород

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення.

Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Стаття 18. Вивезення культурних цінностей особами, які користуються дипломатичним імунітетом

Порядок вивезення культурних цінностей, встановлений цим Законом, поширюється на осіб, які користуються дипломатичним імунітетом. Особистий багаж зазначених осіб може бути підданий митному огляду відповідно до митного законодавства України та міжнародних договорів України.

Стаття 19. Вивезення культурних цінностей шляхом пересилання в міжнародних поштових відправленнях

Вивезення культурних цінностей шляхом пересилання в міжнародних поштових відправленнях здійснюється у порядку, встановленому цим Законом, митним законодавством України.

{Стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2599-IV від 31.05.2005}

Стаття 20. Придбання у державну власність культурних цінностей, заявлених до вивезення

На підставі висновку державної експертизи центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архівної справи, діловодства, може бути прийнято рішення про необхідність придбання для державної частини музейного, бібліотечного та архівного фондів культурної цінності, заявленої до вивезення, за ціною, зазначеною власником культурної цінності у заяві про видачу свідоцтва на право її вивезення та підтвердженою експертним висновком. При цьому може надаватися відстрочка для платежів на період до трьох місяців, протягом якого державний орган повинен вишукати кошти для придбання цієї культурної цінності.

{Стаття 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 594-IV від 06.03.2003, № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 21. Ввезення культурних цінностей в Україну

Культурні цінності, що ввозяться в Україну, підлягають реєстрації в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, Міністерством юстиції України разом з

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 406-VII від 04.07.2013, № 2530-VIII від 06.09.2018}

{Частина другу статті 21 виключено на підставі Закону № 2530-VIII від 06.09.2018}

{Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 594-IV від 06.03.2003, № 440-IX від 14.01.2020}

Стаття 22. Культурні цінності, ввезення яких забороняється

Ввезення культурних цінностей, щодо яких оголошено розшук, забороняється. Такі культурні цінності підлягають вилученню митними органами з метою повернення їх у встановленому порядку власнику.

{Частина перша статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 440-IX від 14.01.2020}

Чинність цієї статті поширюється також на контрафактні примірники художніх творів.

Розділ IV. ТИМЧАСОВЕ ВИВЕЗЕННЯ ТА ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 23. Тимчасове вивезення культурних цінностей

Тимчасове вивезення культурних цінностей може здійснюватися фізичними та юридичними особами:

для організації виставок;

для проведення реставраційних робіт і наукових досліджень;

у зв'язку з театральною, концертною та іншою артистичною діяльністю;

в інших випадках, передбачених законодавством України.

Культурні цінності, тимчасово вивезені з України і не повернуті в обумовлений угодою термін, вважаються незаконно вивезеними.

Стаття 24. Порядок оформлення права на тимчасове вивезення культурних цінностей

Заява про видачу свідоцтва на право тимчасового вивезення культурних цінностей подається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, у паперовій формі власником культурних цінностей чи уповноваженою ним особою.

До заяви додаються:

копія угоди з приймаючою стороною про мету, гарантії надійного зберігання та повернення культурних цінностей в обумовлений угодою строк, справжність якої засвідчена посадовою особою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, або нотаріально;

документ про страхування культурних цінностей, що тимчасово вивозяться за межі митної території України, із забезпеченням усіх випадків страхового ризику або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, що приймає культурні цінності;

документ, що підтверджує право власності на культурні цінності;

висновок державної експертизи.

Свідоцтво видається власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі в електронній формі протягом трьох робочих днів з дня його підписання у спосіб, зазначений у заяві

(надсилання на адресу електронної пошти або передача з використанням технічних засобів електронних комунікацій).

У разі відмови у видачі свідоцтва центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, не пізніше трьох робочих днів з дня підписання повідомлення про відмову у видачі свідоцтва видає таке повідомлення власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі в електронній формі у спосіб, зазначений у заяві (надсилання на адресу електронної пошти або передача з використанням технічних засобів електронних комунікацій). Таке повідомлення повинно містити мотивувальну частину (зокрема обґрунтування, строки та порядок оскарження) та відповідати іншим вимогам до адміністративного акта.

За зверненням заявника йому може бути видана завірена паперова копія електронного свідоцтва або повідомлення про відмову в його видачі.

{Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 1253-VII від 13.05.2014; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 25. Відмова у видачі свідоцтва на право тимчасового вивезення культурних цінностей

Свідоцтво на право тимчасового вивезення культурних цінностей не може бути видано, якщо:

відсутні гарантії щодо забезпечення надійного зберігання та повернення культурних цінностей в обумовлений угодою термін;

заявлені для тимчасового вивезення культурні цінності в такому стані, що не можна змінювати умови їх зберігання;

культурні цінності є предметом спору щодо права власності на них;

страхова вартість культурних цінностей, заявлених для тимчасового вивезення, не відповідає їх реальній вартості;

культурні цінності, заявлені для тимчасового вивезення, перебувають в розшуку;

у державі, до якої передбачено здійснити тимчасове вивезення культурних цінностей, сталося стихійне лихо, виникли збройні конфлікти, введено надзвичайний стан або існують інші обставини, що перешкоджають забезпеченню надійного зберігання і поверненню культурних цінностей, які тимчасово вивозяться в цю державу.

Стаття 26. Умови угоди щодо тимчасового вивезення культурних цінностей

Умови угоди щодо тимчасового вивезення культурних цінностей не можуть бути змінені після видачі свідоцтва на право тимчасового вивезення культурних цінностей.

Стаття 27. Порядок тимчасового ввезення культурних цінностей

Культурні цінності, що тимчасово ввозяться в Україну, підлягають реєстрації у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей разом з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

{Стаття 27 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 440-IX від 14.01.2020}

Розділ V. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ

Стаття 28. Порядок використання вилучених або конфіскованих культурних цінностей

Культурні цінності, вилучені митними органами або правоохоронними органами, а також конфісковані за рішенням суду, передаються безоплатно центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архівної справи, діловодства, які забезпечують їх зберігання, експертизу та інформацію про них з метою уточнення права власності на них.

{Частина перша статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законами № 594-IV від 06.03.2003; № 5461-VI від 16.10.2012, № 406-VII від 04.07.2013, № 440-IX від 14.01.2020}

Після встановлення права власності на зазначені культурні цінності вони передаються в установленому порядку їх законному власнику чи уповноваженій ним особі.

Витрати на зберігання та експертизу культурних цінностей відшкодовує власник, якщо інше не передбачено законодавством України або рішенням суду.

Якщо вилучені або конфісковані культурні цінності обернені відповідно до закону в доход держави, питання про безоплатну передачу цих культурних цінностей для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям вирішується відповідно до законодавства.

{Частина четверта статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 29. Запобігання придбанню незаконно вивезених з інших держав, викрадених або недобросовісно набутих культурних цінностей

Для запобігання придбанню незаконно вивезених з інших держав, викрадених або недобросовісно набутих культурних цінностей фізичні та юридичні особи незалежно від форми власності, які бажають набути права власності на культурні цінності, зобов'язані вживати необхідних заходів для одержання інформації про походження цих культурних цінностей.

Юридичні та фізичні особи, які здійснюють торговельну діяльність культурними цінностями, зобов'язані вести реєстр, в якому повинна міститися інформація про походження кожної культурної цінності, прізвище, ім'я і по батькові та адреса постачальника, опис культурної цінності та її вартість.

{Статтю 30 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 31. Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей

Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей здійснюється відповідно до законодавства України або за рішенням суду.

Незаконно ввезені в Україну культурні цінності, що повертаються, звільняються від оподаткування митними платежами, які відповідно до закону справляються при ввезенні товарів на митну територію України. Усі витрати, пов'язані з поверненням культурних цінностей, несе сторона, що вимагає їх повернення.

{Частина друга статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4496-VI від 13.03.2012}

Стаття 32. Права добросовісного набувача культурних цінностей

Фізичні або юридичні особи, які володіють культурними цінностями та не знали і не повинні були знати, що ці цінності раніше були викрадені або незаконно вивезені, визнаються добросовісними набувачами культурних цінностей.

У разі придбання викрадених або незаконно вивезених з інших держав культурних цінностей зазначені цінності підлягають поверненню законному власнику. Добросовісний набувач культурної цінності має право у разі її повернення одержати компенсацію.

Держава або власник, які подають запит на повернення незаконно вивезених культурних цінностей, у разі їх повернення компенсують витрати на їх зберігання, реставрацію, експертизу тощо.

Стаття 33. Договори щодо культурних цінностей

Для запобігання незаконному вивезенню культурних цінностей та передачі права власності на них усі договори щодо культурних цінностей, які підпадають під дію цього Закону, укладаються в письмовій формі.

Договори, укладені з порушенням цього Закону, визнаються недійсними.

Стаття 34. Транзит культурних цінностей

Транзит культурних цінностей через територію України регулюється митним законодавством і міжнародними договорами України.

Стаття 35. Сплата мита за культурні цінності

У разі вивезення або ввезення культурних цінностей мито справляється згідно із законами України.

Розділ VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 36. Міжнародне співробітництво України у галузі запобігання незаконним вивезенню, ввезенню культурних цінностей і передачі права власності на них

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у галузі запобігання незаконним вивезенню, ввезенню культурних цінностей, передачі права власності на них, а також у поверненні законним власникам незаконно вивезених і ввезених культурних цінностей відповідно до Конституції та законодавства України.

Розділ VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ВИВЕЗЕННЯ, ВВЕЗЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 37. Відповідальність за порушення законодавства України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Особи, винні у порушенні законодавства України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, несуть відповідальність, передбачену законами України.

Розділ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. До приведення нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.
3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців після набрання чинності Законом України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей":
 - подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що впливають з цього Закону;
 - розробити та привести у відповідність із цим Законом свої нормативно-правові акти;
 - забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
21 вересня 1999 року
№ 1068-XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди про вивезення та ввезення культурних цінностей

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 16, ст.141)

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

Угоду про вивезення та ввезення культурних цінностей, підписану у м. Москві 28 вересня 2001 року, ратифікувати (додається*) з таким застереженням:

"За винятком абзацу другого статті 4".

Президент України

В. ЮЩЕНКО

м. Київ, 11 січня 2006 року
N 3304-IV

* Додається до оригіналу.

Угода про вивезення та ввезення культурних цінностей

Статус Угоди див. (997_747)

{ Угоду ратифіковано із застереженням Законом
N 3304-IV від 11.01.2006, ВВР, 2006, N 16, ст.140 }

Офіційний переклад

Уряди держав - учасниць цієї Угоди, далі - Сторони, враховуючи взаємну заінтересованість у створенні сприятливих умов для розвитку культурних зв'язків і культурного обміну, беручи до уваги положення Угоди про співпрацю в галузі культури від 15 травня 1992 року, домовилися про таке:

Стаття 1

У цій Угоді використовуються такі терміни й поняття:

"уповноважені державні органи" - державні органи держав Сторін, уповноважені відповідно до національного законодавства здійснювати державне регулювання й контроль за вивезенням і ввезенням культурних цінностей;

"держава вивезення" - держава, з території якої вивозяться культурні цінності;

"держава транзиту" - держава, через територію якої переміщуються культурні цінності з держави вивезення до інших держав;

"держава ввезення" - держава, на територію якої ввозяться культурні цінності;

"культурні цінності" - цінності релігійного або світського характеру чи їхні колекції, які розглядаються кожною з держав Сторін як такі, що мають значення для історії, культури, мистецтва, науки та підпадають під дію законодавства держав Сторін про вивезення і ввезення культурних цінностей;

"вивезення і ввезення культурних цінностей" - переміщення культурних цінностей юридичними й фізичними особами з будь-якою метою через митні кордони держав Сторін без зобов'язання їхнього зворотного ввезення або зворотного вивезення;

"тимчасове вивезення і тимчасове ввезення" - переміщення культурних цінностей юридичними й фізичними особами з будь-якою метою через митні кордони держав Сторін із зобов'язанням їхнього зворотного ввезення або зворотного вивезення в обумовлений строк;

"дозвіл" - спеціальний документ, форма якого затверджена у встановленому законодавством держави відповідної Сторони порядку й офіційно доведена до відома інших Сторін, і який є єдиною підставою для законного переміщення культурних цінностей через митні й державні кордони держав Сторін;

"незаконне переміщення культурних цінностей" - вивезення, тимчасове вивезення, транзит, ввезення й тимчасове ввезення культурних цінностей, здійснені на порушення законодавства й міжнародних угод держав Сторін.

Стаття 2

Ввезення культурних цінностей, стосовно яких оголошено міжнародний розшук, заборонене. Такі цінності підлягають затриманню для їхнього подальшого повернення законним власникам у порядку, встановленому законодавством та міжнародними угодами держав Сторін.

Стаття 3

Під час транзиту культурних цінностей через територію держави Сторони їхній власник або уповноважена ним у встановленому законодавством держави порядку особа зобов'язані подати уповноваженим державним органам, що здійснюють митне оформлення, митну декларацію з описом культурних цінностей, що провозяться, і зазначенням транзиту як мети ввезення, а також дозвіл на вивезення культурних цінностей, виданий державою вивезення. Митне оформлення транзиту культурних цінностей здійснюється відповідно до митних правил держави транзиту.

Стаття 4

Культурні цінності вивозяться з територій держав Сторін згідно з дозволами, форма яких затверджується у встановленому законодавством держави відповідної Сторони порядку й доводиться до відома інших Сторін.

Дозволи заповнюються державною мовою держави вивезення й російською мовою та видаються уповноваженими державними органами держав Сторін.

Порядок видачі дозволів регулюється законодавством держави вивезення.

Вивезення й тимчасове вивезення культурних цінностей без пред'явлення дозволів під час перетину митних кордонів забороняється.

Стаття 5

Сторони доводять до відома інших Сторін інформацію про законодавчі й інші нормативно-правові акти, що регламентують порядок переміщення культурних цінностей через кордони держав Сторін, про переліки категорій культурних цінностей, а також про всі зміни зазначеного порядку або законодавства.

Стаття 6

Сторони вживають заходів для створення режиму найбільшого сприяння під час оформлення дозволів та іншої необхідної документації на культурні цінності, що тимчасово вивозяться й тимчасово ввозяться, які знаходяться на постійному зберіганні у фондах державних і муніципальних музеїв, архівів, бібліотек, інших державних сховищ культурних цінностей і заявлені зазначеними державними сховищами до тимчасового вивезення й тимчасового ввезення з метою реалізації програм розвитку культурних зв'язків і культурного обміну між державами Сторін, а також під час переміщення зазначених культурних цінностей через митні й державні кордони держав Сторін.

Стаття 7

Охорона культурних цінностей держав інших Сторін, які тимчасово ввозяться на територію держави Сторони, здійснюється відповідно до її законодавства й міжнародних договорів.

Стаття 8

Культурні цінності, що вивозяться з території держави Сторони або ввозяться на територію держави Сторони фізичними та юридичними особами, незалежно від форми власності на них і способу їхнього проходження підлягають декларуванню під час митного оформлення, що здійснюється уповноваженим державним органом.

Стаття 9

Наявність дозволу фіксується в митній декларації, а в дозволі проставляється реєстраційна відмітка про пропуск культурних цінностей через митний кордон держави Сторони в порядку, який визначається законодавством держави вивезення, ввезення або транзиту.

Стаття 10

У разі необхідності продовження строків тимчасового вивезення культурних цінностей особа, що здійснила тимчасове вивезення культурних цінностей з території держави Сторони, зобов'язана не пізніше ніж за два тижні до закінчення строку в письмовій формі звернутися до уповноважених державних органів держави вивезення з проханням про продовження строків тимчасового вивезення або про зміну митного режиму для ухвалення відповідного рішення уповноваженими державними органами держави вивезення.

До звернення додаються копії митної декларації та переліку тимчасово вивезених культурних цінностей, а також комплект фотографій зазначених культурних цінностей, оформлені у встановленому законодавством держави вивезення порядку.

Стаття 11

У разі прийняття уповноваженими державними органами держави вивезення рішення про продовження строків тимчасового вивезення культурних цінностей особа, що здійснила тимчасове ввезення культурних цінностей на територію держави Сторони, зобов'язана в письмовій формі повідомити про це уповноважені державні органи держави ввезення та клопотати перед ними про продовження строків тимчасового ввезення культурних цінностей або про зміну митного режиму.

До повідомлення додаються копії митної декларації та переліку тимчасово ввезених культурних цінностей, а також комплект фотографій зазначених культурних цінностей, оформлені у встановленому законодавством держави ввезення порядку.

Стаття 12

Митні й спеціальні платежі та збори за вивезення з території держави Сторони, ввезення на територію її держави, зворотне вивезення після тимчасового ввезення та зворотне ввезення після тимчасового вивезення, а також за транзит культурних цінностей, стягуються в порядку, установленому законодавством держави відповідної Сторони.

Стаття 13

Контроль за ввезенням на територію держави Сторони, вивезенням з території держави Сторони, а також за своєчасністю повернення культурних цінностей, що тимчасово вивозяться, здійснюється відповідно до законодавства держав Сторін.

Стаття 14

У разі відсутності у власника документа, що підтверджує ввезення на територію держави Сторони культурних цінностей, їхнє подальше вивезення регулюється законодавством держави Сторони, на території якої ці культурні цінності знаходяться.

Стаття 15

Обов'язковій експертизі підлягають культурні цінності, затримані митними або іншими правоохоронними органами на території держави однієї зі Сторін за підозрою в незаконності їхнього переміщення.

Стаття 16

Сторони забезпечують проведення необхідних заходів, спрямованих на реалізацію цієї Угоди, у тому числі підготовку й прийняття відповідних законодавчих та інших нормативно-правових актів.

Стаття 17

Ця Угода набуває чинності з дати здачі на зберігання депозитарію третього повідомлення про виконання Сторонами, що підписали її, внутрішньодержавних процедур, необхідних для її набуття чинності.

Для Сторін, що виконали необхідні внутрішньодержавні процедури пізніше, ця Угода набуває чинності з дати здачі відповідних документів на зберігання депозитарію.

Стаття 18

За взаємною згодою Сторін до цієї Угоди можуть вноситися зміни й доповнення, що оформлюються окремими протоколами, які є невід'ємною частиною цієї Угоди і набувають чинності в порядку, передбаченому Статтею 17 цієї Угоди.

Стаття 19

Ця Угода укладається на п'ять років і автоматично продовжується на подальші п'ятирічні періоди, якщо Сторони не приймуть іншого рішення.

Стаття 20

Спірні питання, пов'язані із застосуванням або тлумаченням цієї Угоди, вирішуються шляхом консультацій або переговорів Сторін.

Стаття 21

Кожна Сторона має право вийти з цієї Угоди, надіславши письмове повідомлення про це до депозитарію не менше ніж за шість місяців до виходу, врегулювавши свої зобов'язання за Угодою.

Стаття 22

Ця Угода після набуття чинності є відкритою для приєднання до неї інших держав, які поділяють її цілі й принципи і готові взяти на себе зобов'язання, що випливають з цієї Угоди. Для держави, що приєдналася, ця Угода набуває чинності з дати здачі на зберігання до депозитарію документів про приєднання.

Учинено в місті Москва 28 вересня 2001 року в одному дійсному примірнику російською мовою. Дійсний примірник зберігається у Виконавчому комітеті Співдружності Незалежних Держав, який надішле кожній державі, що підписала цю Угоду, її засвідчену копію.

За Уряд
Республіки Білорусь

За Уряд
Республіки Молдова

В. Єрмошин

В. Тардєв

За Уряд Вірменії

За Уряд
Російської Федерації

А. Маргарян

М. Касьянов

За Уряд
Республіки Казахстан

За Уряд
Республіки Таджикистан

Д. Ахметов

А. Акторов

За Уряд
Киргизької Республіки

За Уряд
України

К. Бакієв

А. Кінах

Угода підписана Республікою Молдова із застереженням: "За винятком ст. 16". Угода підписана Україною із застереженням: "За винятком абзацу другого статті 4".

Угода не підписана Азербайджанською Республікою, Грузією, Туркменістаном, Республікою Узбекистан.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про міжнародні договори України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 50, ст.540)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1323-VII від 05.06.2014, ВВР, 2014, № 34, ст.1166
№ 113-IX від 19.09.2019, ВВР, 2019, № 42, ст.238
№ 1135-IX від 26.01.2021
№ 2042-IX від 15.02.2022}

Цей Закон встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України.

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера застосування Закону

Цей Закон застосовується до всіх міжнародних договорів України, регульованих нормами міжнародного права і укладених відповідно до Конституції України та вимог цього Закону.

Стаття 2. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

міжнародний договір України - укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо);

укладення міжнародного договору України - дії щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності, підписання міжнародного договору та надання згоди на його обов'язковість для України;

повноваження - документ, яким одній або декільком особам у встановленому цим Законом порядку доручено представляти Україну з метою підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності, підписання міжнародного договору та, у випадках, передбачених міжнародним договором, надання згоди на його обов'язковість для України;

підписання - або стадія укладення міжнародного договору, або форма надання Україною згоди на обов'язковість для неї міжнародного договору у випадках, передбачених міжнародним договором чи іншою домовленістю сторін;

ратифікація, затвердження, прийняття, приєднання - залежно від конкретного випадку форма надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору;

заява - односторонній акт, яким сторони міжнародного договору висловлюють своє тлумачення або розуміння його положень і з якого для них не випливають міжнародно-правові наслідки;

застереження - одностороння письмова заява, зроблена при підписанні, ратифікації, затвердженні, прийнятті міжнародного договору або приєднанні до нього, якою висловлюється бажання виключити або змінити юридичну дію певних положень договору щодо їхнього застосування до України;

міжнародна організація - міжнародна міжурядова організація;

сторона - держава, інший суб'єкт міжнародного права, які погодились на обов'язковість для них договору і для яких договір є чинним;

депозитарій - держава, міжнародна організація або її головна виконавча посадова особа, якій здається на зберігання оригінал міжнародного договору і яка виконує стосовно цього договору функції, передбачені міжнародним правом;

припинення дії - втрата міжнародним договором своєї сили за умов, визначених самим міжнародним договором, або за вольовим рішенням сторін (денонсація, вихід з договору);

зупинення дії - перерва дії міжнародного договору протягом певного проміжку часу.

Стаття 3. Види міжнародних договорів України

1. Міжнародні договори України укладаються:

Президентом України або за його дорученням - від імені України;

Кабінетом Міністрів України або за його дорученням - від імені Уряду України;

міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами - від імені міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів.

2. Від імені України укладаються міжнародні договори України:

а) політичні, мирні, територіальні і такі, що стосуються державних кордонів, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України;

б) що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

в) про участь України в міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки;

г) про військову допомогу та направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав чи допуску підрозділів збройних сил іноземних держав на територію України, умови їх тимчасового перебування, включаючи терміни виведення, фінансово-економічні, екологічні та інші наслідки і компенсації;

г) про використання території та природних ресурсів України;

д) яким за згодою сторін надається міждержавний характер.

3. Від імені Уряду України укладаються міжнародні договори України з економічних, торговельних, науково-технічних, гуманітарних та інших питань, віднесених до відання Кабінету Міністрів України.

4. Міжвідомчими є міжнародні договори України з питань, що належать до повноважень міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та державних колегіальних органів.

{Частина четверта статті 3 в редакції Закону № 1323-VII від 05.06.2014}

II. УКЛАДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 4. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України

1. Пропозиції щодо укладення від імені України, Уряду України міжнародних договорів України подаються відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України.

2. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України включають такі документи:

а) подання відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України;

б) пояснювальну записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору, визначаються вірогідні політичні, правові, соціально-економічні, фінансові, гуманітарні та інші наслідки його укладення, а також суб'єкти виконання міжнародного договору;

в) проект міжнародного договору українською мовою;

г) текст міжнародного договору українською мовою в офіційному перекладі та мовою оригіналу в разі подання пропозиції щодо його ратифікації, затвердження, прийняття або приєднання до нього;

г) довідку про погодження проекту міжнародного договору зацікавленими міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та державними колегіальними органами;

{Пункт "г" частини другої статті 4 в редакції Закону № 1323-VII від 05.06.2014}

д) проект рішення про утворення делегації чи доручення представникові України щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності, а також проект директив делегації чи представникові України;

е) електронні версії текстів документів, зазначених у пунктах "в", "г" та "д" цієї частини.

3. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України подаються Міністерством закордонних справ України.

Інші центральні органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, а також Верховний Суд, Національний банк України, Офіс Генерального прокурора подають пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України разом з Міністерством закордонних справ України. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні державні адміністрації подають пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України через Міністерство закордонних справ України, інший центральний орган виконавчої влади, до компетенції якого належать питання, які пропонуються для врегулювання міжнародним договором.

{Абзац другий частини третьої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1323-VII від 05.06.2014, № 113-IX від 19.09.2019}

Пропозиції про укладення міжнародних договорів України подаються після проведення Міністерством юстиції України правової експертизи щодо відповідності проекту міжнародного договору Конституції та законам України.

4. У разі внесення пропозицій щодо укладення міжнародного договору України, який встановлює інші правила, ніж ті, що містяться в актах законодавства України, до них додаються у формі порівняльних таблиць пропозиції щодо внесення змін до відповідних актів законодавства України або пропозиції щодо прийняття нових актів законодавства України; при цьому дотримуються вимоги пункту "е" частини другої цієї статті.

5. Підготовка пропозицій відповідно до цієї статті здійснюється міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади або державним колегіальним органом, який ініціював процес укладення відповідного міжнародного договору України, або визначеним відповідальним за його укладення Президентом України чи Кабінетом Міністрів України.

{Частина п'ята статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

6. Порядок подання пропозицій щодо укладення міжвідомчих договорів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5. Рішення про проведення переговорів і про підписання міжнародних договорів України

1. Рішення про проведення переговорів і про підписання міжнародних договорів України приймаються:

а) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, - Президентом України;

б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, - Кабінетом Міністрів України;

в) щодо міжвідомчих договорів - у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2. Рішенням, прийнятим Президентом України або Кабінетом Міністрів України відповідно до частини першої цієї статті:

а) визначаються міністерства, інші центральні органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, які необхідно залучити до укладення міжнародного договору України та на які може бути покладено забезпечення виконання договірних зобов'язань;

{Пункт "а" частини другої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

б) затверджується персональний склад делегації чи представник України, яким доручається ведення переговорів щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності або підписання, а також відповідні директиви делегації чи представникові України.

Стаття 6. Повноваження на укладення міжнародного договору України

1. Ведення переговорів щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності або підписання міжнародного договору України здійснюються лише уповноваженими на те особами.

2. Президент України, Прем'єр-міністр України і Міністр закордонних справ України мають право вести переговори і підписувати міжнародні договори України без спеціальних повноважень.

3. Глава дипломатичного представництва України в іноземній державі або глава представництва України при міжнародній організації має право вести без спеціальних повноважень переговори про укладення міжнародного договору, підготовку тексту міжнародного договору та його прийняття з державою акредитації або в рамках відповідної міжнародної організації.

4. Повноваження на ведення переговорів і підписання міжнародних договорів України надаються:

а) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, - Президентом України;

б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, - Кабінетом Міністрів України;

в) щодо міжвідомчих договорів - у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 7. Делегація чи представник України для укладення міжнародного договору України

1. Делегація чи представник України, наділені повноваженнями відповідно до частин першої та четвертої статті 6 цього Закону, зобов'язані вести переговори та здійснювати інші дії згідно з наданими їм повноваженнями та директивами.

2. Делегація чи представник України подають відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України звіт про виконання директив. Звіт повинен містити погоджені з Міністерством закордонних справ України висновки та пропозиції щодо наступних дій з укладення міжнародного договору.

Стаття 8. Надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору

Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору.

Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися й іншим шляхом, про який домовилися сторони.

Стаття 9. Ратифікація міжнародних договорів України

1. Ратифікація міжнародних договорів України здійснюється шляхом прийняття закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору.

На підставі підписаного та офіційно оприлюдненого Президентом України закону Голова Верховної Ради України підписує ратифікаційну грамоту, яка засвідчується підписом Міністра закордонних справ України, якщо договором передбачено обмін такими грамотами.

Прийнятий Верховною Радою України закон про ратифікацію міжнародного договору про зміну території України затверджується на всеукраїнському референдумі щодо зміни території України в порядку, визначеному Законом України "Про всеукраїнський референдум".

{Частина першу статті 9 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 1135-IX від 26.01.2021}

2. Ратифікації підлягають міжнародні договори України:

а) політичні (про дружбу, взаємну допомогу і співробітництво, нейтралітет), територіальні і такі, що стосуються державних кордонів, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України, мирні;

б) що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

в) загальноекономічні (про економічне та науково-технічне співробітництво), з загальних фінансових питань, з питань надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям, а також про одержання Україною від іноземних держав і міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України;

г) про участь України у міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки;

г) про військову допомогу та направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав чи допуску підрозділів збройних сил іноземних держав на територію України, умови тимчасового перебування в Україні іноземних військових формувань;

д) що стосуються питань передачі історичних та культурних цінностей Українського народу, а також об'єктів права державної власності України;

е) виконання яких зумовлює зміну законів України або прийняття нових законів України;

є) інші міжнародні договори, ратифікація яких передбачена міжнародним договором або законом України.

3. Пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України подаються Міністерством закордонних справ України протягом шести місяців з дня його підписання:

а) стосовно міжнародних договорів, що укладаються від імені України, - Президентів України;

б) стосовно міжнародних договорів, що укладаються від імені Уряду України, - Кабінету Міністрів України.

4. Пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України включають такі документи:

а) подання відповідно Президентів України або Кабінету Міністрів України;

б) проект подання Верховній Раді України, в якому визначається кандидатура доповідача законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України;

в) проект закону про ратифікацію міжнародного договору України;

г) текст міжнародного договору українською мовою або документи, зазначені у пункті "г" частини другої статті 4 цього Закону;

г) довідку про погодження проекту закону зацікавленими міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та державними колегіальними органами;

{Пункт "г" частини четвертої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

д) супровідну (пояснювальну) записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору України, визначаються його вірогідні політичні, правові, соціально-економічні, гуманітарні та інші наслідки, а також суб'єкти виконання міжнародного договору України;

е) фінансово-економічне обґрунтування та, у разі подання пропозицій щодо ратифікації міжнародного договору України, реалізація якого потребує матеріальних чи інших витрат за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим чи місцевих бюджетів, пропозиції щодо покриття витрат відповідних бюджетів;

є) порівняльну таблицю - в разі подання пропозицій щодо ратифікації міжнародного договору України, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України або яким вносяться зміни до іншого міжнародного договору України;

ж) електронні версії текстів документів, зазначених у пунктах "б", "в", "г" та "є" цієї частини.

5. Підготовка пропозицій щодо ратифікації міжнародних договорів України (документів, зазначених у частині четвертій цієї статті) здійснюється міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, державним колегіальним органом, визначеним, відповідно до частини п'ятої статті 4 цього Закону, відповідальним за укладення міжнародного договору України.

{Абзац перший частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

Міністерство, інший центральний орган виконавчої влади або державний колегіальний орган готує пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України і подає їх Міністерству закордонних справ України протягом двох місяців з дня його підписання.

{Абзац другий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

Міністерство закордонних справ України подає зазначені пропозиції відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України.

6. Президент України або Кабінет Міністрів України розглядають пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України і приймають рішення про внесення на розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи проекту закону про ратифікацію міжнародного договору України.

7. Якщо на ратифікацію подається міжнародний договір, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, проекти таких законів подаються на розгляд Верховної Ради України разом з проектом закону про ратифікацію і приймаються одночасно.

8. Державні органи, зазначені у частині шостій цієї статті, на вимогу Верховної Ради України або її комітетів та у строки, визначені ними, надають додаткову інформацію, що стосується проекту закону про ратифікацію міжнародного договору України.

9. Верховна Рада України розглядає внесений Президентом України або Кабінетом Міністрів України проект закону про ратифікацію міжнародного договору України і приймає відповідне рішення.

Стаття 10. Заяви та застереження України до міжнародних договорів

При підписанні, ратифікації, затвердженні, прийнятті міжнародного договору або приєднанні до нього можуть бути зроблені заяви та сформульовані застереження до його положень відповідно до норм міжнародного права.

Стаття 11. Обмін ратифікаційними грамотами

Обмін ратифікаційними грамотами і передача грамот про ратифікацію міжнародних договорів України на зберігання депозитаріям здійснюються, якщо немає іншої домовленості між сторонами, Міністерством закордонних справ України.

Стаття 12. Затвердження міжнародних договорів України

1. Затвердженню підлягають міжнародні договори України, які не потребують ратифікації, якщо такі договори передбачають вимогу щодо їх затвердження або встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Президента України або Кабінету Міністрів України.

2. Затвердження міжнародних договорів України здійснюється Президентом України у формі указу щодо:

- а) міжнародних договорів, які укладаються від імені України;
- б) міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, якщо такі договори встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Президента України.

3. Затвердження міжнародних договорів України здійснюється Кабінетом Міністрів України у формі постанови щодо:

- а) міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, крім договорів, зазначених у пункті "б" частини другої цієї статті;
- б) міжвідомчих договорів, якщо такі договори встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Кабінету Міністрів України.

4. Пропозиції щодо затвердження міжнародних договорів України подаються Міністерством закордонних справ України відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України.

5. Пропозиції щодо затвердження міжнародних договорів України включають такі документи:

- а) подання відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України;
- б) проект відповідно указу Президента України або постанови Кабінету Міністрів України;
- в) текст міжнародного договору українською мовою або документи, зазначені у пункті "г" частини другої статті 4 цього Закону;

г) довідку про погодження проектів відповідно указу Президента України або постанови Кабінету Міністрів України зацікавленими міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та державними колегіальними органами;

{Пункт "г" частини п'ятої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

г) супровідну (пояснювальну) записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору, визначаються його вірогідні політичні, правові, соціально-економічні, гуманітарні та інші наслідки, суб'єкти виконання міжнародного договору України;

д) порівняльну таблицю - в разі внесення пропозицій щодо затвердження міжнародних договорів відповідно до пункту "б" частини другої та пункту "б" частини третьої цієї статті;

е) електронні версії текстів документів, зазначених у пунктах "б", "в" та "д" цієї частини.

6. Підготовка пропозицій щодо затвердження міжнародного договору України (документів, зазначених у частині п'ятій цієї статті) здійснюється міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади або державним колегіальним органом, визначеним, відповідно до частини п'ятої статті 4 цього Закону, відповідальним за укладення міжнародного договору України.

{Частина шоста статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

7. Затвердження міжвідомчих договорів, крім договорів, зазначених у пункті "б" частини третьої цієї статті, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Приєднання України до міжнародних договорів або їх прийняття

1. Рішення про приєднання України до міжнародних договорів або про їх прийняття приймаються:

а) щодо договорів, які потребують ратифікації, - у формі закону України про приєднання до міжнародного договору або закону України про прийняття міжнародного договору, невід'ємною частиною яких є текст міжнародного договору;

б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, які не потребують ратифікації, - у формі указу Президента України;

в) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, які не потребують ратифікації, - у формі постанови Кабінету Міністрів України.

2. Пропозиції щодо приєднання України до міжнародних договорів або щодо прийняття нею міжнародних договорів подаються та розглядаються:

а) щодо договорів, зазначених у пункті "а" частини першої цієї статті, - в порядку, передбаченому статтею 9 цього Закону для ратифікації міжнародних договорів України;

б) щодо договорів, зазначених у пунктах "б" і "в" частини першої цієї статті, - в порядку, передбаченому статтею 12 цього Закону для затвердження міжнародних договорів України.

3. Рішення про приєднання України до міжвідомчих договорів або про їх прийняття приймаються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Набрання чинності міжнародними договорами України

Міжнародні договори набирають чинності для України після надання нею згоди на обов'язковість міжнародного договору відповідно до цього Закону в порядку та в строки, передбачені договором, або в інший узгоджений сторонами спосіб.

ІІІ. ДОТРИМАННЯ І ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 15. Дотримання міжнародних договорів України

1. Чинні міжнародні договори України підлягають сумлінному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права.

2. Згідно з принципом сумлінного дотримання міжнародних договорів Україна виступає за те, щоб й інші сторони міжнародних договорів України неухильно виконували свої зобов'язання за цими договорами.

Стаття 16. Виконання міжнародних договорів України

1. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади, до відання яких віднесені питання, що регулюються міжнародними договорами України, забезпечують дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, стежать за здійсненням прав, які випливають з таких договорів для України, і за виконанням іншими сторонами міжнародних договорів України їхніх зобов'язань.

2. Зазначені у частині першій цієї статті органи державної влади, а також відповідні підприємства, установи та організації надають Міністерству закордонних справ України інформацію, що стосується виконання міжнародних договорів України.

Стаття 17. Загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів України

1. Загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів України, в тому числі й іншими їх сторонами, здійснює Міністерство закордонних справ України.

2. На запит органів, які застосовують міжнародні договори України, Міністерство закордонних справ України надає інформацію з питань, що виникають у зв'язку з виконанням міжнародних договорів України.

3. У разі невиконання або неналежного виконання зобов'язань України за міжнародними договорами Міністерство закордонних справ України інформує про це відповідно Президента України або Кабінет Міністрів України і вносить пропозиції щодо вжиття необхідних заходів.

Стаття 18. Заходи, що вживаються у разі порушення міжнародного договору України іншими його сторонами

1. У разі порушення зобов'язань за міжнародним договором України іншими його сторонами Міністерство закордонних справ України вносить Президенту України або Кабінету Міністрів України пропозиції про вжиття необхідних заходів відповідно до норм міжнародного права.

Інші центральні органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, Рада міністрів Автономної Республіки Крим вносять відповідні пропозиції через Міністерство закордонних справ України.

{Абзац другий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

2. У разі суттєвого порушення міжнародного договору України іншими його сторонами, якщо виконання договору може зашкодити національним інтересам України, а також в інших випадках, передбачених міжнародним правом, дію такого договору може бути припинено або зупинено в порядку, встановленому статтею 24 цього Закону.

Стаття 19. Дія міжнародних договорів України на території України

1. Чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

2. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 20. Пролонгація міжнародного договору України

Міжнародний договір України може бути пролонгований відповідно до умов, визначених самим міжнародним договором.

ІV. ОПРИЛЮДНЕННЯ, РЕЄСТРАЦІЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ ТЕКСТІВ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 21. Оприлюднення міжнародних договорів України

1. Чинні міжнародні договори України публікуються українською мовою в "Зібранні діючих міжнародних договорів України" та інших офіційних друкованих виданнях України.

2. Офіційний переклад багатосторонніх міжнародних договорів України та двосторонніх міжнародних договорів України з міжнародними фінансовими організаціями на українську мову здійснює Міністерство закордонних справ України в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2042-IX від 15.02.2022}

Стаття 22. Реєстрація міжнародних договорів України

1. Реєстрація чинних міжнародних договорів України у Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй здійснюється за поданням Міністерства закордонних справ України відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй.

2. Чинні міжнародні договори України реєструються у Міністерстві закордонних справ України.

3. Чинні міжнародні договори України включаються в установленому порядку до Єдиного державного реєстру нормативних актів.

Стаття 23. Зберігання текстів міжнародних договорів України

1. Міністерство закордонних справ України здійснює функції депозитарію багатосторонніх міжнародних договорів, якщо відповідно до умов цих договорів такі функції покладені на Україну.

2. Оригінали міжнародних договорів України або у відповідних випадках їх завірені належним чином копії та офіційні переклади зберігаються у Міністерстві закордонних справ України.

3. Копії міжвідомчих договорів зберігаються в архівах відповідних міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та державних колегіальних органів, а оригінали цих

договорів у двотижневий строк з дня набрання ними чинності передаються до Міністерства закордонних справ України.

{Частина третя статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

V. ПРИПИНЕННЯ ТА ЗУПИНЕННЯ ДІЇ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 24. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України

1. Пропозиції щодо припинення або зупинення дії міжнародних договорів України вносяться Міністерством закордонних справ України, іншими центральними органами виконавчої влади та державними колегіальними органами відповідно до порядку, встановленого статтею 4 цього Закону для внесення пропозицій щодо укладення міжнародного договору України.

{Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

2. Припинення та зупинення дії міжнародного договору України здійснюються:

а) щодо договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, - у формі закону України;

б) щодо міжнародних договорів, які укладено від імені України та які не потребували надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою України, та міжнародних договорів, які укладено від імені Уряду України, затверджених Президентом України, - у формі указу Президента України;

в) щодо міжнародних договорів, які укладено від імені Уряду України та які не потребували надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою України або затвердження Президентом України, а також щодо міжвідомчих договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України, - у формі постанови Кабінету Міністрів України.

3. Припинення та зупинення дії міжвідомчих договорів, крім договорів, зазначених у пункті "в" частини другої цієї статті, здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Наслідки припинення та зупинення дії міжнародного договору України

1. Припинення дії міжнародного договору України звільняє Україну від будь-якого зобов'язання щодо виконання договору і не впливає на права, зобов'язання чи правове становище України, що виникли в результаті виконання договору до припинення його дії.

2. Зупинення дії міжнародного договору України за умов, якщо договір не передбачає іншого чи за відсутності іншої домовленості з іншими його сторонами, звільняє Україну від зобов'язання виконувати його протягом періоду зупинення дії договору з тими його сторонами, з якими зупинено дію договору, і не впливає стосовно іншого на встановлені договором правові відносини України з іншими його сторонами.

3. У період зупинення дії міжнародного договору Україна утримується від дій, які могли б перешкодити поновленню дії договору.

Стаття 26. Офіційні повідомлення про припинення або зупинення дії міжнародних договорів України

1. Офіційні повідомлення про припинення або зупинення дії міжнародних договорів України публікуються в порядку, передбаченому статтею 21 цього Закону.

2. Міністерство закордонних справ України повідомляє інші сторони про припинення або зупинення дії міжнародного договору України.

Стаття 27. Інформування Верховної Ради України стосовно міжнародних договорів України

Міністерство закордонних справ України невідкладно інформує Верховну Раду України про укладення міжнародного договору України, припинення або зупинення дії міжнародного договору України, а також про тимчасове застосування такого договору або його частини.

VI. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ЦЬОГО ЗАКОНУ ТА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 28. Контроль за виконанням цього Закону та міжнародних договорів України

1. Порядок здійснення контролю за виконанням цього Закону та міжнародних договорів України встановлюють Президент України або Кабінет Міністрів України відповідно до їх компетенції та вимог статей 17-19 цього Закону.

VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити видання "Зібрання діючих міжнародних договорів України".

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон України "Про дію міжнародних договорів на території України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 10, ст. 137);

Закон України "Про міжнародні договори України" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 10, ст. 45);

Постанову Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про міжнародні договори України" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 10, ст. 46).

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
29 червня 2004 року
№ 1906-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про музеї та музейну справу

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 25, ст. 191)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 250/95-ВР від 29.06.95, ВВР, 1995, № 25, ст. 192}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 659-XIV від 14.05.99, ВВР, 1999, № 28, ст.231
№ 2120-III від 07.12.2000, ВВР, 2001, № 2-3, ст.10
№ 2905-III від 20.12.2001, ВВР, 2002, № 12-13, ст.92
№ 380-IV від 26.12.2002, ВВР, 2003, № 10-11, ст.86
№ 594-IV від 06.03.2003, ВВР, 2003, № 24, ст.159
№ 1344-IV від 27.11.2003, ВВР, 2004, № 17-18, ст.250
№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
№ 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1709-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.45
№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62
№ 1166-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 20-21, ст.745
№ 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"
№ 911-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.50
№ 955-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.103
№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371
№ 447-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 29, ст.189
№ 849-IX від 02.09.2020, ВВР, 2020, № 50, ст.463
№ 1909-IX від 18.11.2021, ВВР, 2023, №№ 12-13, ст.28
№ 3300-IX від 09.08.2023, ВВР, 2023, № 89, ст.335
№ 3884-IX від 18.07.2024}

{Установити, що у 2016 році норми і положення абзаців восьмого та дев'ятого частини другої статті 28 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України згідно із Законом № 928-VIII від 25.12.2015}

{У тексті Закону слова "Міністерство культури України" та "органи державної виконавчої влади" в усіх відмінках замінено словами "Міністерство культури і мистецтв України" та "органи виконавчої влади" у відповідних відмінках згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

Цей Закон регулює суспільні відносини у сфері музейної справи, визначає правові, економічні, соціальні засади створення і діяльності музеїв України та особливості наукового формування, вивчення, обліку, зберігання, охорони і використання Музейного фонду України, його правовий статус.

Цей Закон поширюється на всі види музеїв та заповідників у частині їх музеєфікації, а також обліку, зберігання та використання, охорони, консервації, реставрації музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення.

{Прембула в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

асортиментний кабінет (кімната зразків виробів) - приміщення на підприємствах, у яких зберігаються унікальні зібрання художніх виробів, наукові колекції, інші колекції або окремі зразки виробів, що мають історичну, художню, науково-технічну цінність;

зберігання - один з основних видів діяльності музею щодо створення матеріальних умов і правових засад, за яких забезпечується збереження музейних предметів та музейних колекцій;

консервація - здійснення комплексу організаційних, науково обґрунтованих заходів щодо забезпечення захисту музейних предметів та предметів музейного значення від подальших руйнувань, збереження їх автентичності з мінімальним втручанням у їх існуючий вигляд;

культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню, охороні, перелік яких визначено Законом України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей";

музеєфікація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до стану, придатного для екскурсійного відвідування;

музей - науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини;

музейна колекція - сукупність музейних предметів, що об'єднані однією або кількома спільними ознаками;

музейна справа - спеціальний вид наукової та культурно-освітньої діяльності, що включає комплектування, зберігання, охорону та використання музеями культурних цінностей та об'єктів культурної спадщини України, в тому числі їх консервацію, реставрацію, музеєфікацію, наукове вивчення, експонування та популяризацію;

музейне зібрання - сукупність музейних колекцій та музейних предметів, а також пов'язаних з ними бібліотечних фондів, архівів, каталогів та наукової документації музею;

музейний облік - один з основних напрямів роботи музею, що здійснюється шляхом ведення фондово-облікової документації (у тому числі в електронному вигляді), яка містить назву предмета (прізвище автора твору), датування, місце створення, дату надходження до музею, матеріал, техніку виготовлення, короткий опис, наукову атрибуцію, стан збереження, облікові позначення та забезпечує можливість їх ідентифікації, правовий статус музейних предметів і музейних колекцій;

музейний предмет - культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення;

Музейний фонд України - сукупність окремих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, які постійно зберігаються на території України, незалежно від їх походження та форм власності, а також музейних предметів і музейних колекцій, що знаходяться за межами України і є власністю України або відповідно до міжнародних договорів підлягають поверненню в Україну;

охорона музеїв - система правових, організаційних та фінансово-економічних заходів, що забезпечують недоторканність музейного приміщення і музейного зібрання;

предмет музейного значення - культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення;

реставрація - здійснення комплексу науково обґрунтованих заходів щодо зміцнення фізичного стану та поліпшення зовнішнього вигляду, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів музейних предметів та предметів музейного значення із забезпеченням збереження їх автентичності.

{Стаття 1 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 2. Музейна справа та основні напрями діяльності музеїв

Музейна справа уособлює національну музейну політику, музеєзнавство та музейну практику.

Основними напрямками діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України.

{Стаття 2 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 3. Національна музейна політика

Національна музейна політика - це сукупність основних напрямів і засад діяльності держави і суспільства в галузі музейної справи.

Основними напрямками національної музейної політики є:

збереження та державна підтримка Музейного фонду України;

{Частину другу статті 3 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами;

{Частину другу статті 3 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

забезпечення соціально-економічних, правових і наукових умов для ефективної діяльності музеїв;

сприяння формуванню сучасної інфраструктури музейної справи;

підтримка і розвиток мережі музеїв;

забезпечення підготовки та підвищення фахової кваліфікації музейних кадрів, їх правовий і соціальний захист;

бюджетне фінансування (у тому числі на дольових засадах) і пріоритетне матеріально-технічне забезпечення розробки і реалізації державних, регіональних і місцевих програм розвитку музейної справи;

забезпечення охорони музеїв;

підтримка фундаментальних і прикладних наукових досліджень, пов'язаних з музейною справою;

сприяння міжнародному співробітництву в галузі музейної справи.

Стаття 4. Законодавство України про музеї та музейну справу

Законодавство України про музеї та музейну справу базується на Конституції України і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів.

{Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про музеї та музейну справу, то застосовуються правила міжнародного договору.

{Стаття 4 в редакції Закону № 659-XIV від 14.05.99}

Стаття 5. Національні, регіональні та профільні організації музеїв України. Участь у міжнародних організаціях

Музеї України мають право об'єднуватись у національні, регіональні та профільні організації (спілки, асоціації тощо), вступати до міжнародних музейних організацій і фондів.

Розділ II. ВИДИ МУЗЕЇВ. ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ І МАТЕРІАЛЬНА БАЗА МУЗЕЇВ

Стаття 6. Види музеїв

За своїм профілем музеї поділяються на природничі (антропологічні, біологічні, ботанічні, геологічні, зоологічні, мінералогічні, палеонтологічні), історичні (загальноісторичні, військово-історичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні), літературні, художні (образотворчого, декоративно-прикладного, народного, сучасного мистецтва), мистецькі (театральні, музичні, музеї кіно), науково-технічні, комплексні (краєзнавчі, екомuzeї), галузеві тощо.

{Частина перша статті 6 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

На основі об'єктів культурної спадщини, пам'яток природи, їх територій можуть створюватися музеї просто неба та меморіальні музеї-садиби.

{Частина друга статті 6 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

{Частина третю статті 6 виключено на підставі Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Музею, що є у державній чи комунальній власності, який має музейні колекції загальнодержавного значення, набув міжнародного визнання і є провідним культурно-освітнім та науково-дослідним закладом у відповідних профільних групах музейної мережі України, у встановленому законодавством порядку може бути надано статус національного музею України.

{Частина четверта статті 6 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 7. Створення музеїв

Музеї можуть засновуватися на будь-яких формах власності, передбачених законами. Засновниками музеїв можуть бути відповідні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи.

{Статтю 7 доповнено частиною першою згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Рішення про створення музеїв приймають їх засновники.

Для створення музею засновники повинні забезпечити:

формування музейного зібрання;

матеріальну базу - відповідно обладнані приміщення для зберігання, консервації та реставрації музейних предметів, для експозицій і виставок, для проведення культурно-освітньої роботи, роботи наукових працівників музею, а також приміщення для забезпечення належного рівня обслуговування відвідувачів;

{Абзац третій частини третьої статті 7 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

умови для охорони музею, оснащення його засобами охоронної та пожежної сигналізації;

фінансування та кадри для належного його функціонування;

роботу музею за чітким розкладом.

Музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють у складі підприємств, установ, організацій та закладів освіти.

{Статтю 7 доповнено частиною згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 849-IX від 02.09.2020}

Засновники музею можуть створювати філії та відділи музею, що не є юридичними особами.

Земельні ділянки, інші природні ресурси, необхідні для створення музею, надаються в користування у встановленому законодавством порядку.

Музеї можуть створюватись і діяти в усіх організаційно-правових формах.

{Частина статті 7 виключено на підставі Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 7¹. Особливості діяльності Національного музею Голодомору-геноциду

Національний музей Голодомору-геноциду є державним науково-дослідним, науково-методичним та культурно-освітнім закладом культури, який належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв (далі - орган управління), і провадить свою діяльність відповідно до статуту Національного музею Голодомору-геноциду, який затверджується органом управління.

Основними напрямками діяльності Національного музею Голодомору-геноциду є увічнення та вшанування пам'яті жертв Голодомору, проведення наукових досліджень, пов'язаних з Голодомором як злочином геноциду, висвітлення його причин і наслідків, комплектування, збереження та популяризація музейних предметів, які свідчать про Голодомор, а також інші напрями, визначені статутом Національного музею Голодомору-геноциду.

У Національному музеї Голодомору-геноциду діє:

наглядова рада - спеціальний наглядовий орган, що здійснює нагляд за діяльністю Національного музею Голодомору-геноциду, його посадових осіб та діє в межах повноважень, передбачених статутом Національного музею Голодомору-геноциду відповідно до норм цього Закону;

експертна рада - консультативно-дорадчий орган, який координує наукову діяльність Національного музею Голодомору-геноциду.

{Закон доповнено статтею 7¹ згідно із Законом № 3884-IX від 18.07.2024}

Стаття 7². Наглядова рада Національного музею Голодомору-геноциду

Наглядова рада Національного музею Голодомору-геноциду (далі - наглядова рада) є спеціальним наглядовим органом, що діє на постійній основі з метою забезпечення в його діяльності балансу інтересів держави, суспільства та суб'єктів діяльності у сфері культури, дотримання принципів законності, незалежності, об'єктивності, відкритості, прозорості, доступності для громадськості.

Порядок формування наглядової ради визначається статутом Національного музею Голодомору-геноциду відповідно до норм цього Закону.

Склад наглядової ради формується із дванадцяти членів, строк повноважень яких становить п'ять років. Перший склад наглядової ради затверджується рішенням органу управління. Наступні склади наглядової ради затверджуються у порядку, визначеному статутом Національного музею Голодомору-геноциду. Наглядова рада є повноважною за умови призначення не менш як дев'яти її членів.

Наглядову раду очолює голова, який має одного заступника. Голова та заступник голови наглядової ради обираються наглядовою радою з числа її членів.

Одна і та сама особа не може бути призначеною членом наглядової ради на два строки поспіль. Член наглядової ради не зараховується до штату Національного музею Голодомору-геноциду.

Склад наглядової ради формується з українських та міжнародних експертів, науковців, представників українських громадських об'єднань, міжнародних організацій та/або міжнародних неурядових організацій, громадських організацій закордонних українців, нащадків жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні та інших компетентних осіб у сфері культури та політики національної пам'яті, які мають бездоганну ділову репутацію, високий суспільний авторитет, є визнаними фахівцями у сфері своєї професійної діяльності. До складу наглядової ради входять шість членів, запропонованих українськими громадськими об'єднаннями, та шість членів, запропонованих міжнародними організаціями та/або міжнародними неурядовими організаціями, громадськими організаціями закордонних українців.

Членами наглядової ради не можуть бути державні службовці.

Не може бути членом наглядової ради особа:

яка за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;

яка має судимість за вчинення кримінального правопорушення, не зняту чи не погашену в установленому законом порядку;

на яку протягом останнього року перед днем працевлаштування було накладено адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Рішення наглядової ради приймається за результатами обговорення шляхом відкритого голосування з урахуванням пропозицій, висловлених членами наглядової ради. Рішення наглядової ради вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше двох третин членів від її складу, визначеного частиною третьою цієї статті.

До основних повноважень наглядової ради належить:

надання керівництву Національного музею Голодомору-геноциду пропозицій (рекомендацій) щодо удосконалення його діяльності;

сприяння залученню додаткових джерел фінансування діяльності Національного музею Голодомору-геноциду;

здійснення контролю за дотриманням Національним музеєм Голодомору-геноциду положень його статуту;

погодження рішень генерального директора Національного музею Голодомору-геноциду (далі - генеральний директор) щодо укладення договорів (контрактів) на суму, що перевищує 500 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного (податкового) року;

здійснення контролю за:

виконанням генеральним директором обов'язків, визначених статутом Національного музею Голодомору-геноциду та укладеним в установленому порядку контрактом;

провадженням фінансово-господарської діяльності Національного музею Голодомору-геноциду.

Наглядова рада має й інші повноваження, передбачені статутом Національного музею Голодомору-геноциду.

Наглядова рада має право:

заслуховувати генерального директора з питань діяльності Національного музею Голодомору-геноциду;

звертатися із запитом до центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій з питань, що належать до компетенції наглядової ради;

надавати генеральному директору пропозиції щодо утворення експертної ради;

проводити моніторинг стану матеріально-технічного та фінансового забезпечення Національного музею Голодомору-геноциду;

інші права, передбачені статутом Національного музею Голодомору-геноциду.

{Закон доповнено статтею 7² згідно із Законом № 3884-IX від 18.07.2024}

Стаття 7³. Експертна рада Національного музею Голодомору-геноциду

Основною метою діяльності експертної ради Національного музею Голодомору-геноциду (далі - експертна рада) є вдосконалення науково-дослідної, екскурсійно-освітньої, експозиційно-

виставкової, інформаційно-видавничої, науково-фондової та методичної роботи Національного музею Голодомору-геноциду.

Порядок формування експертної ради визначається статутом Національного музею Голодомору-геноциду відповідно до норм цього Закону.

Склад експертної ради формується із дванадцяти членів, строк повноважень яких становить п'ять років, та затверджується рішенням органу управління.

Експертну раду очолює голова, який має одного заступника. Голова та заступник голови експертної ради обираються експертною радою з числа її членів. До складу експертної ради входять шість експертів та/або науковців, запропонованих українськими громадськими об'єднаннями та науковими установами, та шість експертів та/або науковців, запропонованих міжнародними організаціями та/або міжнародними неурядовими організаціями та іноземними науковими установами. Експертна рада є повноважною за умови призначення не менш як дев'яти її членів.

Рішення експертної ради приймається за результатами обговорення шляхом відкритого голосування з урахуванням пропозицій, висловлених членами експертної ради. Рішення експертної ради вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше двох третин членів від її складу, визначеного частиною третьою цієї статті.

Повноваження експертної ради визначаються статутом Національного музею Голодомору-геноциду відповідно до норм цього Закону.

До основних повноважень експертної ради належить надання керівництву Національного музею Голодомору-геноциду пропозицій щодо:

організації та проведення наукових досліджень документів архівних фондів, зокрема іноземних держав;

інтеграції у світовий науковий простір Національного музею Голодомору-геноциду, розширення та удосконалення міжнародного наукового співробітництва;

розроблення дизайн-проектів та технічних проектів експозицій Національного музею Голодомору-геноциду.

Експертна рада має й інші повноваження, передбачені статутом Національного музею Голодомору-геноциду.

Експертна рада має право:

отримувати в установленому порядку від генерального директора та керівників наукових структурних підрозділів інформацію і матеріали, необхідні для виконання покладених на експертну раду завдань;

залучати для проведення незалежної оцінки результатів наукової діяльності Національного музею Голодомору-геноциду провідних вчених, представників українських та іноземних закладів вищої освіти;

інформувати орган управління про стан наукової діяльності Національного музею Голодомору-геноциду, подавати йому пропозиції щодо вжиття заходів для усунення виявлених порушень;

інші права, передбачені статутом Національного музею Голодомору-геноциду.

{Закон доповнено статтею 7³ згідно із Законом № 3884-IX від 18.07.2024}

Стаття 8. Статут музею

Музей діє на підставі статуту (положення), що затверджується його засновником чи засновниками.

У статуті (положенні) музею визначаються:

назва музею, його статус, склад засновників, їх права та обов'язки;

організаційна структура, основні завдання та напрями діяльності;

джерела надходження коштів і їх використання, склад майна музею, порядок його реорганізації та ліквідації, умови збереження музейного зібрання у разі ліквідації музею;

інші умови діяльності музею.

Стаття 9. Державна реєстрація музеїв

Державна реєстрація музеїв незалежно від форм власності проводиться за їх місцезнаходженням відповідно до закону.

Музеї, створені у складі підприємств, установ, організацій, закладів освіти, реєстрації не підлягають. Порядок обліку таких музеїв визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5461-VI від 16.10.2012, № 849-IX від 02.09.2020}

{Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 10. Ліквідація та реорганізація музеїв

Ліквідація музеїв здійснюється за рішенням засновника, а також за рішенням суду у випадках, передбачених чинним законодавством.

{Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

У разі ліквідації музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності, порядок подальшого використання їх музейних зібрань визначає засновник за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв. У разі ліквідації підприємства, установи та організації, при (у складі) яких діють музеї, а також у разі ліквідації музеїв, які діяли на громадських засадах, їх музейні зібрання та колекції асортиментних кабінетів, окремі предмети музейного значення, придбані за кошти державного та місцевих бюджетів, передаються до відповідних профільних музеїв у порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України. У разі ліквідації музеїв, заснованих на приватній формі власності, переважне право на придбання музейних зібрань за інших рівних умов має держава.

{Частина друга статті 10 в редакції Законів № 659-XIV від 14.05.99, № 1709-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) музеїв може відбуватися відповідно до чинного законодавства.

{Частину четверту статті 10 виключено на підставі Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

У разі реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення) музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності, порядок подальшого використання їх музейних зібрань визначає засновник за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Статтю 10 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3300-IX від 09.08.2023}

Стаття 11. Музейна територія

Територія, відведена для музею, належить до земель історико-культурного призначення. На цій території та в музейних будівлях (спорудах) забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно впливати на стан зберігання музейного зібрання, та інша діяльність, несумісна з діяльністю музею як закладу культури.

Територія, відведена для музею, підлягає просторово-функціональному зонуванню.

На території, відведеній для музею, згідно із статутом музею може бути виділено зони:

заповідна - для зберігання і охорони найбільш цінних історико-культурних, меморіальних комплексів та окремих об'єктів;

експозиційна - для стаціонарного демонстрування великогабаритних музейних предметів і використання в культурно-пізнавальних цілях;

наукова - для проведення науково-дослідної роботи;

рекреаційна - для відпочинку відвідувачів музею та їх обслуговування, зокрема розташування музейних крамниць, буфетів, кафе, інших пунктів громадського харчування, проведення мистецьких, культурно-освітніх заходів, гостьових місць для паркування автомобілів;

господарська - для розміщення допоміжних господарських об'єктів, місць для паркування службових автомобілів та інших транспортних засобів.

{Стаття 11 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 12. Користування природними ресурсами

Музей здійснює користування землею, іншими природними ресурсами та несе відповідальність за дотримання норм щодо їх охорони і раціонального використання згідно з чинним законодавством.

Стаття 13. Фінансування музеїв

Фінансування музеїв залежно від форм власності здійснюється за рахунок коштів відповідно державного бюджету, місцевих бюджетів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

{Частина перша статті 13 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Бюджетні призначення та кошти, одержані від додаткових джерел фінансування музеїв, не підлягають вилученню протягом бюджетного періоду, крім випадків, передбачених законом. Кошти, що надійшли з додаткових джерел фінансування, не впливають на обсяги бюджетного фінансування державних та комунальних музеїв.

{Частина друга статті 13 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Сума витрат на забезпечення охорони музеїв обов'язково визначається в державному та місцевих бюджетах і вноситься до переліку захищених статей видатків загального фонду бюджетів.

{Статтю 13 доповнено частиною згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Додатковими джерелами фінансування музеїв є:

кошти, що надходять від господарської діяльності, надання платних послуг, у тому числі за відвідування музеїв і виставок;

кошти, одержувані за науково-дослідні та інші види робіт, які виконує музейний заклад на замовлення підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та громадян;

доходи від реалізації сувенірної продукції, предметів народних художніх промислів, видавничої діяльності, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;

плата за кіно- і фотозйомки;

гранти, благодійні внески, добровільні пожертвування, грошові внески, матеріальні цінності, одержані від фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних;

кошти, отримані державними і комунальними музеями як відсотки на залишок власних надходжень, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю,

благодійні внески та гранти і розміщених на поточних рахунках, відкритих у банках державного сектору;

інші джерела, в тому числі валютні надходження, відповідно до законодавства України.

{Частина четверта статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009; в редакції Закону № 911-VIII від 24.12.2015}

"Розмір плати за надання платних послуг встановлюється державним і комунальним музеєм щороку у національній валюті України.

{Статтю 13 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними музеями, затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 13 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Порядок надання платних послуг музеями, заснованими на державній та комунальній формі власності, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури.

{Статтю 13 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

У разі одержання коштів від надання платних послуг, добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством, бюджетні асигнування державних і комунальних музеїв не зменшуються".

{Статтю 13 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 911-VIII від 24.12.2015}

Стаття 14. Матеріально-технічне забезпечення музеїв

Власники музеїв зобов'язані забезпечувати їх будівлями (спорудами), збудованими за спеціальними проектами, або іншими упорядкованими приміщеннями, що відповідають вимогам функціонування музеїв, а також відповідним обладнанням та транспортом.

Приміщення музеїв, що є у державній чи комунальній власності, передаються їм на праві оперативного управління. Воно може бути вилучене лише за умови надання музею іншого рівноцінного приміщення. У разі вилучення приміщення музею, що є пам'яткою культурної спадщини, рішення про його вилучення приймається за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Під час проектування та експлуатації музейних приміщень враховуються потреби дітей, осіб з інвалідністю, громадян похилого віку в доступі до культурної спадщини.

{Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1709-VI від 05.11.2009, № 2581-VIII від 02.10.2018}

Музеям надається пріоритетне право на використання споруд, комплексів (ансамблів) та визначних місць, що є пам'ятками культурної спадщини.

{Статтю 14 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Розділ III. МУЗЕЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Стаття 15. Музейний фонд України

Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом.

Музейні предмети Музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межами або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну.

Музеї, юридичні і фізичні особи зобов'язані забезпечувати збереженість Музейного фонду України та сприяти його поповненню.

Положення про Музейний фонд України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання державної частини Музейного фонду України закріплюються за музеями на праві оперативного управління

{Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 15¹. Склад Музейного фонду України

Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при підприємствах, в установах, організаціях і закладах освіти державної та комунальної форм власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності.

{Частина друга статті 15¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 849-IX від 02.09.2020}

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

{Закон доповнено статтею 15¹ згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 15². Особливості здійснення права власності на музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, предмети музейного значення Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України, не підлягають відчуженню, за винятком обміну на інші музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання. Рішення про обмін музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв.

{Частина перша статті 15² із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

У разі передачі майнових комплексів музеїв з державної у комунальну власність музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання залишаються у державній власності і належать до державної частини Музейного фонду України.

Перелік музеїв (у тому числі музеїв системи Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Педагогічного товариства України, інших самоврядних організацій), у яких зберігаються музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, не підлягають приватизації та не можуть бути предметом застави. Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України, не можуть бути предметом застави, якщо заставодержатель - іноземний громадянин або особа без громадянства, яка не проживає в Україні.

У разі продажу музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, держава має переважне право на їх придбання, яке реалізується центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв або уповноваженими ним державними музеями.

{Частина п'ята статті 15² із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Закон доповнено статтею 15² згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 16. Музейні предмети Музейного фонду України у складі Державного реєстру національного культурного надбання

Унікальні музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України і мають виняткове художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, незалежно від форми власності і місця зберігання вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв до Державного реєстру національного культурного надбання.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Положення про Державний реєстр національного культурного надбання затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок віднесення музейних предметів Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання та умови їх зберігання затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина третя статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 17. Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду

Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду, що зберігаються в музеях, здійснюються відповідно до цього Закону та Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи".

{Стаття 17 в редакції Закону № 594-IV від 06.03.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 18. Формування державної частини Музейного фонду України

Формування державної частини Музейного фонду України здійснюється шляхом:

придбання в установленому порядку предметів музейного значення центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та музеями - за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством;

{Абзац другий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

безоплатної передачі предметів музейного значення підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян та громадянами;

передачі обернених відповідно до законодавства України у дохід держави музейних предметів, предметів музейного значення;

передачі в установленому порядку предметів музейного значення, виявлених під час археологічних, етнографічних, науково-природничих та інших експедицій, будівельних, ремонтних або реставраційних робіт, у тому числі з дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів, та скарбів;

повернення в Україну розшуканих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення, які були незаконно вивезені;

передачі предметів музейного значення, вилучених на митниці;

поповнення музейних зібрань іншими способами, передбаченими законодавством.

Віднесення предметів музейного значення до Музейного фонду України здійснюється у порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України, на підставі проведення музеями відповідної наукової експертизи.

Порядок віднесення музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення до державної частини Музейного фонду України визначається Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Формування державної частини Музейного фонду України та забезпечення поповнення експозицій музеїв здійснюють центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах культури та мистецтв.

{Статтю 18 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 19. Облік музейних предметів та предметів музейного значення

Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форм власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Форми облікових документів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.

{Стаття 19 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 20. Переміщення музейних предметів та предметів музейного значення

Переміщення музейних предметів Музейного фонду України та предметів музейного значення здійснюється відповідно до Положення про Музейний фонд України.

{Стаття 20 в редакції Законів № 659-XIV від 14.05.99, № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 21. Збереження Музейного фонду України

З метою збереження музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення власники або уповноважені ними органи зобов'язані створити належні умови, у

тому числі спеціальний науково обґрунтований режим їх зберігання, та здійснювати консервацію і реставрацію.

Вимоги до умов зберігання та обліку музейних предметів, музейних колекцій визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Знищення музейних предметів та предметів музейного значення Музейного фонду України забороняється.

У разі втрати або руйнування музейних предметів, що належать до державної частини Музейного фонду України, вони можуть вилучатися з фондово-облікової документації лише за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв на підставі висновків експертно-фондової комісії.

{Частина четверта статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 22. Порядок вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України

Вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, забороняється, крім випадків тимчасового їх перебування за кордоном для експонування на виставках, реставрації або проведення наукової експертизи на підставі свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей відповідно до Закону України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" та за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

{Стаття 22 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 23. Страхування музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань Музейного фонду України та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України, які тимчасово вивозяться за межі України для експонування, реставрації або проведення наукової експертизи, підлягають страхуванню або наданню державних гарантій фінансового покриття будь-якого ризику країною, яка такі предмети приймає, на період їх перебування за межами музею, в якому вони зберігаються.

{Частина перша статті 23; в редакції Закону № 3300-IX від 09.08.2023; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1909-IX від 18.11.2021}

Порядок встановлення їх оціночної та страхової вартості визначають центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, та центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державного фінансового контролю.

{Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

{Стаття 23 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 24. Консервація і реставрація музейних предметів Музейного фонду України

Консервацію і реставрацію музейних предметів Музейного фонду України здійснюють спеціалізовані установи та організації, реставраційні підрозділи музеїв та окремі реставратори, які мають кваліфікаційну категорію за відповідною спеціальністю.

Порядок їх консервації і реставрації визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Держава сприяє проведенню реставрації музейних предметів, предметів музейного значення недержавної частини Музейного фонду України у державних реставраційних закладах.

З метою проведення атестації реставраторів та присвоєння їм відповідної кваліфікаційної категорії утворюється атестаційна комісія. Положення про атестаційну комісію та її персональний склад затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

{Частина четверта статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють підготовці реставраторів, розвитку мережі спеціалізованих реставраційних закладів.

{Стаття 24 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Розділ IV. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

Стаття 25. Міжнародна діяльність музеїв

Музеї України беруть участь у міжнародному культурному співробітництві в галузі музейної справи на основі багатосторонніх та двосторонніх угод.

Участь музеїв у міжнародному культурному співробітництві здійснюється у встановленому порядку шляхом:

проведення спільних наукових досліджень на основі розробки і реалізації міжнародних наукових програм;

здійснення взаємного обміну музейною інформацією, виставками, вивчення міжнародного досвіду організації музейної справи;

проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів, виставок та участі в них;

організації спільної підготовки музейних працівників, розвитку видавничої діяльності;

здійснення іншої спільної діяльності відповідно до угод, якщо вона не суперечить законодавству України та міжнародним договорам України.

Розділ V. УПРАВЛІННЯ І САМОВРЯДУВАННЯ МУЗЕЇВ, ГАРАНТІЇ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 26. Державне управління музеями

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, у межах своїх повноважень:

забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері музейної справи;

формує вимоги щодо державного статистичного обліку музеїв, створених на території України;

здійснює організаційно-методичне керівництво, сприяє розвитку сучасної інфраструктури музейної справи, розвитку музейної мережі, створює спеціалізовані організаційні структури, наукові установи для науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення музеїв;

здійснює координацію робіт із створення єдиної інформаційної системи музеїв;

здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв, у межах своїх повноважень:

організовує навчання і підвищення кваліфікації працівників музеїв;

визначає потреби держави та нормативи, що гарантують належний рівень музейного обслуговування і доступ громадян до Музейного фонду України;

здійснює контроль за діяльністю музеїв, заснованих на державній та комунальній формах власності, за станом обліку, зберіганням, охороною, використанням та переміщенням музейних предметів Музейного фонду України, що зберігаються в музеях незалежно від форми власності;

організовує проведення наукових досліджень у сфері музейної справи;

порушує перед власником музейних предметів та музейних колекцій питання щодо поліпшення умов зберігання;

направляє запити з метою отримання інформації про музейні предмети та музейні колекції;

у разі потреби сприяє передачі музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, на тимчасове зберігання до державних музеїв;

здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

{Частина статті 26 в редакції Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

{Частину статті 26 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

Інші центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування здійснюють керівництво музеями, що перебувають у сфері їх управління.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування несуть відповідальність за матеріально-технічне та фінансове забезпечення музеїв, що перебувають у сфері їх управління.

Керівники державних та комунальних музеїв призначаються на посаду шляхом укладення з ними контракту на п'ять років за результатами конкурсу.

{Статтю 26 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Порядок проведення конкурсу та вимоги до кандидатів на посаду керівника державного чи комунального музею визначаються статтями 21¹-21⁵ Закону України "Про культуру".

{Статтю 26 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 955-VIII від 28.01.2016}

Особливості призначення на посаду керівників державних та комунальних музеїв на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя визначаються частиною другою статті 21 Закону України "Про культуру".

{Статтю 26 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 447-IX від 14.01.2020}

{Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99; в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 27. Самоврядування музеїв

Музеї мають право створювати органи самоврядування: вчені, наглядові, методичні, музейно-педагогічні, художні, реставраційні та інші ради, залучаючи до їх діяльності фахівців різного профілю.

Стаття 28. Гарантії прав і законних інтересів працівників музеїв

Правовий і соціальний захист працівників музеїв забезпечується державою і засновниками музеїв згідно із законодавством.

{Частина перша статті 28 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

Працівники музеїв мають право на:

діяльність відповідно до фаху та кваліфікації в музеях незалежно від форм власності;

захист у судовому порядку права інтелектуальної власності на результати наукової діяльності в галузі музейної справи;

безкоштовне користування довідково-інформаційною, бібліотечною і архівною базами музеїв України та відвідування музейних закладів;

участь у науково-дослідній роботі музеїв, у конференціях, семінарах, наукових читаннях;

підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір програми, форм навчання, стажування в інших музеях, в тому числі за кордоном;

атестацію з метою одержання кваліфікаційної категорії, порядок проведення якої визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв;

{Абзац сьомий частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1709-VI від 05.11.2009, № 5461-VI від 16.10.2012}

допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання трудових обов'язків, а також матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України;

{Абзац восьмий частини другої статті 28 в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009}

{Абзац восьмий частини другої статті 28 набирає чинності з 1 січня 2010 року у частині допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу та доплати за вислугу років згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання трудових обов'язків і матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань у розмірі та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України;

{Частину другу статті 28 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

{Абзац дев'ятий частини другої статті 28 набирає чинності з дня введення в дію Закону України про Державний бюджет України на 2000 рік згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

безплатне користування у межах встановлених норм житлом з опаленням і освітленням, якщо вони проживають у селах і селищах;

{Частину другу статті 28 доповнено абзацом десятим згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

{Абзац десятий частини другої статті 28 набирає чинності з дня введення в дію Закону України про Державний бюджет України на 2000 рік згідно із Законом № 659-XIV від 14.05.99}

вимогу до юридичних і фізичних осіб про припинення дій, що загрожують збереженню музейних предметів, музейних колекцій Музейного фонду України та предметів музейного значення.

{Абзац одинадцятий частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені частиною другою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 28 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; частина третя статті 28 в редакції Законів № 1166-VII від 27.03.2014, № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

Стаття 29. Гарантії майнових прав музеїв

Держава гарантує захист майнових прав музеїв усіх форм власності. Вилучення державою у музеїв їх фондів та іншого закріпленого за ними майна може здійснюватися лише у випадках, передбачених законами України.

Музеї, що є у державній чи комунальній власності, не підлягають приватизації.

{Частина друга статті 29 в редакції Закону № 659-XIV від 14.05.99}

Держава гарантує забезпечення охорони музеїв державної та комунальної форм власності.

{Статтю 29 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв, з переліку музеїв, затвердженого Кабінетом Міністрів України відповідно до частини третьої статті 15² цього Закону, визначає музей, якому музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, передаються на постійне або тимчасове зберігання в порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України.

{Статтю 29 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 447-IX від 14.01.2020}

Розділ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО МУЗЕЇ ТА МУЗЕЙНУ СПРАВУ

Стаття 30. Відповідальність за шкоду, завдану музею або музейному зібранню

Матеріальна шкода, завдана музею або музейному зібранню громадянами чи юридичними особами, відшкодовується згідно з чинним законодавством.

{Стаття 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1709-VI від 05.11.2009}

Стаття 31. Відповідальність за порушення законодавства України про музеї та музейну справу

Особи, винні у порушенні законодавства про музеї та музейну справу, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
29 червня 1995 року
№ 249/95-ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про природно-заповідний фонд України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 34, ст.502)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 2457-XII від 16.06.92, ВВР, 1992, № 34, ст.503}

{Із змінами, внесеними згідно з Декретом
№ 12-92 від 26.12.92, ВВР, 1993, № 10, ст. 76
Законами України

№ 3180-XII від 05.05.93, ВВР, 1993, № 26, ст.277

№ 1287-XIV від 14.12.99, ВВР, 2000, № 4, ст. 26

№ 1377-IV від 11.12.2003, ВВР, 2004, № 15, ст.228

№ 1826-VI від 21.01.2010, ВВР, 2010, № 11, ст.112

№ 2856-VI від 23.12.2010, ВВР, 2011, № 29, ст.272

№ 3530-VI від 16.06.2011, ВВР, 2012, № 2-3, ст.3

№ 1193-VII від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873

№ 322-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 25, ст.194

№ 323-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 25, ст.195

№ 1472-VIII від 14.07.2016, ВВР, 2016, № 34, ст.592

№ 1829-VIII від 07.02.2017, ВВР, 2017, № 11, ст.99

№ 1832-VIII від 07.02.2017, ВВР, 2017, № 12, ст.131

№ 2059-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 29, ст.315

№ 2063-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 37, ст.379

№ 2362-VIII від 22.03.2018, ВВР, 2018, № 17, ст.152

№ 249-IX від 30.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.383

№ 554-IX від 13.04.2020, ВВР, 2020, № 37, ст.277 - вводить в дію з 1 січня 2021 року

№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408

№ 1423-IX від 28.04.2021, ВВР, 2023, №№ 9-10, ст.25

№ 1684-IX від 15.07.2021, ВВР, 2021, № 47, ст.382 - вводить в дію з 08.11.2021

№ 1909-IX від 18.11.2021, ВВР, 2023, №№ 12-13, ст.28

№ 2952-IX від 24.02.2023, ВВР, 2023, № 61, ст.199

№ 3264-IX від 14.07.2023, ВВР, 2023, № 87, ст.320

№ 4017-IX від 10.10.2024

№ 4188-IX від 08.01.2025}

{У тексті Закону слова "Міністерство охорони навколишнього природного середовища України", "Республіка Крим", "Академія наук України", "Республіканський бюджет Республіки Крим" у всіх відмінках замінено відповідно словами "центральный орган виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища", "Автономна Республіка Крим", "Національна академія наук України", "бюджет Автономної Республіки Крим" у відповідних відмінках згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Цей Закон визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів.

Природно-заповідний фонд становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонових моніторингу навколишнього природного середовища.

У зв'язку з цим законодавством України природно-заповідний фонд охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства України про природно-заповідний фонд України

Завданням законодавства України про природно-заповідний фонд України є регулювання суспільних відносин щодо організації, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення їх природних комплексів, управління у цій галузі.

Стаття 2. Законодавство України про природно-заповідний фонд

Відносини в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів регулюються Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища", цим Законом та іншими актами законодавства України.

Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Статтю 2 доповнено частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 3. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України

До природно-заповідного фонду України належать:

природні території та об'єкти - природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;

штучно створені об'єкти - ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, пам'ятки природи, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

{Абзац третій частини першої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

Заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва залежно від їх екологічної і наукової, історико-культурної цінності можуть бути загальнодержавного або місцевого значення.

{Частина друга статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Залежно від походження, інших особливостей природних комплексів та об'єктів, що оголошуються заказниками чи пам'ятками природи, мети і необхідного режиму охорони:

заказники поділяються на ландшафтні, лісові, ботанічні, мікологічні, загальнозоологічні, орнітологічні, ентомологічні, іхтіологічні, гідрологічні, загальногеологічні, палеонтологічні та карстово-спелеологічні;

{Абзац другий частини третьої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4188-IX від 08.01.2025}

пам'ятки природи поділяються на комплексні, пралісові, ботанічні, мікологічні, зоологічні, гідрологічні та геологічні. Пам'ятки природи можуть розташовуватися на території інших об'єктів природно-заповідного фонду.

{Абзац третій частини третьої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законами № 322-VIII від 09.04.2015, № 2063-VIII від 23.05.2017, № 4188-IX від 08.01.2025}

Законодавством Автономної Республіки Крим може бути встановлено додаткові категорії територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Стаття 4. Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду

Території природних заповідників, заповідні зони біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, надані національним природним паркам, є власністю Українського народу.

{Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Регіональні ландшафтні парки, зони - буферна, антропогенних ландшафтів, регульованого заповідного режиму біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, включені до складу, але не надані національним природним паркам, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва можуть перебувати як у власності Українського народу, так і в інших формах власності, передбачених законодавством України.

{Частина друга статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Ботанічні сади, дендрологічні парки та зоологічні парки, створені до прийняття цього Закону, не підлягають приватизації.

У разі зміни форм власності на землю, на якій знаходяться заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, землевласники зобов'язані забезпечувати режим їх охорони і збереження з відповідною перереєстрацією охоронного зобов'язання.

Стаття 5. Правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до цього Закону, і затверджуються:

{Абзац перший частини першої статті 5 в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010}

центральною виконавчою влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

{Абзац другий частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

{Абзац третій частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Завдання, особливості природоохоронного режиму пам'яток природи та заповідних урочищ визначаються на основі цього Закону безпосередньо в їх первинних облікових документах.

Завдання, особливий природоохоронний режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються на територіях зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються у положеннях про них, що затверджуються відповідно до Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".

{Статтю 5 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1472-VIII від 14.07.2016}

Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки загальнодержавного значення, а також регіональні ландшафтні парки є юридичними особами.

{Частина статті 5 в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010}

Ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва відповідно до законодавства України можуть бути визнані юридичними особами.

Стаття 6. Охорона територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність

Території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність, підлягають комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій чи об'єктів, яке відповідно до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури.

{Стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1287-XIV від 14.12.99, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 7. Землі природно-заповідного фонду

Землі природно-заповідного фонду - це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Землі природно-заповідного фонду України, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно до статті 6 цього Закону об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення.

{Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. На землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються в зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, забороняється будь-яка діяльність, що не забезпечує режим радіаційної безпеки.

{Частина третя статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1826-VI від 21.01.2010, № 1472-VIII від 14.07.2016}

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проєктів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Статтю 7 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє протягом строку, встановленого законом або договором.

Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Частина шоста статті 7 в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010}

{Стаття 7 в редакції Закону № 1377-IV від 11.12.2003}

Стаття 8. Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

встановлення заповідного режиму;

організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;

додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;

{Абзац п'ятий статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;

здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;

встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;

проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Стаття 9. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Території та об'єкти природно-заповідного фонду з додержанням вимог, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства України, можуть використовуватися:

у природоохоронних цілях;

у науково-дослідних цілях;

в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;

в освітньо-виховних цілях;

для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Встановлені частиною першою цієї статті основні види використання, а також заготівля деревини, лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, мисливство, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів.

Стаття 9¹. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється в межах ліміту та на підставі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Перелік встановлених цим Законом видів використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і порядок їх використання визначаються режимом територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється в межах ліміту на використання

природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також на підставі дозволів.

{Частина третя статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється на підставі дозволів, що видаються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

{Частина четверта статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затвердженого органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а також на підставі дозволів.

{Частина п'ята статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (крім корисних копалин) здійснюється на підставі дозволів, що видаються місцевими радами за погодженням з органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

{Частина шоста статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України. Видача дозволів на спеціальне використання природних ресурсів здійснюється на безоплатній основі.

Видача дозволів здійснюється на підставі заяви природокористувача, погодженої із власником або постійним користувачем земельної ділянки та заінтересованими органами.

{Частина восьма статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Дія дозволу на спеціальне використання природних ресурсів може бути припинена органом, що його видав, у разі: різкого погіршення стану навколишнього природного середовища внаслідок природокористування, ліквідації підприємства, установи або організації, яка отримала дозвіл; порушення умов природокористування та режиму території природно-заповідного фонду; втрати чи пошкодження дозволу, що не дає можливості визначити зміст дозволу.

{Частина дев'ята статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Здійснення господарської та іншої діяльності за декларативним принципом заборонено.

Дозвіл видається після затвердження лімітів протягом місяця з моменту подання клопотання. Підставами для відмови у видачі дозволу є відсутність затвердженого в установленому порядку ліміту, порушення умов природокористування та режиму території природно-заповідного фонду.

Рішення про відмову у видачі дозволу може бути оскаржено до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, або до суду.

{Частина дванадцята статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється у місячний строк.

Заява про оскарження рішення про відмову у видачі дозволу подається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, протягом строку, що не перевищує десять днів з дня одержання відповідного рішення. Заява розглядається у десятиденний строк. Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

{Частина чотирнадцята статті 9¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Проведення рубок формування і оздоровлення лісів, інших видів рубок здійснюється в межах затверджених планів та на підставі рішень науково-технічних рад установ природно-заповідного фонду згідно з лімітом на використання природних ресурсів на підставі дозволів.

{Статтю 9¹ доповнено частиною п'ятнадцятою згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

{Закон доповнено статтею 9¹ згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Стаття 10. Права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Громадяни України з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду мають право на:

участь в обговоренні проектів законодавчих актів з питань розвитку заповідної справи, формування природно-заповідного фонду;

участь у розробці та реалізації заходів щодо їх охорони та ефективного використання, запобігання негативного впливу на них господарської діяльності;

внесення пропозицій про включення до складу природно-заповідного фонду найбільш цінних природних територій та об'єктів;

ознайомлення з територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, здійснення інших видів користувань з дотриманням встановлених вимог щодо заповідного режиму;

участь у здійсненні громадського контролю за охороною заповідних територій та об'єктів, внесення пропозицій про притягнення до відповідальності винних у порушенні вимог охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Законодавством України можуть бути визначені й інші права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Розділ II. УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 11. Уповноважені органи державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду

Уповноваженими органами державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

Для забезпечення державного управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду можуть утворюватися спеціальні підрозділи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

{Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3530-VI від 16.06.2011; в редакції Закону № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 12. Управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду

Управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які мають екологічну, біологічну або географічну освіту та які призначаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а на території Автономної Республіки Крим - також з Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

{Частина перша статті 12 в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 1832-VIII від 07.02.2017, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Спеціальні адміністрації можуть створюватися також для управління ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками місцевого значення та парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають.

До складу спеціальної адміністрації по управлінню територіями та об'єктами природно-заповідного фонду входять відповідні наукові підрозділи, служби охорони, екологічної освіти, господарського та іншого обслуговування.

{Частина третя статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 323-VIII від 09.04.2015}

Спеціальні адміністрації здійснюють управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду відповідно до положень про території та об'єкти природно-заповідного фонду і проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Статтю 12 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, для яких не створюються спеціальні адміністрації, здійснюється підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебувають ці території та об'єкти.

Стаття 13. Участь об'єднань громадян в управлінні територіями та об'єктами природно-заповідного фонду

Об'єднання громадян, статутами яких передбачена діяльність у галузі охорони навколишнього природного середовища, мають право на участь в управлінні територіями та об'єктами природно-заповідного фонду шляхом:

внесення пропозицій щодо організації нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду, забезпечення їх охорони, ефективного використання і відтворення природних комплексів та об'єктів;

сприяння державним органам в їх діяльності у цій сфері;

участі у встановленому порядку у здійсненні оцінки впливу на довкілля об'єктів, що негативно впливають чи можуть негативно вплинути на стан територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

{Абзац четвертий статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

участі у контролі за додержанням режиму таких територій та об'єктів;
здійснення відповідно до законодавства України інших заходів, передбачених їх статутами.

Розділ III. РЕЖИМ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 14. Визначення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду - це сукупність науково обґрунтованих екологічних вимог, норм і правил, які визначають правовий статус, призначення цих територій та об'єктів, характер допустимої діяльності на таких територіях та об'єктах, порядок охорони, використання і відтворення їх природних комплексів.

Режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається відповідно до цього Закону з урахуванням їх класифікації та цільового призначення.

З метою визначення та обґрунтування заходів щодо здійснення природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської та інших видів діяльності, охорони, відтворення та використання природних комплексів та об'єктів, які передбачається здійснити протягом п'яти років, а також стратегії розвитку об'єкта природно-заповідного фонду на десять років розробляється проект організації території об'єкта природно-заповідного фонду відповідно до законодавства та з дотриманням вимог міжнародних договорів.

Цим Законом встановлюються обмеження та заборони щодо здійснення господарської та інших видів діяльності у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема забороняється проїзд механічних транспортних засобів, крім доріг загального користування, вулиць і доріг міст та інших населених пунктів, автомобільних доріг на приватних територіях, крім транспортних засобів:

посадових осіб установ природно-заповідного фонду, спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів;

посадових осіб виконавчих органів селищних, сільських, міських рад, які здійснюють державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також правоохоронних органів, аварійно-рятувальних служб, органів та закладів охорони здоров'я, з'єднаних військових частин, підрозділів Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, операторів протимінної діяльності під час виконання службових обов'язків;

працівників підприємств, установ та організацій, які здійснюють обслуговування об'єктів інфраструктури, розташованих у межах цих територій та об'єктів.

Землекористувачі та землевласники, на земельних ділянках яких розташовані такі території та об'єкти, та особи, які постійно або тимчасово проживають у межах господарських зон національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, буферних зон і зон антропогенних ландшафтів біосферних заповідників, мають право на проїзд механічними транспортними засобами за межами доріг загального користування, вулиць і доріг міст та інших населених пунктів, автомобільних доріг на приватних територіях, крім територій, визначених проектом організації території об'єкта природно-заповідного фонду.

Положеннями про території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть встановлюватися й інші обмеження та заборони щодо здійснення господарської та інших видів діяльності.

{Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 4188-IX від 08.01.2025}

ГЛАВА 1. ПРИРОДНІ ЗАПОВІДНИКИ

Стаття 15. Статус та завдання природних заповідників

Природні заповідники - природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, підтримання природних спонтанних процесів і явищ, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

{Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами повністю вилучаються з господарського використання і надаються заповідникам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Основними завданнями природних заповідників є збереження природних комплексів та об'єктів на їх території, проведення наукових досліджень і спостережень за станом навколишнього природного середовища, розробка на їх основі природоохоронних рекомендацій, поширення екологічних знань, сприяння у підготовці наукових кадрів і спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи.

На природні заповідники покладається також координація і проведення наукових досліджень на територіях заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ у регіоні.

Стаття 16. Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників

На території природних заповідників забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти, а саме:

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю природних заповідників, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, проїзд механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

{Абзац другий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4188-IX від 08.01.2025}

геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

мисливство, рибальство, лісокультурні роботи, рубка дуплястих дерев, всі види екскурсій, крім пішохідних, біотехнічні заходи, сінокосіння механізованими засобами, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, крім матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

{Абзац четвертий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 1832-VIII від 07.02.2017}

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у природному заповіднику відповідно до проекту організації його території та охорони природних комплексів допускається:

виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів заповідника внаслідок антропогенного впливу - відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, тощо;

здійснення протипожежних заходів та вибіркового діагностичного відстрілу диких тварин для ветеринарно-санітарної експертизи, що не порушують режиму заповідника; спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед заповідником завдань; збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

{Абзац третій частини другої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1829-VIII від 07.02.2017}

Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів може бути передбачено виділення земельних ділянок для задоволення господарських потреб заповідника та його працівників у сінокосах, випасах, городах та паливі відповідно до встановлених нормативів.

Проекти організації території природних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина четверта статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

В разі термінової необхідності за рішенням науково-технічної ради природного заповідника на території природного заповідника можуть проводитися заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха, не передбачені Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів.

{Частина п'ята статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014}

Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням дирекції природного заповідника.

ГЛАВА 2. БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ

Стаття 17. Статус і завдання біосферних заповідників

Біосферні заповідники є природоохоронними, науково-дослідними установами загальнодержавного значення, що утворюються з метою збереження у природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біосферні заповідники включаються в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера" та набувають міжнародного статусу.

{Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 1472-VIII від 14.07.2016}

Стаття 18. Структура території та особливості управління біосферними заповідниками

Для біосферних заповідників установлюється диференційований режим охорони, відтворення та використання природних комплексів згідно з функціональним зонуванням:

заповідна зона - включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

буферна зона - включає території, виділені з метою запобігання негативного впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для охоронних зон природних заповідників;

зона антропогенних ландшафтів - включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місць поселення, рекреації та інших видів господарської діяльності; в ній забороняється мисливство.

{Абзац четвертий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

{Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

У межах території біосферних заповідників можуть виділятися зони регульованого заповідного режиму, до складу яких включаються регіональні ландшафтні парки, заказники, заповідні урочища з додержанням вимог щодо їх охорони, встановлених цим Законом.

Зонування території біосферних заповідників проводиться відповідно до проекту організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів.

{Статтю 18 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

У проекті організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів визначаються та обґрунтовуються заходи щодо провадження природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності відповідно до законодавства і міжнародних договорів.

{Статтю 18 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Проекти організації території біосферних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Статтю 18 доповнено частиною згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Забороняється проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах у заповідній зоні біосферних заповідників.

{Статтю 18 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 323-VIII від 09.04.2015}

Стаття 19. Особливості діяльності біосферних заповідників

Наукові дослідження, спостереження за станом навколишнього природного середовища та інша діяльність біосферних заповідників здійснюються з урахуванням міжнародних програм.

ГЛАВА 3. НАЦІОНАЛЬНІ ПРИРОДНІ ПАРКИ

Стаття 20. Статус і завдання національних природних парків

Національні природні парки є природоохоронними, рекреаційними, культурно-освітніми, науково-дослідними установами загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами та об'єктами вилучаються з господарського використання і надаються національним природним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

До складу територій національних природних парків можуть включатися ділянки землі та водного простору інших землевласників та землекористувачів.

На національні природні парки покладається виконання таких основних завдань:

збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів;

створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення наукових досліджень природних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розробка наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів;

проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

Стаття 21. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів національних природних парків

На території національних природних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей встановлюється диференційований режим щодо їх охорони, відтворення та використання згідно з функціональним зонуванням:

заповідна зона - призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів, режим якої визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

зона регульованої рекреації - в її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць; у цій зоні дозволяється влаштування та відповідне обладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються рубки лісу головного користування, промислове рибальство, мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони;

{Абзац третій частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

зона стаціонарної рекреації - призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку; тут забороняється будь-яка господарська діяльність, що не пов'язана з цільовим призначенням цієї функціональної зони або може шкідливо вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони і зони регульованої рекреації;

{Абзац четвертий частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

господарська зона - у її межах забороняються рубки головного користування і проводиться господарська діяльність, спрямована на виконання покладених на парк завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти комунального призначення парку, а також землі інших землевласників та землекористувачів, включені до складу парку, на яких господарська та інша діяльність здійснюється з додержанням вимог та обмежень, встановлених для зон антропогенних ландшафтів біосферних заповідників.

{Абзац п'ятий частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1826-VI від 21.01.2010, № 249-IX від 30.10.2019}

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

На території зони регульованої рекреації, стаціонарної рекреації та господарської зони забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища та зниження рекреаційної цінності території національного природного парку.

Зонування території національного природного парку, рекреаційна та інша діяльність на його території провадяться відповідно до Положення про національний природний парк та Проекту організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, при цьому діяльність національного природного парку спрямовується на доведення площі заповідної зони національного природного парку до рівня не менше 20 відсотків загальної площі.

{Частина третя статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1287-XIV від 14.12.99, № 2362-VIII від 22.03.2018, № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

Забороняється проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах у заповідній зоні національних природних парків.

{Статтю 21 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 323-VIII від 09.04.2015}

Зменшення заповідної зони не допускається, на межах заповідної зони встановлюються спеціальні знаки, а дороги, що ведуть у заповідну зону, перекриваються шлагбаумами.

{Статтю 21 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

Стаття 22. Рекреаційна діяльність на території національних природних парків

Рекреаційна діяльність на території національних природних парків організовується спеціальними підрозділами адміністрації парків, а також іншими підприємствами, установами та організаціями на підставі угод з адміністрацією парку.

ГЛАВА 4. РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ

Стаття 23. Статус і завдання регіональних ландшафтних парків

Регіональні ландшафтні парки є природоохоронними рекреаційними установами місцевого чи регіонального значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення.

Регіональні ландшафтні парки організовуються з вилученням або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

{Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

В разі необхідності вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів для потреб регіональних ландшафтних парків провадиться в порядку, встановленому законодавством України.

На регіональні ландшафтні парки покладається виконання таких завдань:

збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів;

створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;

сприяння екологічній освітньо-виховній роботі.

Стаття 24. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів регіональних ландшафтних парків

На території регіональних ландшафтних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей проводиться зонування з урахуванням вимог, встановлених для територій національних природних парків.

{Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів і порядок його реалізації затверджуються державним органом, який прийняв рішення про організацію парку.

ГЛАВА 5. ЗАКАЗНИКИ

Стаття 25. Статус і завдання заказників

Заказниками оголошуються природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів.

Оголошення заказників провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 26. Основні вимоги щодо режиму заказників

На територіях заказників забороняються рубки головного користування, суцільні, прохідні, лісовідновні та поступові рубки, видалення захаращеності, а також полювання та інша діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник.

{Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 2063-VIII від 23.05.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 249-IX від 30.10.2019}

Господарська, наукова та інша діяльність, що не суперечить цілям і завданням заказника, проводиться з дотриманням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заказником, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 6. ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ

Стаття 27. Статус та завдання пам'яток природи

Пам'ятками природи оголошуються окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне, пізнавальне і культурне значення, з метою збереження їх у природному стані.

{Частина перша статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Оголошення пам'яток природи провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 28. Основні вимоги щодо режиму пам'яток природи

На території пам'яток природи забороняються суцільні, поступові, лісовідновні та прохідні рубки, видалення захаращеності, полювання та будь-яка інша діяльність, що загрожує збереженню або призводить до деградації чи зміни первісного їх стану.

На території пралісових пам'яток природи забороняються всі види рубок, у тому числі санітарні, рубки формування і оздоровлення лісів та видалення захаращеності (крім догляду за лінійними об'єктами та вирубування окремих дерев під час гасіння пожежі), будівництво споруд, прокладання шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, випасання худоби, промислова заготівля недревинних лісових продуктів.

{Частина друга статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4188-IX від 08.01.2025}

Навколо пралісових пам'яток природи установлюються охоронні зони завширшки не менше подвійної висоти деревостану пралісу, в яких забороняються будь-які суцільні, у тому числі санітарні, а також поступові рубки.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених пам'ятками природи, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Визначення належності територій до пралісових пам'яток природи здійснюється за спеціальною методикою, яка розробляється і затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Стаття 28 в редакції Закону № 2063-VIII від 23.05.2017}

ГЛАВА 7. ЗАПОВІДНІ УРОЧИЩА

Стаття 29. Статус і завдання заповідних урочищ

Заповідними урочищами оголошуються лісові, степові, болотні та інші відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове, природоохоронне і естетичне значення, з метою збереження їх у природному стані.

Оголошення заповідних урочищ провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 30. Основні вимоги щодо режиму заповідних урочищ

На території заповідних урочищ забороняються всі види рубок, у тому числі санітарні, рубки формування і оздоровлення лісів, видалення захаращеності та будь-яка діяльність, що порушує природні процеси, які відбуваються у природних комплексах, включених до їх складу, відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників.

{Частина перша статті 30 в редакції Закону № 2063-VIII від 23.05.2017}

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заповідними урочищами, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 8. БОТАНІЧНІ САДИ

Стаття 31. Статус і завдання ботанічних садів

Ботанічні сади створюються з метою збереження, вивчення, акліматизації, розмноження в спеціально створених умовах та ефективного господарського використання рідкісних і типових видів місцевої і світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій, ведення наукової, навчальної і освітньої роботи.

Ботанічні сади загальнодержавного значення є науково-дослідними природоохоронними установами.

Ботанічним садам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково-дослідної установи.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються ботанічним садам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 32. Структура території та основні вимоги щодо режиму ботанічних садів

На території ботанічних садів забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню колекцій флори.

У межах ботанічних садів для забезпечення необхідного режиму охорони та ефективного використання можуть бути виділені зони:

експозиційна - її відвідування дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією ботанічного саду;

наукова - до складу зони входять колекції, експериментальні ділянки тощо, на відвідування її мають право лише співробітники ботанічного саду у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а також спеціалісти інших установ з дозволу адміністрації саду;

заповідна - відвідування її забороняється, крім випадків, коли воно пов'язано з проведенням наукових спостережень;

адміністративно-господарська.

Зонування території ботанічних садів проводиться відповідно до Положення про ботанічний сад та Проекту організації території ботанічного саду, що розробляється спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває ботанічний сад, за погодженням з:

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища - щодо ботанічних садів загальнодержавного значення;

{Абзац другий частини третьої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища - щодо ботанічних садів місцевого значення.

{Абзац третій частини третьої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

ГЛАВА 9. ДЕНДРОЛОГІЧНІ ПАРКИ

Стаття 33. Статус і завдання дендрологічних парків

Дендрологічні парки створюються з метою збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання.

Дендрологічні парки загальнодержавного значення є науково-дослідними природоохоронними установами.

Дендрологічним паркам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково-дослідної установи.

Земельні ділянки з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються дендрологічним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 34. Основні вимоги щодо режиму дендрологічних парків

На території дендрологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню дендрологічних колекцій.

На території дендрологічних парків може бути проведено зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

Проект організації території дендрологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває дендрологічний парк, за погодженням з:

центральною виконавчою влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища - щодо дендрологічних парків загальнодержавного значення;

{Абзац другий частини третьої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища - щодо дендрологічних парків місцевого значення.

{Абзац третій частини третьої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

ГЛАВА 10. ЗООЛОГІЧНІ ПАРКИ

Стаття 35. Статус і завдання зоологічних парків

Зоологічні парки створюються з метою організації екологічної освітньо-виховної роботи, створення експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду, вивчення дикої фауни і розробки наукових основ її розведення у неволі.

Зоологічні парки загальнодержавного значення є природоохоронними культурно-освітніми та науково-дослідними установами.

{Частина друга статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Земельні ділянки з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються зоологічним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 36. Структура території та основні вимоги щодо режиму зоологічних парків

На території зоологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню сприятливих умов для життя тварин цих парків.

На території зоологічних парків з метою забезпечення виконання поставлених перед ними завдань виділяються зони:

експозиційна - призначена для стаціонарного утримання тварин і використання їх у культурно-пізнавальних цілях;

наукова - у її межах проводиться науково-дослідна робота; відвідування зони дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією парку;

рекреаційна - призначена для організації відпочинку та обслуговування відвідувачів парку;

господарська - зона, де розміщуються допоміжні господарські об'єкти.

Проект організації території зоологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними організаціями і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває зоологічний парк, за погодженням з:

центральною виконавчою влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища - щодо зоологічних парків загальнодержавного значення;

{Абзац другий частини третьої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з

питань охорони навколишнього природного середовища - щодо зоологічних парків місцевого значення.

{Абзац третій частини третьої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Зоологічні парки можуть організовувати пересувні експозиції тварин, мати у своєму складі підсобні господарства, які створюються для забезпечення тварин кормами.

ГЛАВА 11. ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА

Стаття 37. Статус і завдання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва

Парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва оголошуються найбільш визначні та цінні зразки паркового будівництва з метою охорони їх і використання в естетичних, виховних, наукових, природоохоронних та оздоровчих цілях.

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення є природоохоронними рекреаційними установами.

Оголошення парків-пам'яток садово-паркового мистецтва провадиться з вилученням у встановленому порядку або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва можуть проводитися наукові дослідження.

Стаття 38. Основні вимоги щодо режиму парків-пам'яток садово-паркового мистецтва

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує їх збереженню.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва забезпечується проведення екскурсій та масовий відпочинок населення, здійснюється догляд за насадженнями, включаючи санітарні рубки, рубки реконструкції та догляду з підсадкою дерев і чагарників ідентичного видового складу, замість загиблих, вживаються заходи щодо запобігання самосіву, збереження композицій із дерев, чагарників і квітів, трав'яних газонів.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва може проводитися зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

Утримання та реконструкція парків-пам'яток садово-паркового мистецтва провадиться за проектами, що розробляються спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджуються органами, у підпорядкуванні яких перебувають ці парки, за погодженням з:

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища - щодо парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення;

{Абзац другий частини четвертої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища - щодо парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення.

{Абзац третій частини четвертої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Розділ IV. ОХОРОННІ ЗОНИ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 39. Завдання охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Для забезпечення необхідного режиму охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників, запобігання негативному впливу господарської діяльності на прилеглих до них територіях установлюються охоронні зони.

В разі необхідності охоронні зони можуть установлюватися на територіях, прилеглих до окремих ділянок національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, а також навколо заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Розміри охоронних зон визначаються відповідно до їх цільового призначення на основі спеціальних обстежень ландшафтів та господарської діяльності на прилеглих територіях.

Стаття 40. Основні вимоги щодо режиму охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Режим охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається з урахуванням характеру господарської діяльності на прилеглих територіях, на основі оцінки її впливу на довкілля.

{Частина перша статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

В охоронних зонах не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

{Частина друга статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1826-VI від 21.01.2010, № 2059-VIII від 23.05.2017}

Положення, що визначають режим кожної з охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затверджуються державними органами, які приймають рішення про їх виділення.

Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду враховуються під час розробки проектно-планувальної та проектної документації.

{Частина четверта статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Розділ V. НАУКОВО-ДОСЛІДНІ РОБОТИ НА ТЕРИТОРІЯХ ТА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 41. Мета наукових досліджень на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду

Науково-дослідна робота на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за їх змінами, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення і використання природних ресурсів та особливо цінних об'єктів.

Стаття 42. Основні засади забезпечення організації наукових досліджень на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду

Основні напрями наукових досліджень на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та

зоологічних парків визначаються з урахуванням програм і планів науково-дослідних робіт, які затверджуються Національною академією наук України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина перша статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Для ведення наукових досліджень у складі адміністрації природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків загальнодержавного значення створюються відповідні наукові підрозділи, структура, штати, кошторис витрат яких затверджуються органами, у підпорядкуванні яких перебувають зазначені об'єкти природно-заповідного фонду.

В разі необхідності наукові підрозділи можуть створюватися також у складі адміністрації регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків місцевого значення, а також парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Наукові дослідження на території природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва можуть здійснюватись іншими науково-дослідними установами та організаціями на основі єдиних програм і планів науково-дослідних робіт чи спеціальних угод між цими установами та організаціями і адміністраціями державних заповідників й інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду. В разі відсутності адміністрацій ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків місцевого значення та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва такі угоди укладаються заінтересованими науковими установами та організаціями з органами, в підпорядкуванні яких перебувають зазначені об'єкти природно-заповідного фонду.

На території заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ та інших територіях і об'єктах природно-заповідного фонду, де не створені спеціальні наукові підрозділи, дослідження організовуються природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами та дендрологічними парками загальнодержавного значення, розташованими у цих регіонах.

Координацію наукових досліджень на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду України здійснює Національна академія наук України разом з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина шоста статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Для вирішення наукових і науково-технічних проблем у природних заповідниках, біосферних заповідниках, національних природних парках, ботанічних садах створюються наукові або науково-технічні ради, до складу яких включаються провідні науковці та фахівці. Склад таких рад, їх завдання та порядок діяльності визначаються органами, у підпорядкуванні яких перебувають об'єкти природно-заповідного фонду зазначених категорій.

Відповідні наукові та науково-технічні ради можуть створюватися також при дендрологічних і зоологічних парках. Навчально-виховна робота учбових закладів на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду проводиться на основі угод, укладених з їх адміністраціями чи підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають вказані території та об'єкти.

Стаття 43. Літопис природи територій та об'єктів природно-заповідного фонду України

Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів, виконаних у природних заповідниках, біосферних заповідниках, національних природних парках, є їх літописи природи, матеріали яких

використовуються для оцінки стану навколишнього природного середовища, розроблення заходів щодо охорони та ефективного використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Порядок підготовки та програма Літопису природи затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, разом із Національною академією наук України.

{Частина друга статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

{Стаття 43 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99}

Розділ VI. ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 44. Економічні засоби забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду

Ефективна організація і функціонування природно-заповідного фонду забезпечуються на основі використання таких економічних засобів:

економічного обґрунтування організації та розвитку природно-заповідного фонду;

економічної оцінки територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ведення їх кадастру;

диференційованого визначення джерел і нормативів фінансування організації та функціонування природно-заповідного фонду;

надання відповідним підприємствам, установам та організаціям, що забезпечують функціонування природно-заповідного фонду, податкових та інших пільг;

компенсації у встановленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про природно-заповідний фонд.

Стаття 45. Економічне обґрунтування та оцінка територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Економічне обґрунтування розвитку природно-заповідного фонду, а також економічна оцінка природних комплексів та об'єктів, що входять до його складу, здійснюються відповідно до кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду на основі спеціальних методик, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Стаття 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 46. Фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням територій та об'єктів природно-заповідного фонду

{Назва статті 46 в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010}

Фінансування заходів щодо природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків загальнодержавного значення здійснюється за рахунок державного бюджету України. Для цієї мети можуть також залучатися кошти бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

Фінансування заходів щодо регіональних ландшафтних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків місцевого значення здійснюється за рахунок бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів. Для цієї мети можуть також залучатися кошти позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

Витрати, пов'язані із забезпеченням режиму охорони заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, здійснюються за рахунок

підприємств, установ, організацій, інших землевласників та землекористувачів, на території яких вони знаходяться.

У разі необхідності проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду зазначених категорій, можуть виділятися кошти:

державного бюджету - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

місцевих бюджетів - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

{Абзац третій частини четвертої статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Викуп земельних ділянок, що перебувають у приватній та комунальній власності, для суспільних потреб під території та об'єкти природно-заповідного фонду здійснюється в порядку, визначеному законом, за рахунок:

Державного бюджету України - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

місцевих бюджетів - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

{Статтю 46 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Стаття 47. Власні кошти об'єктів природно-заповідного фонду

Кошти (в тому числі в іноземній валюті), одержані природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, регіональними ландшафтними парками, ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками, а також підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають території та об'єкти природно-заповідного фонду інших категорій, від наукової, природоохоронної, туристсько-екскурсійної, рекламно-видавничої та іншої діяльності в межах заповідних територій та об'єктів, що не суперечать їх цільовому призначенню, є їх власними коштами. Ці кошти не підлягають вилученню і використовуються для здійснення заходів щодо охорони відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

За відвідування територій та об'єктів природно-заповідного фонду їх адміністрації, а також підприємства, установи, організації і громадяни, у підпорядкуванні яких перебувають ці території та об'єкти, можуть встановлювати плату та визначати категорії осіб, які звільняються від неї. Установи природно-заповідного фонду загальнодержавного значення встановлюють розмір такої плати за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а на території Автономної Республіки Крим - також з Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, установи природно-заповідного фонду, створені у зоні відчуження, зоні безумовного (обов'язкового) відселення, - за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення, установи природно-заповідного фонду місцевого значення - за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають.

{Частина друга статті 47 в редакції Закону № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 48. Екологічні фонди об'єктів природно-заповідного фонду

Для фінансування природоохоронних заходів можуть створюватися цільові екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків.

До цих фондів надходять:

частина штрафів та грошових стягнень за шкоду, заподіяну їм у результаті порушення законодавства про природно-заповідний фонд, у розмірі 70 відсотків загальної суми штрафів та грошових стягнень;

кошти, одержані від реалізації конфіскованого або вилученого відповідно до законодавства майна, яке було знаряддям або предметом екологічного правопорушення на їх території;

частина платежів підприємств, установ та організацій за забруднення відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, що визначається на підставі еколого-економічної оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище;

цільові та інші добровільні внески підприємств, установ, організацій, у тому числі міжнародних і зарубіжних, та громадян.

Кошти вказаних екологічних фондів можуть використовуватися лише для цільового фінансування заходів, спрямованих на забезпечення охорони заповідних природних комплексів та об'єктів, розвиток наукових досліджень, міжнародного співробітництва, еколого-освітніх робіт. Їх розподіл здійснюється радою фонду, до складу якої включаються представники адміністрації відповідних природних заповідників, біосферних заповідників, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, а також державних органів з охорони навколишнього природного середовища, громадських екологічних об'єднань, провідні науковці та фахівці. До складу таких рад біосферних заповідників можуть включатися представники відповідних міжнародних організацій, відомі зарубіжні вчені та спеціалісти.

Положення про екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина четверта статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 49. Надання податкових та інших пільг

Надання податкових пільг регулюється Податковим кодексом України.

{Частина перша статті 49 в редакції Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

{Щодо зупинення дії частини першої статті 49 див. Декрет № 12-92 від 26.12.92}

{Частину другу статті 49 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

{Частину третю статті 49 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки та зоологічні парки в разі розширення їх територій за рахунок земель сільськогосподарських, лісгосподарських та інших угідь, що є державною власністю, звільняються від відшкодування пов'язаних з цим втрат сільськогосподарського, лісгосподарського та іншого виробництва. У разі включення до складу їх територій земель, що перебувають у колективній чи приватній власності, відшкодування пов'язаних з цим виробничих витрат здійснюється за рахунок:

державного бюджету - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва регулюється Земельним кодексом та іншими законодавчими актами України.

{Частина п'ята статті 49 в редакції Закону № 3180-12 від 05.05.93}

{Частина шосту статті 49 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

{Частина сьому статті 49 виключено на підставі Закону № 2856-VI від 23.12.2010}

Від відшкодування збитків звільняються природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки та ботанічні сади загальнодержавного значення, яким надано землі у постійне користування з вилученням у землекористувачів - підприємств, установ та організацій державної та комунальної форм власності.

{Статтю 49 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 1472-VIII від 14.07.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Стаття 49 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3180-12 від 05.05.93}

Стаття 50. Страхування природно-заповідного фонду

Для компенсації шкоди, заподіяної заінтересованими підприємствами, установами та організаціями на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, за рахунок коштів таких підприємств, установ та організацій укладаються договори страхування відповідальності за шкоду, заподіяну пожежами та аваріями території та об'єктам природно-заповідного фонду. Порядок та умови такого страхування затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, за погодженням з Національним банком України.

{Стаття 50 в редакції Закону № 1909-IX від 18.11.2021}

Розділ VII. ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ Й ОГолоШЕННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 51. Підготовка і подання клопотань про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду можуть здійснюватися: обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими заінтересованими підприємствами, установами, організаціями та громадянами - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення. Клопотання подаються до державних органів, уповноважених проводити їх попередній розгляд.

{Частина перша статті 51 в редакції Закону № 2362-VIII від 22.03.2018}

Клопотання має містити обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкту природно-заповідного фонду певної категорії, характеристику природоохоронної, наукової, естетичної та іншої цінності природних комплексів та об'єктів, що пропонуються для заповідання, відомості про місцезнаходження, розміри, характер використання, власників та користувачів природних ресурсів, а також відповідний картографічний матеріал.

До клопотань додаються документи, що підтверджують та доповнюють обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єктів природно-заповідного фонду.

Стаття 52. Попередній розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Клопотання про необхідність створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду попередньо розглядається у місячний строк:

щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

{Абзац другий частини першої статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

щодо територій та об'єктів місцевого значення - обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

{Абзац третій частини першої статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

{Частина перша статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

У разі схвалення клопотань центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проводиться їх погодження з власниками та первинними користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання. Створення, оголошення, розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також резервування цінних для заповідання територій та об'єктів у межах земель, переданих у комунальну власність територіальних громад відповідно до пункту 24 розділу Х "Перехідні положення" Земельного кодексу України, які на момент передачі не були передані у користування фізичних, юридичних осіб, погодження не потребують.

{Частина друга статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018, № 1423-IX від 28.04.2021}

На підставі результатів погодження клопотань центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечує розробку спеціалізованими проектними та науковими установами проектів створення природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, заказників, пам'яток природи, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення.

{Частина третя статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Розробка проектів створення регіональних ландшафтних парків, заповідних урочищ, а також заказників, пам'яток природи та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення забезпечується обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

{Частина четверта статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Забезпечення розробки проектів створення ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків може бути доручено заінтересованим державним органам чи установам.

{Частина шосту статті 52 виключено на підставі Закону № 1287-XIV від 14.12.99}

Проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду передаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у встановленому порядку уповноваженим приймати рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Частина статті 52 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 53. Прийняття рішень про створення чи оголошення територій, об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон

Рішення про створення природних заповідників, національних природних парків, а також щодо інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення приймаються Президентом України. Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення "Межигір'я" створюється законом України.

{Частина перша статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3180-12 від 05.05.93, № 3264-IX від 14.07.2023}

Рішення про створення біосферних заповідників приймається з дотриманням вимог міжнародних договорів та міжнародних програм, учасником яких є Україна.

{Частина друга статті 53 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99}

Рішення про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, а також про встановлення, скасування та зміну охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого та загальнодержавного значення приймаються Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами.

{Частина третя статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1287-XIV від 14.12.99, № 1826-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 4188-IX від 08.01.2025}

Скасування та зміна охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюються за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на підставі відповідного експертного висновку.

{Статтю 53 доповнено новою частиною згідно із Законом № 4188-IX від 08.01.2025}

Порядок відведення земельних ділянок природним заповідникам, біосферним заповідникам, національним природним паркам, регіональним ландшафтним паркам, а також ботанічним садам, дендрологічним паркам, зоологічним паркам визначається Земельним Кодексом України.

{Частина статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3180-12 від 05.05.93}

Території та об'єкти природно-заповідного фонду або їх частини, що створюються чи оголошуються без вилучення земельних ділянок, що вони займають, передаються під охорону підприємствам, установам, організаціям і громадянам обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища з оформленням охоронного зобов'язання.

{Частина статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1826-VI від 21.01.2010, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 54. Зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду проводиться відповідно до статей 51-53 цього Закону за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на підставі відповідного експертного висновку.

{Стаття 54 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1826-VI від 21.01.2010, № 2362-VIII від 22.03.2018}

Стаття 55. Резервування цінних для заповідання територій та об'єктів

З метою недопущення знищення або руйнування в результаті господарської діяльності цінних для заповідання територій та об'єктів до прийняття у встановленому порядку рішень про

організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду і виділення необхідних для цього коштів проводиться їх резервування на період до п'яти років.

Резервуванню підлягають території, що включають землі державної та комунальної власності.

Території, що резервуються з метою наступного заповідання, залишаються у віданні їх землевласників та землекористувачів і використовуються за цільовим призначенням із додержанням особливих вимог охорони навколишнього природного середовища та обмежень, що визначаються рішенням про резервування. Здійснення на таких територіях діяльності, що призводить до зміни угідь, на земельних ділянках усіх категорій земель (боліт, степів, сіножатей, пасовищ, земельних лісових ділянок) забороняється.

{Частина третя статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4188-IX від 08.01.2025}

Рішення про резервування приймає орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність та користування відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, на підставі технічної документації із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурний підрозділ обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища, наукова установа, природоохоронне громадське об'єднання звертаються до органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність та користування відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, із заявою про надання дозволу на розроблення технічної документації із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів.

{Частина п'ята статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

До заяви додаються графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування цінних для заповідання територій та об'єктів, обґрунтування необхідності їх заповідання.

{Частина шоста статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування у межах своїх повноважень у десятиденний строк розглядає зазначену заяву і надає дозвіл на розроблення технічної документації із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів або мотивовану відмову в його наданні. Підставою для відмови у наданні такого дозволу може бути лише невідповідність місця розташування цінних для заповідання територій та об'єктів вимогам законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

{Частина сьома статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

У разі надання дозволу на розроблення технічної документації із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, які передають земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність та користування відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, зобов'язані протягом десяти робочих днів з дня прийняття такого рішення відобразити на картографічній основі Державного земельного кадастру орієнтовне місце розташування цінних для заповідання територій та об'єктів, а також дату та номер відповідного рішення. Зазначена інформація оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, на безоплатній основі.

Орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування у десятиденний строк з дня отримання технічної документації із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів приймає рішення про її затвердження та резервування цінних для заповідання територій та об'єктів.

{Стаття 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Розділ VIII. ДЕРЖАВНИЙ КАДАСТР ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 56. Визначення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду є системою необхідних і достовірних відомостей про природні, наукові, правові та інші характеристики територій та об'єктів, що входять до складу природно-заповідного фонду.

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду включає геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, інша діяльність з якими та доступ до яких здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних".

{Статтю 56 доповнено частиною другою згідно із Законом № 554-IX від 13.04.2020 - вводить в дію з 1 січня 2021 року}

Стаття 57. Призначення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду ведеться з метою оцінки складу та перспектив розвитку природно-заповідного фонду, стану територій та об'єктів, що входять до нього, організації їх охорони й ефективного використання, планування наукових досліджень, а також забезпечення державних органів, заінтересованих підприємств, установ та організацій відповідною інформацією, необхідною для вирішення питань соціально-економічного розвитку, розміщення продуктивних сил та в інших цілях, передбачених законодавством України.

Стаття 58. Зміст державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду містить відомості про правовий статус, належність, режим, географічне положення, кількісні і якісні характеристики цих територій та об'єктів, їх природоохоронну, наукову, освітню, виховну, рекреаційну й іншу цінність.

Стаття 59. Порядок ведення кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за рахунок державного бюджету.

{Частина перша статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2362-VIII від 22.03.2018}

Для ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду можуть використовуватися також кошти Державного, республіканського Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища.

{Частина друга статті 59 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99}

Первинний облік кадастрових відомостей щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється адміністраціями природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків загальнодержавного значення, а також підприємствами,

установами та організаціями, у віданні яких перебувають інші території та об'єкти природно-заповідного фонду, за їх рахунок.

Формами кадастрової документації є картки первинного обліку і державні кадастри територій та об'єктів природно-заповідного фонду міст, районів, областей, Автономної Республіки Крим та України.

Зміст кадастрової документації, порядок її складення та строки подання документів первинного обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина п'ята статті 59 в редакції Закону № 2362-VIII від 22.03.2018}

Розділ IX. ОХОРОНА ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ, КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЇХ РЕЖИМУ

Стаття 60. Організація охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Охорона природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, а також регіональних ландшафтних парків, управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, покладається на служби їх охорони, які входять до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України. Положення про службу державної охорони природно-заповідного фонду України затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Частина перша статті 60 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду інших категорій покладається на підприємства, установи та організації, у віданні яких вони перебувають. У разі необхідності їх охорона може покладатися на служби державної охорони розташованих поблизу природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків та регіональних ландшафтних парків.

{Частина друга статті 60 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування сприяють охороні й збереженню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, виконанню покладених на них завдань.

{Частина третя статті 60 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Стаття 61. Склад і повноваження служби державної охорони природно-заповідного фонду України

{Назва статті 61 в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010}

Служба державної охорони природно-заповідного фонду України має статус правоохоронного органу. Порядок діяльності служби державної охорони природно-заповідного фонду України, а також перелік підрозділів і посад працівників, які входять до її складу, визначаються Кабінетом Міністрів України. Служби державної охорони на місцях очолюють керівники адміністрацій територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Частина перша статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99; в редакції Закону № 1826-VI від 21.01.2010}

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України мають право:

{Абзац перший частини другої статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

вимагати від громадян і службових осіб пояснення у зв'язку з порушенням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон;

перевіряти у громадян і службових осіб посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів та здійснення іншої діяльності в межах відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

доставляти порушників установленого режиму з метою з'ясування особи;

складати протоколи про порушення вимог законодавства, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних осіб до відповідальності;

вилучати у порушників предмети та знаряддя незаконного використання природних ресурсів, транспортні засоби, відповідні документи;

проводити особистий огляд осіб, речей, транспортних засобів та перевірку знарядь і продукції одержаної в результаті природокористування;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи, організації, судна та інші транспортні засоби в межах відповідних територій, об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон для перевірки додержання законодавства про охорону навколишнього природного середовища та природно-заповідний фонд;

вносити пропозиції до відповідних державних органів про припинення, зупинення чи обмеження будь-якої діяльності, що порушує вимоги законодавства про природно-заповідний фонд, давати обов'язкові для виконання приписи з метою усунення порушень, виявлених у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Частина друга статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1287-XIV від 14.12.99}

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України під час виконання службових обов'язків мають право на носіння форми встановленої зразка, табельної зброї та інших спеціальних засобів відповідно до законодавства України.

{Частина третя статті 61 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Законодавством України забезпечується правовий і соціальний захист посадових осіб служби державної охорони та інших служб, що здійснюють охорону територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

{Частина четверта статті 61 в редакції Закону № 1287-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Стаття 61⁻¹. Соціально-правовий захист посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України

Держава гарантує захист честі, гідності, здоров'я, життя, майна посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України і членів їхніх сімей від кримінальних та інших протиправних дій.

{Частина перша статті 61⁻¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

{Частина другу статті 61⁻¹ виключено на підставі Закону № 1909-IX від 18.11.2021}

{Частина третю статті 61⁻¹ виключено на підставі Закону № 1909-IX від 18.11.2021}

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України забезпечуються службовими жилими приміщеннями відповідно до законодавства.

Шкода, заподіяна знищенням чи пошкодженням майна посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею

службових обов'язків, компенсується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі загибелі посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків сім'ї загиблого або його утриманцем виплачується одноразова допомога в розмірі десятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку він займав, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі п'ятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку вона займала, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб і призначається пенсія за інвалідністю.

У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що не перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України, що береться для нарахування розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які одержала посадова особа за час роботи за останньою посадою за рік, що передував рокові загибелі такої особи або отримання нею тілесних ушкоджень.

За рахунок коштів Державного бюджету України виплачується різниця між сумою, передбаченою частинами шостою - восьмою цієї статті, та сумою, встановленою відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Порядок відшкодування шкоди, заподіяної майну, а також порядок виплати допомоги в разі загибелі або отримання тілесних ушкоджень посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України чи членам її сім'ї визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Закон доповнено статтею 61⁻¹ згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Стаття 62. Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, посадовими особами служби державної охорони природно-заповідного фонду України та іншими уповноваженими законом державними органами.

{Частина перша статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1826-VI від 21.01.2010, № 3530-VI від 16.06.2011; редакції Закону № 2362-VIII від 22.03.2018}

Порядок здійснення державного контролю за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається Кабінетом Міністрів України.

{Частина друга статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI від 21.01.2010}

Стаття 63. Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Громадський контроль за дотриманням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища, які проводять свою діяльність відповідно до Положення про громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Розділ X. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Стаття 64. Види відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд

Порушення законодавства України про природно-заповідний фонд тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд несуть особи, винні у:

а) нецільовому використанні територій та об'єктів природно-заповідного фонду, порушенні режимів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також проектів створення та організації територій об'єктів природно-заповідного фонду;

{Пункт "а" частини другої статті 64 в редакції Закону № 4188-IX від 08.01.2025}

б) здійсненні в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон заборонених господарської та інших видів діяльності;

{Пункт "б" частини другої статті 64 в редакції Закону № 4188-IX від 08.01.2025}

в) організації на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, в їх охоронних зонах господарської діяльності без попереднього здійснення оцінки впливу на довкілля або з порушенням оцінки впливу на довкілля;

{Пункт "в" частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

г) невжитті заходів щодо попередження і ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду;

д) порушенні строків і порядку розгляду клопотань про створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

е) порушенні вимог щодо використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

є) перевищенні допустимих хімічних, фізичних, біотичних та інших впливів і антропогенних навантажень, порушенні вимог наданих дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

{Пункт "є" частини другої статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014}

ж) псуванні, пошкодженні чи знищенні природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду та зарезервованих для включення до його складу;

з) самочинній зміні меж, відведенні територій та об'єктів природно-заповідного фонду для інших потреб.

Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

Стаття 65. Особливості застосування цивільної відповідальності

Розміри шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про природно-заповідний фонд, визначаються на основі кадастрової еколого-економічної оцінки включених до його складу

територій та об'єктів, що проводиться відповідно до цього Закону, та спеціальних такс, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Розділ XI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 66. Основні форми міжнародного співробітництва в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Україна бере участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду на основі багатосторонніх та двосторонніх міжнародних угод. З цієї метою розробляються і реалізуються міжнародні наукові та науково-технічні програми, забезпечується обмін одержаною науковою інформацією, створюються на суміжних територіях заповідники, національні природні парки і інші території та об'єкти природно-заповідного фонду, організуються спільна підготовка науковців і фахівців, еколого-виховна та видавнича діяльність.

Стаття 67. Міжнародні договори у галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Якщо міжнародним договором, укладеним Україною, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про природно-заповідний фонд, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ XII. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Установити, що на період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та протягом одного року з дня його припинення чи скасування зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду з метою будівництва, облаштування та утримання інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій у межах прикордонної смуги проводяться органом, уповноваженим приймати рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду відповідно до статті 53 цього Закону, на підставі клопотання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону України.

Клопотання, передбачене абзацом першим цього пункту, має містити обґрунтування необхідності зміни меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відомості про місцезнаходження, розміри, характер використання, власників та користувачів природних ресурсів. Разом з клопотанням не вимагається подання експертного висновку, передбаченого статтею 54 цього Закону.

До клопотання додається картографічний матеріал, на якому відображено існуючу та проектну межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону України, протягом 10 робочих днів з дня прийняття уповноваженим органом рішення про зміну меж, категорії або скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду подає копію клопотання та відповідний картографічний матеріал:

щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення - до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

щодо територій та об'єктів місцевого значення - до обласної, Київської або Севастопольської міської державної адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - до органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

{Закон доповнено розділом XII згідно із Законом № 2952-IX від 24.02.2023}

Президент України

Л. КРАВЧУК

м. Київ
16 червня 1992 року
№ 2456-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону навколишнього природного середовища

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 1268-XII від 26.06.91, ВВР, 1991, № 41, ст.547}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 3180-XII від 05.05.93, ВВР, 1993, № 26, ст.277
№ 81/96-ВР від 06.03.96, ВВР, 1996, № 15, ст.70
№ 650/97-ВР від 19.11.97, ВВР, 1998, № 11-12, ст.41
№ 186/98-ВР від 05.03.98, ВВР, 1998, № 34, ст.230
№ 783-XIV від 30.06.99, ВВР, 1999, № 34, ст.274 - редакція набирає чинності одночасно з
набранням чинності Законом про Державний бюджет України на 2000 рік
№ 934-XIV від 14.07.99, ВВР, 1999, № 38, ст.338 - Закон діє до 01.01.2002 року
№ 1287-XIV від 14.12.99, ВВР, 2000, № 4, ст.26
№ 1288-XIV від 14.12.99, ВВР, 2000, № 5, ст.34
№ 1642-III від 06.04.2000, ВВР, 2000, № 27, ст.213
№ 1807-III від 08.06.2000, ВВР, 2000, № 38, ст.318
№ 2556-III від 21.06.2001, ВВР, 2001, № 48, ст.252
№ 3033-III від 07.02.2002, ВВР, 2002, № 26, ст.176
№ 198-IV від 24.10.2002, ВВР, 2002, № 50, ст.366
№ 254-IV від 28.11.2002, ВВР, 2003, № 4, ст.31
№ 380-IV від 26.12.2002, ВВР, 2003, № 10-11, ст.86
№ 762-IV від 15.05.2003, ВВР, 2003, № 30, ст.247
№ 824-IV від 22.05.2003, ВВР, 2003, № 35, ст.269
№ 1122-IV від 11.07.2003, ВВР, 2004, № 7, ст.58
№ 1344-IV від 27.11.2003, ВВР, 2004, № 17-18, ст.250
№ 1863-IV від 24.06.2004, ВВР, 2004, № 45, ст.501
№ 2285-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 7-8, ст.162
№ 2505-IV від 25.03.2005, ВВР, 2005, № 17, № 18-19, ст.267
№ 2637-IV від 02.06.2005, ВВР, 2005, № 27, ст.362
№ 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96
№ 3421-IV від 09.02.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.199
№ 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 7-8, ст.66
№ 997-V від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.440
№ 1026-V від 16.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.444
№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 309-VI від 03.06.2008, ВВР, 2008, № 27-28, ст.253
№ 515-VI від 17.09.2008, ВВР, 2008, № 52, ст.394
№ 882-VI від 15.01.2009, ВВР, 2009, № 24, ст.297
№ 1158-VI від 19.03.2009, ВВР, 2009, № 30, ст.428
№ 2457-VI від 08.07.2010, ВВР, 2010, № 48, ст.564
№ 2756-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 23, ст.160
№ 2973-VI від 03.02.2011, ВВР, 2011, № 33, ст.326
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 3530-VI від 16.06.2011, ВВР, 2012, № 2-3, ст.3
№ 4713-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 8, ст.77
№ 5456-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 46, ст.640 - зміни набирають чинності з 18.11.2012, крім
положень, які стосуються передачі повноважень від територіальних органів центрального органу
виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони
навколишнього природного середовища, обласним, Київській, Севастопольській міським
державним адміністраціям, органам виконавчої влади Автономної Республіки Крим, які набирають

чинності з 18.05.2013 - див. пункт 1 розділу II Закону № 5456-VI від 16.10.2012
№ 1193-VII від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873
№ 1697-VII від 14.10.2014, ВВР, 2015, № 2-3, ст.12
№ 71-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 7-8, № 9, ст.55
№ 77-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75
№ 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44
№ 918-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 6, ст.57
№ 1641-VIII від 04.10.2016, ВВР, 2016, № 46, ст.780
№ 1830-VIII від 07.02.2017, ВВР, 2017, № 11, ст.100
№ 2059-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 29, ст.315
№ 2354-VIII від 20.03.2018, ВВР, 2018, № 16, ст.138
№ 2380-VIII від 03.04.2018, ВВР, 2018, № 19, ст.181
№ 2530-VIII від 06.09.2018, ВВР, 2018, № 41, ст.320
№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295
№ 139-IX від 02.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.310
№ 377-IX від 12.12.2019, ВВР, 2020, № 22, ст.150
№ 554-IX від 13.04.2020, ВВР, 2020, № 37, ст.277 - вводить в дію з 1 січня 2021 року
№ 1054-IX від 03.12.2020
№ 2320-IX від 20.06.2022, ВВР, 2023, № 17, ст.75
№ 2321-IX від 20.06.2022
№ 2573-IX від 06.09.2022, ВВР, 2023, № 26, ст.93
№ 2614-IX від 20.09.2022
№ 2717-IX від 03.11.2022, ВВР, 2023, № 28, ст.101
№ 2804-IX від 01.12.2022, ВВР, 2023, № 55, ст.161
№ 3991-IX від 08.10.2024
№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У назві і тексті Закону слова "Українська РСР", "Кримська АРСР", "Міністерство охорони навколишнього природного середовища Української РСР", "міста республіканського підпорядкування" у всіх відмінках замінено словами "Україна", "Автономна Республіка Крим", "Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України", "міста загальнодержавного значення" у відповідних відмінках згідно із Законом № 81/96-ВР від 06.03.96}

{У тексті Закону слова "народних депутатів" виключені на підставі Закону № 186/98-ВР від 05.03.98}

{У тексті Закону слова "Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України" та "Міністерство охорони здоров'я України" в усіх відмінках замінено відповідно словами "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів" та "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я" у відповідних відмінках згідно із Законом № 1642-III від 06.04.2000}

{У тексті Закону: слова "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища" у відповідному відмінку; слова "міністерств, відомств" замінено словами "центральних органів виконавчої влади"; слова "громадські об'єднання" та "громадські об'єднання і організації" в усіх відмінках замінено словами "громадські організації" у відповідному відмінку; слова "інспектори охорони навколишнього природного середовища" в усіх відмінках замінено словами "інспектори з охорони довкілля" у відповідному відмінку; слова "місцеві Ради", "відповідні Ради" в усіх відмінках замінено відповідно словами "місцеві ради", "відповідні ради" у відповідному відмінку; слова "ї його органів на місцях", "ї його органи на місцях", "та його органів на місцях", "ї розпорядчі", "республіканські" у всіх відмінках виключено згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини - невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Цей Закон визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище у сфері зміни клімату, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

{Стаття 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3991-IX від 08.10.2024}

Стаття 2. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються цим Законом, а також земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Статтю 2 доповнено частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 3. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

{Пункт "а" статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

е) науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

є) обов'язковість оцінки впливу на довкілля;

{Пункт "є" статті 3 в редакції Законів № 3038-VI від 17.02.2011, № 2059-VIII від 23.05.2017}

ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

з) науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

{Пункт "і" статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

л) встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України;

{Статтю 3 доповнено пунктом "л" згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 71-VIII від 28.12.2014}

м) врахування результатів стратегічної екологічної оцінки.

{Статтю 3 доповнено пунктом "м" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

{Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 4. Право власності на природні ресурси

Природні ресурси України є власністю Українського народу.

Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах, визначених Конституцією України, цим та іншими законами України.

Громадяни України мають право користуватися природними ресурсами України відповідно до цього та інших законів.

{Стаття 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3180-XII від 21.05.93; в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 5. Об'єкти правової охорони навколишнього природного середовища

Державній охороні і регулюванню використання на території України підлягають: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси.

{Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Особливій державній охороні підлягають території та об'єкти природно-заповідного фонду України й інші території та об'єкти, визначені відповідно до законодавства України.

Державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають також здоров'я і життя людей.

Стаття 6. Державні цільові та інші екологічні програми

{Назва статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3421-IV від 09.02.2006}

З метою проведення ефективної і цілеспрямованої діяльності України по організації і координації заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, раціонального використання і відтворення природних ресурсів на перспективу розробляються і приймаються державні цільові, міждержавні, місцеві програми.

{Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3421-IV від 09.02.2006, № 5456-VI від 16.10.2012, № 3991-IX від 08.10.2024}

Порядок розробки державних цільових екологічних програм визначається Кабінетом Міністрів України.

{Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3421-IV від 09.02.2006}

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування під час розробки екологічних програм залучають громадськість до їх підготовки шляхом оприлюднення проектів екологічних програм для їх вивчення громадянами, підготовки громадськістю зауважень та пропозицій щодо запропонованих проектів, проведення публічних слухань стосовно екологічних програм.

{Статтю 6 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3421-IV від 09.02.2006}

Стаття 7. Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього природного середовища

Підвищення екологічної культури суспільства і професійна підготовка спеціалістів забезпечуються загальною обов'язковою комплексною освітою та вихованням в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі в дошкільних дитячих закладах, в системі загальної середньої, професійної та вищої освіти, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Екологічні знання є обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та призводить до впливу на стан навколишнього природного середовища.

Спеціально визначені вищі та професійні навчальні заклади здійснюють підготовку спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням суспільних потреб.

Стаття 8. Наукові дослідження

В Україні проводяться систематичні комплексні наукові дослідження навколишнього природного середовища та природних ресурсів з метою розробки наукових основ їх охорони та раціонального використання, забезпечення екологічної безпеки.

Координацію та узагальнення результатів цих досліджень здійснюють Академія наук України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ II. ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

Стаття 9. Екологічні права громадян України

Кожний громадянин України має право на:

- а) безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище;

б) участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань;

{Пункт "б" частини першої статті 9 в редакції Закону № 254-IV від 28.11.2002}

в) участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;

г) здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів;

д) об'єднання в громадські природоохоронні формування;

е) вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом;

{Пункт "е" частини першої статті 9 в редакції Закону № 254-IV від 28.11.2002}

є) участь у громадських обговореннях з питань впливу планованої діяльності на довкілля;

{Пункт "є" частини першої статті 9 в редакції Законів № 254-IV від 28.11.2002, № 2059-VIII від 23.05.2017}

ж) одержання екологічної освіти;

з) подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище;

и) оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян у порядку, передбаченому законом;

{Частину першу статті 9 доповнено пунктом "и" згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

і) участь у процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки.

{Частину першу статті 9 доповнено пунктом "і" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

Законами України можуть бути визначені й інші екологічні права громадян.

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 10. Гарантії екологічних прав громадян

Екологічні права громадян забезпечуються:

а) проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього природного середовища;

б) обов'язком центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій здійснювати технічні та інші заходи для запобігання шкідливому впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, виконувати екологічні вимоги при плануванні, розміщенні продуктивних сил, будівництві та експлуатації об'єктів економіки;

{Пункт "б" частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

в) участю громадських організацій та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) здійсненням державного та громадського контролю за дотриманням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) компенсацією в установленому порядку шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

е) невідворотністю відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

є) створенням та функціонуванням мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.

{Частина першу статті 10 доповнено пунктом "є" згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

Діяльність, що перешкоджає здійсненню права громадян на безпечне навколишнє природне середовище та інших їх екологічних прав, підлягає припиненню в порядку, встановленому цим Законом та іншим законодавством України.

Стаття 11. Захист прав громадян України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна гарантує своїм громадянам реалізацію екологічних прав, наданих їм законодавством.

Місцеві ради, органи державної влади в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів зобов'язані подавати всебічну допомогу громадянам у здійсненні природоохоронної діяльності, враховувати їх пропозиції щодо поліпшення стану навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, залучати громадян до участі у вирішенні питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів.

{Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Порушені права громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища мають бути поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України.

Стаття 12. Обов'язки громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадяни України зобов'язані:

а) берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства відповідно до вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

б) здійснювати діяльність з дотриманням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

в) не порушувати екологічні права і законні інтереси інших суб'єктів;

г) вносити штрафи за екологічні правопорушення;

{Пункт "г" частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

д) компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Громадяни України зобов'язані виконувати й інші обов'язки у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до законів України.

{Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Розділ III. ПОВНОВАЖЕННЯ РАД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 13. Компетенція Верховної Ради України у галузі охорони навколишнього природного середовища

До виключної компетенції Верховної Ради України у галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України належать:

а) визначення основних напрямів державної політики у галузі охорони навколишнього природного середовища;

б) затвердження загальнодержавних екологічних програм;

{Пункт "б" частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3421-IV від 09.02.2006}

в) затвердження указів Президента України про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

{Пункт "в" частини першої статті 13 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

г) вирішення інших питань у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України.

{Пункт "г" частини першої статті 13 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "д" частини першої статті 13 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частину другу статті 13 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 14. Компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада Автономної Республіки Крим у галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища:

а) визначає порядок організації та діяльності органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

{Пункт "б" частини першої статті 14 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

в) забезпечує реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

г) затверджує екологічні програми;

д) організує вивчення навколишнього природного середовища;

е) створює і визначає статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт "е" статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, встановлює додаткові їх категорії;

{Пункт "ж" частини першої статті 14 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

з) встановлює в разі потреби нормативи екологічної безпеки, більш суворі, ніж ті, що діють в цілому на території України.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим здійснює й інші повноваження, визначені цим та іншими законами України.

{Частина друга статті 14 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 15. Повноваження місцевих рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;

{Пункт "б" частини першої статті 15 в редакції Закону № 2637-IV від 02.06.2005}

в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планів розвитку і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;

г) видають (переоформлюють, видають дублікати, припиняють дію) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом;

{Пункт "г" частини першої статті 15 в редакції Закону № 4713-VI від 17.05.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

д) затверджують місцеві екологічні програми;

е) організовують вивчення навколишнього природного середовища;

є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт "є" статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

{Пункт "ж" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;

{Пункт "з" частини першої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;

ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

{Пункт "й" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "к" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Місцеві ради можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

{Частина друга статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Розділ IV. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 16. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій спостереження, дослідження, стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, контролю, прогнозування, програмування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2059-VIII від 23.05.2017, № 2354-VIII від 20.03.2018}

Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві ради та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, державні органи по охороні навколишнього природного середовища і використанню природних ресурсів та інші державні органи відповідно до законодавства України.

{Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3530-VI від 16.06.2011, № 5456-VI від 16.10.2012}

Державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та інші державні органи, до компетенції яких законами України віднесено здійснення зазначених функцій.

{Частина третя статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Громадські організації можуть брати участь в управлінні галуззю охорони навколишнього природного середовища, якщо така діяльність передбачена їх статутами, зареєстрованими відповідно до законодавства України.

{Частина четверта статті 16 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є реалізація законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 17. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Кабінет Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища:

- а) здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України екологічної політики;
- б) забезпечує розробку державних цільових, міждержавних екологічних програм;

{Пункт "б" частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3421-IV від 09.02.2006, № 5456-VI від 16.10.2012}

в) координує діяльність центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій України у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

г) встановлює порядок утворення і використання Державного фонду охорони навколишнього природного середовища у складі Державного бюджету України та затверджує перелік природоохоронних заходів;

{Пункт "г" статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 186/98-ВР від 05.03.98}

д) встановлює порядок розробки та затвердження екологічних нормативів, лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, а також порядок видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів;

{Пункт "д" частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2556-III від 21.06.2001, № 1193-VII від 09.04.2014, № 2320-IX від 20.06.2022}

{Пункт "е" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

{Пункт "є" статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 81/96-ВР від 06.03.96}

ж) організує екологічне виховання та екологічну освіту громадян;

{Пункт "з" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

и) керує зовнішніми зв'язками України в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Кабінет Міністрів України може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

{Частина друга статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

{Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 18. Компетенція Ради міністрів Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища

{Назва статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Рада міністрів Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища на своїй території:

{Абзац перший частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

а) здійснює реалізацію законодавства України в галузі охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт "а" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

б) організує розробку екологічних програм;

в) спрямовує, координує та здійснює відповідно до закону контроль за діяльністю органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, підприємств, установ та організацій в Автономній Республіці Крим незалежно від форми власності та підпорядкування у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт "в" частини першої статті 18 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

г) встановлює порядок утворення і використання фонду охорони навколишнього природного середовища у складі бюджету Автономної Республіки Крим;

{Пункт "г" статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

д) погоджує розміщення підприємств, установ і організацій;

е) організує управління і контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, координує діяльність із здійснення державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища, вод та відтворення водних ресурсів, охорони, використання та відтворення

лісів, мисливських тварин, рослинного та тваринного світу, у сфері лісових відносин, здійснює контроль за додержанням норм, правил та інших нормативно-правових актів з питань ведення лісового господарства, законодавства про охорону, використання та відтворення тваринного світу;

{Пункт "е" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3530-VI від 16.06.2011}

{Пункт "є" частини першої статті 18 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

ж) затверджує за поданням органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ і організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком природних ресурсів загальнодержавного значення, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами території Автономної Республіки Крим;

{Пункт "ж" статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 1288-XIV від 14.12.99, № 2556-III від 21.06.2001, № 5456-VI від 16.10.2012, № 1193-VII від 09.04.2014}

з) організує здійснення оцінки впливу на довкілля об'єктів, що створюються або функціонують на території Автономної Республіки Крим;

{Пункт "з" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

и) погоджує поточні і перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

і) організує ліквідацію екологічних наслідків аварій, залучає до її проведення підприємства, установи, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності, і громадян;

ї) забезпечує систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ та організацій про стан навколишнього природного середовища;

й) організує екологічну освіту та екологічне виховання громадян.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

{Частина друга статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

{Стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 19. Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

{Назва статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції:

а) здійснюють реалізацію рішень відповідних рад;

б) координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно села, селища, міста, незалежно від форм власності та підпорядкування;

{Пункт "б" частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

в) організують розробку місцевих екологічних програм;

{Пункт "г" частини першої статті 19 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

д) затверджують за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста;

{Пункт "д" статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 1288-XIV від 14.12.99, № 2556-III від 21.06.2001, № 5456-VI від 16.10.2012, № 1193-VII від 09.04.2014}

е) організують управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення на своїй території;

{Пункт "е" статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1288-XIV від 14.12.99, № 2320-IX від 20.06.2022}

є) формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів;

{Пункт "є" статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

ж) погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

з) забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення;

и) організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

{Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

{Стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98; текст статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 20. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

{Назва статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, належать:

а) забезпечення формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

{Пункт "а" частини першої статті 20 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "б" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

в) організація моніторингу навколишнього природного середовища, створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-

аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, положення про яку затверджується Кабінетом Міністрів України;

{Пункт "в" частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

г) затвердження нормативів, правил щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

{Пункт "г" частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

{Пункт "д" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

е) одержання безоплатно від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

{Пункт "є" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "ж" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "з" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "и" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

і) керівництво заповідною справою, ведення Червоної книги України;

ї) координація роботи інших спеціально уповноважених органів державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів;

й) здійснення міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього природного середовища, вивчення, узагальнення і поширення міжнародного досвіду в цій галузі, організація виконання зобов'язань України відповідно до міжнародних угод з питань охорони навколишнього природного середовища;

к) встановлення порядку надання інформації про стан навколишнього природного середовища;

{Частину першу статті 20 доповнено пунктом "к" згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

{Пункт "л" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

м) здійснення процедури попередньої обґрунтованої згоди відповідно до вимог Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття щодо можливості транскордонного переміщення генетично модифікованих організмів, призначених для умисного введення в навколишнє природне середовище;

{Частину першу статті 20 доповнено пунктом "м" згідно із Законом № 1158-VI від 19.03.2009}

{Пункт "н" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

о) видача документів дозвільного характеру в галузі охорони навколишнього природного середовища;

{Частина першу статті 20 доповнено пунктом "о" згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014}

п) координація і забезпечення здійснення оцінки впливу на довкілля та прийняття висновку з оцінки впливу на довкілля;

{Частина першу статті 20 доповнено пунктом "п" згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

р) затвердження у межах своєї компетенції нормативно-методичних документів та здійснення методичного керівництва та методологічно-консультативного забезпечення з питань стратегічної екологічної оцінки;

{Частина першу статті 20 доповнено пунктом "р" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

с) забезпечення формування державної політики у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів.

{Частина першу статті 20 доповнено пунктом "с" згідно із Законом № 377-IX від 12.12.2019}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, виконує й інші функції, визначені законами України.

{Частина друга статті 20 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

{Частина третю статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина четверту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина п'яту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина шосту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина сьому статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина восьму статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина дев'яту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина десяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина одинадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина дванадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина тринадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина чотирнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина п'ятнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

{Частина шістнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 20¹. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів належить:

а) реалізація державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

б) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

{Пункт "б" частини першої статті 20¹ в редакції Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

в) одержання безоплатно від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

г) видача дозволів на викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, на спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства України;

{Пункт "г" частини першої статті 20¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014}

г) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

{Частину першу статті 20¹ доповнено пунктом "г" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

д) здійснення повноважень у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів.

{Частину першу статті 20¹ доповнено пунктом "д" згідно із Законом № 377-IX від 12.12.2019}

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, виконує також інші функції, визначені законами України та покладені на нього актами Президента України.

{Закон доповнено статтею 20¹ згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 20². Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) організація і здійснення у межах компетенції державного нагляду (контролю) за додержанням центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами - нерезидентами вимог законодавства:

про екологічну та радіаційну безпеку, про оцінку впливу на довкілля, про стратегічну екологічну оцінку, про моніторинг, звітність та верифікацію викидів парникових газів;

{Абзац другий пункту "а" частини першої статті 20² із змінами, внесеними згідно із Законами № 2059-VIII від 23.05.2017, № 377-IX від 12.12.2019, № 2717-IX від 03.11.2022}

про використання та охорону земель;

про охорону і раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів;

про охорону атмосферного повітря;

про охорону, захист, використання та відтворення лісів;

про охорону, утримання і використання зелених насаджень;

про використання, охорону і відтворення рослинного світу;

про охорону, раціональне використання та відтворення тваринного світу;

щодо дотримання правил створення, поповнення, зберігання, використання та державного обліку зоологічних, ботанічних колекцій і торгівлі ними;

під час ведення мисливського господарства та здійснення полювання;

про збереження об'єктів рослинного та тваринного світу, занесених до Червоної та Зеленої книг України, формування, збереження і використання екологічної мережі;

про природно-заповідний фонд;

про охорону, використання і відтворення риби та інших водних живих ресурсів;

у сфері хімічних джерел струму в частині забезпечення екологічної безпеки виробництва хімічних джерел струму та відновлення відпрацьованих хімічних джерел струму, ведення обліку обсягів накопичення відпрацьованих хімічних джерел струму та передачі їх на відновлення;

{Абзац п'ятнадцятий пункту "а" частини першої статті 20² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

{Абзац шістнадцятий пункту "а" частини першої статті 20² виключено на підставі Закону № 1054-IX від 03.12.2020}

про поводження з відходами;

щодо наявності дозволів, лімітів та квот на спеціальне використання природних ресурсів, дотримання їх умов;

про біологічну та генетичну безпеку щодо біологічних об'єктів природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі;

у сфері реєстрації викидів та перенесення забруднювачів і відходів;

{Пункт "а" частини першої статті 20² доповнено абзацом двадцятим згідно із Законом № 2614-IX від 20.09.2022}

б) здійснення у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України перевірки дотримання вимог законодавства про радіаційну безпеку у разі виявлення органом (підрозділом) Державної прикордонної служби України транспортних засобів (крім екологічного контролю суден), вантажів та іншого майна з перевищенням допустимого рівня іонізуючого випромінювання та надання дозволу або заборони на пропуск через державний кордон України транспортних засобів (крім екологічного контролю суден), вантажів та іншого майна за результатами такої перевірки;

{Пункт "б" частини першої статті 20² в редакції Закону № 2530-VIII від 06.09.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1054-IX від 03.12.2020}

в) обмеження чи зупинення (тимчасове) діяльності підприємств і об'єктів незалежно від їх підпорядкування та форми власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, законодавства про оцінку впливу на довкілля, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів впливу фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин;

{Пункт "в" частини першої статті 20² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

г) складання протоколів про адміністративні правопорушення та розгляд справ про адміністративні правопорушення, накладення адміністративних стягнень у випадках, передбачених законом;

г) пред'являти претензії про відшкодування збитків і втрат, заподіяних державі в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) одержання безоплатно в установленому порядку необхідних для виконання покладених на нього завдань інформації, документів і матеріалів від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, фізичних осіб;

е) надання обов'язкових до виконання приписів щодо усунення виявлених порушень вимог законодавства з питань, що належать до його компетенції, інформування дозвоільних органів про надані приписи суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність на підставі дозволів у сфері охорони навколишнього природного середовища, та здійснення контролю за їх виконанням;

{Пункт "е" частини першої статті 20² в редакції Закону № 1830-VIII від 07.02.2017}

є) зупинка транспортних (у тому числі плавучих) засобів та проведення їх огляду, огляд знарядь добування об'єктів рослинного та тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів) у місцях їх добування, зберігання, переробки та реалізації;

ж) вилучення у встановленому порядку в осіб знарядь добування об'єктів тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), транспортних (у тому числі плавучих) засобів, обладнання та предметів, що є знаряддям добування об'єктів тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), незаконно добутих природних ресурсів і продукції, що з них вироблена, а також відповідних документів (ліцензій, дозволів тощо);

з) здійснення відповідно до закону фотографування, звукозапису, кіно- і відеозйомки, у тому числі з літальних апаратів та із застосуванням космічних технологій, як допоміжного засобу для запобігання та розкриття правопорушень;

и) виконання відбору проб та інструментально-лабораторні вимірювання показників складу та властивостей викидів стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря, вод ляльних, баластних, зворотних, поверхневих, морських, вимірювання показників складу та властивостей підземних вод у пробах із спостережувальних свердловин на об'єктах, що обстежуються; вимірювання показників складу та властивостей викидів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря та екологічних показників нафтопродуктів (бензину автомобільного і дизельного палива), які реалізуються шляхом оптової та роздрібної торгівлі суб'єктами господарювання;

і) внесення в установленому порядку до органів державної влади та органів місцевого самоврядування вимог щодо приведення у відповідність із законодавством прийнятих ними рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання, відтворення та охорони природних ресурсів;

ї) надання центральним органам виконавчої влади, їх територіальним органам, місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування приписів щодо зупинення чи припинення дії в установленому законодавством порядку дозволів, ліцензій, сертифікатів, висновків, рішень, лімітів, квот, погоджень, свідоцтв на спеціальне використання природних ресурсів, викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, поведінки з небезпечними хімічними речовинами, транскордонне переміщення об'єктів рослинного і тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), а також щодо встановлення нормативів допустимих рівнів шкідливого впливу на стан навколишнього природного середовища;

{Пункт "і" частини першої статті 20² із змінами, внесеними згідно із Законами № 1193-VII від 09.04.2014, № 139-IX від 02.10.2019, № 4017-IX від 10.10.2024}

й) вживати в установленому порядку заходів досудового врегулювання спорів, виступати позивачем та відповідачем у судах;

к) викликати громадян для одержання усних та письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними вимог законодавства про охорону, використання та відтворення тваринного світу;

л) здійснення інших повноважень, визначених законами України та покладених на нього Президентом України;

м) уповноваження підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, на проведення вимірювань, не пов'язаних з оцінкою відповідності продукції, процесів та послуг, відповідно до вимог до технічної компетентності та незалежності, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;

{Частина першу статті 20² доповнено пунктом "м" згідно із Законом № 2380-VIII від 03.04.2018}

н) внесення пропозицій щодо визначення методик вимірювань, що є обов'язковими до використання уповноваженими підприємствами, установами та організаціями, що належать до сфери його управління, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина першу статті 20² доповнено пунктом "н" згідно із Законом № 2380-VIII від 03.04.2018}

Повноваження, визначені у пункті "в" частини першої цієї статті, не застосовуються до суб'єктів підприємницької діяльності (інвесторів), що здійснюють свою діяльність на умовах угод про розподіл продукції.

У структурі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, можуть створюватися спеціальні підрозділи, працівники яких мають право носити форму встановленого зразка і вогнепальну зброю.

Посадові особи спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{Частина четверта статті 20² в редакції Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

{Частина п'яту статті 20² виключено на підставі Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

{Частина шосту статті 20² виключено на підставі Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

{Частина сьому статті 20² виключено на підставі Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

Шкода, заподіяна майну посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, що береться для розрахунку розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які отримала посадова особа за час роботи у спеціальному підрозділі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального

використання, відтворення і охорони природних ресурсів, за рік, що передував року загибелі або ушкодження здоров'я.

Законодавством України передбачається охорона честі, гідності, здоров'я і життя працівників спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

{Закон доповнено статтею 20² згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 20³. Компетенція органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) здійснення управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечення реалізації єдиної науково-технічної політики з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів, координація діяльності підприємств, установ та організацій у цій сфері, розташованих на території Автономної Республіки Крим;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

{Пункт "в" частини першої статті 20³ виключено на підставі Закону № 124-IX від 20.09.2019}

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

{Пункт "г" частини першої статті 20³ в редакції Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

г) одержання безоплатно від центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

д) видача дозволів на викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

{Пункт "д" частини першої статті 20³ із змінами, внесеними згідно із Законами № 1193-VII від 09.04.2014, № 2320-IX від 20.06.2022}

е) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на території Автономної Республіки Крим;

е¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

{Частину першу статті 20³ доповнено пунктом "е¹" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

є) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

З питань, зазначених у частині першій цієї статті, та інших питань щодо здійснення державних функцій та повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та використання природних ресурсів орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища підзвітний і підконтрольний центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Закон доповнено статтею 20³ згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 20⁴. Компетенція обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

{Пункт "в" частини першої статті 20⁴ виключено на підставі Закону № 124-IX від 20.09.2019}

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

{Пункт "з" частини першої статті 20⁴ в редакції Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

{Пункт "г" частини першої статті 20⁴ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014}

д) видача дозволів на викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

{Пункт "д" частини першої статті 20⁴ із змінами, внесеними згідно із Законами № 1193-VII від 09.04.2014, № 2320-IX від 20.06.2022}

д¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

{Частину першу статті 20⁴ доповнено пунктом "д¹" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

е) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

{Закон доповнено статтею 20⁴ згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 21. Повноваження громадських організацій у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадські природоохоронні організації мають право:

{Абзац перший частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

а) брати участь у розробці планів, програм, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, розробляти і пропагувати свої екологічні програми;

{Пункт "а" частини першої статті 21 в редакції Закону № 254-IV від 28.11.2002}

б) утворювати громадські фонди охорони природи; за погодженням з місцевими радами за рахунок власних коштів і добровільної трудової участі членів громадських організацій виконувати

роботи по охороні та відтворенню природних ресурсів, збереженню та поліпшенню стану навколишнього природного середовища;

в) брати участь у проведенні центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, перевірок виконання підприємствами, установами та організаціями природоохоронних планів і заходів;

{Пункт "в" частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

{Пункт "г" частини першої статті 21 виключено на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

д) вільного доступу до екологічної інформації;

{Пункт "д" частини першої статті 21 в редакції Закону № 254-IV від 28.11.2002}

е) виступати з ініціативою проведення всеукраїнського і місцевих референдумів з питань, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів та забезпеченням екологічної безпеки;

{Пункт "е" частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

є) вносити до відповідних органів пропозиції про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

ж) подавати до суду позови про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'ю громадян і майну громадських організацій;

з) брати участь у заходах міжнародних неурядових організацій з питань охорони навколишнього природного середовища;

и) брати участь у підготовці проектів нормативно-правових актів з екологічних питань;

{Частину першу статті 21 доповнено пунктом "и" згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

і) оскаржувати в установленому законом порядку рішення про відмову чи несвоєчасне надання за запитом екологічної інформації або неправомірне відхилення запиту та його неповне задоволення.

{Частину першу статті 21 доповнено пунктом "і" згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

Діяльність громадських організацій в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється відповідно до законодавства України на основі їх статутів.

Розділ V. СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ОБЛІК ТА ІНФОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 22. Моніторинг навколишнього природного середовища

З метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

{Частина перша статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Зазначені підприємства, установи та організації зобов'язані безоплатно передавати відповідним державним органам аналітичні матеріали своїх спостережень.

Порядок здійснення державного моніторингу навколишнього природного середовища визначається Кабінетом Міністрів України.

Державні органи разом з відповідними науковими установами забезпечують організацію короткострокового і довгострокового прогнозування змін навколишнього природного середовища, які повинні враховуватися при розробці і виконанні програм та заходів щодо економічного та соціального розвитку України, в тому числі щодо охорони навколишнього природного середовища, використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

{Частина четверта статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 23. Кадастри природних ресурсів

Для обліку кількісних, якісних та інших характеристик природних ресурсів, обсягу, характеру та режиму їх використання ведуться державні кадастри природних ресурсів.

Державні кадастри ведуться в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Державні кадастри природних ресурсів включають геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, інша діяльність з якими та доступ до яких здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних".

{Статтю 23 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 554-IX від 13.04.2020 - вводить в дію з 1 січня 2021 року}

Стаття 24. Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища

Об'єкти, що шкідливо впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища, види та кількість шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє природне середовище, види й розміри шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього підлягають державному обліку.

{Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 198-IV від 24.10.2002}

Підприємства, установи та організації проводять первинний облік у галузі охорони навколишнього природного середовища і безоплатно подають відповідну інформацію органам, що ведуть державний облік у цій галузі.

Збір, обробка і подання відповідним державним органам зведеної статистичної звітності про обсяги викидів, скидів забруднюючих речовин, використання природних ресурсів, виконання завдань по охороні навколишнього природного середовища та іншої інформації, ведення екологічних паспортів здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Особливості державного обліку у сфері реєстрації викидів та перенесення забруднювачів і відходів та у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів визначаються законами України "Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів" та "Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів".

{Статтю 24 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2614-IX від 20.09.2022}

Стаття 25. Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)

Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) - це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів - землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;

біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;

джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;

загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;

екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;

витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

Основними джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами.

{Стаття 25 в редакції Закону № 254-IV від 28.11.2002}

Стаття 25¹. Екологічне інформаційне забезпечення

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, зобов'язані забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища.

{Частина перша статті 25¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Екологічне інформаційне забезпечення здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень шляхом:

а) підготовки центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і подання на розгляд Верховної Ради України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні, а після її розгляду Верховною Радою України - опублікування окремим виданням та розміщення в системі Інтернет;

б) щорічного інформування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідних рад та населення про стан навколишнього природного середовища відповідних територій;

в) систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, управління відходами чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей;

{Пункт "в" частини другої статті 25⁻¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

г) негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації;

г) передачі інформації, отриманої в результаті проведення моніторингу довкілля, каналами інформаційних зв'язків органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації;

д) забезпечення вільного доступу до екологічної інформації, яка не становить державної таємниці і міститься у списках, реєстрах, архівах та інших джерелах.

{Закон доповнено статтею 25⁻¹ згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

{Розділ VI виключено на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

Розділ VII. НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

{Назва розділу VII із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

Стаття 31. Завдання нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища

{Назва статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

Екологічне нормування проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

{Стаття 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

{Статтю 32 виключено на підставі Закону № 124-IX від 20.09.2019}

Стаття 33. Екологічні нормативи

Екологічні нормативи встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів.

{Частина перша статті 33 в редакції Закону № 1642-III від 06.04.2000}

Законодавством України можуть встановлюватися нормативи використання природних ресурсів та інші екологічні нормативи.

Екологічні нормативи повинні встановлюватися з урахуванням вимог санітарно-гігієнічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм, гігієнічних нормативів.

{Частина третя статті 33 в редакції Закону № 1642-III від 06.04.2000}

Нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі та рівні шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього є єдиними для всієї території України.

{Частина четверта статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 198-IV від 24.10.2002}

У разі необхідності для курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів можуть встановлюватися більш суворі нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище.

Екологічні нормативи розробляються і вводяться в дію центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та іншими уповноваженими на те державними органами відповідно до законодавства України.

{Частина шоста статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1642-III від 06.04.2000, № 5456-VI від 16.10.2012}

Розділ VIII. КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 34. Завдання контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища

Завдання контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища полягають у забезпеченні додержання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від форм власності і підпорядкування, а також громадянами.

Стаття 35. Державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища

{Назва статті 35 в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Виконавчі органи сілських, селищних, міських рад здійснюють державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина перша статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3530-VI від 16.06.2011; в редакції Закону № 5456-VI від 16.10.2012}

Державному контролю підлягають використання і охорона земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, стан навколишнього природного середовища, а також дотримання заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів навколишнього природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі та додержання операторами вимог законодавства у сфері реєстрації викидів та перенесення забруднювачів і відходів.

{Частина друга статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1158-VI від 19.03.2009, № 5456-VI від 16.10.2012, № 2614-IX від 20.09.2022}

Порядок здійснення державного контролю за охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів визначається цим Законом та іншими законами України.

{Частина третя статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 36. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля згідно з Положенням, яке затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина перша статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Громадські інспектори з охорони довкілля:

а) беруть участь у проведенні спільно з працівниками органів державного контролю рейдів та перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами законодавства про охорону навколишнього природного середовища, додержання норм екологічної безпеки та використання природних ресурсів;

б) проводять перевірки і складають протоколи про порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища і подають їх органам державного контролю в галузі охорони

навколишнього природного середовища та правоохоронним органам для притягнення винних до відповідальності;

в) подають допомогу органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища в діяльності по запобіганню екологічним правопорушенням.

Органи громадського контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища можуть здійснювати й інші функції відповідно до законодавства України.

{Статтю 37 виключено на підставі Закону № 1697-VII від 14.10.2014}

Розділ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

IX

Стаття 38. Загальне та спеціальне використання природних ресурсів

Використання природних ресурсів в Україні здійснюється в порядку загального і спеціального використання природних ресурсів.

Законодавством України громадянам гарантується право загального використання природних ресурсів для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо) безоплатно, без закріплення цих ресурсів за окремими особами і надання відповідних дозволів, за винятком обмежень, передбачених законодавством України.

В порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, - на пільгових умовах.

Стаття 39. Природні ресурси загальнодержавного і місцевого значення

До природних ресурсів загальнодержавного значення належать:

а) внутрішні морські води та територіальне море;

{Пункт "а" частини першої статті 39 в редакції Закону № 1641-VIII від 04.10.2016}

б) природні ресурси континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;

в) атмосферне повітря;

г) підземні води;

д) поверхневі води, що знаходяться або використовуються на території більш як однієї області;

е) лісові ресурси державного значення;

є) природні ресурси в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

ж) дикі тварини, які перебувають у стані природної волі в межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, інші об'єкти тваринного світу, на які поширюється дія Закону України "Про тваринний світ" і які перебувають у державній власності, а також об'єкти тваринного світу, що у встановленому законодавством порядку набуті в комунальну або приватну власність і визнані об'єктами загальнодержавного значення;

{Пункт "ж" статті 39 в редакції Законів № 81/96-ВР від 06.03.96, № 1122-IV від 11.07.2003}

з) корисні копалини, за винятком загальнопоширених.

Законодавством України можуть бути віднесені до природних ресурсів загальнодержавного значення й інші природні ресурси.

До природних ресурсів місцевого значення належать природні ресурси, не віднесені законодавством України до природних ресурсів загальнодержавного значення.

{Стаття 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 81/96-ВР від 06.03.96}

Стаття 40. Додержання екологічних вимог при використанні природних ресурсів

Використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог:

- а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;
- б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;
- в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;
- г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;
- д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;
- е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;
- є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

{Частина першу статті 40 доповнено пунктом "є" згідно із Законом № 1158-VI від 19.03.2009}

При використанні природних ресурсів має забезпечуватися виконання й інших вимог, встановлених цим Законом та іншим законодавством України.

Розділ X. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 41. Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища

Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища передбачають:

- а) взаємозв'язок усієї управлінської, науково-технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій з раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів по охороні навколишнього природного середовища на основі економічних важелів;
- б) визначення джерел фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- в) встановлення лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище;

{Пункт "в" статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1288-XIV від 14.12.99, № 2556-III від 21.06.2001, № 1193-VII від 09.04.2014}

- г) встановлення ставок екологічного податку;

{Пункт "г" статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1288-XIV від 14.12.99, № 515-VI від 17.09.2008; в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

д) надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

е) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

{Стаття 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 42. Фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища

В Україні фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільних внесків та інших коштів.

{Стаття 42 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 43. Ліміти використання природних ресурсів

Ліміти використання природних ресурсів встановлюються в порядку, що визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, крім випадків, коли природні ресурси мають загальнодержавне значення.

Ліміти використання природних ресурсів загальнодержавного значення встановлюються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 43 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 186/98-ВР від 05.03.98, № 1288-XIV від 14.12.99; в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

Стаття 44. Ліміти скидів забруднюючих речовин

Ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інших видів шкідливого впливу в цілому на території Автономної Республіки Крим, областей, міст загальнодержавного значення або окремих регіонів встановлюються:

{Абзац перший статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014}

у разі якщо це призводить до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, територій інших областей, - центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

в інших випадках - у порядку, що встановлюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

{Абзац третій статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

{Стаття 44 із змінами, внесеними згідно із Законами № 186/98-ВР від 05.03.98, № 934-XIV від 14.07.99, № 1288-XIV від 14.12.99, № 2556-III від 21.06.2001, № 515-VI від 17.09.2008; в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

{Статтю 45 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

Стаття 46. Розподіл екологічного податку

Кошти від екологічного податку (за винятком тих, що справляються за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк) зараховуються до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України.

{Стаття 46 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 186/98-ВР від 05.03.98, № 934-XIV від 14.07.99, № 515-VI від 17.09.2008, № 2457-VI від 08.07.2010; в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

Стаття 47. Фонди охорони навколишнього природного середовища

Для фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища утворюються Державний, Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

{Частина перша статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища утворюються у складі бюджету Автономної Республіки Крим та відповідного місцевого бюджету за місцем заподіяння екологічної шкоди за рахунок:

а) частини екологічного податку згідно із законом;

{Пункт "а" частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 515-VI від 17.09.2008; в редакції Законів № 2457-VI від 08.07.2010, № 2756-VI від 02.12.2010}

б) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством;

{Пункт "б" частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2505-IV від 25.03.2005}

{Щодо зупинення дії пункту "б" частини другої статті 47 див. Закони № 380-IV від 26.12.2002, № 1344-IV від 27.11.2003, № 2285-IV від 23.12.2004}

в) цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян.

{Частина друга статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 81/96-ВР від 06.03.96, в редакції Закону № 186/98-ВР від 05.03.98}

Розподіл коштів екологічного податку, що надходять до Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

{Частина третя статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами № 186/98-ВР від 05.03.98, № 2756-VI від 02.12.2010, № 5456-VI від 16.10.2012}

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища утворюється за рахунок:

а) частини екологічного податку згідно із законом;

{Пункт "а" частини четвертої статті 47 в редакції Законів № 2457-VI від 08.07.2010, № 2756-VI від 02.12.2010}

б) добровільних внесків підприємств, установ, організацій, громадян та інших надходжень;

{Пункт "в" частини четвертої статті 47 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

г) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством.

{Частина четверту статті 47 доповнено пунктом "г" згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006 - зміни діють у 2007 році, № 107-VI від 28.12.2007 - зміни діють по 31 грудня 2008 року - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Частина четверта статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина п'ята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісорозведення на землях державної та комунальної форм власності, здійснення лісовпорядкування, викуп земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення.

{Частина шоста статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 186/98-ВР від 05.03.98, № 1287-XIV від 14.12.99, № 2457-VI від 08.07.2010; в редакції Закону № 918-VIII від 24.12.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

Положення про Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища затверджуються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами, а Державного фонду охорони навколишнього природного середовища - Кабінетом Міністрів України.

{Частина сьома статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами № 186/98-ВР від 05.03.98, № 5456-VI від 16.10.2012}

В Україні можуть утворюватись й інші фонди для стимулювання і фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

{Стаття 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 48. Стимулювання в системі охорони навколишнього природного середовища

В Україні здійснюється стимулювання раціонального використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища шляхом:

а) надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, при переході на маловідхідні і ресурсо- і енергозберігаючі технології, організації виробництва і впровадженні очисного обладнання і устаткування для рециклінгу відходів, а також приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин, виконанні інших заходів, спрямованих на поліпшення охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт "а" статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1288-XIV від 14.12.99, № 2320-IX від 20.06.2022}

б) надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових позичок для реалізації заходів щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення підвищених норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів;

г) звільнення від оподаткування фондів охорони навколишнього природного середовища;

д) передачі частини коштів фондів охорони навколишнього природного середовища на договірних умовах підприємствам, установам, організаціям і громадянам на заходи для гарантованого зниження викидів і скидів забруднюючих речовин і зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, на розвиток екологічно безпечних технологій та виробництв;

{Пункт "д" статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

е) надання можливості отримання природних ресурсів під заставу.

{Пункт "є" статті 48 втратив чинність на підставі Закону № 783-XIV від 30.06.99}

Стаття 49. Екологічне страхування та екологічний аудит

{Назва статті 49 в редакції Закону № 1863-IV від 24.06.2004}

В Україні здійснюється добровільне і обов'язкове державне та інші види страхування громадян та їх майна, майна і доходів підприємств, установ і організацій на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів.

З метою врахування екологічних вимог у процесі приватизації чи корпоратизації об'єктів права державної власності, іншої зміни форми власності чи зміни суб'єктів права власності на об'єкти, а також для потреб екологічного страхування, оренди майна, набуття права власності на майно та земельні ділянки, створення, функціонування і сертифікації систем екологічного управління, при здійсненні іншої діяльності в Україні проводиться добровільний чи обов'язковий екологічний аудит.

{Статтю 49 доповнено частиною другою згідно із Законом № 1863-IV від 24.06.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 882-VI від 15.01.2009}

Порядок екологічного страхування та екологічного аудиту визначається законодавством України.

{Частина третя статті 49 в редакції Закону № 1863-IV від 24.06.2004}

Розділ XI. ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 50. Екологічна безпека

Екологічна безпека є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей.

Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів.

Діяльність фізичних та юридичних осіб, що завдає шкоди навколишньому природному середовищу, може бути припинена за рішенням суду.

{Статтю 50 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 997-V від 27.04.2007}

Стаття 51. Екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів

При проектуванні, розміщенні, будівництві, введенні в дію нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконаленні існуючих і впровадженні нових технологічних процесів та устаткування, а також в процесі експлуатації цих об'єктів забезпечується екологічна безпека людей, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище. При цьому повинні передбачатися вловлювання, утилізація, знешкодження шкідливих речовин або повна їх ліквідація, відновлення та видалення відходів, виконання інших вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей.

{Частина перша статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

Підприємства, установи й організації, діяльність яких пов'язана з шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, незалежно від часу введення їх у дію повинні бути обладнані спорудами, устаткуванням і пристроями для очищення викидів і скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

Проекти господарської та іншої діяльності повинні мати матеріали оцінки її впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.

Оцінка здійснюється з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічної ємності даної території, стану навколишнього природного середовища в місці, де планується розміщення об'єктів, екологічних прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу шкідливих факторів та об'єктів на навколишнє природне середовище.

Підприємства, установи та організації, які розміщують, проектують, будують, реконструюють, технічно переозброюють, вводять в дію підприємства, споруди та інші об'єкти, а також проводять дослідну діяльність, що за їх оцінкою може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища, подають центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, спеціальну заяву про це.

Забороняється введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, на яких не забезпечено в повному обсязі додержання всіх екологічних вимог і виконання заходів, передбачених у проектах на будівництво та реконструкцію (розширення та технічне переоснащення).

Стаття 52. Охорона навколишнього природного середовища при застосуванні засобів захисту рослин, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, небезпечних хімічних речовин

{Назва статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законами № 650/97-ВР від 19.11.97, № 2804-IX від 01.12.2022}

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані додержувати правил транспортування, зберігання і застосування засобів захисту рослин, стимуляторів їх росту, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, небезпечних хімічних речовин, з тим щоб не допустити забруднення ними або їх складовими навколишнього природного середовища і продуктів харчування.

{Частина перша статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законами № 650/97-ВР від 19.11.97, № 2804-IX від 01.12.2022}

При створенні нових хімічних речовин, інших потенційно небезпечних для навколишнього природного середовища субстанцій повинні розроблятися та затверджуватися у встановленому законодавством порядку допустимі рівні вмісту цих речовин у об'єктах навколишнього природного середовища та продуктах харчування, методи визначення їх залишкової кількості, відновлення або видалення після використання.

{Частина друга статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2320-IX від 20.06.2022, № 2804-IX від 01.12.2022}

Вміст природних та штучних домішок, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища або здоров'я людей, у таких хімічних речовинах, а також сировині, що використовується для їх виробництва, не повинен перевищувати допустимих рівнів, встановлених відповідно до законодавства.

{Частина третя статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2804-IX від 01.12.2022}

{Частина четверту статті 52 виключено на підставі Закону № 2804-IX від 01.12.2022}

Перелік пестицидів та агрохімікатів, дозволених для використання в Україні, регламенти їх застосування, а також щорічні доповнення до нього визначаються в установленому законодавством порядку.

{Частина п'ята статті 52 в редакції Закону № 1642-III від 06.04.2000}

Стаття 53. Охорона навколишнього природного середовища від неконтрольованого та шкідливого біологічного впливу

Підприємства, установи та організації зобов'язані забезпечувати екологічно безпечне виробництво, зберігання, транспортування, використання, знищення, знешкодження і захоронення мікроорганізмів, інших біологічно активних речовин та продуктів біотехнології, а також інтродукцію, акліматизацію і реакліматизацію тварин і рослин, розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання та ліквідації наслідків шкідливого впливу біологічних факторів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

{Частина перша статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1158-VI від 19.03.2009}

Створення нових штамів мікроорганізмів та біологічно активних речовин здійснюється за наявності оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.

{Частина друга статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1193-VII від 09.04.2014}

При створенні зазначених організмів і речовин повинні розроблятися нормативи гранично допустимих концентрацій, методи визначення цих організмів та речовин у навколишньому природному середовищі і продуктах харчування.

Виробництво і використання нових штамів мікроорганізмів та інших біологічно активних речовин, а також генетично модифікованих організмів, продукції, отриманої з використанням штамів мікроорганізмів, інших біологічно активних речовин та генетично модифікованих організмів.

{Частина четверта статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1158-VI від 19.03.2009, № 5456-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1193-VII від 09.04.2014}

Стаття 54. Охорона навколишнього природного середовища від акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого впливу фізичних факторів та радіоактивного забруднення

Місцеві ради, підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів щодо запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого фізичного впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини в населених пунктах, рекреаційних і заповідних зонах, а також в місцях масового скупчення і розмноження диких тварин.

Підприємства, установи та організації, що здійснюють господарську чи іншу діяльність, пов'язану з використанням радіоактивних речовин у різних формах і з будь-якою метою, зобов'язані забезпечувати екологічну безпеку цієї діяльності, що виключала б можливість радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища та негативного впливу на здоров'я людей у процесі видобутку, збагачення, транспортування, переробки, використання та захоронення радіоактивних речовин.

Стаття 55. Охорона навколишнього природного середовища від забруднення відходами

Утворювачі відходів повинні вживати ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для оброблення відходів, утворення яких неможливо уникнути.

Здійснення операцій з оброблення відходів дозволяється лише за наявності дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів на визначених місцевими радами територіях з додержанням санітарних та екологічних норм.

{Стаття 55 в редакції Закону № 1288-XIV від 14.12.99; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193-VII від 09.04.2014; в редакції Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

Стаття 56. Екологічна безпека транспортних та інших пересувних засобів і установок

{Назва статті 56 в редакції Закону № 198-IV від 24.10.2002}

Підприємства, установи, організації, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального, зобов'язані розробляти і здійснювати комплекс заходів щодо зниження токсичності та знешкодження шкідливих речовин, що містяться у відпрацьованих газах та скидах транспортних засобів, переходу на менш токсичні види енергії й пального, додержання режиму експлуатації транспортних засобів та інші заходи, спрямовані на запобігання й зменшення викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих речовин та додержання встановлених рівнів фізичних впливів.

{Частина перша статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом № 198-IV від 24.10.2002}

Виробництво і експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи, не допускається.

Керівники транспортних організацій та власники транспортних засобів несуть відповідальність за додержання встановлених для відповідного типу транспортного засобу нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, скидів забруднюючих речовин та впливу фізичних факторів пересувних джерел на стан навколишнього природного середовища.

{Частина третя статті 56 в редакції Закону № 198-IV від 24.10.2002}

Стаття 57. Додержання вимог екологічної безпеки при проведенні наукових досліджень, впровадженні відкриттів, винаходів, застосуванні нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем

При проведенні фундаментальних та прикладних наукових, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт обов'язково повинні враховуватися вимоги охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Забороняється впровадження відкриттів, винаходів, застосування нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем, якщо вони не відповідають вимогам екологічної безпеки.

У разі порушення встановлених вимог така діяльність припиняється уповноваженими на те державними органами, а винні особи притягуються до відповідальності.

Стаття 58. Вимоги екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності

Вимоги екологічної безпеки, встановлені для розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації об'єктів щодо обмеження негативного впливу на навколишнє природне середовище хімічних, фізичних і біологічних факторів, а також інші вимоги, передбачені цим Законом та іншим законодавством України, повною мірою поширюються на військові та оборонні об'єкти, а також об'єкти органів Національної поліції та державної безпеки.

{Частина перша статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

Вимоги екологічної безпеки повинні дотримуватись також при дислокації військових частин, проведенні військових навчань, маневрів, переміщенні військ і військової техніки, крім випадків особливих ситуацій, що оголошуються відповідно до законодавства України.

Державний контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності на території України здійснюється відповідно до цього Закону та іншого законодавства України.

Стаття 59. Екологічні вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів

Планівка, розміщення, забудова і розвиток населених пунктів здійснюються за рішенням місцевих рад з урахуванням екологічної ємкості територій, дотриманням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

При розробці генеральних планів розвитку і розміщення населених пунктів сільські, селищні, міські ради встановлюють режим використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки у приміських та зелених зонах за погодженням з місцевими радами, на території яких вони знаходяться, відповідно до законодавства України.

{Частина друга статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Розділ XII. ПРИРОДНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОСОБЛИВІЙ ОХОРОНІ

Стаття 60. Система природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні

Особливій охороні підлягають природні території та об'єкти, що мають велику екологічну цінність як унікальні та типові природні комплекси, для збереження сприятливої екологічної обстановки, попередження та стабілізації негативних природних процесів і явищ.

Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні, утворюють єдину територіальну систему і включають території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, пожезахисні та інші типи територій та об'єктів, що визначаються законодавством України.

Стаття 61. Природно-заповідний фонд України

Ділянки суші та водного простору, природні комплекси й об'єкти, які мають особливу екологічну, наукову, естетичну і економічну цінність і призначені для збереження природної різноманітності, генофонду видів тварин і рослин, підтримання загального екологічного балансу та фонових моніторингу навколишнього природного середовища, вилучаються з господарського використання повністю або частково і оголошуються територією чи об'єктом природно-заповідного фонду України.

{Частина перша статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

До складу природно-заповідного фонду України входять державні заповідники, природні національні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, заповідні урочища.

Порядок організації, використання і охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, додаткові їх категорії визначаються законодавством України.

{Частина третя статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 62. Курортні і лікувально-оздоровчі зони

Курортними і лікувально-оздоровчими зонами визнаються території, які мають виражені природні лікувальні фактори: мінеральні джерела, кліматичні та інші умови, сприятливі для лікування і оздоровлення людей.

З метою охорони природних якостей та лікувальних факторів курортних зон, запобігання їх псуванню, забрудненню і виснаженню встановлюються округи їх санітарної охорони.

В межах курортних і лікувально-оздоровчих зон забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно впливати на лікувальні якості і санітарний стан території, що підлягає особливій охороні.

Оголошення природних територій курортними і лікувально-оздоровчими зонами здійснюється Верховною Радою України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, а їх природоохоронний режим визначається відповідно Кабінетом Міністрів України та Радою міністрів Автономної Республіки Крим відповідно до законодавства України.

{Частина четверта статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 63. Рекреаційні зони

Рекреаційними зонами є ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму.

На території рекреаційних зон забороняються:

а) господарська та інша діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище або може перешкодити використанню їх за цільовим призначенням;

б) зміни природного ландшафту та проведення інших дій, що суперечать використанню цих зон за прямим призначенням.

Режим використання цих територій визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства України.

{Частина третя статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Стаття 64. Охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України.

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які є суб'єктами використання тваринного і рослинного світу відповідно до закону.

Об'єкти Червоної книги України можуть бути об'єктами права державної, комунальної та приватної форми власності відповідно до закону.

Ведення Червоної книги України покладається на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина четверта статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

{Стаття 64 в редакції Закону № 824-IV від 22.05.2003}

Розділ XIII. НАДЗВИЧАЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ СИТУАЦІЇ

Стаття 65. Зона надзвичайної екологічної ситуації

Окрема місцевість України, на якій виникла надзвичайна екологічна ситуація, може бути оголошена зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Надзвичайна екологічна ситуація - надзвичайна ситуація, за якої на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави.

Негативні зміни в навколишньому природному середовищі - це втрата, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, які обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах.

Окрема місцевість України оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації Президентом України за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України або за поданням Кабінету Міністрів України. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента України.

Правове регулювання відносин, які виникають під час здійснення надзвичайних заходів, спрямованих на захист життя та здоров'я людей і нормалізацію екологічного стану на території зони надзвичайної екологічної ситуації, визначення порядку встановлення правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації, його організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, порядку відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок виникнення надзвичайної екологічної ситуації, а також вирішення інших організаційних питань у цій сфері здійснюються згідно з Законом України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації", іншими нормативно-правовими актами.

{Стаття 65 в редакції Закону № 3033-III від 07.02.2002}

Стаття 66. Запобігання аваріям і ліквідація їх шкідливих екологічних наслідків

При проектуванні й експлуатації господарських та інших об'єктів, діяльність яких може шкідливо впливати на навколишнє природне середовище, розробляються і здійснюються заходи щодо запобігання аваріям, а також ліквідації їх шкідливих екологічних наслідків.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з промислової безпеки, і центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки використання ядерної енергії, спільно з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, систематично проводять перевірки стану екологічно небезпечних об'єктів та виконання відповідних заходів і вимог щодо їх безпечної експлуатації.

{Частина друга статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Перелік екологічно небезпечних об'єктів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Частина третя статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

У разі аварії, що спричинила забруднення навколишнього природного середовища, підприємства, установи, організації зобов'язані негайно приступити до ліквідації її наслідків. Одночасно посадові особи або власники підприємств, керівники установ і організацій зобов'язані повідомляти про аварію і заходи, вжиті для ліквідації її наслідків, виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради, відповідній обласній, Київській, Севастопольській міській державній адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та населенню.

{Частина четверта статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 5456-VI від 16.10.2012, № 2573-IX від 06.09.2022}

Розділ XIV. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 67. Вирішення спорів у галузі охорони навколишнього природного середовища

Спори у галузі охорони навколишнього природного середовища вирішуються судом, місцевими радами чи органами, які утворюються ними, відповідно до їх компетенції і в порядку, встановленому законодавством України.

{Частина перша статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законами № 762-IV від 15.05.2003, № 5456-VI від 16.10.2012}

Спори підприємств, установ і організацій України у галузі охорони навколишнього природного середовища з підприємствами, установами та організаціями інших держав, розглядаються комісіями, що утворюються на паритетних засадах із представників України і заінтересованих держав, або третейським судом.

Розділ XV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену цим Законом та іншим законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища несуть особи, винні у:

- а) порушенні прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище;
- б) порушенні норм екологічної безпеки;
- в) порушенні вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля, у тому числі поданні завідомо неправдивого звіту з оцінки впливу на довкілля чи висновку з оцінки впливу на довкілля;

{Пункт "в" частини другої статті 68 в редакції Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

- г) неврахуванні у встановленому порядку результатів оцінки впливу на довкілля та невиконанні екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля;

{Пункт "г" частини другої статті 68 в редакції Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

{Пункт "д" частини другої статті 68 виключено на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

- е) порушенні екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції, введенні в дію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів;

- є) допущенні наднормативних, аварійних і залпових викидів і скидів забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище;

- ж) перевищенні лімітів та порушенні інших вимог використання природних ресурсів;

- з) самовільному спеціальному використанні природних ресурсів;

{Пункт "и" частини другої статті 68 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

- і) невжитті заходів щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;

ї) невиконанні розпоряджень органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, та вчиненні опору їх представникам;

й) порушенні природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив, небезпечних хімічних речовин, радіоактивних речовин та відходів;

{Пункт "й" статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1288-XIV від 14.12.99, № 2804-IX від 01.12.2022}

к) невиконанні вимог охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;

л) відмові від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища, а також про джерела забруднення, у приховуванні випадків аварійного забруднення навколишнього природного середовища або фальсифікації відомостей про стан екологічної обстановки чи захворюваності населення;

{Пункт "л" частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 650/97-ВР від 19.11.97}

м) приниженні честі і гідності працівників, які здійснюють контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, посяганні на їх життя і здоров'я;

н) порушенні природоохоронних вимог під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами;

{Частина другу статті 68 доповнено пунктом "н" згідно із Законом № 1158-VI від 19.03.2009}

о) порушенні вимог законодавства України при здійсненні стратегічної екологічної оцінки.

{Частина другу статті 68 доповнено пунктом "о" згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодовувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Незаконно добуті в природі ресурси та виготовлена з них продукція підлягають безоплатному вилученню, а знаряддя правопорушення - конфіскації. Одержані від їх реалізації доходи спрямовуються в Автономній Республіці Крим і місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

{Частина шоста статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Посадові особи та спеціалісти, винні в порушенні вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, згідно з рішеннями їх органів управління позбавляються премій за основними результатами господарської діяльності повністю або частково.

{Частина сьома статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законами № 81/96-ВР від 06.03.96, № 5456-VI від 16.10.2012}

Порядок позбавлення премій визначається законодавством України.

{Стаття 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 69. Особливості застосування цивільної відповідальності

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації в повному обсязі.

{Частина перша статті 69 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

Особи, яким завдано такої шкоди, мають право на відшкодування неодержаних прибутків за час, необхідний для відновлення здоров'я, якості навколишнього природного середовища, відтворення природних ресурсів до стану, придатного для використання за цільовим призначенням.

Особи, що володіють джерелами підвищеної екологічної небезпеки, зобов'язані компенсувати заподіяну шкоду громадянам та юридичним особам, якщо не доведуть, що шкода виникла внаслідок стихійних природних явищ чи навмисних дій потерпілих.

Шкода, заподіяна довіллю у зв'язку з виконанням угоди про розподіл продукції, підлягає відшкодуванню відповідно до вимог статті 29 Закону України "Про угоди про розподіл продукції".

{Статтю 69 доповнено частиною згідно із Законом № 1807-III від 08.06.2000}

{Стаття 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 186/98-ВР від 05.03.98}

Стаття 70. Адміністративна та кримінальна відповідальність за екологічні правопорушення і злочини

Визначення складу екологічних правопорушень і злочинів, порядок притягнення винних до адміністративної та кримінальної відповідальності за їх вчинення встановлюються Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним кодексом України.

Розділ XVI. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 71. Участь України у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища на державному рівні відповідно до законодавства України та міжнародного права.

{Частина перша статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про охорону навколишнього природного середовища, то застосовуються правила міжнародного договору.

{Частина друга статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Україна здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва у галузі охорони навколишнього природного середовища з іншими державами, а також в рамках природоохоронної діяльності ООН та організацій, що входять в її систему, інших урядових і неурядових міжнародних організацій.

Стаття 72. Обов'язок іноземців та осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб щодо додержання законодавства України про охорону навколишнього природного середовища

{Назва статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи зобов'язані на території України додержувати вимог цього Закону, інших законодавчих актів у галузі охорони навколишнього природного середовища та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

{Текст статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5456-VI від 16.10.2012}

Голова
Верховної Ради
Української РСР

Л. КРАВЧУК

м. Київ,
25 червня 1991 року
№ 1264-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про регулювання містобудівної діяльності

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 3395-VI від 19.05.2011, ВВР, 2011, № 50, ст.537

№ 4052-VI від 17.11.2011, ВВР, 2012, № 27, ст.274

№ 4220-VI від 22.12.2011, ВВР, 2012, № 29, ст.345

№ 4570-VI від 22.03.2012, ВВР, 2012, № 51, ст.576

№ 5018-VI від 21.06.2012, ВВР, 2013, № 22, ст.212

№ 5021-VI від 22.06.2012, ВВР, 2013, № 22, ст.214

№ 5059-VI від 05.07.2012, ВВР, 2013, № 25, ст.251

Кодексом

№ 5403-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 34-35, ст.458

Законами

№ 5459-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 48, ст.682

№ 5496-VI від 20.11.2012, ВВР, 2014, № 1, ст.4

№ 606-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.744

№ 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816

№ 1315-VII від 05.06.2014, ВВР, 2014, № 31, ст.1058

№ 92-VIII від 13.01.2015, ВВР, 2015, № 10, ст.59

№ 319-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 25, ст.192

№ 320-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 28, ст.236

№ 766-VIII від 10.11.2015, ВВР, 2015, № 52, ст.482

№ 1472-VIII від 14.07.2016, ВВР, 2016, № 34, ст.592

№ 1540-VIII від 22.09.2016, ВВР, 2016, № 51, ст.833

№ 1817-VIII від 17.01.2017, ВВР, 2017, № 9, ст.68

№ 1854-VIII від 21.02.2017, ВВР, 2017, № 13, ст.145

№ 1983-VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, № 25, ст.289

№ 2020-VIII від 13.04.2017, ВВР, 2017, № 22, ст.257

№ 2059-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 29, ст.315

№ 2118-VIII від 22.06.2017, ВВР, 2017, № 33, ст.359

№ 2119-VIII від 22.06.2017, ВВР, 2017, № 34, ст.370

№ 2276-VIII від 06.02.2018, ВВР, 2018, № 11, ст.57

№ 2314-VIII від 01.03.2018, ВВР, 2018, № 15, ст.121

№ 2354-VIII від 20.03.2018, ВВР, 2018, № 16, ст.138

№ 2363-VIII від 22.03.2018, ВВР, 2018, № 17, ст.153

№ 2517-VIII від 04.09.2018, ВВР, 2018, № 41, ст.317

№ 2628-VIII від 23.11.2018, ВВР, 2018, № 49, ст.399

№ 2712-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 23, ст.89

№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295

№ 132-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.299

№ 155-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 48, ст.325 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу XII

№ 199-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.377

№ 473-IX від 16.01.2020, ВВР, 2020, № 34, ст.237

№ 554-IX від 13.04.2020, ВВР, 2020, № 37, ст.277 - вводить в дію з 1 січня 2021 року

№ 711-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 46, ст.394

№ 850-IX від 02.09.2020, ВВР, 2021, № 14, ст.119

№ 1054-IX від 03.12.2020

№ 1089-IX від 16.12.2020

№ 1423-IX від 28.04.2021

№ 1657-IX від 15.07.2021, ВВР, 2021, № 44, ст.354

№ 1686-IX від 15.07.2021, ВВР, 2021, № 42, ст.343

№ 1818-IX від 21.10.2021

№ 1909-IX від 18.11.2021

№ 2078-IX від 17.02.2022
№ 2079-IX від 17.02.2022
№ 2081-IX від 17.02.2022
№ 2139-IX від 15.03.2022 - щодо набрання чинності та дії Закону див. пункт 1 розділу II
№ 2254-IX від 12.05.2022
№ 2259-IX від 12.05.2022
№ 2392-IX від 09.07.2022
№ 2438-IX від 19.07.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 2
№ 2486-IX від 29.07.2022
№ 2518-IX від 15.08.2022
№ 2530-IX від 16.08.2022
№ 2573-IX від 06.09.2022
№ 2698-IX від 19.10.2022
№ 2801-IX від 01.12.2022
№ 2805-IX від 01.12.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 2923-IX від 23.02.2023
№ 2952-IX від 24.02.2023
№ 2956-IX від 24.02.2023
№ 3141-IX від 10.06.2023
№ 3505-IX від 08.12.2023
№ 3563-IX від 06.02.2024
№ 3599-IX від 23.02.2024
№ 3764-IX від 04.06.2024
№ 3948-IX від 04.09.2024
№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У тексті Закону, крім частини другої статті 9, слова "державні будівельні норми, стандарти і правила" в усіх відмінках замінено словами "будівельні норми, державні стандарти і правила" у відповідному відмінку згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011}

{У тексті Закону слова "центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування" у відповідному відмінку, слова "Державна архітектурно-будівельна інспекція", "інспекція державного архітектурно-будівельного контролю", "відповідна інспекція державного архітектурно-будівельного контролю" в усіх відмінках і числах замінено словами "орган державного архітектурно-будівельного контролю" у відповідному відмінку та числі, а слово "спеціально" виключено згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

{Зміни в частині заміни слів у тексті Закону див. у підпункті 31 пункту 7 Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

{У тексті Закону слова "державні стандарти" та "стандарти" у всіх відмінках виключено згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" у всіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) будівництво - нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт об'єкта будівництва;

{Пункт 1 частини першої статті 1 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1⁻¹) Генеральна схема планування території України - містобудівна документація, що визначає концептуальні вирішення планування та використання території України;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 1⁻¹ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

2) генеральний план населеного пункту - одночасно містобудівна документація на місцевому рівні та землепорядна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;

{Пункт 2 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

3) детальний план території - одночасно містобудівна документація на місцевому рівні та землепорядна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території;

{Пункт 3 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

4) замовник будівництва (далі - замовник) - фізична чи юридична особа, яка має у власності чи користуванні одну чи декілька земельних ділянок або у власності чи управлінні будівлю/споруду і має намір щодо виконання підготовчих та/або будівельних робіт. У разі виконання підготовчих/будівельних робіт щодо багатоквартирного будинку замовником будівництва може бути об'єднання співвласників багатоквартирного будинку або управитель багатоквартирного будинку чи житлово-будівельний (житловий) кооператив, який здійснюватиме утримання такого будинку на підставі рішення (договору) співвласників багатоквартирного будинку. Дії, спрямовані на виконання функцій замовника будівництва, може виконувати особа, якій доручено вчинення дій з виконання підготовчих та/або будівельних робіт на підставі та у межах, встановлених договором доручення;

{Пункт 4 частини першої статті 1 в редакції Законів № 2518-IX від 15.08.2022, № 3599-IX від 23.02.2024}

4⁻¹) інженер-консультант - фахівець із кваліфікаційним рівнем, підтвердженим органом із сертифікації персоналу, акредитованим у відповідній сфері згідно із законом, та/або суб'єкт господарювання, що має у своєму складі таких фахівців, який здійснює управління проектом, забезпечує організаційне і консультаційне супроводження комплексу робіт, пов'язаних із створенням об'єкта архітектури, приймає від імені замовника відповідні рішення та виконує інші функції, визначені договором;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 4⁻¹ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

5) інженерно-транспортна інфраструктура - комплекс інженерних, транспортних споруд і комунікацій;

5⁻¹) комплексний план просторового розвитку території територіальної громади - одночасно містобудівна документація на місцевому рівні та документація із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 5⁻¹ згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020; в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

5⁻²) концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади - документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади або мають намір здійснювати таку діяльність у межах відповідної території, і визначає довгострокові,

міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку території, є вихідними даними для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних суспільних відносин та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, відповідає державним і регіональним програмам розвитку та затверджується відповідним органом місцевого самоврядування;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 5² згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

6) лінії регулювання забудови - визначені в містобудівній документації межі розташування будинків і споруд відносно червоних ліній, меж окремих земельних ділянок, природних меж та інших територій;

7) містобудівна документація - затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;

8) містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки (далі - містобудівні умови та обмеження) - документ, що містить комплекс планувальних та архітектурних вимог до проектування і будівництва щодо поверховості та щільності забудови земельної ділянки, відступів будинків і споруд від червоних ліній, меж земельної ділянки, її благоустрою та озеленення, інші вимоги до об'єктів будівництва, встановлені законодавством та містобудівною документацією;

9) план зонування території (зонінг) - документація, що є складовою комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади або генерального плану населеного пункту і визначає умови та обмеження використання території у межах визначених функціональних зон;

{Пункт 9 частини першої статті 1 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

9¹) програма комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) (далі - програма комплексного відновлення) - обласна або місцева програма відновлення територій, яка визначає основні просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики відновлення і включає комплекс заходів для забезпечення відновлення території відповідної області, території територіальної громади (її частини), яка постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні чи інші кризові явища. Програма комплексного відновлення не належить до містобудівної документації;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 9¹ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

10) приміська зона - територія, що забезпечує просторовий та соціально-економічний розвиток міста;

11) проектна документація - затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва;

11¹) проект повторного використання у будівництві - документація, яка включає архітектурно-планувальні, конструктивні, технічні та технологічні рішення для умов будівництва, визначених завданням на проектування, застосування якої передбачається для багаторазового використання при розробленні проектною документації на будівництво (об'єктів або їх відокремлених частин), має експертну оцінку з позитивним висновком та затверджується замовником такої документації. Проектна документація на будівництво, розроблена із застосуванням проектів повторного використання у будівництві, затверджується замовником на підставі позитивного звіту експертизи, яка здійснюється у випадках, визначених цим Законом;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

12) схеми планування території на регіональному рівні - планувальна документація, яка розробляється у розвиток Генеральної схеми планування території України та визначає принципи

вирішення розвитку, планування, забудови, використання територій адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин;

12¹) сталий розвиток території територіальної громади - соціально, економічно та екологічно збалансований розвиток території територіальної громади, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасних та майбутніх поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 12¹ згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

13) територія - частина земної поверхні з повітряним простором та розташованими під нею надрами у визначених межах (кордонах), що має певне географічне положення, природні та створені в результаті діяльності людей умови і ресурси;

14) червоні лінії - визначені в містобудівній документації щодо пунктів геодезичної мережі межі існуючих та запроектованих вулиць, доріг, майданів, які розділяють території забудови та території іншого призначення;

15) засоби безперешкодного доступу до об'єктів - інженерно-технічні, функціональні частини (елементи, конструкції) будинків, споруд будь-якого призначення, що відповідають нормативним вимогам щодо забезпечення доступності і безпеки об'єктів для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, зокрема пандуси, підйомники та платформи для осіб з інвалідністю, звукові системи тощо;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 15 згідно із Законом № 473-IX від 16.01.2020}

16) маломобільні групи населення - особи, які відчують труднощі при самостійному пересуванні, одержанні послуги, необхідної інформації або при орієнтуванні у просторі, зокрема особи з інвалідністю, особи з тимчасовим порушенням здоров'я, вагітні жінки, громадяни похилого віку, особи з дитячими візками;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 16 згідно із Законом № 473-IX від 16.01.2020}

17) функціональна зона території - визначена комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, планом зонування території частина території територіальної громади, щодо якої визначений певний набір дозволених (переважних (основних) та супутніх) видів цільового призначення земельних ділянок та відповідно до законодавства встановлені обмеження у використанні земель у сфері забудови.

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 17 згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

2. Термін "лінійний об'єкт енергетичної інфраструктури" вживається в цьому Законі у значенні, наведеному в Законі України "Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів".

Термін "оператор системи розподілу" вживається у цьому Законі у значенні, наведеному в Законі України "Про ринок електричної енергії".

Терміни "власник спеціального майнового права", "гарантійна частка будівництва об'єкта нерухомого майна", "девелопер будівництва", "майбутній об'єкт нерухомості", "неподільний об'єкт незавершеного будівництва", "об'єкт незавершеного будівництва", "подільний об'єкт незавершеного будівництва", "спеціальне майнове право" вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України "Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому".

{Частина другу статті 1 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Терміни "захисні споруди цивільного захисту", "інженерно-технічні заходи цивільного захисту" вживаються в цьому Законі у значенні, наведеному в Кодексі цивільного захисту України.

{Частина другу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

{Статтю 1 доповнено частиною другою згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Стаття 2. Планування і забудова територій

1. Планування і забудова територій - діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, яка передбачає:

- 1) прогнозування розвитку територій;
- 2) забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій;
- 3) обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням;
- 4) взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій;
- 5) визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, транспортних, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів;

{Пункт 5 частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1054-IX від 03.12.2020}

- 6) встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності;
- 7) розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво об'єктів;
- 8) реконструкцію існуючої забудови та територій;
- 9) збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень;
- 10) створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури;
- 10¹) створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;

{Частина першу статті 2 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

- 11) проведення моніторингу забудови;
- 12) ведення містобудівного кадастру;
- 13) здійснення контролю у сфері містобудування.

2. Інструментом державного регулювання планування територій є містобудівна документація, яка поділяється на документацію державного, регіонального та місцевого рівнів.

3. Містобудівна документація розробляється у формі електронного документа, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України, на оновленій картографічній основі, облікованій у Державному картографо-геодезичному фонді України, в цифровій формі як набори тематичних геопросторових даних у Державній геодезичній референційній системі координат УСК-2000 і єдиній системі класифікації та кодування об'єктів містобудування для формування баз даних містобудівного кадастру.

{Частина третя статті 2 в редакції Законів № 2254-IX від 12.05.2022, № 2698-IX від 19.10.2022}

4. Містобудівна документація підлягає стратегічній екологічній оцінці в порядку, встановленому Законом України "Про стратегічну екологічну оцінку". Розділ "Охорона навколишнього природного середовища", що розробляється у складі проекту містобудівної документації, одночасно є звітом про стратегічну екологічну оцінку, який має відповідати вимогам Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку".

{Статтю 2 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

Стаття 3. Законодавство у сфері містобудівної діяльності

1. Відносини у сфері містобудівної діяльності регулюються Конституцією України, Цивільним, Господарським і Земельним кодексами України, цим Законом, законами України "Про Генеральну схему планування території України", "Про основи містобудування", "Про архітектурну діяльність", "Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду", "Про землеустрій", іншими нормативно-правовими актами.

Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері містобудівної діяльності здійснюються відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Частину першу статті 3 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Особливості регулювання містобудівної діяльності на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, у межах зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються Законом України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".

{Частину першу статті 3 доповнено абзацом згідно із Законом № 1472-VIII від 14.07.2016}

2. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 4. Об'єкти та суб'єкти містобудування

1. Об'єктом містобудування є планувальна організація території, система розселення, система взаємопов'язаного комплексного розміщення основних об'єктів промисловості, транспорту, інженерної та соціальної інфраструктури, функціональне зонування території України, її частин (груп областей), території Автономної Республіки Крим, областей, адміністративних районів, територій територіальних громад, населених пунктів, їх частин.

{Абзаци перший - четвертий частини першої статті 4 замінені абзацом згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Об'єктами будівництва є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури (крім трубопроводів внутрішньогосподарських меліоративних систем).

{Абзац частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законами № 320-VIII від 09.04.2015, № 2079-IX від 17.02.2022}

До об'єктів будівництва не належать нафтові і газові свердловини та об'єкти їх влаштування (облаштування), включаючи необхідні інженерні лінійні комунікації від свердловин для транспортування нафти і газу в місця підготовки продукції, та промислові трубопроводи для транспортування продукції, включаючи необхідні інженерні лінійні комунікації від свердловин для транспортування нафти і газу в місця підготовки продукції, а також прикордонні інженерно-технічні та фортифікаційні споруди, огорожі, прикордонні знаки, прикордонні просіки, комунікації.

{Частина першу статті 4 доповнено абзацом згідно із Законом № 2314-VIII від 01.03.2018; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2139-IX від 15.03.2022 - щодо набрання чинності та дії Закону див. пункт 1 розділу II, № 2805-IX від 01.12.2022, № 2952-IX від 24.02.2023}

2. Суб'єктами містобудування є органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи.

Стаття 5. Обов'язковість дотримання вимог містобудівної документації

1. Програми розвитку регіонів та населених пунктів, програми господарського, соціального та культурного розвитку повинні узгоджуватися з містобудівною документацією відповідного рівня.

2. Вимоги містобудівної документації є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами містобудування.

Розділ II. УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 6. Органи, що здійснюють управління у сфері містобудівної діяльності, архітектурно-будівельного контролю та нагляду

{Назва статті 6 в редакції Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

1. Управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органами державного архітектурно-будівельного контролю, іншими уповноваженими органами містобудування та архітектури, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

{Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 320-VIII від 09.04.2015}

2. До уповноважених органів містобудування та архітектури належать органи, визначені у статті 13 Закону України "Про архітектурну діяльність".

{Статтю 6 доповнено частиною другою згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015}

3. До органів державного архітектурно-будівельного контролю належать:

1) структурні підрозділи з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

2) виконавчі органи з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад.

Органом державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

Примірне положення про органи державного архітектурно-будівельного контролю затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 6 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015}

Стаття 7. Зміст управління у сфері містобудівної діяльності, державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду

1. Управління у сфері містобудівної діяльності та архітектурно-будівельного контролю здійснюється шляхом:

- 1) планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях;
- 2) моніторингу стану розроблення та реалізації містобудівної документації на всіх рівнях;
- 3) визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення містобудівної документації;
- 4) проведення ліцензування і професійної атестації;
- 5) розроблення і затвердження будівельних норм, кошторисних норм, нормативів і правил, запровадження одночасної дії застосування будівельних норм, розроблених на основі національних технологічних традицій, та будівельних норм, приведених у відповідність до вимог Європейського Союзу;

{Пункт 5 частини першої статті 7 в редакції Закону № 124-IX від 20.09.2019}

6) контролю за дотриманням законодавства у сфері містобудівної діяльності, вимог будівельних норм і правил, положень містобудівної документації всіх рівнів, вихідних даних для проектування об'єктів містобудування (далі - вихідні дані), проектної документації;

7) надання (отримання, реєстрації), відмови у видачі чи припинення дії документів (адміністративних актів), що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів (крім припинення дії документів (адміністративних актів), що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів):

{Абзац перший пункту 7 частини першої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

виконавчими органами з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад (крім міських рад населених пунктів, які є адміністративними центрами областей, та міських рад населених пунктів з чисельністю населення понад 50 тисяч) - щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (CC1), розташованих у межах відповідних населених пунктів;

виконавчими органами з питань державного архітектурно-будівельного контролю міських рад населених пунктів, які є адміністративними центрами областей, міських рад населених пунктів з чисельністю населення понад 50 тисяч, структурними підрозділами з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій - щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними (CC1) та середніми (CC2) наслідками, розташованих у межах відповідних населених пунктів;

центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, через головних інспекторів будівельного нагляду - щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними (CC1), середніми (CC2) та значними (CC3) наслідками, розташованих за межами населених пунктів і на території кількох адміністративно-територіальних одиниць, щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми наслідками (CC2), розташованих у межах сіл, селищ та міст (крім міст, які є адміністративними центрами областей, міст з чисельністю населення понад 50 тисяч, міст Києва та Севастополя), а також щодо всіх об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із значними наслідками (CC3), розташованих у межах населених пунктів;

{Пункт 7 частини першої статті 7 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

8) здійснення державного архітектурно-будівельного контролю щодо об'єктів, розташованих в межах та за межами населених пунктів, на території кількох адміністративно-територіальних одиниць, зазначених у пункті 7 частини першої цієї статті.

2. У разі якщо сільські, селищні, міські ради не утворили виконавчі органи з питань державного архітектурно-будівельного контролю, повноваження таких органів виконує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, через відповідних головних інспекторів будівельного нагляду.

{Частина третю статті 7 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

4. Керівники структурних підрозділів з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських рад призначаються на посади та звільняються з посад у порядку, встановленому законом. Такі керівники мають відповідати кваліфікаційним вимогам, встановленим законодавством України. Протягом трьох днів після призначення керівника структурного підрозділу з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київська та Севастопольська міські державні адміністрації і виконавчі органи сільських, селищних, міських рад зобов'язані поінформувати про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

5. Структурні підрозділи з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та виконавчі органи з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад у межах делегованих цим Законом державних повноважень є підконтрольними центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, а їхні рішення можуть бути розглянуті у порядку державного архітектурно-будівельного наглядабо оскаржені до адміністративного суду.

{Частина п'ята статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

6. Органам, що здійснюють управління у сфері містобудівної діяльності, архітектурно-будівельного контролю та нагляду, забороняється вимагати від замовника будівництва надання будь-яких послуг, матеріальних або нематеріальних активів, у тому числі здійснення будівництва об'єктів.

{Статтю 7 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 132-IX від 20.09.2019}

7. Ліцензування, надання (отримання, реєстрація), відмова у видачі чи припинення дії документів (адміністративних актів), що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, припинення дії документів (адміністративних актів), що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, контроль за дотриманням законодавства у сфері містобудівної діяльності, вимог будівельних норм і правил, положень містобудівної документації всіх рівнів, вихідних даних здійснюються з урахуванням вимог цього Закону та Закону України "Про адміністративну процедуру".

{Статтю 7 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

Стаття 8. Організація планування та забудови територій

1. Планування територій здійснюється на державному, регіональному та місцевому рівнях відповідними органами виконавчої влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування.

2. Планування та забудова земельних ділянок здійснюється їх власниками чи користувачами в установленому законодавством порядку.

3. Рішення з питань планування та забудови територій приймаються сільськими, селищними, міськими радами та їх виконавчими органами, районними, обласними радами, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями в межах визначених законом повноважень з урахуванням вимог містобудівної документації.

{Частина третя статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 9. Нормативне регулювання планування та забудови територій

1. Нормативне регулювання планування та забудови територій здійснюється шляхом прийняття нормативно-правових актів, правил, державних та галузевих будівельних норм.

{Частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури, забезпечує розроблення, затвердження, перегляд, внесення змін і скасування державних будівельних норм.

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1315-VII від 05.06.2014}

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури, може бути замовником робіт з національної стандартизації за рахунок коштів державного бюджету.

Для будівельної продукції, що надається на ринку та не охоплюється або не повністю охоплюється національними стандартами для цілей застосування Закону України "Про надання будівельної продукції на ринку", можуть розроблятися та прийматися інші національні стандарти, за умови забезпечення якості та стабільності показників будівельної продукції, пов'язаних з її суттєвими експлуатаційними характеристиками. Перелік національних стандартів затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, містобудування та архітектури. Перелік національних стандартів застосовується для цілей декларування показників будівельної продукції та здійснення державного ринкового нагляду і державного контролю за будівельною продукцією.

Порядок застосування національних стандартів для будівельної продукції, що надається на ринку та не охоплюється або не повністю охоплюється національними стандартами для цілей застосування Закону України "Про надання будівельної продукції на ринку", встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 9 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

{Текст статті 9 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Розділ III ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Стаття 10. Фінансування робіт з планування територій

1. Фінансування робіт з планування територій на державному рівні, розроблення нормативних актів з питань планування і забудови територій, проведення пріоритетних науково-дослідних робіт здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів міжнародної технічної та фінансової допомоги (у тому числі у вигляді грантів).

{Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами № 124-IX від 20.09.2019, № 711-IX від 17.06.2020}

2. Фінансування робіт з планування території Автономної Республіки Крим, областей, районів, територій територіальних громад (у тому числі населених пунктів), районів у містах, кварталів, інших частин території відповідної територіальної громади, проведення містобудівного моніторингу здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної та/або фінансової допомоги, у тому числі у вигляді грантів.

Розроблення детального плану території щодо земельної ділянки (групи земельних ділянок), яка перебуває у власності або користуванні фізичних чи юридичних осіб або на якій розташована будівля, споруда, що перебуває у приватній власності, може здійснюватися за рахунок коштів землевласника, землекористувача або власника будівлі, споруди, за умови виконання функцій замовника відповідним органом місцевого самоврядування.

{Частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5496-VI від 20.11.2012, № 199-IX від 17.10.2019; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

3. Фінансування робіт з розроблення необхідної проектної документації щодо забудови окремих земельних ділянок, на яких їх власники або користувачі мають намір здійснити будівництво, здійснюється за рахунок коштів таких осіб або інших джерел, не заборонених законом.

{Частина третя статті 10 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012; із змінами, внесеними згідно із Законами № 199-IX від 17.10.2019, № 711-IX від 17.06.2020}

{Частину четверту статті 10 виключено на підставі Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 11. Планування територій на державному рівні

1. Планування територій на державному рівні здійснюється шляхом розроблення відповідно до закону Генеральної схеми планування території України, схем планування окремих частин території України, а також внесення змін до них.

2. Містобудівна документація на державному рівні підлягає експертизі та стратегічній екологічній оцінці.

{Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

Стаття 12. Розроблення та затвердження схем планування окремих частин території України

1. За рішенням Кабінету Міністрів України розробляються схеми планування окремих частин території України: кількох областей, узбережжя Чорного та Азовського морів, гірських територій Карпат, територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та інших територій з підвищеним техногенним навантаженням чи ризиком виникнення надзвичайних ситуацій.

2. Замовниками схем планування окремих частин території України є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідні обласні ради.

3. Схеми планування окремих частин території України затверджуються рішенням замовників таких схем.

4. Склад, зміст, порядок розроблення схем планування окремих частин території України визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

Стаття 13. Планування територій на регіональному рівні

1. Планування територій на регіональному рівні здійснюється шляхом розроблення схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів.

2. За рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних (районних) державних адміністрацій можуть розроблятися схеми планування окремих частин Автономної Республіки Крим, областей (районів).

{Статтю 13 доповнено частиною другою згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Стаття 14. Розроблення та затвердження схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів

1. Рішення про розроблення схем планування території Автономної Республіки Крим, областей, районів або про внесення змін до них чи окремих їх розділів приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідна обласна або районна рада.

{Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

2. Організація розроблення та внесення змін до схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів здійснюється відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними та районними державними адміністраціями.

{Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

3. Замовником схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідні обласні та районні ради.

4. Схеми планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів затверджуються рішенням відповідних рад за умови здійснення стратегічної екологічної оцінки та отримання позитивного висновку державної експертизи.

{Частина четверта статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2354-VIII від 20.03.2018}

5. Склад, зміст, порядок розроблення містобудівної документації на регіональному рівні визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

Містобудівна документація на регіональному рівні містить розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Затвердження містобудівної документації на регіональному рівні за відсутності такого розділу забороняється.

{Частина п'яту статті 14 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

Стаття 15. Реалізація схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів

1. Реалізація схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів здійснюється шляхом розроблення, затвердження і виконання відповідних програм економічного і соціального розвитку.

2. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні та районні державні адміністрації забезпечують проведення моніторингу реалізації схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів.

3. У разі зміни соціально-економічних показників, на основі яких розроблено схеми планування території Автономної Республіки Крим, області, району, або виникнення потреби у розміщенні об'єктів державного, регіонального значення Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна або районна рада приймають рішення про розроблення чи про внесення змін до схеми планування відповідної території.

Стаття 15¹. Програма комплексного відновлення області

1. Програма комплексного відновлення області розробляється за рішенням голови обласної державної адміністрації.

2. Програма комплексного відновлення області розробляється у формі електронного документа та вноситься до Реєстру будівельної діяльності у форматі, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

3. Програма комплексного відновлення області включає:

1) загальний опис області;

2) інформацію про наявність містобудівної документації на території області, аналіз щодо її актуальності та ступінь її реалізації;

3) аналіз негативних впливів (у тому числі бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до необхідності розроблення програми;

4) аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності області;

5) інформацію щодо необхідності підготовки території (у тому числі здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель та споруд, рекультивації земель);

6) інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення населених пунктів (територій), що постраждали внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій;

7) інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, інженерної інфраструктури меліоративних систем;

8) обґрунтовані пропозиції щодо зміни функціонального призначення окремих територій області (які мають вплив на інтереси декількох територіальних громад) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації;

9) обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери (які мають вплив на інтереси декількох територіальних громад);

10) загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території області та заходи для їх реалізації;

11) попередній фінансово-економічний розрахунок заходів для забезпечення комплексного відновлення області;

12) пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення області.

4. Голова обласної державної адміністрації протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення звіту про громадське обговорення програми комплексного відновлення області вносить її на розгляд відповідної обласної ради.

Програма комплексного відновлення області затверджується відповідною обласною радою протягом 30 календарних днів з дня її внесення на розгляд.

5. Положення затвердженої програми комплексного відновлення області є складовими вихідних даних для розроблення програм комплексного відновлення населених пунктів (територій).

6. Програма комплексного відновлення області розробляється відповідною обласною державною адміністрацією самостійно або із залученням відповідних фахівців підприємств, установ, організацій. Закупівля послуг з розроблення програми комплексного відновлення області здійснюється відповідно до закону.

7. Склад, зміст, порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження, внесення змін до програми комплексного відновлення області визначаються Кабінетом Міністрів України.

8. Програма комплексного відновлення області не підлягає стратегічній екологічній оцінці, розгляду архітектурно-містобудівною радою.

9. Фінансування робіт з розроблення програми комплексного відновлення області здійснюється за рахунок бюджетних коштів, міжнародної технічної та/або поворотної чи безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій.

{Закон доповнено статтею 15⁻¹ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

Стаття 15⁻². Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)

1. Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради.

2. Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється у формі електронного документа та вноситься до Реєстру будівельної діяльності у форматі, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

3. Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) включає:

1) загальний опис населеного пункту (території), для якого (якої) вона розробляється, у тому числі:

- а) географічне розташування;
- б) загальна економічна оцінка;
- в) загальна екологічна оцінка;
- г) кількість постійного населення;
- г) кількість тимчасово переміщеного населення;

2) інформацію про наявність містобудівної документації на території територіальної громади (її частини), аналіз щодо її актуальності та ступінь її реалізації;

3) аналіз негативних впливів (у тому числі бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до необхідності розроблення програми;

4) аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення програми, на традиційний характер середовища, історичні ареали населених місць, об'єкти культурної спадщини;

5) аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності території територіальної громади (її частини);

6) інформацію щодо необхідності підготовки території (у тому числі здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель та споруд, рекультивації земель);

7) інформацію про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями:

- а) об'єктам житлової нерухомості та об'єктам громадського призначення;
- б) об'єктам виробничого комплексу (промисловості, сільського господарства тощо);
- в) об'єктам соціальної сфери;
- г) об'єктам культурної спадщини;
- г) об'єктам житлово-комунального господарства;
- д) об'єктам інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, інженерної інфраструктури меліоративних систем;
- е) захисним спорудам цивільного захисту;
- є) іншим об'єктам, що мають вплив на життєдіяльність відповідної території територіальної громади (її частини) (за наявності);

8) інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення пошкоджених об'єктів шляхом виконання робіт з реконструкції, реставрації, капітального чи поточного ремонту;

9) інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення об'єктів шляхом нового будівництва або пропозиції щодо будівництва нових об'єктів замість тих, що зазнали пошкоджень або зруйновані, з визначенням застосування проектів повторного використання та розроблення індивідуальних проектних рішень;

10) інформацію щодо необхідних заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території;

11) обґрунтовані пропозиції щодо доцільності зміни функціонального призначення територій територіальної громади (її частини) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації;

12) пропозиції щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні;

13) обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери;

14) план заходів для забезпечення комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) з визначенням пріоритетності;

15) попередній фінансово-економічний розрахунок для забезпечення заходів комплексного відновлення території територіальної громади (її частини);

16) пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення території.

4. Виконавчий орган відповідної сільської, селищної, міської ради протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення звіту про громадське обговорення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) вносить її на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради.

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) погоджується уповноваженим органом містобудування та архітектури обласної державної адміністрації протягом 10 календарних днів з дня її надходження.

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) затверджується відповідною сільською, селищною, міською радою протягом 30 календарних днів з дня її внесення на розгляд.

5. Положення затвердженої програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) є складовими вихідних даних для розроблення та внесення змін до містобудівної документації на місцевому рівні.

6. Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється виконавчим органом відповідної сільської, селищної, міської ради самостійно або із залученням відповідних фахівців підприємств, установ, організацій. Закупівля послуг з розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) здійснюється відповідно до закону.

7. Склад, зміст, порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження, внесення змін до програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) визначаються Кабінетом Міністрів України.

8. Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) не підлягає стратегічній екологічній оцінці, розгляду архітектурно-містобудівною радою.

9. Фінансування робіт з розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) здійснюється за рахунок бюджетних коштів, міжнародної технічної та/або поворотної чи безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій.

{Закон доповнено статтею 15⁻² згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

Стаття 16. Планування територій на місцевому рівні

1. Планування територій на місцевому рівні здійснюється шляхом розроблення та затвердження комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, генеральних планів населених пунктів і детальних планів територій, їх оновлення та внесення змін до них.

Містобудівна документація на місцевому рівні розробляється з урахуванням відомостей Державного земельного кадастру на актуалізованій картографічній основі у цифровій формі в

державній системі координат у формі електронних документів, що містять базові і тематичні геопросторові дані.

Порядок обміну інформацією між містобудівним кадастром та Державним земельним кадастром встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Містобудівна документація на місцевому рівні може бути оновлена за рішенням місцевих рад.

Оновлення містобудівної документації передбачає:

- 1) актуалізацію картографо-геодезичної основи;
- 2) перенесення з паперових носіїв у векторну цифрову форму;
- 3) приведення містобудівної документації у відповідність із вимогами законодавства в частині формату зберігання та оброблення даних.

Затвердження оновленої містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється згідно із статтями 16¹, 17, 18 та 19 цього Закону. При цьому затвердження оновленої містобудівної документації на місцевому рівні, що не пов'язано із внесенням змін до неї, не потребує звернення до відповідних органів виконавчої влади для визначення державних інтересів, проведення громадського обговорення. Стратегічна екологічна оцінка такої документації не здійснюється, крім випадку, якщо замовником відповідно до законодавства прийнято рішення про здійснення стратегічної екологічної оцінки незначних змін до документа державного планування.

3. Внесення змін до містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється у порядку, визначеному законодавством для її розроблення та затвердження.

4. Склад, зміст, порядок розроблення та оновлення містобудівної документації на місцевому рівні встановлюються Кабінетом Міністрів України у Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації.

Містобудівна документація на місцевому рівні містить розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Затвердження містобудівної документації на місцевому рівні за відсутності такого розділу забороняється.

{Частина четверту статті 16 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

5. Обмеження у використанні земель (територій), визначені комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, детальним планом території, підлягають внесенню до містобудівного кадастру, а також Державного земельного кадастру в порядку, встановленому Законом України "Про Державний земельний кадастр".

Класифікація обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, детальним планом території, затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 16¹. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади

1. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади (далі - комплексний план) розробляється на всю територію територіальної громади.

Комплексний план не розробляється, якщо територія громади включає лише територію населеного пункту.

2. Комплексний план передбачає узгоджене прийняття рішень щодо цілісного (комплексного) просторового розвитку населених пунктів як єдиної системи розселення і території за їх межами.

Комплексний план розробляється та затверджується з метою забезпечення сталого розвитку територіальної громади з дотриманням принципу збалансованості державних, громадських та приватних інтересів та з урахуванням концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади (за наявності).

При реалізації комплексного плану суб'єкти містобудування зобов'язані дотримуватися його положень.

3. Комплексний план включає планувальні рішення щодо перспективного використання всієї території територіальної громади, а також:

генеральний план населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади;

генеральні плани населених пунктів та детальні плани території у межах території територіальної громади, затверджені до прийняття комплексного плану, які відповідно до цієї статті визнані такими, що відповідають вимогам законодавства, узгоджуються з планувальними рішеннями комплексного плану і підлягають включенню до нього;

генеральні плани населених пунктів у межах території територіальної громади, необхідність розроблення яких встановлена рішенням про затвердження комплексного плану (включаються до складу комплексного плану одночасно з їх затвердженням);

планувальні рішення генеральних планів інших населених пунктів та детальних планів територій у межах території територіальної громади в обсязі, визначеному Кабінетом Міністрів України;

детальні плани території у межах території територіальної громади (включаються до складу комплексного плану одночасно з їх затвердженням);

межі функціональних зон усієї території територіальної громади з вимогами до забудови та ландшафтної організації таких зон (плани зонування територій населених пунктів у межах території територіальної громади розробляються у складі генеральних планів та включаються до складу комплексного плану одночасно із затвердженням відповідних генеральних планів);

історико-архітектурні опорні плани історичних ареалів населених пунктів, внесених до Списку історичних населених місць України (включаються до складу комплексного плану як невід'ємні складові генеральних планів відповідних населених пунктів).

4. Рішення про затвердження комплексного плану повинно містити відомості про:

генеральні плани населених пунктів та детальні плани території у межах території територіальної громади, затверджені до прийняття комплексного плану, які відповідно до цієї статті визнані такими, що відповідають вимогам законодавства, узгоджуються з планувальними рішеннями комплексного плану і включені до нього;

генеральні плани населених пунктів та детальні плани території у межах території територіальної громади, які відповідно до цієї статті визнані такими, що не відповідають вимогам законодавства та/або не узгоджуються з планувальними рішеннями комплексного плану і втрачають чинність одночасно з набранням чинності комплексним планом;

назви населених пунктів, генеральний план або планувальні рішення яких розроблені у складі комплексного плану та набирають чинності одночасно з набранням чинності комплексним планом;

назви населених пунктів, щодо яких встановлена необхідність розроблення генеральних планів;

опис меж територій у межах території територіальної громади, детальні плани яких розроблені у складі комплексного плану та набирають чинності одночасно з комплексним планом.

5. Генеральні плани населених пунктів у межах території територіальної громади деталізують положення комплексного плану та є його невід'ємними складовими. Детальні плани території у межах території територіальної громади деталізують положення генеральних планів

населених пунктів, а щодо територій, на які відповідно до цього Закону генеральні плани не розробляються, - комплексного плану. Детальні плани території одночасно з їх затвердженням стають невід'ємними складовими комплексного плану та/або генерального плану населеного пункту.

Генеральні плани населених пунктів, включення до складу комплексного плану або необхідність розроблення яких не передбачено рішенням про затвердження комплексного плану, не розробляються. Планувальні рішення генеральних планів таких населених пунктів включаються до складу комплексного плану в обсязі, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Плани зонування територій населених пунктів у межах території територіальної громади розробляються у складі генеральних планів таких населених пунктів.

У разі якщо рішенням про затвердження комплексного плану встановлена необхідність розроблення генерального плану населеного пункту, комплексний план повинен містити межі функціональних зон у такому населеному пункті та інші складові плану зонування території такого населеного пункту в обсязі, визначеному Кабінетом Міністрів України. До затвердження генеральних планів таких населених пунктів функціональне призначення територій у їх межах визначається відповідно до комплексного плану.

6. До складу комплексного плану обов'язково включаються планувальні рішення детальних планів територій (у тому числі формування земельних ділянок), на яких планується розміщення:

за рахунок державного або місцевого бюджету: об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства); об'єктів, передбачених Генеральною схемою планування території України та схемою планування області; об'єктів, для розташування яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності (якщо розташування таких об'єктів передбачено комплексним планом);

інших об'єктів, визначених замовником у завданні на проектування.

Після затвердження комплексного плану відомості про такі земельні ділянки підлягають внесенню до Державного земельного кадастру.

7. Розробником комплексного плану може бути суб'єкт господарювання, який має право здійснювати розроблення містобудівної документації відповідно до Закону України "Про архітектурну діяльність" та документації із землеустрою відповідно до Закону України "Про землеустрій".

8. Вихідними даними для розроблення комплексного плану є відомості про:

об'єкти Державного земельного кадастру;

об'єкти нерухомого майна (крім земельних ділянок);

речові права на нерухоме майно (включаючи земельні ділянки);

обмеження у використанні земель;

об'єкти лісового фонду;

території та об'єкти природно-заповідного фонду та інші території екомережі;

об'єкти Смарагдової мережі;

об'єкти водного фонду та водно-болотні угіддя;

мінерально-сировинні ресурси;

об'єкти всесвітньої спадщини, їх території та буферні зони; пам'ятки культурної спадщини, у тому числі археологічні, їх території та зони охорони; межі та правові режими використання історичних ареалів населених місць; історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території та їх зони охорони; охоронювані археологічні території, музеї;

населення;

об'єкти виробничого комплексу;

об'єкти невиробничого комплексу (науково-дослідні та проектні організації, заклади освіти);

об'єкти соціальної сфери;

об'єкти цивільного захисту, інші дані, необхідні для розроблення розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту;

{Абзац шістнадцятий частини восьмої статті 16¹ в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

об'єкти інженерної інфраструктури (водопостачання, водовідведення, тепло-, електро-, газопостачання, об'єкти телефонізації, трубопровідного транспорту);

об'єкти дорожньо-транспортної інфраструктури (залізничні та автомобільні дороги, мостові споруди, підприємства та парк автотранспорту, об'єкти автосервісу, міжселенні транспортні маршрути, авто- та залізничні станції, авто-, залізничні, річкові, морські вокзали, об'єкти повітряного транспорту);

об'єкти природної і техногенної небезпеки, розташовані на території територіальної громади та суміжних адміністративно-територіальних утворень;

природно-кліматичні умови;

стан навколишнього природного середовища (земель, ґрунтів, водного та повітряного простору, інших компонентів довкілля);

ризик виникнення на території надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;

розміщення на території територіальної громади об'єктів, визначених Генеральною схемою планування території України, Державною стратегією регіонального розвитку, Стратегією сталого розвитку України;

положення концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади;

положення затвердженої містобудівної документації регіонального та місцевого рівнів, що стосуються використання території територіальної громади;

стратегічні та оперативні цілі, визначені регіональною стратегією розвитку, що поширюються на територію територіальної громади, стратегію розвитку громади;

прогнози та програми економічного і соціального розвитку, галузей економіки, прийняті на державному, обласному, районному та місцевому рівнях, що поширюються на територію територіальної громади;

стратегії, програми та плани у сфері охорони навколишнього природного середовища і сталого використання земель, ґрунтів, вод, лісів та інших природних ресурсів, формування екомережі;

плани управління річковими басейнами;

положення схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць та проектів землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів, проектів землеустрою щодо впорядкування територій для містобудівних потреб, планів земельно-господарського устрою, проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимують об'єктів у межах території територіальної громади, затверджені до прийняття комплексного плану.

Склад та джерела отримання зазначених відомостей визначаються Кабінетом Міністрів України. Замовник та розробник комплексного плану мають право на їх безоплатне отримання від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій у наявній (цифровій, текстовій, графічній та іншій) формі.

9. Проектні рішення комплексного плану щодо перспективного використання території територіальної громади формуються з урахуванням:

вимог законодавчих актів та інших обов'язкових до виконання нормативних документів щодо використання та охорони територій;

вихідних даних;

концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади (за наявності), що формується у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури.

10. Проектні рішення комплексного плану включають відомості про:

визначення складу угідь;

віднесення земель до відповідних категорій;

межі та правові режими всіх режимоутворюючих об'єктів та всіх обмежень у використанні земель (у тому числі обмежень у використанні земель у сфері забудови), встановлених до або під час розроблення проекту комплексного плану (у тому числі межі та правові режими територій і об'єктів природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду, прибережних захисних смуг, водоохоронних зон, пляжних зон, інших охоронних зон);

межі та правові режими використання історичних ареалів населених місць, внесених до Списку історичних населених місць України (можуть включатися при затвердженні генерального плану населеного пункту в межах території територіальної громади), зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель);

положення концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади;

розрахунок потреб у будівництві об'єктів житлової нерухомості, у тому числі соціального житла, об'єктів громадського обслуговування, комунальної та інженерно-транспортної інфраструктури;

перспективну функціонально-планувальну структуру;

параметри демографічного, економічного, екологічного, соціального і територіального розвитку територіальної громади;

параметри територіального розвитку населених пунктів;

створення центрів обслуговування, інженерно-транспортної інфраструктури та дорожньої мережі з метою формування повноцінного життєвого середовища;

визначення територій, на яких передбачено здійснення заходів перспективного (довгострокового) та першочергового (короткострокового і середньострокового) будівництва та благоустрою;

встановлення правового режиму використання територій;

формування мережі закладів освіти, охорони здоров'я з дотриманням нормативних відстаней;

землі (території) загального користування;

межі територій, необхідних для розміщення об'єктів, щодо яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності;

території для заповідання, заліснення, ренатуралізації та відновлення торфовищ, водно-болотних, лучних, степових та інших цінних природних екосистем;

земельні ділянки для передачі у комунальну власність;

землі (території) для безоплатної передачі у власність земельних ділянок державної та комунальної власності;

землі (території) для продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них на земельних торгах;

землі (території) для продажу або передачі у користування земельних ділянок державної, комунальної власності без проведення земельних торгів;

звіт про стратегічну екологічну оцінку (розділ "Охорона навколишнього природного середовища");

ландшафтне планування;

заходи з охорони навколишнього природного середовища (земель, вод, лісів та інших природних ресурсів), формування екомережі та виконання затверджених Кабінетом Міністрів України планів управління річковими басейнами;

заходи з інженерної підготовки та захисту територій;

заходи щодо збереження та охорони нерухомих пам'яток культурної спадщини, захисту традиційного середовища;

інженерно-технічні заходи цивільного захисту.

{Частина десяту статті 16¹ доповнено абзацом двадцять сьомим згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

11. Комплексний план також повинен містити відомості, передбачені статтею 45¹ Закону України "Про землеустрій".

12. Склад та зміст комплексного плану визначаються Кабінетом Міністрів України у Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації.

Склад відомостей про об'єкти Державного земельного кадастру має відповідати вимогам Закону України "Про Державний земельний кадастр".

13. Комплексний план містить просторові дані, метадані та інші елементи, що складають його проектні рішення, і розробляється у формі електронного документа, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України. Комплексний план підписують кваліфікованими електронними підписами відповідальні особи, які його розробили, - архітектор, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат, та сертифікований інженер-землевпорядник. У разі якщо у процесі розроблення комплексного плану його проект зазнав змін (після проведення громадського обговорення, експертизи тощо), такі зміни також засвідчуються кваліфікованими електронними підписами відповідальних осіб, які розробили комплексний план.

Візуалізація даних комплексного плану здійснюється за допомогою програмно-апаратних засобів Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру, інших геоінформаційних систем, а також шляхом їх відтворення на паперових та/або інших твердих носіях у вигляді текстових, графічних та інших зручних для візуального сприйняття матеріалів.

14. Доступ до матеріалів комплексного плану, крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, не може обмежуватися. Загальна доступність матеріалів комплексного плану забезпечується відповідно до вимог Закону України "Про доступ до публічної інформації" шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення, у тому числі у формі відкритих даних, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та

архітектури, веб-сайті відповідного органу місцевого самоврядування, внесення відповідних даних до Державного земельного кадастру та містобудівного кадастру.

У разі наявності в комплексному плані інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, така інформація подається у вигляді окремого файлу, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України, та підписується кваліфікованими електронними підписами відповідальними особами, які розробили комплексний план.

15. Комплексний план розробляється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради, виконавчий орган якої у встановлений у такому рішенні строк:

визначає у встановленому законодавством порядку розробника комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, встановлює строки розроблення та джерела його фінансування;

звертається до обласної державної адміністрації, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури (для громад із центром у містах Києві та Севастополі, обласному центрі, місті обласного значення), щодо визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення комплексного плану;

повідомляє через місцеві медіа про початок розроблення комплексного плану та визначає порядок і строк внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами;

організовує формування завдання з розроблення комплексного плану шляхом проведення громадського обговорення, якщо не затверджена концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади;

організовує проведення громадського обговорення проекту комплексного плану;

забезпечує попередній розгляд проекту комплексного плану архітектурно-містобудівною радою відповідного рівня;

узгоджує проект комплексного плану з органами місцевого самоврядування, що представляють інтереси суміжних територіальних громад;

забезпечує здійснення стратегічної екологічної оцінки;

подає проект комплексного плану для проведення експертизи містобудівної документації;

забезпечує погодження відповідних проектних рішень комплексного плану відповідно до Земельного кодексу України;

подає проект комплексного плану на затвердження сільській, селищній, міській раді;

протягом п'яти робочих днів з дня затвердження комплексного плану забезпечує внесення до Державного земельного кадастру та містобудівного кадастру відомостей про його об'єкти, що складають проектні рішення.

16. Строк дії комплексного плану не обмежується.

17. Зміни до комплексного плану можуть вноситися за результатами містобудівного моніторингу, але не частіше одного разу на рік.

Такі зміни розробляються, узгоджуються та затверджуються в порядку, визначеному цим Законом та Законом України "Про землеустрій" для розроблення, узгодження та затвердження комплексного плану.

У разі виникнення державної необхідності рішення про розроблення змін до комплексного плану приймається за ініціативою Кабінету Міністрів України, який у такому разі забезпечує фінансування розроблення таких змін.

18. У разі затвердження у встановленому цим Законом порядку комплексного плану не розробляються:

схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці на територію відповідної територіальної громади;

проект землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів відповідної територіальної громади;

плани земельно-господарського устрою території населених пунктів відповідної територіальної громади;

проекти землеустрою щодо впорядкування територій для містобудівних потреб (для територій, на які затверджено детальні плани території, або для яких комплексний план містить планувальні рішення детальних планів територій);

проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів (щодо обмежень у використанні земель, відомості про які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру на підставі цього комплексного плану).

Вимоги цієї частини також поширюються на випадки затвердження генеральних планів населених пунктів, детальних планів території.

19. Комплексний план підлягає експертизі містобудівної документації в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

20. Комплексний план підлягає стратегічній екологічній оцінці.

21. Комплексний план розглядається і затверджується сільською, селищною, міською радою протягом трьох місяців з дня його подання.

{Закон доповнено статтею 16⁻¹ згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 17. Генеральний план населеного пункту

1. Генеральний план населеного пункту є одночасно видом містобудівної документації на місцевому рівні та документацією із землеустрою і призначений для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

2. У разі якщо територія територіальної громади не обмежується територією одного населеного пункту, генеральні плани населених пунктів у межах такої громади розробляються у складі комплексного плану або включаються до нього як складові відповідно до статті 16⁻¹ цього Закону. Положення генеральних планів таких населених пунктів мають узгоджуватися з іншими положеннями комплексного плану.

Генеральні плани населених пунктів, включення до складу комплексного плану або необхідність розроблення яких не встановлена рішенням про затвердження комплексного плану, не розробляються. Планувальні рішення генеральних планів таких населених пунктів включаються до складу комплексного плану. Обсяг таких планувальних рішень затверджується Кабінетом Міністрів України.

Послідовність виконання робіт з розроблення генерального плану населеного пункту визначається Кабінетом Міністрів України у Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації та завданням на розроблення (внесення змін, оновлення), яке складається і затверджується замовником за погодженням з розробником.

Обов'язковою складовою генерального плану населеного пункту є план зонування території цього населеного пункту.

3. Генеральний план населеного пункту розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Розробником генерального плану населеного пункту може бути суб'єкт господарювання, який має право здійснювати розроблення містобудівної документації відповідно до Закону України "Про архітектурну діяльність" та документації із землеустрою відповідно до Закону України "Про землеустрій".

Генеральні плани населених пунктів можуть поєднуватися з детальними планами всієї території населених пунктів або її частин.

4. Для населених пунктів, внесених до Списку історичних населених місць України, у межах визначених історичних ареалів у складі генерального плану населеного пункту визначаються режими регулювання забудови та розробляється історико-архітектурний опорний план, в якому зазначається інформація про об'єкти культурної спадщини та зони їх охорони.

5. Склад, зміст та порядок розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту визначаються Кабінетом Міністрів України у Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації.

Відомості про зазначені в історико-архітектурному опорному плані: об'єкти всесвітньої спадщини, їх території та буферні зони; пам'ятки культурної спадщини, у тому числі археологічні, їх території та зони охорони; межі та правові режими використання історичних ареалів населених місць; історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території та їх зони охорони; охоронювані археологічні території вносяться до Державного земельного кадастру в порядку, встановленому відповідно до Закону України "Про Державний земельний кадастр" як обмеження у використанні земель у сфері забудови.

6. Рішення про розроблення генерального плану приймає відповідна сільська, селищна, міська рада.

7. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації є замовниками, які організовують розроблення, внесення змін та подання генерального плану населеного пункту на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради.

8. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації у встановлений строк:

1) подають пропозиції до проекту відповідного місцевого бюджету на наступний рік або про внесення змін до бюджету на поточний рік щодо потреби у розробленні генерального плану населеного пункту;

2) визначають у встановленому законодавством порядку розробника генерального плану населеного пункту, встановлюють строки розроблення та джерела його фінансування;

3) звертаються до обласної державної адміністрації, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури (для міст Києва та Севастополя, обласних центрів, міст обласного значення), щодо визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення генерального плану населеного пункту;

4) повідомляють через місцеві медіа про початок розроблення генерального плану населеного пункту та визначають порядок і строк внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами;

5) організовують проведення громадського обговорення проекту генерального плану;

6) забезпечують попередній розгляд проекту генерального плану населеного пункту архітектурно-містобудівною радою відповідного рівня;

7) узгоджують проект генерального плану населеного пункту з органами місцевого самоврядування, що представляють інтереси суміжних територіальних громад;

8) забезпечують розроблення проекту генерального плану населеного пункту з урахуванням обмежень у використанні земель, у тому числі обмежень використання приаеродромної території, встановлених відповідно до Повітряного кодексу України;

9) забезпечують здійснення стратегічної екологічної оцінки.

9. Строк дії генерального плану населеного пункту не обмежується.

10. До складу генерального плану населеного пункту обов'язково включаються планувальні рішення детальних планів територій (у тому числі формування земельних ділянок), на яких планується розміщення:

за рахунок державного або місцевого бюджету: об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства); об'єктів, передбачених Генеральною схемою планування території України та схемою планування області; об'єктів, для розташування яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності (якщо розташування таких об'єктів передбачено генеральним планом населеного пункту);

інших об'єктів, визначених замовником у завданні на проектування.

Після затвердження генерального плану населеного пункту відомості про такі земельні ділянки підлягають внесенню до Державного земельного кадастру.

Проектні рішення генерального плану населеного пункту повинні включати межі та правові режими всіх режимоутворюючих об'єктів та всіх обмежень у використанні земель (у тому числі обмежень у використанні земель у сфері забудови), встановлених до або під час розроблення проекту генерального плану (у тому числі межі та правові режими територій і об'єктів природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду, прибережних захисних смуг, водоохоронних зон, пляжних зон, інших охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель).

11. Склад просторових даних, метаданих та інших елементів генерального плану населеного пункту встановлюється Кабінетом Міністрів України у Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації.

Склад відомостей генерального плану населеного пункту про об'єкти Державного земельного кадастру повинен відповідати вимогам Закону України "Про Державний земельний кадастр".

12. Генеральний план населеного пункту розробляється у формі електронного документа, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України, та підписується кваліфікованими електронними підписами відповідальними особами, які його розробили, - архітектором, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат, та сертифікованим інженером-землевпорядником.

13. Зміни до генерального плану населеного пункту можуть вноситися за результатами містобудівного моніторингу не частіше одного разу на рік.

Такі зміни розробляються, узгоджуються та затверджуються в порядку, визначеному цим Законом для розроблення, узгодження та затвердження генерального плану населеного пункту та Законом України "Про землеустрій", а якщо територія територіальної громади не обмежується територією одного населеного пункту, - у порядку, визначеному цим Законом та Законом України "Про землеустрій" для розроблення, узгодження та затвердження комплексного плану.

У разі виникнення державної необхідності рішення про розроблення змін до генерального плану населеного пункту приймається за ініціативою Кабінету Міністрів України, який у такому разі забезпечує фінансування розроблення таких змін.

14. Генеральні плани населених пунктів та зміни до них розглядаються і затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими радами протягом трьох місяців з дня їх подання.

15. Доступ до матеріалів генерального плану населеного пункту, крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, не може обмежуватися. Загальна доступність матеріалів генерального плану населеного пункту забезпечується відповідно до вимог Закону України "Про доступ до публічної інформації" шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення, у тому числі у формі відкритих даних, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури, веб-сайті відповідного органу місцевого самоврядування, внесення відповідних даних до Державного земельного кадастру та містобудівного кадастру.

У разі наявності в генеральному плані населеного пункту інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, така інформація подається у вигляді окремого файлу, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України, та підписується кваліфікованими електронними підписами відповідальними особами, які розробили генеральний план.

Візуалізація даних генерального плану населеного пункту здійснюється також за допомогою програмно-апаратних засобів Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру, інших геоінформаційних систем, а також шляхом їх відтворення на паперових та/або інших твердих носіях у вигляді текстових, графічних та інших зручних для візуального сприйняття матеріалів.

16. Генеральні плани міст підлягають обов'язковій експертизі містобудівної документації. Проведення експертизи містобудівної документації генеральних планів сіл та селищ може здійснюватися за рішенням замовників.

Порядок проведення експертизи містобудівної документації визначається Кабінетом Міністрів України.

17. Генеральні плани населених пунктів підлягають стратегічній екологічній оцінці.

18. У разі затвердження у встановленому цим Законом порядку генерального плану населеного пункту не розробляються:

схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці на територію відповідного населеного пункту;

проект землеустрою щодо впорядкування території відповідного населеного пункту;

плани земельно-господарського устрою території відповідного населеного пункту;

проекти землеустрою щодо впорядкування територій для містобудівних потреб (для територій, на які затверджено детальні плани території, або для яких генеральний план населеного пункту містить планувальні рішення детальних планів територій);

проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів (щодо обмежень у використанні земель, відомості про які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру на підставі цього генерального плану населеного пункту).

{Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 5496-VI від 20.11.2012, № 1170-VII від 27.03.2014, № 319-VIII від 09.04.2015, № 2354-VIII від 20.03.2018, № 199-IX від 17.10.2019; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 18. План зонування території

1. План зонування території розробляється у складі комплексного плану, генерального плану населеного пункту з метою визначення умов та обмежень використання території у межах визначених функціональних зон. До затвердження генерального плану населеного пункту в межах території територіальної громади, щодо якої затверджено комплексний план (якщо обов'язковість розроблення генерального плану населеного пункту визначена рішенням про затвердження

комплексного плану), межі функціональних зон та функціональне призначення територій у такому населеному пункті визначаються комплексним планом.

{Абзац перший частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

{Абзац другий частини першої статті 18 виключено на підставі Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

План зонування території розробляється з метою створення сприятливих умов для життєдіяльності людини, забезпечення захисту територій від надзвичайних ситуацій, запобігання надмірній концентрації населення і об'єктів виробництва, зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, охорони та використання територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, а також земель сільськогосподарського призначення і лісів та підлягає стратегічній екологічній оцінці.

{Абзац третій частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2354-VIII від 20.03.2018, № 2081-IX від 17.02.2022}

2. План зонування території встановлює функціональне призначення, вимоги до забудови окремих територій (функціональних зон) населеного пункту, їх ландшафтної організації.

{Частина друга статті 18 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

3. Зонування території здійснюється з дотриманням таких вимог:

- 1) урахування попередніх рішень щодо планування і забудови території;
- 2) виділення зон обмеженої містобудівної діяльності;
- 3) відображення існуючої забудови територій, інженерно-транспортної інфраструктури, а також основних елементів планувальної структури територій;
- 4) урахування місцевих умов під час визначення функціональних зон;
- 5) установа для кожної зони дозволених і допустимих видів використання територій для містобудівних потреб, умов та обмежень щодо їх забудови;

{Пункт 5 частини третьої статті 18 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

6) узгодження меж зон з межами територій природних комплексів, смугами санітарно-захисних, санітарних, охоронних та інших зон обмеженого використання земель, червоними лініями;

7) відображення меж прибережних захисних смуг і пляжних зон водних об'єктів;

{Частина третю статті 18 доповнено пунктом 7 згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

8) відображення обмежень (у тому числі меж) використання приаеродромної території, встановлених відповідно до Повітряного кодексу України.

{Частина третю статті 18 доповнено пунктом 8 згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

4. Параметри використання території та будівель, запропонованих для розташування у межах декількох земельних ділянок або окремої земельної ділянки, зокрема функціональне призначення, граничні поверховість та площа забудови, можливе розміщення на ділянці, є обов'язковими для врахування під час зонування відповідної території.

{Абзац другий частини четвертої статті 18 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

5. Внесення змін до плану зонування території допускається за умови їх відповідності іншим положенням генерального плану населеного пункту, комплексного плану (за наявності).

Такі зміни розробляються, узгоджуються та затверджуються в порядку, визначеному цим Законом для розроблення, узгодження та затвердження комплексного плану, генерального плану населеного пункту.

{Частина п'ята статті 18 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

{Частина шосту статті 18 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

7. За порушення вимог, встановлених планом зонування території, фізичні та юридичні особи несуть відповідальність відповідно до закону.

{Частина восьму статті 18 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 19. Детальний план території

1. Детальний план території деталізує положення генерального плану населеного пункту або комплексного плану та визначає планувальну організацію і розвиток частини території населеного пункту або території за його межами без зміни функціонального призначення цієї території. Детальний план території розробляється з урахуванням обмежень у використанні земель, у тому числі обмежень використання приаеродромної території, встановлених відповідно до Повітряного кодексу України.

{Абзац перший частини першої статті 19 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Детальний план території розробляється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради з метою визначення планувальної організації, просторової композиції і параметрів забудови та ландшафтно-організації кварталу, мікрорайону, іншої частини території, призначених для комплексної забудови чи реконструкції, та підлягає стратегічній екологічній оцінці.

{Абзац другий частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2354-VIII від 20.03.2018, № 711-IX від 17.06.2020; в редакції Закону № 2254-IX від 12.05.2022}

Детальні плани територій одночасно з їх затвердженням стають невід'ємними складовими генерального плану населеного пункту та/або комплексного плану.

{Частина першу статті 19 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

{Частина перша статті 19 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

2. Детальний план території може передбачати також формування земельних ділянок комунальної власності територіальної громади, на території якої вони розташовані. Формування таких земельних ділянок є обов'язковим, якщо на зазначених земельних ділянках розташовані або передбачається спорудження:

за кошти державного або місцевого бюджету: об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства); об'єктів, передбачених Генеральною схемою планування території України та/або схемою планування області; об'єктів, для розміщення яких відповідно до цього Закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності;

інших об'єктів, визначених замовником у завданні на проектування.

Формування земельних ділянок для розміщення об'єктів, визначених цією частиною, на підставі детального плану території не здійснюється, якщо такі земельні ділянки вже сформовані.

Детальний план території має передбачати внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки, які є сформованими, але відомості про них не внесені до Державного земельного кадастру, і на яких розташовані об'єкти соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства), які перебувають у комунальній власності територіальної громади, на територію якої розробляється детальний план.

Після затвердження детального плану території відомості про земельні ділянки, зазначені в цій частині, підлягають внесенню до Державного земельного кадастру.

Детальний план території повинен містити відомості про межі та правові режими всіх режимоутворюючих об'єктів та всіх обмежень у використанні земель (у тому числі обмежень у використанні земель у сфері забудови), встановлених до або під час розроблення проекту.

Розробником детального плану території може бути суб'єкт господарювання, який має право здійснювати розроблення містобудівної документації відповідно до Закону України "Про архітектурну діяльність" та документації із землеустрою відповідно до Закону України "Про землеустрій".

{Частина друга статті 19 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012; із змінами, внесеними згідно із Законами № 155-IX від 03.10.2019, № 199-IX від 17.10.2019, № 1423-IX від 28.04.2021; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

3. Детальний план території повинен містити відомості, передбачені статтею 45¹ Закону України "Про землеустрій".

{Частина третя статті 19 в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 711-IX від 17.06.2020}

4. Детальний план території визначає:

1) принципи планувально-просторової організації забудови;

2) червоні лінії та лінії регулювання забудови;

3) у межах визначеного комплексним планом, генеральним планом населеного пункту функціонального призначення режим та параметри забудови території, розподіл територій згідно з будівельними нормами;

{Пункт 3 частини четвертої статті 19 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

4) містобудівні умови та обмеження (у разі відсутності плану зонування території) або уточнення містобудівних умов та обмежень згідно із планом зонування території;

5) потребу в підприємствах і закладах обслуговування населення, місце їх розташування;

6) доцільність, обсяги, послідовність реконструкції забудови;

7) черговість та обсяги інженерної підготовки території;

8) систему інженерних мереж;

9) порядок організації транспортного і пішохідного руху;

10) порядок комплексного благоустрою та озеленення, потребу у формуванні екомережі;

{Пункт 10 частини четвертої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

11) межі прибережних захисних смуг і пляжних зон водних об'єктів (у разі відсутності плану зонування території).

{Частина четверта статті 19 доповнено пунктом 11 згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

5. Детальний план території складається із графічних і текстових матеріалів.

6. Склад, зміст, порядок розроблення та затвердження детального плану території визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Частина шоста статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

7. Доступ до матеріалів детального плану території, крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, не може обмежуватися. Загальна доступність матеріалів детального плану території забезпечується відповідно до вимог Закону України "Про доступ до публічної інформації" шляхом надання їх за

запитом на інформацію, оприлюднення, у тому числі у формі відкритих даних, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури, веб-сайті відповідного органу місцевого самоврядування, внесення відповідних даних до Державного земельного кадастру та містобудівного кадастру.

У разі наявності в детальному плані території інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, така інформація подається у вигляді окремого файлу, формат якого визначається Кабінетом Міністрів України, та підписується кваліфікованими електронними підписами відповідальними особами, які розробили детальний план території.

{Частина сьома статті 19 в редакції Законів № 319-VIII від 09.04.2015, № 711-IX від 17.06.2020}

8. Детальний план території розглядається і затверджується сільською, селищною, міською радою протягом 30 днів з дня його подання.

{Частина восьма статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 155-IX від 03.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

9. Детальний план території не підлягає експертизі.

10. Внесення змін до детального плану території допускається за умови їх відповідності комплексному плану (за наявності), генеральному плану населеного пункту та плану зонування території.

Такі зміни розробляються, узгоджуються та затверджуються в порядку, визначеному цим Законом для розроблення, узгодження та затвердження детального плану території та Законом України "Про землеустрій".

{Частина десята статті 19 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

11. У разі розроблення детального плану території відповідно до вимог цього Закону на цю територію не розробляється проект землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб, а також проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимуютьовуючих об'єктів (щодо обмежень у використанні земель, відомості про які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру на підставі цього детального плану території).

{Статтю 19 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 20. Архітектурно-містобудівні ради

1. Для професійного обговорення проектних рішень у сфері містобудування центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, уповноважені органи містобудування та архітектури можуть утворювати архітектурно-містобудівні ради як дорадчі органи, що діють на громадських засадах.

Типове положення про архітектурно-містобудівні ради затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

2. Результати розгляду проектів містобудівної документації архітектурно-містобудівною радою враховуються під час подальшого доопрацювання та затвердження таких проектів.

3. Уповноважений орган містобудування та архітектури, при якому функціонує архітектурно-містобудівна рада, за 20 робочих днів до розгляду містобудівної документації на засіданні ради письмово інформує про дату та місце такого розгляду державні органи, які відповідно до закону мають повноваження щодо розгляду містобудівної документації, у тому числі відповідні територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері

цивільного захисту, та забезпечує можливість ознайомлення з її розділами (за відповідним напрямом). За результатами розгляду зазначені органи подають до уповноваженого органу містобудування та архітектури свої висновки.

{Абзац перший частини третьої статті 20 в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 2486-IX від 29.07.2022}

У разі ненадання письмових висновків до проекту містобудівної документації протягом 20 днів з дня надходження інформації про розгляд містобудівної документації такий проект вважається погодженим цими органами.

{Абзац другий частини третьої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Після погодження зазначеними у цій частині цієї статті органами проекту містобудівної документації такі органи та їх посадові особи не беруть участі у будь-який спосіб у проведенні земельних торгів, процедурі надання або продажу земельних ділянок або прав на них, розробленні та погодженні землепорядної документації, не надають документів дозвільного характеру, крім випадків, передбачених законом.

4. Архітектурно-містобудівні ради надають рекомендації з питань планування, забудови та іншого використання територій у межах історичних ареалів населених місць і зон охорони пам'яток архітектури та містобудування з урахуванням рішень консультативних рад з питань охорони культурної спадщини.

5. Архітектурно-містобудівна рада розглядає проекти будівництва об'єктів за зверненням замовників таких проектів.

Результати розгляду радою зазначених проектів мають виключно рекомендаційний характер і не можуть вимагатися під час погодження та затвердження проекту будівництва.

Стаття 21. Громадське обговорення проектів містобудівної документації на місцевому рівні

{Назва статті 21 в редакції Закону № 2254-IX від 12.05.2022}

1. Громадському обговоренню підлягають розроблені в установленому законодавством порядку проекти містобудівної документації на місцевому рівні.

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020; в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

2. Затвердження на місцевому рівні містобудівної документації, зазначеної у частині першій цієї статті, без проведення громадського обговорення проектів такої документації забороняється.

При вирішенні відповідно до Закону України "Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності" питань відчуження для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, громадські слухання не проводяться.

3. Замовники містобудівної документації зобов'язані забезпечити:

1) оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні з прогнозованими правовими, економічними наслідками та наслідками для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

2) оприлюднення проектів містобудівної документації на місцевому рівні, пояснювальної записки, розділу "Охорона навколишнього природного середовища" або звіту про стратегічну екологічну оцінку на своїх офіційних веб-сайтах, а також вільний доступ до такої інформації громадськості;

3) реєстрацію, розгляд та врахування пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні;

4) проведення громадських слухань щодо проектів містобудівної документації на місцевому рівні;

5) узгодження спірних питань між громадськістю і замовниками містобудівної документації на місцевому рівні через погоджувальну комісію;

6) оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні.

4. Оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні, проектів містобудівної документації на місцевому рівні є підставою для подання пропозицій громадськості замовнику містобудівної документації.

5. Пропозиції громадськості подаються у строк, визначений для проведення процедури громадського обговорення, який не може становити менш як 30 днів з дня оприлюднення проекту містобудівної документації на місцевому рівні.

Пропозиції, подані після встановленого строку, не розглядаються.

6. Громадські слухання щодо проектів містобудівної документації на місцевому рівні проводяться у строк, визначений для проведення процедури громадського обговорення, але не раніше 10 днів з дня оприлюднення проекту містобудівної документації на місцевому рівні.

7. Для розгляду спірних питань, що виникають у процесі громадського обговорення, може утворюватися погоджувальна комісія.

До складу погоджувальної комісії входять:

1) посадові особи замовника містобудівної документації;

2) представники органу земельних ресурсів, природоохоронного органу, органу охорони здоров'я, органу містобудування та архітектури, охорони культурної спадщини та інших органів;

{Пункт 2 частини сьомої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2573-IX від 06.09.2022}

3) представники професійних об'єднань та спілок, архітектори, науковці;

4) уповноважені представники громадськості, які обираються під час громадських слухань. Кількість представників громадськості має становити не менш як 50 відсотків і не більш як 70 відсотків загальної чисельності комісії.

Головою погоджувальної комісії є посадова особа замовника містобудівної документації.

Погоджувальна комісія протягом двох тижнів після її утворення розглядає спірні питання, зафіксовані у протоколі громадських слухань, та ухвалює рішення про врахування або мотивоване відхилення таких пропозицій (зауважень).

Засідання погоджувальної комісії є правомочним, якщо у ньому взяли участь не менш як дві третини її членів (з них не менше половини - представники громадськості).

Рішення погоджувальної комісії оформлюється протоколом.

У разі неможливості врегулювати спірні питання між сторонами погоджувальною комісією остаточне рішення приймає замовник містобудівної документації. Урегульовані погоджувальною комісією спірні питання між сторонами або прийняті замовником містобудівної документації рішення є підставою для внесення змін до проекту відповідної документації.

8. Оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється у двотижневий строк з дня їх прийняття шляхом

опублікування в медіа, що поширюються на відповідній території, а також розміщення таких рішень на офіційних веб-сайтах замовників містобудівної документації.

Особи, які оприлюднюють проекти містобудівної документації на місцевому рівні, є відповідальними за їх автентичність.

9. Фінансування заходів щодо врахування громадських інтересів здійснюється за рахунок замовників містобудівної документації.

10. Порядок проведення громадських слухань проектів містобудівної документації на місцевому рівні визначає Кабінет Міністрів України.

{Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 2354-VIII від 20.03.2018}

Стаття 21¹. Громадське обговорення проектів програм комплексного відновлення

1. Громадському обговоренню підлягають розроблені в установленому законодавством порядку проекти програми комплексного відновлення.

Затвердження програми комплексного відновлення без проведення громадського обговорення проекту такої програми забороняється.

2. Обласні державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад зобов'язані забезпечити:

1) оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення програми комплексного відновлення на своєму офіційному веб-сайті та на порталі електронної системи;

2) оприлюднення проекту програми комплексного відновлення на своєму офіційному веб-сайті та порталі електронної системи із зазначенням строку подання пропозицій громадськості до проекту. Такий строк не може становити менше 15 календарних днів з дня оприлюднення відповідного проекту;

3) реєстрацію, розгляд та врахування пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення;

4) узгодження спірних питань з громадськістю;

5) оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті та порталі електронної системи результатів розгляду пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення протягом семи календарних днів з дня їх розгляду.

3. Оприлюднення прийнятого рішення щодо розроблення програми комплексного відновлення є підставою для подання пропозицій громадськості до відповідної обласної державної адміністрації, виконавчого органу відповідної сільської, селищної, міської ради у встановлений строк.

Пропозиції до проекту програми комплексного відновлення, подані після встановленого строку, не розглядаються.

{Закон доповнено статтею 21¹ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

Стаття 22. Містобудівний кадастр

1. Містобудівний кадастр - державна або комунальна система зберігання і використання геопросторових даних про територію, адміністративно-територіальні одиниці, екологічні, інженерно-геологічні умови, будівельну діяльність, інформаційних ресурсів будівельних норм і правил для задоволення інформаційних потреб у плануванні територій та будівництві, формування галузевої складової державних геоінформаційних ресурсів. Складовою частиною містобудівного кадастру є Єдина державна електронна система у сфері будівництва. До створення містобудівного кадастру на державному рівні як інтегрованої інформаційної системи до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва можуть вноситися відомості містобудівного кадастру.

{Абзац перший частини першої статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законами № 199-IX від 17.10.2019, № 554-IX від 13.04.2020 - вводить в дію з 1 січня 2021 року, № 3563-IX від 06.02.2024}

Містобудівний кадастр ведеться з урахуванням даних державного земельного кадастру на державному рівні, на рівні Автономної Республіки Крим, обласному та районному рівнях, рівні обласних центрів та міст обласного (республіканського Автономної Республіки Крим) значення.

2. Містобудівний кадастр ведеться уповноваженими органами містобудування та архітектури, які можуть утворювати для цього служби містобудівного кадастру, та іншими суб'єктами, визначеними цим Законом.

{Абзац перший частини другої статті 22 в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Типове положення про службу містобудівного кадастру затверджується Кабінетом Міністрів України.

Містобудівний кадастр включає геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, інша діяльність з якими та доступ до яких здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних".

{Частину другу статті 22 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 554-IX від 13.04.2020 - вводить в дію з 1 січня 2021 року}

Містобудівний кадастр також включає геопросторові дані про інженерно-геологічні умови, об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, наявні та запроектовані інженерні мережі, лінійні об'єкти енергетичної інфраструктури, розподіл потужностей інженерних мереж, інформацію про наявні вільні потужності та видані технічні умови.

{Частину другу статті 22 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Оновлення зазначених геопросторових даних здійснюється уповноваженими органами містобудування та архітектури на підставі інформації, поданої суб'єктами природних монополій, органами місцевого самоврядування, органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями протягом п'яти календарних днів з дня її подання. Оновлення інформації може здійснюватися шляхом електронної інформаційної взаємодії у режимі реального часу між інформаційно-комунікаційною системою ведення містобудівного кадастру та електронними інформаційними системами суб'єктів природних монополій, органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій.

{Частину другу статті 22 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021; в редакції Закону № 2530-IX від 16.08.2022}

3. Формування містобудівного кадастру здійснюється з використанням таких джерел:

- 1) державні геоінформаційні ресурси;
- 2) цифрові масиви тематичних геопросторових даних, які містяться у затвердженій містобудівній та проектній документації, матеріалах завершеного будівництва;

{Пункт 2 частини третьої статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

- 3) бази даних юридичних і фізичних осіб, порядок використання яких визначається законом;
- 4) матеріали та відомості Державного картографо-геодезичного фонду України.

{Частину третю статті 22 доповнено пунктом 4 згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

4. Тематичні геопросторові дані не пізніше 30 робочих днів після затвердження містобудівної документації вносяться до містобудівного кадастру відповідного рівня.

{Частина четверта статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

5. Дані містобудівного кадастру, необхідні для провадження містобудівної діяльності, проведення землевпорядних робіт, забезпечення роботи геоінформаційних систем, використовуються для задоволення інформаційних потреб державних органів, органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб.

6. Інформація, яка міститься у містобудівному кадастрі, є відкритою та загальнодоступною, крім відомостей, що належать до інформації з обмеженим доступом.

Захист інформації, яка міститься у містобудівному кадастрі, здійснюється відповідними суб'єктами інформаційних відносин відповідно до законодавства.

7. Порядок ведення та структура містобудівного кадастру, порядок надання інформації з містобудівного кадастру визначаються Кабінетом Міністрів України.

8. Фінансування робіт із створення та ведення містобудівного кадастру здійснюється за рахунок відповідних бюджетів, міжнародної технічної та/або поворотної або безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій.

{Статтю 22 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 22⁻¹. Єдина державна електронна система у сфері будівництва

{Щодо застосування статті 22⁻¹ див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Єдина державна електронна система у сфері будівництва (далі - електронна система) - це єдина інформаційно-комунікаційна система у складі містобудівного кадастру, що забезпечує створення, перегляд, відправлення, прийняття, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд, зберігання, захист, облік та надання інформації у сфері будівництва, а також електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг з метою отримання визначених цим Законом послуг у сфері будівництва.

{Частина перша статті 22⁻¹ в редакції Закону № 2530-IX від 16.08.2022}

2. Електронна система складається з:

- 1) Реєстру будівельної діяльності;
- 2) електронного кабінету користувача електронної системи (далі - електронний кабінет);
- 3) порталу електронної системи.

Невід'ємною архівною складовою частиною Реєстру будівельної діяльності є єдиний реєстр документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів.

У електронній системі використовуються класифікатори, довідники, словники та бази даних, які ведуться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, а також державні та галузеві класифікатори, довідники, словники та бази даних, які ведуться іншими центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Для забезпечення ідентифікації місця розташування об'єкта будівництва у електронній системі використовується словник вулиць населених пунктів та вулиць іменованих об'єктів Державного реєстру речових прав на нерухоме майно у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Держателем електронної системи є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, який вживає організаційних заходів, пов'язаних із забезпеченням функціонування електронної системи.

4. Технічним адміністратором електронної системи (далі - технічний адміністратор) є визначене Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи державне унітарне підприємство, яке належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства.

Технічний адміністратор здійснює заходи із створення та супроводження програмного забезпечення електронної системи, відповідає за технічне і технологічне забезпечення електронної системи, збереження та захист інформації (даних), що містяться в електронній системі, забезпечує надання та скасування доступу до електронної системи, проводить навчання роботи з електронною системою.

{Абзац другий частини четвертої статті 22¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Заходи, визначені абзацом другим цієї частини, здійснюються технічним адміністратором відповідно до цього Закону, законів України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", "Про захист персональних даних", "Про авторське право і суміжні права".

{Абзац третій частини четвертої статті 22¹ в редакції Закону № 2530-IX від 16.08.2022}

5. Електронна система створюється та функціонує за такими принципами:

1) автоматизації процесів створення, прийняття, збирання, накопичення, обробки, обліку та надання інформації (даних) у сфері будівництва;

2) доступності та зручності отримання послуг у сфері будівництва;

3) прозорості надання адміністративних послуг у сфері будівництва;

4) обов'язковості внесення до електронної системи інформації (даних), визначеної частиною першою статті 22² цього Закону, змін до неї;

5) відкритості та доступності інформації (даних) електронної системи, у тому числі доступності через визначені Кабінетом Міністрів України інші державні інформаційні системи;

6) презумпції достовірності інформації (даних), яка міститься в електронній системі;

7) гарантування державою в особі держателя електронної системи об'єктивності, актуальності, достовірності, повноти та захищеності інформації (даних), яка міститься в електронній системі, від несанкціонованих змін;

8) відповідальності суб'єктів, що здійснюють внесення інформації (даних) до електронної системи, за достовірність та повноту внесених даних;

9) законності одержання, зберігання, обробки та поширення інформації (даних), яка міститься в електронній системі;

10) автоматизованої фіксації в електронній системі всіх дій будь-яких осіб з інформацією (даними), яка міститься в електронній системі;

11) розподільного зберігання даних, що містяться в електронній системі, для забезпечення їх цілісності.

6. Електронна система створюється з використанням програмного забезпечення, яке забезпечує його сумісність і електронну інформаційну взаємодію у режимі реального часу з іншими електронними інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс держави, у тому числі Державним земельним кадастром, Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, Єдиним реєстром з оцінки впливу на довкілля, Єдиним державним реєстром судових рішень, Єдиним державним реєстром виконавчих документів, Державним реєстром нерухомих пам'яток України, Державним реєстром загальнообов'язкового державного

соціального страхування, інтегрованою автоматизованою системою державного нагляду (контролю). Програмне забезпечення електронної системи повинно забезпечувати можливість електронної інформаційної взаємодії у режимі реального часу з електронними інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційні ресурси органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів надання вихідних даних, саморегулювних організацій.

Електронна інформаційна взаємодія електронної системи з електронними інформаційними системами та мережами (крім Єдиного державного реєстру судових рішень) здійснюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

Електронна інформаційна взаємодія електронної системи з Єдиним державним реєстром судових рішень здійснюється в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, спільно з Державною судовою адміністрацією України.

7. Програмне забезпечення електронної системи повинно забезпечувати розподільне зберігання даних про метадані документів та відомостей, що внесені до електронної системи, з метою підтвердження їх походження, цілісності та достовірності.

Дані можуть зберігатися в:

центальному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування;

центальному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства;

державному унітарному підприємстві, яке віднесене до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства;

саморегулювних організаціях у сфері архітектурної діяльності та у сфері енергетичної ефективності.

Дані можуть зберігатися також в інших державних органах, органах місцевого самоврядування та державних підприємствах, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

8. Програмне забезпечення електронної системи є об'єктом права державної власності. Майнові права на програмне забезпечення належать державі в особі центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування.

9. До електронної системи не вносяться відомості, що становлять державну таємницю.

10. Відомості, що містяться в електронній системі, є достовірними, а також відкритими і загальнодоступними, крім реєстраційних номерів облікових карток платників податків, персональних даних, зазначених у документі, що посвідчує особу, місця проживання фізичної особи, договорів про надання послуг, висновків про технічну прийнятність згідно із Законом України "Про надання будівельної продукції на ринку", документів, поданих фізичними та юридичними особами для отримання послуг, визначених цим Законом, та іншої інформації, перелік якої визначається Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

{Абзац перший частини десятої статті 22¹ із змінами, внесеними згідно із Законами № 850-ІХ від 02.09.2020, № 4017-ІХ від 10.10.2024}

Доступ до проектної документації на будівництво об'єктів здійснюється у режимі читання без можливості копіювання із застереженням, що така проектна документація є об'єктом авторського права відповідно до розділу VI Закону України "Про архітектурну діяльність".

Доступ до відомостей, що містяться в електронній системі, через портал електронної системи та через державні інформаційні системи, визначені Кабінетом Міністрів України, здійснюється безоплатно.

Доступ до відомостей, що містяться в електронній системі, шляхом взаємодії прикладного програмного інтерфейсу електронної системи та інформаційних/інформаційно-комунікаційних систем приватної форми власності здійснюється на платній основі. Розмір такої плати встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Абзац четвертий частини десятої статті 22¹ в редакції Закону № 2530-IX від 16.08.2022}

Інформація, що міститься в електронній системі, безоплатно надається центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, для використання у статистичних цілях.

{Частину десяту статті 22¹ доповнено абзацом згідно із Законом № 2438-IX від 19.07.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 2}

Публічна інформація з електронної системи у формі відкритих даних підлягає оприлюдненню відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

11. Якщо інформація та документи, що підлягають внесенню до електронної системи, внесені до неї, такі інформація та документи вважаються достовірними і можуть бути використані у спорі з третьою особою.

Якщо інформація та документи, що підлягають внесенню до електронної системи, є недостовірними і були внесені до неї, третя особа може посилається на них у спорі як на достовірні. Третя особа не може посилається на них у спорі у разі, якщо вона знала або повинна була знати про те, що такі відомості є недостовірними.

Якщо інформація та документи, що підлягають внесенню до електронної системи, не внесені до неї, вони не можуть бути використані у спорі з третьою особою, крім випадків, коли третя особа знала або повинна була знати ці відомості.

12. Інформація та документи, отримані за допомогою програмного забезпечення електронної системи в паперовій та електронній формах, мають однакову юридичну силу.

13. У разі виявлення заявником помилки (описки, друкарської, граматичної, арифметичної помилки) у відомостях електронної системи, допущеної суб'єктом, який вносив відомості до електронної системи, заявник письмово в паперовій або електронній формі повідомляє про це такого суб'єкта. Суб'єкт, який вносив відомості до електронної системи, у день отримання повідомлення перевіряє відповідність відомостей електронної системи інформації, що міститься в документах, які стали підставою для внесення цих відомостей, та якщо факт невідповідності підтверджено - виправляє допущену помилку.

У разі виявлення суб'єктом, який вносив відомості до електронної системи, помилки, допущеної у відомостях електронної системи, зазначений суб'єкт у односторонній строк виправляє допущену помилку та повідомляє про це заявника в паперовій або електронній формі через електронний кабінет (у разі його наявності) чи іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, користувачами якої є заявник та суб'єкт надання відповідної послуги.

Виправлення помилок, допущених у відомостях електронної системи внаслідок наявності помилок у документах, на підставі яких були внесені такі відомості, здійснюється після виправлення помилок у зазначених документах.

Виправлення помилок у відомостях електронної системи може здійснюватися також на підставі судового рішення.

14. Державні органи, у тому числі Державна судова адміністрація України та суди, органи місцевого самоврядування та їхні посадові особи, державні реєстратори, нотаріуси, безоплатно отримують відомості з електронної системи з метою здійснення ними повноважень, визначених законом, виключно в електронній формі через електронну систему в порядку, визначеному

Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи, або шляхом організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (крім Єдиного державного реєстру судових рішень). Організація електронної інформаційної взаємодії електронної системи з Єдиним державним реєстром судових рішень здійснюється в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, спільно з Державною судовою адміністрацією України.

{Закон доповнено статтею 22⁻¹ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 22⁻². Реєстр будівельної діяльності

{Щодо застосування статті 22⁻² див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Реєстр будівельної діяльності є компонентом електронної системи, який забезпечує створення, збирання, накопичення, обробку, захист, облік такої інформації:

1) містобудівних умов та обмежень;

2) завдання на проектування та технічних умов (у тому числі договорів про надання технічних умов, укладених відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги", у разі їх укладення через електронний кабінет);

{Пункт 2 частини першої статті 22⁻² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

3) інформації про ліцензування господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками;

4) інформації про професійну атестацію виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, професійну сертифікацію енергоаудиторів будівель;

{Пункт 4 частини першої статті 22⁻² в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

5) інформації про експертні організації, що здійснюють експертизу проектної документації на будівництво об'єктів;

6) інформації про об'єкти будівництва та закінчені будівництвом об'єкти, у тому числі:

будівельні паспорти забудови земельної ділянки;

проектну документацію на будівництво об'єктів;

{Абзац третій пункту 6 частини першої статті 22⁻² в редакції Закону № 1657-IX від 15.07.2021}

відомості про присвоєння, зміну, коригування, скасування адрес об'єктам будівництва та закінченим будівництвом об'єктам;

{Абзац четвертий пункту 6 частини першої статті 22⁻² із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

погодження обґрунтованих відхилень від будівельних норм згідно з частиною п'ятою статті 10 Закону України "Про будівельні норми";

результати оцінки впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля" (в частині збирання, накопичення, обробки, захисту, обліку такої інформації);

енергетичні сертифікати об'єктів будівництва та будівель згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель" (вхідні, проміжні та результативні показники енергетичної ефективності будівлі, які були використані при здійсненні розрахунку, договори про сертифікацію енергетичної ефективності будівлі, укладені відповідно до вимог законів України "Про електронні

документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги", у разі їх укладення через електронний кабінет);

{Абзац сьомий пункту 6 частини першої статті 22² в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

результати експертизи проектної документації на будівництво об'єктів (у тому числі договори про проведення експертизи проектної документації на будівництво об'єктів, укладені відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги", у разі їх укладення через електронний кабінет);

{Абзац восьмий пункту 6 частини першої статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

документи, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт;

ідентифікатори об'єктів будівництва та закінчених будівництвом об'єктів;

документи, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;

інвентаризаційні справи, матеріали технічної інвентаризації, технічні паспорти об'єктів незавершеного будівництва, закінчених будівництвом об'єктів та їхніх частин (квартир, вбудованих чи вбудовано-прибудованих житлових та нежитлових приміщень у будинку, будівлі, споруді, гаражних боксів, машиномісць, інших житлових та нежитлових приміщень, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна) (у тому числі договори про проведення технічної інвентаризації, укладені відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги", у разі їх укладення через електронний кабінет);

{Абзац дванадцятий пункту 6 частини першої статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

паспорти об'єктів будівництва з результатами проведення обстеження та паспортизації об'єктів відповідно до статті 39² цього Закону;

звіти про результати обстеження технічних установок згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель" (у тому числі договори про обстеження інженерних систем будівлі, укладені відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги", у разі їх укладення через електронний кабінет);

{Абзац чотирнадцятий пункту 6 частини першої статті 22² в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

фотокартки об'єктів будівництва;

звіти про обстеження, паспорти об'єктів з результатами проведення обстеження та паспортизації об'єктів відповідно до статті 39² цього Закону;

{Абзац шістнадцятий пункту 6 частини першої статті 22² в редакції Закону № 2254-IX від 12.05.2022}

інформація та документи, подані фізичними особами, фізичними особами - підприємцями та юридичними особами в електронній формі для отримання послуг у сфері будівництва;

7) відомостей про саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності та делегування їм повноважень на проведення професійної атестації, про саморегулівні організації у сфері енергетичної ефективності;

8) контрольних примірників будівельних норм, обов'язкових для виконання національних кодексів усталеної практики, інших нормативних документів технічного характеру, які є обов'язковими для виконання відповідно до закону;

9) відомостей про державний архітектурно-будівельний нагляд;

10) статистичних даних;

11) узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання згідно із статтею 21 Закону України "Про ринок електричної енергії";

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 11 згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

11) декларації показників будівельної продукції, інформації про хімічні речовини та суміші, що містяться в будівельній продукції, переклад декларацій показників державною мовою згідно із Законом України "Про надання будівельної продукції на ринку";

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 11 згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

12) інформації Національної інформаційної системи ринкового нагляду про будівельну продукцію, що становить ризик, характер ризику, виявлену невідповідність вимогам Закону України "Про надання будівельної продукції на ринку" та вжиті обмежувальні (коригувальні) заходи;

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 12 згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

13) переліків національних стандартів, європейських документів з визначення прийнятності (за домовленістю з європейською організацією органів з визначення технічної прийнятності), національних документів України з визначення прийнятності для цілей застосування Закону України "Про надання будівельної продукції на ринку" у відкритому доступі, з можливістю їх пошуку за параметрами, визначеними Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи;

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

14) висновків про технічну прийнятність згідно із Законом України "Про надання будівельної продукції на ринку";

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

15) розпорядження про демонтаж будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій, які за результатами обстеження визнані аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей;

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 15 згідно із Законом № 2259-IX від 12.05.2022}

16) проекту повторного використання у будівництві;

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 16 згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

17) експертних оцінок проекту повторного використання у будівництві;

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 17 згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

18) витягів з містобудівної документації.

{Частина першу статті 22² доповнено пунктом 18 згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

В електронній системі може забезпечуватися створення, збирання, накопичення, обробка, захист, облік іншої інформації, визначеної Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

2. З використанням Реєстру будівельної діяльності створюються такі електронні документи (крім документів, які містять відомості, що становлять державну таємницю) та здійснюються такі дії:

1) містобудівні умови та обмеження, зміни до них, відмова у їх наданні, скасування містобудівних умов та обмежень;

2) технічні умови, зміни до них, відмова у їх наданні, скасування чи припинення дії технічних умов, змін до них;

{Пункт 2 частини другої статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

3) ліцензія на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, зміни до неї (у тому числі зміни до переліку видів робіт), відмова у її наданні, переоформлення, відмова в переоформленні, припинення дії ліцензії;

{Пункт 3 частини другої статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

4) кваліфікаційний сертифікат виконавця робіт, зміни до нього, рішення про допуск/відмову в допуску до проведення професійної атестації, видачу/відмову у видачі кваліфікаційного сертифіката та позбавлення кваліфікаційного сертифіката; сертифікат енергоаудитора будівель, зміни до нього;

{Пункт 4 частини другої статті 22² в редакції Законів № 2392-IX від 09.07.2022, № 3764-IX від 04.06.2024}

5) будівельний паспорт забудови земельної ділянки, зміни до нього та повідомлення про відмову в його наданні;

6) погодження обґрунтованих відхилень від будівельних норм та повідомлення про відмову в їх погодженні;

7) енергетичні сертифікати об'єктів будівництва та будівель згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель";

8) звіт про результати експертизи проектної документації на будівництво об'єктів;

9) дозвіл на виконання будівельних робіт, зміни до нього, повідомлення про відмову в його наданні та припинення дії дозволу, внесення відомостей про припинення права на виконання підготовчих та будівельних робіт;

{Пункт 9 частини другої статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

10) сертифікат про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, повідомлення про відмову в його наданні;

11) інвентаризаційна справа, матеріали технічної інвентаризації, технічні паспорти об'єктів незавершеного будівництва, закінчених будівництвом об'єктів та їхніх частин (житлових та нежитлових приміщень), зміни до них;

12) паспорт об'єкта будівництва з результатами проведення обстеження та паспортизації відповідно до статті 39² цього Закону;

13) звіти про результати обстеження технічних установок згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель";

{Пункт 13 частини другої статті 22² в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

14) присвоєння, зміна, коригування, скасування адреси об'єкта будівництва та об'єкта нерухомого майна;

{Пункт 14 частини другої статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

15) реєстрація саморегульованої організації у сфері архітектурної діяльності та у сфері енергетичної ефективності та скасування їх реєстрації;

16) делегування саморегульованій організації повноважень щодо проведення професійної атестації виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, та припинення таких повноважень;

17) реєстрація будівельних норм;

18) направлення на проведення перевірки, акт про недопущення до проведення перевірки при здійсненні архітектурно-будівельного нагляду, документи, які складаються за результатами здійснення архітектурно-будівельного нагляду (довідки, акти, приписи, рішення);

19) отримання від оператора системи розподілу, інших заінтересованих сторін (суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права) інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання (у тому числі інформації та/або документів про наявні та запроектовані інженерні та транспортні мережі);

{Частину другу статті 22² доповнено пунктом 19 згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

20) узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання з оператором системи розподілу, заінтересованими сторонами (суб'єктами природних монополій, юридичними особами публічного права) згідно із статтею 21 Закону України "Про ринок електричної енергії";

{Частину другу статті 22² доповнено пунктом 20 згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

21) декларація показників будівельної продукції, інформація про хімічні речовини та суміші, що містяться в будівельній продукції, переклад декларації показників державною мовою згідно із Законом України "Про надання будівельної продукції на ринку";

{Частину другу статті 22² доповнено пунктом згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

22) експертні оцінки проекту повторного використання у будівництві;

{Частину другу статті 22² доповнено пунктом 22 згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

23) витяги з містобудівної документації.

{Частину другу статті 22² доповнено пунктом 23 згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

З використанням електронної системи можуть створюватися інші електронні документи (крім документів, які містять відомості, що становлять державну таємницю) та здійснюватися інші дії, визначені Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

Оригіналом документів, визначених цією частиною, є їх примірник в електронній формі, виготовлений за допомогою Реєстру будівельної діяльності.

Створення документів та проведення дій, визначених цією частиною, з використанням Реєстру будівельної діяльності здійснюються особами, до повноважень яких віднесено прийняття рішень про видачу відповідних документів та вчинення відповідних дій.

Якщо документи та дії потребують погодження з відповідними посадовими особами та/або юридичними особами, таке погодження здійснюється в електронній формі за допомогою електронної системи.

Документи, визначені цією частиною, набувають чинності, а дії вважаються проведеними з моменту їх засвідчення кваліфікованим електронним підписом особи, яка їх створила, якщо інше не визначено цією частиною.

Документи, визначені цією частиною, що потребують затвердження розпорядчим документом, набувають чинності з моменту їх засвідчення кваліфікованим електронним підписом керівника відповідного органу в день видання відповідного розпорядчого документа або колегіального рішення.

Документи, визначені цією частиною, що потребують затвердження колегіальним рішенням, засвідчуються кваліфікованим електронним підписом особи, уповноваженої відповідним органом, у день видання відповідного розпорядчого документа або колегіального рішення.

Документи/дії, визначені цією частиною, створюються/проводяться шляхом внесення запису до Реєстру будівельної діяльності з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі. Документи/дії, створені/здійснені без використання Реєстру будівельної діяльності, є недійсними (крім документів, які містять відомості, що становлять державну таємницю).

Документи, які містять відомості, що становлять державну таємницю, виготовляються у паперовій формі з дотриманням вимог Закону України "Про державну таємницю".

Перелік відомостей, які містяться у документах, визначених цією частиною (крім містобудівних умов та обмежень), та заявах про їх видачу, затверджується Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

3. Документи та інформація за результатами проведення дій, визначених частиною другою цієї статті (крім інвентаризаційних справ та матеріалів технічної інвентаризації), доводяться до відома заявника у порядку, визначеному статтею 26¹ цього Закону.

4. Документи, створені за допомогою Реєстру будівельної діяльності, у паперовій та електронній формах мають однакову юридичну силу.

5. Відомості про документи, визначені пунктами 3, 9 та 10 частини другої цієї статті, передаються до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у день створення таких документів у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

6. Інформація про об'єкти будівництва та закінчені будівництвом об'єкти, передбачена пунктом 6 частини першої цієї статті, безоплатно надається центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, для використання у статистичних цілях.

{Статтю 22² доповнено новою частиною згідно із Законом № 2438-IX від 19.07.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 2}

7. Замовники, орган ліцензування, ліцензіати, експертно-апеляційна рада з питань ліцензування, експертні організації, уповноважені органи містобудування та архітектури, органи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органи охорони культурної спадщини,

органи Національної поліції України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та його територіальні органи, спеціальні установи страхового фонду документації, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи, військові адміністрації, військово-цивільні адміністрації, юридичні особи, які надають технічні умови, уповноважені органи, які надають висновки з оцінки впливу на довкілля, енергоаудитори будівель, саморегульовні організації у сфері архітектурної діяльності та у сфері енергоефективності, виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, суб'єкти нормування у будівництві, виробники та імпортери будівельної продукції, органи з визначення технічної прийнятності, національна організація органів з визначення технічної прийнятності, орган державного ринкового нагляду, центри надання адміністративних послуг, публічні реєстратори, нотаріуси, органи з сертифікації персоналу, акредитовані відповідно до Закону України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності", які здійснюють сертифікацію виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, розробники проектної документації на будівництво, генеральні підрядники, підрядники, інженери-консультанти, інші державні органи, фізичні та юридичні особи, які є користувачами електронної системи, несуть встановлену законом відповідальність за внесення до Реєстру будівельної діяльності завідомо неправдивих відомостей, за порушення строків внесення відомостей/надання документів до/з Реєстру будівельної діяльності.

{Частина статті 22² із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021; в редакції Законів № 2259-IX від 12.05.2022, № 2392-IX від 09.07.2022, № 2486-IX від 29.07.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

{Закон доповнено статтею 22² згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 22³. Електронний кабінет

{Щодо застосування статті 22³ див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Електронний кабінет є компонентом електронної системи, який забезпечує електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг.

Електронний кабінет призначений для:

1) подання та отримання документів у електронній формі, пов'язаних з:

ліцензуванням господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками;

проведенням професійної атестації виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури; сертифікації осіб, які мають намір провадити діяльність із сертифікації енергетичної ефективності, енергетичного аудиту будівель та обстеження технічних установок;

{Абзац третій пункту 1 частини першої статті 22³ в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

внесенням відомостей про експертні організації, що здійснюють експертизу проектної документації на будівництво об'єктів, до Реєстру будівельної діяльності;

отриманням будівельного паспорта;

отриманням вихідних даних (містобудівних умов та обмежень і технічних умов (у тому числі укладенням договорів про надання технічних умов відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірі послуги"));

{Абзац шостий пункту 1 частини першої статті 22³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

експертизою проектної документації на будівництво об'єктів (у тому числі укладенням договорів про проведення експертизи проектної документації на будівництво відповідно до вимог

законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги");

{Абзац сьомий пункту 1 частини першої статті 22³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

оцінкою впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля";

отриманням права на виконання підготовчих та будівельних робіт;

погодженням обґрунтованих відхилень від будівельних норм згідно з частиною п'ятою статті 10 Закону України "Про будівельні норми";

сертифікацією енергетичної ефективності об'єктів будівництва та будівель згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель";

прийняттям в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;

технічною інвентаризацією об'єктів незавершеного будівництва, закінчених будівництвом об'єктів та їхніх частин (житлових та нежитлових приміщень) (у тому числі укладенням договорів про проведення технічної інвентаризації відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги");

{Абзац тринадцятий пункту 1 частини першої статті 22³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

обстеженням та паспортизацією об'єктів відповідно до статті 39² цього Закону;

присвоєнням, зміною, коригуванням, скасуванням адреси об'єкта нерухомого майна;

{Абзац п'ятнадцятий пункту 1 частини першої статті 22³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

обстеженням технічних установок згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель" (у тому числі укладенням договорів про обстеження технічних установок відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги");

{Абзац шістнадцятий пункту 1 частини першої статті 22³ в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

реєстрацією саморегулювальної організації у сфері архітектурної діяльності та делегуванням саморегулювальної організації у сфері архітектурної діяльності повноважень на проведення професійної атестації виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури;

реєстрацією саморегулювальної організації у сфері енергетичної ефективності;

реєстрацією будівельних норм;

отриманням від оператора системи розподілу, інших заінтересованих сторін інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання (у тому числі інформації та/або документів про наявні та запроектовані інженерні та транспортні мережі);

{Пункт 1 частини першої статті 22³ доповнено абзацом згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

узгодженням з оператором системи розподілу, іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання

електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання;

{Пункт 1 частини першої статті 22³ доповнено абзацом згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

отриманням витягу з містобудівної документації;

{Пункт 1 частини першої статті 22³ доповнено абзацом двадцять другим згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

2) перевірки повноти та достовірності інформації, що міститься в заявах, повідомленнях, деклараціях та інших документах, які подаються для надання адміністративних та інших послуг, що надаються за допомогою електронної системи, шляхом електронної інформаційної взаємодії з електронними інформаційними системами, що становлять інформаційний ресурс держави;

3) завантаження фотокарток об'єктів будівництва у визначеному форматі та нагадування про необхідність їх завантаження;

4) завантаження результатів контрольного геодезичного знімання закінчених будівництвом об'єктів;

5) перегляду заявником стану розгляду поданих документів у режимі реального часу;

6) оплати послуг, визначених пунктом 1 цієї частини, та штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності з використанням платіжних систем через мережу Інтернет у режимі реального часу;

7) повідомлення виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, про залучення їх замовником у якості осіб, які здійснюють авторський та технічний нагляд відповідно до закону, а також отримання від виконавців робіт (послуг) заперечення щодо такої інформації;

8) направлення заяв до уповноважених органів містобудування та архітектури, органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, отримання повідомлень та документів від цих органів, у тому числі заяв та повідомлень про скасування містобудівних умов та обмежень, припинення права на початок виконання підготовчих та будівельних робіт, зупинення підготовчих та будівельних робіт, скасування реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації, припинення дії та поновлення дозволу на виконання будівельних робіт, повідомлень про здійснення заходів з контролю, отримання документів, які складаються під час або за результатами здійснення державного архітектурно-будівельного контролю/нагляду;

{Пункт 8 частини першої статті 22³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

9) листування з користувачами електронного кабінету (у тому числі повідомлення про самочинне будівництво), подання скарг на рішення, дії та бездіяльність органу ліцензування, експертних організацій, уповноважених органів містобудування та архітектури, органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та його територіальних органів, спеціальних установ страхового фонду документації, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, військових адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій, юридичних осіб, які надають технічні умови, уповноважених органів, які надають висновки з оцінки впливу на довкілля, енергоаудиторів будівель, саморегулювних організацій у сфері архітектурної діяльності та у сфері енергоефективності, виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, публічних реєстраторів, нотаріусів, органів з сертифікації персоналу, акредитованих відповідно до Закону України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності", які здійснюють сертифікацію виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, розробників проектної документації на будівництво, генеральних підрядників, підрядників, інженерів-консультантів, інших осіб, визначених Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи, а також отримання інформації про стан та результати їх розгляду;

{Пункт 9 частини першої статті 22³ в редакції Законів № 2259-IX від 12.05.2022, № 2392-IX від 09.07.2022, № 2486-IX від 29.07.2022}

10) укладення електронних договорів про надання технічних умов, про проведення експертизи проектної документації на будівництво об'єктів, про проведення технічної інвентаризації, про обстеження технічних установок, про сертифікацію енергетичної ефективності будівлі;

{Пункт 10 частини першої статті 22³ в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

11) подання повідомлення про технічні помилки, виявлені в роботі електронного кабінету;

12) подання документів для отримання висновку про технічну прийнятність та листування з органом з визначення технічної прийнятності згідно із Законом України "Про надання будівельної продукції на ринку";

{Частину першу статті 22³ доповнено пунктом 12 згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

13) направлення до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, звернень щодо вирішення спорів між органами з визначення технічної прийнятності та листування з комісією з вирішення спорів згідно із Законом України "Про надання будівельної продукції на ринку".

{Частину першу статті 22³ доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

Електронний кабінет може забезпечувати надання інших послуг та проведення інших операцій, визначених Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

Відсутність в електронних інформаційних системах, що становлять інформаційний ресурс держави, відповідної інформації (документа) у зв'язку з тим, що на момент створення (видання) відповідної інформації (документа) діяло законодавство, що не передбачало її (його) обов'язкового внесення до відповідної інформаційної системи, не перешкоджає поданню заяви, повідомлення, декларації або іншого документа в електронній формі через електронний кабінет чи іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою.

2. Користувачами електронного кабінету є замовники, орган ліцензування, ліцензіати, експертно-апеляційна рада з питань ліцензування, експертні організації, уповноважені органи містобудування та архітектури, органи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органи охорони культурної спадщини, органи Національної поліції України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та його територіальні органи, спеціальні установи страхового фонду документації, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи, військові адміністрації, військово-цивільні адміністрації, юридичні особи, які надають технічні умови, уповноважені органи, які надають висновки з оцінки впливу на довкілля, енергоаудитори будівель, саморегулювні організації у сфері архітектурної діяльності та у сфері енергоефективності, виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, суб'єкти нормування у будівництві, виробники та імпортери будівельної продукції, органи з визначення технічної прийнятності, національна організація органів з визначення технічної прийнятності, орган державного ринкового нагляду, центри надання адміністративних послуг, публічні реєстратори, нотаріуси, органи з сертифікації персоналу, акредитовані відповідно до Закону України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності", які здійснюють сертифікацію виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, розробники проектної документації на будівництво, генеральні підрядники, підрядники, інженери-консультанти, інші державні органи, фізичні та юридичні особи, визначені Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи, та користувачі, які пройшли процедуру ідентифікації та автентифікації.

{Частина друга статті 22³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021; в редакції Законів № 2259-IX від 12.05.2022, № 2392-IX від 09.07.2022, № 2486-IX від 29.07.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 850-IX від 02.09.2020}

3. Підключення та доступ користувачів до електронного кабінету здійснюються безоплатно.

Надання користувачам доступу до електронного кабінету здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

{Частина третю статті 22³ доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2259-IX від 12.05.2022}

4. Користувачі електронного кабінету отримують доступ до електронного кабінету після проходження процедури ідентифікації та автентифікації через державну інтегровану систему електронної ідентифікації.

Для цілей цього Закону під державною інтегрованою системою електронної ідентифікації розуміється інформаційно-комунікаційна система, призначена для технологічного забезпечення зручної, доступної та безпечної електронної ідентифікації та автентифікації користувачів системи, сумісності та інтеграції схем електронної ідентифікації, їх взаємодії з офіційними веб-сайтами (веб-порталами), інформаційними системами органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців, забезпечення захисту інформації та персональних даних із використанням єдиних вимог, форматів, протоколів та класифікаторів, а також для задоволення інших потреб, визначених законодавством.

{Абзац другий частини четвертої статті 22³ в редакції Закону № 2530-IX від 16.08.2022}

5. Юридичні особи та фізичні особи - підприємці - замовники об'єктів житлового будівництва, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, зобов'язані щоквартально не пізніше 5 числа першого місяця кварталу завантажувати до електронного кабінету фотокартки цих об'єктів у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

6. Підтвердженням надходження та доступності електронного документа, відомостей, повідомлення користувачу електронного кабінету є повідомлення про доставку в текстовому форматі, що відправляється з електронного кабінету такого користувача автоматично програмними засобами електронної системи до електронного кабінету відправника - користувача електронного кабінету. Повідомлення про доставку містить дату та час доставки електронного документа, відомостей користувачу електронного кабінету.

Датою отримання електронного документа, відомостей, повідомлення є дата, зазначена у повідомленні про доставку. У разі якщо доставка документа відбулася у неробочий час робочого дня або у неробочий день, датою отримання електронного документа, відомостей, повідомлення користувачем електронного кабінету вважається наступний робочий день. Якщо доставка відбулася у вихідний, святковий або неробочий день, датою отримання електронного документа, відомостей, повідомлення користувачем електронного кабінету вважається перший робочий день, що настає за вихідним, святковим або неробочим днем.

{Статтю 22³ доповнено частиною шостою згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

{Закон доповнено статтею 22³ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 22⁴. Портал електронної системи

{Щодо застосування статті 22⁴ див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Портал електронної системи є компонентом електронної системи, який забезпечує:

1) доступ користувачів до електронного кабінету;

2) перегляд заявником стану розгляду поданих документів у режимі реального часу;

3) доступ заявника до результатів адміністративних та інших послуг, що надаються за допомогою електронної системи, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи;

4) відкритий доступ у режимі реального часу будь-яких фізичних та юридичних осіб до відомостей та документів Реєстру будівельної діяльності, у тому числі у розрізі кожного об'єкта будівництва та закінченого будівництвом об'єкта (крім реєстраційних номерів облікових карток платників податків, персональних даних, зазначених у документі, що посвідчує особу, місця проживання фізичної особи, договорів про надання послуг, документів, поданих фізичними та юридичними особами для отримання послуг, визначених цим Законом, та іншої інформації, перелік якої визначається Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи);

{Пункт 4 частини першої статті 22⁻⁴ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

5) автоматизоване електронне консультування в режимі реального часу з питань надання адміністративних послуг у сфері будівництва та здійснення заходів державного архітектурно-будівельного контролю;

6) оприлюднення та відкритий доступ будь-яких фізичних та юридичних осіб до будівельних норм, обов'язкових для виконання національних кодексів усталеної практики, інших нормативних документів технічного характеру, які є обов'язковими для виконання відповідно до закону, з можливістю їх пошуку за датою прийняття та/або номером, назвою, контекстом, органом, який видав документ, галуззю економічної діяльності, видом будівельних робіт та іншими параметрами пошуку, визначеними Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи;

7) оприлюднення та відкритий доступ будь-яких фізичних та юридичних осіб до нормативно-правових актів (крім актів, що мають гриф обмеження доступу), дотримання яких перевіряється під час здійснення заходів контролю;

8) доступ будь-яких фізичних та юридичних осіб до публічних інформаційних ресурсів містобудівного кадастру;

9) подання повідомлення про технічні помилки, виявлені в роботі порталу електронної системи.

Доступ до проектної документації на будівництво об'єктів здійснюється відповідно до частини десятої статті 22⁻¹ цього Закону.

Портал електронної системи може забезпечувати доступ до іншої інформації та документів, визначених Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

2. Для відображення геопросторової інформації на порталі електронної системи використовується картографічна основа Державного земельного кадастру.

{Закон доповнено статтею 22⁻⁴ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 23. Містобудівний моніторинг

1. Містобудівний моніторинг - система спостережень, аналіз реалізації містобудівної документації, оцінки та прогнозу стану і змін об'єктів містобудування, які проводяться відповідно до вимог містобудівної документації та спрямовані на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних і громадських інтересів.

{Частина перша статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

2. Результати містобудівного моніторингу постійно вносяться до містобудівного кадастру та оформляються у вигляді аналітичного звіту, який враховується під час розроблення програм соціально-економічного розвитку та внесення змін до містобудівної документації.

{Частина друга статті 23 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

3. Під час проведення містобудівного моніторингу використовуються аерокосмічні матеріали, просторово орієнтовані дані наземного лазерного сканування, матеріали виконавчої зйомки результатів завершеного будівництва.

4. Порядок проведення містобудівного моніторингу встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

Стаття 24. Особливості регулювання земельних відносин при здійсненні містобудівної діяльності

{Частина першу статті 24 виключено на підставі Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

2. Зміна функціонального призначення територій не тягне за собою припинення обмежень у використанні земель, а також припинення права власності або права користування земельними ділянками, які були передані (надані) у власність чи користування до встановлення нового функціонального призначення територій, а також не тягне за собою обов'язковості зміни виду цільового призначення земельної ділянки незалежно від того, чи належить цей вид до переліку видів цільового призначення, встановлення яких є можливим у межах такої зони.

Забудова земельної ділянки здійснюється в межах її цільового призначення, встановленого відповідно до законодавства.

{Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

3. Передача (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним або юридичним особам для містобудівних потреб допускається за умови, що відповідні земельні ділянки розташовані в межах території, щодо якої затверджено принаймні один із таких видів містобудівної документації на місцевому рівні:

комплексний план, складовою частиною якого є план зонування території;

генеральний план населеного пункту, складовою якого є план зонування території;

план зонування території як окремий вид містобудівної документації на місцевому рівні, затверджений до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель";

детальний план території.

Обмеження щодо передачі (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним або юридичним особам, визначені цією частиною, не поширюються на випадки:

розташування на земельній ділянці будівлі (споруди), що перебуває у власності фізичної або юридичної особи;

приватизації громадянином земельної ділянки, наданої йому в користування відповідно до закону;

надання земельної ділянки, розташованої на території зони відчуження чи зони безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

надання земельної ділянки для розміщення технічних засобів та/або споруд електронних комунікацій, лінійних об'єктів енергетичної та транспортної інфраструктури (доріг, мостів, естакад);

{Абзац десятий частини третьої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021; в редакції Закону № 2530-IX від 16.08.2022}

буріння, влаштування (облаштування) та підключення нафтових і газових свердловин за межами населених пунктів;

{Абзац одинадцятий частини третьої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2139-IX від 15.03.2022 - щодо набрання чинності та дії Закону див. пункт 1 розділу II}

будівництва, експлуатації військових та інших оборонних об'єктів;

будівництва, експлуатації окремо розташованих захисних споруд цивільного захисту.

{Частина третю статті 24 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

Передача (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у випадках, визначених абзацами сьомим - тринадцятим цієї частини, за відсутності принаймні одного виду містобудівної документації, визначеного абзацами другим - п'ятим цієї частини, не допускається, якщо земельна ділянка:

{Абзац чотирнадцятий частини третьої статті 24 в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

розташована в межах зелених зон населених пунктів, внутрішньоквартальних територій (територій міжрайонного озеленення, елементів благоустрою, спортивних майданчиків, майданчиків відпочинку та соціального обслуговування населення);

віднесена до категорії земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного призначення, рекреаційного призначення (крім земельних ділянок для дачного будівництва), лісгосподарського призначення.

{Частина третя статті 24 в редакції Законів № 2314-VIII від 01.03.2018, № 711-IX від 17.06.2020}

4. Зміна цільового призначення земельної ділянки допускається виключно за умови дотримання правил співвідношення між новим видом цільового призначення земельної ділянки та видом функціонального призначення території, визначеного відповідною містобудівною документацією на місцевому рівні, крім випадків, визначених частиною третьою статті 20 Земельного кодексу України.

Класифікатор видів цільового призначення земельних ділянок, видів функціонального призначення територій та співвідношення між ними, а також правила його застосування з визначенням категорій земель та видів цільового призначення земельних ділянок, які можуть встановлюватися в межах відповідної функціональної зони, затверджуються Кабінетом Міністрів України. Зазначені класифікатор та правила використовуються для ведення Державного земельного кадастру і містобудівного кадастру.

{Частина четверта статті 24 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

5. Уповноважені органи з питань містобудування та архітектури і центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, забезпечують відкритість, доступність та повноту інформації про наявність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці земель державної та комунальної власності, не наданих у користування, що можуть бути використані під забудову, про наявність обмежень і обтяжень земельних ділянок, містобудівні умови та обмеження в містобудівному і державному земельному кадастрах.

{Абзац перший частини п'ятої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

До моменту внесення відповідної інформації до містобудівного та державного земельного кадастрів виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації або відповідний місцевий орган виконавчої влади зобов'язані надавати за запитами фізичних та юридичних осіб письмову інформацію про наявність земельних ділянок, що можуть бути використані під забудову.

{Частина шосту статті 24 виключено на підставі Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Розділ IV. РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБУДОВИ ТЕРИТОРІЙ

Стаття 25. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб

1. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, встановлюється містобудівною документацією на місцевому рівні.

{Частина перша статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020; в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

2. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, обов'язковий для врахування під час розроблення землепорядної документації.

{Частину третю статті 25 виключено на підставі Закону № 711-IX від 17.06.2020}

4. Узгодження питань щодо забудови визначених для містобудівних потреб територій суміжних територіальних громад здійснюється на підставі відповідних угод, відображається у схемах планування зазначених територій та генеральних планах населених пунктів.

5. Встановлення режиму забудови територій, визначених для містобудівних потреб, не тягне за собою припинення права власності або права користування земельними ділянками, зміни адміністративно-територіальних меж до моменту викупу земельних ділянок.

Стаття 26. Забудова територій

1. Забудова територій здійснюється шляхом розміщення об'єктів будівництва.

2. Суб'єкти містобудування зобов'язані додержуватися містобудівних умов та обмежень під час проектування і будівництва об'єктів.

3. Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради вживає заходів щодо організації комплексної забудови територій відповідно до вимог цього Закону.

4. Право на забудову земельної ділянки реалізується її власником або користувачем за умови використання земельної ділянки відповідно до вимог містобудівної документації.

5. Проектування та будівництво об'єктів здійснюється власниками або користувачами земельних ділянок у такому порядку:

1) отримання замовником або проектувальником вихідних даних;

2) розроблення проектної документації та проведення у випадках, передбачених статтею 31 цього Закону, її експертизи;

3) затвердження проектної документації;

3¹) отримання права на виконання підготовчих та будівельних робіт у випадках, визначених цим Законом;

{Частину п'яту статті 26 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

4) виконання підготовчих та будівельних робіт;

4¹) державна реєстрація спеціального майнового права на об'єкт незавершеного будівництва та майбутній об'єкт нерухомості у випадках, визначених законом;

{Частину п'яту статті 26 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

4²) проведення контрольного геодезичного знімання закінчених будівництвом об'єктів (крім об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1)) та здійснення їх технічної інвентаризації (крім об'єктів, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування);

{Частину п'яту статті 26 доповнено пунктом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

5) прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;

б) державна реєстрація права власності на закінчений будівництвом та прийнятий в експлуатацію у випадках, визначених цим Законом, об'єкт (його складову).

{Пункт 6 частини п'ятої статті 26 в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

Стаття 26¹. Подання документів для отримання адміністративних та інших визначених цим Законом послуг у сфері будівництва та отримання результатів їх розгляду

{Щодо застосування статті 26¹ див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Документи для отримання адміністративних та інших визначених цим Законом послуг у сфері будівництва подаються до суб'єкта надання відповідної послуги за вибором заявника (якщо інше не визначено цим Законом) з урахуванням вимог Закону України "Про адміністративну процедуру":

{Абзац перший частини першої статті 26¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

1) в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронним кабінетом, користувачами якої є суб'єкт звернення та суб'єкт надання відповідної послуги;

2) у паперовій формі особисто заявником (у тому числі через центри надання адміністративних послуг) або поштовим відправленням з описом вкладення.

2. Виключно в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронним кабінетом, користувачами якої є суб'єкт звернення та суб'єкт надання відповідної послуги, подаються документи для отримання таких адміністративних та інших визначених цим Законом послуг щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками (крім об'єктів, на які поширюється дія Закону України "Про державну таємницю"):

- 1) отримання вихідних даних (містобудівних умов та обмежень і технічних умов);
- 2) експертизи проектної документації на будівництво об'єктів;
- 3) оцінки впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля";
- 4) отримання права на виконання підготовчих та будівельних робіт;
- 5) погодження обґрунтованих відхилень від будівельних норм згідно з частиною п'ятою статті 10 Закону України "Про будівельні норми";
- 6) сертифікації енергетичної ефективності об'єктів будівництва та будівель згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель";
- 7) прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;
- 8) технічної інвентаризації об'єктів незавершеного будівництва, закінчених будівництвом об'єктів та їхніх частин (житлових та нежитлових приміщень);
- 9) присвоєння, зміни, коригування, скасування адреси об'єкта нерухомого майна;

{Пункт 9 частини другої статті 26¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

10) обстеження технічних установок згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність будівель";

{Пункт 10 частини другої статті 26¹ в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

Виключно в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронним кабінетом, здійснюються:

{Частина другу статті 26¹ доповнено абзацом дванадцятим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

отримання від оператора системи розподілу, інших заінтересованих сторін інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання (у тому числі інформації та/або документів про наявні запроєктовані інженерні та транспортні мережі);

{Частина другу статті 26¹ доповнено абзацом тринадцятим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання з оператором системи розподілу, іншими заінтересованими сторонами (суб'єктами природних монополій, юридичними особами публічного права) згідно із статтею 21 Закону України "Про ринок електричної енергії".

{Частина другу статті 26¹ доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

3. Подання та отримання документів щодо об'єктів, на які поширюється дія Закону України "Про державну таємницю", здійснюються в паперовій формі з дотриманням вимог Закону України "Про державну таємницю".

4. Документи, що подаються для отримання адміністративних та інших визначених цим Законом послуг у сфері будівництва, повинні відповідати таким вимогам:

- 1) документи мають викладатися державною мовою;
- 2) текст документів має бути розбірливим (написаний машинодруком або від руки друкованими літерами);
- 3) документи не повинні містити підчищення або дописки, закреслені слова та інші виправлення, не обумовлені в них, орфографічні та арифметичні помилки, заповнюватися олівцем, а також містити пошкодження, які не дають змоги однозначно тлумачити їх зміст;
- 4) документи в електронній формі мають бути оформлені згідно з вимогами, визначеними законодавством.

Проектна документація на будівництво в електронній формі повинна бути засвідчена кваліфікованим електронним підписом замовника та генерального проектувальника (проектувальника). Проведення експертизи проектної документації на об'єкт будівництва підтверджується кваліфікованими електронними підписами експертів, які проводили експертизу, та керівника відповідної експертної організації.

5. Якщо документи подаються особисто, заявник пред'являє документ, що посвідчує його особу відповідно до Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус". У разі якщо заявником є іноземець або особа без громадянства, документом, що посвідчує особу такого заявника, є національний, дипломатичний чи службовий паспорт іноземця або інший документ, що посвідчує особу.

У разі подання документів представником власника (співвласників) об'єкта нерухомого майна заявник додатково пред'являє документ, що засвідчує його повноваження.

Документ, що засвідчує повноваження представника, виданий відповідно до законодавства іноземної держави, повинен бути легалізований (консульська легалізація чи проставлення апостиля) в установленому законодавством порядку, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документ, що засвідчує повноваження представника, викладений іноземною мовою, повинен бути перекладений на державну мову із засвідченням вірності перекладу з однієї мови на іншу або підпису перекладача в установленому законодавством порядку.

6. Заявник несе відповідальність за відповідність копій поданих документів в електронній формі оригіналам таких документів у паперовій формі. Такі копії засвідчують кваліфікованим електронним підписом заявника.

7. Подання документів з порушенням вимог, визначених цією частиною, є підставою для залишення таких документів без розгляду та повернення їх заявнику, про що повідомляється заявник у строк, що не перевищує строк, передбачений для розгляду відповідних документів.

8. Інформація та документи, надіслані заявниками в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, для отримання послуг, визначених цим Законом, вважаються отриманими у день їх надходження, а у разі подання такої інформації та документів у неробочий час робочого дня, неробочий день, святковий або вихідний день - у перший робочий день, наступний за днем їх подання.

9. Доступ заявника до результатів адміністративних та інших визначених цим Законом послуг, що надаються за допомогою електронної системи, здійснюється через:

1) портал електронної системи в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи;

2) електронний кабінет (у разі його наявності);

3) іншу державну інформаційну систему, користувачами якої є суб'єкт звернення та суб'єкт надання відповідної адміністративної послуги, - у разі подання документів для отримання адміністративних та інших визначених цим Законом послуг з використанням такої системи.

Результати адміністративних та інших визначених цим Законом послуг, що надаються з використанням електронної системи, за зверненням заявника надаються у паперовій формі.

10. Направлення судових рішень, які тягнуть за собою зміну відомостей в електронній системі, та про заборону (скасування заборони) вчинення дій уповноваженими органами містобудування та архітектури, органами державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду може здійснюватися шляхом електронної інформаційної взаємодії між електронною системою та Єдиним державним реєстром судових рішень у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, спільно з Державною судовою адміністрацією України. Такі відомості підлягають внесенню до електронної системи відповідним органом не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного судового рішення.

11. Документи виконавчого провадження, які тягнуть за собою зміну відомостей в електронній системі, та про заборону (скасування заборони) вчинення дій уповноваженими органами містобудування та архітектури, органами державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду надсилаються виключно в електронній формі шляхом електронної інформаційної взаємодії між електронною системою та автоматизованою системою виконавчого провадження у порядку, визначеному Міністерством юстиції України спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування.

{Закон доповнено статтею 26⁻¹ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 26⁻². Ідентифікатор об'єкта будівництва та закінченого будівництвом об'єкта

{Щодо застосування статті 26⁻² див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Ідентифікатором об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) є унікальний набір даних (послідовність символів), що присвоюється об'єкту будівництва або закінченому будівництвом об'єкту автоматично програмними засобами Реєстру будівельної діяльності та використовується для ідентифікації такого об'єкта.

2. Ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) присвоюється:

будинку, будівлі, споруді (у тому числі в комплексі);

складовим частинам будинку, будівлі, споруди: квартирам, гаражним боксам, машиномісцям, іншим житловим та нежитловим приміщенням, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна;

лінійному об'єкту інженерно-транспортної інфраструктури.

Ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) не присвоюється місцям загального користування та допоміжним приміщенням.

3. Структура ідентифікатора об'єкта будівництва та порядок його визначення встановлюються Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

4. Ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) присвоюється об'єкту під час:

1) внесення до Реєстру будівельної діяльності інформації про документ, що дає право на виконання будівельних робіт, - для об'єкта нового будівництва та його складових частин (квартир, вбудованих чи вбудовано-прибудованих житлових та нежитлових приміщень у будинку, будівлі, споруді, гаражних боксів, машиномісць, інших житлових та нежитлових приміщень, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна). Ідентифікатор, який присвоюється складовій частині об'єкта, повинен включати ідентифікатор об'єкта, частиною якого він є;

2) внесення інформації, визначеної пунктами 1, 2, абзацами четвертим - дев'ятим, одинадцятим - п'ятнадцятим пункту 6 частини першої статті 22² цього Закону, до Реєстру будівельної діяльності вперше - для об'єкта, щодо якого набуто право на виконання будівельних робіт або який прийнято в експлуатацію до запровадження електронної системи, або для самочинно збудованого об'єкта.

У разі внесення органом державного архітектурно-будівельного контролю до Реєстру будівельної діяльності інформації, визначеної пунктами 1 або 2 цієї частини, щодо частини лінійного об'єкта інженерно-транспортної інфраструктури, ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) присвоюється лінійному об'єкту інженерно-транспортної інфраструктури в цілому.

5. Після прийняття об'єкта нового будівництва в експлуатацію ідентифікатор об'єкта будівництва вважається ідентифікатором закінченого будівництвом об'єкта та використовується для ідентифікації такого об'єкта протягом усього періоду його існування.

6. Ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) є незмінним, крім випадків, визначених цим Законом.

7. У разі поділу або об'єднання закінченого будівництвом об'єкта ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта анулюється. Закінченим будівництвом об'єктам, що утворилися внаслідок їх поділу або об'єднання, присвоюється новий ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта, який повинен містити посилання на ідентифікатор (ідентифікатори) об'єкта (об'єктів), з якого такі об'єкти утворилися.

У разі виділу частки із закінченого будівництвом об'єкта ідентифікатор об'єкта, з якого виділено частку, залишається незмінним. Закінченому будівництвом об'єкту, що утворився внаслідок виділу частки, присвоюється новий ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта, який повинен містити посилання на ідентифікатор об'єкта, з якого такий об'єкт утворився.

У випадках, визначених цією частиною, новий ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта присвоюється під час виготовлення виконавцем робіт з технічної інвентаризації за допомогою Реєстру будівельної діяльності технічного паспорта на відповідний об'єкт.

8. Ідентифікатор об'єкта будівництва або закінченого будівництвом об'єкта зазначається у таких документах:

1) містобудівних умовах та обмеженнях (для закінчених будівництвом об'єктів та об'єктів нового будівництва, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до видачі містобудівних умов та обмежень);

2) технічних умовах (для закінчених будівництвом об'єктів та об'єктів нового будівництва, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до видачі технічних умов);

3) документі, що дає право на виконання підготовчих та будівельних робіт (крім повідомлення про початок виконання підготовчих та будівельних робіт щодо об'єкта нового будівництва);

4) рішеннях про присвоєння, зміну, коригування, скасування адреси об'єкта будівництва та об'єкта нерухомого майна;

{Пункт 4 частини восьмої статті 26² із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

5) погодженні обґрунтованих відхилень від будівельних норм (для закінчених будівництвом об'єктів та об'єктів нового будівництва, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до отримання погодження);

6) енергетичному сертифікаті об'єкта будівництва та будівлі (для закінчених будівництвом об'єктів та об'єктів нового будівництва, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до видачі енергетичного сертифіката);

7) звіті про результати обстеження технічних установок;

{Пункт 7 частини восьмої статті 26² в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

8) проектній документації на будівництво об'єкта та результатах її експертизи (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до розроблення проектної документації);

9) документі, що засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта;

10) інвентаризаційній справі, матеріалах технічної інвентаризації та технічному паспорті об'єкта незавершеного будівництва, закінченого будівництвом об'єкта та його частин (квартир, вбудованих чи вбудовано-прибудованих житлових та нежитлових приміщень у будинку, будівлі, споруді, гаражних боксів, інших житлових та нежитлових приміщень, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна);

11) результатах контрольного геодезичного знімання закінченого будівництвом об'єкта;

12) витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до державної реєстрації речового права на об'єкти нерухомого майна);

13) усіх правочинах щодо відчуження, користування, іпотеки об'єкта будівництва, закінченого будівництвом об'єкта та його частин (квартир, вбудованих чи вбудовано-прибудованих житлових та нежитлових приміщень у будинку, будівлі, споруді, гаражних боксів, машиномісць, інших житлових та нежитлових приміщень, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна), - для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва або закінченого будівництвом об'єкта до вчинення відповідного правочину.

{Закон доповнено статтею 26² згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 26³. Адреса об'єкта нерухомого майна

{Щодо застосування статті 26³ див. пункт 3 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Адресою об'єкта нерухомого майна (далі - адреса) є унікальна структурована сукупність реквізитів, що використовуються для ідентифікації об'єкта та визначення місця його розташування на місцевості.

2. Порядок присвоєння адрес об'єктів нерухомого майна затверджується Кабінетом Міністрів України. Порядок не може передбачати обов'язок фізичних та юридичних осіб щодо отримання будь-яких дозволів, погоджень або інших документів дозвільного характеру, а також повноважень державних органів, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб, підприємств, установ, організацій, утворених такими органами, видавати зазначені документи.

Рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси об'єкта нерухомого майна, про відмову у присвоєнні, скасування адреси об'єкта нерухомого майна приймається відповідно до положень Закону України "Про адміністративну процедуру".

{Частина другу статті 26³ доповнено абзацом згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

3. Адреса присвоюється об'єктам будівництва, будинкам, будівлям, спорудам, квартирам, гаражним боксам, машиномісцям, іншим житловим та нежитловим приміщенням, які є самостійними об'єктами нерухомого майна.

Адреса не присвоюється:

1) тимчасовим спорудам;

2) будівлям та спорудам, що є приналежністю відповідної будівлі або споруди або їх складовою частиною;

3) іншим об'єктам нерухомого майна, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України в Порядку присвоєння адрес об'єктів нерухомого майна (далі - Порядок присвоєння адрес).

Порядок присвоєння адрес, визначений цим Законом, не поширюється на земельні ділянки.

4. Реквізитами адреси є:

- 1) назва держави (Україна);
- 2) назва адміністративно-територіальної автономії у складі України - для об'єктів, розташованих на території Автономної Республіки Крим;
- 3) назва області (крім Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя);
- 4) назва району - для населених пунктів районного підпорядкування;
- 5) назва населеного пункту, а для об'єктів, розташованих за його межами, - назва найближчого населеного пункту (об'єднаної територіальної громади), розташованого у межах відповідного району (об'єднаної територіальної громади);
- 6) назва гідрографічного, соціально-економічного, природно-заповідного або іншого подібного об'єкта (за наявності);
- 7) назва вулиці, площі, майдану, шосе, проспекту, бульвару, алеї, провулку, узвозу тощо (далі - вулиця) (за наявності);
- 8) номер об'єкта (будинку, будівлі, споруди);
- 9) номер корпусу - для об'єктів, які складаються з декількох корпусів;
- 10) номер квартири, гаражного боксу, машиномісця, іншого житлового та нежитлового приміщення, яке є самостійним об'єктом нерухомого майна (за наявності).

Перелік гідрографічних, соціально-економічних, природно-заповідних або інших подібних об'єктів, які можуть використовуватися як реквізит адреси на певній території, затверджується відповідним виконавчим органом сільської, селищної, міської та районної у місті ради, місцевою державною адміністрацією.

Реквізит адреси об'єкта, передбачений пунктом 10 частини четвертої цієї статті, визначається замовником у проектній документації на будівництво об'єкта (на планах поверхів). Реквізит адреси, визначений пунктом 10 частини четвертої цієї статті, в індивідуальному (садибному) житловому будинку, садовому, дачному будинку, які відповідно до цього Закону

споруджені без проектної документації, визначається у технічному паспорті на будинок, складеному за результатами технічної інвентаризації.

У разі поділу або об'єднання окремих частин об'єкта нерухомого майна (квартир, житлових та нежитлових приміщень) реквізит адреси об'єкта нерухомого майна, передбачений пунктом 10 частини четвертої цієї статті, визначається замовником відповідно до Порядку присвоєння адрес та зазначається у проектній документації на будівництво об'єкта, документах, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів.

5. Адреса (крім реквізиту, визначеного пунктом 10 частини четвертої цієї статті) присвоюється, змінюється, коригується, скасовується:

{Абзац перший частини п'ятої статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

виконавчим органом сільської, селищної, міської ради - у разі, якщо об'єкт знаходиться у межах території, на яку поширюються повноваження сільської, селищної, міської ради;

місцевою державною адміністрацією - у разі, якщо об'єкт знаходиться у межах території, на яку не поширюються повноваження сільської, селищної, міської ради, а також у разі неприйняття органом з присвоєння адреси рішення про присвоєння, зміну, коригування, скасування адреси у строк, визначений цією статтею.

{Абзац третій частини п'ятої статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

У містах з районним поділом за рішенням міських рад повноваження щодо присвоєння, зміни, коригування, скасування адрес можуть делегуватися виконавчим органам районних в місті рад.

{Абзац четвертий частини п'ятої статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

За рішенням Київської міської ради повноваження щодо присвоєння, зміни, коригування, скасування адрес можуть делегуватися органам, визначеним частиною другою статті 11 Закону України "Про столицю України - місто-герой Київ".

{Абзац п'ятий частини п'ятої статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

6. Виконавчий орган сільської, селищної, міської та районної у місті ради, місцева державна адміністрація або районна у місті Києві державна адміністрація (далі - орган з присвоєння адреси) протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення про необхідність присвоєння адреси об'єкту нового будівництва, визначеного частиною дев'ятою статті 36 та частиною третьою статті 37 цього Закону:

1) приймає рішення про присвоєння адреси, що повинно містити відомості про ідентифікатор об'єкта будівництва;

2) оприлюднює рішення про присвоєння адреси на своєму офіційному веб-сайті (у разі наявності);

3) вносить інформацію про присвоєння адреси (у тому числі копію рішення про присвоєння адреси) до Реєстру будівельної діяльності.

Адреса вважається присвоєною з дня внесення до Реєстру будівельної діяльності інформації про її присвоєння.

7. Відомості про присвоєння адреси доводяться до відома замовника будівництва в порядку, визначеному статтею 26¹ цього Закону, у день внесення інформації про присвоєння адреси об'єкту нерухомого майна до Реєстру будівельної діяльності.

8. У разі якщо після присвоєння адреси відбулося коригування проектної документації, що може вплинути на визначення адреси об'єкта нового будівництва (зміна місця розташування об'єкта, головного входу, зміна кількості об'єктів тощо), замовник у повідомленні про такі зміни зазначає про необхідність коригування (зміни, присвоєння, скасування) адреси згідно з частиною шостою статті 36 та частиною сьомою статті 37 цього Закону.

{Частина восьма статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

9. Орган з присвоєння адреси протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення, визначеного частиною шостою статті 36 та частиною сьомою статті 37 цього Закону:

1) приймає рішення про коригування адреси, що повинно містити відомості про раніше присвоєну адресу та ідентифікатор об'єкта будівництва;

2) оприлюднює рішення про коригування адреси на своєму офіційному веб-сайті (у разі наявності);

3) вносить інформацію про коригування адреси (у тому числі копію рішення про коригування адреси) до Реєстру будівельної діяльності.

Адреса вважається зміненою, присвоєною, скасованою з дня внесення до Реєстру будівельної діяльності інформації про її коригування.

{Абзац п'ятий частини дев'ятої статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Рішення про коригування адреси доводиться до відома заявника в порядку, визначеному статтею 26¹ цього Закону, у день внесення інформації про коригування адреси до Реєстру будівельної діяльності.

10. Програмні засоби Реєстру будівельної діяльності у день реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації або видачі сертифіката забезпечують автоматичне направлення відповідному органу з присвоєння адреси повідомлення про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта до відома. Прийняття додаткових розпорядчих документів щодо присвоєння адреси, крім визначених цією статтею, не вимагається.

11. Підставами для зміни адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта є:

1) зміни в адміністративно-територіальному устрої (у тому числі зміна назви області, району, населеного пункту);

2) зміна назви вулиці, її об'єднання та поділ;

3) зміна назви гідрографічного, соціально-економічного, природно-заповідного або іншого подібного об'єкта;

4) об'єднання, поділ закінчених будівництвом об'єктів, виділення частки із закінченого будівництвом об'єкта (з урахуванням вимог пункту 2 частини третьої цієї статті);

5) упорядкування нумерації об'єктів нерухомого майна у визначених цим Законом випадках та в інших випадках, встановлених Кабінетом Міністрів України в Порядку присвоєння адрес.

Рішення про зміну назви адміністративно-територіальної одиниці, вулиці або назви гідрографічного, соціально-економічного, природно-заповідного або іншого подібного об'єкта є одночасно рішенням про зміну адреси.

У разі якщо відповідно до законодавства прийнято рішення про зміну меж адміністративно-територіальної одиниці, об'єднання та поділу вулиці, орган з присвоєння адреси протягом 30 календарних днів здійснює впорядкування нумерації (у разі необхідності такого впорядкування).

12. Для зміни адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта у разі його об'єднання, поділу або виділення частки (крім квартири, житлового або нежитлового приміщення тощо) подаються такі документи:

1) заява власника (співвласників) закінченого будівництвом об'єкта про зміну адреси із зазначенням прізвища, імені, по батькові власника (співвласників) та реєстраційного номера облікової картки платника податків (за наявності) - для фізичної особи або найменування та ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України - для юридичної особи, відомостей про адресу, ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор до подання заяви), реєстраційного номера об'єкта нерухомого майна в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (у разі якщо право власності на об'єкт зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно);

2) документ, що посвідчує право власності на об'єкт нерухомого майна до його об'єднання, поділу або виділення частки, - у разі, якщо право власності на об'єкт не зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

3) копія договору про поділ спільного майна, договір про виділ у натурі частки із спільного майна або відповідне рішення суду - у разі, якщо об'єкт перебуває у спільній власності;

4) документ, що засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (крім випадків, якщо об'єкт нерухомого майна створюється шляхом поділу, об'єднання або виділення без проведення будівельних робіт, що відповідно до законодавства потребують отримання дозволу на їх проведення), - у разі, якщо відомості про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта не внесено до Реєстру будівельної діяльності;

5) технічний паспорт на новостворений об'єкт нерухомого майна - у разі, якщо технічний паспорт створений без використання Реєстру будівельної діяльності;

6) копія документа, що посвідчує особу заявника, - у разі подання документів поштовим відправленням;

7) копія документа, що засвідчує повноваження представника, - у разі подання документів представником поштовим відправленням або в електронній формі.

Копії документів, що подаються для зміни адреси об'єкта нерухомого майна, засвідчуються заявником (його представником).

13. Документи для зміни адреси об'єкта нерухомого майна подаються у порядку, визначеному статтею 26¹ цього Закону.

14. Орган з присвоєння адреси протягом п'яти робочих днів з дня отримання заяви про зміну адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта:

1) приймає рішення про зміну адреси/відмову у зміні адреси, що повинно містити відомості про ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор до подання заяви);

2) оприлюднює рішення про зміну адреси/відмову у зміні адреси об'єкта нерухомого майна на своєму офіційному веб-сайті (у разі наявності);

3) вносить інформацію про зміну адреси/відмову у зміні адреси (у тому числі копію рішення про зміну адреси/відмову у зміні адреси) до Реєстру будівельної діяльності.

Рішення про зміну адреси повинно додатково містити відомості про попередню адресу щодо закінченого будівництвом об'єкта.

Рішення про відмову у зміні адреси повинно додатково містити посилання на відповідну норму (пункт, статтю) законодавства із зазначенням, що саме порушено під час оформлення та подання документів, а також відомості про те, яке саме положення поданого заявником документа не відповідає вимогам законодавства.

Відомості про зміну адреси/відмову у зміні адреси об'єкта нерухомого майна доводяться до відома заявника в порядку, визначеному статтею 26¹ цього Закону, у день внесення інформації про зміну адреси/відмову у зміні адреси об'єкта нерухомого майна до Реєстру будівельної діяльності.

15. Підставами для відмови у зміні адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта за заявою власника (співвласника) закінченого будівництвом об'єкта (його представника) про зміну адреси є:

- 1) подання неповного пакета документів;
- 2) виявлення неповних або недостовірних відомостей у поданих документах, що підтверджено документально;
- 3) подання заяви особою, яка не є власником (співвласником) об'єкта нерухомого майна, щодо якого подано заяву про зміну адреси, або його (їх) представником;
- 4) подання заяви до органу з присвоєння адреси, який не має повноважень приймати рішення про присвоєння адреси на відповідній території.

Відмова у зміні адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта з підстав, не передбачених цією частиною, не допускається.

Після усунення причин, що були підставою для відмови у зміні адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта, заявник може повторно подати документи для зміни адреси.

16. Присвоєння адреси самочинно збудованим об'єктам, на які визнано право власності за рішенням суду, та об'єктам, визначеним пунктом 9 розділу V "Прикінцеві положення" цього Закону, здійснюється відповідно до частин четвертої, п'ятої, сьомої - десятої статті 26⁵ цього Закону після прийняття в експлуатацію таких об'єктів.

17. У разі неприйняття органом з присвоєння адреси рішення про присвоєння, зміну, скасування адреси у строк, визначений цією статтею, заявник має право звернутися до відповідної місцевої державної адміністрації із заявою про присвоєння, зміну, коригування адреси, яка подається у порядку, визначеному статтею 26¹ цього Закону.

{Абзац перший частини сімнадцятої статті 26³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

До заяви про зміну адреси додаються документи, що подавалися органу з присвоєння адреси для зміни адреси (крім випадків, якщо такі документи подавалися в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою).

18. Місцева державна адміністрація протягом п'яти робочих днів з дня отримання заяви про присвоєння, зміну, коригування адреси:

- 1) приймає рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси, що повинно містити відомості про ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта (крім рішення про відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси щодо об'єктів, яким не присвоєно ідентифікатор до подання заяви);
- 2) оприлюднює рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси на своєму офіційному веб-сайті (у разі наявності);
- 3) забезпечує внесення інформації про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси (у тому числі копію рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси) до Реєстру будівельної діяльності.

Рішення про зміну, коригування адреси повинно додатково містити відомості про попередню адресу.

Рішення про відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси повинно додатково містити посилання на відповідну норму (пункт, статтю) законодавства із зазначенням, що саме порушено під час оформлення та подання документів, а також відомості про те, яке саме положення поданого заявником документа не відповідає вимогам законодавства.

Відомості про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси доводяться до відома заявника в порядку, визначеному статтею 26⁻¹ цього Закону, у день внесення інформації про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси до Реєстру будівельної діяльності.

У день внесення відомостей про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси до Реєстру будівельної діяльності програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення до органу з присвоєння адреси повідомлення про присвоєння, зміну, коригування адреси до відома.

19. Підставами для відмови у прийнятті місцевою державною адміністрацією рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси є:

- 1) розміщення об'єкта за межами території, на яку поширюються повноваження місцевої державної адміністрації;
- 2) наявність у Реєстрі будівельної діяльності рішення органу з присвоєння адреси з цього питання;
- 3) наявність підстав, визначених частиною п'ятнадцятою цієї статті, - у разі зміни адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта.

20. Органу з присвоєння адреси забороняється вимагати від замовника додаткові документи для прийняття рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси, якщо вони не передбачені цим Законом.

Додаткові документи та інформацію, необхідні для прийняття рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси, орган з присвоєння адреси отримує відповідно до частини восьмої статті 9 Закону України "Про адміністративні послуги".

Орган з присвоєння адреси при виконанні повноважень, визначених цією статтею, має право доступу до інформаційних ресурсів та баз даних в обсязі та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України в Порядку визначення адрес.

21. Портал електронної системи повинен забезпечувати юридичним та фізичним особам можливість пошуку відомостей про присвоєння (зміну) адреси (у тому числі копії таких рішень), у тому числі за:

- 1) адміністративно-територіальною одиницею (Автономна Республіка Крим, область, район, місто, район в місті, селище і село);
- 2) датою або періодом прийняття рішення;
- 3) кадастровим номером земельної ділянки, на якій розташований об'єкт;
- 4) ідентифікатором об'єкта будівництва та закінченого будівництвом об'єкта;
- 5) адресою.

{Закон доповнено статтею 26⁻³ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 26⁻⁴. Особливості присвоєння, коригування адреси після запровадження електронної системи щодо об'єктів, право на виконання будівельних робіт щодо яких отримано до запровадження такої системи

{Щодо застосування статті 26⁻⁴ див. пункт 2 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Після запровадження електронної системи присвоєння, зміна, коригування, скасування адреси щодо об'єктів, право на виконання будівельних робіт щодо яких набуто до запровадження цієї системи, здійснюються у порядку, визначеному статтею 26⁻³ цього Закону, з урахуванням особливостей, визначених цією статтею і Законом України "Про адміністративну процедуру".

{Частина перша статті 26⁻⁴ в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

2. Документи для присвоєння, коригування адреси подаються відповідно до статті 26¹ цього Закону.

3. Присвоєння адреси здійснюється за вибором замовника після отримання права на виконання будівельних робіт або після прийняття закінченого будівництвом об'єкта в експлуатацію.

4. Індивідуальні (садибні) житлові будинки, садові, дачні будинки, які будуються (збудовані) на земельній ділянці, право власності на яку зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (крім будинків, які містять дві та більше квартир, споруджених відповідно до законодавства), не потребують прийняття рішення про присвоєння адреси. Адресою такого об'єкта вважається місце розташування земельної ділянки, на якій споруджено відповідний будинок, згідно із відомостями Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. За бажанням замовника такому об'єкту може бути присвоєно адресу в порядку, визначеному цією статтею.

5. Для присвоєння адреси подаються такі документи:

1) заява про присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва або закінченого будівництвом об'єкта із зазначенням прізвища, імені, по батькові заявника та реєстраційного номера облікової картки платника податків (за наявності) - для фізичної особи або найменування та ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України - для юридичної особи, відомостей про ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор до подання заяви);

2) копія документа, що посвідчує право власності або користування земельною ділянкою, на якій споруджується (споруджено) об'єкт (крім випадків, встановлених Кабінетом Міністрів України в Порядку присвоєння адрес), - у разі, якщо право власності або користування земельною ділянкою не зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

3) генеральний план об'єкта будівництва (у разі спорудження об'єкта на підставі проектної документації на будівництво) - у разі подання заяви про присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва;

4) копія документа, що дає право на виконання будівельних робіт, - у разі подання заяви про присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва (якщо відомості про такий документ не внесено до електронної системи);

5) копія документа, що засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, - у разі подання заяви про присвоєння адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта (якщо відомості про такий документ не внесено до електронної системи);

6) копія документа, що посвідчує особу заявника, - у разі подання документів поштовим відправленням;

7) копія документа, що засвідчує повноваження представника, - у разі подання документів представником поштовим відправленням або в електронній формі.

Копії документів, що подаються для присвоєння адреси, засвідчуються замовником (його представником).

6. У разі якщо адресу присвоєно до запровадження електронної системи та після її присвоєння відбулося коригування проектної документації, що може вплинути на визначення адреси об'єкта нового будівництва (зміна місця розташування об'єкта, головного входу, зміна кількості об'єктів тощо), замовник звертається до відповідного органу з присвоєння адреси із заявою про коригування адреси щодо об'єкта будівництва, до якої додаються:

1) генеральний план об'єкта будівництва (у разі спорудження об'єкта на підставі проектної документації на будівництво) - у разі подання заяви про коригування адреси щодо об'єкта будівництва;

2) копія документа, що посвідчує особу заявника, - у разі подання документів поштовим відправленням;

3) копія документа, що засвідчує повноваження представника, - у разі подання документів представником поштовим відправленням або в електронній формі.

Копії документів, що подаються для коригування адреси щодо об'єкта будівництва, засвідчуються замовником (його представником).

7. Орган з присвоєння адреси протягом п'яти робочих днів з дня отримання заяви про присвоєння, коригування адреси:

1) приймає рішення про присвоєння, коригування адреси/відмову у присвоєнні, коригуванні адреси, яке повинно містити відомості про ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор до подання заяви);

2) оприлюднює рішення про присвоєння, коригування/відмову у присвоєнні, коригуванні адреси на своєму офіційному веб-сайті (у разі наявності);

3) вносить інформацію про присвоєння, коригування адреси/відмову у присвоєнні, коригуванні адреси (у тому числі копію рішення про присвоєння, коригування адреси/відмову у присвоєнні, коригуванні адреси) до Реєстру будівельної діяльності.

Рішення про присвоєння/відмову у присвоєнні адреси повинно додатково містити відомості про місце розташування об'єкта згідно з документом, що дає право на виконання будівельних робіт (у разі присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва), або документом, що засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (у разі присвоєння адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта).

Рішення про коригування адреси повинно додатково містити відомості про попередню адресу щодо закінченого будівництвом об'єкта.

Рішення про відмову у присвоєнні, коригуванні адреси повинно містити посилання на відповідну норму (пункт, статтю) законодавства із зазначенням, що саме порушено під час оформлення та подання документів, а також відомості про те, яке саме положення поданого заявником документа не відповідає вимогам законодавства.

8. Підставами для відмови у присвоєнні, коригуванні адреси є:

1) подання неповного пакета документів;

2) виявлення неповних або недостовірних відомостей у поданих документах, що підтверджено документально;

3) подання заяви особою, яка не є замовником, або його представником - у разі подання заяви щодо присвоєння, коригування адреси щодо об'єкта будівництва;

4) подання заяви до органу з присвоєння адреси, який не має повноважень приймати рішення про присвоєння, коригування адреси на відповідній території.

Відмова у присвоєнні, коригуванні адреси з підстав, не передбачених цією частиною, не допускається.

9. У разі неприйняття органом з присвоєння адреси рішення про присвоєння, коригування адреси у строк, визначений цією статтею, заявник має право звернутися до відповідної місцевої державної адміністрації із заявою про присвоєння, коригування адреси.

До заяви про присвоєння, коригування адреси додаються відповідні документи, визначені частиною п'ятою чи шостою цієї статті.

10. Підставою для відмови у прийнятті місцевою державною адміністрацією рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси, крім підстав, визначених частиною восьмою цієї статті, є також наявність рішення органу з присвоєння адреси з цього питання.

{Закон доповнено статтею 26⁴ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 26⁵. Особливості присвоєння, зміни, коригування адреси до запровадження електронної системи

{Щодо застосування статті 26⁵ див. пункт 3 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

1. Присвоєння, зміна, коригування адреси до запровадження електронної системи здійснюються у порядку, визначеному статтею 26³ цього Закону, з урахуванням особливостей, визначених цією статтею і Законом України "Про адміністративну процедуру".

{Частина перша статті 26⁵ в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

2. Документи для присвоєння, зміни, коригування адреси подаються відповідно до частини першої та абзацу другого частини четвертої статті 9 Закону України "Про адміністративні послуги".

3. До запровадження електронної системи присвоєння адреси здійснюється за вибором замовника після отримання права на виконання будівельних робіт або після прийняття закінченого будівництвом об'єкта в експлуатацію.

Присвоєння адреси самочинно збудованим об'єктам, на які визнано право власності за рішенням суду, та об'єктам, визначеним пунктом 9 розділу V "Прикінцеві положення" цього Закону, здійснюється після прийняття в експлуатацію таких об'єктів.

4. Індивідуальні (садибні) житлові будинки, садові, дачні будинки, які будуються (збудовані) на земельній ділянці, право власності на яку зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (крім будинків, які містять дві та більше квартир, споруджених відповідно до законодавства), не потребують прийняття рішення про присвоєння адреси. Адресою такого об'єкта вважається місце розташування земельної ділянки, на якій споруджено відповідний будинок, згідно із відомостями Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. За бажанням замовника такому об'єкту може бути присвоєно адресу в порядку, визначеному цією статтею.

5. Для присвоєння адреси подаються такі документи:

1) заява про присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва або закінченого будівництвом об'єкта із зазначенням прізвища, імені, по батькові заявника та реєстраційного номера облікової картки платника податків (за наявності) - для фізичної особи або найменування та ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України - для юридичної особи;

2) копія документа, що посвідчує право власності або користування земельною ділянкою, на якій споруджується (споруджено) об'єкт (крім випадків, встановлених Кабінетом Міністрів України в Порядку присвоєння адрес), - у разі, якщо право власності або користування земельною ділянкою не зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

3) генеральний план об'єкта будівництва (у разі спорудження об'єкта на підставі проектної документації на будівництво) - у разі подання заяви про присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва;

4) копія документа, що дає право на виконання будівельних робіт, - у разі подання заяви про присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва (якщо відомості про такий документ не внесено до єдиного реєстру документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів);

5) копія документа, що засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, - у разі подання заяви про присвоєння адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта (якщо відомості про такий документ не внесено до єдиного реєстру документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів);

6) копія документа, що посвідчує особу заявника, - у разі подання документів поштовим відправленням або в електронній формі;

7) копія документа, що засвідчує повноваження представника, - у разі подання документів представником поштовим відправленням або в електронній формі.

Копії документів, що подаються для присвоєння адреси, засвідчуються замовником (його представником).

6. У разі якщо після присвоєння адреси відбулося коригування проектної документації, що може вплинути на визначення адреси об'єкта нового будівництва (зміна місця розташування об'єкта, головного входу, зміна кількості об'єктів тощо), замовник звертається до відповідного органу з присвоєння адреси із заявою про коригування адреси щодо об'єкта будівництва, до якої додаються:

1) генеральний план об'єкта будівництва (у разі спорудження об'єкта на підставі проектної документації на будівництво) - у разі подання заяви про коригування адреси щодо об'єкта будівництва;

2) копія документа, що посвідчує особу заявника, - у разі подання документів поштовим відправленням або в електронній формі;

3) копія документа, що засвідчує повноваження представника, - у разі подання документів представником поштовим відправленням або в електронній формі.

Копії документів, що подаються для коригування адреси щодо об'єкта будівництва, засвідчуються замовником (його представником).

7. Орган з присвоєння адреси протягом п'яти робочих днів з дня отримання заяви про присвоєння, зміну, коригування адреси:

1) приймає рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси;

2) оприлюднює рішення про присвоєння, зміну, коригування/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси на своєму офіційному веб-сайті (у разі наявності);

3) надає заявнику рішення про присвоєння, зміну, коригування/відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси у спосіб, відповідно до якого подавалися документи.

Рішення про присвоєння/відмову у присвоєнні адреси повинно містити відомості про місце розташування об'єкта згідно з документом, що дає право на виконання будівельних робіт (у разі присвоєння адреси щодо об'єкта будівництва), або документом, що засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (у разі присвоєння адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта).

Рішення про зміну, коригування адреси повинно містити відомості про попередню адресу щодо закінченого будівництвом об'єкта.

Рішення про відмову у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси повинно містити посилання на конкретну норму (пункт, статтю) законодавства із зазначенням, що саме порушено під час оформлення та подання документів, а також відомості про те, яке саме положення поданого заявником документа не відповідає нормам законодавства.

8. Підставами для відмови у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси є:

1) подання неповного пакета документів;

2) виявлення неповних або недостовірних відомостей у поданих документах, що підтверджено документально;

3) подання заяви особою, яка не є замовником, або його представником - у разі подання заяви про присвоєння, коригування адреси щодо об'єкта будівництва;

4) подання заяви особою, яка не є власником (співвласниками) об'єкта нерухомого майна, щодо якого подано заяву про зміну адреси, або його (їх) представником - у разі подання заяви про присвоєння, зміну адреси щодо закінченого будівництвом об'єкта;

5) подання заяви до органу з присвоєння адреси, який не має повноважень приймати рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси на відповідній території.

Відмова у присвоєнні, зміні, коригуванні адреси з підстав, не передбачених цією частиною, не допускається.

9. У разі неприйняття посадовою особою органу з присвоєння адреси рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси у строк, визначений цією статтею, заявник має право звернутися до відповідної місцевої державної адміністрації із заявою про присвоєння, зміну, коригування адреси.

До заяви про присвоєння, зміну, коригування адреси додаються відповідні документи, які подавалися до органу з присвоєння адреси для присвоєння, зміни, коригування адреси.

10. Місцева державна адміністрація протягом п'яти робочих днів з дня отримання заяви про присвоєння, зміну, коригування адреси вчиняє дії, визначені частиною сьомою цієї статті, та повідомляє про прийняте рішення орган з присвоєння адреси в паперовій або електронній формі.

11. Підставою для відмови у прийнятті місцевою державною адміністрацією рішення про присвоєння, зміну, коригування адреси, крім підстав, визначених частиною восьмою цієї статті, є також наявність рішення органу з присвоєння адреси з цього питання.

{Закон доповнено статтею 26⁵ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 27. Будівельний паспорт забудови земельної ділянки

1. Забудова присадибних, дачних і садових земельних ділянок може здійснюватися на підставі будівельного паспорта забудови земельної ділянки (далі - будівельний паспорт).

Будівельний паспорт визначає комплекс містобудівних та архітектурних вимог до розміщення і будівництва індивідуального (садибного) житлового будинку, садового, дачного будинку не вище двох поверхів (без урахування мансардного поверху) з площею до 500 квадратних метрів, господарських будівель і споруд, гаражів, елементів благоустрою та озеленення земельної ділянки.

{Абзац другий частини першої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Будівельний паспорт складається з текстових та графічних матеріалів.

За наявності плану зонування території розроблення будівельного паспорта здійснюється на його підставі.

2. Проектування на підставі будівельного паспорта здійснюється без отримання містобудівних умов та обмежень. Для об'єктів, зазначених у частині першій цієї статті, розроблення проекту будівництва здійснюється виключно за бажанням замовника.

3. Надання будівельного паспорта здійснюється уповноваженим органом містобудування та архітектури на безоплатній основі протягом десяти робочих днів з дня надходження відповідної заяви та пакета документів, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

4. Порядок видачі будівельного паспорта визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

{Частина четверта статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 28. Тимчасові споруди для провадження підприємницької діяльності

{Назва статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

{Частину першу статті 28 виключено на підставі Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

2. Тимчасова споруда торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення для здійснення підприємницької діяльності - одноповерхова споруда, що виготовляється з полегшених конструкцій з урахуванням основних вимог до споруд, визначених технічним регламентом будівельних виробів, будівель і споруд, і встановлюється тимчасово, без улаштування фундаменту.

Тимчасова споруда для здійснення підприємницької діяльності може мати закрите приміщення для тимчасового перебування людей (павільйон площею не більше 30 квадратних метрів по зовнішньому контуру) або не мати такого приміщення.

3. Розміщення малих архітектурних форм здійснюється відповідно до Закону України "Про благоустрій населених пунктів".

4. Розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності здійснюється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.

Стаття 29. Вихідні дані

1. Основними складовими вихідних даних є:

- 1) містобудівні умови та обмеження;
- 2) технічні умови;
- 3) завдання на проектування.

2. Фізична або юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває у власності або користуванні такої особи, повинна одержати містобудівні умови та обмеження для проектування об'єкта будівництва.

Містобудівні умови, обмеження та технічні умови для проектування об'єктів будівництва в рамках здійснення державно-приватного партнерства або реалізації проекту, що здійснюється на умовах концесії, можуть надаватися приватному партнеру, концесіонеру на підставі документа, що засвідчує право користування земельною ділянкою, виданого підприємству, установі, організації, що є балансоутримувачем майна, що передається у концесію, за умови, що така земельна ділянка (або її частина) відповідно до положень договору необхідна для здійснення державно-приватного партнерства або реалізації проекту, що здійснюється на умовах концесії.

{Частина другу статті 29 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019}

{Частина друга статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

3. Містобудівні умови та обмеження надаються відповідними уповноваженими органами містобудування та архітектури на підставі містобудівної документації на місцевому рівні на безоплатній основі за заявою замовника (із зазначенням кадастрового номера земельної ділянки), до якої додаються:

{Абзац перший частини третьої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

1) копія документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, або копія договору суперфіцію - у разі, якщо речове право на земельну ділянку не зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

{Абзац другий частини третьої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

2) копія документа, що посвідчує право власності на об'єкт нерухомого майна, розташований на земельній ділянці - у разі, якщо право власності на об'єкт нерухомого майна не зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, або згода його власника, засвідчена в установленому законодавством порядку (у разі здійснення реконструкції або реставрації);

{Абзац третьої частини третьої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

3) вкопювання з топографо-геодезичного плану М 1:2000.

У випадках, визначених частиною четвертою статті 34 цього Закону та частиною першою статті 12¹ Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи", кадастровий номер земельної ділянки зазначається у заяві за його наявності, а копія документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, або копія договору суперфіцію додається до заяви за наявності.

{Частина третьої статті 29 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Інформацію про речове право на земельну ділянку, право власності на об'єкт нерухомого майна, розташований на земельній ділянці, відомості з Державного земельного кадастру уповноважені органи містобудування та архітектури отримують відповідно до частини восьмої статті 9 Закону України "Про адміністративні послуги".

{Абзац частини третьої статті 29 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Для отримання містобудівних умов та обмежень до заяви замовник також додає містобудівний розрахунок, що визначає інвестиційні наміри замовника, який складається у довільній формі з доступною та стислою інформацією про основні параметри об'єкта будівництва.

{Абзац частини третьої статті 29 діє до 1 січня 2019 року - див. абзац другий пункту 1 розділу II Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

Цей перелік документів для надання містобудівних умов та обмежень є вичерпним.

Витяг з містобудівного кадастру для формування містобудівних умов та обмежень до документів замовника додає служба містобудівного кадастру (у разі її утворення).

Перелік об'єктів будівництва, для проектування яких містобудівні умови та обмеження не надаються, визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування.

{Частина третя статті 29 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

4. Підставами для відмови у наданні містобудівних умов та обмежень є:

1) неподання визначених частиною третьою цієї статті документів, необхідних для прийняття рішення про надання містобудівних умов та обмежень;

2) виявлення недостовірних відомостей у документах, що посвідчують право власності чи користування земельною ділянкою, або у документах, що посвідчують право власності на об'єкт нерухомого майна, розташований на земельній ділянці;

3) невідповідність намірів забудови вимогам містобудівної документації на місцевому рівні.

Рішення про відмову в наданні містобудівних умов та обмежень з обґрунтуванням підстави відмови приймається, за умови забезпечення права особи на участь в адміністративному провадженні, передбаченого Законом України "Про адміністративну процедуру", у строк, що не перевищує строк, встановлений для їх надання.

{Абзац п'ятий частини четвертої статті 29 в редакції Законів № 199-IX від 17.10.2019, № 4017-IX від 10.10.2024}

{Частина четверта статті 29 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

5. Містобудівні умови та обмеження містять:

1) назву об'єкта будівництва, що повинна відображати вид будівництва та місце розташування об'єкта;

1⁻¹) ідентифікатор об'єкта будівництва або закінченого будівництвом об'єкта (для об'єктів нового будівництва та закінчених будівництвом об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до видачі містобудівних умов та обмежень);

{Частина п'яту статті 29 доповнено пунктом 1⁻¹ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019 - щодо застосування див. пункт 7 розділу II}

2) інформацію про замовника;

3) відповідність на дату надання містобудівних умов та обмежень цільового та функціонального призначення земельної ділянки містобудівній документації на місцевому рівні;

4) гранично допустиму висотність будинків, будівель та споруд у метрах (з урахуванням обмежень використання приаеродромних територій, встановлених відповідно до Повітряного кодексу України);

{Пункт 4 частини п'яту статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

5) максимально допустимий відсоток забудови земельної ділянки;

6) максимально допустиму щільність населення в межах житлової забудови відповідної житлової одиниці (кварталу, мікрорайону);

7) мінімально допустимі відстані від об'єкта, що проектується, до червоних ліній, ліній регулювання забудови, існуючих будинків та споруд;

8) планувальні обмеження (охоронні зони пам'яток культурної спадщини, межі історичних ареалів, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання, охоронні зони об'єктів природно-заповідного фонду, прибережні захисні смуги, зони санітарної охорони, планувальні обмеження використання приаеродромних територій, встановлені відповідно до Повітряного кодексу України, зони, встановлені відповідно до законодавства за результатами визначення рівнів ризиків виникнення надзвичайних ситуацій, відображені у містобудівній документації);

{Пункт 8 частини п'ятої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законами № 199-IX від 17.10.2019, № 2081-IX від 17.02.2022}

9) охоронні зони об'єктів транспорту, зв'язку, інженерних комунікацій, відстані від об'єкта, що проектується, до існуючих інженерних мереж;

10) вимоги щодо розроблення розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (для об'єктів, визначених відповідно до частини десятої статті 31 цього Закону).

{Частина п'яту статті 29 доповнено пунктом 10 згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

Перелік зазначених умов є вичерпним.

Відомості, визначені пунктами 3, 4, 6-9 цієї частини, визначаються у містобудівних умовах та обмеженнях на підставі відомостей Державного земельного кадастру. Дія цього положення не поширюється на випадки, коли такі дані були встановлені містобудівною документацією до набрання чинності цим абзацом і відомості про них не внесені до Державного земельного кадастру.

{Частина п'яту статті 29 доповнено абзацом згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

{Частина п'ята статті 29 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

6. Надання містобудівних умов та обмежень або прийняття рішення про відмову в їх наданні здійснюється відповідним уповноваженим органом містобудування та архітектури протягом 10 робочих днів з дня реєстрації заяви, затверджується наказом такого органу.

{Частина шоста статті 29 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина сьому статті 29 виключено на підставі Закону № 199-IX від 17.10.2019}

8. Містобудівні умови та обмеження є чинними до завершення будівництва об'єкта незалежно від зміни замовника.

Внесення змін до містобудівних умов та обмежень може здійснювати орган, що їх надав, за заявою замовника або за рішенням адміністративного суду.

Припинення дії містобудівних умов та обмежень здійснюється шляхом:

- 1) відкликання за заявою замовника;
- 2) скасування за рішенням адміністративного суду.

У разі скасування за рішенням адміністративного суду містобудівних умов та обмежень посадові особи відповідного уповноваженого органу містобудування та архітектури несуть відповідальність згідно із законом.

{Частина восьма статті 29 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

9. Завдання на проектування об'єктів будівництва складається і затверджується замовником за погодженням із проєктувальником.

10. Завдання на проектування визначає обґрунтовані вимоги замовника до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень об'єкта будівництва, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва і складається з урахуванням технічних умов, містобудівних умов та обмежень.

{Стаття 29 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Стаття 30. Технічні умови

1. Технічні умови - це комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які мають відповідати його розрахунковим параметрам щодо водопостачання (з урахуванням потреб забезпечення пожежогасіння), тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та електронних комунікацій.

{Частина перша статті 30 в редакції Законів № 2020-VIII від 13.04.2017, № 2530-IX від 16.08.2022}

2. Фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою.

У разі якщо надання технічних умов здійснюється на підставі договору, такий договір може укладатися в електронній формі через електронний кабінет відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

{Частина другу статті 30 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

Технічні умови надаються протягом 10 робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви.

{Абзац частини другої статті 30 в редакції Законів № 5021-VI від 22.06.2012, № 320-VIII від 09.04.2015}

3. Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.

4. У технічних умовах враховується, що місце приєднання інженерних мереж замовника до магістральних чи інших інженерних мереж розташовується на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки.

{Частина п'яту статті 30 виключено на підставі Закону № 132-IX від 20.09.2019}

6. Склад, зміст, порядок надання технічних умов та порядок визначення вартості послуг з їх надання визначаються відповідними центральними органами виконавчої влади або державними колегіальними органами.

{Частина шоста статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1540-VIII від 22.09.2016}

7. Технічні умови є чинними до завершення будівництва об'єкта незалежно від зміни замовника або підприємства, установи та організації, які надали такі технічні умови. Зміни до технічних умов можуть вноситися тільки за згодою замовника.

{Абзац перший частини сьомої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Для об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, технічні умови є чинними:

{Частина сьому статті 30 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

для об'єктів, що виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, - не більше двох років з дня їх видачі незалежно від зміни замовника;

{Частина сьому статті 30 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

для об'єктів, що виробляють електричну енергію з інших видів альтернативних джерел енергії, - не більше трьох років з дня їх видачі незалежно від зміни замовника.

{Частина сьому статті 30 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

У разі якщо замовник є суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, технічні умови для об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, видані такому замовнику, є чинними на строк виконання зобов'язань щодо будівництва та введення об'єктів електроенергетики в експлуатацію відповідно до статті 9³ Закону України "Про альтернативні джерела енергії".

{Частина сьому статті 30 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

У разі якщо замовник є суб'єктом господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів), що виробляють електричну енергію з енергії сонця) та відповідно до частини четвертої статті 71 Закону України "Про ринок електричної енергії" уклав договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом до 31 грудня 2019 року, технічні умови для об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів), що виробляють електричну енергію з енергії сонця), видані такому замовнику, є чинними до 31 грудня 2024 року.

{Частина сьому статті 30 доповнено абзацом згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023 - щодо набрання чинності змін див. абзац другий пункту 1 розділу II Закону}

{Частина сьома статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

8. За рішенням замовника може бути передбачено застосування автономних систем інженерного забезпечення в установленому законодавством порядку.

{Частина восьма статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5496-VI від 20.11.2012, № 320-VIII від 09.04.2015}

Стаття 31. Проектна документація на будівництво

1. Проектна документація на будівництво об'єктів розробляється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, з урахуванням вимог містобудівної документації та вихідних даних і дотриманням вимог законодавства, будівельних норм і правил та затверджується замовником.

Проектування об'єктів в рамках здійснення державно-приватного партнерства або реалізації проекту, що здійснюється на умовах концесії, на відповідних землях державної чи комунальної власності може здійснюватися на підставі документа, що засвідчує право користування земельною ділянкою, виданого підприємству, установі, організації, що є балансоутримувачем майна, що передається у концесію/є об'єктом державно-приватного партнерства, за умови, що така земельна ділянка (або її частина) відповідно до положень договору необхідна для здійснення державно-приватного партнерства або реалізації проекту, що здійснюється на умовах концесії.

{Частину першу статті 31 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019}

Затвердження проектної документації на будівництво об'єктів, що споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частину першу статті 31 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

До проектної документації на будівництво об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", додаються результати оцінки впливу на довкілля.

{Абзац частини першої статті 31 в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 2059-VIII від 23.05.2017}

2. Експертиза проектів будівництва проводиться в установленому Кабінетом Міністрів України порядку експертними організаціями незалежно від форми власності, які відповідають критеріям, визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, відомості про які внесені таким органом до Реєстру будівельної діяльності. До проведення експертизи залучаються (у тому числі на підставі цивільно-правових договорів) експерти з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, охорони праці, енергозбереження, інженерно-технічних заходів цивільного захисту, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, які пройшли професійну атестацію, що проводилася із залученням представників відповідних центральних органів виконавчої влади, та отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат. Порядок проведення професійної атестації таких експертів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Абзац перший частини другої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 199-IX від 17.10.2019, № 2081-IX від 17.02.2022}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, оприлюднює перелік експертних організацій, що здійснюють експертизу проектної документації на будівництво об'єктів, відомості про які внесені до Реєстру будівельної діяльності, на порталі електронної системи у вільному безоплатному доступі та підтримує його в актуальному стані на підставі інформації, яка подається експертними організаціями. У разі встановлення невідповідності експертної організації визначеним критеріям відомості про таку організацію виключаються з Реєстру будівельної діяльності.

{Абзац другий частини другої статті 31 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Експертиза проектів будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із значними наслідками (СС3), що споруджуються за рахунок бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, здійснюється експертними організаціями із статусом юридичної особи, які відповідають критеріям, визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, у складі яких не менше 80 відсотків експертів працюють на постійній основі і отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат за напрямом проведення експертизи, зазначеними в абзаці першому частини другої цієї статті, та мають філії (представництва) у регіонах, на території яких реалізуються проекти будівництва.

{Частина друга статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

3. Не підлягають обов'язковій експертизі проекти будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), крім випадків, передбачених частиною четвертою цієї статті.

{Частина третя статті 31 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2517-VIII від 04.09.2018}

4. Обов'язковій експертизі підлягають проекти будівництва об'єктів, які:

1) за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, - щодо додержання нормативів з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, охорони праці, енергозбереження, інженерно-технічних заходів цивільного захисту, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, перевезення небезпечних вантажів, міцності, надійності, довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, у тому числі щодо додержання нормативів з питань створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;

{Абзац другий частини четвертої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4220-VI від 22.12.2011, № 1817-VIII від 17.01.2017; пункт 1 частини четвертої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1054-IX від 03.12.2020, № 2081-IX від 17.02.2022}

2) споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами, - в частині міцності, надійності та довговічності будинків і споруд;

{Абзац третій частини четвертої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4220-VI від 22.12.2011, № 5496-VI від 20.11.2012}

3) споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, якщо їх кошторисна вартість перевищує 300 тисяч гривень, - щодо кошторисної частини проектної документації;

{Абзац четвертий частини четвертої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011, № 320-VIII від 09.04.2015}

4) підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля" в частині врахування результатів оцінки впливу на довкілля.

{Частина четверту статті 31 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2517-VIII від 04.09.2018}

За рішенням замовника може проводитися також експертиза проектів будівництва інших об'єктів, ніж передбачені у цій частині, або окремих розділів проектної документації.

{Абзац частини четвертої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

{Частина четверта статті 31 набирає чинності через три місяці з дня набрання чинності цим Законом - див. підпункт 2 пункту 1 розділу V "Прикінцеві положення" цього Закону}}

5. Встановлення випадків та порядку проведення експертизи проектів будівництва іншими законами не допускається.

{Частина п'ята статті 31 набирає чинності через три місяці з дня набрання чинності цим Законом - див. підпункт 2 пункту 1 розділу V "Прикінцеві положення" цього Закону}}

6. Проектна документація на будівництво об'єктів та зміни до неї не потребують погодження державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ та організацій, отримання будь-яких інших погоджень, узгоджень, висновків (у тому числі рішень архітектурно-містобудівної ради) тощо, не передбачених цим Законом. Відмова в отриманні визначених цим Законом адміністративних послуг з підстав відсутності таких погоджень, узгоджень, висновків (у тому числі рішень архітектурно-містобудівної ради) тощо не допускається.

{Частина шоста статті 31 в редакції Закону № 1657-IX від 15.07.2021}

7. У разі якщо експертиза проектної документації на будівництво об'єкта здійснюється на підставі договору, такий договір може укладатися в електронній формі через електронний кабінет відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

{Статтю 31 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

8. У проектній документації на будівництво об'єкта та результатах її експертизи зазначаються:

1) ідентифікатор об'єкта будівництва (для об'єктів нового будівництва, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва до розроблення проектної документації) або ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта (для закінчених будівництвом об'єктів). У проектній документації на будівництво об'єкта ідентифікатор закінченого будівництвом об'єкта зазначається для об'єктів, яким присвоєно такий ідентифікатор до розроблення проектної документації;

2) реєстраційний номер містобудівних умов та обмежень і технічних умов у Реєстрі будівельної діяльності.

{Щодо застосування пункту 2 частини восьмої статті 31 див. пункт 8 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}}

{Статтю 31 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

9. Порядок розроблення, здійснення експертизи та застосування проектів повторного використання у будівництві встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 31 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

10. Проектна документація на будівництво обов'язково має містити розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту, у складі якого може передбачатися будівництво захисних споруд цивільного захисту або споруд подвійного призначення, а також проектні рішення щодо врахування вимог пожежної та техногенної безпеки, для:

1) об'єктів будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, на яких постійно перебуватимуть понад 50 фізичних осіб або періодично перебуватимуть понад 100 фізичних осіб;

2) інших об'єктів будівництва відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Проектні рішення розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту мають забезпечувати дотримання вимог доступності для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення.

{Статтю 31 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

11. Проект повторного використання у будівництві підлягає експертній оцінці.

Проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена з використанням проектів повторного використання у будівництві, підлягає експертизі.

Експертна оцінка проекту повторного використання у будівництві здійснюється особами, визначеними частиною другою цієї статті.

За результатами експертної оцінки проекту повторного використання у будівництві складається експертна оцінка з позитивним або негативним висновком. Така експертна оцінка складається у довільній формі з використанням Реєстру будівельної діяльності.

Експертна оцінка проекту повторного використання у будівництві з позитивним висновком є підставою для затвердження замовником проекту повторного використання у будівництві.

{Статтю 31 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

12. У разі державної реєстрації спеціального майнового права або обтяження речових прав на користь осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості, коригування проектної документації на будівництво здійснюється за згодою відповідної особи, якщо таке коригування стосується:

1) зміни функціонального призначення об'єкта будівництва - за згодою всіх власників спеціального майнового права та осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт;

2) зменшення площі технічного поверху, даху, підвалу та інших допоміжних приміщень (більш як на 5 відсотків площі відповідного приміщення, визначеної затвердженою проектною документацією на будівництво), яке відбулося у зв'язку з формуванням нових майбутніх об'єктів нерухомості, - за згодою всіх власників спеціального майнового права та осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт;

3) зниження показників та/або класу енергетичної ефективності об'єкта будівництва - за згодою всіх власників спеціального майнового права та осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт;

4) зміни кількості поверхів об'єкта будівництва - за згодою власників спеціального майнового права або осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, об'єкти яких розташовані на суміжному поверсі з поверхом, який додається або виключається, або на поверхах, які виключаються;

5) зміни функціонального призначення майбутнього об'єкта нерухомості - за згодою відповідного власника спеціального майнового права або особи, яка сплатила частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь якої встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт;

6) зміни загальної площі майбутнього об'єкта нерухомості, визначеної затвердженою проектною документацією на будівництво, на 10 відсотків і більше - за згодою відповідного власника спеціального майнового права або особи, яка сплатила частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь якої встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт;

7) виключення об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості з проектної документації на будівництво - за згодою власника спеціального майнового права або особи, яка сплатила частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь якої встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, а також іншого обтяжувача, особи, в інтересах якої встановлено обтяження речових прав.

Замовник повідомляє про необхідність надання згоди на коригування проектної документації на будівництво власників спеціального майнового права та осіб, які сплатили частково

ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, в один із таких способів:

через електронний кабінет та/або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, користувачами якої є замовник та відповідна особа (за наявності);

у паперовій формі шляхом вручення повідомлення під розписку або поштовим відправленням з описом вкладення.

Повідомлення про необхідність надання згоди на коригування проектної документації на будівництво повинно містити:

опис змін до проектної документації на будівництво, які потребують надання згоди;

строк для надання згоди на коригування/заперечення коригування проектної документації на будівництво, який не може становити менше 10 робочих днів з дня отримання відповідного повідомлення;

поштову адресу, на яку надсилається згода на коригування/заперечення коригування проектної документації на будівництво, - у разі направлення такої згоди/заперечення поштовим відправленням.

Згода на коригування/заперечення коригування проектної документації на будівництво надається власниками спеціального майнового права та особами, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, у строк, визначений у повідомленні про необхідність надання згоди на коригування проектної документації на будівництво, в один із таких способів:

через електронний кабінет та/або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, користувачами якої є замовник та відповідна особа (у разі їх наявності);

у паперовій формі шляхом вручення особисто або поштовим відправленням.

За бажанням власника спеціального майнового права або особи, яка сплатила частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь якої встановлено обтяження речових прав на відповідний об'єкт, справжність підпису на такий згоді/запереченні може бути нотаріально засвідчена. У такому разі згода на коригування/заперечення коригування проектної документації на будівництво завантажується до електронної системи нотаріусом.

У разі якщо замовник у 30-денний строк з дати направлення повідомлення про необхідність надання згоди на коригування проектної документації на будівництво не отримав від власника спеціального майнового права або особи, яка сплатила частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь якої встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, згоди на коригування/заперечення коригування проектної документації на будівництво, таке коригування до проектної документації на будівництво вважається погодженим, крім коригування, визначеного пунктами 5 і 7 цієї частини.

У разі направлення повідомлення про необхідність надання згоди на коригування проектної документації на будівництво власнику спеціального майнового права або особі, яка сплатила частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь якої встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, поштовим відправленням днем отримання такого повідомлення вважається:

день вручення поштового відправлення;

день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати повідомлення чи про відсутність особи за адресою для листування.

Дія положень цієї частини поширюється на отримання згоди на коригування проектної документації на будівництво від обтяжувача, особи, в інтересах якої встановлено обтяження речових прав, у випадку, визначеному пунктом 7 цієї частини.

{Статтю 31 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Стаття 31¹. Особливості отримання інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання, та особливості погодження такої проектної документації

1. Замовники (у тому числі оператор системи розподілу), розробники проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання подають до оператора системи розподілу, інших заінтересованих сторін (суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права) запити про отримання інформації та/або документів, необхідних для розроблення такої проектної документації (у тому числі інформації та/або документів про наявні та запроектовані інженерні та транспортні мережі), виключно через електронний кабінет або іншу інформаційну систему, інтегровану з електронною системою.

2. Оператор системи розподілу, інші заінтересовані сторони (суб'єкти природних монополій, юридичні особи публічного права) надають запитувану інформацію та/або документи, необхідні для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання (у тому числі інформацію та документи про існуючі та запроектовані інженерні та транспортні мережі), виключно через електронний кабінет або іншу інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, протягом 10 робочих днів з дня отримання відповідного запиту.

3. Подання для погодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання до оператора системи розподілу, інших заінтересованих сторін (суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права) згідно із статтею 21 Закону України "Про ринок електричної енергії" та погодження ними такої проектної документації здійснюються виключно через електронний кабінет або іншу інформаційну систему, інтегровану з електронною системою.

4. Оператор системи розподілу, інші заінтересовані сторони узгоджують проектну документацію на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектну документацію на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання або надають зауваження до такої проектної документації протягом 10 робочих днів з дня її отримання.

5. Погодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання здійснюється оператором системи розподілу та іншими заінтересованими сторонами незалежно від її погодження оператором системи розподілу та/або іншими заінтересованими сторонами.

6. Зауваження до проектної документації, які надають оператори системи розподілу, інші заінтересовані сторони, мають містити посилання на конкретний пункт або статтю законодавства, нормативних документів технічного характеру, що є обов'язковими для виконання відповідно до закону, із зазначенням порушених норм та рекомендацією щодо усунення таких порушень.

7. У разі отримання від оператора системи розподілу та/або інших заінтересованих сторін зауважень до проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання розробник такої проектної документації здійснює її коригування з урахуванням наданих зауважень та подає відкореговану проектну документацію на повторне погодження.

Повторне погодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання, що підлягає експертизі, здійснюється за бажанням замовника такої проектної документації. У такому разі при здійсненні експертизи проектної документації перевіряється факт врахування зауважень оператора системи розподілу та/або інших заінтересованих осіб.

Повторне погодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання здійснюється протягом п'яти робочих днів з дня її повторного подання.

8. Розробник проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання та експертна організація, що здійснює експертизу такої проектної документації, несуть відповідальність за повноту врахування зауважень, наданих оператором системи розподілу та/або іншими заінтересованими сторонами.

9. У разі непогодження оператором системи розподілу, іншою заінтересованою стороною проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання або ненадання зауважень до такої проектної документації у визначений цією статтею строк проектна документація вважається погодженою оператором системи розподілу або іншими заінтересованими сторонами за замовчуванням.

10. Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради самостійно або за зверненням оператора системи розподілу, інших заінтересованих сторін (суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права) формує та затверджує перелік заінтересованих осіб (суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права):

до яких на території відповідної територіальної громади подаються запити про отримання інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання;

з якими на території відповідної територіальної громади узгоджується проектна документація на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектна документація на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання згідно із статтею 21 Закону України "Про ринок електричної енергії".

Зазначений перелік надається виконавчим органом сільської, селищної, міської ради технічному адміністратору електронної системи протягом п'яти робочих днів з дня його затвердження для підключення заінтересованих сторін до електронної системи у сфері будівництва.

11. Підставою для відмови виконавчим органом сільської, селищної, міської ради у включенні до переліку заінтересованих сторін, визначеного частиною десятою цієї статті, є відсутність у заінтересованої сторони статусу суб'єкта природних монополій або юридичної особи публічного права.

12. Вимога погодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання із заінтересованими сторонами (суб'єктами природних монополій, юридичними особами публічного права), що не включені до переліку,

визначеного частиною десятою цієї частини, та не підключилися до електронного кабінету, не допускається.

13. За несвоєчасне надання або ненадання запитуваної інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання, несвоєчасне погодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання оператор системи розподілу, інші заінтересовані особи (суб'єкти природних монополій, юридичні особи публічного права) несуть відповідальність, визначену законом.

14. Оператор системи розподілу та заінтересовані особи несуть відповідальність за збитки, завдані внаслідок погодження проектної документації за замовчуванням відповідно до частини дев'ятої цієї статті.

15. Положення цієї статті не поширюються на:

узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання з власниками (користувачами) суміжних земельних ділянок;

отримання інформації та/або документів, необхідних для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання, які містять відомості, що становлять державну таємницю;

узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання, що містять відомості, що становлять державну таємницю;

узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання із заінтересованими сторонами, які не належать до оператора системи розподілу, суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права.

Узгодження проектної документації з особами, визначеними цією частиною, здійснюється відповідно до законодавства.

{Закон доповнено статтею 31¹ згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Стаття 32. Класи наслідків (відповідальності) будівель і споруд

1. Клас наслідків (відповідальності) будівель і споруд (далі - клас наслідків) - це характеристика рівня можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які постійно або періодично перебуватимуть на об'єкті або які знаходитимуться зовні такого об'єкта, матеріальних збитків чи соціальних втрат, пов'язаних із припиненням експлуатації або з втратою цілісності об'єкта.

2. Клас наслідків визначається відповідно до вимог будівельних норм і правил, затверджених згідно із законодавством.

{Частина друга статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

3. Клас наслідків визначається для кожного об'єкта - будинку, будівлі, споруди будь-якого призначення, їхніх частин, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, у тому числі тих, що належать до складу комплексу (будови).

4. До складу комплексу (будови) можуть належати об'єкти, будівництво яких здійснюється за єдиною проектно-кошторисною документацією.

5. Усі об'єкти поділяються за такими класами наслідків (відповідальності):

незначні наслідки - СС1;

середні наслідки - СС2;

значні наслідки - СС3.

До незначних наслідків (СС1) не можуть бути віднесені об'єкти:

характеристики можливих наслідків від відмови (стану об'єкта, при якому неможливо використовувати його або складову частину за функціональним призначенням) яких перевищують:

рівень можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які постійно перебуватимуть на об'єкті, - 50 осіб;

рівень можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які періодично перебуватимуть на об'єкті, - 100 осіб;

рівень матеріальних збитків чи соціальних втрат, пов'язаних із припиненням експлуатації або з втратою цілісності об'єкта, - 2500 мінімальних заробітних плат (до розрахунку збитків не включаються збитки замовників будівництва, які будують об'єкти без залучення коштів державного або місцевого бюджетів, кредитних коштів, наданих під державні гарантії, коштів державних та комунальних підприємств, бюджетних установ);

{Абзац дев'ятий частини п'ятої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2517-VIII від 04.09.2018}

пам'ятки культурної спадщини національного та місцевого значення, визначені відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини";

нове будівництво яких здійснюється в охоронній зоні пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення (розміри охоронної зони визначаються відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини");

{Абзац одинадцятий частини п'ятої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

об'єкти підвищеної небезпеки 1 і 2 класів, ідентифіковані відповідно до Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки";

{Абзац дванадцятий частини п'ятої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1686-IX від 15.07.2021}

житлові будинки понад чотири поверхи;

об'єкти, які підлягають оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" (крім об'єктів, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, за умови позитивного висновку уповноваженого органу з оцінки впливу на довкілля).

{Абзац чотирнадцятий частини п'ятої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2517-VIII від 04.09.2018}

До значних наслідків (СС3) відносяться такі об'єкти:

пам'ятки культурної спадщини, визначені відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини";

об'єкти підвищеної небезпеки 1 і 2 класів, ідентифіковані відповідно до Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки";

{Абзац сімнадцятий частини п'ятої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1686-IX від 15.07.2021}

житлові, громадські або багатофункціональні будівлі заввишки понад 100 метрів та/або з рівнем можливої небезпеки для здоров'я і життя людей понад 400 осіб, які постійно перебувають на об'єкті.

6. Віднесення об'єкта до певного класу наслідків (відповідальності) здійснюється проектною організацією за погодженням із замовником будівництва.

Об'єкту присвоюється найвищий клас наслідків (відповідальності) за одним із критеріїв, встановлених частиною п'ятою цієї статті.

7. Правильність визначення класу наслідків (відповідальності) перевіряється під час проведення експертизи проектів, якщо здійснення такої експертизи є обов'язковим відповідно до закону.

8. Під час здійснення державного архітектурно-будівельного контролю на об'єктах самочинного будівництва клас наслідків таких об'єктів визначається самостійно відповідними органами державного архітектурно-будівельного контролю або із залученням експертної організації чи експерта, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

{Стаття 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017 з урахуванням змін, внесених Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

Стаття 33. Здійснення комплексної забудови території

1. Комплексна забудова території здійснюється з метою забезпечення реалізації громадських інтересів і спрямовується на попереднє проведення інженерної підготовки, спорудження зовнішніх інженерно-транспортних мереж, об'єктів соціальної сфери, житлових будинків, інших об'єктів будівництва, а також на благоустрій території. Комплексна забудова території може здійснюватися шляхом комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду одним або кількома інвесторами.

2. Рішення про організацію комплексної забудови території у визначених межах та рішення про розміщення об'єктів будівництва на території населених пунктів та за їх межами під час комплексної забудови території приймає виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, районна державна адміністрація відповідно до їх повноважень у порядку, передбаченому цим Законом.

{Абзац перший частини другої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Рішення про розроблення детального плану певної території одночасно є рішенням про комплексну забудову цієї території.

3. Функції замовника будівництва у випадках, визначених законом, виконавчі органи відповідної сільської, селищної, міської ради, місцеві державні адміністрації виконують безпосередньо або можуть доручити вчинення дій, спрямованих на виконання функцій замовника, на підставі та у межах, встановлених договором доручення, комунальній організації відповідного напрямку діяльності, а в містах Києві та Севастополі - також відповідній районній державній адміністрації. У разі надання такого договору доручення на вчинення дій, спрямованих на виконання функцій замовника, після завершення будівництва об'єкти та земельні ділянки, на яких розміщені такі об'єкти будівництва, залишаються у комунальній власності відповідної територіальної громади.

{Абзац перший частини третьої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 3599-IX від 23.02.2024}

Функції замовника комплексної забудови території може виконувати власник (користувач) відповідної земельної ділянки в межах такої земельної ділянки, переданої (наданої) йому в установленому законом порядку.

Функції замовника будівництва в рамках здійснення державно-приватного партнерства, у тому числі реалізації проєктів, що здійснюються на умовах концесії, може виконувати приватний партнер, концесіонер відповідно до умов договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, або концесійного договору та договору про делегування функцій "замовника будівництва".

{Частина третю статті 33 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019}

Особи, визначені цією частиною, можуть виконувати функції замовника за умови дотримання вимог, визначених пунктом 4 частини першої статті 1 цього Закону, з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про концесію".

{Частина третю статті 33 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

4. Розміщення об'єктів будівництва на території населених пунктів та за їх межами під час комплексної забудови території здійснюється виконавчим органом сільської, селищної, міської ради, районною державною адміністрацією відповідно до їх повноважень шляхом надання містобудівних умов та обмежень або видачі будівельного паспорта відповідно до містобудівної документації у порядку, передбаченому цим Законом і Законом України "Про адміністративну процедуру".

{Частина четверта статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 4017-IX від 10.10.2024}

5. Регулювання земельних відносин під час комплексної забудови території здійснюється відповідно до земельного законодавства.

Стаття 34. Право на виконання будівельних робіт

1. Замовник має право виконувати будівельні роботи після:

1) подання замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт відповідному органу державного архітектурно-будівельного контролю - щодо об'єктів будівництва, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), та щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта та які не потребують отримання дозволу на виконання будівельних робіт згідно з переліком об'єктів будівництва, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Форма повідомлення про початок виконання будівельних робіт та порядок його подання визначаються Кабінетом Міністрів України;

{Пункт 1 частини першої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4220-VI від 22.12.2011, № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Законів № 320-VIII від 09.04.2015, № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Пункт 2 частини першої статті 34 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

3) видачі замовнику органом державного архітектурно-будівельного контролю дозволу на виконання будівельних робіт - щодо об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками або підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля".

{Пункт 3 частини першої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1817-VIII від 17.01.2017, № 2059-VIII від 23.05.2017}

2. Зазначені у частині першій цієї статті документи, що надають право на виконання будівельних робіт, є чинними до завершення будівництва.

Перелік будівельних робіт, які не потребують документів, що дають право на їх виконання, та після закінчення яких об'єкт не підлягає прийняттю в експлуатацію, затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Частина другу статті 34 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина третю статті 34 виключено на підставі Закону № 199-IX від 17.10.2019}

4. Реконструкція, реставрація або капітальний ремонт об'єктів будівництва без зміни зовнішніх геометричних розмірів їхніх фундаментів у плані, реконструкція або капітальний ремонт автомобільних доріг, залізничних колій, ліній електропередачі, зв'язку, трубопроводів, інших лінійних комунікацій у межах земель їх розміщення, а також комплексна реконструкція кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду і нове будівництво об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури відповідно до містобудівної документації на замовлення органів державної влади чи органів місцевого самоврядування на відповідних землях державної чи комунальної власності можуть здійснюватися за відсутності документа, що засвідчує право власності чи користування земельною ділянкою.

Влаштування засобів безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до будинків, будівель, споруд будь-якого призначення, їх комплексів та частин, об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури може здійснюватися без документів, що дають право на виконання будівельних робіт, та за відсутності документа, що засвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, з дотриманням вимог законодавства, будівельних норм та правил. Порядок влаштування засобів безперешкодного доступу до об'єктів або їх розумного пристосування встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Частина четверту статті 34 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 473-IX від 16.01.2020}

Будівництво кабельних ліній електропередачі напругою до 150 кВ включно, що здійснюється оператором системи передачі та/або операторами систем розподілу та/або третіми особами на підставі відповідного договору з оператором системи передачі та/або операторами систем розподілу на землях державної або комунальної власності, може здійснюватися за відсутності документа, що засвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, за умови отримання дозволу (дозволу розпорядника земель державної або комунальної власності для використання цих земель на період виконання будівельно-монтажних робіт).

{Частина четверту статті 34 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2956-IX від 24.02.2023}

У разі якщо у 45-денний строк з дня реєстрації клопотання про надання дозволу на використання земель державної або комунальної власності в період виконання будівельно-монтажних робіт відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування не надав такого дозволу або вмотивовану відмову в його наданні, особа, яка подала клопотання, з наступного дня після закінчення зазначеного строку має право проводити будівельно-монтажні роботи без надання такого дозволу, про що письмово повідомляє відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування.

{Частина четверту статті 34 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2956-IX від 24.02.2023}

{Частина четверта статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4052-VI від 17.11.2011, № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

5. Контроль за виконанням підготовчих та будівельних робіт здійснюється органами державного архітектурно-будівельного контролю.

{Частина п'ята статті 34 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

6. Інформація про документ, що дає право на виконання будівельних робіт, а також відомості про клас наслідків (відповідальності) об'єкта, ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта), замовника та підрядників розміщуються на відповідному стенді, який встановлюється на будівельному майданчику в доступному для огляду місці (крім індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, прибудов до них).

{Статтю 34 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

7. Виконання будівельних робіт без відповідного документа, передбаченого цією статтею, вважається самочинним будівництвом і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

{Статтю 34 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

Стаття 35. Повідомлення про початок виконання підготовчих робіт

{Назва статті 35 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

1. Після набуття права на земельну ділянку та відповідно до її цільового призначення замовник може виконувати підготовчі роботи, визначені будівельними нормами і правилами, з повідомленням органу державного архітектурно-будівельного контролю. Форма повідомлення про початок виконання підготовчих робіт, порядок його подання, форма повідомлення про зміну даних у поданому повідомленні визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Частина перша статті 35 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

2. Виконання підготовчих робіт може здійснюватися на підставі повідомлення про початок виконання будівельних робіт чи дозволу на виконання будівельних робіт.

Виконання підготовчих робіт без подання повідомлення про початок виконання підготовчих робіт, повідомлення про початок виконання будівельних робіт або отримання дозволу на виконання будівельних робіт забороняється.

{Частина друга статті 35 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

3. Повідомлення про початок виконання підготовчих робіт не дає права на виконання будівельних робіт.

{Частина третя статті 35 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

4. У разі самостійного виявлення помилки (описки, друкарської, граматичної, арифметичної помилки) у поданому повідомленні про початок виконання підготовчих робіт замовник має право протягом трьох робочих днів із дня подання такого повідомлення подати виправлені (достовірні) дані щодо інформації, яка потребує змін.

{Частина четверта статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

5. У разі якщо право на будівництво об'єкта передано іншому замовнику або змінено осіб, відповідальних за проведення авторського і технічного нагляду, або змінено інші відомості про початок виконання підготовчих робіт, які містяться в Реєстрі будівельної діяльності, замовник протягом трьох робочих днів повідомляє про такі зміни відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю.

{Абзац перший частини п'ятої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Продовження виконання підготовчих робіт без такого повідомлення забороняється.

{Частина п'ята статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 320-VIII від 09.04.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина шосту статті 35 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина сьому статті 35 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина восьму статті 35 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

9. Право на початок виконання підготовчих робіт, набуте на підставі поданого повідомлення, може бути припинено відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю у разі:

- 1) подання замовником заяви про припинення права, набутого на підставі повідомлення про початок виконання підготовчих робіт;
- 2) отримання відомостей про ліквідацію юридичної особи, що є замовником;
- 3) на підставі судового рішення, що набрало законної сили.

{Частина дев'ята статті 35 в редакції Законів № 320-VIII від 09.04.2015, № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

10. Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту і достовірність даних, зазначених у поданому ним повідомленні про початок виконання підготовчих робіт, та виконання підготовчих робіт з порушенням вимог, визначених у цій статті.

{Частина десята статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

11. Повідомлення про початок виконання підготовчих робіт, зміну даних у поданому повідомленні, зміну даних у відомостях про початок виконання підготовчих робіт, які містяться у Реєстрі будівельної діяльності, припинення права на початок виконання підготовчих робіт не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного повідомлення у паперовій формі або настання обставин, визначених частиною дев'ятою цієї статті, вносяться органами державного архітектурно-будівельного контролю до Реєстру будівельної діяльності з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі та оприлюднюються на порталі електронної системи.

Повідомлення про початок виконання підготовчих робіт, зміну даних у поданому повідомленні, зміну даних у відомостях про початок виконання підготовчих робіт, які містяться в Реєстрі будівельної діяльності, припинення права на початок виконання підготовчих робіт, які подані в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, включаються до Реєстру будівельної діяльності автоматично в режимі реального часу з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі та оприлюднюються на порталі електронної системи.

У повідомленні про початок виконання підготовчих робіт та у Реєстрі будівельної діяльності зазначається, зокрема, така інформація:

кадастровий номер земельної ділянки (для земельних ділянок, право власності чи користування на які виникло до 2004 року, - за наявності) або відмітка про випадок, визначений частиною четвертою статті 34 цього Закону та/або частиною першою статті 12¹ Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи";

{Абзац четвертий частини одинадцятої статті 35 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) (для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) до подання повідомлення).

Право на виконання підготовчих робіт вважається припиненим з дати внесення/включення відомостей про припинення такого права до Реєстру будівельної діяльності.

{Статтю 35 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 36. Повідомлення про початок виконання будівельних робіт

{Назва статті 36 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

1. Право на виконання підготовчих робіт (якщо вони не були виконані раніше згідно з повідомленням про початок виконання підготовчих робіт) і будівельних робіт на об'єктах, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), об'єктах, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта, надається замовнику та

генеральному підряднику чи підряднику (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) після подання повідомлення про початок виконання будівельних робіт.

У разі якщо у складі об'єкта будівництва є майбутні об'єкти нерухомості, у повідомленні про початок виконання будівельних робіт зазначається реєстраційний номер проектної документації на будівництво в Реєстрі будівельної діяльності, крім об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта.

{Частина першу статті 36 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

{Частина перша статті 36 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

2. Виконувати будівельні роботи без подання повідомлення про початок виконання будівельних робіт забороняється.

Отримання замовником інших документів дозвільного характеру для виконання будівельних робіт, крім направлення повідомлення про початок виконання будівельних робіт до відповідного органу державного архітектурно-будівельного контролю відповідно до частини першої цієї статті, не вимагається.

{Частина друга статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

3. Форма повідомлення про початок виконання будівельних робіт, порядок його подання, форма повідомлення про зміну даних у поданому повідомленні визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 320-VIII від 09.04.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина четверту статті 36 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина п'яту статті 36 виключено на підставі Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

6. У разі якщо право на будівництво об'єкта передано іншому замовнику або змінено осіб, відповідальних за здійснення авторського і технічного нагляду, або змінено інші відомості про початок виконання будівельних робіт, які містяться в Реєстрі будівельної діяльності, а також у разі коригування проектної документації на виконання будівельних робіт в установленому законодавством порядку замовник протягом трьох робочих днів повідомляє про такі зміни відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю.

У повідомленні про коригування проектної документації зазначаються:

реєстраційний номер змін до проектної документації в Реєстрі будівельної діяльності;

реєстраційний номер згоди власників спеціального майнового права та осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, - у випадках, визначених частиною дев'ятою статті 31 цього Закону.

Якщо коригування проектної документації може вплинути на визначення адреси об'єкта нового будівництва (зміна місця розташування об'єкта, головного входу тощо), у повідомленні про коригування проектної документації зазначається необхідність коригування (зміни, присвоєння, скасування) адреси.

{Абзац п'ятий частини шостої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Якщо у результаті коригування проектної документації на будівництво збільшується/зменшується кількість майбутніх об'єктів нерухомості у складі подільного об'єкта незавершеного будівництва (відповідної черги будівництва/пускового комплексу) та/або змінюються черги будівництва/пускові комплекси об'єкта будівництва, та/або змінюються технічні характеристики об'єкта будівництва/майбутнього об'єкта нерухомості, що зумовлює зміну

відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та/або впливає на гарантійну частку будівництва об'єкта нерухомого майна (далі - гарантійна частка), у складі повідомлення про коригування проектної документації на будівництво обов'язково повинна міститися заява про:

- 1) державну реєстрацію спеціального майнового права та/або припинення спеціального майнового права на майбутні об'єкти нерухомості;
- 2) зміну технічних характеристик об'єкта будівництва та/або майбутнього об'єкта нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;
- 3) зміну гарантійної частки, визначеної відповідно до Закону України "Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому".

У разі якщо власником спеціального майнового права на майбутні об'єкти нерухомості, які включаються/виключаються до/з гарантійної частки, є девелопер будівництва, заява, визначена абзацом шостим цієї частини, підписується замовником будівництва та девелопером будівництва.

Дотримання вимог закону щодо розміру гарантійної частки у зв'язку з коригуванням проектної документації на будівництво перевіряється автоматично програмними засобами електронної системи. Відсутність у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно відомостей про речові права на майбутні об'єкти нерухомості, включені до гарантійної частки, та обтяження речових прав перевіряються автоматично шляхом взаємодії програмних засобів електронної системи та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. У разі невідповідності цим вимогам програмні засоби електронної системи не дозволяють подання повідомлення про коригування проектної документації на будівництво.

У день внесення до Реєстру будівельної діяльності інформації про коригування проектної документації на будівництво на підставі повідомлення про коригування проектної документації на будівництво програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення:

до органу з присвоєння адреси - повідомлення про необхідність зміни, присвоєння або скасування адреси об'єкта нового будівництва;

{Абзац тринадцятий частини шостої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно - інформації, визначеної абзацами шостим - дев'ятим цієї частини, для автоматичної державної реєстрації спеціального майнового права та обтяження гарантійної частки на відповідні майбутні об'єкти нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

{Частина шоста статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Законів № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019, № 2518-IX від 15.08.2022}

7. Право на початок виконання будівельних робіт, набуто на підставі поданого повідомлення, може бути припинено відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю у разі:

- 1) подання замовником заяви про припинення права, набутого на підставі повідомлення про початок виконання будівельних робіт;
- 2) отримання відомостей про ліквідацію юридичної особи, що є замовником;
- 3) на підставі судового рішення, що набрало законної сили.

{Частина сьома статті 36 в редакції Законів № 320-VIII від 09.04.2015, № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

8. Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту та достовірність даних, зазначених у поданому ним повідомленні про початок виконання будівельних робіт, та за виконання будівельних робіт без повідомлення.

{Частина восьма статті 36 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

9. Повідомлення про початок виконання будівельних робіт, зміну даних у поданому повідомленні, зміну даних про початок виконання будівельних робіт, які містяться у Реєстрі будівельної діяльності, відомості про припинення права на початок виконання будівельних робіт не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного повідомлення в паперовій формі або настання обставин, визначених частиною сьомою цієї статті, вносяться органами державного архітектурно-будівельного контролю до Реєстру будівельної діяльності з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі та оприлюднюються на порталі електронної системи.

Повідомлення про початок виконання будівельних робіт, зміну даних у поданому повідомленні, зміну даних про початок виконання будівельних робіт, які містяться в Реєстрі будівельної діяльності, відомості про припинення права на початок виконання будівельних робіт, які подані в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, включаються до Реєстру будівельної діяльності автоматично з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі та оприлюднюються на порталі електронної системи.

У повідомленні про початок виконання будівельних робіт та у Реєстрі будівельної діяльності зазначається, зокрема, така інформація:

1) кадастровий номер земельної ділянки (для земельних ділянок, право власності чи користування на які виникло до 2004 року, - за наявності) або відмітка про випадок, визначений частиною четвертою статті 34 цього Закону та/або частиною першою статті 12⁻¹ Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи";

{Абзац четвертий частини дев'ятої статті 36 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

2) реєстраційний номер містобудівних умов та обмежень або будівельного паспорта, технічних умов у Реєстрі будівельної діяльності;

{Щодо застосування пункту 2 частини дев'ятої статті 36 див. пункт 8 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

3) реєстраційний номер звіту про результати експертизи проектної документації на будівництво об'єкта (у разі її проведення) у Реєстрі будівельної діяльності;

4) реєстраційний номер енергетичного сертифіката у Реєстрі будівельної діяльності (у разі проведення енергетичної сертифікації);

5) ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) (у повідомленні про початок виконання будівельних робіт зазначається для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) до подання повідомлення);

6) реєстраційний номер проектної документації в Реєстрі будівельної діяльності - у разі якщо будівництво об'єкта здійснюється на підставі проектної документації на будівництво;

{Частину дев'яту статті 36 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

7) відомості про те, що об'єкт будівництва є подільним або неподільним об'єктом незавершеного будівництва;

{Частину дев'яту статті 36 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

8) відомості про черги будівництва/пускові комплекси.

{Частину дев'яту статті 36 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

У день включення до Реєстру будівельної діяльності інформації про початок виконання будівельних робіт програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення до

органу з присвоєння адреси повідомлення про необхідність присвоєння адреси об'єкту нового будівництва.

Право на виконання будівельних робіт вважається припиненим з дати внесення/включення відомостей про припинення такого права до Реєстру будівельної діяльності.

{Статтю 36 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

10. У складі повідомлення про початок виконання будівельних робіт може також міститися заява про державну реєстрацію в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (із зазначенням кадастрового номера земельної ділянки, на якій споруджується об'єкт будівництва; реєстраційного номера об'єкта нерухомого майна - земельної ділянки, на якій споруджується об'єкт будівництва, у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно; номер запису про державну реєстрацію права власності/права користування замовника на земельну ділянку в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно):

спеціального майнового права на об'єкт будівництва;

спеціального майнового права на всі майбутні об'єкти нерухомості у складі подільного об'єкта незавершеного будівництва та обтяження гарантійної частки - у разі державної реєстрації спеціального майнового права на подільний об'єкт незавершеного будівництва. Правильність визначення розміру гарантійної частки перевіряється автоматично програмними засобами електронної системи.

У разі якщо державна реєстрація спеціального майнового права на майбутні об'єкти нерухомості здійснюватиметься за девелопером будівництва, заява про державну реєстрацію в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, визначена абзацом першим цієї частини, підписується замовником будівництва та девелопером будівництва.

У день включення до Реєстру будівельної діяльності інформації про початок виконання будівельних робіт програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення до Державного реєстру прав на нерухоме майно інформації, визначеної абзацами першим - третім цієї частини, для автоматичної реєстрації спеціального майнового права та обтяження гарантійної частки (за наявності) на відповідні об'єкти будівництва, майбутні об'єкти нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

{Статтю 36 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Стаття 37. Дозвіл на виконання будівельних робіт

1. Право на виконання підготовчих робіт (якщо вони не були виконані раніше згідно з повідомленням про початок виконання підготовчих робіт) і будівельних робіт на об'єктах будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками або підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", підключення об'єкта будівництва до інженерних мереж та споруд надається замовнику та генеральному підряднику чи підряднику (якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) після отримання дозволу на виконання будівельних робіт.

{Частина перша статті 37 в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017 з урахуванням змін, внесених Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

2. Дозвіл на виконання будівельних робіт видається органами державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви.

За наявності дозволу на виконання будівельних робіт отримання замовником та генеральним підрядником чи підрядником (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) інших документів дозвільного характеру для виконання будівельних робіт та видалення зелених насаджень у межах будівельного майданчика не вимагається.

3. Для отримання дозволу подається заява, до якої додаються:

1) копія документа, що посвідчує право власності чи право користування земельною ділянкою, або копія договору суперфіцію;

2) копія розпорядчого документа щодо комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду - у разі здійснення комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду на замовлення органів державної влади чи органів місцевого самоврядування на відповідних землях державної чи комунальної власності (замість копії документа, що посвідчує право власності чи право користування земельною ділянкою);

3) копія документа, що посвідчує право власності на будівлю чи споруду, або рішення співвласників багатоквартирного будинку про виконання будівельних робіт з реконструкції, реставрації, капітального ремонту, прийняте відповідно до Закону України "Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку";

4) документ, що підтверджує управління багатоквартирним будинком об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку або управителем багатоквартирного будинку, або житлово-будівельним (житловим) кооперативом, - у разі виконання будівельних робіт з реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку або управителем багатоквартирного будинку, або житлово-будівельним (житловим) кооперативом;

5) копії документів про призначення осіб, відповідальних за виконання будівельних робіт, та осіб, які здійснюють авторський і технічний нагляд;

6) інформація про інженера-консультанта (у разі його залучення);

7) інформація про ліцензію, що надає право на виконання будівельних робіт, та кваліфікаційні сертифікати;

8) результати оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України "Про оцінку впливу на довкілля".

Копія документа, що посвідчує право власності чи право користування земельною ділянкою, копія договору суперфіцію або копія документа, що посвідчує право власності на будівлю чи споруду, не подається, якщо державна реєстрація такого права здійснювалася у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. У такому разі інформація про документ, що посвідчує відповідне речове право, зазначається у заяві про видачу дозволу на виконання будівельних робіт.

Видача дозволу на виконання будівельних робіт здійснюється з використанням Реєстру будівельної діяльності. У заяві про видачу дозволу на виконання будівельних робіт та у Реєстрі будівельної діяльності зазначається, зокрема, така інформація:

кадастровий номер земельної ділянки (для земельних ділянок, право власності чи право користування на які виникло до 2004 року - за наявності) або відмітка про випадок, визначений частиною четвертою статті 34 цього Закону та/або частиною першою статті 12¹ Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи";

реєстраційний номер містобудівних умов та обмежень у Реєстрі будівельної діяльності;

реєстраційний номер технічних умов у Реєстрі будівельної діяльності;

реєстраційний номер звіту про результати експертизи проектної документації на будівництво у Реєстрі будівельної діяльності;

реєстраційний номер енергетичного сертифіката у Реєстрі будівельної діяльності;

ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) (у заяві про видачу дозволу зазначається для об'єктів, яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) до подання заяви);

відомості про складові частини об'єкта (квартири, вбудовані, прибудовані чи вбудовано-прибудовані житлові та нежитлові приміщення у будівлі, споруді, гаражні бокси, машиномісця, інші

житлові та нежитлові приміщення, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна);

реєстраційний номер проектної документації у Реєстрі будівельної діяльності;

відомості про те, що об'єкт будівництва є подільним або неподільним об'єктом незавершеного будівництва;

відомості про черги будівництва/пускові комплекси.

У складі заяви про видачу дозволу на виконання будівельних робіт може також міститися заява про державну реєстрацію в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (із зазначенням кадастрового номера земельної ділянки, на якій споруджується об'єкт будівництва; реєстраційного номера об'єкта нерухомого майна - земельної ділянки, на якій споруджується об'єкт будівництва, у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно; номер запису про державну реєстрацію права власності/права користування замовника на земельну ділянку в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно):

спеціального майнового права на об'єкт будівництва;

спеціального майнового права на всі майбутні об'єкти нерухомості у складі подільного об'єкта незавершеного будівництва та обтяження гарантійної частки - у разі державної реєстрації спеціального майнового права на подільний об'єкт незавершеного будівництва. Правильність визначення розміру гарантійної частки перевіряється автоматично програмними засобами електронної системи.

У разі якщо державна реєстрація спеціального майнового права на майбутні об'єкти нерухомості здійснюватиметься за девелопером будівництва, заява про державну реєстрацію в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, визначена абзацом двадцять третім цієї частини, підписується замовником будівництва та девелопером будівництва.

У день виготовлення з використанням Реєстру будівельної діяльності дозволу на виконання будівельних робіт програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення:

до органу з присвоєння адреси - повідомлення про необхідність присвоєння адреси об'єкту нового будівництва;

до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно - інформації, визначеної абзацами двадцять третім - двадцять п'ятим цієї частини, для автоматичної реєстрації спеціального майнового права та обтяження гарантійної частки на відповідні об'єкти будівництва, майбутні об'єкти нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

{Частина третя статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 320-VIII від 09.04.2015; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2059-VIII від 23.05.2017, № 199-IX від 17.10.2019, № 1423-IX від 28.04.2021; в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

4. {Абзац перший частини четвертої статті 37 виключено на підставі Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Підставою для відмови у видачі дозволу на виконання будівельних робіт є:

1) неподання відомостей або документів, необхідних для прийняття рішення про видачу такого дозволу;

{Абзац третій частини четвертої статті 37 в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

2) невідповідність поданих документів вимогам законодавства;

3) виявлення недостовірних відомостей у поданих документах;

4) результати оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України "Про оцінку впливу на довкілля";

{Частина четверту статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

5) подання заяви про видачу дозволу на виконання будівельних робіт особою, яка не є замовником згідно з пунктом 4 частини першої статті 1 цього Закону, або уповноваженою ним особою;

{Частина четверту статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

6) наявність у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно обтяжень, пов'язаних з будівництвом (арешт, пов'язаний з користуванням відповідним об'єктом, заборона проведення будівельних робіт, обмеження користування земельною ділянкою тощо).

{Частина четверту статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Рішення про видачу дозволу (адміністративного акта) на виконання будівельних робіт або про припинення його дії може бути розглянуто у порядку нагляду центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду (без права видачі дозволу), або оскаржено до адміністративного суду.

{Абзац частини четвертої статті 37 в редакції Законів № 320-VIII від 09.04.2015, № 4017-IX від 10.10.2024}

5. У разі якщо в установленій цією статтею строк органом державного архітектурно-будівельного контролю не видано дозвіл на виконання будівельних робіт або відмову в його видачі, замовник звертається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, для вжиття протягом десяти робочих днів заходів, пов'язаних з видачею зазначеного дозволу або відмовою в його видачі. У разі якщо протягом зазначеного строку не буде видано дозвіл на виконання будівельних робіт або відмову в його видачі, право на виконання будівельних робіт виникає на десятий робочий день з дня реєстрації письмового звернення, направленого рекомендованим листом або через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, а дозвіл вважається виданим.

{Частина п'ята статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законами № 320-VIII від 09.04.2015, № 199-IX від 17.10.2019}

6. Дія дозволу на виконання будівельних робіт може бути припинена органом державного архітектурно-будівельного контролю у разі:

{Абзац перший частини шостої статті 37 в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

1) подання замовником заяви про припинення дії дозволу на виконання будівельних робіт;

{Абзац другий частини шостої статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

2) наявності відомостей про ліквідацію юридичної особи, що є замовником;

3) на підставі судового рішення, що набрало законної сили, про скасування містобудівних умов та обмежень та/або припинення права на виконання будівельних робіт.

Відомості про припинення дії дозволу на виконання будівельних робіт з підстав, визначених пунктами 1 та 2 цієї частини, включаються до Реєстру будівельної діяльності автоматично з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі та оприлюднюються на порталі електронної системи.

{Щодо застосування абзацу п'ятого частини шостої статті 37 див. пункт 6 розділу II}

{Абзац п'ятий частини шостої статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Дія дозволу на виконання будівельних робіт вважається припиненою з дати внесення відомостей про припинення дії такого дозволу до Реєстру будівельної діяльності.

{Щодо застосування абзацу шостої частини шостої статті 37 див. пункт 6 розділу II}

{Абзац шостий частини шостої статті 37 в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

{Частина шоста статті 37 в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015; в редакції Законів № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

7. У разі якщо право на будівництво об'єкта передано іншому замовникові або змінено генерального підрядника чи підрядника (якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників), а також у разі коригування проектної документації замовник протягом трьох робочих днів повідомляє про такі зміни відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю з поданням засвідчених у встановленому порядку копій документів, що підтверджують зазначені зміни. У разі якщо коригування проектної документації може вплинути на визначення адреси об'єкта нового будівництва (зміна місця розташування об'єкта, головного входу, зміна кількості об'єктів тощо), у повідомленні зазначається про необхідність коригування (зміни, присвоєння, скасування) адреси. Продовження виконання будівельних робіт без такого повідомлення забороняється.

{Абзац перший частини сьомої статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законами № 199-IX від 17.10.2019, № 4017-IX від 10.10.2024}

У повідомленні про коригування проектної документації зазначаються:

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

1) реєстраційний номер проектної документації на будівництво із змінами в Реєстрі будівельної діяльності;

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

2) реєстраційний номер згоди власників спеціального майнового права та осіб, які сплатили частково ціну майбутнього об'єкта нерухомості та на користь яких встановлено обтяження речових прав на такий об'єкт, - у випадках, визначених частиною дев'ятою статті 31 цього Закону.

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Якщо у результаті коригування проектної документації на будівництво збільшується/зменшується кількість майбутніх об'єктів нерухомості у складі подільного об'єкта незавершеного будівництва (відповідної черги будівництва/пускового комплексу) та/або змінюються черги будівництва/пускові комплекси об'єкта будівництва, та/або змінюються технічні характеристики об'єкта будівництва/майбутнього об'єкта нерухомості, що зумовлює зміну відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та/або впливає на гарантійну частку, у складі повідомлення про коригування проектної документації на будівництво обов'язково повинна міститися заява про:

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

1) державну реєстрацію спеціального майнового права та/або припинення спеціального майнового права на майбутні об'єкти нерухомості;

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

2) зміну технічних характеристик об'єкта будівництва та/або майбутнього об'єкта нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

3) зміну гарантійної частки, визначеної відповідно до Закону України "Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому".

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

У разі якщо власником спеціального майнового права на майбутні об'єкти нерухомості, які включаються/виключаються до гарантійної частки, є девелопер будівництва, заява, визначена абзацом п'ятим цієї частини, підписується замовником будівництва та девелопером будівництва.

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Дотримання вимог закону щодо розміру гарантійної частки у зв'язку з коригуванням проектної документації на будівництво перевіряється автоматично програмними засобами електронної системи. Відсутність у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно відомостей про речові права на майбутні об'єкти нерухомості, включені до гарантійної частки, та обтяження речових прав перевіряються автоматично шляхом взаємодії програмних засобів електронної системи та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. У разі невідповідності цим вимогам програмні засоби електронної системи не дозволяють подання повідомлення про коригування проектної документації на будівництво.

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

У день внесення до Реєстру будівельної діяльності відомостей про коригування проектної документації на будівництво на підставі повідомлення про коригування проектної документації на будівництво програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно інформації, визначеної абзацами п'ятим - восьмим цієї частини, для автоматичної державної реєстрації спеціального майнового права та обтяження гарантійної частки на відповідні майбутні об'єкти нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Одночасно з направленням до відповідного органу державного архітектурно-будівельного контролю повідомлення, що передбачає необхідність коригування (зміни, присвоєння, скасування) адреси, програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення до органу з присвоєння адреси повідомлення про необхідність коригування адреси об'єкта нового будівництва.

{Частина сьому статті 37 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

У разі зміни осіб, відповідальних за проведення авторського і технічного нагляду, або відповідальних виконавців робіт замовник повідомляє відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю про такі зміни з поданням засвідчених в установленому порядку копій документів, що підтверджують зазначені зміни, протягом трьох днів з дня їх настання.

{Частина сьому статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5496-VI від 20.11.2012, № 5459-VI від 16.10.2012, № 320-VIII від 09.04.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Частина восьму статті 37 виключено на підставі Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

{Частина дев'яту статті 37 виключено на підставі Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Стаття 37¹. Ліцензування господарської діяльності з будівництва об'єктів

1. Господарська діяльність з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними наслідками (СС3), підлягає ліцензуванню за переліком видів робіт, що визначається Кабінетом Міністрів України, відповідно до законів України "Про адміністративну процедуру", "Про ліцензування видів господарської діяльності" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Частина перша статті 37¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

2. Органом ліцензування є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

3. Контроль за дотриманням ліцензійних умов та здійсненням будівельних робіт на об'єктах будівництва здійснюється органом ліцензування.

{Закон доповнено статтею 37¹ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 38. Знесення самочинно збудованих об'єктів

{Назва статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

1. У разі виявлення факту самочинного будівництва об'єкта, перебудова якого з метою усунення істотного відхилення від проекту або усунення порушень законних прав та інтересів інших осіб, істотного порушення будівельних норм є неможливою, посадова особа органу державного архітектурно-будівельного контролю видає особі, яка здійснила (здійснює) таке будівництво, припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил з визначенням строку для добровільного виконання припису.

У разі якщо особа в установлений строк добровільно не виконала вимоги, встановлені у приписі, орган державного архітектурно-будівельного контролю подає позов до адміністративного суду про знесення самочинно збудованого об'єкта та компенсацію витрат, пов'язаних з таким знесенням.

{Абзац другий частини першої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

2. За рішенням суду самочинно збудований об'єкт підлягає знесенню з компенсацією витрат, пов'язаних із знесенням об'єкта, за рахунок особи, яка здійснила (здійснює) таке самочинне будівництво.

{Абзац перший частини другої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5496-VI від 20.11.2012, № 320-VIII від 09.04.2015}

У разі неможливості виконання рішення адміністративного суду особою, яка здійснила таке самочинне будівництво (смерть цієї особи, оголошення її померлою, визнання безвісно відсутньою, ліквідація чи визнання її банкрутом тощо), знесення самочинно збудованого об'єкта здійснюється за рішенням суду за рахунок коштів правонаступника або за рішенням органу місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевого бюджету та в інших випадках, передбачених законодавством.

{Абзац другий частини другої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 320-VIII від 09.04.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Виконання рішення адміністративного суду, що набрало законної сили, щодо знесення самочинно збудованого об'єкта здійснюється відповідно до Закону України "Про виконавче провадження".

{Частину другу статті 38 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 39. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів

1. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), та об'єктів, будівництво яких здійснювалося на підставі будівельного паспорта, здійснюється шляхом реєстрації відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі поданої замовником декларації про готовність об'єкта до експлуатації протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви.

{Абзац перший частини першої статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законами № 320-VIII від 09.04.2015, № 1817-VIII від 17.01.2017}

У разі якщо після реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт відбулася зміна найменування замовника та/або генерального підрядника, та/або генерального проектувальника, та/або підрядника у зв'язку із зміною типу акціонерного товариства або у зв'язку з перетворенням акціонерного товариства в інше господарське товариство, у декларації про готовність об'єкта до експлуатації, яка подається для реєстрації, вказується нове (змінене) найменування зазначених осіб (якщо згідно з формою декларації їх необхідно вказувати) із зазначенням того, що зміна найменування відбулася у зв'язку із зміною типу акціонерного товариства або у зв'язку з перетворенням акціонерного товариства в інше господарське товариство. За наявності такого зазначення в декларації про готовність об'єкта до експлуатації орган державного архітектурно-будівельного контролю не має права повертати таку декларацію з підстави різного найменування зазначених осіб у декларації про початок виконання будівельних робіт і в декларації про готовність об'єкта до експлуатації.

{Частину першу статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1983-VIII від 23.03.2017}

Форма декларації про готовність об'єкта до експлуатації, порядок її подання і реєстрації визначаються Кабінетом Міністрів України.

2. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, здійснюється на підставі акта готовності об'єкта до експлуатації шляхом видачі органами державного архітектурно-будівельного контролю сертифіката у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру".

{Абзац перший частини другої статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1817-VIII від 17.01.2017, № 4017-IX від 10.10.2024}

Перед прийняттям в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта замовник забезпечує проведення контрольного геодезичного знімання такого об'єкта. Контрольне геодезичне знімання здійснюється особами, які в установленому законом порядку включені до Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників або Державного реєстру сертифікованих інженерів-геодезистів. Результати контрольного геодезичного знімання відображаються у формі електронного документа. Вимоги до змісту, структури і технічних характеристик електронного документа визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Частину другу статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Особа, яка здійснила контрольне геодезичне знімання об'єкта, вносить його результати до Реєстру будівельної діяльності з присвоєнням реєстраційного номера в цій системі. Результати контрольного геодезичного знімання та відомості про прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів передаються в порядку електронної інформаційної взаємодії до Державного земельного кадастру та відображаються на його картографічній основі.

{Частину другу статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019 - щодо застосування другого речення див. пункт 8 розділу II Закону}

Порядок електронної інформаційної взаємодії між Державним земельним кадастром та Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва, а також перелік відомостей, обмін

якими здійснюється в порядку такої взаємодії, визначаються Кабінетом Міністрів України в Порядку інформаційної взаємодії між кадастрами та інформаційними системами.

{Частина другу статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

У разі якщо після видачі дозволу на виконання будівельних робіт відбулася зміна найменування замовника та/або генерального підрядника, та/або генерального проектувальника, та/або підрядника у зв'язку із зміною типу акціонерного товариства або у зв'язку з перетворенням акціонерного товариства в інше господарське товариство, в акті готовності об'єкта до експлуатації та в заяві про видачу сертифіката вказується нове (змінене) найменування зазначених осіб (якщо згідно з формою акта та заявою цих осіб їх необхідно вказувати) із зазначенням того, що зміна найменування відбулася у зв'язку із зміною типу акціонерного товариства або у зв'язку з перетворенням акціонерного товариства в інше господарське товариство. За наявності такого зазначення в акті готовності об'єкта до експлуатації та в заяві про видачу сертифіката орган державного архітектурно-будівельного контролю не має права відмовляти у видачі сертифіката з підстави різного найменування зазначених осіб у дозволі на виконання будівельних робіт та в акті готовності об'єкта до експлуатації і в заяві про видачу сертифіката.

{Частина другу статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1983-VIII від 23.03.2017}

Форма акта готовності об'єкта до експлуатації, порядок видачі сертифіката про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, розмір та порядок внесення плати за видачу сертифіката визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Абзац шостий частини другої статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Акт готовності об'єкта до експлуатації підписується замовником, генеральним проектувальником, генеральним підрядником або підрядником (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників), субпідрядниками, страховиком (якщо об'єкт застрахований).

3. Орган державного архітектурно-будівельного контролю у разі необхідності під час розгляду питань, пов'язаних з видачею сертифіката, може звернутися до державних органів з метою отримання відповідних висновків, зокрема, до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, щодо виконання у повному обсязі вимог цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки. Звернення до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та його територіальних органів здійснюється через електронний кабінет електронної системи. Висновок центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, направляється до органу державного архітектурно-будівельного контролю з використанням електронної системи.

{Абзац перший частини третьої статті 39 в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

Неподання таких висновків у визначений органом державного архітектурно-будівельного контролю строк не є підставою для продовження строку видачі сертифіката або відмови в його видачі.

4. Прийняття рішення про реєстрацію (повернення) декларації про готовність об'єкта до експлуатації, яка подана в паперовій формі, видачу (відмову у видачі) сертифіката здійснюється органами державного архітектурно-будівельного контролю протягом десяти робочих днів з дня подання відповідних документів.

Реєстрація декларації про готовність об'єкта до експлуатації, яка подана в електронній формі через електронний кабінет або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, здійснюється автоматично програмними засобами Реєстру будівельної діяльності в режимі реального часу з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі та оприлюдненням цієї інформації на порталі електронної системи.

У декларації про готовність об'єкта до експлуатації, заяві про видачу сертифіката про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, сертифікаті про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта та у Реєстрі будівельної діяльності зазначається, зокрема, така інформація:

1) ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) (у декларації/заяві зазначається для об'єктів, щодо яких проведено технічну інвентаризацію після запровадження електронної системи та яким присвоєно ідентифікатор об'єкта будівництва (закінченого будівництвом об'єкта) до подання декларації/заяви);

2) реєстраційний номер технічного паспорта закінченого будівництвом об'єкта в Реєстрі будівельної діяльності (у разі, якщо проведення технічної інвентаризації є обов'язковим);

{Щодо застосування пункту 2 частини четвертої статті 39 див. пункт 8 розділу II Закону № 199-IX від 17.10.2019}

3) реєстраційний номер результатів контрольного геодезичного знімання в Реєстрі будівельної діяльності (у разі видачі сертифіката);

4) номер черги будівництва/пускового комплексу, який приймається в експлуатацію, - у разі прийняття в експлуатацію черги будівництва/пускового комплексу.

{Частину четверту статті 39 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

{Частина четверта статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

5. Датою прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта є дата реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації або видачі сертифіката.

6. Орган державного архітектурно-будівельного контролю повертає декларацію про готовність об'єкта до експлуатації замовникові, якщо декларація подана чи оформлена з порушенням установлених вимог, з обґрунтуванням причини у строк, передбачений для її реєстрації.

Рішення про реєстрацію або повернення декларації про готовність об'єкта до експлуатації може бути розглянуто у порядку нагляду центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду (без права реєстрації декларації), або оскаржено до адміністративного суду.

{Частину шосту статті 39 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Декларація про готовність об'єкта до експлуатації повертається замовнику в спосіб, відповідно до якого були подані документи (у паперовій або електронній формі).

{Частину шосту статті 39 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Відомості про повернення декларації про готовність об'єкта до експлуатації підлягають внесенню до Реєстру будівельної діяльності.

{Частину шосту статті 39 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

{Частина шоста статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015}

7. Орган державного архітектурно-будівельного контролю відмовляє у видачі сертифіката з таких підстав:

{Абзац перший частини сьомої статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

- 1) неподання документів, необхідних для прийняття рішення про видачу сертифіката;
- 2) виявлення недостовірних відомостей у поданих документах;
- 3) невідповідність об'єкта проектній документації на будівництво такого об'єкта та/або вимогам будівельних норм, у тому числі щодо:

дотримання вимог, передбачених розділом інженерно-технічних заходів цивільного захисту, вимог пожежної та техногенної безпеки;

доступності об'єкта для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;

{Абзац четвертий частини сьомої статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1817-VIII від 17.01.2017, № 473-IX від 16.01.2020; пункт 3 частини сьомої статті 39 в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

- 4) невиконання вимог, передбачених Законом України "Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання", щодо оснащення будівлі вузлами обліку відповідних комунальних послуг;

{Частину сьому статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2119-VIII від 22.06.2017}

- 5) неврахування суб'єктом господарювання, який планує експлуатувати хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки, висновків компетентного органу у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, щодо поданого звіту про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки або неподання оператором звіту про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки у порядку та строки, визначені Законом України "Про об'єкти підвищеної небезпеки".

{Частину сьому статті 39 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1686-IX від 15.07.2021}

Відмова у видачі сертифіката надається замовникові у строк, передбачений для його видачі.

{Абзац частини сьомої статті 39 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Рішення про відмову у видачі сертифіката може бути розглянуто у порядку нагляду центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду (без права видачі сертифіката), або оскаржено до адміністративного суду.

{Частину сьому статті 39 доповнено абзацом згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

8. Експлуатація закінчених будівництвом об'єктів, не прийнятих (якщо таке прийняття передбачено законодавством) в експлуатацію, забороняється.

{Частина восьма статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

9. Зареєстрована декларація про готовність об'єкта до експлуатації або сертифікат є підставою для укладення договорів про постачання на прийнятий в експлуатацію об'єкт необхідних для його функціонування ресурсів - води, газу, тепла, електроенергії та оформлення права власності на такий об'єкт.

{Абзац перший частини дев'ятої статті 39 в редакції Закону № 2438-IX від 19.07.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 2}

Підключення закінченого будівництвом об'єкта, прийнятого в експлуатацію, до інженерних мереж здійснюється протягом десяти днів з дня відповідного звернення замовника до осіб, які є власниками відповідних елементів інженерної інфраструктури або здійснюють їх експлуатацію.

{Абзац третій частини дев'ятої статті 39 виключено на підставі Закону № 2438-IX від 19.07.2022 - щодо набрання чинності див. пункт 2}

10. Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту та достовірність даних, зазначених у поданій ним декларації про готовність об'єкта до експлуатації, та за експлуатацію об'єкта без зареєстрованої декларації або сертифіката.

{Частину одинадцяту статті 39 виключено на підставі Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

12. Замовник зобов'язаний передати закінчений будівництвом та підключений до інженерних мереж житловий будинок, що споруджувався із залученням коштів фізичних та юридичних осіб, об'єднанню співвласників або власнику, або експлуатуючій організації протягом ста двадцяти календарних днів з дня його прийняття в експлуатацію.

{Статтю 39 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом № 5059-VI від 05.07.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

13. У разі прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (відповідної черги будівництва/пускового комплексу), щодо якого або щодо майбутніх об'єктів нерухомості у якому в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно зареєстровано спеціальне майнове право, у день реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації або виготовлення з використанням Реєстру будівельної діяльності сертифіката про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта програмні засоби електронної системи забезпечують автоматичне направлення до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно інформації про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (відповідної черги будівництва/пускового комплексу) для автоматичної державної реєстрації права власності на відповідний об'єкт нерухомого майна.

{Статтю 39 доповнено частиною тринадцятою згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Стаття 39¹. Внесення змін до повідомлення або декларації про готовність об'єкта до експлуатації, скасування реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації або припинення права на початок виконання підготовчих або будівельних робіт, набутого на підставі поданого повідомлення

{Назва статті 39¹ в редакції Законів № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

1. У разі якщо замовник самостійно виявив технічну помилку у надісланому повідомленні про початок виконання підготовчих чи будівельних робіт, зареєстрованій декларації про готовність об'єкта до експлуатації, а також у разі виявлення відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю недостовірних даних, наведених у надісланому повідомленні чи зареєстрованій декларації, які не є підставою вважати об'єкт самочинним будівництвом відповідно до закону, до такого повідомлення або декларації вносяться зміни у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Замовник зобов'язаний протягом трьох робочих днів надати достовірні дані щодо інформації, яка потребує змін, для внесення інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю відповідних відомостей до реєстру, а також до повідомлення або декларації.

{Частина перша статті 39¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

2. У разі виявлення відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю факту подання недостовірних даних, наведених у надісланому повідомленні чи зареєстрованій декларації, які є підставою вважати об'єкт самочинним будівництвом, зокрема, якщо він збудований або будується на земельній ділянці, що не була відведена для цієї мети, або без відповідного документа, який дає право виконувати будівельні роботи, чи без належно затвердженого проекту або будівельного паспорта, а також у разі набрання законної сили судовим рішенням про скасування

містобудівних умов та обмежень відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду звертається до адміністративного суду із позовом про скасування реєстрації такої декларації або про припинення права на виконання підготовчих або будівельних робіт, набутого на підставі поданого повідомлення.

{Абзац перший частини другої статті 39¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Відомості про набрання законної сили судовим рішенням про скасування реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації або права на початок виконання підготовчих або будівельних робіт, набутого на підставі поданого повідомлення, вносяться до Реєстру будівельної діяльності.

{Частина друга статті 39¹ в редакції Законів № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

3. Замовник будівництва після припинення права на початок виконання підготовчих або будівельних робіт, набутого на підставі поданого повідомлення, або скасування реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації може повторно надіслати повідомлення або подати декларацію згідно з вимогами, встановленими законодавством.

{Частина третя статті 39¹ в редакції Законів № 1817-VIII від 17.01.2017, № 199-IX від 17.10.2019}

4. До замовника, який самостійно виявив допущену технічну помилку і подав відповідну заяву, штрафні санкції за раніше подані з помилками повідомлення або декларацію чи виявлені в них недостовірні дані не застосовуються.

{Закон доповнено статтею 39¹ згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Стаття 39². Огляд, обстеження та паспортизація об'єктів

1. Власники або управителі об'єктів будівництва забезпечують поточний огляд і періодичне обстеження прийнятих в експлуатацію у встановленому законодавством порядку об'єктів протягом усього періоду їх існування та несуть відповідальність за їх експлуатацію згідно із законом.

2. Обстеження об'єкта здійснюється з метою визначення його фактичного стану та оцінки його відповідності основним вимогам до будівель і споруд, визначеним законодавством, та вжиття заходів для забезпечення надійності та безпеки під час його експлуатації.

Порядок проведення обстеження встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Методика проведення обстеження та оформлення його результатів встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури. Вартість проведення обстеження визначається згідно із кошторисними нормами України щодо ціноутворення у будівництві.

За результатами обстеження складається звіт, який вноситься до Реєстру будівельної діяльності з присвоєнням реєстраційного номера в цьому реєстрі.

Результати обстеження відображаються у паспорті об'єкта, який виготовляється з використанням Реєстру будівельної діяльності. Паспорт об'єкта не виготовляється у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України у Порядку проведення обстеження.

У випадках, передбачених законодавством, під час обстеження об'єкта проводиться сертифікація його енергетичної ефективності.

{Частина друга статті 39² із змінами, внесеними згідно із Законами № 2118-VIII від 22.06.2017, № 199-IX від 17.10.2019; в редакції Закону № 2254-IX від 12.05.2022}

3. Обов'язковому обстеженню підлягають об'єкти, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, а також багатоквартирні житлові будинки незалежно від класу наслідків (відповідальності).

{Абзац перший частини третьої статті 39² із змінами, внесеними згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

За рішенням власників або управителів також може проводитися обстеження інших об'єктів, не передбачених цією частиною.

4. У період між обстеженнями власники або управителі своїми силами чи із залученням інших суб'єктів господарювання забезпечують огляд об'єктів та вживають заходів щодо забезпечення надійності та безпеки під час їх експлуатації.

5. Контроль за дотриманням порядку проведення обстеження об'єктів та реалізацією заходів щодо забезпечення надійності та безпеки під час їх експлуатації здійснюється органами державного архітектурно-будівельного контролю у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Частина п'ята статті 39² із змінами, внесеними згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

6. Незабезпечення обстеження та паспортизації об'єкта, що підлягає обов'язковому обстеженню, порушення порядку проведення такого обстеження та нереалізація заходів щодо забезпечення надійності та безпеки під час його експлуатації тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

{Частина шоста статті 39² набуває чинності з 05.07.2014 - див. пункт 1 розділу II Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

{Закон доповнено статтею 39² згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Стаття 39³. Технічна інвентаризація об'єкта нерухомого майна

1. Технічна інвентаризація об'єкта нерухомого майна - це комплекс робіт з метою визначення складу, фактичної площі, об'єму, технічного стану та/або визначення змін зазначених характеристик за певний період часу із виготовленням відповідних документів (матеріалів технічної інвентаризації, технічного паспорта) з використанням Реєстру будівельної діяльності.

2. Технічна інвентаризація об'єкта нерухомого майна проводиться юридичною особою або фізичною особою - підприємцем, у складі яких працює один або більше відповідальних виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, які пройшли професійну атестацію та отримали кваліфікаційний сертифікат на право виконання робіт із технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна відповідно до Закону України "Про архітектурну діяльність":

{Абзац перший частини другої статті 39³ в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

1) перед прийняттям в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів (у тому числі після проведення реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єкта будівництва, щодо якого набуто право на виконання будівельних робіт);

2) перед проведенням державної реєстрації права власності на об'єкт незавершеного будівництва, щодо якого набуто право на виконання будівельних робіт;

3) перед проведенням державної реєстрації права власності на об'єкт нерухомого майна, що утворився внаслідок поділу, об'єднання об'єкта нерухомого майна або виділення частки з об'єкта нерухомого майна, крім випадків, коли за результатами такого поділу, об'єднання або виділення частки шляхом реконструкції закінчений будівництвом об'єкт приймався в експлуатацію;

4) перед прийняттям в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, визначених пунктом 9 розділу V "Прикінцеві положення" цього Закону;

5) на підставі судового рішення;

6) в інших випадках за бажанням замовника/власника об'єкта нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва.

{Абзац сьомий частини другої статті 39³ в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

Технічна інвентаризація не вимагається для державної реєстрації спеціального майнового права на об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості.

{Частина другу статті 39³ доповнено абзацом восьмим згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

3. Технічна інвентаризація об'єкта нерухомого майна у випадках, визначених пунктами 1-4, 6 частини другої цієї статті, проводиться на підставі договору, який укладається між особою, визначеною абзацом першим частини другої цієї статті, та замовником/власником об'єкта нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва або уповноваженою ним особою. У разі проведення технічної інвентаризації об'єкта нерухомого майна державної або комунальної власності договір укладається з підприємством, установою, організацією, яка уповноважена в установленому порядку управляти відповідним об'єктом нерухомого майна.

{Абзац перший частини третьої статті 39³ в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

Строк виконання робіт, розмір та порядок оплати робіт із технічної інвентаризації визначаються у договорі за домовленістю сторін.

Договір про проведення технічної інвентаризації може укладатися в електронній формі через електронний кабінет відповідно до вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

{Абзац третій частини третьої статті 39³ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

{Щодо застосування абзацу третього частини третьої статті 39³ див. пункт 5 розділу II}

4. За результатами проведення технічної інвентаризації виготовляються інвентаризаційна справа, матеріали технічної інвентаризації та технічні паспорти з використанням Реєстру будівельної діяльності.

{Щодо застосування частини четвертої статті 39³ див. пункт 5 розділу II}

5. Порядок проведення технічної інвентаризації нерухомого майна, перелік об'єктів нерухомого майна, які підлягають технічній інвентаризації, склад, зміст інвентаризаційної справи, матеріалів технічної інвентаризації та технічних паспортів визначаються Кабінетом Міністрів України в Порядку проведення технічної інвентаризації.

{Закон доповнено статтею 39³ згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

{Статтю 40 виключено на підставі Закону № 132-IX від 20.09.2019}

Стаття 41. Державний архітектурно-будівельний контроль

1. Державний архітектурно-будівельний контроль - це сукупність заходів, спрямованих на дотримання замовниками, проектувальниками, підрядниками та експертними організаціями вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил під час виконання підготовчих та будівельних робіт.

Державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється органами державного архітектурно-будівельного контролю відповідно до Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності". Державний архітектурно-будівельний контроль замовників будівництва, які є фізичними особами, здійснюється відповідно до Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" з урахуванням особливостей правового статусу таких осіб. Порядок здійснення архітектурно-будівельного контролю визначається Кабінетом Міністрів України.

{Абзац другий частини першої статті 41 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється на об'єктах будівництва у порядку проведення планових та позапланових перевірок за територіальним принципом.

Плановою перевіркою вважається перевірка, що передбачена планом роботи органу державного архітектурно-будівельного контролю, який затверджується керівником такого органу.

Позаплановою перевіркою вважається перевірка, що не передбачена планом роботи органу державного архітектурно-будівельного контролю.

Підставами для проведення позапланової перевірки є:

- 1) подання суб'єктом містобудування письмової заяви про проведення перевірки об'єкта будівництва або будівельної продукції за його бажанням;
- 2) необхідність проведення перевірки достовірності даних, наведених у повідомленні про початок виконання підготовчих робіт, повідомленні про початок виконання будівельних робіт, декларації про готовність об'єкта до експлуатації, протягом трьох місяців з дня подання зазначених документів;
- 3) виявлення факту самочинного будівництва об'єкта;
- 4) перевірка виконання суб'єктом містобудування вимог приписів органів державного архітектурно-будівельного контролю;
- 5) вимога головного інспектора будівельного нагляду центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, про проведення перевірки за наявності підстав, передбачених законом;
- 6) звернення фізичних чи юридичних осіб про порушення суб'єктом містобудування вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності;
- 7) вимога правоохоронних органів про проведення перевірки.

Повторне проведення позапланової перевірки за тим самим фактом (фактами), що був (були) підставою для раніше проведеної позапланової перевірки об'єкта будівництва чи суб'єктів містобудування, забороняється.

{Частина першу статті 41 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Проведення позапланових перевірок з інших підстав, крім передбачених цією статтею, забороняється, крім позапланових перевірок, передбачених абзацом десятим цієї частини.

{Частина першу статті 41 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Підготовчі та будівельні роботи, які не відповідають вимогам законодавства, будівельним нормам і правилам, містобудівним умовам та обмеженням, затверджені проекту або будівельному паспорту забудови земельної ділянки, виконуються без набуття права на їх виконання, підлягають зупиненню до усунення порушень законодавства у сфері містобудівної діяльності.

У разі систематичного (два і більше разів підряд) перешкоджання проведенню перевірки посадовим особам органу державного архітектурно-будівельного контролю, невиконання вимог приписів посадових осіб органів державного архітектурно-будівельного контролю щодо усунення порушень законодавства у сфері містобудівної діяльності, встановлених під час перевірки, а саме: порушень вимог містобудівної документації, містобудівних умов та обмежень, проектної документації на будівництво об'єкта, будівельних норм і правил, а також в інших випадках, визначених цим Законом, відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю звертається до адміністративного суду із позовом про припинення права на виконання підготовчих або будівельних робіт.

{Частина першу статті 41 доповнено абзацом сімнадцятим згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Неподання органом державного архітектурно-будівельного контролю позову до адміністративного суду про припинення права на виконання підготовчих або будівельних робіт

протягом двох місяців з дня закінчення строку для усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил, визначеного у приписі про зупинення підготовчих або будівельних робіт, або постановлення судом ухвали про відмову у відкритті провадження у справі, про залишення позову (заяви) без розгляду, є підставою для відновлення виконання підготовчих та/або будівельних робіт (крім випадків, якщо підготовчі та/або будівельні роботи зупинені через ненабуття права на їх виконання).

{Частина першу статті 41 доповнено абзацом вісімнадцятим згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Орган державного архітектурно-будівельного контролю використовує відомості з електронної системи з метою здійснення заходів державного архітектурно-будівельного контролю.

{Частина першу статті 41 доповнено абзацом дев'ятнадцятим згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019 - щодо застосування див. пункт 6 розділу II}

2. Орган державного архітектурно-будівельного контролю розглядає відповідно до закону справи про адміністративні правопорушення та справи про правопорушення у сфері містобудівної діяльності.

3. Посадові особи органів державного архітектурно-будівельного контролю під час перевірки мають право:

1) безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів та до об'єктів, що підлягають обов'язковому обстеженню;

2) складати протоколи про вчинення правопорушень, акти перевірок та накладати штрафи відповідно до закону;

3) у разі виявлення порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил, містобудівних умов та обмежень, затвердженого проекту або будівельного паспорта забудови земельної ділянки видавати обов'язкові для виконання приписи щодо:

а) усунення порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил;

б) зупинення підготовчих та будівельних робіт у випадках, визначених цим Законом;

{Підпункт "б" пункту 3 частини третьої статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

4) проводити перевірку відповідності виконання підготовчих та будівельних робіт вимогам будівельних норм і правил, затвердженим проектним вимогам, рішенням, технічним умовам, своєчасності та якості проведення передбачених нормативно-технічною і проектною документацією зйомки, замірів, випробувань, а також ведення журналів робіт, наявності у передбачених законодавством випадках паспортів, актів та протоколів випробувань, сертифікатів та іншої документації;

5) проводити перевірку відповідності будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, що використовуються під час будівництва об'єктів, вимогам норм і правил згідно із законодавством;

6) залучати до проведення перевірок представників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, експертних та громадських організацій (за погодженням з їх керівниками), фахівців галузевих науково-дослідних та науково-технічних організацій;

7) одержувати в установленому законодавством порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, фізичних осіб інформацію та документи, необхідні для здійснення державного архітектурно-будівельного контролю.

Забороняється витребувати у суб'єктів містобудування інформацію та документи податкової, фінансової звітності, щодо оплати праці, руху коштів та інші, не пов'язані із здійсненням державного архітектурно-будівельного контролю;

8) вимагати у випадках, визначених законодавством, вибіркового розкриття окремих конструктивних елементів будинків і споруд, проведення зйомки і замірів, додаткових лабораторних та інших випробувань будівельних матеріалів, виробів і конструкцій;

9) забороняти за вмотивованим письмовим рішенням експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, не прийнятих в експлуатацію;

10) здійснювати фіксування процесу проведення перевірки з використанням фото-, аудіо- та відеотехніки;

11) здійснювати контроль за дотриманням порядку обстеження та паспортизації об'єктів, а також за реалізацією заходів щодо забезпечення надійності та безпеки під час їх експлуатації.

На одному об'єкті будівництва, який є предметом державного архітектурно-будівельного контролю, приписи про усунення порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил, про зупинення підготовчих та будівельних робіт, а також складання протоколів про вчинення правопорушень та накладення штрафів можуть стосуватися кількох суб'єктів містобудування.

4. Орган державного архітектурно-будівельного контролю у своїй діяльності взаємодіє з органами виконавчої влади, що здійснюють контроль за дотриманням природоохоронних, санітарно-гігієнічних, протипожежних вимог, вимог у сфері охорони праці, енергозбереження та інших вимог, передбачених законом, а також з органами державної статистики, Національної поліції, прокуратури та іншими правоохоронними і контролюючими органами.

5. Забезпечення діяльності органу державного архітектурно-будівельного контролю та його працівників необхідними засобами здійснюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина шосту статті 41 виключено на підставі Закону № 1909-IX від 18.11.2021}

7. Постанови органів державного архітектурно-будівельного контролю можуть бути оскаржені в порядку, передбаченому Законом України "Про адміністративну процедуру", до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, або до адміністративного суду.

{Частина сьома статті 41 в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

8. У разі заподіяння шкоди, спричинення збитків внаслідок порушення працівниками органу державного архітектурно-будівельного контролю вимог, встановлених законами, а також вимог щодо перевірок суб'єкт господарювання може звернутися до адміністративного суду із заявою про відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

{Частина восьма статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

9. Суб'єкт господарювання має право звернутися до адміністративного суду щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності посадових осіб органу державного архітектурно-будівельного контролю.

{Частина дев'ята статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Стаття 41 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4220-VI від 22.12.2011, № 5459-VI від 16.10.2012, № 5496-VI від 20.11.2012, № 320-VIII від 09.04.2015, № 766-VIII від 10.11.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

Стаття 41¹. Державний архітектурно-будівельний нагляд

1. Державний архітектурно-будівельний нагляд - це сукупність заходів, спрямованих на дотримання уповноваженими органами містобудування та архітектури, структурними підрозділами Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та виконавчими органами сільських, селищних, міських рад з питань державного архітектурно-будівельного контролю, іншими органами, що здійснюють контроль у сфері містобудівної діяльності (далі - об'єкти нагляду), вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил під час провадження ними містобудівної діяльності.

2. Державний архітектурно-будівельний нагляд здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, через головних інспекторів будівельного нагляду у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. З метою здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду головні інспектори будівельного нагляду:

1) перевіряють законність рішень у сфері містобудівної діяльності, прийнятих об'єктами нагляду;

2) витребовують від органів державної влади, фізичних та юридичних осіб документи і матеріали щодо предмета нагляду, одержують інформацію з автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та баз даних, створених органами державної влади;

3) мають право безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів, приміщень, документів та матеріалів, необхідних для здійснення нагляду;

4) вимагають від органів державного архітектурно-будівельного контролю проведення перевірок у разі наявності ознак порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил;

5) залучають у разі потреби до здійснення нагляду фахівців підприємств, установ, організацій, контрольних і фінансових органів;

6) використовують відомості електронної системи.

{Частина третю статті 41 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

4. У разі виявлення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, вчинених об'єктами нагляду, головні інспектори будівельного нагляду мають право:

1) видавати обов'язкові до виконання об'єктами нагляду приписи про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності;

2) притягати посадових осіб об'єктів нагляду до відповідальності за вчинені правопорушення відповідно до закону;

3) ініціювати притягнення посадових осіб об'єктів нагляду до дисциплінарної відповідальності;

4) вносити подання про звільнення посадової особи об'єкта нагляду до органу, який здійснив його призначення;

5) вносити подання про позбавлення права виконувати певні види робіт посадової особи об'єкта нагляду до органу, яким таке право надавалося;

6) звертатися до адміністративного суду з позовами про скасування рішень, прийнятих об'єктами нагляду, які порушують вимоги законодавства у сфері містобудівної діяльності, з подальшим оприлюдненням такої інформації на порталі електронної системи;

{Абзац сьомий частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

7) зупиняти дію рішень, прийнятих об'єктами нагляду відповідно до визначених цим Законом повноважень, які порушують вимоги законодавства у сфері містобудівної діяльності (крім документів, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів), з одночасним поданням позову до адміністративного суду про скасування такого рішення та подальшим оприлюдненням такої інформації на порталі електронної системи.

{Частина четвертої статті 41¹ доповнено новим абзацом згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Зупинення дії рішення об'єкта нагляду тягне за собою зупинення до набрання законної сили судовим рішенням виконання підготовчих та/або будівельних робіт, право на виконання яких виникло на підставі рішення, яке зупинено.

{Абзац дев'ятий частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Неподання органом державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду позову до адміністративного суду про скасування рішення, прийнятого об'єктом нагляду, протягом двох місяців з дня видання припису про зупинення дії такого рішення або постановлення адміністративним судом ухвали про відмову у відкритті провадження у справі у відкритті провадження у справі, про залишення позову без розгляду, має наслідком відновлення дії рішення, прийнятого об'єктом нагляду, та відновлення права на виконання підготовчих та/або будівельних робіт.

{Абзац десятий частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Інформація про зупинення дії рішення, прийнятого об'єктом нагляду, доводиться до відома замовника шляхом оприлюднення відповідних відомостей на порталі електронної системи через електронний кабінет (у разі його наявності) та/або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, користувачами якої є замовник та головний інспектор будівельного нагляду, та у паперовій формі поштовим відправленням з описом вкладення (у разі відсутності електронного кабінету).

{Абзац частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019 - щодо застосування див. пункт 6 розділу II}

У разі набрання законної сили рішенням адміністративного суду про скасування рішення, прийнятого об'єктом нагляду з порушенням законодавства у сфері містобудівної діяльності, головний державний інспектор будівельного нагляду складає протокол відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення стосовно посадової особи, рішення якої скасовано.

{Абзац частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Інформація про притягнення до адміністративної відповідальності посадової особи об'єкта нагляду направляється голові відповідної місцевої державної адміністрації або відповідного органу місцевого самоврядування для прийняття рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності винної особи.

{Абзац частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Відомості про притягнення до адміністративної відповідальності посадових осіб об'єктів нагляду не пізніше наступного робочого дня оприлюднюються на порталі електронної системи.

{Абзац частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019 - щодо застосування див. пункт 6 розділу II}

За невиконання письмових вимог головних інспекторів будівельного нагляду посадові особи об'єктів нагляду несуть відповідальність відповідно до закону.

{Абзац частини четвертої статті 41¹ в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, здійснює контроль за дотриманням суб'єктами господарювання ліцензійних умов провадження видів господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками.

{Розділ IV доповнено статтею 41¹ згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

Розділ V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім:

1) частин третьої та четвертої статті 24, які набирають чинності з 1 січня 2013 року;

{Підпункт 1 пункту 1 розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 4052-VI від 17.11.2011}

2) частин другої - п'ятої статті 31, підпункту 2, абзаців п'ятого - одинадцятого підпункту 3, абзаців шостого - дев'ятого та п'ятнадцятого - сімнадцятого підпункту 5, абзаців другого - четвертого і восьмого підпункту 6, підпунктів 7-9, 13, абзаців другого - п'ятого підпункту 14, підпунктів 18-20 пункту 11 розділу V "Прикінцеві положення" цього Закону, які набирають чинності через три місяці з дня набрання чинності цим Законом;

3) частини третьої, абзацу сьомого частини дев'ятої статті 40, які набирають чинності з 1 січня 2013 року.

2. Закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Генеральні плани населених пунктів, затверджені до набрання чинності цим Законом, є безстроковими.

4. Проекти забудови територій, розподілу територій, містобудівні обґрунтування з відповідними умовами та обмеженнями забудови земельних ділянок, будівельні паспорти, документи на введення об'єктів в експлуатацію та їх сертифікацію, розроблені та/або оформлені до набрання чинності цим Законом, можуть бути затверджені та використані після набрання чинності цим Законом.

Положення затверджених відповідно до цього пункту проектів забудови територій, розподілу територій, містобудівних обґрунтувань з відповідними умовами та обмеженнями забудови земельної ділянки враховуються під час розроблення, внесення змін та оновлення містобудівної документації на місцевому рівні.

5. Вихідні дані для проектування, експертні висновки до проектно-кошторисної документації на будівництво об'єктів, експертні висновки до проектів містобудівної документації, отримані до набрання чинності цим Законом, є чинними протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом.

Технічні умови для об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, видані до дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії", є чинними:

{Пункт 5 розділу V доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

для об'єктів, що виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, - не більше двох років з дня набрання чинності зазначеним Законом;

{Пункт 5 розділу V доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

для об'єктів, що виробляють електричну енергію з інших видів альтернативних джерел енергії, - не більше трьох років з дня набрання чинності зазначеним Законом.

{Пункт 5 розділу V доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

У разі якщо замовник є суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, технічні умови для об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, видані такому замовнику, є чинними на строк виконання зобов'язань щодо будівництва та введення об'єктів електроенергетики в експлуатацію відповідно до статті 9³ Закону України "Про альтернативні джерела енергії".

{Пункт 5 розділу V доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

Технічні умови та договори про приєднання об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, до електричних мереж, видані/укладені до дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії", підлягають приведенню у відповідність із зазначеним Законом.

{Пункт 5 розділу V доповнено абзацом шостим згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

6. До 1 січня 2015 року рішення щодо визначення та надання містобудівних умов і обмежень на територіях, де відповідно до цього Закону не затверджені плани зонування або детальні плани територій, приймають уповноважені органи містобудування та архітектури з урахуванням попередніх планувальних рішень у межах встановленого законодавством строку.

{Пункт 6 розділу V із змінами, внесеними згідно із Законами № 4052-VI від 17.11.2011, № 606-VII від 19.09.2013}

6¹. Встановити, що дія частин третьої та четвертої статті 24 цього Закону до 1 січня 2015 року не поширюється на території, де відповідно до цього Закону не затверджені плани зонування або детальні плани територій.

{Розділ V доповнено пунктом 6¹ згідно із Законом № 606-VII від 19.09.2013}

6². Встановити, що дія частини третьої статті 24 цього Закону не поширюється на надання земельних ділянок на Алеї Героїв Небесної Сотні у місті Києві в користування Національному меморіальному комплексу Героїв Небесної Сотні - Музею Революції Гідності для будівництва, експлуатації та обслуговування меморіально-музейного комплексу.

{Абзац перший пункту 6² розділу V в редакції Закону № 2276-VIII від 06.02.2018}

Будівництво меморіально-музейного комплексу має бути здійснено відповідно до проекту, розробленого за результатами відкритого конкурсу на кращий проект цього меморіально-музейного комплексу, проведеного в установленому Кабінетом Міністрів України порядку, та затвердженого з урахуванням результатів громадського обговорення конкурсних пропозицій.

Забороняється подальша зміна цільового призначення або власника (користувача) земельних ділянок, зазначених в абзаці першому цього пункту, та передача земельних ділянок (їх частин) чи приміщень меморіально-музейного комплексу в оренду та/або суборенду.

{Абзац третій пункту 6² розділу V в редакції Закону № 2276-VIII від 06.02.2018}

{Розділ V доповнено пунктом 6² згідно із Законом № 1854-VIII від 21.02.2017}

6³. Встановити, що до 1 січня 2025 року функціональне призначення території може визначатися детальним планом території. Дія цього положення не поширюється на території, де затверджені комплексні плани або генеральні плани населеного пункту відповідно до Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель". При визначенні функціональної зони в такому порядку не допускається зміна (уточнення) раніше визначених планом зонування, генеральним планом населеного пункту функціональних зон на території островів, у межах водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, водних об'єктів, а також території, на якій розташовані ліси, сквери, парки.

{Розділ V доповнено пунктом 6³ згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

6⁴. Встановити, що положення частини одинадцятої статті 19 цього Закону не поширюється на випадки затвердження детального плану території до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель".

{Розділ V доповнено пунктом 6⁴ згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

6⁵. Встановити, що до 1 січня 2026 року дія абзаців першого - п'ятого частини третьої статті 24 цього Закону не поширюється на випадки надання в користування земельних ділянок площею до 0,05 гектара за рахунок земель державної або комунальної власності, розташованих у межах сіл і селищ та за межами населених пунктів (крім особливо цінних земель та земель, віднесених до категорії земель оздоровчого призначення, рекреаційного призначення, лісгосподарського призначення, а також земель у межах зелених зон населених пунктів, внутрішньоквартальних територій (територій міжрайонного озеленення, елементів благоустрою, спортивних майданчиків, майданчиків відпочинку та соціального обслуговування населення), для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування базових станцій мобільного зв'язку, інших технічних засобів та/або споруд електронних комунікацій (крім лінійних) електронних комунікаційних мереж.

Зміна цільового призначення земельної ділянки, яку надано в користування для визначених цим пунктом цілей, забороняється. Недодержання цієї вимоги є підставою для примусового припинення права користування земельною ділянкою в судовому порядку.

{Розділ V доповнено пунктом 6⁵ згідно із Законом № 2078-IX від 17.02.2022}

6⁵. Встановити, що положення частини десятої статті 31 цього Закону застосовуються до об'єктів, право на виконання будівельних робіт щодо яких отримано після набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови територій".

{Розділ V доповнено пунктом 6⁵ згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

6⁶. До 1 січня 2028 року будівництво об'єктів, що споруджуються на підставі будівельного паспорта на земельних ділянках, які сформовані до 1 січня 2004 року та перебувають у власності або довічному успадкованому володінні замовника, а також виконання підготовчих та/або будівельних робіт на земельних ділянках, що сформовані до 1 січня 2004 року та перебувають у постійному користуванні замовника, може здійснюватися за відсутності кадастрового номера земельної ділянки. У такому разі відсутність кадастрового номера земельної ділянки та державної реєстрації речових прав на неї не перешкоджає отриманню будівельного паспорта, містобудівних умов та обмежень, набуттю права на виконання будівельних робіт та прийняттю в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів.

{Розділ V доповнено пунктом 6⁶ згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

6⁷. Установити, що замовники, які отримали право на виконання будівельних робіт до набрання чинності Законом України "Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому" та не відповідають вимогам до замовника, визначеним пунктом 4 частини першої статті 1 цього Закону, продовжують виконання функцій замовника до прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта.

{Розділ V доповнено пунктом 6⁷ згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

7. Якщо договором про пайову участь, який укладений до набрання чинності цим Законом, передбачена сплата пайової участі замовником будівництва (повністю або частково) в обсягах інших, ніж визначено цим Законом, такий договір підлягає приведенню у відповідність із цим Законом.

Будь-які рішення органів місцевого самоврядування про надання замовником будівництва будь-яких послуг, передачу активів у будь-якій формі (матеріальній чи нематеріальній), передачу частини (відсоткової частки) площ прийнятих в експлуатацію об'єктів містобудування, крім пайової участі відповідно до цього Закону, прийняті до набрання чинності цим Законом, підлягають приведенню у відповідність із цим Законом.

8. Дозволи на виконання будівельних робіт, отримані до набрання чинності цим Законом, є чинними до завершення будівництва об'єкта.

Дозволи на виконання підготовчих робіт, отримані до набрання чинності цим Законом, є чинними до завершення їх виконання або до реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт чи отримання дозволу на виконання будівельних робіт.

9. Орган державного архітектурно-будівельного контролю безоплатно протягом 10 робочих днів з дня подання заяви власниками (користувачами) земельних ділянок, на яких розміщені об'єкти будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), збудовані на земельній ділянці відповідного цільового призначення без дозвільного документа на виконання будівельних робіт, за результатами технічного обстеження приймає в експлуатацію:

{Абзац перший пункту 9 розділу V в редакції Закону № 2363-VIII від 22.03.2018}

збудовані у період з 5 серпня 1992 року до 9 квітня 2015 року індивідуальні (садибні) житлові будинки, садові, дачні будинки загальною площею до 500 квадратних метрів, а також господарські (присадибні) будівлі і споруди загальною площею до 500 квадратних метрів;

{Абзац другий пункту 9 розділу V в редакції Закону № 2363-VIII від 22.03.2018}

збудовані до 12 березня 2011 року будівлі і споруди сільськогосподарського призначення.

{Абзац третій пункту 9 розділу V в редакції Закону № 2363-VIII від 22.03.2018}

Порядок прийняття в експлуатацію таких об'єктів і проведення технічного обстеження визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування. При цьому технічне обстеження індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків загальною площею до 500 квадратних метрів включно, господарських (присадибних) будівель і споруд загальною площею до 100 квадратних метрів включно проводиться в ході їх технічної інвентаризації з відповідною відміткою в технічному паспорті.

До власників (користувачів) земельних ділянок, які відповідно до цього пункту подали документи про прийняття в експлуатацію збудованих без дозволу на виконання будівельних робіт об'єктів будівництва, штрафні санкції за виконання будівельних робіт без отримання документів, що дають право на їх виконання, та за експлуатацію або використання об'єктів будівництва, не прийнятих в експлуатацію, не застосовуються.

{Пункт 9 розділу V в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 92-VIII від 13.01.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

9¹. Установити, що:

1) на період до утворення (визначення) місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування органів державного архітектурно-будівельного контролю повноваження, визначені цим Законом, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду;

{Абзац пункту 9¹ розділу V набирає чинності з 01.09.2015 - див. пункт 1 розділу II Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

2) органи державного архітектурно-будівельного контролю утворюються (визначаються) Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями і органами місцевого самоврядування виходячи з можливостей та потреб відповідних територій;

3) органи державного архітектурно-будівельного контролю діють на підставі примірного положення про них, затвердженого Кабінетом Міністрів України відповідно до цього закону;

{Абзац пункту 9¹ розділу V набирає чинності з 01.09.2015 - див. пункт 1 розділу II Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

4) за зверненням відповідного органу місцевого самоврядування до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, створюється спільна комісія з передачі відповідної документації та вирішення питань, пов'язаних з утворенням та функціонуванням органу державного архітектурно-будівельного контролю.

{Абзац пункту 9¹ розділу V набуває чинності з 01.09.2015 - див. пункт 1 розділу II Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

Орган державного архітектурно-будівельного контролю починає здійснювати повноваження, визначені Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства", на наступний день після затвердження акта спільної комісії.

{Абзац пункту 9¹ розділу V набуває чинності з 01.09.2015 - див. пункт 1 розділу II Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

Документи, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, отримані та чинні на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства", є чинними до завершення будівництва об'єктів.

{Абзац пункту 9¹ розділу V набуває чинності з 01.09.2015 - див. пункт 1 розділу II Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

Внесення змін до таких документів, припинення їхньої дії, а також державний архітектурно-будівельний контроль та прийняття в експлуатацію об'єктів, що споруджуються на підставі таких документів, здійснюють органи державного архітектурно-будівельного контролю, визначені статтями 6 та 7 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності". У разі встановлення під час перевірки порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності щодо таких об'єктів відповідний орган державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду звертається до суду із позовом про припинення прав на виконання підготовчих та будівельних робіт.

{Абзац восьмий пункту 9¹ розділу V в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Розділ V доповнено пунктом 9¹ згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015}

9². На період дії правового режиму воєнного стану, надзвичайного стану в Україні або окремих її місцевостях та протягом одного року після його припинення чи скасування:

1) розміщення тимчасових споруд, їх комплексів, призначених для життєзабезпечення (тимчасового проживання та обслуговування) внутрішньо переміщених осіб (далі - тимчасові споруди для життєзабезпечення населення), інженерних мереж, необхідних для функціонування таких споруд, допускається на земельних ділянках будь-якої категорії, крім земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісгосподарського призначення без зміни їх цільового призначення. Розміщення на зазначених земельних ділянках інших об'єктів здійснюється відповідно до цільового призначення земельних ділянок.

Тимчасовою спорудою для життєзабезпечення населення є малоповерхова (висотою до двох поверхів) швидкокомтована споруда з полегшених конструкцій (мобільна (інвентарна), збірно-розбірна, контейнерного або комбінованого типу тощо), яка задовольняє встановлені Кабінетом Міністрів України мінімальні необхідні вимоги для життєзабезпечення внутрішньо переміщених осіб та може бути демонтована і переміщена з подальшим повторним використанням або без такого використання.

Розміщення тимчасових споруд для життєзабезпечення населення здійснюється на підставі затвердженої схеми розміщення таких споруд;

2) схема розміщення тимчасових споруд для життєзабезпечення населення (далі - схема розміщення) - це документація у вигляді текстових та графічних матеріалів, якою визначаються

планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні рішення щодо розміщення, зведення (монтажу), безпечної експлуатації (використання за призначенням), демонтажу (з можливістю подальшого переміщення та повторного використання або без такого використання) тимчасових споруд для життєзабезпечення населення та інженерних мереж, необхідних для функціонування таких споруд, а також необхідні ресурси і витрати коштів (кошториси). Схема розміщення розробляється у формі електронного документа та вноситься до Реєстру будівельної діяльності у форматі, визначеному Кабінетом Міністрів України у Порядку ведення електронної системи.

Схема розміщення розробляється архітектором, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат, або під його керівництвом.

Кошторис обов'язково розробляється у разі розміщення тимчасових споруд для життєзабезпечення населення за рахунок коштів державного або місцевого бюджету. В інших випадках розроблення кошторису не є обов'язковим.

Схема розміщення розробляється для земель комунальної власності, у тому числі на яких не сформовано земельні ділянки. Межі території, щодо якої розробляється схема розміщення, визначаються розпорядженням відповідного сільського, селищного, міського голови або начальника військової адміністрації населеного пункту;

3) схема розміщення може розроблятися за відсутності та за невідповідності положенням містобудівної документації на місцевому рівні та повинна враховувати:

існуючу забудову території, інженерно-транспортну інфраструктуру, а також основні елементи планувальної структури території;

обмеження у використанні земель, у тому числі у сфері забудови (червоні лінії, смуги санітарно-захисних, санітарних, охоронних та інших зон обмеженого використання земель тощо);

4) схема розміщення розробляється за рішенням відповідного сільського, селищного, міського голови або начальника військової адміністрації населеного пункту.

Схема розміщення не підлягає експертизі та стратегічній екологічній оцінці, розгляду архітектурно-містобудівною радою та громадському обговоренню.

Схема розміщення погоджується уповноваженим органом містобудування та архітектури сільської, селищної, міської ради (у випадках, визначених частиною другою статті 13 Закону України "Про архітектурну діяльність", - уповноваженим органом містобудування та архітектури місцевої державної адміністрації) і затверджується відповідним сільським, селищним, міським головою або начальником військової адміністрації населеного пункту;

5) склад, зміст та порядок розроблення, погодження, оприлюднення схеми розміщення, а також вимоги до тимчасових споруд для життєзабезпечення населення, їх зведення, перенесення, демонтажу встановлюються Кабінетом Міністрів України;

6) тимчасові споруди для життєзабезпечення населення, їх комплекси не є об'єктами будівництва в розумінні цього Закону та об'єктами нерухомого майна в розумінні Цивільного кодексу України;

7) розміщення тимчасових споруд для життєзабезпечення населення дозволяється після прийняття сільським, селищним, міським головою або начальником військової адміністрації населеного пункту рішення про розроблення схеми.

У разі якщо фактичне розміщення тимчасових споруд, здійснене відповідно до цього пункту, не відповідає положенням схеми розміщення після її затвердження, розміщення тимчасових споруд для життєзабезпечення населення підлягає приведенню у відповідність із схемою розміщення.

{Розділ V доповнено пунктом 9² згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

9³. Під час дії правового режиму воєнного стану на відповідній території допускаються встановлення та зміна цільового призначення земельної ділянки без дотримання правил

співвідношення між видом цільового призначення земельної ділянки (у разі зміни цільового призначення земельної ділянки - новим видом її цільового призначення) та видом функціонального призначення території, визначеним відповідною містобудівною документацією (крім природоохоронних та ландшафтно-рекреаційних територій, визначених містобудівною документацією на місцевому рівні, земель, віднесених до категорій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель історико-культурного призначення, земель водного фонду (крім розміщення річкових портів (терміналів), а також крім випадків, якщо згідно з містобудівною документацією на місцевому рівні на території відповідної земельної ділянки передбачено розміщення об'єктів освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення, житлово-комунального господарства, цивільного захисту, військових та інших оборонних об'єктів, лінійних об'єктів інженерно-транспортної та енергетичної інфраструктури, інженерної інфраструктури меліоративних систем), для:

1) будівництва (нового будівництва, реконструкції) будівель для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;

2) розміщення виробничих потужностей підприємств, переміщених (евакуйованих) із зони бойових дій;

3) розміщення річкових портів (терміналів) на річці Дунай. Розміщення таких річкових портів (терміналів) дозволяється на ландшафтно-рекреаційній території, визначеній містобудівною документацією;

{Абзац четвертий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

4) розміщення об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури (крім об'єктів дорожнього сервісу), мереж електропостачання, газорозподільних, водопровідних, теплопроводних, каналізаційних мереж, електронних комунікаційних мереж, об'єктів магістральних газопроводів;

5) розміщення місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань, зумовлених бойовими діями, терористичними актами, диверсіями або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків;

6) розміщення мультимодальних терміналів та виробничо-перевантажувальних комплексів.

{Абзац сьомий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

Під час дії воєнного стану та протягом п'яти років з дня його припинення або скасування в Україні або у відповідній окремій місцевості допускаються встановлення та зміна цільового призначення земельних ділянок без урахування вимог частин третьої і четвертої статті 24 цього Закону (крім земель, віднесених до категорій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель історико-культурного призначення, земель водного фонду, рекреаційного, оздоровчого, лісогосподарського призначення) на територіях за межами населених пунктів, якщо стосовно таких територій відсутня затверджена містобудівна документація на місцевому рівні, для розміщення таких об'єктів згідно із класифікатором, за яким здійснюється класифікація будівель і споруд:

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

промислові та складські будівлі;

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

нежитлові сільськогосподарські будівлі;

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

трубопроводи, лінії електронних комунікаційних мереж та електропередачі (крім магістральних нафтопроводів та газопроводів);

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

комплексні споруди промислових об'єктів (крім споруд підприємств, що здійснюють видобування, виробництво та переробку ядерних матеріалів, споруд підприємств і установок із збагачення та перероблення ядерного палива; споруд підприємств, призначених для термічного оброблення (спалювання) побутових відходів; атомних електростанцій).

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

Встановлення або зміна цільового призначення земельної ділянки, передача (надання) земельної ділянки із земель державної або комунальної власності у власність чи користування для визначених цим пунктом потреб здійснюється за умови, якщо розміщення на земельній ділянці відповідних об'єктів не призведе до порушення обмежень у використанні земель, у тому числі у сфері забудови та охорони культурної спадщини, вимог нормативно-правових актів, будівельних норм та інших нормативних документів, обов'язковість застосування яких встановлена законодавством. У такому разі, а також у випадку, якщо на території, на якій розташована відповідна земельна ділянка, відсутня затверджена містобудівна документація на місцевому рівні, визначена частиною третьою статті 24 цього Закону, рішення щодо встановлення або зміни цільового призначення земельної ділянки, передачі (надання) земельної ділянки із земель державної або комунальної власності у власність чи користування приймається без дотримання вимог частини третьої статті 24 цього Закону на підставі мотивованого висновку уповноваженого органу містобудування та архітектури сільської, селищної, міської ради (у випадках, визначених частиною другою статті 13 Закону України "Про архітектурну діяльність", - уповноваженого органу містобудування та архітектури місцевої державної адміністрації) про можливість розміщення на земельній ділянці відповідного об'єкта згідно з вимогами нормативно-правових актів, будівельних норм, інших нормативних документів, обов'язковість застосування яких встановлена законодавством.

{Абзац тринадцятий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

Висновок про можливість/неможливість розміщення на земельній ділянці відповідного об'єкта (далі - висновок) надається уповноваженим органом містобудування та архітектури на безоплатній основі протягом 10 робочих днів з дня отримання запиту про його надання.

Запит про надання висновку направляється з використанням електронної системи:

щодо земельних ділянок (земель) державної власності - органом виконавчої влади, який відповідно до закону уповноважений розпоряджатися такою земельною ділянкою (землями);

щодо земельних ділянок (земель) комунальної власності - виконавчим органом сільської, селищної, міської ради, повноваження якої здійснюються на території територіальної громади, у межах якої розташована відповідна земельна ділянка;

щодо земельних ділянок приватної власності - власником земельної ділянки.

Перелік та обсяг відомостей, які зазначаються у запиті про надання висновку, визначаються Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

Запит про надання висновку повинен містити, зокрема, таку інформацію:

реквізити спільного рішення Київської міської, обласної військової адміністрації та Київської міської, обласної державної адміністрації про переміщення (евакуацію) виробничих потужностей підприємства із зони бойових дій (якщо запит подано з метою визначення можливості розміщення підприємства, яке переміщується (евакуюється) із зони бойових дій);

реквізити рішення Київської міської, обласної військової адміністрації про розміщення місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань, зумовлених бойовими діями, терористичними актами, диверсіями або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків (якщо запит подано для визначення можливості розміщення таких місць);

код будівлі/споруди, необхідної для розміщення виробничих потужностей підприємства, яке переміщується (евакуюється) із зони бойових дій, або для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, або для розміщення річкового порту (термінала), мультимодального термінала,

виробничо-перевантажувального комплексу або об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури, або мереж електропостачання, газорозподільних, водопровідних, теплопровідних, каналізаційних мереж, електронних комунікаційних мереж, об'єктів магістральних газопроводів, або об'єктів, визначених абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту, згідно з класифікатором;

{Абзац двадцять третій пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

вид/види економічної діяльності, для провадження якого (яких) планується використання земельної ділянки після розміщення на ній виробничих потужностей підприємства, переміщеного (евакуйованого) із зони бойових дій, або річкового порту (термінала), мультимодального термінала, виробничо-перевантажувального комплексу, або об'єктів, визначених абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту, згідно з класифікатором;

{Абзац двадцять четвертий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

орієнтовна висота будівлі/споруди, необхідної для розміщення виробничих потужностей підприємства, яке переміщується (евакуюється) із зони бойових дій, або для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, для розміщення річкового порту (термінала), мультимодального термінала, виробничо-перевантажувального комплексу, або об'єктів, визначених абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту;

{Абзац двадцять п'ятий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

орієнтовний відсоток забудови земельної ділянки;

клас небезпеки підприємства, виробничі потужності якого планується розмістити на земельній ділянці, річкового порту (термінала), мультимодального термінала, виробничо-перевантажувального комплексу, об'єкта, визначеного абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту, згідно з державними санітарними правилами;

{Абзац двадцять сьомий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

орієнтовна кількість внутрішньо переміщених осіб, яку планується розмістити в об'єктах, для розміщення яких планується використання земельної ділянки;

відомості про утворення та зберігання небезпечних відходів у результаті діяльності підприємства, яке планується до переміщення (евакуації) із зони бойових дій, або річкового порту (термінала), мультимодального термінала, виробничо-перевантажувального комплексу, або об'єкта, визначеного абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту, або функціонування місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань, зумовлених бойовими діями, терористичними актами, диверсіями чи проведенням робіт з ліквідації їх наслідків;

{Абзац двадцять дев'ятий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

групи вантажів (у тому числі небезпечних вантажів відповідно до класів), які планується обробляти в річковому порту (терміналі), мультимодальному терміналі, виробничо-перевантажувальному комплексі;

орієнтовний обсяг використання питної води (із зазначенням параметрів тиску) та скидання стічних вод у процесі діяльності підприємства, потужність електроустановок, номінальна потужність газового обладнання підприємства, необхідність у забезпеченні будівлі/споруди опаленням (із зазначенням температурних режимів) та гарячим водопостачанням (із зазначенням обсягів та режимів постачання);

відомості про наявність/відсутність електромагнітних випромінювань, що створюються радіообладнанням, випромінювальними пристроями, радіоелектронними засобами та випромінювальними пристроями спеціального призначення, та в разі їх наявності - орієнтовні

параметри таких випромінювань (якщо запит подано з метою визначення можливості розміщення електронних комунікаційних мереж).

Якщо запит про надання висновку подається з метою визначення виду цільового призначення земельної ділянки у процесі її формування (у випадках, якщо запропонований вид цільового призначення земельної ділянки не відповідає виду функціонального призначення території, визначеному містобудівною документацією, або якщо на території, на якій розташована відповідна земельна ділянка, відсутня затверджена містобудівна документація на місцевому рівні, визначена частиною третьою статті 24 цього Закону), до такого запиту додається документація із землеустрою, відповідно до якої пропонується здійснити формування земельної ділянки. У такому разі затвердження зазначеної документації із землеустрою здійснюється після отримання висновку уповноваженого органу містобудування та архітектури про можливість розміщення на земельній ділянці відповідного об'єкта.

Якщо запит про надання висновку подається у період, коли функціонування Державного земельного кадастру призупинено, до такого запиту додається кадастровий план земельної ділянки, підписаний сертифікованим інженером-землевпорядником.

У разі якщо у висновку уповноваженого органу містобудування та архітектури визначена неможливість розміщення відповідного об'єкта на земельній ділянці, такий висновок повинен містити посилання на обмеження у використанні земель, які порушуються таким розміщенням, та/або на конкретну норму (статтю, частину, пункт) нормативно-правового акта, будівельних норм чи іншого нормативного документа, обов'язковість застосування якого встановлена законодавством, що унеможливає розміщення відповідного об'єкта на земельній ділянці.

Висновок виготовляється з використанням електронної системи. Перелік та обсяг відомостей, які зазначаються у висновку про можливість/неможливість розміщення на земельній ділянці відповідного об'єкта, визначаються Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи.

Висновок про можливість розміщення на земельній ділянці відповідного об'єкта повинен містити, у тому числі:

реквізити спільного рішення Київської міської, обласної військової адміністрації та Київської міської, обласної державної адміністрації про переміщення (евакуацію) підприємства із зони бойових дій (якщо запит подано з метою визначення можливості розміщення підприємства, яке переміщується (евакуюється) із зони бойових дій);

реквізити рішення Київської міської, обласної військової адміністрації про розміщення місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань, зумовлених бойовими діями, терористичними актами, диверсіями або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків (якщо запит подано для визначення можливості розміщення таких місць);

відомості, визначені пунктами 1-9 частини п'ятої статті 29 цього Закону. У разі якщо висновок наданий за відсутності містобудівної документації на місцевому рівні, відомості, визначені пунктами 4-6 частини п'ятої статті 29 цього Закону, визначаються з урахуванням типології оточуючої забудови.

Такий висновок вважається особливим видом містобудівних умов та обмежень, є підставою для проектування об'єкта будівництва і зберігає чинність до завершення будівництва об'єкта.

За наявності висновку уповноваженого органу містобудування та архітектури про можливість розміщення на земельній ділянці відповідного об'єкта:

отримання замовником будівництва містобудівних умов та обмежень не вимагається;

допускається проектування об'єкта будівництва до завершення процедур щодо зміни цільового призначення земельної ділянки.

Подальша забудова земельної ділянки здійснюється за її цільовим призначенням, визначеним на підставі висновку уповноваженого органу містобудування та архітектури, з

дотриманням містобудівних умов та обмежень, зазначених у такому висновку, без урахування функціонального призначення території, визначеного містобудівною документацією.

У разі якщо на підставі висновку цільове призначення земельної ділянки не було змінено, такий висновок втрачає чинність:

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні або у відповідній окремій місцевості - якщо висновок виданий для розміщення об'єктів, визначених підпунктами 1-6 цього пункту;

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

через п'ять років з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні або у відповідній окремій місцевості - якщо висновок виданий для розміщення об'єктів, визначених абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту.

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

Висновок як особливий вид містобудівних умов та обмежень втрачає чинність, про що до Реєстру будівельної діяльності автоматично програмними засобами електронної системи вносяться відповідні відомості, у разі якщо на підставі такого висновку не розроблено проектну документацію на будівництво та не отримано право на виконання будівельних робіт:

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

під час дії воєнного стану або протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування в Україні або у відповідній окремій місцевості - якщо висновок виданий для розміщення об'єктів, визначених підпунктами 1-6 цього пункту;

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

під час дії воєнного стану або протягом п'яти років та шести місяців з дня його припинення чи скасування в Україні або у відповідній окремій місцевості - якщо висновок виданий для розміщення об'єктів, визначених абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту.

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

У разі якщо на підставі висновку цільове призначення земельної ділянки не було змінено, такий висновок втрачає чинність з дня припинення або скасування воєнного стану.

У разі якщо під час дії воєнного стану або протягом шести місяців з дня його припинення або скасування на підставі висновку не розроблено проектну документацію на будівництво та не отримано право на виконання будівельних робіт, такий висновок як особливий вид містобудівних умов та обмежень втрачає чинність, про що в Реєстрі будівельної діяльності автоматично програмними засобами електронної системи вносяться відповідні відомості.

Містобудівна документація на місцевому рівні підлягає взаємоузгодженню з існуючою забудовою, що склалася внаслідок реалізації положень цього пункту, протягом трьох років з дня припинення або скасування воєнного стану на відповідній території.

Містобудівна документація на місцевому рівні має враховувати існуючу забудову, що склалася внаслідок реалізації положень цього пункту, а також наслідки бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій, соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних та інших кризових явищ.

Отримання технічних умов щодо водо-, тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та телекомунікацій може здійснюватися за бажанням замовника до отримання права на виконання будівельних робіт або до прийняття об'єкта в експлуатацію у разі:

будівництва (нового будівництва, реконструкції) будівель для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;

розміщення виробничих потужностей підприємств, переміщених (евакуйованих) із зони бойових дій;

розміщення річкових портів (терміналів) на річці Дунай;

{Абзац п'ятдесят дев'ятий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

розміщення мультимодальних терміналів та виробничо-перевантажувальних комплексів;

{Абзац шістдесятий пункту 9³ розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

розміщення дорожньо-транспортної інфраструктури, мереж електропостачання, газорозподільних, водопровідних, теплопроводних, каналізаційних мереж, електронних комунікаційних мереж, об'єктів магістральних газопроводів;

розміщення об'єктів, визначених абзацами дев'ятим - дванадцятим цього пункту.

{Пункт 9³ розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

У разі якщо технічні умови отримані після набуття права на виконання будівельних робіт, замовник зобов'язаний виконати такі технічні умови до прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта.

{Розділ V доповнено пунктом 9³ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

9⁴. Будівництво об'єктів, визначених підпунктом 1 пункту 9³ цього розділу, здійснюється для забезпечення тимчасовим житлом внутрішньо переміщених осіб з числа працівників підприємств, переміщених (евакуйованих) із зони бойових дій, а також осіб, які належать до соціально незахищених верств населення. Перелік категорій соціально незахищених верств населення, які мають право на отримання житла в таких об'єктах, визначається Кабінетом Міністрів України.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁴ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

9⁵. Кабінетом Міністрів України може бути змінено перелік об'єктів будівництва, що підлягають обов'язковій експертизі під час дії воєнного стану, а також встановлено особливості проведення такої експертизи.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁵ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

9⁶. Установити, що до 1 січня 2028 року будівництво об'єктів газотранспортної системи, задіяних у процесі транспортування природного газу магістральними газопроводами, об'єктів системи передачі, що використовуються для передачі електричної енергії, може здійснюватися за відсутності оформленого речового права на земельну ділянку, за умови що таке будівництво здійснюється на земельних ділянках, що перебувають у постійному користуванні підприємств, які раніше забезпечували експлуатацію газотранспортної системи, або на земельних ділянках, що перебувають у постійному користуванні оператора системи передачі чи підприємства, яке згідно із законодавством виконує функції, права та обов'язки оператора системи передачі до початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі. У такому разі:

1) права та обов'язки замовника будівництва покладаються на:

підприємство, визначене в установленому законодавством порядку оператором газотранспортної системи, - у разі будівництва об'єктів газотранспортної системи, задіяних у процесі транспортування природного газу магістральними газопроводами;

оператора системи передачі або на підприємство, яке згідно із законодавством виконує функції, права та обов'язки оператора системи передачі до початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі, - у разі будівництва об'єктів системи передачі, що використовуються для передачі електричної енергії;

2) відомості про кадастровий номер земельної ділянки, у межах якої здійснюватиметься будівництво відповідного об'єкта, зазначаються у заявах про надання містобудівних умов та обмежень, заявах (повідомленнях, інших документах) щодо набуття права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни такого права, прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (за наявності);

3) до заяв про надання містобудівних умов та обмежень, заяв (повідомлень, інших документів) щодо набуття права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни такого права (у разі зміни особи замовника будівництва та/або включення до переліку робіт, передбачених проектною документацією на будівництво, робіт з реконструкції, капітального ремонту) додаються завірені в установленому порядку копії документів, що підтверджують:

покладання на замовника будівництва функцій оператора газотранспортної системи - у разі будівництва об'єктів газотранспортної системи, задіяних у процесі транспортування природного газу магістральними газопроводами;

сертифікацію оператора системи передачі або створення акціонерного товариства, яке згідно із законодавством виконує функції, права та обов'язки оператора системи передачі до початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі, - у разі будівництва об'єктів системи передачі, що використовуються для передачі електричної енергії;

передачу замовнику будівництва на праві господарського відання об'єктів права державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами, на яких планується виконання будівельних робіт, - у разі будівництва об'єктів газотранспортної системи, задіяних у процесі транспортування природного газу магістральними газопроводами;

передачу замовнику будівництва на праві господарського відання об'єктів права державної власності, що використовуються для провадження діяльності з передачі електричної енергії, на яких планується виконання будівельних робіт, - у разі будівництва об'єктів системи передачі, що використовуються для передачі електричної енергії;

нотаріально засвідчену копію згоди землекористувача на припинення права постійного користування земельною ділянкою з метою її подальшої передачі оператору газотранспортної системи (у разі будівництва об'єктів газотранспортної системи, задіяних у процесі транспортування природного газу магістральними газопроводами), оператору системи передачі або підприємству, яке згідно із законодавством виконує функції, права та обов'язки оператора системи передачі до початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі (у разі будівництва об'єктів системи передачі, що використовуються для передачі електричної енергії), з підтвердженням її подання до органу, що здійснює розпорядження земельною ділянкою.

У заявах (деклараціях, інших документах) про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта замість відомостей про кадастровий номер земельної ділянки (у разі його відсутності), документів, що підтверджують право власності або право користування земельною ділянкою, відомостей про державну реєстрацію речових прав на земельну ділянку зазначаються реквізити документів, визначених цим підпунктом.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁶ згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

9⁷. Установити, що демонтаж об'єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Рішення про демонтаж таких об'єктів приймається власником (органом управління майном) відповідного об'єкта за результатами обстеження.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁷ згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

9⁸. Установити, що на період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та протягом одного року з дня його припинення чи скасування на відповідній території передача (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності для будівництва, експлуатації військових та інших оборонних об'єктів здійснюється без дотримання вимог абзаців чотирнадцятого - шістнадцятого частини третьої статті 24 цього Закону.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁸ згідно із Законом № 2952-IX від 24.02.2023}

9⁹. Установити, що замовником будівництва (крім нового будівництва), пов'язаного з відновленням пошкоджених об'єктів нерухомого майна, які не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, може бути виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, крім випадків, якщо таке будівництво передбачає:

1) зміну функціонального призначення об'єкта або його складових частин, що є самостійними об'єктами нерухомого майна (квартира, вбудоване, прибудоване чи вбудовано-прибудоване житлове та нежитлове приміщення у будівлі, споруді, гаражний бокс, машиномісце, інше житлове або нежитлове приміщення);

2) зміну кількості поверхів об'єкта;

3) формування нових або зникнення існуючих складових частин будівлі, споруди, що є самостійними об'єктами нерухомого майна (квартира, вбудоване, прибудоване чи вбудовано-прибудоване житлове та нежитлове приміщення у будівлі, споруді, гаражний бокс, машиномісце, інше житлове або нежитлове приміщення).

У такому разі:

а) отримання містобудівних умов та обмежень, права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни такого права, прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта може здійснюватися за відсутності:

кадастрового номера земельної ділянки;

оформленого речового права на земельну ділянку, будівлю або споруду;

б) у заявах (повідомленнях, деклараціях, інших документах) про отримання містобудівних умов та обмежень, права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни такого права, прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта додатково зазначається реєстраційний номер звіту (акта) щодо обстеження пошкодженого об'єкта нерухомого майна в електронній системі/Державному реєстрі майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України;

в) програмні засоби електронної системи забезпечують блокування автоматичного отримання права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни такого права та направлення заяв (повідомлень, інших документів) на розгляд особі, уповноваженій на прийняття рішень щодо надання такого права;

г) інформація про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (відповідної черги будівництва/пускового комплексу) не направляється програмними засобами електронної системи до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно для автоматичної державної реєстрації права власності на відповідний об'єкт нерухомого майна.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁹ згідно із Законом № 2923-IX від 23.02.2023}

9¹⁰. Установити, що дія частин третьої і четвертої статті 24 цього Закону не поширюється на передачу земельних ділянок, зазначених у підпункті 22⁻¹ пункту 27 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України, у постійне користування державній установі або державному підприємству, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни, для розміщення Національного військового меморіального кладовища та зміну їх цільового призначення.

{Розділ V доповнено пунктом 9¹⁰ згідно із Законом № 3505-IX від 08.12.2023}

9¹¹. Установити, що проектування Національного військового меморіального кладовища здійснюється без одержання містобудівних умов та обмежень забудови земельних ділянок, з дотриманням обмежень у використанні земель.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁻¹¹ згідно із Законом № 3505-IX від 08.12.2023}

9⁻¹². Під час дії воєнного стану та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування в Україні або у відповідній окремій місцевості фінансування робіт з розроблення детальних планів територій допускається здійснювати за рахунок коштів, визначених статтею 10 цього Закону, а також за рахунок коштів з інших джерел, не заборонених законом, за таких умов:

1) функції замовника детального плану території здійснює відповідний орган місцевого самоврядування;

2) детальний план території передбачає розміщення об'єктів енергогенеруючих підприємств, що здійснюють виробництво, у тому числі з альтернативних джерел, передачу, розподіл електричної енергії або комбіноване виробництво електричної та теплової енергії, та/або технологічної інфраструктури об'єктів енергетики;

3) детальний план території не передбачає нове будівництво/реконструкцію об'єктів житлової нерухомості та/або об'єктів громадського призначення.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁻¹² згідно із Законом № 3563-IX від 06.02.2024}

9⁻¹³. Під час дії воєнного стану та протягом одного року з дня його припинення чи скасування в Україні або у відповідній окремій місцевості зміна цільового призначення земельних лісових ділянок з віднесенням їх до земель оборони здійснюється без урахування вимог абзацу першого частини четвертої статті 24 цього Закону.

{Розділ V доповнено пунктом 9⁻¹³ згідно із Законом № 3948-IX від 04.09.2024}

10. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про планування і забудову територій" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 31, ст. 250 із наступними змінами).

11. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину п'яту статті 81 Цивільного процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., №№ 40-42, ст. 492) доповнити абзацом третім такого змісту:

"Не підлягають оплаті витрати на інформаційно-технічне забезпечення у справах, в яких у випадках, встановлених законом, представництво інтересів держави в суді здійснюють Державна архітектурно-будівельна інспекція України або її територіальні органи";

2) у Законі України "Про охорону навколишнього природного середовища" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 41, ст. 546; 2000 р., № 27, ст. 213; 2007 р., № 34, ст. 444; 2009 р., № 30, ст. 428):

пункт "є" статті 3 викласти в такій редакції:

"є) обов'язковість надання висновків державної екологічної експертизи";

частину другу статті 26 виключити;

у частині першій статті 27:

у пункті "а" слова "та інша передпланова і передпроектна документація" виключити;

пункт "б" виключити;

у статті 28:

друге речення частини першої викласти в такій редакції: "Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності";

пункт "б" частини другої виключити;

у пункті "д" частини другої статті 68 слово "будівництві" виключити;

3) у Законі України "Про інвестиційну діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 47, ст. 646; 1998 р., № 33, ст. 226; 2002 р., № 15, ст. 100; 2007 р., № 34, ст. 444; 2009 р., № 19, ст. 257; 2010 р., № 34, ст. 486):

у частині першій статті 8:

абзаци третій і четвертий викласти в такій редакції:

"одержати дозвіл на виконання будівельних робіт у випадках та порядку, встановлених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності";

одержати позитивний висновок експертизи проекту будівництва у випадках та порядку, встановлених статтею 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності";

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"одержати позитивний висновок державної експертизи інвестиційної програми (проекту) у випадках та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України";

статтю 15 викласти в такій редакції:

"Стаття 15. Державна експертиза інвестиційних програм (проектів)

1. Обов'язковій державній експертизі підлягають інвестиційні програми (проекти), що реалізуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також за рахунок кредитів, наданих під державні гарантії.

2. Державна експертиза інвестиційних програм (проектів) проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України";

4) у Законі України "Про основи містобудування" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 52, ст. 683; 2001 р., № 16, ст. 76; 2003 р., № 30, ст. 247; 2007 р., № 34, ст. 444; 2008 р., № 48, ст. 358; 2010 р., № 5, ст. 41):

статті 3, 4, 22 і 23 виключити;

в абзаці другому статті 5 слова "регіональних і місцевих правил забудови" виключити;

у статті 8:

в абзаці четвертому слова "регіональних та місцевих правил забудови" виключити;

в абзаці дев'ятому слова "регіональних та місцевих правил забудови населених пунктів" виключити;

у частині першій статті 10:

в абзаці третьому слова "регіональних, місцевих правил забудови" виключити;

абзац п'ятий виключити;

у статті 11:

абзац п'ятий частини першої виключити;

у частині другій слова "регіональних, місцевих правил забудови населених пунктів та територій області (крім міст обласного значення)" замінити словами "відповідної містобудівної документації";

статтю 12 викласти в такій редакції:

"Стаття 12. Компетенція сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів у сфері містобудування

До компетенції сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування на відповідній території належить затвердження відповідно до законодавства місцевих програм, генеральних

планів відповідних населених пунктів, планів зонування територій, а за відсутності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території - детальних планів територій.

Крім повноважень, зазначених у частині першій цієї статті, відповідна місцева рада утворює у складі виконавчого комітету ради орган з питань містобудування та архітектури.

Місцеві ради вирішують інші питання у сфері містобудування відповідно до закону, а також можуть делегувати вирішення питань, що належать до їх компетенції, своїм виконавчим органам або відповідним місцевим державним адміністраціям.

До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належать:

затвердження детальних планів територій за наявності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території;

визначення територій для містобудівних потреб;

внесення пропозицій щодо встановлення і зміни меж населених пунктів відповідно до закону";

у частині другій статті 13:

абзац п'ятий виключити;

в абзаці шостому слова "здійснення державного контролю за використанням земель, визначених для містобудівних потреб" виключити;

у статті 14:

у частині першій:

абзац другий викласти у такій редакції:

"визначення території для містобудівних потреб згідно з рішенням відповідної ради";

у абзаці четвертому слова "у разі делегування їм таких повноважень відповідними радами" виключити;

в абзаці п'ятому слова "місцевих правил забудови населених пунктів" виключити;

частину другу виключити;

абзац шостий частини другої статті 17 викласти в такій редакції:

"вирішення питань щодо вилучення (викупу), передачі (надання) земельних ділянок у власність чи користування громадян та юридичних осіб";

у статті 21:

у частині першій слова "і вибір земель" та "місцевих правил забудови" виключити;

частину четверту виключити;

у частині п'ятій слова "та вибір земель" виключити;

{Підпункт 5 пункту 11 розділу V втратив чинність на підставі Кодексу № 5403-VI від 02.10.2012}

{Підпункт 6 пункту 11 розділу V втратив чинність на підставі Закону № 2573-IX від 06.09.2022}

{Підпункт 7 пункту 11 розділу V втратив чинність на підставі Закону № 1818-IX від 21.10.2021}

{Підпункт 8 пункту 11 розділу V втратив чинність на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

9) у статті 40 Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 12, ст. 81):

у частині першій слова "Техніко-економічне обґрунтування і проекти будівництва, реконструкції, зняття з експлуатації, матеріали" замінити словом "Матеріали";

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

"Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".

У зв'язку з цим частини третю - шосту вважати відповідно частинами четвертою - сьомою;

10) у Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

у частині першій статті 31:

у підпункті 10 пункту "а" слова "місцевих правил забудови населених пунктів" виключити;

у підпункті 1 пункту "б" слова "встановленому законодавством" замінити словами "та у випадках, встановлених законом";

у пункті 1 частини третьої статті 43 слова "забудови і" виключити;

частину третю статті 51 доповнити реченням такого змісту: "Міська рада утворює у складі виконавчого комітету ради орган з питань містобудування та архітектури";

11) у Законі України "Про архітектурну діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 31, ст. 246; 2004 р., № 22, ст. 184; 2006 р., № 22, ст. 184, № 39, ст. 342; 2007 р., № 34, ст. 444; 2008 р., № 48, ст. 358; 2009 р., № 19, ст. 257):

у статті 1:

абзац сьомий виключити;

доповнити абзацом п'ятнадцятим такого змісту:

"саморегулювні організації у сфері архітектурної діяльності - неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб за відповідним напрямом підприємницької чи професійної діяльності, які в установленому порядку набули відповідного статусу";

у статті 3 слова "Про планування і забудову територій" замінити словами "Про регулювання містобудівної діяльності";

у статті 4:

абзац другий викласти в такій редакції:

"підготовку містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки у випадках і порядку, передбачених законодавством";

абзац четвертий викласти в такій редакції:

"пошук архітектурного рішення, розроблення, погодження у визначених законом випадках і затвердження проекту";

статтю 5 виключити;

у частині четвертій статті 6, частині першій статті 10, абзаці другому частини першої статті 26 слова "місцевих правил забудови населених пунктів" виключити;

статтю 7 викласти в такій редакції:

"Стаття 7. Розроблення та затвердження проекту об'єкта архітектури

Проект об'єкта архітектури розробляється під керівництвом або з обов'язковою участю архітектора, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Проект об'єкта архітектури завіряється підписом і скріплюється особистою печаткою архітектора, який має кваліфікаційний сертифікат.

Проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена відповідно до містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, не підлягає погодженню з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами охорони культурної спадщини, державної санітарно-епідеміологічної служби і природоохоронними органами.

Проекти об'єктів архітектури затверджуються замовником. Затвердження проектів об'єктів архітектури, які споруджуються із залученням державних коштів, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Перед затвердженням проектів у випадках, визначених статтею 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності", проводиться їх експертиза.

До проведення експертизи архітектурного рішення проекту об'єкта архітектури обов'язково залучається архітектор, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Внесення змін до затвердженого проекту проводиться виключно за згодою архітектора - автора проекту, а в разі відхилення від технічних умов - за погодженням з підприємствами, установами та організаціями, які надали такі технічні умови, та замовником.

Внесення до затвердженого проекту змін, пов'язаних із зміною державних стандартів, норм і правил, здійснюється за згодою замовника, якщо інше не передбачено законом.

Особи, які беруть участь у розробленні проектів, не мають права проводити експертизу зазначених проектів, погоджувати їх або надавати дозвіл на виконання будівельних робіт за такими проектами.

Забороняється вимагати від замовників рішення архітектурно-містобудівної ради для подальшого розгляду і погодження проектної документації";

частину першу статті 9 викласти в такій редакції:

"Будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) об'єкта архітектури здійснюється відповідно до затвердженої проектної документації, державних стандартів, норм і правил у порядку, визначеному Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності";

статті 12 і 15 виключити;

у частині п'ятій статті 14 слова "та місцевих правил забудови" виключити;

розділ III доповнити статтею 16⁻¹ такого змісту:

"Стаття 16⁻¹. Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності

В Україні можуть створюватися і діяти саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності.

Неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб, що провадять підприємницьку та професійну діяльність, набувають статусу саморегулівних організацій з дня їх реєстрації центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, і внесення відомостей про них до державного реєстру саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності визначають правила і стандарти підприємницької та професійної діяльності, обов'язкові для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачають механізм відшкодування збитків, завданих споживачам унаслідок надання членами саморегулівної організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності можуть на підставі делегованих повноважень проводити професійну атестацію виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, та залучатися до ліцензування господарської діяльності членів саморегулівної організації.

Центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, визначає порядок реєстрації таких організацій і здійснює контроль за їх діяльністю";

статті 17 і 18 викласти в такій редакції:

"Стаття 17. Ліцензування та професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури

Господарська діяльність, пов'язана із створенням об'єкта архітектури, підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

Порядок ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури, визначається Кабінетом Міністрів України.

Органами ліцензування є Державна архітектурно-будівельна інспекція України та її територіальні органи.

Відповідальні виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проходять професійну атестацію. Перелік таких видів робіт (послуг) і порядок професійної атестації встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проводиться центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури. Повноваження щодо проведення професійної атестації можуть бути делеговані саморегулівним організаціям у сфері архітектурної діяльності. Саморегулівна організація набуває делегованих їй повноважень з дня опублікування центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури рішення про надання (делегування) таких повноважень в офіційному виданні, визначеному таким органом.

До професійної атестації допускаються громадяни, які:

здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста, магістра за напрямом професійної атестації, мають стаж роботи за фахом не менш як три роки;

не здобули вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст, магістр за напрямом професійної атестації, але мають стаж роботи у сфері містобудування не менш як десять років.

Громадянам, які пройшли професійну атестацію, видається відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Громадяни, які одержали відповідний кваліфікаційний сертифікат, можуть виконувати окремі види робіт (послуг), пов'язані із створенням об'єкта архітектури, без відповідної ліцензії, мають особисту печатку та несуть відповідальність за неналежне виконання робіт (послуг), право виконання яких визначено кваліфікаційним сертифікатом, та порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил.

Відомості про особу, яка отримала кваліфікаційний сертифікат, вносяться до реєстру атестованих осіб.

Форма кваліфікаційного сертифіката, порядок внесення плати за проведення професійної атестації та її розміри затверджуються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 18. Атестаційна архітектурно-будівельна комісія

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, здійснюється Атестаційною архітектурно-будівельною комісією.

Атестаційна архітектурно-будівельна комісія:

визначає рівень кваліфікації і знань фахівців, їх спеціалізацію;

видає відповідні кваліфікаційні сертифікати, скасовує рішення про їх видачу;

може утворювати секції за видами робіт (послуг) та професійної спеціалізації;

здійснює інші повноваження відповідно до Положення про Атестаційну архітектурно-будівельну комісію, що затверджується центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури";

у статті 22:

абзац третій викласти в такій редакції:

"за дорученням замовника одержувати в установленому порядку містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки і технічні умови щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури";

в абзаці п'ятому слова "вихідних даних на проектування" замінити словами "містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки";

у статті 23:

абзац третій викласти в такій редакції:

"затверджувати проект, якщо він не суперечить законодавству, містобудівним умовам та обмеженням забудови земельної ділянки";

в абзаці четвертому слова "завдання на проектування" виключити;

у частині другій статті 26 слова "регіональним і місцевим правилам забудови" виключити;

частину другу статті 27 викласти в такій редакції:

"Замовники, крім виконання обов'язків, зазначених у частині першій цієї статті, також зобов'язані передавати один комплект проектної документації, за якою збудовано об'єкт архітектури, власникові такого об'єкта для постійного зберігання";

в абзаці другому статті 28 слова "встановлених місцевими правилами забудови населених пунктів" виключити;

у тексті Закону слова "замовник (забудовник)" в усіх відмінках і числах замінити словом "замовник" у відповідному відмінку і числі;

12) у Законі України "Про природні монополії" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 30, ст. 238; 2009 р., № 19, ст. 257):

статтю 7 доповнити частиною другою такого змісту:

"В умовах та правилах здійснення підприємницької діяльності у сферах природних монополій та на суміжних ринках (ліцензійних умовах) визначаються зобов'язання суб'єктів природних монополій з надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва згідно з вимогами законодавства";

частину першу статті 10 після абзацу шостого доповнити двома новими абзацами такого змісту:

"надавати на вимогу органів місцевого самоврядування інформацію про наявні потужності із забезпечення об'єктів будівництва та інженерні мережі (споруди);

забезпечувати надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва у порядку та строки, встановлені законодавством".

У зв'язку з цим абзаци сьомий і восьмий вважати відповідно абзацами дев'ятим і десятим;

частину першу статті 17 доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"систематичне надання недостовірної інформації у складі технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва або відмову в наданні технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва, або порушення строку їх надання; неукладення договору про забезпечення об'єкта будівництва на підставі технічних умов або непідключення об'єкта будівництва до інженерних мереж згідно з технічними умовами та укладеним договором про забезпечення об'єкта будівництва - у розмірі десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

13) у пункті 19 статті 5, пункті 9 частини першої та пункті 7 частини другої статті 6 Закону України "Про охорону культурної спадщини" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 39, ст. 333; 2005 р., № 5, ст. 114; 2011 р., № 4, ст. 22) слово "будівельних" виключити;

14) у статті 21 Закону України "Про охорону праці" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 2, ст. 10; 2007 р., № 34, ст. 444; 2009 р., № 44, ст. 654; 2010 р., № 28, ст. 353, № 34, ст. 486; 2011 р., № 6, ст. 47):

у частині другій:

у другому реченні слова "будівництво, реконструкція, технічне переоснащення тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення" виключити;

останнє речення викласти в такій редакції: "Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності";

у частині сімнадцятій слова "Експертиза проектів" замінити словами "Експертиза проектної та іншої документації на виготовлення і впровадження нових технологій і засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту", а слова "прийняття їх в експлуатацію" виключити;

{Абзац п'ятий підпункту 14 пункту 11 розділу V із змінами, внесеними згідно із Законом № 3395-VI від 19.05.2011}

частину дванадцяту виключити;

15) у статті 53 Закону України "Про землеустрій" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 36, ст. 282):

пункт "а" частини третьої викласти у такій редакції:

"а) цільове призначення земель";

доповнити частинами четвертою та п'ятою такого змісту:

"Проекти землеустрою можуть передбачати також формування земельних ділянок державної та комунальної власності за рахунок земель, не наданих у користування.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів підлягають погодженню комісіями з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, та затверджуються сільськими, селищними, міськими радами";

16) у Законі України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 52, ст. 377; 2006 р., № 13, ст. 110; 2009 р., № 17, ст. 236; 2010 р., № 34, ст. 486):

абзаци вісімнадцятий - двадцять третій статті 2 виключити;

частину третю статті 9 виключити;

у частині третій та абзаці другого частини четвертої статті 11 слова "та проектної декларації" і "визначених у проектній декларації" виключити;

у частині першій статті 13:

абзаци третій і п'ятнадцятий виключити;

в абзаці вісімнадцятому слова "зазначених у проектній декларації" виключити;

у статті 14:

в абзаці дев'ятому частини п'ятої слова "відповідно до проектної декларації" виключити;

у частині сьомій:

абзац шостий доповнити словами "або реєстрацію декларації про початок виконання будівельних робіт";

абзац восьмий виключити;

у статті 16:

у частині четвертій:

абзац шостий доповнити словами "або зареєстрована декларація про початок виконання будівельних робіт";

абзац восьмий виключити;

частини п'яту і шосту виключити;

у частині десятій слова "зазначених у проектній декларації" виключити;

у частині шостій статті 24:

абзац другий виключити;

в абзаці третьому слова "у відповідності з проектною декларацією" виключити;

17) у Законі України "Про оренду землі" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 10, ст. 102):

статтю 19 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"Після завершення будівництва та прийняття об'єкта в експлуатацію добросовісний орендар земельної ділянки, наданої для потреб будівництва та обслуговування відповідного об'єкта, має право на першочергове укладення договору оренди землі на строк до 50 років або припинення дії договору оренди землі".

У зв'язку з цим частини другу та третю вважати відповідно частинами третьою та четвертою;

в абзаці третьому частини першої статті 24 слова "у тому числі місцевих правил забудови населених пунктів" виключити;

статтю 33 викласти в такій редакції:

"Стаття 33. Поновлення договору оренди землі

По закінченню строку, на який було укладено договір оренди землі, орендар, який належно виконував обов'язки за умовами договору, має переважне право перед іншими особами на укладення договору оренди землі на новий строк (поновлення договору оренди землі).

Орендар, який має намір скористатися переважним правом на укладення договору оренди землі на новий строк, зобов'язаний повідомити про це орендодавця до спливу строку договору оренди землі у строк, встановлений цим договором, але не пізніше ніж за місяць до спливу строку договору оренди землі.

До листа-повідомлення про поновлення договору оренди землі орендар додає проект додаткової угоди.

При поновленні договору оренди землі його умови можуть бути змінені за згодою сторін. У разі недосягнення домовленості щодо орендної плати та інших істотних умов договору переважне право орендаря на укладення договору оренди землі припиняється.

Орендодавець у місячний термін розглядає надісланий орендарем лист-повідомлення з проектом додаткової угоди, перевіряє його на відповідність вимогам закону, узгоджує з орендарем (за необхідності) істотні умови договору і, за відсутності заперечень, приймає рішення про поновлення договору оренди землі (щодо земель державної та комунальної власності), укладає з орендарем додаткову угоду про поновлення договору оренди землі. За наявності заперечень орендодавця щодо поновлення договору оренди землі орендарю направляється лист-повідомлення про прийняте орендодавцем рішення.

У разі якщо орендар продовжує користуватися земельною ділянкою після закінчення строку договору оренди і за відсутності протягом одного місяця після закінчення строку договору листа-повідомлення орендодавця про заперечення у поновленні договору оренди землі такий договір вважається поновленим на той самий строк і на тих самих умовах, які були передбачені договором. У цьому випадку укладання додаткової угоди про поновлення договору оренди землі здійснюється із:

власником земельної ділянки (щодо земель приватної власності);

уповноваженим керівником органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування без прийняття рішення органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування про поновлення договору оренди землі (щодо земель державної або комунальної власності).

Керівник органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який уповноважений підписувати додаткову угоду до договору оренди землі щодо земельної ділянки державної або комунальної власності, визначається рішенням цього органу.

Додаткова угода до договору оренди землі про його поновлення має бути укладена сторонами у місячний строк в обов'язковому порядку.

Відмова, а також наявне зволікання в укладенні додаткової угоди до договору оренди землі може бути оскаржено в суді.

У разі зміни межі або цільового призначення земельної ділянки поновлення договору оренди землі здійснюється у порядку одержання земельної ділянки на праві оренди";

{Підпункт 18 пункту 11 розділу V втратив чинність на підставі Закону № 1089-IX від 16.12.2020}

19) у Законі України "Про охорону археологічної спадщини" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 26, ст. 361; 2011 р., № 4, ст. 22):

в абзаці шостому статті 7 слова "відповідно до закону" замінити словами "у випадках, передбачених законом";

статтю 9¹ виключити;

у тексті Закону слово "будівельних" виключити;

{Підпункт 20 пункту 11 розділу V втратив чинність на підставі Кодексу № 5403-VI від 02.10.2012}

21) у Законі України "Про благоустрій населених пунктів" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 49, ст. 517; 2008 р., № 48, ст. 358; 2010 р., № 5, ст. 41):

в абзаці четвертому частини першої статті 1, статті 14 слова "місцевих правил забудови" виключити;

пункт 10 частини першої статті 10 викласти в такій редакції:

"10) визначення обсягів пайової участі власників будівель і споруд соціально-культурного, побутового, торговельного та іншого призначення в утриманні об'єктів благоустрою";

пункт 1 частини першої статті 16 викласти в такій редакції:

"1) виконувати роботи без дозволу в разі, якщо обов'язковість його отримання передбачена законом";

у частині другій статті 23 слова "регіональних і місцевих правил забудови" виключити;

статтю 27 виключити;

частину третю статті 28 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Не потребує отримання дозволу (ордера) на видалення зелених насаджень виконання робіт на підставі одного з документів, визначених частиною першою статті 34 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності";

частину третю статті 34 доповнити абзацом такого змісту:

"Правила не можуть передбачати обов'язок фізичних і юридичних осіб щодо отримання будь-яких дозволів, погоджень або інших документів дозвільного характеру, а також повноважень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій, утворених такими органами, видавати зазначені документи";

22) у частині другій статті 4 Закону України "Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду" (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 10, ст. 88) слова "і місцевими правилами забудови" виключити;

23) у Законі України "Про будівельні норми" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 5, ст. 41):

частину п'яту статті 10 доповнити трьома реченнями такого змісту: "Для забезпечення гармонізації нормативної бази України з нормативною базою Європейського Союзу встановлюється період одночасної дії будівельних норм, розроблених на основі національних технологічних традицій, та будівельних норм, гармонізованих з нормативними документами Європейського Союзу (або інших будівельних норм, кодів). Порядок застосування зазначених норм визначається Кабінетом Міністрів України. Обґрунтовані відхилення від будівельних норм, що забезпечують дотримання встановлених вимог безпеки у спосіб, не передбачений будівельними нормами, можуть бути погоджені суб'єктом нормування відповідно до встановленого ним порядку";

частину першу статті 11 доповнити реченням такого змісту: "Міжнародні, регіональні та національні (державні) будівельні норми, правила, стандарти інших держав застосовуються в Україні відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України";

24) пункт 42 частини першої статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року № 7-93 "Про державне мито" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 13, ст. 113; 2000 р., № 46, ст. 398; 2007 р., № 34, ст. 444) викласти в такій редакції:

"42) Державна архітектурно-будівельна інспекція України та її територіальні органи".

12. Кабінету Міністрів України:

1) внести у місячний строк з дня опублікування цього Закону до Верховної Ради України проект закону щодо персоніфікації відповідальності за негативні наслідки, спричинені допущеними порушеннями будівельних норм, стандартів і правил у процесі проектування, експертизи проектів та будівництва об'єктів містобудування;

2) у тримісячний строк з дня опублікування цього Закону:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;

внести до Верховної Ради України проект закону щодо скорочення до 60 днів строку відведення земельних ділянок для містобудівних потреб.

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ
17 лютого 2011 року
№ 3038-VI

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про архітектурну діяльність

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 31, ст.246)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1407-IV від 03.02.2004, ВВР, 2004, № 16, ст.238
№ 3370-IV від 19.01.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.184
№ 58-V від 01.08.2006, ВВР, 2006, № 39, ст.342
№ 1026-V від 16.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.444
№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст.358
№ 800-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.257}

{Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 4-рп/2009 від 03.02.2009}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 4220-VI від 22.12.2011, ВВР, 2012, № 29, ст.345
№ 5459-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 48, ст.682
№ 5496-VI від 20.11.2012, ВВР, 2014, № 1, ст.4
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
№ 222-VIII від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 23, ст.158
№ 320-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 28, ст.236
№ 1472-VIII від 14.07.2016, ВВР, 2016, № 34, ст.592
№ 1817-VIII від 17.01.2017, ВВР, 2017, № 9, ст.68
№ 2020-VIII від 13.04.2017, ВВР, 2017, № 22, ст.257
№ 2059-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 29, ст.315
№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295
№ 199-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.377
№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
№ 711-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 46, ст.394
№ 2518-IX від 15.08.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У тексті Закону після слова "замовник" у відповідних відмінках і числах доповнено словом "(забудовник)" у відповідному відмінку і числі; слова "Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України" в усіх відмінках замінено словами "центральный орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури" у відповідному відмінку згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

{У тексті Закону слова "замовник (забудовник)" в усіх відмінках і числах замінено словом "замовник" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

{Зміни в частині заміни слів у тексті Закону див. у підпункті 5 пункту 4 Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

{У тексті Закону слова "державні стандарти" у всіх відмінках виключено на підставі Закону № 124-IX від 20.09.2019}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон визначає правові та організаційні засади здійснення архітектурної діяльності і спрямований на формування сприятливого життєвого середовища, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

архітектурна діяльність - діяльність по створенню об'єктів архітектури, яка включає творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення, координацію дій учасників розроблення всіх складових частин проектів з планування, забудови і благоустрою територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд, здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом, а також здійснення науково-дослідної та викладацької роботи у цій сфері;

{Абзац другий частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

об'єкти архітектурної діяльності (об'єкти архітектури) - будинки і споруди житлово-цивільного, комунального, промислового та іншого призначення, їх комплекси, об'єкти благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального і монументально-декоративного мистецтва, території (частини територій) адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів;

{Абзац третій частини першої статті 1 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

суб'єкти архітектурної діяльності - архітектори, інші особи, які беруть участь у підготовці і розробленні містобудівної документації, проектної документації для будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, благоустрою, ландшафтних та садово-паркових об'єктів, науково-дослідній і викладацькій роботі, замовники проектів та будівництва об'єктів архітектури, підрядники на виконання проектних і будівельних робіт, виробники будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, власники і користувачі об'єктів архітектури, а також органи влади, що реалізують свої повноваження у сфері містобудування;

архітектурне рішення - авторський задум щодо просторової, планувальної, функціональної організації, зовнішнього вигляду й інтер'єру об'єкта архітектури, а також інженерного та іншого забезпечення його реалізації, викладений в архітектурній частині проекту на всіх стадіях проектування і зафіксований у будь-якій формі;

{Абзац п'ятий частини першої статті 1 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

проект - документація для будівництва об'єктів архітектури, що складається з креслень, графічних і текстових матеріалів, інженерних і кошторисних розрахунків, які визначають містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні та технологічні рішення, вартісні показники конкретного об'єкта архітектури, та відповідає будівельним нормам і правилам;

{Абзац шостий частини першої статті 1 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

{Абзац сьомий статті 1 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

завдання на проектування - документ, у якому містяться обґрунтовані в межах законодавства вимоги замовника будівництва (далі - замовник) до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень та властивостей об'єкта архітектури, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва і який складається відповідно до містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки, технічних умов;

{Абзац восьмий частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 58-V від 01.08.2006, № 509-VI від 16.09.2008; в редакції Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

погодження проекту - процедура встановлення відповідності проектних рішень вихідним даним на проектування;

{Частину першу статті 1 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

експертиза - діяльність фахівців-експертів, які мають відповідні кваліфікаційні сертифікати і за дорученням замовника надають звіти щодо відповідності проектних рішень вимогам

законодавства, державним нормам, будівельним нормам і правилам та які несуть відповідальність за достовірність наданих звітів;

{Частина першу статті 1 доповнено абзацом десятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4220-VI від 22.12.2011, № 124-IX від 20.09.2019}

{Абзац одинадцятий частини першої статті 1 виключено на підставі Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

інжинірингова діяльність у сфері будівництва (інжиніринг) - діяльність з надання послуг інженерного та технічного характеру, до яких належать проведення попередніх техніко-економічних обґрунтувань і досліджень, експертизи проекту, розробка програм фінансування будівництва, організація виготовлення проектної документації, проведення конкурсів і торгів, укладання договорів підряду, координація діяльності всіх учасників будівництва, а також здійснення технічного нагляду за будівництвом об'єкта архітектури та консультації економічного, фінансового або іншого характеру;

{Частина першу статті 1 доповнено абзацом дванадцятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

архітектор (інженер), що має кваліфікаційний сертифікат, - фахівець, який за результатами атестації отримав такий сертифікат, що надає йому повноваження ведення особистої діяльності у сфері архітектурної діяльності, і який несе відповідальність за результати своєї роботи;

{Частина першу статті 1 доповнено абзацом тринадцятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

технічний нагляд - здійснення замовником контролю за дотриманням проектних рішень та будівельних норм і правил, а також контролю за якістю виконаних робіт та їх обсягами під час будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування;

{Частина першу статті 1 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

саморегулювні організації у сфері архітектурної діяльності - неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб за відповідним напрямом підприємницької чи професійної діяльності, які в установленому порядку набули відповідного статусу.

{Статтю 1 доповнено абзацом п'ятнадцятим згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

Термін "замовник будівництва" вживається в цьому Законі у значенні, наведеному в Законі України "Про регулювання містобудівної діяльності".

{Статтю 1 доповнено частиною другою згідно із Законом № 2518-IX від 15.08.2022}

Стаття 2. Державне сприяння архітектурній діяльності

Держава забезпечує умови для здійснення архітектурної діяльності шляхом:

підтримки наукових досліджень, сприяння підготовці і підвищенню кваліфікації кадрів в галузі містобудування, архітектури і будівництва;

залучення інвестицій у проектування і будівництво об'єктів архітектури;

проведення містобудівних та архітектурних конкурсів на створення нових, реконструкцію та реставрацію існуючих об'єктів архітектури загальнодержавного значення;

{Абзац четвертий частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

захисту авторських прав і забезпечення свободи творчості архітекторів;

створення сприятливих організаційних, правових та економічних умов для діяльності творчих спілок архітекторів;

заохочення архітекторів, інших суб'єктів архітектурної діяльності за видатні досягнення у сфері містобудування та архітектури;

забезпечення участі України в міжнародних організаціях та заходах з питань архітектури, містобудування і охорони пам'яток архітектури;

{Частину першу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

забезпечення адаптації нормативно-правової бази та навчальних професійних програм до міжнародних вимог, впровадження фундаментальних наукових знань, нових технологій проектування та будівництва у сфері містобудування;

{Частину першу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

сприяння діяльності самоврядних професійних організацій архітекторів та інженерів;

{Частину першу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

забезпечення безпеки будівництва, довговічності будинків та споруд, стимулювання заходів щодо заощадження енергії, захисту навколишнього природного середовища, створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення, а також забезпечення економічних та інших аспектів, важливих з погляду задоволення інтересів суспільства;

{Частину першу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

здійснення інших заходів, спрямованих на розвиток національної архітектури.

Стаття 3. Законодавство про архітектурну діяльність

Законодавство про архітектурну діяльність складається з Конституції України, законів України "Про основи містобудування", "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності", цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері містобудівної діяльності здійснюються відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Статтю 3 доповнено новою частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Особливості регулювання архітектурної діяльності у межах зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються Законом України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".

{Статтю 3 доповнено частиною згідно із Законом № 1472-VIII від 14.07.2016}

{Стаття 3 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 4220-VI від 22.12.2011}

Розділ II. ОРГАНІЗАЦІЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 4. Комплекс робіт, пов'язаних із створенням об'єкта архітектури

Для створення об'єкта архітектури виконується комплекс робіт, який включає:

підготовку містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки у випадках і порядку, передбачених законодавством;

{Абзац другий статті 4 в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

здійснення в необхідних випадках передпроектних робіт, а також заходів з охорони нововиявлених під час здійснення будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єктів містобудування, що відповідно до закону мають антропологічне, археологічне, естетичне, етнографічне, історичне, мистецьке, наукове чи художнє значення;

{Абзац третій частини першої статті 4 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

пошук архітектурного рішення, розроблення, погодження у визначених законом випадках і затвердження проекту;

{Абзац четвертий частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

виконання робочої документації для будівництва, а в разі виконання її або окремих її частин іншим виконавцем - здійснення авторського нагляду за таким виконанням;

{Абзац п'ятий частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт) та знесення об'єкта архітектури, архітектурно-будівельний контроль, технічний та авторський нагляди під час здійснення будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування;

{Абзац шостий частини першої статті 4 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

прийняття спорудженого об'єкта в експлуатацію.

{Статтю 5 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 6. Архітектурні та містобудівні конкурси

Архітектурні та містобудівні конкурси (місцеві, регіональні, всеукраїнські, міжнародні) проводяться для виявлення кращих архітектурно-планувальних, інженерно-технічних та економічних проектних пропозицій щодо об'єктів містобудування та архітектури і визначення виконавців проектної документації.

Архітектурні та містобудівні конкурси можуть організовуватися також для виявлення кращої проектної пропозиції щодо забудови конкретних земельних ділянок.

Виключно на конкурсній основі здійснюється розроблення проектів об'єктів архітектури, реалізація яких має суттєвий вплив на розвиток і формування забудови населених пунктів, а також об'єктів, які розміщуються в зоні охорони пам'яток історії та культури або можуть негативно впливати на території і об'єкти природно-заповідного фонду.

Необхідність проведення таких конкурсів визначається згідно з вимогами містобудівного законодавства та за рішеннями центральних і місцевих органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевих рад, а також за ініціативою замовників та об'єднань професійних архітекторів.

{Статтю 6 доповнено частиною згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 5459-VI від 16.10.2012}

Переможці архітектурних та містобудівних конкурсів визначаються журі, до складу якого повинно входити не менш як дві третини висококваліфікованих фахівців у сфері містобудування та архітектури.

Автор проекту, який переміг у конкурсі, має переважне право на подальше розроблення проектної документації, якщо інше не передбачено умовами конкурсу.

Особа, конкурсний проект якої визнано кращим, користується переважним правом його реалізації.

Положення про порядок проведення архітектурних та містобудівних конкурсів затверджується Кабінетом Міністрів України.

Програми і умови архітектурних та містобудівних конкурсів складаються за участю Національної спілки архітекторів України або її місцевих організацій.

Конкурси проводяться за кошти замовника конкурсу.

{Статтю 6 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Інформація про оголошення і результати конкурсу повинна бути оприлюднена у відповідних друкованих медіа.

{Статтю 6 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Стаття 7. Розроблення та затвердження проекту об'єкта архітектури

Проект об'єкта архітектури розробляється під керівництвом або з обов'язковою участю головного архітектора проекту та/або головного інженера проекту, які мають відповідний кваліфікаційний сертифікат.

{Частина перша статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Проект об'єкта архітектури завіряється підписом і скріплюється особистою печаткою головного архітектора проекту та/або головного інженера проекту, які мають кваліфікаційний сертифікат.

{Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена відповідно до містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, не підлягає погодженню з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами охорони культурної спадщини, державної санітарно-епідеміологічної служби і природоохоронними органами.

Проекти об'єктів архітектури затверджуються замовником. Затвердження проектів об'єктів архітектури, які споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина четверта статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Перед затвердженням проектів у випадках, визначених статтею 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності", здійснюється оцінка їх впливу на довкілля та проводиться експертиза.

{Частина п'ята статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

До проведення експертизи архітектурного рішення проекту об'єкта архітектури обов'язково залучається архітектор, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Внесення змін до затвердженого проекту проводиться виключно за згодою автора проекту, а в разі відхилення від технічних умов - за погодженням з підприємствами, установами та організаціями, які надали такі технічні умови, та замовником.

{Частина шоста статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Внесення до затвердженого проекту змін, пов'язаних із зміною норм і правил, здійснюється за згодою замовника, якщо інше не передбачено законом.

Особи, які беруть участь у розробленні проектів, не мають права проводити експертизу зазначених проектів, погоджувати їх або надавати дозвіл на виконання будівельних робіт за такими проектами.

Забороняється вимагати від замовників рішення архітектурно-містобудівної ради для подальшого розгляду і погодження проектної документації.

{Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законами № 58-V від 01.08.2006, № 1026-V від 16.05.2007, № 509-VI від 16.09.2008, № 800-VI від 25.12.2008; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 8. Робоча документація для будівництва

Робоча документація для будівництва (реконструкції, реставрації, капітального ремонту) об'єкта архітектури виконується відповідно до норм і правил на підставі затвердженого проекту.

Робоча документація для будівництва або авторський нагляд за її розробкою виконуються за участю архітектора - автора затвердженого проекту відповідно до укладеного договору на розроблення проекту цього об'єкта архітектури.

{Частина друга статті 8 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

Стаття 9. Будівництво об'єкта архітектури

Будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) об'єкта архітектури здійснюється відповідно до затвердженої проектної документації, норм і правил у порядку, визначеному Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності".

{Частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Архітектор - автор проекту або уповноважена ним особа бере участь у прийнятті в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта архітектури та підписує відповідний акт.

Без підпису архітектора - автора проекту або уповноваженої ним особи такий акт є недійсним.

Стаття 10. Державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд

{Назва статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1026-V від 16.05.2007}

Для забезпечення під час забудови територій, розміщення і будівництва об'єктів архітектури додержання суб'єктами архітектурної діяльності затвердженої містобудівної та іншої проектної документації, вимог вихідних даних, а також з метою захисту державою прав споживачів будівельної продукції здійснюється в установленому законодавством порядку державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд.

{Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1026-V від 16.05.2007, № 3038-VI від 17.02.2011}

Державний архітектурно-будівельний контроль здійснюють органи державного архітектурно-будівельного контролю, визначені статтею 6 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".

{Частина друга статті 10 в редакції Законів № 1026-V від 16.05.2007, № 4220-VI від 22.12.2011, № 5459-VI від 16.10.2012, № 320-VIII від 09.04.2015}

Державний архітектурно-будівельний нагляд здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, через головних інспекторів будівельного нагляду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі.

{Частина статті 10 в редакції Закону № 320-VIII від 09.04.2015}

Стаття 11. Авторський та технічний нагляди

{Назва статті 11 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

Під час будівництва об'єкта архітектури здійснюється авторський та технічний нагляд.

{Частина перша статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Технічний нагляд забезпечується замовником та здійснюється особами, які мають кваліфікаційний сертифікат.

{Статтю 11 доповнено частиною згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Авторський нагляд здійснюється архітектором - автором проекту об'єкта архітектури, іншими розробниками затвердженого проекту або уповноваженими ними особами. Авторський нагляд здійснюється відповідно до законодавства та договору із замовником.

У разі виявлення відхилень від проектних рішень, допущених під час будівництва об'єкта архітектури, та відмови підрядника щодо їх усунення особа, яка здійснює авторський або технічний нагляд, повідомляє про це замовника і орган державного архітектурно-будівельного контролю для вжиття заходів відповідно до законодавства.

{Частина четверта статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законами № 58-V від 01.08.2006, № 5459-VI від 16.10.2012}

Порядок проведення авторського і технічного нагляду встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 11 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Обов'язок щодо здійснення технічного нагляду може бути покладений замовником на спеціалізовану організацію чи спеціаліста з технічного нагляду або на інженера-консультанта, з визначенням у договорі підряду їхніх повноважень. Примірні форми договорів про здійснення технічного нагляду та про надання інженерно-консультаційних послуг у будівництві затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури.

{Статтю 11 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

{Статтю 12 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Розділ III. УПОВНОВАЖЕНІ ОРГАНИ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРИ. ТВОРЧІ СПІЛКИ АРХІТЕКТОРІВ

{Назва розділу III із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 13. Уповноважені органи містобудування та архітектури

{Назва статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

До уповноважених органів містобудування та архітектури належать:

центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури;

орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань архітектури;

структурні підрозділи обласних, районних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань архітектури;

виконавчі органи сільських, селищних, міських рад з питань архітектури.

{Частина перша статті 13 в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 320-VIII від 09.04.2015; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

До утворення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань архітектури уповноваженим органом містобудування та архітектури є структурний підрозділ районної державної

адміністрації з питань архітектури, а за його відсутності - структурний підрозділ обласної державної адміністрації з питань архітектури.

{Статтю 13 доповнено новою частиною згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

З метою забезпечення виконання функцій, пов'язаних з організацією замовлення розроблення, оновлення та затвердження містобудівної документації (змін до неї), у складі уповноваженого органу містобудування та архітектури може утворюватися окремий структурний підрозділ. Примірне положення про такий структурний підрозділ затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури.

{Статтю 13 доповнено новою частиною згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань архітектури, структурні підрозділи обласних, районних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій підконтрольні і підзвітні відповідним органам виконавчої влади в межах, передбачених законом.

{Частина статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Органи місцевого самоврядування здійснюють свою діяльність у сфері містобудування та архітектури відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".

З питань делегованих повноважень, передбачених підпунктом "б" частини першої статті 31 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", виконавчі органи сільських, селищних, міських рад підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.

Стаття 14. Головні архітектори

Керівники органів містобудування та архітектури, визначених абзацами четвертим - шостим частини першої статті 13 цього Закону, за посадою є головними архітекторами відповідних адміністративно-територіальних одиниць (Автономної Республіки Крим, області, району, населеного пункту). Повноваження головних архітекторів сіл, селищ, міст поширюються на всю територію відповідної територіальної громади.

{Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Призначення на посаду головного архітектора області, району, міста здійснюється виключно за результатами конкурсу.

{Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

В конкурсі можуть брати участь особи, які мають вищу архітектурну освіту та стаж організаційної і професійної роботи за фахом у сфері містобудування та архітектури не менше 5 років.

{Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Конкурси на заміщення посади головних архітекторів проводяться за участю місцевих організацій Національної спілки архітекторів України.

Головні архітектори та інші посадові особи спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури як автори чи співавтори беруть участь у розробленні містобудівної документації відповідної території. Головні архітектори та інші посадові особи спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури в межах закону можуть здійснювати творчу діяльність, пов'язану з проектуванням об'єктів архітектури, які передбачені для будівництва на території їх адміністративної діяльності. У таких випадках погодження відповідних архітектурних рішень здійснюється органами містобудування та архітектури вищого рівня.

{Частина п'ята статті 14 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 5459-VI від 16.10.2012}

Головний архітектор міста, району погоджує містобудівне та архітектурне проектне рішення об'єктів, розташованих в історичній частині міста, історичних ареалах, на магістралях та площах загальноміського значення.

{Статтю 14 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008}

Стаття 15. *{Статтю 15 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}*

Стаття 16. Творчі спілки архітекторів

В Україні діє об'єднання професійних архітекторів - Національна спілка архітекторів України, а також відповідно до законодавства можуть створюватися і діяти інші творчі спілки архітекторів та самоврядні об'єднання у сфері архітектурної діяльності.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Діяльність творчих спілок архітекторів та самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності здійснюється на основі їх статутів, зареєстрованих в установленому порядку.

{Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

{Частину третю статті 16 виключено на підставі Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 16¹. Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності

В Україні можуть створюватися і діяти саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності.

Неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб, що провадять підприємницьку та професійну діяльність, набувають статусу саморегулівних організацій з дня їх реєстрації центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, яка здійснюється з дотриманням положень Закону України "Про адміністративну процедуру" шляхом внесення інформації про таку організацію до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

{Частина друга статті 16¹ із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 199-IX від 17.10.2019, № 4017-IX від 10.10.2024}

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності визначають правила і стандарти підприємницької та професійної діяльності, обов'язкові для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачають механізм відшкодування збитків, завданих споживачам унаслідок надання членами саморегулівної організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності можуть на підставі делегованих повноважень проводити професійну атестацію виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, та залучатися до ліцензування господарської діяльності членів саморегулівної організації.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури, визначає порядок реєстрації таких організацій.

{Частина п'ята статті 16¹ в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

Контроль за діяльністю саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, з дотриманням положень Закону України "Про адміністративну процедуру".

{Частина статті 16¹ в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Розділ III доповнено статтею 16¹ згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

Розділ IV. ЗДІЙСНЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 17. Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури

{Назва статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

{Частина першу статті 17 виключено на підставі Закону № 199-IX від 17.10.2019}

{Частина другу статті 17 виключено на підставі Закону № 199-IX від 17.10.2019}

{Частина третю статті 17 виключено на підставі Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Відповідальні виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проходять професійну атестацію. Перелік таких видів робіт (послуг) і порядок професійної атестації встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проводиться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, з дотриманням положень Закону України "Про адміністративну процедуру". Повноваження щодо проведення професійної атестації можуть бути делеговані саморегульним організаціям у сфері архітектурної діяльності. Саморегульна організація набуває делегованих їй повноважень/припиняє виконувати делеговані їй повноваження з дня внесення до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва відомостей про рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, про делегування таких повноважень/припинення виконання делегованих повноважень.

{Частина п'ята статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 199-IX від 17.10.2019, № 4017-IX від 10.10.2024}

До професійної атестації допускаються громадяни, які здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра за напрямом професійної атестації відповідно до кваліфікаційних вимог та мають стаж роботи за фахом не менш як три роки.

{Частина шоста статті 17 в редакції Закону № 2020-VIII від 13.04.2017}

Для проведення професійної атестації громадяни подають заяву про допуск до проведення професійної атестації у паперовій формі або в електронній формі через електронний кабінет користувача Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва чи іншу державну інформаційну систему, інтегровану з Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва, до якої додаються:

{Абзац перший частини сьомої статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків (не подається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний податковий орган і мають відмітку в паспорті);

{Абзац другий частини сьомої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 440-IX від 14.01.2020}

засвідчені в установленому порядку копії документів:

про освіту;

про трудову діяльність та стаж;

про підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років за відповідними програмами за напрямом професійної атестації;

стислий звіт про професійну діяльність та/або творчі досягнення.

{Частина сьома статті 17 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Крім того, громадяни можуть подавати інші документи, що підтверджують їх професійну спеціалізацію, рівень знань та кваліфікацію.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012}

Розгляд заяви про допуск до проведення професійної атестації та поданих документів здійснюється протягом десяти робочих днів з дня їх отримання.

{Частина статті 17 в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 199-IX від 17.10.2019}

У разі якщо за результатами розгляду заяви про допуск до проведення професійної атестації та поданих документів виявлено невідповідність виконавця кваліфікаційним вимогам та/або недостовірну інформацію, приймається рішення про відмову в допуску до проведення професійної атестації з обґрунтуванням причини відмови. Таке рішення приймається, за умови забезпечення права особи на участь в адміністративному провадженні, передбаченого Законом України "Про адміністративну процедуру".

{Частина статті 17 в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 199-IX від 17.10.2019, № 4017-IX від 10.10.2024}

За відсутності підстав для відмови в допуску до проведення професійної атестації приймається рішення про проведення іспиту для підтвердження професійної спеціалізації, рівня кваліфікації та знань.

{Частина статті 17 в редакції Законів № 5496-VI від 20.11.2012, № 199-IX від 17.10.2019}

Підставою для відмови у видачі кваліфікаційного сертифіката за результатами іспиту є непідтвердження професійної спеціалізації, рівня кваліфікації та знань.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Громадянам, які пройшли професійну атестацію, видається відповідний кваліфікаційний сертифікат. Видача кваліфікаційного сертифіката здійснюється на підставі прийнятого рішення про видачу кваліфікаційного сертифіката шляхом внесення запису до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. Громадяни, які пройшли професійну атестацію, набувають права на виконання відповідних видів робіт з дня внесення до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва запису про кваліфікаційний сертифікат.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

{Зміни до частини тринадцятої статті 17 див. в Законі № 124-IX від 20.09.2019}

Строк проведення іспиту та прийняття рішення про видачу кваліфікаційного сертифіката або про відмову в його видачі за результатами складання іспиту не може перевищувати одного місяця з дня отримання заяви про допуск до проведення професійної атестації та поданих документів.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Рішення про допуск/відмову в допуску до проведення професійної атестації, видачу/відмову у видачі кваліфікаційного сертифіката виготовляються з використанням Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва та доводяться до відома громадян, які подали заяву про допуск до проведення професійної атестації, шляхом оприлюднення відповідного рішення на порталі Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва та через електронний кабінет користувача цієї системи (у разі його наявності), та/або іншу державну інформаційну систему, інтегровану з електронною системою. Рішення про відмову в допуску до проведення професійної атестації за зверненням громадян, які подали заяву про допуск до проведення професійної атестації, надається у паперовій формі.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Рішення про відмову в допуску до проведення професійної атестації та відмову у видачі кваліфікаційного сертифіката може бути оскаржено в порядку, визначеному Законом України "Про адміністративну процедуру", до апеляційної комісії центрального органу виконавчої влади, що

реалізує державну політику у сфері архітектури, або саморегульованої організації у сфері архітектурної діяльності (у разі набуття нею делегованих повноважень) та/або в судовому порядку. Порядок створення апеляційної комісії центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, та саморегульованої організації у сфері архітектурної діяльності та розгляду нею скарг визначається Кабінетом Міністрів України в Порядку професійної атестації.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Статтю 3 доповнено новою частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Строк дії кваліфікаційного сертифіката для осіб, які не мають перерви в роботі за фахом понад три роки та підвищують кваліфікацію відповідно до законодавства не рідше ніж один раз на п'ять років, не обмежується. Відомості про дотримання цих вимог вносяться до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 5496-VI від 20.11.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Громадяни, які одержали відповідний кваліфікаційний сертифікат, мають особисту печатку та несуть відповідальність за неналежне виконання робіт (послуг), право виконання яких визначено кваліфікаційним сертифікатом, та порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил.

{Частина вісімнадцята статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

До виконавців робіт, які пройшли професійну атестацію відповідно до цієї статті, прирівнюються особи, які отримали сертифікати за напрямом професійної атестації в органах з сертифікації персоналу, акредитованих відповідно до Закону України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності", та включені до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

{Частина дев'ятнадцята статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Органи з сертифікації персоналу протягом трьох робочих днів з дня видачі відповідних сертифікатів направляють в електронній формі перелік осіб, які отримали такі сертифікати, до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, не пізніше наступного робочого дня для отримання переліку осіб, які отримали сертифікати в органах з сертифікації персоналу, вносить відповідні відомості до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

{Частина статті 17 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

Порядок внесення плати за проведення професійної атестації та її розміри затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури.

{Частина статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5496-VI від 20.11.2012, № 199-IX від 17.10.2019}

Порядок позбавлення кваліфікаційного сертифіката визначається Кабінетом Міністрів України в Порядку професійної атестації.

{Статтю 17 доповнено частиною двадцять третьою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Плата за проведення професійної атестації зараховується до доходів Державного бюджету України, крім випадків проведення професійної атестації на підставі делегованих повноважень саморегулювними організаціями у сфері архітектурної діяльності.

{Статтю 17 доповнено частиною двадцять четвертою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

{Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3370-IV від 19.01.2006, № 509-VI від 16.09.2008; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

{Статтю 18 виключено на підставі Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 19. Проектні роботи, виконання яких не потребує наявності відповідного кваліфікаційного сертифіката

Виконання проектних робіт по створенню об'єктів архітектури не потребує наявності у фахівців відповідного кваліфікаційного сертифіката у разі:

здійснення фахівцями проектних робіт під керівництвом архітектора чи іншого фахівця, який має кваліфікаційний сертифікат на виконання робіт відповідного профілю;

розроблення проектних матеріалів, не передбачених для реалізації (ескізні, пошукові, концептуальні тощо), пропозицій щодо можливості і умов забудови будь-якої земельної ділянки;

виконання робіт, що пов'язані з участю в містобудівних та архітектурних конкурсах, якщо їх умовами не передбачено інше;

проектування об'єктів, які відповідно до законодавства не потребують отримання документів, що дають право на виконання будівельних робіт.

{Статтю 19 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

Стаття 20. Здійснення архітектурної діяльності іноземцями та особами без громадянства

Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, при здійсненні архітектурної діяльності користуються такими самими правами та несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, якщо інше не передбачено законами і міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

На території України іноземці та особи без громадянства, які не отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат, можуть виконувати роботи, визначені статтею 19 цього Закону, та брати участь у розробленні містобудівної документації, здійснювати проектування об'єктів архітектури, розробляти робочу документацію для будівництва лише на підставі договорів із фахівцями, які мають кваліфікаційний сертифікат.

{Частина друга статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3370-IV від 19.01.2006, № 58-V від 01.08.2006, № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 21. Здійснення архітектурної діяльності фізичними та юридичними особами України на території іноземних держав

Фізичні та юридичні особи України здійснюють архітектурну діяльність на території інших держав відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а так само до законодавства країни перебування.

Розділ V. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ СТВОРЕННІ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРИ

Стаття 22. Права архітектора

Архітектор під час проектування і будівництва об'єктів архітектури має право:

без попереднього дозволу розробляти проектні пропозиції щодо забудови будь-якої земельної ділянки для визначення можливості і умов здійснення на ній будівництва об'єкта архітектури;

за дорученням замовника одержувати в установленому порядку містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки і технічні умови щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури;

{Абзац третій статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

вільно обирати засоби і способи реалізації архітектурного рішення;

за погодженням із замовником вносити в межах містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки зміни до затвердженого проекту;

{Абзац п'ятий статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

за дорученням замовника брати участь у підготовці договорів підряду, організації конкурсів (тендерів) з визначення підрядника на проектування та будівництво, бути представником замовника в інших випадках, визначених договором;

залучати на договірній основі до розроблення проекту інших фахівців, здійснювати керівництво цими роботами або брати участь у виконанні робочої документації;

{Абзац сьомий статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

здійснювати експертизу проектної документації згідно із професійною спеціалізацією, зазначеною у кваліфікаційному сертифікаті архітектора;

страхувати свою професійну відповідальність відповідно до закону.

{Статтю 22 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Стаття 23. Права замовників

Замовники на проектування і будівництво об'єктів архітектури мають право:

обирати архітектора - розробника проекту або залучати його за результатами архітектурного чи містобудівного конкурсу, обирати підрядника на будівництво або залучати його за результатами будівельного тендера;

{Абзац другий статті 23 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

затверджувати проект, якщо він не суперечить законодавству, містобудівним умовам та обмеженням забудови земельної ділянки;

{Абзац третій статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законами № 509-VI від 16.09.2008; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

здійснювати контроль і технічний нагляд за додержанням вимог містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки під час проектування об'єкта архітектури, затвердженого проекту під час будівництва;

{Абзац четвертий статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008, № 3038-VI від 17.02.2011}

залучати осіб, які мають кваліфікаційний сертифікат, для здійснення функцій замовника та інжинірингу.

{Статтю 23 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Стаття 24. Права підрядників

Підрядники на проектування і будівництво об'єкта архітектури мають право:

обираючи на свій розсуд технології, методи і способи розроблення та реалізації проекту об'єкта архітектури в межах державних будівельних норм і правил;

{Абзац другий статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами № 58-V від 01.08.2006, № 124-IX від 20.09.2019}

виконувати робочу документацію для будівництва об'єкта архітектури відповідно до затвердженого проекту за безпосередньою участю або під авторським наглядом архітектора - автора проекту чи уповноваженої ним особи за його письмовою згодою;

{Абзац третій статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

здійснювати інші дії, передбачені договорами (контрактами) підряду, у встановленому законодавством порядку.

Стаття 25. Права громадян та громадських організацій

Громадяни та громадські організації, які не беруть безпосередньої участі у створенні об'єктів архітектури, мають право:

одержувати в органах влади інформацію щодо підготовки і прийняття рішень з планування, забудови та реконструкції населених пунктів, окремих територій і конкретних об'єктів архітектури, додержання при цьому вимог законодавства про збереження пам'яток історії та культури, довкілля;

брати участь в обговоренні архітектурних рішень проектів у встановленому порядку;

захищати свої інтереси під час проектування і будівництва нових та експлуатації існуючих об'єктів архітектури відповідно до законодавства.

Порядок громадського обговорення містобудівної документації та проектів будівництва, а також порядок урахування в них пропозицій громадськості визначаються законом.

{Статтю 25 доповнено частиною другою згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Стаття 26. Обов'язки архітектора, інших проектувальників

Архітектор, інші проектувальники, які здійснюють роботи по створенню об'єктів архітектури, зобов'язані:

додержуватися норм і правил, вимог вихідних даних на проектування;

{Абзац другий частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

не порушувати під час проектування, організації і виконання будівельних робіт законні права та інтереси власників і користувачів будинків і споруд, прилеглих до ділянки забудови;

не розголошувати без згоди замовника відомості, які становлять комерційну таємницю проекту.

Проектна організація, яка розробляла проектну документацію, а також головний архітектор та головний інженер проекту несуть відповідальність за відповідність проектної документації вихідним даним на проектування, вимогам норм і правил.

{Статтю 26 доповнено частиною другою згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 27. Обов'язки замовників та підрядників

Замовники та підрядники під час створення об'єкта архітектури зобов'язані:

доручати виконання окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, особам, які мають відповідний кваліфікаційний сертифікат або отримали сертифікат за напрямом професійної атестації в органах з сертифікації персоналу, акредитованих відповідно

до Закону України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності", та включені до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва;

{Абзац другий частини першої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII від 02.03.2015; в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019 - щодо застосування див. пункт 4 розділу II}

доручати виконання будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, суб'єктам господарювання, які мають відповідну ліцензію;

{Абзац частини першої статті 27 в редакції Закону № 199-IX від 17.10.2019}

обирати виконавців робочої документації для будівництва з додержанням вимог статті 8 цього Закону;

забезпечувати будівництво об'єктів архітектури згідно з робочою документацією, застосовувати будівельні матеріали, вироби і конструкції, які відповідають нормам і правилам і такі, що пройшли сертифікацію, якщо вона є обов'язковою;

не порушувати під час організації і виконання будівельних робіт законні права та інтереси користувачів прилеглих земельних ділянок, власників розташованих на них будинків і споруд, відшкодовувати завдані їм збитки відповідно до закону;

поінформувати у триденний строк місцеві органи охорони пам'яток історії та культури про нововиявлені під час будівельних робіт об'єкти, що мають антропологічне, археологічне, естетичне, етнографічне, історичне, мистецьке, наукове чи художнє значення;

{Абзац статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

{Зміни до абзацу сьомого частини першої статті 27 див. в Законі № 124-IX від 20.09.2019}

не включати до завдання на проектування вимог, що суперечать вимогам законодавства України, затвердженій містобудівній документації, державним нормам, стандартам і правилам.

{Статтю 27 доповнено абзацом згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Замовники, крім виконання обов'язків, зазначених у частині першій цієї статті, також зобов'язані передавати один комплект проектної документації, за якою збудовано об'єкт архітектури, власникові такого об'єкта для постійного зберігання.

{Статтю 27 доповнено частиною другою згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 28. Обов'язки власників та користувачів об'єктів архітектури

Власники та користувачі об'єктів архітектури зобов'язані:

утримувати в належному стані будинки і споруди, а так само закріплені за ними земельні ділянки, забезпечувати поточний огляд, періодичне обстеження і паспортизацію об'єкта, додержуватися під час експлуатації об'єкта архітектури вимог, визначених у його паспорті, а також вимог законодавства;

{Абзац другий статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 5496-VI від 20.11.2012}

отримувати в установленому законодавством порядку документ дозвільного характеру, що дає право на виконання робіт, пов'язаних із реконструкцією, реставрацією чи капітальним ремонтом об'єкта архітектури;

{Абзац третій статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

у разі необхідності внесення змін до об'ємно-просторових, планувальних та інших рішень об'єкта архітектури розробляти відповідну проектну документацію, затверджувати її та проводити будівельні роботи в установленому законодавством порядку;

{Абзац четвертий статті 28 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

зберігати комплект проектної документації, за якою збудовано об'єкт архітектури, та паспорт об'єкта, та передавати цю документацію новому власнику.

{Статтю 28 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5496-VI від 20.11.2012}

Розділ VI. АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ОБ'ЄКТИ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 29. Об'єкти та суб'єкти авторського права в галузі архітектури

Відносини, що виникають під час створення і використання об'єктів архітектури як об'єктів авторського права, регулюються Цивільним кодексом України, Законом України "Про авторське право і суміжні права", цим Законом та іншими законодавчими актами України.

{Частина перша статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 58-V від 01.08.2006}

Об'єктами авторського права в галузі архітектури є твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва, а також плани, креслення, пластичні твори, ілюстрації, карти та ескізи, що стосуються архітектури.

Особа (особи), творчою працею якої (яких) створено об'єкти архітектури як об'єкти авторського права, вважається автором (співавторами) цих об'єктів.

Співавторами не можуть бути особи, які подають автору об'єкта архітектури технічну, консультаційну чи організаційну допомогу або такі, що здійснюють організацію проектування і будівництва (реконструкції, реставрації, капітального ремонту), контроль за виконанням зазначених робіт.

Стаття 30. Майнові права на об'єкт архітектури

Майнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або в якій він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором.

Майнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта або замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором.

Істотною умовою договору про створення твору містобудування є правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію з планування територій після передачі її замовнику.

{Статтю 30 доповнено частиною згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008}

Обов'язкові умови договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права визначаються Цивільним кодексом України та Законом України "Про авторське право і суміжні права".

Автор проекту твору архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва має виключне право на участь у подальшій його реалізації, якщо інше не передбачено умовами договору із замовником або юридичною чи фізичною особою, де або в якій він працює, а також на внесення змін до не завершеного будівництвом чи збудованого твору архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва у разі зміни його функціонального призначення чи реконструкції.

Використання проекту твору архітектури, містобудування чи садово-паркового мистецтва для реалізації допускається тільки одноразово, якщо інше не обумовлено договором, згідно з яким створено проект. Повторне використання такого проекту і розробленої на його основі робочої

документації здійснюється виключно за згодою автора з виплатою йому або його правонаступникам авторської винагороди.

Автор об'єкта архітектури як об'єкта авторського права має право на одержання у встановленому законодавством порядку авторської винагороди за його створення і використання.

Стаття 31. Особисті немайнові права автора (співавторів) об'єкта архітектури

Особистими немайновими правами інтелектуальної власності автора (співавторів) об'єкта архітектури як об'єкта авторського права є відповідні права, визначені Цивільним кодексом України, Законом України "Про авторське право і суміжні права" та зокрема:

право фотографувати, здійснювати відеозйомку відповідного об'єкта архітектури як об'єкта авторського права, крім випадків, визначених законом;

право вимагати визнання свого авторства (співавторства) шляхом зазначення належним чином свого імені на об'єкті архітектури як об'єкті авторського права, якщо це практично можливо.

{Частина перша статті 31 в редакції Закону № 58-V від 01.08.2006}

Особисті немайнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права належать його автору (співавторам) незалежно від умов договору (контракту) між автором та замовником або юридичною чи фізичною особою, де або в якій він працює.

{Розділ VI в редакції Закону № 1407-IV від 03.02.2004}

Розділ VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АРХІТЕКТУРНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 32. Відповідальність за порушення законодавства про архітектурну діяльність

Порушення законодавства про архітектурну діяльність тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Стаття 33. Вирішення спорів, що виникають у процесі здійснення архітектурної діяльності

Спори, що виникають у процесі здійснення архітектурної діяльності, в тому числі за участю іноземних юридичних і фізичних осіб, вирішуються у встановленому законом порядку.

Розділ ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

VIII

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім:

частин першої, другої і четвертої статті 7, які набирають чинності через два роки після створення передбаченої у статті 18 цього Закону Архітектурно-будівельної атестаційної комісії та введення в дію порядку проведення професійної атестації в архітектурній діяльності (частина друга статті 17);

частини першої статті 12, яка набирає чинності з 1 січня 2000 року.

2. До приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність із Законом України "Про архітектурну діяльність" вони застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня опублікування Закону України "Про архітектурну діяльність":

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про архітектурну діяльність";

відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
20 травня 1999 року
№ 687-XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основи містобудування

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 52, ст.683)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 2781-XII від 16.11.92, ВВР, 1992, № 52, ст.684}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2257-III від 08.02.2001, ВВР, 2001, № 16, ст.76
№ 762-IV від 15.05.2003, ВВР, 2003, № 30, ст.247
№ 1026-V від 16.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.444
№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст.358}

{Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду
№ 4-рп/2009 від 03.02.2009}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1704-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.41
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 4220-VI від 22.12.2011, ВВР, 2012, № 29, ст.345
№ 5459-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 48, ст.682
№ 222-VIII від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 23, ст.158
№ 320-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 28, ст.236
№ 1817-VIII від 17.01.2017, ВВР, 2017, № 9, ст.68
№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У тексті Закону слова "органи місцевого та регіонального самоврядування" в усіх відмінках замінено словами "органи місцевого самоврядування" у відповідному відмінку; слова "Рад народних депутатів" в усіх відмінках замінено словом "рад" у відповідному відмінку; слова "правила забудови" в усіх відмінках замінено словами "місцеві правила забудови" у відповідному відмінку; слова "Республіки Крим" замінено словами "Автономної Республіки Крим"; слова "у справах містобудування і архітектури" замінено словами "з питань містобудування та архітектури"; слова "державної виконавчої" замінено словом "виконавчої" згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон визначає правові, економічні, соціальні та організаційні засади містобудівної діяльності в Україні і спрямований на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини.

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Містобудування

Містобудування (містобудівна діяльність) - це цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури.

{Стаття 1 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

Стаття 2. Головні напрями містобудівної діяльності

Головними напрямами містобудівної діяльності є:

планування, забудова та інше використання територій;

{Статтю 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

розробка і реалізація містобудівної документації та інвестиційних програм розвитку населених пунктів і територій;

{Абзац третій статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

визначення територій, вибір, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб;

здійснення архітектурної діяльності;

{Статтю 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

розміщення будівництва житлово-цивільних, виробничих та інших об'єктів, формування містобудівних ансамблів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку та оздоровлення населення;

створення соціальної, інженерної і транспортної інфраструктур територій та населених пунктів;

створення та ведення містобудівних кадастрів населених пунктів;

{Статтю 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

захист життєвого та природного середовища від шкідливого впливу техногенних і соціально-побутових факторів, небезпечних природних явищ;

збереження пам'яток культурної спадщини;

{Абзац десятий статті 2 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

розвиток національних і культурних традицій в архітектурі і містобудуванні;

забезпечення високих архітектурно-планувальних, функціональних і конструктивних якостей об'єктів містобудування, формування і реконструкція містобудівних ансамблів, кварталів, районів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку та природних лікувальних ресурсів;

{Абзац статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

розробка правових актів, національних стандартів, норм і правил, пов'язаних з містобудуванням;

{Абзац тринадцятий статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

контроль за дотриманням містобудівного законодавства;

підготовка кадрів для містобудування, підвищення їх кваліфікації;

ліцензування видів господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, за переліком видів робіт та в порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 2 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII від 02.03.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Статтю 3 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

{Статтю 4 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 5. Основні вимоги до містобудівної діяльності

При здійсненні містобудівної діяльності повинні бути забезпечені:

розробка містобудівної документації, проектів конкретних об'єктів згідно з вихідними даними на проектування, з дотриманням норм і правил;

{Абзац другий статті 5 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 124-IX від 20.09.2019}

розміщення і будівництво об'єктів відповідно до затверджених у встановленому порядку містобудівної документації та проектів цих об'єктів;

раціональне використання земель та територій для містобудівних потреб, підвищення ефективності забудови та іншого використання земельних ділянок;

{Статтю 5 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

охорона культурної спадщини, збереження традиційного характеру середовища населених пунктів;

{Абзац п'ятий статті 5 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

урахування державних та громадських інтересів при плануванні та забудові територій;

{Статтю 5 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

урахування законних інтересів та вимог власників або користувачів земельних ділянок та будівель, що оточують місце будівництва;

інформування через медіа громадян про плани перспективного розвитку територій і населених пунктів, розміщення важливих містобудівних об'єктів;

участь громадян, об'єднань громадян в обговоренні містобудівної документації, проектів окремих об'єктів і внесення відповідних пропозицій до державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій;

захист прав громадян та громадських організацій згідно із законодавством.

{Статтю 5 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

Стаття 6. Законодавство України про містобудування

Законодавство України про містобудування складається з Конституції України, цього Закону, законів України "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про архітектурну діяльність" та інших нормативно-правових актів, що видаються на їх виконання.

Прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері містобудування здійснюються відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Статтю 6 доповнено частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Стаття 6 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011}

Розділ 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

Стаття 7. Органи, що здійснюють державне регулювання у сфері містобудування

Державне регулювання у сфері містобудування здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою та Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю, іншими органами в порядку, встановленому законодавством.

{Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2257-III від 08.02.2001, № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 8. Зміст державного регулювання у сфері містобудування

Державне регулювання у сфері містобудування полягає в:

плануванні територій на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;

{Статтю 8 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

аналізі стану містобудування, прогнозуванні його розвитку;

підготовці, затвердженні та реалізації державних, регіональних і місцевих містобудівних програм, містобудівної документації;

{Абзац четвертий статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2257-III від 08.02.2001, № 3038-VI від 17.02.2011}

координації взаємодії суб'єктів містобудівної та архітектурної діяльності;

{Абзац п'ятий статті 8 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

наданні вимог щодо урахування державних інтересів під час розроблення містобудівної документації;

{Статтю 8 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

проведенні експертизи містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів;

{Абзац сьомий статті 8 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011}

розробці і затвердженні будівельних норм, кошторисних норм, нормативів і правил;

{Абзац восьмий статті 8 в редакції Закону № 124-IX від 20.09.2019}

контролі за дотриманням законодавства у сфері містобудування, норм, вимог вихідних даних, затвердженої містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів, раціональним використанням територіальних і матеріальних ресурсів при проектуванні та будівництві;

{Абзац дев'ятий статті 8 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 124-IX від 20.09.2019}

контролі за дотриманням вимог щодо охорони культурної спадщини та збереженням традиційного характеру середовища населених пунктів;

{Статтю 8 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

ліцензуванні видів господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, за переліком видів робіт та в порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

{Абзац одинадцятий статті 8 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII від 02.03.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

Стаття 9. Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері містобудування

До компетенції Кабінету Міністрів України у сфері містобудування належить:

визначення порядку здійснення державного контролю в містобудуванні;

{Абзац другий частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

координація діяльності органів виконавчої влади у сфері містобудування;

{Абзац третій частини першої статті 9 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

забезпечення:

- реалізації містобудівної політики України;
- розробки державних, міждержавних містобудівних програм і проектів;

{Абзац шостий частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

- розроблення Генеральної схеми території України, схем планування окремих частин території України;

{Статтю 9 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

- виконання фундаментальних і пріоритетних науково-дослідних робіт з питань містобудування, збереження традиційного характеру середовища населених пунктів та науково-реставраційних робіт;

{Абзац восьмий частини першої статті 9 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

визначення порядку:

- розробки і затвердження норм і правил у сфері містобудування;

{Абзац десятий частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

- ліцензування видів господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, за переліком видів робіт та в порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України;

{Абзац одинадцятий частини першої статті 9 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII від 02.03.2015; в редакції Закону № 1817-VIII від 17.01.2017}

- встановлення порядку проведення експертизи містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів;

{Абзац дванадцятий частини першої статті 9 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4220-VI від 22.12.2011}

встановлення порядку надання вихідних даних для проектування об'єктів містобудування.

{Частину першу статті 9 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

Кабінет Міністрів України вирішує й інші питання у сфері містобудування відповідно до закону.

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 10. Компетенція Автономної Республіки Крим у сфері містобудування

До компетенції Автономної Республіки Крим у сфері містобудування належить:

забезпечення реалізації державної політики у сфері містобудування на території Автономної Республіки Крим у межах, визначених законодавством України;

{Абзац другий частини першої статті 10 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

забезпечення розроблення схеми планування території Автономної Республіки Крим та її окремих частин;

{Частина першу статті 10 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

утворення органів з питань містобудування та архітектури, керівництво їх діяльністю;

{Абзац четвертий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

{Абзац п'ятий частини першої статті 10 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

організація розробки та проведення експертизи, затвердження і реалізація республіканських містобудівних програм, проектів об'єктів, що будуються за рахунок бюджету Автономної Республіки Крим;

{Абзац шостий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

визначення територій, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб;

{Абзац восьмий частини першої статті 10 виключено на підставі Закону № 222-VIII від 02.03.2015}

організація науково-дослідних та інших спеціальних видів робіт щодо комплексного розвитку території Автономної Республіки Крим;

{Абзац дев'ятий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

{Абзац десятий частини першої статті 10 виключено на підставі Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

організація проведення робіт, пов'язаних з прийняттям в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у порядку, встановленому законодавством;

організація охорони, реставрації та використання пам'яток архітектури і містобудування;

встановлення та зміна меж населених пунктів відповідно до законодавства щодо комплексного розвитку території Автономної Республіки Крим;

{Абзац тринадцятий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2257-III від 08.02.2001, № 5459-VI від 16.10.2012}

врахування інтересів відповідних територіальних громад при вирішенні питань планування територій на регіональному рівні.

{Частина першу статті 10 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

Автономна Республіка Крим вирішує й інші питання у сфері містобудування, визначені законом.

{Частина друга статті 10 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

Стаття 11. Компетенція обласних і районних рад у сфері містобудування

До компетенції обласних і районних рад у сфері містобудування на їх території належить:

визначення територій, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб відповідно до законодавства;

забезпечення розроблення та затвердження схем планування територій, містобудівних програм відповідно області чи району;

{Частина першу статті 11 доповнено абзацом згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

затвердження регіональних містобудівних програм;

{Абзац п'ятий частини першої статті 11 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

встановлення та зміна меж населених пунктів.

До компетенції обласної ради належить затвердження відповідної містобудівної документації.

{Статтю 11 доповнено частиною згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

Обласні та районні ради вирішують й інші питання у сфері містобудування відповідно до закону.

{Частина третя статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 12. Компетенція сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів у сфері містобудування

До компетенції сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування на відповідній території належить затвердження відповідно до законодавства місцевих програм, генеральних планів відповідних населених пунктів, планів зонування територій, а за відсутності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території - детальних планів територій.

{Частину другу статті 12 виключено на підставі Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

Місцеві ради вирішують інші питання у сфері містобудування відповідно до закону, а також можуть делегувати вирішення питань, що належать до їх компетенції, своїм виконавчим органам або відповідним місцевим державним адміністраціям.

До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належать:

затвердження детальних планів територій за наявності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території;

визначення територій для містобудівних потреб;

внесення пропозицій щодо встановлення і зміни меж населених пунктів відповідно до закону.

Питання у сфері містобудування, віднесені до компетенції сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів, можуть розглядатися на засіданнях громадських та архітектурно-містобудівних рад, утворених відповідно до законодавства.

{Статтю 12 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1817-VIII від 17.01.2017}

{Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 13. Компетенція місцевих державних адміністрацій в сфері містобудування

До компетенції місцевих державних адміністрацій в сфері містобудування належить прийняття рішень щодо:

реалізації державної політики у сфері містобудування на відповідній території;

планування територій на відповідному рівні;

підготовки пропозицій до програм соціально-економічного розвитку відповідної території;

{Абзац п'ятий частини першої статті 13 виключено на підставі Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

інформування населення про плани розміщення найважливіших містобудівних, промислових, енергетичних і транспортних комплексів;

забезпечення охорони культурної спадщини;

моніторингу забудови та іншого використання територій.

До компетенції обласної державної адміністрації належить прийняття рішень щодо:

сприяння узгодженню інтересів територіальних громад у разі виникнення розбіжностей при вирішенні питань планування територій на відповідному рівні;

організації розроблення і подання на затвердження відповідних рад обласних містобудівних програм, схем планування території області;

розгляду пропозицій по встановленню та зміні меж сіл, селищ і підготовка висновків щодо їх затвердження;

{Абзац п'ятий частини другої статті 13 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

участі у проведенні грошової оцінки земель державної власності в населених пунктах на території області (крім міст обласного значення);

{Абзац шостий частини другої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

організації підготовки комплексних висновків щодо інвестиційних містобудівних програм;

організації експертизи містобудівної документації для територій і населених пунктів області (крім міст Києва, Севастополя та обласних центрів) у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

{Абзац дев'ятий частини другої статті 13 виключено на підставі Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

здійснення делегованих повноважень місцевих рад, пов'язаних з прийняттям в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, у порядку, встановленому законодавством.

До компетенції Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій належать також організація розробки та експертизи містобудівної документації, підготовка її до затвердження, крім випадків, передбачених законами.

Місцеві державні адміністрації вирішують й інші питання у сфері містобудівної діяльності, визначені законом.

{Стаття 13 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

{Положення статті 13 визнано конституційними згідно з Рішенням Конституційного Суду № 4-рп/2009 від 03.02.2009}

Стаття 14. Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування

До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належать:

визначення території для містобудівних потреб згідно з рішенням відповідної ради;

{Абзац другий частини першої статті 14 в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

встановлення в межах своїх повноважень на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність;

надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок;

{Абзац четвертий частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 509-VI від 16.09.2008, № 3038-VI від 17.02.2011}

забезпечення в установленому законодавством порядку розробки і подання на затвердження відповідних рад місцевих містобудівних програм, генеральних планів, детальних планів, планів червоних ліній;

{Абзац п'ятий частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

надання (отримання, реєстрація), відмова у видачі чи припинення дії документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, здійснення державного архітектурно-будівельного контролю у випадках та відповідно до вимог, встановлених законом;

{Абзац шостий частини першої статті 14 в редакції Законів № 320-VIII від 09.04.2015, № 1817-VIII від 17.01.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

організація охорони культурної спадщини;

організація робіт, пов'язаних із створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів;

забезпечення в установленому законом порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації під час планування та забудови відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації та проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоду навколишньому природному середовищу;

здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності експлуатації будинків і споруд незалежно від форми власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів.

{Частину другу статті 14 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Виконавчі комітети сільських, селищних і міських рад вирішують й інші питання містобудівної діяльності, визначені законом.

{Стаття 14 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

Стаття 15. Компетенція уповноважених органів у сфері містобудування

{Назва статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю визначається відповідно до закону.

{Частина перша статті 15 в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

Компетенція органу з питань містобудування та архітектури Автономної Республіки Крим визначається положенням, яке затверджується Радою міністрів Автономної Республіки Крим.

{Частина друга статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Компетенція інших уповноважених органів у сфері містобудування визначається відповідно до закону.

{Частини третю - п'яту статті 15 замінено однією частиною згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

{Стаття 15 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

Розділ 3. БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ, НОРМИ І ПРАВИЛА У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

{Назва розділу 3 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1704-VI від 05.11.2009, № 124-IX від 20.09.2019}

Стаття 16. Будівельні норми, норми і правила

{Назва статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1704-VI від 05.11.2009, № 124-IX від 20.09.2019}

Будівельні норми, норми і правила встановлюють комплекс якісних та кількісних показників і вимог, які регламентують розробку і реалізацію містобудівної документації, проектів конкретних об'єктів з урахуванням соціальних, природно-кліматичних, гідрогеологічних, екологічних та інших умов і спрямовані на забезпечення формування повноцінного життєвого середовища та якнайкращих умов життєдіяльності людини.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008}

Будівельні норми, норми і правила щодо планування, забудови та іншого використання територій, проектування і будівництва об'єктів містобудування розробляються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, іншими центральними органами виконавчої влади в порядку, визначеному законом.

{Статтю 16 доповнено частиною згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Фінансування робіт з розроблення будівельних норм, норм і правил здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Статтю 16 доповнено частиною згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001}

{Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1704-VI від 05.11.2009, текст статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

Стаття 17. Містобудівна документація

Містобудівна документація - затверджені текстові і графічні матеріали, якими регулюється планування, забудова та інше використання територій.

Містобудівна документація є основою для:

вирішення питань раціонального використання територій, регулювання розселення;

підготовки обґрунтованих пропозицій щодо встановлення та зміни меж населених пунктів;

підготовки вихідних даних для розробки землепорядної документації;

вирішення питань щодо розташування та проектування нового будівництва, здійснення реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єктів містобудування та упорядкування територій;

вирішення питань щодо вилучення (викупу), передачі (надання) земельних ділянок у власність чи користування громадян та юридичних осіб.

{Абзац шостий частини другої статті 17 в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Розробка містобудівної документації здійснюється проектними організаціями, іншими юридичними особами, які мають ліцензії на виконання відповідних робіт, що видаються в порядку, встановленому законодавством.

Види, склад, порядок розробки та затвердження містобудівної документації визначаються законодавством. Порядок проведення експертизи містобудівної документації визначається Кабінетом Міністрів України.

Зміни до містобудівної документації вносяться рішенням органу, який затвердив містобудівну документацію, за поданням відповідного спеціально уповноваженого органу з питань містобудування та архітектури.

{Стаття 17 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

Стаття 18. Реалізація містобудівної документації

Реалізація містобудівної документації полягає у впровадженні рішень відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування при плануванні відповідних територій, комплексній забудові та реконструкції населених пунктів, проектуванні та будівництві об'єктів житлово-цивільного і виробничого призначення, систем транспортного та інженерного забезпечення, впорядкуванні і благоустрої територій.

{Частина перша статті 18 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

{Частину другу статті 18 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

{Частину третю статті 18 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

Стаття 19. Забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій при здійсненні планування і забудови територій

При розробці та реалізації містобудівної документації суб'єкти містобудівної діяльності зобов'язані дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій.

Сталий розвиток населених пунктів передбачає соціально, економічно і екологічно збалансований їх розвиток, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів, технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної інфраструктури.

Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів.

{Стаття 19 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

Розділ 4. ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ У МІСТОБУДУВАННІ. МІСТОБУДІВНИЙ КАДАСТР НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Стаття 20. Регулювання земельних відносин у містобудуванні

Регулювання земельних відносин у містобудуванні здійснюється відповідно до земельного законодавства.

Стаття 21. Визначення територій та використання земель для містобудівних потреб

Визначення територій для містобудівних потреб здійснюється відповідно до затвердженої містобудівної документації з урахуванням планів земельно-господарського устрою.

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законами № 509-VI від 16.09.2008, № 3038-VI від 17.02.2011}

Землі, визначені для перспективного розвитку населених пунктів, спорудження конкретних об'єктів, до часу їх вилучення (викупу) і надання для містобудівних потреб використовуються власниками земель, землекористувачами відповідно до земельного законодавства.

Територіальні громади в особі сільських, селищних, міських рад користуються переважним правом викупу земель, будинків і споруд для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією для громадських потреб.

{Частина третя статті 21 в редакції Закону № 2257-III від 08.02.2001}

{Частина четверту статті 21 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Визначення територій для містобудівних потреб здійснюються за погодженням уповноважених органів з питань містобудування та архітектури.

{Статтю 21 доповнено частиною згідно із Законом № 2257-III від 08.02.2001; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 5459-VI від 16.10.2012}

{Статтю 22 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

{Статтю 23 виключено на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Розділ 5. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МІСТОБУДІВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 24. Державний контроль у сфері містобудування

Державний контроль у сфері містобудування здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю, органами місцевого самоврядування та іншими уповноваженими на це державними органами.

{Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Порядок здійснення державного контролю у сфері містобудування визначається законодавством.

Стаття 25. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства

Особи, винні у:

недотриманні норм і правил при проектуванні і будівництві;

{Абзац другий частини першої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

проектуванні об'єктів з порушенням затвердженої у встановленому порядку містобудівної документації;

виконанні будівельних чи реставраційних робіт без дозволу та затвердженого у встановленому порядку проекту або з відхиленням від нього;

самовільній зміні архітектурного вигляду споруди в процесі експлуатації;

недотриманні екологічних і санітарно-гігієнічних вимог, встановлених законодавством при проектуванні, розміщенні та будівництві об'єктів;

прийнятті в експлуатацію об'єктів, зведених з порушенням законодавства, норм і правил;

{Абзац сьомий частини першої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

наданні інформації, що не відповідає дійсності, про умови проектування і будівництва чи у необгрунтованій відмові надати таку інформацію, -

несуть відповідальність, передбачену законом.

{Абзац дев'ятий частини першої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Законами може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень містобудівного законодавства.

{Частина друга статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 26. Вирішення спорів з питань містобудування

Спори з питань містобудування вирішуються радами у межах їхніх повноважень, а також адміністративним судом відповідно до законодавства.

{Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 762-IV від 15.05.2003; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

Розділ 6. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

Стаття 27. Міжнародне співробітництво у сфері містобудування

Україна бере участь у міжнародному співробітництві з питань містобудування відповідно до законодавства України.

Стаття 28. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

{Стаття 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Президент України

Л. КРАВЧУК

м. Київ
16 листопада 1992 року
№ 2780-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про землеустрій

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 36, ст.282)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1066-VI від 05.03.2009, ВВР, 2009, № 29, ст.396
№ 1443-VI від 04.06.2009, ВВР, 2009, № 47-48, ст.719
№ 1702-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст.40
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 3123-VI від 03.03.2011, ВВР, 2011, № 37, ст.376
№ 3613-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 8, ст.61
№ 3774-VI від 22.09.2011, ВВР, 2012, № 21, ст.193
№ 4444-VI від 23.02.2012, ВВР, 2012, № 49, ст.555
№ 5003-VI від 21.06.2012, ВВР, 2013, № 19-20, ст.189
№ 5245-VI від 06.09.2012, ВВР, 2013, № 36, ст.472
№ 5394-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 40, ст.534
№ 5395-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 40, ст.535
№ 5462-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 6-7, ст.80
№ 365-VII від 02.07.2013, ВВР, 2014, № 14, ст.248
№ 367-VII від 02.07.2013, ВВР, 2014, № 17, ст.588
№ 191-VIII від 12.02.2015, ВВР, 2015, № 21, ст.133
№ 497-VIII від 02.06.2015, ВВР, 2015, № 31, ст.293
№ 863-VIII від 08.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.38
№ 1817-VIII від 17.01.2017, ВВР, 2017, № 9, ст.68
№ 2314-VIII від 01.03.2018, ВВР, 2018, № 15, ст.121
№ 2498-VIII від 10.07.2018, ВВР, 2018, № 37, ст.277
№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295
№ 155-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 48, ст.325 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу XII
№ 199-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.377
№ 340-IX від 05.12.2019, ВВР, 2020, № 12, ст.66
№ 402-IX від 19.12.2019, ВВР, 2020, № 20, ст.141
№ 711-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 46, ст.394
№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
№ 1175-IX від 02.02.2021, ВВР, 2021, № 19, ст.167
№ 1423-IX від 28.04.2021
№ 1657-IX від 15.07.2021, ВВР, 2021, № 44, ст.354
№ 1720-IX від 08.09.2021, ВВР, 2021, № 50, ст.394
№ 2079-IX від 17.02.2022
№ 2145-IX від 24.03.2022
№ 2247-IX від 12.05.2022
№ 2321-IX від 20.06.2022
№ 2698-IX від 19.10.2022
№ 2801-IX від 01.12.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 3065-IX від 02.05.2023
№ 3993-IX від 08.10.2024
№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У тексті Закону слова "адміністративно-територіальне утворення" у всіх відмінках замінено словами "адміністративно-територіальна одиниця" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 3613-VI від 07.07.2011}

{У тексті Закону слова "державні стандарти, норми і правила" у всіх відмінках замінено словами "норми і правила" у відповідному відмінку згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" та "електронні засоби масової інформації" у всіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

{У тексті Закону слово "анулювання" у всіх відмінках замінено словами "припинення дії" у відповідному відмінку згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Цей Закон визначає правові та організаційні основи діяльності у сфері землеустрою і спрямований на регулювання відносин, які виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами із забезпечення сталого розвитку землекористування.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче основні терміни вживаються в такому значенні:

види робіт із землеустрою - обстежувальні, вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи, що виконуються з метою складання документації із землеустрою;

діяльність у сфері землеустрою - наукова, технічна, виробнича та управлінська діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що здійснюється при землеустрої;

документація із землеустрою (землевпорядна документація) - затверджені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, а також матеріали обстеження і розвідування земель тощо;

{Абзац четвертий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 497-VIII від 02.06.2015, № 1423-IX від 28.04.2021}

заходи із землеустрою - передбачені документацією із землеустрою роботи щодо раціонального використання та охорони земель, формування та організації території об'єкта землеустрою з урахуванням їх цільового призначення, обмежень у використанні та обмежень (обтяжень) правами інших осіб (земельних сервітутів), збереження і підвищення родючості ґрунтів;

землеустрій - сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил;

зрошувальний (осушувальний) масив - масив земель сільськогосподарського призначення, на якому проводиться гідротехнічна меліорація та/або розташовані внутрішньогосподарські меліоративні системи;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

масив земель сільськогосподарського призначення - сукупність земельних ділянок сільськогосподарського призначення, що складаються з сільськогосподарських та необхідних для їх обслуговування несільськогосподарських угідь (земель під польовими дорогами, меліоративними системами, господарськими шляхами, прогонами, лінійними об'єктами, об'єктами інженерної інфраструктури, а також ярами, заболоченими землями, іншими угіддями, що розташовані всередині земельного масиву), мають спільні межі та обмежені природними та/або штучними елементами рельєфу (автомобільними дорогами загального користування, полезахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями, водними об'єктами тощо);

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

межа території територіальної громади - умовна лінія на поверхні землі (у тому числі на водному просторі), що відокремлює територію однієї територіальної громади від інших територій;

{Абзац дев'ятий статті 1 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

план земельної ділянки - графічне зображення, що відображає місцезнаходження, зовнішні межі земельної ділянки та межі земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельних сервітутів), а також розміщення об'єктів нерухомого майна, природних ресурсів на земельній ділянці;

проект землеустрою - сукупність економічних, проектних і технічних документів щодо обґрунтування заходів з використання та охорони земель, які передбачається здійснити за таким проектом;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

робочий проект землеустрою - сукупність економічних, проектних і технічних документів з використання та охорони земель, що включає розрахунки, опис, креслення технічних рішень, кошторис, реалізацію яких передбачається здійснити протягом строку, встановленого цим проектом;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

стале землекористування - використання земель, що визначається тривалим користуванням земельною ділянкою без зміни її цільового призначення, погіршення її якісних характеристик та забезпечує оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій територій;

{Абзац статті 1 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

технічна документація із землеустрою - сукупність текстових та графічних матеріалів, що визначають технічний процес проведення заходів з використання та охорони земель без застосування елементів проектування;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

цільове призначення земельної ділянки - допустимі напрями використання земельної ділянки відповідно до встановлених законом вимог щодо використання земель відповідної категорії та визначеного виду цільового призначення;

{Абзац п'ятнадцятий частини першої статті 1 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

черезсмузжя - розташування між декількома земельними ділянками, що належать на праві власності, користування (оренда, суборенда, емфітевзис) одній особі і розташовані в одному масиві земель сільськогосподарського призначення, земельних ділянок, що належать на праві власності, користування (оренда, суборенда, емфітевзис) іншій особі.

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Терміни "функціональна зона території", "комплексний план просторового розвитку території територіальної громади", "містобудівна документація", "генеральний план населеного пункту", "детальний план території" вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України "Про регулювання містобудівної діяльності".

{Статтю 1 доповнено частиною другою згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 2. Призначення землеустрою

Землеустрій забезпечує:

а) реалізацію державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо;

б) надання інформації для правового, економічного, екологічного і містобудівного механізмів регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях шляхом встановлення особливого режиму та умов використання й охорони земель;

в) встановлення і закріплення на місцевості меж адміністративно-територіальних одиниць, територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, меж земельних ділянок власників і землекористувачів;

г) прогнозування, планування і організацію раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;

г) організацію території сільськогосподарських підприємств, установ і організацій з метою створення просторових умов для еколого-економічної оптимізації використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, впровадження прогресивних форм організації управління землекористуванням, удосконалення структури і розміщення земельних угідь, посівних площ, системи сівозміни, сінокосо- і пасовищезміни;

д) розробку і здійснення системи заходів із землеустрою для збереження природних ландшафтів, відновлення та підвищення родючості ґрунтів, рекультивації порушених земель і землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення, закислення, заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами та хімічними речовинами тощо, консервації деградованих і малопродуктивних земель, запобігання іншим негативним явищам;

е) організацію території підприємств, установ і організацій з метою створення умов сталого землекористування та встановлення обмежень і обтяжень (земельних сервітутів) у використанні та охороні земель несільськогосподарського призначення;

є) отримання інформації щодо кількості та якості земель, їхнього стану та інших даних, необхідних для ведення державного земельного кадастру, моніторингу земель, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

Стаття 3. Система землеустрою

Система землеустрою включає:

- а) законодавчо визначену діяльність у сфері землеустрою;
- б) органи, що здійснюють державне регулювання у сфері землеустрою;
- в) організацію, регулювання та управління у сфері землеустрою;
- г) здійснення землеустрою на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях (далі - загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях);
- г) державний і самоврядний контроль за здійсненням землеустрою;
- д) наукове, кадрове та фінансове забезпечення землеустрою;
- е) суб'єкти та об'єкти землеустрою.

Стаття 4. Суб'єкти землеустрою

Суб'єктами землеустрою є:

органи державної влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування;

{Абзац другий статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3123-VI від 03.03.2011}

юридичні та фізичні особи, які здійснюють землеустрій;

землевласники та землекористувачі.

Стаття 5. Об'єкти землеустрою

Об'єктами землеустрою є:

територія України;

території адміністративно-територіальних одиниць або їх частин;

території землеволодінь та землекористувань чи окремі земельні ділянки;

меліоративні мережі та складові частини меліоративних мереж.

{Частина першу статті 5 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Стаття 6. Принципи землеустрою

Землеустрій базується на таких принципах:

а) дотримання законності;

б) забезпечення науково обґрунтованого розподілу земельних ресурсів між галузями економіки з метою раціонального розміщення продуктивних сил, комплексного економічного і соціального розвитку регіонів, формування сприятливого навколишнього природного середовища;

в) організації використання та охорони земель із врахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства, які забезпечують високу економічну і соціальну ефективність виробництва, екологічну збалансованість і стабільність довкілля та агроландшафтів;

г) створення умов для реалізації органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами їхніх конституційних прав на землю;

г) забезпечення пріоритету сільськогосподарського землеволодіння і землекористування;

д) забезпечення пріоритету вимог екологічної безпеки, охорони земельних ресурсів і відтворення родючості ґрунтів, продуктивності земель сільськогосподарського призначення, встановлення режиму природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

е) відкритості та доступності документації із землеустрою, публічності її погодження та затвердження.

{Частина першу статті 6 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 7. Правова основа землеустрою

Правову основу землеустрою становлять Конституція України, Земельний кодекс України, закони України "Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність", "Про планування і забудову територій", цей Закон, закони України та інші нормативно-правові акти.

Розділ II. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 8. Органи, що здійснюють регулювання у сфері землеустрою

Регулювання у сфері землеустрою здійснюють Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, а також центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері земельних відносин у межах повноважень, встановлених законом.

{Частина перша статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 9. Повноваження Верховної Ради України у сфері землеустрою

До повноважень Верховної Ради України у сфері землеустрою належать:

а) визначення засад державної політики у галузі використання та охорони земель;

{Пункт "б" статті 9 виключено на підставі Закону № 1175-IX від 02.02.2021}

в) затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до Конституції України.

Стаття 10. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою належать:

а) реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) організація здійснення землеустрою;

в) забезпечення виконання загальнодержавних програм використання та охорони земель;

{Пункт "в" статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

г) затвердження в межах своїх повноважень нормативно-правових актів з питань землеустрою;

{Пункт "г" статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

г) координація діяльності органів виконавчої влади з питань землеустрою;

{Пункт "д" статті 10 виключено на підставі Закону № 5462-VI від 16.10.2012}

е) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 11. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим на території республіки у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) розроблення, затвердження та участь у реалізації республіканських програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів відповідно до загальнодержавних програм;

в) погодження та участь у реалізації загальнодержавних програм використання та охорони земель у межах території Автономної Республіки Крим;

г) координація діяльності районних і міських (міст республіканського значення) рад у сфері землеустрою;

{Пункт "г" частини першої статті 11 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 12. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних та республіканських програм щодо використання та охорони земель;

в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;

г) координація здійснення землеустрою;

{Пункт "г" частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 13. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою

До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних і регіональних (республіканських) програм щодо використання та охорони земель;

в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;

г) координація здійснення землеустрою;

{Пункт "г" частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 13¹. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою, належать:

а) затвердження нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою;

б) забезпечення розроблення та реалізації загальнодержавних і регіональних програм з питань землеустрою;

в) забезпечення здійснення землеустрою;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

{Закон доповнено статтею 13¹ згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 14. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою, належать:

а) внесення пропозицій про формування державної політики у сфері землеустрою і забезпечення її реалізації;

б) участь у розробленні та реалізації загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;

{Пункт "б" статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 365-VII від 02.07.2013}

в) здійснення землеустрою, у тому числі забезпечення проведення державної інвентаризації земель та земельних ділянок усіх форм власності;

{Пункт "в" частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

г) здійснення сертифікації інженерів-землевпорядників, утворення Кваліфікаційної комісії та ведення Державних реєстрів сертифікованих інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів;

{Пункт "г" статті 14 в редакції Законів № 365-VII від 02.07.2013, № 367-VII від 02.07.2013}

г) розроблення в установленому законодавством порядку нормативно-правових актів, норм і правил;

{Пункт "г" статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

д) створення інформаційної бази даних з питань землеустрою;

{Пункт "е" частини першої статті 14 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

є) організація, у тому числі за участю іноземних наукових установ та організацій, наукових досліджень з питань землеустрою;

ж) забезпечення створення, формування і ведення Державного фонду документації із землеустрою;

ж¹) здійснення державного нагляду у сфері землеустрою;

{Статтю 14 доповнено пунктом "ж¹" згідно із Законом № 367-VII від 02.07.2013}

з) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

{Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4444-VI від 23.02.2012, № 5394-VI від 02.10.2012; в редакції Закону № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 14¹. *{Статтю 14¹ виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}*

Стаття 15. Повноваження обласних рад у сфері землеустрою

До повноважень обласних рад у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

{Пункт "б" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

в) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів;

г) організація землеустрою;

г) координація робіт із землеустрою;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 16. Повноваження Київської і Севастопольської міських рад у сфері землеустрою

До повноважень Київської і Севастопольської міських рад у сфері землеустрою на їх території належать:

а) розробка, затвердження і реалізація цільових програм, схем та проєктів землеустрою щодо використання та охорони земель;

б) організація здійснення землеустрою, проведення інвентаризації земель та земельних ділянок усіх форм власності;

{Пункт "б" частини першої статті 16 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

в) організація та здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у межах та порядку, встановлених законом;

{Пункт "в" частини першої статті 16 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Пункт "г" частини першої статті 16 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 17. Повноваження районних рад у сфері землеустрою

До повноважень районних рад у сфері землеустрою на території району належать:

а) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

{Пункт "б" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

в) організація землеустрою та затвердження землевпорядних проєктів;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 18. Повноваження районних у містах рад у сфері землеустрою

Повноваження районних у містах рад у сфері землеустрою визначаються міськими радами.

Стаття 19. Повноваження сільських, селищних, міських рад у сфері землеустрою

До повноважень сільських, селищних, міських рад у сфері землеустрою на території сіл, селищ, міст належать:

а) організація та здійснення землеустрою, проведення інвентаризації земель та земельних ділянок усіх форм власності;

{Пункт "а" частини першої статті 19 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

б) організація та здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у межах та порядку, встановлених законом;

{Пункт "б" частини першої статті 19 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

в) координація здійснення землеустрою та контролю за використанням і охороною земель комунальної власності;

г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 19¹. Особливості адміністративного провадження адміністративних справ у сфері землеустрою

Вчинення процедурних дій, прийняття процедурних рішень у сфері землеустрою здійснюється в порядку, встановленому Законом України "Про адміністративну процедуру", з урахуванням особливостей, визначених цим Законом та статтею 17² Земельного кодексу України.

{Розділ II доповнено статтею 19¹ згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Розділ III. ОРГАНІЗАЦІЯ І РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 20. Обов'язковість землеустрою

Землеустрій проводиться в обов'язковому порядку на землях усіх категорій незалежно від форми власності в разі:

а) розробки документації із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель;

б) встановлення та зміни меж об'єктів землеустрою;

{Пункт "б" частини першої статті 20 в редакції Закону № 1175-IX від 02.02.2021}

в) надання, вилучення (викупу), відчуження земельних ділянок;

г) встановлення в натурі (на місцевості) меж земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельні сервітути);

г) організації нових і впорядкування існуючих об'єктів землеустрою;

д) виявлення порушених земель і земель, що зазнають впливу негативних процесів, та проведення заходів щодо їх відновлення чи консервації, рекультивації порушених земель, землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, ущільнення, забруднення промисловими відходами, радіоактивними і хімічними речовинами та інших видів деградації, консервації деградованих і малопродуктивних земель;

е) розроблення комплексного плану території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території.

{Частину першу статті 20 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Заходи, передбачені затвердженою в установленому порядку документацією із землеустрою, є обов'язковими для виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, власниками землі, землекористувачами, у тому числі орендарями.

Власники землі, землекористувачі, у тому числі орендарі, при здійсненні землеустрою зобов'язані забезпечити доступ розробникам документації із землеустрою до своїх земельних ділянок, що підлягають землеустрою.

Стаття 21. Організація і планування землеустрою

Організацію і планування землеустрою на загальнодержавному і місцевому рівнях здійснюють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до повноважень, встановлених Конституцією України, Земельним кодексом України, цим Законом та іншими законами України.

Стаття 22. Підстави проведення землеустрою

Землеустрій здійснюється на підставі:

а) рішень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо проведення робіт із землеустрою (у тому числі при розробленні містобудівної документації);

{Пункт "а" частини першої статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

б) укладених договорів між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками документації із землеустрою;

в) судових рішень.

Рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування про надання дозволу на розробку документації із землеустрою приймається виключно у строки та лише у випадках, передбачених цим Законом та Земельним кодексом України. Зазначене рішення надається безоплатно та має необмежений строк дії.

{Статтю 22 доповнено частиною другою згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 23. Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою

Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою встановлюють порядок організації, норми і правила виконання робіт із землеустрою, їх склад і зміст.

Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами землеустрою.

Стаття 24. Норми і правила у сфері землеустрою

Норми і правила у сфері землеустрою встановлюють комплекс якісних та кількісних показників, параметрів, що регламентують розробку і реалізацію документації із землеустрою з урахуванням екологічних, економічних, соціальних, природно-кліматичних та інших умов.

Норми і правила у сфері землеустрою розробляються і затверджуються в установленому законом порядку.

Стаття 25. Документація із землеустрою

Документація із землеустрою розробляється в електронній та паперовій формах у вигляді схеми, проекту, робочого проекту або технічної документації. Особливим видом такої документації є документація із землеустрою, яка одночасно є містобудівною документацією, - комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій. Затверджена документація із землеустрою є публічною та загальнодоступною.

{Частина перша статті 25 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Види документації із землеустрою:

а) схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць;

а¹) проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад;

{Частина другу статті 25 доповнено пунктом "а¹" згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

б) проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць;

б¹) містобудівна документація, яка одночасно є документацією із землеустрою (комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій);

{Частина другу статті 25 доповнено пунктом "б¹" згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

в) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

г) проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій;

г) проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок;

д) проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб;

е) проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;

є) проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;

ж) проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв);

з) робочі проекти землеустрою;

{Пункт "и" частини другої статті 25 виключено на підставі Закону № 1175-IX від 02.02.2021}

і) технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);

ї) технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту;

й) технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок;

к) технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель;

л) технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів;

{Частину другу статті 25 доповнено пунктом "л" згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

м) технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини.

{Частину другу статті 25 доповнено пунктом "м" згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Види документації із землеустрою та їх склад встановлюються виключно цим Законом.

Відповідність документації із землеустрою положенням нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою засвідчується сертифікованим інженером-землевпорядником, який відповідає за якість робіт із землеустрою:

у паперовій формі - підписом та особистою печаткою;

в електронній формі - накладанням кваліфікованого електронного підпису відповідно до вимог Закону України "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

{Частина четверта статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019; в редакції Законів № 1423-IX від 28.04.2021, № 2801-IX від 01.12.2022}

{Стаття 25 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3613-VI від 07.07.2011, № 5003-VI від 21.06.2012, № 5245-VI від 06.09.2012, № 5394-VI від 02.10.2012, в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 26. Замовники і розробники документації із землеустрою

Замовниками документації із землеустрою можуть бути органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, землевласники і землекористувачі, а також інші юридичні та фізичні особи.

{Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3123-VI від 03.03.2011, № 1423-IX від 28.04.2021}

Розробниками документації із землеустрою є:

юридичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює за основним місцем роботи сертифікований інженер-землевпорядник, який є відповідальним за якість робіт із землеустрою;

{Абзац другий частини другої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

фізичні особи - підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землевпорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.

{Частина друга статті 26 в редакції Законів № 5394-VI від 02.10.2012, № 367-VII від 02.07.2013}

Розробником комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території є суб'єкт господарювання, що відповідає критеріям, визначеним частиною другою цієї статті, та відповідно до закону може розробляти містобудівну документацію.

{Статтю 26 доповнено новою частиною згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Взаємовідносини замовників і розробників документації із землеустрою регулюються законодавством України і договором.

Подання документації із землеустрою до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, для внесення відомостей до Державного земельного кадастру від імені замовника документації здійснюється її розробником, якщо інше не встановлено договором.

{Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом № 3613-VI від 07.07.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 27. Права та обов'язки замовників документації із землеустрою

Замовники документації із землеустрою мають право:

- а) доручати розробникам виконання робіт із землеустрою;
- б) встановлювати наукові, технічні, економічні та інші вимоги до документації із землеустрою;
- в) визначати строк виконання робіт і порядок розгляду документації із землеустрою;
- г) визначати за погодженням із розробником документації із землеустрою вартість робіт із землеустрою і порядок їх оплати;
- г) виступати власником документації із землеустрою;
- д) проводити індексацію вартості виконаних робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом;
- е) здійснювати контроль за виконанням робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом.

Замовники документації із землеустрою за рахунок власних коштів мають право на вибір розробника та укладення з ним договору, якщо інше не передбачено законодавством України.

Замовники документації із землеустрою зобов'язані:

- а) виконувати всі умови договору, а в разі невиконання або неналежного виконання нести відповідальність, передбачену договором і законом;
- б) надавати вихідну документацію, необхідну для виконання робіт із землеустрою;
- в) проводити відповідно до закону на конкурсній основі відбір розробників документації із землеустрою, що розробляється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;
- г) прийняти виконані роботи та оплатити їх.

Стаття 28. Права та обов'язки розробників документації із землеустрою

Розробники документації із землеустрою мають право:

- а) виконувати роботи із складання документації із землеустрою;
- б) погоджувати із замовником наукові, технічні, економічні та інші вимоги до документації із землеустрою, строк виконання робіт, їх вартість та порядок оплати;
- в) безперешкодного доступу до об'єктів землеустрою;

{Пункт "в" частини першої статті 28 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Пункт "г" частини першої статті 28 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Пункт "г" частини першої статті 28 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- д) вимагати зупинення робіт, що виконуються з порушенням документації із землеустрою і призводять до нецільового використання земель та їх псування;

- е) вносити пропозиції щодо оновлення застарілої або розробки нової документації із землеустрою;

є) у процесі розробки документації із землеустрою, на підставі якої формуються відомості про об'єкти Державного земельного кадастру (у тому числі документації із землеустрою, яка одночасно є містобудівною документацією), одержувати від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб інформацію про місце розташування таких об'єктів та їх характеристики (з урахуванням законодавства про користування інформацією, що становить державну таємницю).

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом "є" згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Розробники документації із землеустрою зобов'язані:

- а) дотримуватися законодавства України, що регулює земельні відносини, відносини у сфері охорони навколишнього природного середовища, оцінки впливу на довкілля, а також норм і правил при здійсненні землеустрою;

{Пункт "а" частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

- б) інформувати зацікавлених осіб про здійснення землеустрою;

- в) виконувати всі умови договору;

г) виконувати роботи із складання документації із землеустрою у строк, передбачений договором. Максимальний строк складання документації із землеустрою, крім документації із землеустрою, яка одночасно є містобудівною документацією, не повинен перевищувати шести місяців з моменту укладення договору;

{Частину другу статті 28 доповнено пунктом "г" згідно із Законом № 3774-VI від 22.09.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

- г) страхувати свою професійну відповідальність перед замовниками документації із землеустрою та третіми особами.

{Частину другу статті 28 доповнено пунктом "г" згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Розробники документації із землеустрою несуть відповідно до закону відповідальність за достовірність, якість і безпеку заходів, передбачених цією документацією.

У разі невиконання або неналежного виконання умов договору при здійсненні землеустрою, розробники документації із землеустрою несуть відповідальність, передбачену договором і законом.

Виконавці робіт із землеустрою не мають права складати документацію із землеустрою у разі, якщо:

об'єктом землеустрою є земельні ділянки, що належать виконавцю робіт із землеустрою або особам, які працюють у його складі;

особи, які працюють у складі виконавця робіт із землеустрою, мають родинні зв'язки із замовником робіт із землеустрою, або у юридичній особі, керівництво якої має родинні зв'язки із замовником;

об'єктом землеустрою є земельні ділянки, що належать засновникам або учасникам виконавця робіт із землеустрою;

замовником робіт із землеустрою є засновник або учасник виконавця робіт із землеустрою.

{Статтю 28 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Вимоги абзаців другого, четвертого, п'ятого частини п'ятої цієї статті не поширюються на розроблення комунальними підприємствами:

проектів землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад, проектів землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць, проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель.

{Статтю 28 доповнено новою частиною згідно із Законом № 3065-IX від 02.05.2023}

Документація із землеустрою, складена з порушенням вимог цієї статті, не може бути затверджена.

{Статтю 28 доповнено частиною згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 29. Загальні вимоги до змісту документації із землеустрою

Документація із землеустрою включає в себе текстові та графічні матеріали і містить обов'язкові положення, встановлені завданням на розробку відповідного виду документації.

Документація із землеустрою розробляється на основі завдання на розробку відповідного виду документації, затвердженого замовником.

Документація із землеустрою у складі текстових матеріалів обов'язково містить пояснювальну записку, в якій зазначаються:

підстава проведення землеустрою (у тому числі рішення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, на підставі якого здійснюється розроблення документації із землеустрою);

основні відомості про об'єкт (об'єкти) землеустрою;

використані розробником нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою;

використані розробником норми і правила у сфері землеустрою;

використані розробником документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель;

використані розробником відомості Державного земельного кадастру, а також Державного реєстру земель у разі внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки, сформовані до 2013 року;

використані розробником відомості Державного картографо-геодезичного фонду;

використана розробником затверджена містобудівна документація, а також викопіювання із такої документації;

опис процедури виконання топографо-геодезичних робіт (у разі їх виконання);

опис та обґрунтування проектного рішення;

інформація про проведення ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень земель при здійсненні землеустрою (у разі їх проведення);

інформація про наявні в межах об'єкта землеустрою будівлі, споруди та речові права на них (у разі формування земельних ділянок, внесення відомостей про земельну ділянку до Державного земельного кадастру);

інформація про наявні в межах об'єкта землеустрою обмеження у використанні земель (у разі формування земельних ділянок, внесення до Державного земельного кадастру відомостей про сформовану земельну ділянку, обмеження у використанні земель) із зазначенням підстави встановлення таких обмежень;

виконавець робіт із землеустрою, його технічне і технологічне забезпечення;

умови щодо зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок (у разі порушення ґрунтового покриву земельних ділянок у результаті реалізації проектного рішення);

інформація про виконання передбачених законом вимог щодо погодження документації із землеустрою;

інформація про дотримання вимог закону щодо погодження поділу, об'єднання, вилучення земельних ділянок;

заява виконавця робіт із землеустрою про дотримання ним обмежень, встановлених статтею 28 цього Закону.

{Частина третя статті 29 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

До пояснювальної записки за рішенням розробника можуть бути додані документи, що підтверджують відомості (інформацію), наведені в ній.

{Частина статті 29 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

У графічній частині документації із землеустрою відображаються існуючі (за наявності) та проектні межі об'єктів землеустрою, відомості про які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру відповідно до Закону України "Про Державний земельний кадастр", креслення технічних рішень (для робочих проектів землеустрою).

{Частина статті 29 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

До документації із землеустрою, що розробляється з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про сформовану земельну ділянку, додається копія документа, на підставі якого набуто право власності, користування такою земельною ділянкою (за наявності).

{Статтю 29 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Стаття 30. Погодження і затвердження документації із землеустрою

Погодження і затвердження документації із землеустрою проводиться в порядку, встановленому Земельним кодексом України, цим Законом.

{Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 31. Порядок внесення змін до документації із землеустрою

Зміни до документації із землеустрою вносяться особою, яка відповідно до вимог цього Закону може бути розробником документації із землеустрою за рішенням органів виконавчої влади,

органів місцевого самоврядування або власників землі та землекористувачів, у тому числі орендарів, які затвердили проекти землеустрою.

{Частина перша статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Погодження та затвердження змін до документації із землеустрою здійснюються в порядку, передбаченому для погодження та затвердження документації із землеустрою.

{Статтю 31 доповнено частиною другою згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 32. Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель

Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель формується на основі збирання, обробки, обліку матеріалів, отриманих у результаті здійснення землеустрою та оцінки земель.

Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель ведеться в електронній формі.

Ведення та адміністрування Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, який є держателем цього фонду. За рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, ведення та адміністрування Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель можуть здійснювати державні підприємства, що належать до сфери його управління і здійснюють заходи із створення та супроводження програмного забезпечення, необхідного для обліку, зберігання та оприлюднення матеріалів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель.

Документація із землеустрою та оцінки земель Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель є державною власністю і не може передаватися у приватну власність.

Положення про Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель, а також порядок надходження, обліку, зберігання матеріалів у фонді, порядок користування такими матеріалами затверджує Кабінет Міністрів України.

Сертифіковані інженери-землевпорядники, які відповідають за якість робіт із землеустрою, зобов'язані безоплатно передавати документацію із землеустрою та оцінки земель до Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель в електронному вигляді у місячний строк після її затвердження. Порядок передачі такої документації визначається Положенням про Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель.

{Стаття 32 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 33. Порядок користування Державним фондом документації із землеустрою та оцінки земель

Документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель належать до публічної інформації.

Відомості Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель, що містять інформацію, яка відповідно до закону становить державну таємницю, надаються в порядку та на умовах, визначених Законом України "Про державну таємницю".

Доступ до документів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель надається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, усім зацікавленим юридичним та фізичним особам у порядку, визначеному Законом України "Про доступ до публічної інформації".

Перелік документів, що зберігаються у Державному фонді документації із землеустрою та оцінки земель, а також документація із землеустрою та оцінки земель в електронному вигляді оприлюднюються на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Технологічні та програмні засоби, необхідні для оприлюднення відомостей та документів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель, повинні забезпечувати юридичним та фізичним особам можливість авторизованого перегляду, копіювання та роздрукування інформації, яка відповідно до цієї статті надається безоплатно, на основі поширених веб-оглядачів та редакторів, без необхідності застосування спеціально створених для цього технологічних та програмних засобів, цілодобово, без обмежень.

У разі якщо відомості та документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель містять персональні дані фізичних осіб (реєстраційний номер облікової картки платника податків, серія та номер паспорта, місце проживання, дата народження), вони оприлюднюються та надаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, виключно після знеособлення персональних даних.

{Стаття 33 в редакції Закону № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 34. Топографо-геодезичні та картографічні роботи при здійсненні землеустрою

Топографо-геодезичні та картографічні роботи проводяться з метою створення і своєчасного поновлення планово-картографічної основи при здійсненні землеустрою в порядку, визначеному Законом України "Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність".

Інформаційний зміст і масштаб топографо-геодезичних та картографічних матеріалів визначаються з урахуванням використання цих матеріалів, детальності проектування, обстежень і вишукувань відповідно до закону.

Стаття 35. Інвентаризація земель при здійсненні землеустрою

Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, формування земельних ділянок, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення Державного земельного кадастру, виявлення та виправлення помилок у відомостях Державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

{Частина перша статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1423-IX від 28.04.2021, № 3993-IX від 08.10.2024}

{Частину другу статті 35 виключено на підставі Закону № 3993-IX від 08.10.2024}

Порядок проведення інвентаризації земель затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 35 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Інвентаризація масиву земель сільськогосподарського призначення проводиться з такими особливостями:

а) підставою для проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення є:

для земель державної власності - рішення органу виконавчої влади, уповноваженого здійснювати розпорядження земельною ділянкою;

в інших випадках - рішення сільської, селищної, міської ради, на території якої знаходиться масив;

б) при проведенні інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення здійснюються заходи щодо:

внесення до Державного земельного кадастру відомостей про сформовані земельні ділянки, відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру;

формування невитребуваних (нерозподілених) земельних ділянок;

формування земельних ділянок сільськогосподарського призначення під польовими дорогами;

формування земельних ділянок сільськогосподарського призначення під полезахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями, які обмежують масив та земельні ділянки, розташовані уздовж масиву;

виправлення помилок, допущених у відомостях Державного земельного кадастру щодо меж земельних ділянок та інших відомостей про земельні ділянки.

{Пункт "б" частини четвертої статті 35 доповнено абзацом шостим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Статтю 35 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Інвентаризація масиву земель сільськогосподарського призначення, не менш як 75 відсотків земель якого належить одній або декільком особам на праві власності або користування, може проводитися за відсутності рішення органів, зазначених у пункті "а" частини четвертої цієї статті.

{Статтю 35 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

За результатами проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення відомості про такий масив та про земельні ділянки, розташовані в ньому (у разі їх формування або за відсутності відомостей про них у Державному земельному кадастрі), вносяться до Державного земельного кадастру, про що замовник документації із землеустрою письмово повідомляє власників та користувачів земельних ділянок.

{Статтю 35 доповнено частиною згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Стаття 36. Грунтові, геоботанічні та інші обстеження земель при здійсненні землеустрою

Грунтові, геоботанічні та інші обстеження земель при здійсненні землеустрою проводяться з метою отримання інформації про якісний стан земель, а також для виявлення самозалісених ділянок, земель, що зазнають впливу водної та вітрової ерозії, підтоплення, радіоактивного та хімічного забруднення, інших негативних явищ.

{Частина перша статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

Отримана в процесі обстежень інформація використовується для:

- а) проведення агроекологічної оцінки земель;
- б) розробки прогнозів і програм використання та охорони земель, схем і проектів землеустрою;
- в) ведення обліку про якісний стан земель;
- г) ведення моніторингу земель;
- г) прийняття органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування рішень про рекультивацію та консервацію земель, введення обмежень у використанні земель, відновлення, збереження та підвищення родючості ґрунтів, покращення природних ландшафтів, передачу в постійне користування державним та комунальним лісгосподарським підприємствам самозалісених ділянок тощо;

{Пункт "г" частини другої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

д) розробки заходів із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель;

е) обґрунтування бізнес-планів та проектів землеустрою.

Стаття 37. Бонітування ґрунтів при здійсненні землеустрою

Бонітування ґрунтів проводиться з метою отримання показників для порівняння оцінки якості ґрунтів за їхніми основними природними властивостями.

Критерієм бонітування є отримані при ґрунтових обстеженнях якісні показники ґрунтів, які мають сталий характер та суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах, і найповніше відображають родючість ґрунту.

Дані бонітування ґрунтів використовуються при здійсненні землеустрою з метою розробки комплексу заходів із землеустрою щодо використання та охорони земель, збереження і підвищення родючості ґрунтів.

Стаття 38. Земельно-оціночні роботи при здійсненні землеустрою

Земельно-оціночні роботи при здійсненні землеустрою виконуються з метою визначення якісних характеристик, економічної цінності та вартості земель у порядку, встановленому законом.

Оцінка земель проводиться для порівняльного аналізу і прогнозу ефективності використання землі як природного ресурсу та основного засобу виробництва, а також при здійсненні цивільно-правових угод, для визначення розміру земельного податку, втрат лісгосподарського виробництва, справляння державного мита та в інших випадках, визначених законом.

{Частина друга статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

Оцінка земель проводиться відповідно до Закону України "Про оцінку земель" за методиками, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 38 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 39. Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою

Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою проводиться з метою обліку і відображення положення земель з урахуванням природних умов та агробіологічних вимог сільськогосподарських культур в єдиній системі класифікації.

Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою є основою для проведення оцінки земель, розробки схем землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць і робочих проектів землеустрою.

{Частина друга статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Порядок здійснення природно-сільськогосподарського районування земель визначає Кабінет Міністрів України.

Стаття 40. Технічне та технологічне забезпечення землеустрою

Технічне забезпечення землеустрою базується на використанні засобів обчислювальної та інформаційної техніки, технічних засобів для виконання геодезичних та інших робіт.

Технологічне забезпечення землеустрою базується на використанні сучасних інформаційних технологій і систем для збору, ведення, контролю, накопичення, зберігання, поновлення, пошуку, перетворення, переробки, відображення, видачі й передачі даних.

Основою інформаційного забезпечення землеустрою є автоматизовані системи, призначені для обробки даних земельно-кадастрових, топографо-геодезичних та інших зйомок і дистанційного зондування, ведення земельної статистики, прогнозування, планування, проектування, картографування, організаційного управління.

Вимоги до технічного і технологічного забезпечення виконавців робіт із землеустрою встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

{Статтю 40 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 5394-VI від 02.10.2012}

Стаття 41. Надання консалтингових послуг з питань землеустрою

Консалтингові послуги з питань землеустрою передбачають:

- а) консультування власників землі та землекористувачів щодо раціонального використання та охорони земель;
- б) надання інформації про результати досліджень щодо використання та охорони земель, запровадження і здійснення природоохоронних заходів тощо;
- в) надання інформаційних послуг з питань земельного законодавства, здійснення цивільно-правових угод, оцінки земель, оподаткування, оренди та інших послуг щодо земельних ділянок;
- г) надання сільськогосподарським товаровиробникам і громадянам практичної допомоги щодо складання бізнес-планів.

Консалтингові послуги землевласникам та землекористувачам надають юридичні особи незалежно від їх організаційно-правової форми господарювання і форми власності та фізичні особи, які здійснюють господарську діяльність у сфері землеустрою.

Розділ IV. ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ НА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Стаття 42. *{Статтю 42 виключено на підставі Закону № 1175-IX від 02.02.2021}*

Стаття 43. *{Статтю 43 виключено на підставі Закону № 497-VIII від 02.06.2015}*

Стаття 44. *{Статтю 44 виключено на підставі Закону № 497-VIII від 02.06.2015}*

Стаття 45. Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад

{Назва статті 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад розробляються з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель, для підготовки обґрунтованих пропозицій у галузі земельних відносин, організації раціонального використання та охорони земель, перерозподілу земель з урахуванням потреби сільського, лісового та водного господарств, розвитку сіл, селищ, міст, територій оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення тощо.

{Частина перша статті 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад розробляються щодо території відповідного району, територіальної громади, села, селища, міста.

{Частина друга статті 45 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель району розробляються за рішенням районної ради.

{Частина статті 45 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель села, селища, міста, територіальної громади розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

{Частина статті 45 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель відповідної адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад включає:

а) завдання на складання схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад;

б) пояснювальну записку;

{Пункт "в" частини п'ятої статті 45 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) характеристику природних умов адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад;

г) інформацію про сучасний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад (включаючи обмеження у використанні земель);

д) картограму категорій земель у розрізі угідь у межах відповідної території;

е) картограму агропромислових груп ґрунтів та крутизни схилів;

є) еколого-економічне обґрунтування використання та охорони земель;

ж) техніко-економічні показники схеми землеустрою;

ж¹) відомості про якісні характеристики угідь, заходи щодо охорони земель і ґрунтів;

{Частина п'яту статті 45 доповнено пунктом "ж¹" згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

з) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування;

и) інформацію про перспективний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад;

і) схему запланованих заходів щодо раціонального використання та охорони земель;

і¹) перелік обмежень у використанні земельної ділянки.

{Частина п'яту статті 45 доповнено пунктом "і¹" згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

{Пункт "і" частини п'ятої статті 45 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частина статті 45 в редакції Законів № 497-VIII від 02.06.2015, № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 45¹. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту, детальний план території

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту, детальний план території є одночасно документацією із землеустрою та містобудівною документацією на місцевому рівні.

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту, крім відомостей, передбачених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності", включає:

- а) матеріали топографо-геодезичних вишукувань;
- б) матеріали погодження відповідно до Земельного кодексу України;
- в) експлікацію земельних угідь за власниками та користувачами земельних ділянок;
- г) переліки обмежень у використанні земель та переліки земельних ділянок, щодо яких встановлено обмеження у використанні земель;
- г) збірний план земельних ділянок, наданих у власність чи користування, та земельних ділянок, не наданих у власність чи користування;
- д) план розподілу земель за категоріями, власниками і користувачами (форма власності, вид речового права), угіддями з відображенням наявних обмежень (обтяжень).

Детальний план території, крім відомостей, передбачених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності", також повинен містити переліки обмежень у використанні земель та переліки земельних ділянок, щодо яких встановлено обмеження у використанні земель.

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту, детальний план території може також передбачати:

- а) формування земельних ділянок комунальної власності територіальної громади, щодо території якої розроблена відповідна документація;
- б) внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки всіх форм власності, сформованих до 2004 року, відомості про які відсутні у Державному земельному кадастрі.

У разі формування земельної ділянки або внесення відомостей про земельну ділянку до Державного земельного кадастру комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту, детальний план території також включає:

- а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- б) кадастровий план земельної ділянки;
- в) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість);
- г) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- г) акт приймання-передачі межових знаків на зберігання;
- д) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель (за наявності).

Межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмеження у використанні земель встановлюються по суходолу і по водному простору.

Під час кадастрових зйомок при розробці комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території, які проводяться з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про землі, що передані до 1 січня 2004 року в постійне користування державним та комунальним підприємствам, установам, організаціям або державним та комунальним підприємствам, установам, організаціям, правонаступниками яких вони є, із площ, переданих у постійне користування, виключаються землі (частини земельних ділянок), які раніше вибули з постійного користування, у тому числі внаслідок прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

{Закон доповнено статтею 45⁻¹ згідно із Законом № 711-IX від 17.06.2020}

Стаття 46. Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць

{Назва статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Для встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць розробляються проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

{Частина перша статті 46 в редакції Закону № 5003-VI від 21.06.2012}

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць розробляються для створення повноцінного життєвого середовища та створення сприятливих умов їх територіального розвитку, забезпечення ефективного використання потенціалу територій із збереженням їх природних ландшафтів та історико-культурної цінності, з урахуванням інтересів власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, і затвердженої містобудівної документації.

{Частина друга статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) завдання на виконання робіт;
- в) план існуючої (за наявності) та проектної межі адміністративно-територіальної одиниці;
- г) площу земель в існуючих (за наявності) та проектних межах адміністративно-територіальної одиниці;
- г) опис меж адміністративно-територіальної одиниці;
- д) каталог координат поворотних точок меж адміністративно-територіальної одиниці.

{Частина третя статті 46 в редакції Законів № 5003-VI від 21.06.2012, № 1423-IX від 28.04.2021}

Проект землеустрою щодо зміни меж населеного пункту може також передбачати пов'язані із цим зміни меж інших суміжних адміністративних одиниць, якщо прийняття рішення про їх зміну згідно із законом належить до компетенції одного органу.

{Статтю 46 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Межі адміністративно-територіальних одиниць визначаються як по суходолу, так і по водному простору.

{Статтю 46 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж сіл, селищ, міст розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

{Статтю 46 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж району розробляється за рішенням відповідної районної ради, а у разі якщо районна рада не утворена - обласної ради.

{Статтю 46 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці підлягає погодженню сільськими, селищними, міськими, районними радами, районними державними адміністраціями, за рахунок території яких планується здійснити розширення її меж. У разі розширення меж населеного пункту за рахунок території, яка не входить до складу відповідного

району, або якщо районна рада не утворена, проект погоджується з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною державною адміністрацією.

{Статтю 46 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

У разі встановлення меж міст проект також погоджується з Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною радою.

{Статтю 46 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

Рішення про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальних одиниць є одночасно рішенням про затвердження проектів землеустрою щодо їх встановлення (зміни).

{Статтю 46 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

{Частину одинадцятую статті 46 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Відомості про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальних одиниць вносяться до Державного земельного кадастру. Відомості про встановлені (змінені) межі адміністративно-територіальних одиниць зазначаються у витязі з Державного земельного кадастру, який безоплатно видається відповідній сільській, селищній, міській, районній, обласній раді.

{Статтю 46 доповнено частиною дванадцятую згідно із Законом № 5003-VI від 21.06.2012}

{Частину тринадцятую статті 46 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 46¹. Проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад

Проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад розробляються з метою:

- а) з'ясування дійсної межі території територіальної громади;
- б) вирішення спору між декількома органами місцевого самоврядування щодо меж територій територіальних громад;
- в) внесення відомостей про межі території територіальної громади до Державного земельного кадастру.

При розробленні проектів землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад не допускається:

встановлення межі території територіальної громади, що змінюватиме межі адміністративно-територіальних одиниць;

розташування сформованої земельної ділянки в межах декількох територіальних громад (крім земель лісогосподарського призначення, водного фонду, природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земельних ділянок під лінійними об'єктами транспортної, енергетичної інфраструктури).

Проект землеустрою щодо встановлення меж території територіальної громади включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) завдання на виконання робіт;
- в) вкопювання із проекту формування території сільської (селищної) ради (за наявності);
- г) опис меж території територіальної громади;
- г) креслення меж території територіальної громади, складене у відповідному масштабі;
- д) каталог координат поворотних точок меж території територіальної громади.

Межі території територіальної громади можуть проходити по суходолу і по водному простору.

У разі встановлення меж території об'єднаної територіальної громади проект землеустрою щодо встановлення її межі має визначати зовнішні межі об'єднаної територіальної громади, межі територій усіх територіальних громад, що увійшли до її складу.

Проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

Відомості про межі території територіальної громади вносяться до Державного земельного кадастру.

Відомості про межі території територіальної громади зазначаються у витягу з Державного земельного кадастру, який безоплатно видається відповідній сільській, селищній, міській раді.

{Закон доповнено статтею 46¹ згідно із Законом № 1423-ІХ від 28.04.2021}

Стаття 47. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів розробляються з метою:

а) збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу;

б) створення місць для організованого лікування та оздоровлення людей, масового відпочинку і туризму;

в) створення приміських зелених зон, збереження і використання об'єктів культурної спадщини;

г) проведення науково-дослідних робіт;

г) встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;

д) визначення в натурі (на місцевості) меж охоронних зон та інших обмежень у використанні земель, встановлених законами та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, а також інформування про такі обмеження землевласників, землекористувачів, інших фізичних та юридичних осіб.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів визначають місце розташування і розміри земельних ділянок, власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого (округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони), рекреаційного та історико-культурного (охоронні зони) призначення, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, смуг відведення та берегових смуг водних шляхів, а також встановлюють режим використання та охорони їх територій.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів розробляються на підставі укладених договорів між замовниками документації із землеустрою та її розробниками.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів для біосферних заповідників, природних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, парків - пам'яток садово-паркового мистецтва та зоологічних парків можуть розроблятися лише на землях та земельних ділянках, що включаються до складу таких територій без вилучення у землевласників та землекористувачів.

{Частина четверта статті 47 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) характеристику території із встановленням режиму використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

{Пункт "г" частини п'ятої статті 47 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування;

д) витяг з графічної частини відповідної містобудівної документації з позначеними межами водоохоронної зони, прибережної захисної смуги, пляжної зони (за наявності);

{Пункт "д" частини п'ятої статті 47 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

е) інформацію про перспективний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, яка є складовою схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель відповідної адміністративно-територіальної одиниці (за наявності);

є) план організації території з відображенням угідь, землевласників і землекористувачів, у тому числі земельних ділянок, щодо яких встановлені обмеження у використанні;

ж) план меж земельних ділянок, що включаються до території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів без їх вилучення у землевласників та землекористувачів;

з) креслення перенесення в натуру (на місцевість) меж території оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення та земель водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

{Пункт "з" частини п'ятої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

и) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж території оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів у натурі (на місцевості);

{Пункт "и" частини п'ятої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

і) перелік обмежень у використанні земельних ділянок.

{Пункт "і" частини п'ятої статті 47 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляється з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі та режими використання земель у межах територій пам'яток культурної спадщини, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць, територій об'єктів культурної всесвітньої спадщини, розробляється у складі науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, крім випадків розроблення таких проектів з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про обмеження у використанні земель, встановлені до набрання чинності цієї частиною.

{Статтю 47 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляється з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі та режими використання земель, щодо яких відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" встановлюються обмеження у використанні земель, включає:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) характеристику території із встановленням режиму використання земель, на яких розташовані об'єкти культурної всесвітньої спадщини, пам'ятки культурної спадщини, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби, зони охорони, буферні зони, історичні ареали населених місць;

г) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування;

г) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

д) перелік земельних ділянок, на які поширюється дія зони обмеження у використанні земельних ділянок;

е) відомості обчислення площі зони обмеження, у тому числі каталог координат.

{Статтю 47 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон встановлюються і по суходолу, і по водному простору.

Рішення про затвердження проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон одночасно є рішенням про встановлення меж таких територій.

Відомості про межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, межі обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів вносяться до Державного земельного кадастру.

{Статтю 47 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Стаття 47 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 48. Врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою

З метою врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своїх повноважень:

а) інформують у разі необхідності населення через медіа про заходи, передбачені землеустроєм;

б) залучають представників громадських організацій та об'єднань громадян до участі в обговоренні загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель, схем землеустрою адміністративно-територіальних одиниць;

в) готують пропозиції щодо врахування інтересів територіальних громад при здійсненні землеустрою.

Розділ V. ЗЕМЛЕУСТРІЙ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Стаття 49. Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій

Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій розробляються на підставі рішення органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень за заявою працівників цих підприємств, установ та організацій.

{Частина перша статті 49 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

{Пункт "в" частини другої статті 49 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) список осіб, які мають право на отримання у власність земельної частки (паю);

г) розрахунок нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь підприємства;

{Пункт "г" частини другої статті 49 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

д) схему розподілу земель підприємств, установ, організацій на землі, що передаються у приватну власність та залишаються у державній або комунальній власності (лісогосподарського призначення, водного фонду, резервного фонду);

е) розрахунок нормативної грошової оцінки і розміру земельної частки (паю) в умовних кадастрових гектарах;

{Пункт "е" частини другої статті 49 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

є) схему поділу сільськогосподарських угідь, що підлягають приватизації, на земельні ділянки;

{Пункт "ж" частини другої статті 49 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

з) відомості про обчислення площі земельної ділянки;

и) кадастровий план земельної ділянки;

- і) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- ї) матеріали перенесення меж земельних ділянок у натуру (на місцевість).

{Частина третю статті 49 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Включено статтю 49 згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 49¹. Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв)

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) розробляються з метою формування земельних ділянок сільськогосподарських угідь, що підлягають розподілу між власниками земельних часток (паїв), а також земельних ділянок, що передаються з колективної у комунальну власність.

{Частина перша статті 49¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

У разі необхідності в проектах землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) здійснюється перерахунок розміру в умовних кадастрових гектарах та вартості земельної частки (паю).

Із площі земельних ділянок, що підлягають розподілу, виключаються:

а) деградовані, малопродуктивні, а також техногенно забруднені сільськогосподарські угіддя, що підлягають консервації;

б) заболочені землі;

в) землі, на яких розміщені розвідані родовища корисних копалин загальнодержавного значення, запаси яких затверджені у встановленому законодавством порядку;

{Пункт "г" частини третьої статті 49¹ виключено на підставі Закону № 2498-VIII від 10.07.2018}

г) землі під полезахисними лісовими смугами;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "г" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

д) землі під водними об'єктами;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "д" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

е) землі під господарськими шляхами, прогонами, польовими дорогами;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

є) землі, які відповідно до закону не можуть перебувати у приватній власності;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "є" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

ж) землі під будівлями, спорудами, іншими об'єктами нерухомого майна;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "ж" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

з) землі, які передаються до запасу та резервного фонду;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "з" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

и) інші землі несільськогосподарського призначення.

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "и" згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради про виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв).

{Частина четверта статті 49¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018}

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) включають:

- а) завдання на складання проекту землеустрою;
- б) пояснювальну записку;

{Пункт "в" частини п'ятої статті 49¹ виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- г) список осіб, які мають право на отримання у власність земельної частки (паю);
- г) розрахунок (за потреби - перерахунок) нормативної грошової оцінки і розміру земельної частки (паю) в умовних кадастрових гектарах;

{Пункт "г" частини п'ятої статті 49¹ в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- д) схему розподілу земельних ділянок власникам земельних часток (паїв);

е) відомості про площу земельних ділянок, кадастрові плани земельних ділянок, що формуються або відомості про які вносяться до Державного земельного кадастру, та перелік обмежень у їх використанні;

{Пункт "е" частини п'ятої статті 49¹ в редакції Закону № 2498-VIII від 10.07.2018}

{Пункт "є" частини п'ятої статті 49¹ виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

ж) матеріали перенесення меж земельних ділянок у натуру (на місцевість), сформованих за проектом.

{Частина шосту статті 49¹ виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Закон доповнено статтею 49¹ згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 50. Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок розробляються у разі формування нових земельних ділянок із земель державної, комунальної власності (крім випадків формування земельних ділянок за іншою документацією із землеустрою) та у разі зміни цільового призначення земельних ділянок у випадках, визначених законом. Проекти землеустрою щодо відведення земельної ділянки також можуть передбачати поділ, об'єднання земельних ділянок, які перебувають у власності однієї особи.

{Частина перша статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок може передбачати формування та/або зміну цільового призначення декількох земельних ділянок, за умови що розпорядником земельних ділянок буде один орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, або власником земельної ділянки приватної власності є одна особа.

Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки включає:

- а) пояснювальну записку;

б) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування (у разі формування земельної ділянки);

в) розрахунок розміру втрат лісгосподарського виробництва (у випадках, передбачених законом);

{Пункт "в" частини третьої статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

г) розрахунок розміру збитків власників землі та землекористувачів (у випадках, передбачених законом);

г) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;

д) кадастровий план земельної ділянки.

У разі формування земельної ділянки чи зміни цільового призначення земельної ділянки для потреб, пов'язаних із забудовою, до проекту додається витяг із відповідної містобудівної документації із зазначенням функціональної зони території, в межах якої розташована земельна ділянка, та обмежень у використанні території для містобудівних потреб. Ці вимоги не поширюються на випадки, якщо відповідно до закону передача (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним та юридичним особам для містобудівних потреб може здійснюватися за відсутності зазначеної містобудівної документації або без дотримання правил співвідношення між видом цільового призначення земельної ділянки та видом функціонального призначення території, визначеного відповідною містобудівною документацією.

{Частина четверта статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2247-IX від 12.05.2022}

{Стаття 50 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5245-VI від 06.09.2012, № 5395-VI від 02.10.2012, № 863-VIII від 08.12.2015, № 1817-VIII від 17.01.2017, № 340-IX від 05.12.2019; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 51. Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб розробляються в межах кварталу, мікрорайону, іншої частини території населеного пункту та за межами населеного пункту з метою формування земельних ділянок, на яких передбачається будівництво чи реконструкція об'єктів нерухомого майна.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради або районної державної адміністрації.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

{Пункт "в" частини третьої статті 51 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування;

г) відомості про об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельних ділянках, якщо права власності на такі об'єкти зареєстровані;

{Пункт "г" частини третьої статті 51 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Пункт "д" частини третьої статті 51 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- е) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- є) план організації території для містобудівних потреб;
- ж) план меж зон обмежень у використанні земель (земельних ділянок);

{Пункт "з" частини третьої статті 51 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- и) вкопіювання з детального плану території.

У разі формування земельної ділянки проект землеустрою щодо впорядкування територій для містобудівних потреб також включає:

- а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- б) кадастровий план земельної ділянки;
- в) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;
- г) відомості про встановлені межові знаки;

{Пункт "г" частини четвертої статті 51 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) відомості про межі охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель, прибережних захисних смуг і пляжних зон (за наявності);

{Пункт "г" частини четвертої статті 51 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- д) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість).

{Стаття 51 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 52. Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь, розробляються за заявою землевласників або землекористувачів з метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращання природних ландшафтів.

{Частина перша статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 191-VIII від 12.02.2015}

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь, визначають:

- а) розміщення виробничих будівель і споруд;
- б) організацію землеволодінь та землекористувань з виділенням сівозмін, виходячи з екологічних та економічних умов, формування інженерної та соціальної інфраструктури;
- в) визначення типів і видів сівозмін з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва;
- г) складання схем чергування сільськогосподарських культур у сівозміні;
- г) проектування полів сівозмін;
- д) розробку плану переходу до прийнятої сівозмін;
- е) перенесення в натуру (на місцевість) запроектованих полів сівозмін.

{Частина третю статті 52 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частина четверту статті 52 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Проект землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, включає:

- а) завдання на складання проекту землеустрою;
- б) пояснювальну записку;
- в) документи, що підтверджують площу землеволодіння (землекористування);
- г) матеріали геодезичних та землевлпорядних вишукувань;
- г) матеріали ґрунтових обстежень (за наявності);

д) копії агрохімічних паспортів полів, земельних ділянок (за наявності таких паспортів) у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни;

- е) матеріали книги історії полів за останні три роки (за наявності);

{Пункт "є" частини п'ятої статті 52 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

ж) план існуючого стану використання земель у розрізі землеволодінь та землекористувань, угідь, обмежень та особливих умов використання земель;

з) схему розміщення попередників сільськогосподарських культур (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);

- и) план агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів;

і) план організації землеволодінь (землекористувань), впорядкування угідь, розміщення виробничих будівель і споруд, об'єктів інженерної та соціальної інфраструктури та заходів з охорони земель;

ї) план організації території сівозміни (проекування полів сівозміни з визначенням їх типів і видів з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва, чергування сільськогосподарських культур у сівозміні) (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);

й) матеріали перенесення в натуру (на місцевість) запроектованих полів сівозміни (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);

к) матеріали перенесення в натуру (на місцевість) меж земельних угідь (у разі здійснення за проектом зміни земельних угідь).

{Статтю 52 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 53. Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів складаються на основі затверджених у встановленому законодавством порядку генеральних планів населених пунктів.

{Частина перша статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів складаються з метою обґрунтування, розробки і подальшої реалізації необхідного обсягу організаційних та інженерно-технічних заходів з освоєння, поліпшення якості земель, їх раціонального використання та охорони, захисту від руйнівних процесів.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів розробляються на певний період та поетапно згідно з генеральними планами населених пунктів і визначають:

- а) цільове призначення земель;

{Пункт "а" частини третьої статті 53 в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

б) землі, що знаходяться у власності, користуванні, в тому числі орендовані;

в) організаційні, правові, фінансові та інші заходи щодо вдосконалення структури територій, освоєння земель, поліпшення їх якості, рекультивації, консервації;

г) необхідність і обсяги економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель;

г) заходи для забезпечення режиму використання земель охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання, а також відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам внаслідок встановлення цих зон;

д) напрями природоохоронної діяльності.

Проекти землеустрою можуть передбачати також формування земельних ділянок державної та комунальної власності за рахунок земель, не наданих у користування.

{Статтю 53 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради.

{Статтю 53 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011; в редакції Законів № 5395-VI від 02.10.2012, № 497-VIII від 02.06.2015}

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

{Пункт "в" частини шостої статті 53 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

г) викопійовання з містобудівної документації (за наявності);

г) матеріали геодезичних та землевпорядних вишукувань;

д) переліки земельних ділянок (земель), наданих у власність (користування) з кадастровими номерами, наданих у власність (користування) без кадастрових номерів, не наданих у власність чи користування у розрізі угідь, що використовуються без документів, які посвідчують право на них;

е) переліки земельних ділянок, на які встановлено обмеження або обтяження;

є) експлікацію земельних угідь за власниками та користувачами земельних ділянок;

ж) відомості про обчислення площі земельних ділянок;

з) план організації території населеного пункту;

{Пункт "и" частини шостої статті 53 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

і) збірний план земельних ділянок, наданих у власність чи користування, та земельних ділянок, не наданих у власність чи користування;

ї) плани сучасного та перспективного використання земель у межах відповідного населеного пункту;

й) план розподілу земель за категоріями, власниками і користувачами (форма власності, вид речового права), угіддями з відображенням наявних обмежень (обтяжень);

{Пункт "к" частини шостої статті 53 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частина статті 53 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

У разі формування земельної ділянки проект землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів також включає:

- а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- б) кадастровий план земельної ділянки;
- в) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість);
- г) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- г) відомості про встановлені межові знаки;

{Пункт "г" частини сьомої статті 53 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

д) відомості про перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності.

{Пункт "д" частини сьомої статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частина статті 53 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 54. Робочі проекти землеустрою

Робочі проекти землеустрою розробляються з метою здійснення заходів з рекультивації порушених земель, зняття та перенесення родючого шару ґрунту, консервації деградованих та малопродуктивних угідь, поліпшення сільськогосподарських і лісгосподарських угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висushення, зсувів, ущільнення, закислення, забруднення промисловими та іншими відходами, радіоактивними та хімічними речовинами.

{Частина перша статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2314-VIII від 01.03.2018, № 402-IX від 19.12.2019; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Робочі проекти землеустрою розробляються на підставі рішення власника земельної ділянки (щодо земель державної та комунальної власності - рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування) або землекористувача.

{Частина друга статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом № 402-IX від 19.12.2019; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Робочі проекти землеустрою щодо рекультивації земель, порушених внаслідок дослідно-промислової розробки родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу, крім підстав, визначених абзацом першим частини другої цієї статті, можуть розроблятися на підставі рішення замовника, якому надано спеціальний дозвіл на користування надрами з метою дослідно-промислової розробки родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу.

{Статтю 54 доповнено новою частиною згідно із Законом № 402-IX від 19.12.2019}

Робочий проект землеустрою включає:

- а) завдання на складання робочого проекту землеустрою;
- б) пояснювальну записку;

{Пункт "в" частини четвертої статті 54 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- г) характеристику природних та агрокліматичних умов відповідної території;
- г) матеріали ґрунтових та інших обстежень;
- д) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування;
- е) техніко-економічні показники робочого проекту землеустрою;
- е¹) відомості про якісні характеристики угідь, заходи щодо охорони земель і ґрунтів;

{Частина четверту статті 54 доповнено пунктом "е¹" згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

- є) проектні рішення з визначення комплексу заходів та обсягу робіт з охорони земель;
- ж) розрахунки кошторисної вартості щодо впровадження запроєктованих заходів з охорони земель;
- ж¹) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;

{Частина четверту статті 54 доповнено пунктом "ж¹" згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

{Пункт "з" частини четвертої статті 54 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

- и) плани агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів (за потреби);

{Пункт "и" частини четвертої статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

- і) плани запроєктованих заходів;
- ї) матеріали перенесення проекту в натуру (на місцевість).

Правила розроблення робочих проектів землеустрою затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 54 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Стаття 54 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015}

Стаття 55. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)

Встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється відповідно до відомостей Державного земельного кадастру, матеріалів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель, матеріалів топографо-геодезичних робіт.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) розробляється за рішенням власника (розпорядника) земельної ділянки, землекористувача.

У разі передачі у власність та користування земельної ділянки на підставі технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування технічна документація розробляється на підставі дозволу, виданого відповідним органом (крім випадків, якщо відповідно до закону розроблення технічної документації здійснюється без надання такого дозволу).

{Частина третя статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2247-IX від 12.05.2022}

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) включає:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою;
- б) пояснювальну записку;
- в) матеріали топографо-геодезичних робіт;
- г) кадастровий план земельної ділянки;
- ґ) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;
- д) відомості про встановлені межові знаки.

{Стаття 55 із змінами, внесеними згідно із Законами № 497-VIII від 02.06.2015, № 155-IX від 03.10.2019; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 55¹. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту

Встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту, проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту, включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації;
- в) кадастровий план земельної ділянки із зазначенням меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту;
- г) матеріали польових геодезичних робіт;
- ґ) копії документів, що є підставою для виникнення прав суборенди, сервітуту.

{Закон доповнено статтею 55¹ згідно із Законом № 3613-VI від 07.07.2011}

Стаття 55². Технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів

Технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів включає:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою;
- б) пояснювальну записку із зазначенням характеристик території, що обумовлюють необхідність її заповідання, особливих вимог охорони навколишнього природного середовища та обмежень, що визначаються рішенням про резервування;
- в) матеріали землевпорядного проектування та геодезичних вишукувань;
- г) перелік обмежень у використанні земель;
- ґ) відомості обчислення площі резервування території, зони обмеження, у тому числі каталог координат.

{Закон доповнено статтею 55² згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 56. Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок

Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок розробляється за рішенням власників земельних ділянок за згодою заставодержателів, користувачів земельних ділянок.

{Статтю 56 доповнено новою частиною першою згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації;
- в) кадастрові плани земельних ділянок, які об'єднуються в одну земельну ділянку, або частини земельної ділянки, яка виділяється в окрему земельну ділянку;

г) матеріали польових геодезичних робіт;

г) відомості про встановлені межові знаки на межі поділу;

{Пункт "г" частини другої статті 56 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

д) перелік обтяжень прав на земельну ділянку, обмежень на її використання та наявні земельні сервітути.

{Пункт "е" частини другої статті 56 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Пункт "є" частини другої статті 56 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Стаття 56 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1066-VI від 05.03.2009, № 1702-VI від 05.11.2009; в редакції Закону № 3613-VI від 07.07.2011}

Стаття 57. Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель

Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель розробляється за рішенням власників (розпорядників) земельних ділянок, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті. Рішення про розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення приймається у порядку, визначеному статтею 35 цього Закону.

{Частина перша статті 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Підставою для проведення інвентаризації земель (у разі якщо об'єктом інвентаризації земель є виключно меліоративна мережа та/або складові частини меліоративної мережі) є:

- а) договір між розробником документації із землеустрою та організацією водокористувачів;
- б) договір між розробником документації із землеустрою та органами, що здійснюють управління відповідними меліоративними мережами та/або складовими частинами меліоративних мереж, що знаходяться у державній або комунальній власності (до створення організації водокористувачів);
- в) договір між розробником документації із землеустрою та власниками відповідних меліоративних мереж та/або складових частин меліоративних мереж, що перебувають у приватній власності.

{Статтю 57 доповнено новою частиною згідно із Законом № 3993-IX від 08.10.2024}

Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) матеріали топографо-геодезичних вишукувань;
- в) пропозиції щодо узгодження даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, що посвідчують право на земельну ділянку, та Державному земельному кадастрі;
- г) робочий і зведений інвентаризаційні плани;

г) переліки земельних ділянок (земель) у розрізі за категоріями земель та угіддями, наданих у власність (користування) з кадастровими номерами, наданих у власність (користування) без кадастрових номерів, не наданих у власність чи користування, що використовуються без документів, що посвідчують право на них, що використовуються не за цільовим призначенням, невитребуваних земельних часток (паїв), відумерлої спадщини;

д) відомості про меліоративну мережу або її складову частину/частини, в тому числі надані центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері гідротехнічної меліорації земель, для державної реєстрації меліоративної мережі або її складової частини/частин у Державному земельному кадастрі, а також про земельні ділянки, на яких вони розміщені;

{Частина статті 57 доповнено пунктом "д" згідно із Законом № 2079-IX від 17.02.2022}

е) відомості про земельні ділянки (частини земельних ділянок) та масиви земель сільськогосподарського призначення, включених до території обслуговування меліоративної мережі.

{Частина статті 57 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 2079-IX від 17.02.2022}

У разі формування земельної ділянки технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель також включає:

- а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- б) кадастровий план земельної ділянки;
- в) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- г) відомості про встановлені межові знаки.

У разі виправлення помилок, допущених у відомостях Державного земельного кадастру щодо меж земельних ділянок та/або інших відомостей про земельні ділянки, технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель також включає кадастрові плани відповідних земельних ділянок із зазначенням виправлених відомостей про них.

У разі формування земельної ділянки під час інвентаризації земель не допускається:

- а) розташування однієї будівлі на декількох земельних ділянках;
- б) розташування на земельній ділянці лише окремої частини будівлі.

Кадастрові плани земельних ділянок, помилки у відомостях Державного земельного кадастру щодо яких виправляються, погоджуються з власниками таких земельних ділянок (якщо земельна ділянка перебуває у користуванні - також із землекористувачем).

{Стаття 57 в редакції Закону № 497-VIII від 02.06.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2498-VIII від 10.07.2018; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 57¹. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини розробляється з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі територій пам'яток культурної спадщини, зон охорони, об'єктів культурної всесвітньої спадщини, буферних зон, історичних ареалів населених місць, охоронюваних археологічних територій, історико-культурних заповідників та історико-культурних заповідних територій, а також пов'язаних з ними обмежень у використанні земель, що встановлені Законом України "Про охорону культурної спадщини" і діють до затвердження відповідної науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимоутворюючого об'єкта культурної спадщини включає:

- а) завдання на складання документації;

- б) пояснювальну записку;
- в) матеріали геодезичних вишукувань з визначення координат поворотних точок меж режимоутворюючого об'єкта;
- г) перелік обмежень у використанні земельної ділянки.

{Закон доповнено статтею 57⁻¹ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 58. Врахування державних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні

Врахування державних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає у виконанні заходів, передбачених загальнодержавними програмами щодо використання та охорони земель, схемами землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

{Частина перша статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 59. Врахування громадських і приватних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні

Врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає в прогнозуванні та забезпеченні комплексного розвитку соціальної та інженерної інфраструктури території.

Врахування приватних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає у забезпеченні фізичним та юридичним особам рівних можливостей набуття у власність або користування, у тому числі на умовах оренди, земельних ділянок і в захисті їхніх прав на землю.

Розділ VI. ДЕРЖАВНИЙ І САМОВРЯДНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 60. Державний контроль за здійсненням землеустрою

Державний контроль за проведенням землеустрою, виконанням запроектованих заходів із землеустрою і дотриманням вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, при розробленні документації із землеустрою здійснюється органами, що здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель відповідно до повноважень, визначених законом.

{Стаття 60 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4444-VI від 23.02.2012, № 5462-VI від 16.10.2012; текст статті 60 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 61. *{Статтю 61 виключено на підставі Законів № 365-VII від 02.07.2013, № 367-VII від 02.07.2013}*

Стаття 61⁻¹. Гарантії захисту прав замовників документації із землеустрою та третіх осіб

Відповідальність розробників документації із землеустрою перед замовниками такої документації та третіми особами за шкоду, що може бути заподіяна внаслідок необережності, недогляду і професійних помилок, допущених при складанні документації із землеустрою, підлягає обов'язковому страхуванню згідно із Законом України "Про страхування".

Страховим випадком є заподіяння замовнику та/або третій особі шкоди внаслідок складання документації із землеустрою.

Страхова сума встановлюється за згодою сторін, але не може бути меншою за 1 тисячу мінімальних розмірів заробітної плати.

Максимальний розмір страхового тарифу з розрахунку на один рік страхування становить:

0,3 відсотка страхової суми, якщо договором обов'язкового страхування не передбачено встановлення франшизи;

0,1 відсотка страхової суми, якщо договором обов'язкового страхування передбачено встановлення франшизи.

Розмір франшизи (частини збитків, що не відшкодовується страховиком) визначається за згодою сторін у договорі обов'язкового страхування, але не може перевищувати 5 відсотків розміру страхової суми.

У разі настання страхового випадку страховик здійснює виплату страхового відшкодування в розмірі заподіяної замовнику та/або третій особі майнової шкоди, визначеному судовим рішенням, що набрало законної сили, або письмовою вимогою (претензією) замовника та/або третьої особи, визнаною страховальником та погодженою страховиком.

Страхове відшкодування здійснюється страховиком відповідно до договору обов'язкового страхування на підставі судового рішення, що набрало законної сили, або визнаної страховальником та погодженої страховиком письмової вимоги (претензії) замовника та/або третьої особи.

{Закон доповнено статтею 61¹ згідно із Законом № 5394-VI від 02.10.2012; в редакції Закону № 367-VII від 02.07.2013; із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Стаття 62. *{Статтю 62 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}*

Стаття 63. Саморегулювання у сфері землеустрою

Саморегулювними організаціями у сфері землеустрою є громадські організації, які об'єднують фізичних осіб, визнаних сертифікованими інженерами-землевпорядниками у порядку, встановленому цим Законом, отримали свій статус відповідно до вимог цього Закону та здійснюють повноваження з громадського регулювання землеустрою.

Утворення та порядок діяльності саморегулювних організацій у сфері землеустрою регулюються відповідно до закону.

Саморегулювні організації у сфері землеустрою є юридичними особами, які діють на засадах самоврядування і діяльність яких не має на меті отримання прибутку.

Громадська організація фізичних осіб, визнаних сертифікованими інженерами-землевпорядниками відповідно до цього Закону, що претендує на визнання її статусу саморегулювної організації у сфері землеустрою, повинна відповідати таким критеріям:

її кількісний склад повинен налічувати не менше 250 сертифікованих інженерів-землевпорядників;

не менше 90 відсотків членів її загального кількісного складу повинні бути сертифікованими інженерами-землевпорядниками;

наявність встановленої процедури внутрішньої сертифікації своїх членів з метою контролю за якістю проведених ними робіт із землеустрою.

Статус саморегулювної організації у сфері землеустрою надається громадським організаціям центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Частина п'ята статті 63 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Саморегулювні організації у сфері землеустрою здійснюють такі повноваження з громадського регулювання землеустрою:

визначення правил підприємницької та професійної діяльності, обов'язкових для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачення механізму відшкодування збитків, завданих споживачам внаслідок надання членами саморегулювної організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості;

{Абзац другий частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

контроль за виконанням положень нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою, забезпеченням належної якості документації із землеустрою, яка складається сертифікованими інженерами-землевпорядниками - її членами;

{Абзац третій частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

участь у розробленні нормативно-правових актів з проведення землеустрою;

участь у професійній підготовці та сертифікації інженерів-землевпорядників;

участь у складі Кваліфікаційної комісії;

захист своїх членів у питаннях судового та досудового вирішення спорів, пов'язаних із проведенням землеустрою, відповідно до закону;

сприяння розвитку конкуренції у сфері землеустрою;

підвищення професійного рівня членів саморегульвної організації шляхом внутрішньої сертифікації за процедурою, встановленою саморегульвною організацією;

сприяння розвитку інформаційних технологій у сфері землеустрою, широкому інформуванню суспільства про особливості організації раціонального використання та охорони земель, формування сталого землекористування;

встановлення інших вимог щодо сумлінного виконання своїми членами робіт із землеустрою, забезпечення виконання ними вимог цього Закону, нормативно-правових актів у сфері землеустрою.

{Абзац одинадцятий частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

Сертифікований інженер-землевпорядник може бути членом лише однієї саморегульвної організації у сфері землеустрою.

{Статтю 63 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

{Стаття 63 в редакції Закону № 5394-VI від 02.10.2012}

Стаття 64. *{Статтю 64 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}*

Розділ VII. НАУКОВЕ, КАДРОВЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 65. Наукове забезпечення землеустрою

Наукове забезпечення землеустрою здійснюють Національна академія наук України, Українська академія аграрних наук, мережа науково-дослідних установ і навчальних закладів у порядку, встановленому законами України.

Стаття 66. Професійна підготовка та кадрове забезпечення у сфері землеустрою

Професійною діяльністю у сфері землеустрою можуть займатися особи, які мають вищу освіту за спеціальностями та кваліфікаціями у галузі знань землеустрою.

Підготовка інженерів-землевпорядників здійснюється на факультетах землевпорядного профілю у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації.

Відповідальними особами за якість робіт із землеустрою можуть бути лише сертифіковані інженери-землевпорядники.

Сертифікованими інженерами-землевпорядниками є особи, які мають вищу освіту за спеціальностями та кваліфікаціями у галузі знань землеустрою, мають стаж роботи за спеціальністю не менше одного року, склали кваліфікаційний іспит, одержали сертифікат та зареєстровані в Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землевпорядників відповідно до цього Закону.

Сертифікованим інженером-землевпорядником не може бути особа, обмежена у дієздатності або визнана недієздатною за рішенням суду.

Складання інженерами-землевпорядниками кваліфікаційного іспиту Кваліфікаційній комісії та підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників здійснюється на базі факультетів землевпорядного профілю у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації, які уклали договір з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Кваліфікаційний іспит є процедурою, під час проведення якої підтверджується професійна компетентність особи, рівень кваліфікації і знань як виконавця робіт із землеустрою.

Вимоги до програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників установлюються Кваліфікаційною комісією, склад якої затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. До складу Кваліфікаційної комісії включаються десять сертифікованих інженерів-землевпорядників, які делегуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, та по п'ять сертифікованих інженерів-землевпорядників від кожної саморегулювальної організації у сфері землеустрою. Особа, яка делегувала члена Кваліфікаційної комісії, має право відкликати або замінити його. Зміни до складу Кваліфікаційної комісії вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, протягом місяця з дня отримання подання про делегування, відкликання або заміну члена Кваліфікаційної комісії. Члени Кваліфікаційної комісії обирають із свого складу голову і секретаря комісії шляхом таємного голосування. Засідання Кваліфікаційної комісії є правомочним у разі присутності на ньому більш як половини загального складу комісії. Рішення Кваліфікаційної комісії, крім рішень про припинення дії сертифіката інженера-землевпорядника та про затвердження програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників, приймаються на її засіданні простою більшістю голосів присутніх членів комісії. Рішення Кваліфікаційної комісії про припинення дії сертифіката інженера-землевпорядника та про затвердження програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників приймаються на її засіданні трьома чвертями голосів від загального складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови Кваліфікаційної комісії є вирішальним. Член Кваліфікаційної комісії може бути виключений з її складу за власним бажанням, у разі його смерті, набрання законної сили рішенням суду про позбавлення (обмеження) волі або призначення іншого покарання, що унеможливило членство у Кваліфікаційній комісії, визнання його обмежено дієздатним або недієздатним, втрати ним громадянства України. Член Кваліфікаційної комісії виключається із складу Кваліфікаційної комісії за поданням особи, яка його делегувала, а також у разі втрати такою особою права делегувати своїх представників до складу Кваліфікаційної комісії. Кваліфікаційна комісія здійснює контроль за якістю професійної підготовки сертифікованих інженерів-землевпорядників. Рішення Кваліфікаційної комісії може бути оскаржено до суду.

{Частина восьма статті 66 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Інженер-землевпорядник, зацікавлений у складанні кваліфікаційного іспиту, подає до Кваліфікаційної комісії:

заяву встановленого зразка;

копію документа про вищу освіту у галузі знань землеустрою за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра;

документ, що підтверджує стаж роботи;

рекомендації керівника стажування;

перелік документації із землеустрою та/або оцінки земель, у складанні якої інженер-землевпорядник брав участь, засвідчений керівником стажування;

копії двох схем та/або проектів землеустрою та/або технічної документації з оцінки земель, у складанні яких інженер-землевпорядник брав участь.

Кваліфікаційний іспит включає перевірку теоретичної підготовки та практичних навичок щодо складання документації із землеустрою та оцінки земель і роботи з Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва.

{Частина десята статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Інженеру-землевпоряднику, який склав кваліфікаційний іспит, видається кваліфікаційний сертифікат, що підтверджує відповідність інженера-землевпорядника кваліфікаційним вимогам та його спроможність самостійно складати окремі види документації із землеустрою та документації з оцінки земель, виконувати топографо-геодезичні і картографічні роботи, проводити інвентаризацію земель, перевіряти якість ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень земель при здійсненні землеустрою.

Форма кваліфікаційного сертифіката встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

Інженери-землевпорядники, позбавлені кваліфікаційного сертифіката внаслідок порушення законодавства у сфері землеустрою відповідно до статті 68 цього Закону, допускаються до складання кваліфікаційного іспиту після прийняття рішення про позбавлення кваліфікаційного сертифіката та за умови успішного підвищення кваліфікації.

Сертифікований інженер-землевпорядник має особисту печатку, на якій зазначаються його прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП) або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомили про це відповідний орган державної податкової служби та мають відмітку у паспорті).

Особи, які не склали кваліфікаційного іспиту Кваліфікаційній комісії, допускаються до його повторного складання не раніше ніж через два місяці.

Сертифіковані інженери-землевпорядники зобов'язані не рідше одного разу на чотири роки підвищувати кваліфікацію за програмою підвищення кваліфікації.

Видача кваліфікаційного сертифіката інженерам-землевпорядникам, які склали кваліфікаційний іспит, видача свідоцтва про підвищення кваліфікації, видача їх дублікатів здійснюється навчальним закладом, на базі якого складається кваліфікаційний іспит або підвищується кваліфікація за рішенням Кваліфікаційної комісії.

Строк дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника не обмежений у часі, крім випадків, визначених законом. Невиконання вимоги щодо підвищення кваліфікації у встановлений законом строк є підставою для зупинення дії сертифіката на період до одержання свідоцтва про підвищення кваліфікації.

Дія кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника припиняється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин:

{Абзац перший частини дев'ятнадцятої статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

- а) за зверненням сертифікованого інженера-землевпорядника;
- б) у разі набрання законної сили рішенням суду про обмеження дієздатності особи (інженера-землевпорядника), визнання її недієздатною, безвісно відсутньою;
- в) за поданням Кваліфікаційної комісії в разі встановлення факту порушення інженером-землевпорядником законодавства у сфері землеустрою відповідно до статті 68 цього Закону;
- г) на підставі свідоцтва про смерть.

Кваліфікаційний сертифікат інженера-землевпорядника може бути скасований за рішенням суду.

{Частина двадцята статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Рішення про зупинення дії чи припинення дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника може бути оскаржено до суду.

Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та припинення дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

{Стаття 66 в редакції Законів № 5394-VI від 02.10.2012, № 367-VII від 02.07.2013}

Стаття 66¹. Державний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, веде Державний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників, які отримали кваліфікаційний сертифікат.

У Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землевпорядників зазначається така інформація про інженера-землевпорядника:

1) прізвище, ім'я та по батькові;

1¹) реєстраційний номер облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків);

{Частину першу статті 66¹ доповнено пунктом 1¹ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

2) дата видачі та номер кваліфікаційного сертифіката;

3) назва навчального закладу, на базі якого складався кваліфікаційний іспит та який здійснював підвищення кваліфікації інженера-землевпорядника;

4) дата та номер протоколу рішення Кваліфікаційної комісії про видачу кваліфікаційного сертифіката;

5) види робіт із землеустрою, зазначені в кваліфікаційному свідоцтві;

6) інформація про підвищення кваліфікації;

{Пункт 6 частини другої статті 66¹ в редакції Закону № 367-VII від 02.07.2013}

7) інформація щодо припинення дії чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката;

{Пункт 7 частини другої статті 66¹ в редакції Закону № 367-VII від 02.07.2013}

8) місце роботи інженера-землевпорядника;

9) відомості про членство у самерегулівній організації у сфері землеустрою.

Відомості про зупинення дії чи припинення дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, до Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників у строк не пізніше ніж через три робочі дні після прийняття відповідного рішення про припинення дії (позбавлення) чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката.

{Статтю 66¹ доповнено новою частиною згідно із Законом № 367-VII від 02.07.2013}

Інформація з Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників надається за письмовою заявою фізичним і юридичним особам у формі витягу на безоплатній основі.

Державний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, крім відомостей про реєстраційний номер облікової картки платника податків,

серії та номери паспорта громадянина України. Технологічні та програмні засоби, необхідні для оприлюднення відомостей Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників, повинні забезпечувати юридичним та фізичним особам можливість безоплатного анонімного перегляду, копіювання та роздрукування реєстру на основі поширених веб-оглядачів та редакторів без необхідності застосування спеціально створених для цього технологічних та програмних засобів, цілодобово, без обмежень.

{Частина п'ята статті 66¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

Інженери-землевпорядники несуть відповідальність за достовірність інформації, яка подається до Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників, у порядку, встановленому цим Законом.

{Закон доповнено статтею 66¹ згідно із Законом № 5394-VI від 02.10.2012}

Стаття 67. Фінансування робіт із землеустрою

Фінансування робіт із землеустрою здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів юридичних осіб, громадян та інших джерел, не заборонених законом.

За рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, фінансуються:

{Пункт "а" частини другої статті 67 виключено на підставі Закону № 1175-IX від 02.02.2021}

- б) розробка загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;
- в) розробка проектів законів України, інших нормативно-правових актів з питань землеустрою;
- г) науково-дослідні роботи та фундаментальні дослідження у сфері землеустрою загальнодержавного значення;
- г) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимотворюючих об'єктів, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність;

{Пункт "г" частини другої статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 497-VIII від 02.06.2015}

д) здійснення землеустрою на землях державної власності та проведення державної інвентаризації земель;

{Пункт "д" частини другої статті 67 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

е) розробка технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) щодо земельних ділянок усіх форм власності, сформованих до 2004 року, відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру, а також земельних ділянок усіх форм власності, речові права на які (документи, що посвідчують права на них) зареєстровано до 1 січня 2013 року, але відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру.

{Частину другу статті 67 доповнено пунктом "е" згідно із Законом № 340-IX від 05.12.2019}

{Частину третю статті 67 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Частину четверту статті 67 виключено на підставі Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства у сфері землеустрою

Особи, винні в порушенні законодавства у сфері землеустрою, несуть відповідальність згідно із законом.

Кваліфікаційна комісія за результатами розгляду письмових звернень заінтересованих осіб, замовників документації із землеустрою, органів державної влади та місцевого самоврядування, саморегульованих організацій у сфері землеустрою робить подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката (його припинення дії) з таких підстав:

встановлення Кваліфікаційною комісією факту порушення сертифікованим інженером-землевпорядником законодавства у сфері землеустрою та Державного земельного кадастру, що призвело до порушення прав та/або законних інтересів замовників документації із землеустрою, юридичних або фізичних осіб, держави, територіальної громади, на підставі розгляду письмових звернень таких осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

{Абзац другий частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019; в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

рішення суду за фактами неякісного проведення землеустрою сертифікованим інженером-землевпорядником;

наявність у сертифікованого інженера-землевпорядника непогашеної судимості за корисливі кримінальні правопорушення;

{Абзац четвертий частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

з'ясування факту неправомірної видачі кваліфікаційного сертифіката.

На підставі подання Кваліфікаційної комісії про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, приймає відповідне рішення та повідомляє його письмово у двотижневий строк після надходження відповідного протоколу засідання Кваліфікаційної комісії.

Рішення про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката може бути оскаржено в судовому порядку.

Рішення про видачу кваліфікаційного сертифіката інженеру-землевпоряднику, який був позбавлений його на підставі цього Закону, приймається Кваліфікаційною комісією в порядку, передбаченому для видачі кваліфікаційного сертифіката.

Рішення про зупинення дії кваліфікаційного сертифіката сертифікованого інженера-землевпорядника приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у разі:

невиконання вимог частини шостої статті 32, частини тринадцятої статті 66 цього Закону;

{Абзац другий частини шостої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

зазначення завідомо неправдивих даних, що призвело до викривлення інформації в Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землевпорядників.

Дія кваліфікаційного сертифіката поновлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у тижневий строк після усунення особою наявних зауважень.

Складення документації із землеустрою особою, яка не отримала кваліфікаційного сертифіката, яку позбавлено кваліфікаційного сертифіката або дія кваліфікаційного сертифіката якої зупинена, забороняється. Документація із землеустрою та технічна документація з оцінки земель, яка була підписана такою особою, є недійсною.

Притягнення осіб, винних у порушенні законодавства у сфері землеустрою, до відповідальності, передбаченої законами України, не звільняє їх від обов'язку відшкодувати шкоду, заподіяну в результаті порушення цього законодавства.

{Стаття 68 в редакції Закону № 5394-VI від 02.10.2012}

Стаття 69. Відшкодування шкоди, заподіяної у результаті здійснення землеустрою

Шкода, заподіяна в результаті здійснення землеустрою фізичній особі, її майну чи майну юридичної особи, підлягає відшкодуванню в повному обсязі особою, яка її заподіяла, у порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 70. Вирішення спорів з питань землеустрою

Спори, що виникають при здійсненні землеустрою, вирішуються судом.

Розділ IX. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

1⁻¹. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, видає дублікати кваліфікаційних сертифікатів інженерів-землевпорядників, отриманих ними відповідно до Закону України від 2 жовтня 2012 року № 5394-VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності з проведення робіт із землеустрою та землеоціночних робіт".

{Розділ IX доповнено пунктом 1⁻¹ згідно із Законом № 367-VII від 02.07.2013}

1⁻². До 1 січня 2024 року:

а) до складу проектів землеустрою щодо відведення земельної ділянки, технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель включається:

щодо земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земельних ділянок, розташованих на території чи в межах об'єкта природно-заповідного фонду, його охоронної зони, земель, зарезервованих для заповідання, або в межах прибережної захисної смуги, - інформація про обмеження у використанні земель, додержання режиму охорони та використання відповідної території та вимоги природоохоронного законодавства, надана органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища, з обов'язковим посиланням на закони та прийняті відповідно до них нормативно-правові акти, а також проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, проекти організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду, положення про них та/або схеми формування екологічної мережі, програми у сфері формування, збереження та використання екологічної мережі, а щодо земельних ділянок, розташованих у зоні відчуження або зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

щодо земельної ділянки, розташованої на території об'єкта культурної всесвітньої спадщини, буферної зони, історико-культурного заповідника державного значення, історико-культурної заповідної території, пам'ятки культурної спадщини національного значення, її зони охорони, в історичному ареалі населеного місця та охоронюваній археологічній території, - інформація про наявність у межах земельної ділянки режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини та обмеження у використанні земельної ділянки, надана центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини;

щодо земельної ділянки, розташованої на території пам'ятки культурної спадщини місцевого значення, історико-культурного заповідника місцевого значення, їх зон охорони, - інформація про режимоутворюючі об'єкти культурної спадщини та обмеження у використанні земельної ділянки, надана органом охорони культурної спадщини органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласної, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій;

б) до складу проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів включається:

інформація про наявність у межах земельної ділянки територій об'єктів культурної всесвітньої спадщини, буферних зон, історико-культурних заповідників та історико-культурних заповідних територій, пам'яток культурної спадщини, їх зон охорони, історичних ареалів населених місць та охоронюваних археологічних територій, а також про обмеження у використанні земельної ділянки, надана центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, органом охорони культурної спадщини органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласних, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій (щодо проектів, за якими здійснюється встановлення меж територій історико-культурного призначення, режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини);

інформація про обмеження у використанні земельної ділянки, надана центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (у разі наявності територій чи об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, земель оздоровчого, рекреаційного призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон), органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом відповідної обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища (у разі наявності територій чи об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення).

Інформація, зазначена у цьому пункті, надається відповідним органом виконавчої влади в електронній формі за зверненням розробника проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель протягом 10 робочих днів з дня одержання проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки. При розгляді звернення про надання інформації забороняється вимагати:

{Абзац дев'ятий пункту 1² розділу IX із змінами, внесеними згідно із Законом № 2247-IX від 12.05.2022}

додаткові матеріали та документи, не включені до проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель відповідно до статей 50 та 57 Закону України "Про землеустрій";

{Абзац десятий пункту 1² розділу IX із змінами, внесеними згідно із Законом № 2247-IX від 12.05.2022}

надання погодження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель будь-якими іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями;

{Абзац одинадцятий пункту 1² розділу IX із змінами, внесеними згідно із Законом № 2247-IX від 12.05.2022}

проведення будь-яких обстежень, експертиз і робіт.

{Розділ IX доповнено пунктом 1² згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

1³. Вимоги частин п'ятої і шостої статті 28 цього Закону не поширюються на випадки виконання робіт із землеустрою, передбачені договорами, укладеними до набрання чинності зазначеними частинами.

{Розділ IX доповнено пунктом 1⁻³ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

1⁻⁴. Вимоги частини третьої статті 55 цього Закону не поширюються на випадки розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) на замовлення особи, якій на підставі рішення Кабінету Міністрів України та відповідного договору було передано у господарське відання об'єкт державної власності, що використовується у процесі провадження діяльності з передачі електричної енергії і транспортування та/або зберігання природного газу, яка розробляється з метою передачі земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, у постійне користування зазначеній особі.

{Розділ IX доповнено пунктом 1⁻⁴ згідно із Законом № 1720-IX від 08.09.2021}

1⁻⁵. Розроблення документації із землеустрою в Україні або окремих її місцевостях, у яких введено воєнний стан, здійснюється з урахуванням пункту 27 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України.

{Розділ IX доповнено пунктом 1⁻⁵ згідно із Законом № 2145-IX від 24.03.2022}

2. Кабінету Міністрів України в шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону:

а) забезпечити прийняття відповідно до своїх повноважень нормативно-правових актів, що впливають з цього Закону;

б) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

в) забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ
22 травня 2003 року
№ 858-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну експертизу землевпорядної документації

втратив чинність, поточна редакція — **Втрата чинності від 27.05.2021**, підстава 1423-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про поховання та похоронну справу

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 7, ст.47)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2246-IV від 16.12.2004, ВВР, 2005, № 4, ст.105
№ 3410-IV від 08.02.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.197
№ 880-VI від 15.01.2009, ВВР, 2009, № 25, ст.309
№ 1166-VI від 19.03.2009, ВВР, 2009, № 31, ст.459
№ 1254-VI від 14.04.2009, ВВР, 2009, № 36-37, ст.511
№ 5459-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 48, ст.682
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
№ 1194-VII від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 25, ст.890
№ 766-VIII від 10.11.2015, ВВР, 2015, № 52, ст.482
№ 2427-VIII від 17.05.2018, ВВР, 2018, № 28, ст.232
№ 2443-VIII від 22.05.2018, ВВР, 2018, № 33, ст.250
№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295
№ 418-IX від 20.12.2019, ВВР, 2020, № 28, ст.187
№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
№ 1150-IX від 28.01.2021, ВВР, 2021, № 23, ст.197
№ 2153-IX від 24.03.2022
№ 2292-IX від 31.05.2022
№ 2573-IX від 06.09.2022, ВВР, 2023, № 26, ст.93
№ 3505-IX від 08.12.2023, ВВР, 2024, № 1, ст.2
№ 3885-IX від 18.07.2024}

Стаття 21. Перепоховання останків померлих

Перепоховання останків померлих допускається у виняткових випадках за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради на підставі письмового звернення особи, яка здійснила поховання, лікарського свідоцтва про смерть, дозволу виконавчого органу відповідної сільської, селищної, міської ради на поховання останків на іншому кладовищі.

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2573-IX від 06.09.2022}

Перепоховання останків померлих може здійснюватися в інших випадках згідно із законодавством України.

Перепоховання останків померлих, воїнів із братських і одиночних могил здійснюється з дотриманням вимог законів України "Про охорону культурної спадщини" та "Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років".

Під час перепоховання останків померлих контроль за дотриманням безпечних умов праці протягом усього терміну ведення робіт здійснює виконавчий орган відповідної сільської, селищної, міської ради.

Перепоховання останків померлих здійснюється за рахунок коштів особи, яка ініціює перепоховання.

Стаття 23. Місце поховання

Для розміщення місця поховання рішенням уповноваженого органу в установленому законом порядку відповідному спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації в постійне користування надається земельна ділянка.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують планування та впорядкування території місць поховання згідно з генеральними планами забудови відповідних населених пунктів та іншої містобудівної документації з дотриманням обов'язкових містобудівних, екологічних та санітарно-гігієнічних вимог.

Рішенням виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у місцях поховання можуть бути відведені сектори для почесних поховань, поховання померлих (загиблих) військовослужбовців (сектори військових поховань), а також сектори для поховання померлих за національною чи релігійною ознакою.

Для почесних поховань органи місцевого самоврядування можуть відводити земельні ділянки поза територією місць поховання, на яких створюються меморіальні бульвари, сквери, парки і кургани Слави.

Поділ кладовищ на розряди за майновим станом не допускається.

Порядок функціонування місць поховань визначається виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.

Існуючі місця поховання не підлягають знесенню і можуть бути перенесені тільки за рішенням відповідного органу місцевого самоврядування у випадку постійного підтоплення, зсуву, землетрусу або іншого стихійного лиха.

Орган місцевого самоврядування може прийняти рішення про часткове або повне припинення поховання померлих (закриття) кладовища в разі, якщо на території кладовища немає вільних місць для облаштування нових могил (колумбарних ніш), а поховання померлих можливе лише на місцях родинного поховання або шляхом підпоховання в могилах за згодою користувачів місць поховання відповідно до статті 25 цього Закону.

Порядок розміщення кенотафів особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, з числа осіб, які судом оголошені померлими, на території кладовищ встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 23 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 3885-IX від 18.07.2024}

Стаття 24. Місця невідомих поховань

Про виявлені місця невідомих поховань негайно повідомляються відповідні правоохоронні органи. У разі встановлення відсутності складу кримінального правопорушення виявлені місця невідомих поховань підлягають обстеженню, вивченню та обліку відповідними виконавчими органами сільських, селищних, міських рад та органами охорони культурної спадщини в порядку, встановленому законодавством.

{Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

На період обстеження та вивчення виявлених місць невідомих поховань виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують охорону їх територій.

На підставі висновків обстеження та вивчення виявлених місць невідомих поховань органи місцевого самоврядування можуть надавати їм статус кладовища з подальшим упорядкуванням його території згідно із цим Законом.

Місця невідомих поховань, віднесені в установленому законодавством порядку до об'єктів культурної спадщини, беруть на державний облік і утримують органи охорони культурної спадщини.

Стаття 28. Право власності на земельну ділянку, на якій розміщено місце поховання, а також на об'єкти, розташовані на місці поховання

Землі, на яких розміщені місця поховання, є об'єктами права комунальної власності, крім випадків, передбачених статтею 23¹ цього Закону, і не підлягають приватизації або передачі в оренду.

На території місця поховання не можуть бути розташовані об'єкти іншої форми власності, крім комунальної, за винятком випадків, передбачених статтями 23⁻¹ та 29 цього Закону.

{Стаття 28 в редакції Закону № 2292-IX від 31.05.2022}

Стаття 30. Утримання місць поховань

Утримання кладовищ, військових кладовищ, військових ділянок на кладовищах, військових братських та одиночних могил, земельних ділянок для почесних поховань, братських могил, а також могил померлих одиноких громадян, померлих осіб без певного місця проживання, померлих, від поховання яких відмовилися рідні, місць поховання знайдених невідомих трупів забезпечується виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за рахунок коштів місцевого бюджету, крім випадків, передбачених статтею 23⁻¹ цього Закону.

{Частина перша статті 30 в редакції Закону № 2292-IX від 31.05.2022}

Утримання військових кладовищ, військових ділянок на цивільних кладовищах, військових братських та одиночних могил забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, органи виконавчої влади із залученням органів охорони культурної спадщини відповідно до їх повноважень.

Утримання місць поховань, що перебувають на державному обліку як об'єкти культурної спадщини, забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад із залученням органів охорони культурної спадщини.

Порядок утримання місць поховань військовослужбовців України, що знаходяться на території інших держав, та порядок утримання місць поховань іноземних військовослужбовців на території України визначаються відповідними міжнародними договорами України.

Утримання в належному естетичному та санітарному стані могил, місць родинного поховання, колумбарних ніш, намогильних споруд і склепів здійснюється відповідно їх користувачами (власниками) за рахунок власних коштів.

Порядок утримання кладовищ та інших місць поховання, передбачених частиною першою цієї статті, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

{Частина шоста статті 30 в редакції Закону № 2292-IX від 31.05.2022}

Стаття 31. Охорона місць поховань

Охорону місць поховання забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, крім випадків, передбачених статтею 23⁻¹ цього Закону.

{Частина перша статті 31 в редакції Закону № 2292-IX від 31.05.2022}

Виконання будь-яких будівельних робіт у місцях поховань, на місцевості із залишками слідів давніх поховань, на територіях закритих кладовищ, а також у прилеглих до місць поховань охоронних зонах забороняється.

Охорону місць поховань, що перебувають на державному обліку як об'єкти культурної спадщини, організують виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, органи виконавчої влади із залученням органів охорони культурної спадщини відповідно до їх повноважень.

У разі осквернення могил, місць родинного поховання, навмисного руйнування чи викрадення колумбарних ніш, намогильних споруд та склепів відшкодування матеріальних збитків здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету з наступним їх відшкодуванням за рахунок винних осіб згідно із законом.

Порядок охорони місць поховання та порядок здійснення пов'язаних із цим витрат визначають виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, крім випадків, передбачених статтею 23⁻¹ цього Закону.

{Частина п'ята статті 31 в редакції Закону № 2292-IX від 31.05.2022}

(Закон, ВР України, від 10.07.2003, № 1102-IV

«Про поховання та похоронну справу»)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про свободу совісті та релігійні організації

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 25, ст.283)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 988-ХІІ від 23.04.91, ВВР, 1991, № 25, ст.284}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2140-ХІІ від 19.02.92, ВВР, 1992, № 20, ст.277
№ 2295-ХІІ від 23.04.92, ВВР, 1992, № 30, ст.418

Декретом

№ 12-92 від 26.12.92, ВВР, 1993, № 10, ст. 76

Законами

№ 3180-ХІІ від 05.05.93, ВВР, 1993, № 26, ст.277

№ 3795-ХІІ від 23.12.93, ВВР, 1994, № 13, ст. 66

№ 498/95-ВР від 22.12.95, ВВР, 1996, № 3, ст. 11

№ 608/96-ВР від 17.12.96, ВВР, 1997, № 8, ст. 62

№ 429-IV від 16.01.2003, ВВР, 2003, № 10-11, ст. 87

№ 875-VI від 15.01.2009, ВВР, 2009, № 23, ст.282

№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62

№ 721-VII від 16.01.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.801 - втратив чинність на підставі Закону № 732-VII від 28.01.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.811

№ 767-VII від 23.02.2014, ВВР, 2014, № 17, ст.593

№ 77-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75

№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371

№ 2598-VIII від 18.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.373

№ 2662-VIII від 20.12.2018, ВВР, 2019, № 3, ст.23

№ 2673-VIII від 17.01.2019, ВВР, 2019, № 6, ст.40

№ 2107-IX від 03.03.2022

№ 3894-IX від 20.08.2024}

Немає тексту загального

Стаття 19. Виробнича і господарська діяльність релігійних організацій

Релігійні організації у порядку, визначеному чинним законодавством, мають право для виконання своїх статутних завдань засновувати видавничі, поліграфічні, виробничі, реставраційно-будівельні, сільськогосподарські та інші підприємства, а також добродійні заклади (притулки, інтернати, лікарні тощо), які мають право юридичної особи.

{Дію частини другої статті 19 зупинено в частині звільнення від оподаткування прибутку згідно з Декретом № 12-92 від 26.12.92}

Прибуток від виробничої діяльності та інші доходи підприємств релігійних організацій оподатковуються відповідно до чинного законодавства в порядку і розмірах, установлених для підприємств громадських організацій. Суми їх прибутку, які використовуються в добродійних цілях, не оподатковуються.

Будівництво культових та інших будівель релігійними організаціями здійснюється в порядку, встановленому чинним законодавством для об'єктів цивільного призначення.

Реставрація і ремонт культових будівель - пам'яток історії та культури здійснюються з додержанням установлених правил охорони і використання пам'яток історії та культури.

Стаття 20. Розпорядження майном, коштами та іншими активами релігійних організацій, що припинилися

{Назва статті 20 в редакції Закону № 3894-IX від 20.08.2024}

У разі припинення релігійної організації майнові питання вирішуються відповідно до її статуту (положення) і чинного законодавства.

{Частина перша статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3894-IX від 20.08.2024}

Після припинення релігійних організацій майно, надане їм у користування державними, громадськими організаціями або громадянами, повертається його власнику.

{Частина друга статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3894-IX від 20.08.2024}

На майно культового призначення, що належить релігійним організаціям, не може бути звернено стягнення за претензіями кредиторів.

При відсутності правонаступників майно релігійної організації, що припинилася, переходить у власність держави.

{Частина четверта статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3894-IX від 20.08.2024}

У разі припинення релігійної організації у зв'язку з порушенням цього Закону та інших законодавчих актів України майно, що перебуває в її власності, за винятком культового, може безоплатно переходити у власність держави. Культове майно передається іншим релігійним організаціям.

{Частина п'ята статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3894-IX від 20.08.2024}

(Закон, ВР УРСР, від 23.04.1991, № 987-XII

«Про свободу совісті та релігійні організації»)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про рекламу

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 39, ст. 181)

{Вводиться в дію Постановою ВР № 271/96-ВР від 03.07.96, ВВР, 1996, № 39, ст. 182}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 642/97-ВР від 18.11.97, ВВР, 1998, № 10, ст. 36
№ 783-XIV від 30.06.99, ВВР, 1999, № 34, ст.274 - редакція набирає чинності одночасно з
набранням чинності Законом про Державний бюджет України на 2000 рік
№ 2438-III від 24.05.2001, ВВР, 2001, № 31, ст.150
№ 762-IV від 15.05.2003, ВВР, 2003, № 30, ст.247}

{В редакції Закону № 1121-IV від 11.07.2003, ВВР, 2004, № 8, ст.62}

{Із змінами, внесеними згідно з Законами
№ 1407-IV від 03.02.2004, ВВР, 2004, № 16, ст.238
№ 3099-IV від 17.11.2005, ВВР, 2005, № 52, ст.566
№ 3253-IV від 21.12.2005, ВВР, 2006, № 5-6, ст.75
№ 3480-IV від 23.02.2006, ВВР, 2006, № 31, ст.268
№ 1033-V від 17.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.445
№ 145-VI від 18.03.2008, ВВР, 2008, № 18, ст.197
№ 800-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.257
№ 1465-VI від 04.06.2009, ВВР, 2009, № 44, ст.655
№ 2367-VI від 29.06.2010, ВВР, 2010, № 34, ст.486
№ 2756-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 23, ст.160
№ 3235-VI від 19.04.2011, ВВР, 2011, № 42, ст.434
№ 3530-VI від 16.06.2011, ВВР, 2012, № 2-3, ст.3
№ 3610-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 7, ст.53
№ 3778-VI від 22.09.2011, ВВР, 2012, № 21, ст.196
№ 4196-VI від 20.12.2011, ВВР, 2012, № 30, ст.348
№ 4316-VI від 12.01.2012, ВВР, 2012, № 39, ст.463
№ 5029-VI від 03.07.2012, ВВР, 2013, № 23, ст.218
№ 5042-VI від 04.07.2012, ВВР, 2013, № 26, ст.264
№ 5067-VI від 05.07.2012, ВВР, 2013, № 24, ст.243
№ 5463-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 4, ст.61
№ 5481-VI від 06.11.2012, ВВР, 2014, № 1, ст.1
№ 642-VII від 10.10.2013, ВВР, 2014, № 22, ст.773
№ 1193-VII від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873
№ 1322-VII від 05.06.2014, ВВР, 2014, № 30, ст.1010
№ 386-VIII від 12.05.2015, ВВР, 2015, № 28, ст.248
№ 422-VIII від 14.05.2015, ВВР, 2015, № 29, ст.265
№ 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44
№ 1977-VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, № 20, ст.240
№ 2118-VIII від 22.06.2017, ВВР, 2017, № 33, ст.359
№ 2210-VIII від 16.11.2017, ВВР, 2018, № 6-7, ст.38
№ 2484-VIII від 03.07.2018, ВВР, 2018, № 34, ст.259
№ 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81
№ 122-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 44, ст.278
№ 139-IX від 02.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.310
№ 199-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.377
№ 286-IX від 12.11.2019, ВВР, 2020, № 2, ст.10
№ 293-IX від 14.11.2019, ВВР, 2020, № 6, ст.32
Кодексом
№ 396-IX від 19.12.2019, ВВР, 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48
Законами

№ 692-IX від 16.06.2020, ВВР, 2020, № 43, ст.371
№ 738-IX від 19.06.2020
№ 768-IX від 14.07.2020
№ 1520-IX від 02.06.2021
№ 1591-IX від 30.06.2021, ВВР, 2023, № 10-11, ст.26 - вводить в дію з 01.08.2022
№ 1750-IX від 10.09.2021, ВВР, 2021, № 50, ст.400
№ 1822-IX від 21.10.2021, ВВР, 2022, № 1, ст.2
№ 1953-IX від 14.12.2021, ВВР, 2023, № 3-4, ст.10
№ 1978-IX від 16.12.2021, ВВР, 2023, № 7, ст.20
№ 2253-IX від 12.05.2022
№ 2392-IX від 09.07.2022, ВВР, 2023, № 17, ст.76
№ 2518-IX від 15.08.2022, ВВР, 2023, № 23-24, ст.90
№ 2834-IX від 13.12.2022, ВВР, 2023, № 46, ст.116
№ 2849-IX від 13.12.2022, ВВР, 2023, №№ 47-50, ст.120
№ 3136-IX від 30.05.2023, ВВР, 2023, № 76, ст.268
№ 3498-IX від 22.11.2023
№ 3585-IX від 22.02.2024
№ 4017-IX від 10.10.2024
№ 4111-IX від 04.12.2024}

Стаття 16. Зовнішня реклама

1. Розміщення зовнішньої реклами у населених пунктах проводиться на підставі дозволів, що надаються виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, а поза межами населених пунктів - на підставі дозволів, що надаються обласними державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - Радою міністрів Автономної Республіки Крим, в порядку, встановленому цими органами на підставі типових правил, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Під час видачі дозволів на розміщення зовнішньої реклами втручання у форму та зміст зовнішньої реклами забороняється.

Розміщення зовнішньої реклами у межах смуги відведення автомобільних доріг здійснюється відповідно до цього Закону на підставі зазначених дозволів, які оформляються за участю центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дорожнього господарства та управління автомобільними дорогами, або їх власників та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки дорожнього руху.

{Абзац третій частини першої статті 16 в редакції Законів № 5463-VI від 16.10.2012, № 1193-VII від 09.04.2014}

Зовнішня реклама на територіях, будинках та спорудах розміщується за згодою їх власників або уповноважених ними органів (осіб).

Стягнення плати за видачу дозволів забороняється.

{Частина перша статті 16 в редакції Закону № 3530-VI від 16.06.2011}

2. Зовнішня реклама повинна відповідати таким вимогам:

розміщуватись із дотриманням вимог техніки безпеки та із забезпеченням видимості дорожніх знаків, світлофорів, перехресть, пішохідних переходів, зупинок транспорту загального користування та не відтворювати зображення дорожніх знаків;

освітлення зовнішньої реклами не повинно засліплювати учасників дорожнього руху, а також не повинно освітлювати квартири житлових будинків;

фундаменти наземної зовнішньої реклами, що виступають над поверхнею землі, можуть бути декоративно оформлені;

опори наземної зовнішньої реклами, що розташована вздовж проїжджої частини вулиць і доріг, повинні мати вертикальну дорожню розмітку, нанесену світлоповертаючими матеріалами, заввишки до 2 метрів від поверхні землі;

нижній край зовнішньої реклами, що розміщується над проїжджою частиною, у тому числі на мостах, естакадах тощо, повинен розташовуватися на висоті не менше ніж 5 метрів від поверхні дорожнього покриття;

у місцях, де проїжджа частина вулиці межує з цоколями будівель або огорожами, зовнішня реклама може розміщуватися в одну з фасадів будівель або огорожами ліній.

3. Забороняється розташовувати засоби зовнішньої реклами:

на пішохідних доріжках та алеях;

у населених пунктах на висоті менш ніж 5 метрів від поверхні дорожнього покриття, якщо їх рекламна поверхня виступає за межі краю проїжджої частини;

поза населеними пунктами на відстані менш ніж 5 метрів від краю проїжджої частини.

4. Розміщення зовнішньої реклами на пам'ятках національного або місцевого значення та в межах зон охорони цих пам'яток, історичних ареалів населених місць здійснюється відповідно до цього Закону на підставі дозволів, які оформляються за участю органів виконавчої влади, визначених Законом України "Про охорону культурної спадщини".

{Частина четверта статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5463-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1193-VII від 09.04.2014}

5. Перелік обмежень та заборон щодо розміщення зовнішньої реклами, встановлений цим Законом, є вичерпним.

(Закон, ВР України, від 03.07.1996, № 270/96-ВР «Про рекламу»)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про столицю України - місто-герой Київ

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 11, ст. 79)

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішеннях Конституційного Суду
№ 11-рп/2001 від 13.07.2001
№ 21-рп/2003 від 25.12.2003
№ 9-рп/2005 від 13.10.2005}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1026-V від 16.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.444
№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
№ 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст.358
№ 800-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.257
№ 2457-VI від 08.07.2010, ВВР, 2010, № 48, ст.564
№ 2500-VI від 07.09.2010, ВВР, 2011, № 1, ст.4
№ 1089-IX від 16.12.2020}

Стаття 4. Столичні функції міста Києва

1. Органи місцевого самоврядування і виконавчої влади у місті Києві забезпечують в межах своїх повноважень, визначених законами України, здійснення містом таких функцій:

1) створення належних умов для діяльності у місті Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центральних органів державної влади, офіційних представництв іноземних держав і міжнародних організацій, установ і закладів науки, освіти, охорони здоров'я, культури і спорту, місцем розташування яких відповідно до законодавства визначено місто Київ;

2) вирішення питань щодо розміщення центральних органів, які утворюються Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України, а також дипломатичних представництв, консульств іноземних держав та представництв міжнародних організацій в Україні;

3) надання на договірних засадах комунальних, інженерних, соціально-культурних, транспортних, інформаційних та інших послуг державним органам, дипломатичним представництвам іноземних держав, представництвам міжнародних організацій, розміщеним у місті Києві;

4) взаємодія з Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України при розробленні та здійсненні ними заходів, програм та проектів, що зачіпають інтереси столиці;

5) здійснення заходів щодо збереження та відновлення пам'яток історії, культури, релігії, архітектури та містобудування, заповідних та природних зон і ландшафтів, що мають національне значення;

6) виконання інших функцій міста Києва, передбачених у законодавстві України, специфічних для функціонування Києва як столиці держави, в межах законодавства України.

2. Здійснення столичних функцій забезпечується органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у місті Києві та гарантується державою.

(Закон, ВР України, від 15.01.1999, № 401-XIV

«Про столицю України - місто-герой Київ»)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про місцеве самоврядування в Україні

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170)

{Із змінами, внесеними згідно із Законом
№ 163-XIV від 06.10.98, ВВР, 1998, № 48, ст.292}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 7-рп/99 від 06.07.99}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 997-XIV від 16.07.99, ВВР, 1999, № 41, ст.372
№ 1366-XIV від 11.01.2000, ВВР, 2000, № 9, ст.67
з Рішенням Конституційного Суду
№ 1-рп/2000 від 09.02.2000

Законами

№ 1841-III від 22.06.2000, ВВР, 2000, № 46, ст.393
№ 2182-III від 21.12.2000, ВВР, 2001, № 9, ст.39
№ 2419-III від 17.05.2001, ВВР, 2001, № 31, ст.149
№ 2470-III від 29.05.2001, ВВР, 2001, № 32, ст.172
№ 2493-III від 07.06.2001, ВВР, 2001, № 33, ст.175
№ 2628-III від 11.07.2001, ВВР, 2001, № 49, ст.259}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 11-рп/2001 від 13.07.2001}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 254-IV від 28.11.2002, ВВР, 2003, № 4, ст.31
№ 594-IV від 06.03.2003, ВВР, 2003, № 24, ст.159
№ 662-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 27, ст.209
№ 703-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 28, ст.216
№ 862-IV від 22.05.2003, ВВР, 2003, № 37, ст.301
№ 969-IV від 19.06.2003, ВВР, 2003, № 45, ст.360
№ 1160-IV від 11.09.2003, ВВР, 2004, № 9, ст.79
№ 1377-IV від 11.12.2003, ВВР, 2004, № 15, ст.228}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 21-рп/2003 від 25.12.2003}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1419-IV від 03.02.2004, ВВР, 2004, № 19, ст.259
№ 1577-IV від 04.03.2004, ВВР, 2004, № 23, ст.323}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 12-рп/2004 від 20.05.2004}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2055-IV від 06.10.2004, ВВР, 2005, № 9, ст.172
№ 2285-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 7-8, ст.162
№ 2505-IV від 25.03.2005, ВВР, 2005, № 17, № 18-19, ст.267
№ 2554-IV від 21.04.2005, ВВР, 2005, № 21, ст.303
№ 2806-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, № 48, ст.483
№ 2813-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, № 49, ст.519
№ 2960-IV від 06.10.2005, ВВР, 2006, № 2-3, ст.35
№ 3167-IV від 01.12.2005, ВВР, 2006, № 12, ст.104
№ 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96
№ 3266-IV від 22.12.2005, ВВР, 2006, № 16, ст.133
№ 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 7-8, ст.66

№ 609-V від 07.02.2007, ВВР, 2007, № 15, ст.194
№ 698-V від 22.02.2007, ВВР, 2007, № 20, ст.282
№ 749-V від 15.03.2007, ВВР, 2007, № 18-19, ст.269
№ 812-V від 22.03.2007, ВВР, 2007, № 25, ст.340
№ 997-V від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.440
№ 1026-V від 16.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.444
№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
№ 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 309-VI від 03.06.2008, ВВР, 2008, № 27-28, ст.253
№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст.358
№ 520-VI від 18.09.2008, ВВР, 2009, № 6, ст.19
№ 806-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.260}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 7-рп/2009 від 16.04.2009}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1180-VI від 19.03.2009, ВВР, 2009, № 32-33, ст.485
№ 1254-VI від 14.04.2009, ВВР, 2009, № 36-37, ст.511
№ 1275-VI від 16.04.2009, ВВР, 2009, № 38, ст.534
№ 1825-VI від 21.01.2010, ВВР, 2010, № 10, ст.107
№ 1878-VI від 11.02.2010, ВВР, 2010, № 18, ст.141
№ 2367-VI від 29.06.2010, ВВР, 2010, № 34, ст.486
№ 2388-VI від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 37, ст.496
№ 2389-VI від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 37, ст.497
№ 2404-VI від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 40, ст.524
№ 2457-VI від 08.07.2010, ВВР, 2010, № 48, ст.564
№ 2479-VI від 09.07.2010, ВВР, 2010, № 49, ст.571
№ 2756-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 23, ст.160
№ 3038-VI від 17.02.2011, ВВР, 2011, № 34, ст.343
№ 3460-VI від 02.06.2011, ВВР, 2011, № 51, ст.577
№ 3610-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 7, ст.53
№ 4154-VI від 09.12.2011, ВВР, 2012, № 29, ст.332
№ 4710-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 8, ст.75
№ 4711-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 14, ст.89
№ 4719-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 15, ст.97
№ 4875-VI від 05.06.2012, ВВР, 2013, № 17, ст.154
№ 5029-VI від 03.07.2012, ВВР, 2013, № 23, ст.218
№ 5067-VI від 05.07.2012, ВВР, 2013, № 24, ст.243
№ 5203-VI від 06.09.2012, ВВР, 2013, № 32, ст.409
№ 5400-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 40, ст.537
№ 5404-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 41, ст.550
№ 5406-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 41, ст.551
№ 5461-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 5, ст.62
№ 5477-VI від 06.11.2012, ВВР, 2013, № 50, ст.693
№ 5492-VI від 20.11.2012, ВВР, 2013, № 51, ст.716
№ 5498-VI від 20.11.2012, ВВР, 2013, № 52, ст.729
№ 224-VII від 14.05.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.132
№ 379-VII від 02.07.2013, ВВР, 2014, № 14, ст.251
№ 402-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.708
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
№ 563-VII від 17.09.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.731
№ 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816
№ 1184-VII від 08.04.2014, ВВР, 2014, № 18-19, ст.696
№ 1198-VII від 10.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.874

№ 1283-VII від 29.05.2014, ВВР, 2014, № 29, ст.943
№ 1508-VII від 17.06.2014, ВВР, 2014, № 34, ст.1167
№ 1697-VII від 14.10.2014, ВВР, 2015, № 2-3, ст.12
№ 1700-VII від 14.10.2014, ВВР, 2014, № 49, ст.2056
№ 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"
№ 116-VIII від 15.01.2015, ВВР, 2015, № 13, ст.85
№ 157-VIII від 05.02.2015, ВВР, 2015, № 13, ст.91
№ 191-VIII від 12.02.2015, ВВР, 2015, № 21, ст.133
№ 322-VIII від 09.04.2015, ВВР, 2015, № 25, ст.194
№ 490-VIII від 02.06.2015, ВВР, 2015, № 30, ст.287
№ 577-VIII від 02.07.2015, ВВР, 2015, № 35, ст.341
№ 595-VIII від 14.07.2015, ВВР, 2015, № 37-38, ст.366
№ 630-VIII від 16.07.2015, ВВР, 2015, № 39, ст.375
№ 650-VIII від 17.07.2015, ВВР, 2015, № 40-41, ст.382
№ 834-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 1, ст.9
№ 835-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 2, ст.17
№ 842-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 2, ст.19
№ 888-VIII від 10.12.2015, ВВР, 2016, № 3, ст.30
№ 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44
№ 911-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.50
№ 917-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 3, ст.34
№ 936-VIII від 26.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.99
№ 995-VIII від 04.02.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.108
№ 1405-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.533
№ 1492-VIII від 07.09.2016, ВВР, 2016, № 43, ст.736 - положення щодо застосування пробаційних програм набирають чинності з 1 січня 2018 року
№ 1540-VIII від 22.09.2016, ВВР, 2016, № 51, ст.833
№ 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.25
№ 1812-VIII від 17.01.2017, ВВР, 2017, № 7-8, ст.51
№ 1834-VIII від 07.02.2017, ВВР, 2017, № 11, ст.101
№ 1848-VIII від 09.02.2017, ВВР, 2017, № 12, ст.134
№ 1850-VIII від 09.02.2017, ВВР, 2017, № 13, ст.143
№ 2119-VIII від 22.06.2017, ВВР, 2017, № 34, ст.370
№ 2189-VIII від 09.11.2017, ВВР, 2018, № 1, ст.1
№ 2206-VIII від 14.11.2017, ВВР, 2018, № 5, ст.32
№ 2262-VIII від 21.12.2017, ВВР, 2018, № 15, ст.120
№ 2268-VIII від 18.01.2018, ВВР, 2018, № 10, ст.54
№ 2376-VIII від 22.03.2018, ВВР, 2018, № 18, ст.168
№ 2515-VIII від 04.09.2018, ВВР, 2018, № 43, ст.343
№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371
№ 2621-VIII від 22.11.2018, ВВР, 2019, № 2, ст.9
№ 2646-VIII від 06.12.2018, ВВР, 2019, № 4, ст.32
№ 2671-VIII від 17.01.2019, ВВР, 2019, № 18, ст.73
№ 155-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 48, ст.325 - щодо набрання чинності див. пункт 1 розділу XII
№ 164-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 49, ст.331
№ 199-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.377
№ 233-IX від 29.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.380
№ 263-IX від 31.10.2019, ВВР, 2020, № 2, ст.5
№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
№ 447-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 29, ст.189
№ 463-IX від 16.01.2020, ВВР, 2020, № 31, ст.226
№ 465-IX від 16.01.2020, ВВР, 2020, № 30, ст.206
№ 540-IX від 30.03.2020, ВВР, 2020, № 18, ст.123
№ 554-IX від 13.04.2020, ВВР, 2020, № 37, ст.277 - вводиться в дію з 1 січня 2021 року
№ 562-IX від 16.04.2020, ВВР, 2020, № 35, ст.259

№ 677-IX від 04.06.2020, БВР, 2020, № 42, ст.346
№ 711-IX від 17.06.2020, БВР, 2020, № 46, ст.394
№ 805-IX від 16.07.2020, БВР, 2020, № 36, ст.273
№ 1009-IX від 17.11.2020, БВР, 2021, № 4, ст.31
№ 1025-IX від 02.12.2020, БВР, 2021, № 15, ст.126
№ 1060-IX від 03.12.2020, БВР, 2021, № 22, ст.196
№ 1116-IX від 17.12.2020
№ 1150-IX від 28.01.2021, БВР, 2021, № 23, ст.197
№ 1258-IX від 19.02.2021, БВР, 2021, № 21, ст.189
№ 1320-IX від 04.03.2021
№ 1414-IX від 27.04.2021, БВР, 2021, № 28, ст.233
№ 1423-IX від 28.04.2021, БВР, 2023, №№ 9-10, ст.25
№ 1427-IX від 29.04.2021, БВР, 2021, № 30, ст.241
№ 1638-IX від 14.07.2021, БВР, 2021, № 39, ст.321
№ 1639-IX від 14.07.2021, БВР, 2021, № 48, ст.387
№ 1684-IX від 15.07.2021, БВР, 2021, № 47, ст.382 - вводитьься в дію з 08.11.2021
№ 1702-IX від 16.07.2021, БВР, 2021, № 41, ст.339 - вводитьься в дію з 01.01.2022
№ 1818-IX від 21.10.2021, БВР, 2022, № 2, ст.8
№ 1882-IX від 16.11.2021, БВР, 2023, № 5, ст.13
№ 1914-IX від 30.11.2021, БВР, 2023, №№ 4-5, ст.11
№ 1971-IX від 16.12.2021
№ 2010-IX від 26.01.2022, БВР, 2023, № 14, ст.32
№ 2292-IX від 31.05.2022
№ 2320-IX від 20.06.2022, БВР, 2023, № 17, ст.75
№ 2321-IX від 20.06.2022
№ 2392-IX від 09.07.2022, БВР, 2023, № 17, ст.76
№ 2394-IX від 09.07.2022
№ 2465-IX від 27.07.2022, БВР, 2023, №№ 18-19, ст.81
№ 2518-IX від 15.08.2022, БВР, 2023, №№ 23-24, ст.90
№ 2698-IX від 19.10.2022, БВР, 2023, № 28, ст.97
№ 2804-IX від 01.12.2022, БВР, 2023, № 55, ст.161
№ 2827-IX від 13.12.2022, БВР, 2023, № 46, ст.114
№ 2834-IX від 13.12.2022, БВР, 2023, № 46, ст.116
№ 2849-IX від 13.12.2022, БВР, 2023, №№ 47-50, ст.120
№ 3022-IX від 10.04.2023, БВР, 2023, № 65, ст.225
№ 3137-IX від 30.05.2023, БВР, 2023, № 77, ст.269
№ 3322-IX від 10.08.2023, БВР, 2023, № 90, ст.346
№ 3441-IX від 08.11.2023
№ 3504-IX від 08.12.2023, БВР, 2023, № 135, ст.792
№ 3590-IX від 22.02.2024
№ 3599-IX від 23.02.2024
№ 3603-IX від 23.02.2024
№ 3633-IX від 11.04.2024, БВР, 2024, № 19, ст.78
№ 3668-IX від 24.04.2024, БВР, 2024, № 30, ст.213
№ 3703-IX від 09.05.2024
№ 3706-IX від 09.05.2024, БВР, 2024, № 30, ст.222
№ 3764-IX від 04.06.2024
№ 3817-IX від 18.06.2024
№ 3870-IX від 17.07.2024
№ 3979-IX від 18.09.2024
№ 3991-IX від 08.10.2024
№ 4017-IX від 10.10.2024}

Стаття 26. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад

1. Виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання:

- 1) затвердження регламенту ради;
- 2) утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій;
- 3) утворення виконавчого комітету ради, визначення його чисельності, затвердження персонального складу; внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск;
{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 3 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}
- 4) обрання на посаду та звільнення з посади секретаря ради у порядку, передбаченому цим Законом;
{Пункт 4 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2554-IV від 21.04.2005}
- 5) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на їх утримання;
{Пункт 5 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}
{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 5 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}
- 6) утворення за поданням сільського, селищного, міського голови інших виконавчих органів ради;
- 6¹) утворення старостинських округів, затвердження Положення про старосту, затвердження на посаду та звільнення з посади старости відповідно до закону;
{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 6¹ згідно із Законом № 1638-IX від 14.07.2021}
- 7) затвердження плану роботи ради та заслуховування звіту про його виконання з урахуванням вимог статті 32 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";
{Пункт 7 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}
- 8) заснування місцевих публічних аудіовізуальних медіа у порядку, визначеному Законом України "Про медіа";
{Пункт 8 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 917-VIII від 24.12.2015; в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022}
- 9) заслуховування звіту сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради, у тому числі щорічного звіту про здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами відповідної ради;
{Пункт 9 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}
- 10) прийняття рішення про недовіру сільському, селищному, міському голові;
- 11) заслуховування звітів постійних комісій, керівників виконавчих органів ради та посадових осіб, яких вона призначає або затверджує;
- 12) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради;
- 13) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах;

14) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом;

15) скасування актів виконавчих органів ради, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень;

16) прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови у випадках, передбачених цим Законом;

{Пункт 17 частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 595-VIII від 14.07.2015}

18) прийняття рішення про проведення місцевого референдуму;

19) прийняття відповідно до законодавства рішень щодо організації проведення референдумів та виборів органів державної влади, місцевого самоврядування та сільського, селищного, міського голови;

20) прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення;

21) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;

21⁻¹) схвалення угод про об'єднання євро регіонального співробітництва, прийняття рішень про утворення об'єднання євро регіонального співробітництва, про приєднання до такого об'єднання або про вихід з нього, затвердження статуту об'єднання євро регіонального співробітництва та внесення до нього змін;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 21⁻¹ згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018}

21⁻²) схвалення угод про європейське об'єднання територіального співробітництва, прийняття рішень про утворення європейського об'єднання територіального співробітництва, про приєднання до такого об'єднання або про вихід з нього;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 21⁻² згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018; в редакції Закону № 3668-IX від 24.04.2024}

21⁻³) прийняття рішень про вступ до відповідних міжнародних асоціацій, інших об'єднань;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 21⁻³ згідно із Законом № 3668-IX від 24.04.2024}

21⁻⁴) прийняття рішень щодо фінансування діяльності органів міжтериторіального та транскордонного співробітництва;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 21⁻⁴ згідно із Законом № 3668-IX від 24.04.2024}

22) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування;

22⁻¹) прийняття рішень про відновлення пошкодженого/знищеного нерухомого майна на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, яке постраждало внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, і затвердження відповідних місцевих програм з відновлення пошкоджених/знищених (зруйнованих) об'єктів нерухомого майна;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 22⁻¹ згідно із Законом № 3979-IX від 18.09.2024}

22-2) прийняття рішень про передачу у власність отримувачам компенсації за пошкоджені/знищені об'єкти нерухомого майна, які було пошкоджено/знищено внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, об'єктів нерухомого майна, відновлених у рамках реалізації місцевих програм з відновлення пошкоджених/знищених (зруйнованих) об'єктів нерухомого майна або в іншому порядку, передбаченому законодавством України;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 22-2 згідно із Законом № 3979-IX від 18.09.2024}

22-3) затвердження місцевих планів зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами, а також місцевих стратегій адаптації до зміни клімату або прийняття рішень про включення політик та заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї до регіональних стратегій розвитку, стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів щодо їх реалізації, місцевих та регіональних програм охорони довкілля та інших документів планування місцевого рівня;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 22-3 згідно із Законом № 3991-IX від 08.10.2024}

23) розгляд прогнозу місцевого бюджету, затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету;

{Пункт 23 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018}

24) встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України;

{Пункт 24 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

25) утворення цільових фондів, затвердження положень про ці фонди;

{Пункт 25 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2813-IV від 06.09.2005}

25-1) утворення місцевих фондів фінансової підтримки кінематографії, у тому числі програм грантової, конкурсної або позаконкурсної підтримки кінематографії, визначення умов та порядку використання цих фондів;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 25-1 згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

26) прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень;

{Пункт 26 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

27) прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету;

{Пункт 27 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

28) прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку;

{Пункт 28 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

28-1) прийняття рішень про укладення спеціальних інвестиційних договорів відповідно до Закону України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями";

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 28-1 згідно із Законом № 1116-IX від 17.12.2020}

29) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

30) прийняття рішень щодо відчуження відповідно до закону комунального майна; затвердження місцевих програм приватизації, а також переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; визначення доцільності, порядку та умов приватизації об'єктів права комунальної власності; вирішення питань про придбання в установленому законом порядку приватизованого майна, про включення до об'єктів комунальної власності майна, відчуженого у процесі приватизації, договір купівлі-продажу якого в установленому порядку розірвано або визнано недійсним, прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади.

{Абзац перший пункту 30 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019}

Реорганізація або ліквідація навчальних закладів комунальної форми власності здійснюється за рішенням місцевої ради;

{Пункт 30 частини першої статті 26 доповнено абзацом згідно із Законом № 2628-III від 11.07.2001; в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

{Пункт 30 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-XIV від 16.07.99}

30¹) прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 30¹ згідно із Законом № 1405-VIII від 02.06.2016}

30²) визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 30² згідно із Законом № 1405-VIII від 02.06.2016}

31) прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;

32) створення у разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проектів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб);

33) вирішення відповідно до законодавства питань про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями;

33¹) прийняття рішень щодо надання згоди на організацію співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста, у формах, визначених статтею

4 Закону України "Про співробітництво територіальних громад", щодо схвалення проекту договору про співробітництво та інших рішень, пов'язаних із здійсненням відповідно до зазначеного Закону співробітництва територіальних громад;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 33⁻¹ згідно із Законом № 1508-VII від 17.06.2014}

33⁻²) заслуховування звітів, пов'язаних із здійсненням відповідно до Закону України "Про співробітництво територіальних громад" співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 33⁻² згідно із Законом № 1508-VII від 17.06.2014}

34) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;

34⁻¹) прийняття рішень щодо здійснення виконавчим органом сільської, селищної, міської ради державного контролю за використанням та охороною земель;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 34⁻¹ згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

35) затвердження ставок земельного податку відповідно до Податкового кодексу України;

{Пункт 35 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

36) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про припинення дії такого дозволу;

{Пункт 36 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

37) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу;

{Пункт 37 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

37⁻¹) прийняття рішень про утворення кінокомісії, організацію територій та об'єктів як привабливих локацій для кінозйомок, а також ефективне використання потенціалу української сервісної індустрії в галузі кінематографії, формування бази даних відповідних об'єктів, визначення умов їх використання;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 37⁻¹ згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

37⁻²) прийняття рішень про організацію та здійснення заходів щодо захисту тварин від жорстокого поводження;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 37⁻² згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

37⁻³) вжиття заходів та забезпечення дотримання заборони провадження діяльності пересувних звіринців, пересувних зоопарків, пересувних виставок диких тварин та іншої забороненої Законом України "Про захист тварин від жорстокого поводження" діяльності в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частина першу статті 26 доповнено пунктом 37⁻³ згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

38) надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для управління відходами, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;

{Пункт 38 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1825-VI від 21.01.2010, № 2320-IX від 20.06.2022}

{Пункт 39 частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

39¹) прийняття рішення про створення відповідно до закону за рахунок коштів місцевого бюджету спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правничої допомоги, призначення і звільнення керівників цих установ, залучення в установленому законом порядку юридичних осіб приватного права, адвокатів та інших фахівців у відповідній галузі права до надання безоплатної первинної правничої допомоги;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 39¹ згідно із Законом № 3460-VI від 02.06.2011; в редакції Закону № 3022-IX від 10.04.2023}

40) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території;

{Пункт 40 частини першої статті 26 в редакції Законів № 1577-IV від 04.03.2004, № 2389-VI від 01.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2005 рік згідно із Законами № 2285-IV від 23.12.2004, № 2505-IV від 25.03.2005}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2006 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2006 рік згідно із Законом № 3235-IV від 20.12.2005}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2007 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2007 рік згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2008 рік у зв'язку із втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

41) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і порядку, визначених цим та іншими законами;

{Офіційне тлумачення пункту 41 частини першої статті 26 див. в Рішенні Конституційного Суду № 11-рп/2001 від 13.07.2001}

42) затвердження в установленому порядку місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови відповідних населених пунктів, іншої містобудівної документації;

43) затвердження договорів, укладених сільським, селищним, міським головою від імені ради, з питань, віднесених до її виключної компетенції;

44) встановлення відповідно до законодавства правил з питань благоустрою території населеного пункту, забезпечення в ньому чистоти і порядку, торгівлі на ринках, додержання тиші в громадських місцях, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

{Пункт 44¹ частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 3817-IX від 18.06.2024}

45) прийняття у межах, визначених законом, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

45¹) визначення територій, на яких можуть проводитися потенційно небезпечні заходи в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 45¹ згідно із Законом № 1419-IV від 03.02.2004}

46) прийняття рішень, пов'язаних із створенням спеціальних вільних та інших зон, змінами в статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань; надання згоди на створення таких зон за ініціативою Президента України або Кабінету Міністрів України;

47) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень органів територіальної самоорганізації населення у випадках, передбачених цим Законом;

48) затвердження статуту територіальної громади;

49) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки територіальної громади;

50) прийняття рішень щодо виконання положень статей 7, 11, 12, 20, 24 Закону України "Про засади державної мовної політики";

{Пункт 50 частини першої статті 26 в редакції Закону № 5029-VI від 03.07.2012}

51) надання згоди на передачу об'єктів з державної у комунальну власність та прийняття рішень про передачу об'єктів з комунальної у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 51 згідно із Законом № 163-XIV від 06.10.98, із змінами, внесеними згідно із Законом № 2182-III від 21.12.2000}

52) створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби, а також пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та/або добровільної пожежної охорони;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 52 згідно із Законом № 2470-III від 29.05.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2394-IX від 09.07.2022}

53) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 53 згідно із Законом № 3266-IV від 22.12.2005}

54) вирішення питань управління небезпечними відходами у складі побутових відходів відповідно до законодавства;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 54 згідно із Законом № 1825-VI від 21.01.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

54¹) затвердження місцевих планів управління відходами;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 54¹ згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

54²) визначення адміністратора послуги з управління побутовими відходами;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 54² згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

{Пункт 55 частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 1060-IX від 03.12.2020}

56) визначення шляхів стимулювання користування електромобілями та іншими екологічними видами транспорту;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 56 згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010; в редакції Закону № 2262-VIII від 21.12.2017}

56¹) затвердження вимог до облаштування майданчиків для паркування транспортних засобів з урахуванням норм, нормативів, стандартів у сфері благоустрою населених пунктів, державних будівельних норм, технічних умов, Правил дорожнього руху та інших нормативних документів;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 56¹ згідно із Законом № 2262-VIII від 21.12.2017}

57) встановлення плати за доступ до об'єкта будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності відповідно до Закону України "Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж";

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 57 згідно із Законом № 1834-VIII від 07.02.2017; в редакції Закону № 1971-IX від 16.12.2021}

58) прийняття рішення про запровадження системи енергетичного менеджменту, затвердження положення про систему енергетичного менеджменту;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 58 згідно із Законом № 1818-IX від 21.10.2021}

59) затвердження місцевих енергетичних планів та середньострокових цільових програм з їх виконання.

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 59 згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

2. Виключно на пленарних засіданнях міських рад (міст з районним поділом), крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, вирішуються такі питання:

1) визначення обсягу і меж повноважень, які здійснюють районні у містах (у разі їх створення) ради та їх виконавчі органи в інтересах територіальних громад районів у містах;

2) встановлення нормативів централізації коштів від земельного податку на спеціальних бюджетних рахунках районів міста.

{Частина третя статті 26 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Частину третю статті 26 виключено на підставі Закону № 1638-IX від 14.07.2021}

{Частина четверта статті 26 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

5. Рішення органів, зазначених у частині третій статті 33 Кодексу цивільного захисту України (крім керівників суб'єктів господарювання), про обов'язкову евакуацію населення є підставою для обов'язкового прийняття відповідним органом місцевого самоврядування в межах територій, щодо яких прийнято рішення про обов'язкову евакуацію населення, рішень про встановлення податкових пільг зі сплати плати за землю (земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності) та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, для фізичних та юридичних осіб.

{Абзац перший частини п'ятої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3706-IX від 09.05.2024 - норми застосовуються з 16.03.2024}

На період дії воєнного чи надзвичайного стану в Україні на територіях, де тимчасово не здійснюються свої повноваження відповідні сільські, селищні, міські ради та щодо яких прийнято рішення про обов'язкову евакуацію населення, рішення про встановлення податкових пільг зі сплати плати за землю (земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності) та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, для фізичних та юридичних осіб приймають відповідні військові адміністрації та військово-цивільні адміністрації у порядку, передбаченому для сільських, селищних, міських рад.

{Статтю 26 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3603-IX від 23.02.2024}

Стаття 31. Повноваження у галузі будівництва

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, шляхів місцевого значення, а також капітального та поточного ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах);

{Підпункт 1 пункту "а" частини першої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 490-VIII від 02.06.2015, № 3599-IX від 23.02.2024}

1⁻¹) виконання функцій замовника будівництва у випадках, визначених законом, а також надання доручення на вчинення дій, спрямованих на виконання визначених законодавством функцій замовника будівництва на підставі та у межах, встановлених договором доручення;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 1⁻¹ згідно із Законом № 3599-IX від 23.02.2024}

{Підпункт 2 пункту "а" частини першої статті 31 виключено на підставі Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

3) розгляд і внесення до відповідних органів виконавчої влади пропозицій до планів і програм будівництва та реконструкції об'єктів на відповідній території;

4) залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в розвитку потужностей будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів, у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування;

5) визначення у встановленому законодавством порядку відповідно до рішень ради території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

6) підготовка і подання на затвердження ради відповідних місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації;

7) встановлення на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність;

8) координація на відповідній території діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексної забудови населених пунктів;

9) надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок;

{Підпункт 9 пункту "а" частини першої статті 31 в редакції Закону № 509-VI від 16.09.2008}

10) проведення громадського обговорення містобудівної документації;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 10 згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

11) організація роботи, пов'язаної із завершенням будівництва багатоквартирних житлових будинків, що споруджувалися із залученням коштів фізичних осіб, у разі неспроможності забудовників продовжувати таке будівництво;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 191-VIII від 12.02.2015}

12) організація розвитку інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту комунальної власності для розміщення технічних засобів електронних комунікацій з метою задоволення потреб населення у електронних комунікаційних послугах;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом № 1834-VIII від 07.02.2017; в редакції Закону № 1971-IX від 16.12.2021}

б) делеговані повноваження:

1) надання (отримання, реєстрація) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у випадках та відповідно до вимог, встановлених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності";

{Підпункт 1 пункту "б" частини першої статті 31 в редакції Закону № 2367-VI від 29.06.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011; в редакції Закону № 191-VIII від 12.02.2015}

2) організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів;

3) здійснення в установленому порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації і проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоди навколишньому природному середовищу;

4) здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів;

5) організація охорони, реставрації та використання пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових і садибних комплексів, природних заповідників;

6) вирішення відповідно до законодавства спорів з питань містобудування;

7) здійснення державного контролю за дотриманням договірних зобов'язань забудовниками, діяльність яких пов'язана із залученням коштів фізичних осіб у будівництво багатоквартирних житлових будинків;

{Пункт "б" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 7 згідно із Законом № 191-VIII від 12.02.2015}

8) здійснення контролю за реалізацією інженерно-технічних заходів цивільного захисту на мирний час та на особливий період під час будівництва будинків, споруд, розміщення інших господарських об'єктів, інженерних мереж і транспортних комунікацій.

{Пункт "б" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 8 згідно із Законом № 2394-IX від 09.07.2022}

{Частину другу статті 31 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

Стаття 32. Повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, молодіжної політики, фізкультури і спорту, утвердження української національної та громадянської ідентичності

{Назва статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2834-IX від 13.12.2022}

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, молодіжними центрами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;

{Підпункт 1 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

2) забезпечення здобуття повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних і комунальних закладах освіти, створення необхідних умов для виховання дітей та молоді, розвитку їхніх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних закладів освіти, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких громадських об'єднань, молодіжних центрів;

{Підпункт 2 пункту "а" статті 32 в редакції Законів № 911-VIII від 24.12.2015, № 1414-IX від 27.04.2021}

3) створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням;

4) забезпечення пільгового проїзду учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання і додому у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів;

{Підпункт 4 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норми зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

5) вирішення питань про надання професійним творчим працівникам, молодіжним та дитячим громадським об'єднанням на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, молодіжні центри, молодіжні простори, необхідних для творчої діяльності або реалізації завдань молодіжної політики;

{Підпункт 5 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

6) організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;

7) створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел;

8) сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, молодіжної політики;

{Підпункт 8 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

9) створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку;

10) сприяння розвитку молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, молодіжних рад, молодіжної інфраструктури;

{Пункт "а" статті 32 доповнено підпунктом 10 згідно із Законом № 1414-IX від 27.04.2021}

11) сприяння утвердженню української національної та громадянської ідентичності, створення умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти;

{Пункт "а" статті 32 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 2834-IX від 13.12.2022}

б) делеговані повноваження:

1) забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного обслуговування на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою;

{Підпункт 1 пункту "б" статті 32 в редакції Законів № 5029-VI від 03.07.2012, № 463-IX від 16.01.2020}

2) забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти і медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі освітніх і лікувальних закладів усіх форм власності, фізичної культури і спорту, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів, залучення роботодавців до надання місць для проходження виробничої практики учнями професійно-технічних навчальних закладів;

{Підпункт 2 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5498-VI від 20.11.2012}

3) забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення;

4) організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку;

5) надання допомоги випускникам загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності у працевлаштуванні;

{Підпункт 5 пункту "б" статті 32 в редакції Закону № 5498-VI від 20.11.2012}

6) забезпечення школярів із числа дітей-сиріт, дітей з інвалідністю/осіб з інвалідністю I-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям", які навчаються в державних і комунальних навчальних закладах, безоплатними підручниками, створення умов для самоосвіти;

{Підпункт 6 пункту "б" статті 32 в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

7) організація роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх;

8) вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу, закладах професійної (професійно-технічної) освіти та утримання учнів спеціальних закладів освіти, про надання пільг на утримання дітей у пансіонах закладів освіти, а також щодо оплати харчування дітей у закладах освіти (групах подовженого дня);

{Підпункт 8 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5498-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 463-IX від 16.01.2020}

9) вирішення питань про надання неповнолітнім, учням, студентам, пенсіонерам та особам з інвалідністю права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах;

{Підпункт 9 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5498-VI від 20.11.2012}

10) забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання;

11) внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я;

{Підпункт 11 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

12) забезпечення у межах, визначених законом, права на використання мов відповідних національних меншин (спільнот) України у населених пунктах, в яких традиційно проживають особи, які належать до національних меншин (спільнот) України, або в яких такі особи складають значну частину населення.

{Підпункт "б" статті 32 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом № 3504-IX від 08.12.2023}

Стаття 33. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів;

2) підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;

3) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу;

{Підпункт 3 пункту "а" частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

{Підпункт 4 пункту "а" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 465-IX від 16.01.2020}

5) оприлюднення у мережі Інтернет геопросторових даних та метаданих, що створені за рахунок коштів місцевого бюджету, коштів міжнародної технічної допомоги та передані органу місцевого самоврядування, згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних";

{Пункт "а" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 5 згідно із Законом № 554-IX від 13.04.2020 - вводить в дію з 1 січня 2021 року}

6) забезпечення охорони, захисту, відтворення, підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їх корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів, дотримання правил і норм використання лісових ресурсів у межах лісів комунальної власності;

{Пункт "а" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 6 згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

7) підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих планів зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами, а також місцевих стратегій адаптації до зміни клімату або забезпечення включення політик та заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї до регіональних стратегій розвитку, стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів щодо їх реалізації, місцевих та регіональних програм охорони довкілля та інших документів планування місцевого рівня;

{Пункт "а" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 7 згідно із Законом № 3991-IX від 08.10.2024}

б) делеговані повноваження:

1) здійснення контролю за додержанням природоохоронного законодавства, використанням і охороною природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів;

{Підпункт 1 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Підпункт 2 пункту "б" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 402-VII від 04.07.2013}

3) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

{Підпункт 3 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1377-IV від 11.12.2003}

4) погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;

{Підпункт 4 пункту "б" частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5406-VI від 02.10.2012}

5) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом;

{Підпункт 6 пункту "б" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

{Підпункт 7 пункту "б" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

7¹) здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами;

{Підпункт пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1825-VI від 21.01.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

8) підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

9) організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою;

{Підпункт 9 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1377-IV від 11.12.2003}

10) здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у межах та порядку, встановлених законом;

{Підпункт 10 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Законів № 1377-IV від 11.12.2003, № 1423-IX від 28.04.2021}

11) створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002 - набирає чинності з 01.01.2004 року}

12) здійснення контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами вимог у сфері управління відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про управління відходами;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом № 1825-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

13) надання відомостей з Державного земельного кадастру відповідно до закону;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 13 згідно із Законом № 888-VIII від 10.12.2015}

14) здійснення контролю за забезпеченням безперешкодного і безоплатного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів та островів для загального водокористування відповідно до закону;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 14 згідно із Законом № 233-IX від 29.10.2019}

15) надання податковим органам у строки та в порядку, встановлені Податковим кодексом України, інформації щодо власників та користувачів, у тому числі на правах оренди (суборенди), емфітевзису, земельних ділянок сільськогосподарського призначення, розташованих на території відповідної сільської, селищної, міської ради, ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, а також іншої інформації, визначеної Податковим кодексом України;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено пунктом 15 згідно із Законом № 465-IX від 16.01.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1914-IX від 30.11.2021}

16) здійснення заходів у сфері забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією відповідно до закону;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено пунктом 16 згідно із Законом № 2804-IX від 01.12.2022}

17) забезпечують виконання заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, здійснюють контроль за їх виконанням;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 17 згідно із Законом № 3991-IX від 08.10.2024}

18) забезпечують здійснення моніторингу виконання заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї.

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 18 згідно із Законом № 3991-IX від 08.10.2024}

2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить координація на відповідній території діяльності спеціально уповноважених державних органів управління з охорони природи.

{Частина друга статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1377-IV від 11.12.2003}

Стаття 43. Питання, які вирішуються районними і обласними радами виключно на їх пленарних засіданнях

1. Виключно на пленарних засіданнях районної, обласної ради вирішуються такі питання:

1) обрання голови ради, відповідно заступника голови районної ради та першого заступника, заступника голови обласної ради, звільнення їх з посади;

{Пункт 1 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

2) утворення, обрання і ліквідація постійних та інших комісій ради, зміна їх складу, обрання голів комісій;

3) утворення президії (колегії) ради, затвердження положення про неї;

4) затвердження за пропозицією голови ради структури виконавчого апарату ради, його чисельності, встановленої відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на утримання ради та її виконавчого комітету;

{Пункт 4 частини першої статті 43 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 4 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

5) затвердження регламенту ради;

6) затвердження плану роботи ради з урахуванням вимог статті 32 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", заслуховування звіту про його виконання;

{Пункт 6 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

7) заснування місцевих публічних аудіовізуальних медіа у порядку, визначеному Законом України "Про медіа";

{Пункт 7 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 917-VIII від 24.12.2015; в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

8) заслуховування звітів постійних комісій, керівників органів, які рада утворює, обирає та призначає;

9) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по них;

10) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законодавством;

{Пункт 11 частини першої статті 43 виключено на підставі Закону № 595-VIII від 14.07.2015}

12) прийняття за пропозицією територіальних громад рішення щодо проведення консультативного опитування з питань, які стосуються їх спільних інтересів;

13) здійснення відповідно до закону повноважень щодо організації проведення всеукраїнських референдумів та виборів органів державної влади і місцевого самоврядування;

14) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки району, області;

15) прийняття рішень щодо об'єднання в асоціації, вступ до асоціацій та інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад, а також про вихід із них;

15⁻¹) укладення та схвалення угод про об'єднання єврорегіонального співробітництва, прийняття рішень про утворення об'єднання єврорегіонального співробітництва, про приєднання до такого об'єднання або про вихід з нього, затвердження статуту об'єднання єврорегіонального співробітництва та внесення до нього змін;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 15⁻¹ згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018}

15⁻²) схвалення угод про європейське об'єднання територіального співробітництва, прийняття рішень про утворення європейського об'єднання територіального співробітництва, про приєднання до такого об'єднання або про вихід з нього;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 15⁻² згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018; в редакції Закону № 3668-IX від 24.04.2024}

15⁻³) прийняття рішень про вступ до відповідних міжнародних асоціацій, інших об'єднань;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 15⁻³ згідно із Законом № 3668-IX від 24.04.2024}

15⁻⁴) прийняття рішень щодо фінансування діяльності органів міжтериторіального та транскордонного співробітництва;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 15⁻⁴ згідно із Законом № 3668-IX від 24.04.2024}

16) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку, підготовки територіальної оборони та населення України до участі в русі національного спротиву відповідно району, області, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання;

{Пункт 16 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводить в дію з 01.01.2022}

16⁻¹) прийняття рішень про відновлення пошкоджених/знищених об'єктів нерухомого майна на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, які постраждали внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, і затвердження відповідних районних, обласних програм з відновлення пошкоджених/знищених (зруйнованих) об'єктів нерухомого майна;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 16⁻¹ згідно із Законом № 3979-IX від 18.09.2024}

16⁻²) прийняття рішень про передачу у власність отримувачам компенсації за пошкоджені/знищені об'єкти нерухомого майна, які було пошкоджено/знищено внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, об'єктів нерухомого майна, відновлених у рамках реалізації районних, обласних програм з відновлення пошкоджених/знищених (зруйнованих) об'єктів нерухомого майна або в іншому порядку, передбаченому законодавством України;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 16⁻² згідно із Законом № 3979-IX від 18.09.2024}

17) розгляд прогнозів відповідно районних, обласних бюджетів, затвердження таких бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання;

{Пункт 17 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018}

18) розподіл переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення;

19) вирішення за дорученням відповідних рад питань про продаж, передачу в оренду, під заставу об'єктів комунальної власності або прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, що забезпечують спільні потреби територіальних громад і перебувають в управлінні районних, обласних рад, а також придбання таких об'єктів в установленому законом порядку;

{Пункт 19 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-XIV від 16.07.99; в редакції Закону № 155-IX від 03.10.2019}

20) вирішення в установленому законом порядку питань щодо управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, що перебувають в управлінні районних і обласних рад; призначення і звільнення їх керівників, крім випадків, передбачених частиною другою статті 21 Закону України "Про культуру";

{Пункт 20 частини першої статті 43 в редакції Закону № 447-IX від 14.01.2020}

21) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;

22) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідно районного, обласного значення, а також про припинення дії такого дозволу;

{Пункт 22 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

23) встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях;

24) внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом;

{Пункт 24 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015; в редакції Закону № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

24¹) прийняття рішень про встановлення заборони на провадження суб'єктами господарювання господарської діяльності пересувних цирків з тваринами, пересувних звіринців, пересувних зоопарків, пересувних виставок диких тварин, що містить ознаки жорстокого поводження з тваринами, у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 24¹ згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

24²) прийняття рішень про затвердження переліку видів тварин, що не занесені до Червоної книги України, але є рідкісними або мають особливу наукову, природоохоронну та іншу цінність, або є такими, що перебувають під загрозою зникнення, та підлягають особливій охороні на території відповідної ради;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 24² згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводить в дію з 08.11.2021}

25) прийняття за пропозицією відповідних сільських, селищних, міських рад рішень, пов'язаних зі створенням спеціальних вільних та інших зон, зміною у статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань;

26) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і в порядку, визначених законом;

27) прийняття рішень щодо делегування місцевим державним адміністраціям окремих повноважень районних, обласних рад;

28) заслуховування звітів голів місцевих державних адміністрацій, їх заступників, керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджету, рішень ради із зазначених питань, а також про здійснення місцевими державними адміністраціями делегованих їм радою повноважень;

{Пункт 28 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4875-VI від 05.06.2012}

29) прийняття рішення про недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації;

30) прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів, а також повноваження районних, обласних рад та їх органів;

31) внесення до Кабінету Міністрів України пропозицій щодо голови відповідної місцевої державної адміністрації;

32) надання згоди на передачу об'єктів з державної власності у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст та прийняття рішень про передачу об'єктів права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних, обласних рад, у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 32 згідно із Законом № 163-XIV від 06.10.98, із змінами, внесеними згідно із Законом № 2182-III від 21.12.2000}

{Пункт 33 частини першої статті 43 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Пункт 34 частини першої статті 43 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

35) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 35 згідно із Законом № 3266-IV від 22.12.2005}

36) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 36 згідно із Законом № 2389-VI від 01.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

37) встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги, які надаються підприємствами, що перебувають у спільній власності територіальних громад, представництво інтересів яких здійснює відповідна районна чи обласна рада, а також суб'єктами господарювання, що здійснюють управління (експлуатацію) цілісними майновими комплексами таких підприємств;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 37 згідно із Законом № 2404-VI від 01.07.2010}

39) здійснення заходів щодо підготовки населення України до участі в русі національного спротиву в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 39 згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводить в дію з 01.01.2022}

40) забезпечення проведення заходів щодо популяризації служби у військовому резерві;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 40 згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводить в дію з 01.01.2022}

41) прийняття рішення про запровадження системи енергетичного менеджменту, затвердження положення про систему енергетичного менеджменту;

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 41 згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

42) затвердження місцевих енергетичних планів та середньострокових цільових програм з їх виконання.

{Частина першу статті 43 доповнено пунктом 42 згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

2. Районні і обласні ради можуть розглядати і вирішувати на пленарних засіданнях й інші питання, віднесені до їх відання цим та іншими законами.

3. Крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, виключно на пленарних засіданнях обласних рад вирішуються такі питання:

{Пункт 1 частини третьої статті 43 виключено на підставі Закону № 4710-VI від 17.05.2012}

2) прийняття у межах, що визначаються законами, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, які передбачають за їх порушення адміністративну відповідальність;

{Пункт 3 частини третьої статті 43 виключено на підставі Закону № 703-IV від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.01.2004 року}

4) прийняття рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом;

5) прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій відповідно до вимог, встановлених Бюджетним кодексом України;

{Частина третю статті 43 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 2621-VIII від 22.11.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 677-IX від 04.06.2020}

6) прийняття рішень щодо організації територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні.

{Частина третю статті 43 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

{Частина четверта статті 43 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

Стаття 44. Делегування повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям

1. Районні, обласні ради делегують відповідним місцевим державним адміністраціям такі повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, цільових місцевих програм підготовки територіальної оборони та підготовки населення до участі в русі національного спротиву, цільових програм з інших питань, а в місцях компактного проживання національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку, проектів рішень, інших матеріалів з питань, передбачених цією статтею; забезпечення виконання рішень ради;

{Пункт 1 частини першої статті 44 в редакції Законів № 1414-IX від 27.04.2021, № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

2) підготовка пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку, розвитку молоді відповідно областей та загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального та культурного розвитку України;

{Пункт 2 частини першої статті 44 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

3) забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів;

4) підготовка і подання до відповідних органів виконавчої влади фінансових показників і пропозицій до проекту Державного бюджету України;

5) сприяння інвестиційній діяльності на території району, області;

6) об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, і населення, а також бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури, шляхів місцевого значення, на капітальний та поточний ремонт вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах) та на заходи щодо охорони праці та охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт 6 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законами № 969-IV від 19.06.2003, № 490-VIII від 02.06.2015}

7) залучення в порядку, встановленому законом, підприємств, установ та організацій, які не належать до комунальної власності, до участі в обслуговуванні населення відповідної території, координація цієї роботи;

8) затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту;

9) підготовка питань про визначення у встановленому законом порядку території, вибір, вилучення (вкуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

10) організація охорони, реставрації, використання пам'яток історії та культури, архітектури і містобудування, палацово-паркових, паркових та садибних комплексів, природних заповідників місцевого значення;

11) підготовка висновків щодо проектів місцевих містобудівних програм відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що затверджуються сільськими, селищними, міськими радами;

12) видача замовникам відповідно до законодавства містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок, розташованих на територіях територіальних громад, у яких не утворені уповноважені органи містобудування та архітектури;

{Пункт 12 частини першої статті 44 в редакції Законів № 509-VI від 16.09.2008, № 711-IX від 17.06.2020}

13) забезпечення відповідно до законодавства розвитку науки, усіх видів освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, туризму; сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел, роботи творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, сім'ї та молоді;

14) підготовка і подання на затвердження ради пропозицій щодо організації територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом, підготовка і подання на затвердження

ради пропозицій щодо оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу;

{Пункт 14 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

15) вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;

{Пункт 15 частини першої статті 44 в редакції Закону № 969-IV від 19.06.2003}

16) координація на відповідній території діяльності місцевих землепорядних органів;

17) здійснення контролю за використанням коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат лісгосподарського виробництва, пов'язаних із вилученням (викупом) земельних ділянок;

{Пункт 17 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

18) забезпечення виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих районними, обласними радами;

{Частину першу статті 44 доповнено пунктом 18 згідно із Законом № 1160-IV від 11.09.2003 - набуває чинності з 15.01.2004 року}

19) сприяння розвитку молодіжної інфраструктури, молодіжних центрів, інших суб'єктів молодіжної роботи;

{Частину першу статті 44 доповнено пунктом 19 згідно із Законом № 1414-IX від 27.04.2021}

20) забезпечення функціонування системи енергетичного менеджменту;

{Частину першу статті 44 доповнено пунктом 20 згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

21) розроблення та реалізація місцевих енергетичних планів та середньострокових цільових програм з їх виконання.

{Частину першу статті 44 доповнено пунктом 21 згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

2. Крім повноважень, зазначених у частині першій цієї статті, обласні ради делегують обласним державним адміністраціям такі повноваження:

1) визначення відповідно до закону розміру відрахувань підприємствами, установами та організаціями, що надходять на розвиток шляхів загального користування в області;

2) погодження у випадках, передбачених законом, з відповідними сільськими, селищними, міськими радами питань щодо розподілу коштів за використання природних ресурсів, які надходять до фондів охорони навколишнього природного середовища;

3) підготовка проектів рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом;

4) прийняття у встановленому законом порядку рішень про заборону використання окремих природних ресурсів загального користування;

5) визначення відповідно до законодавства режиму використання територій рекреаційних зон;

б) затвердження для підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, лімітів викидів і скидів забруднюючих речовин у довкілля у випадках, передбачених законом.

{Пункт 6 частини другої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

(Закон, ВР України, від 21.05.1997, № 280/97-ВР

«Про місцеве самоврядування в Україні»)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державний кордон України

(Витяг)

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 2, ст. 5)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 1778-XII від 04.11.91, ВВР, 1992, № 2, ст. 6}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 245/96-ВР від 18.06.96, ВВР, 1996, № 37, ст.167
№ 662-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 27, ст.209
№ 289-VI від 20.05.2008, ВВР, 2008, № 26, ст.243
№ 1276-VI від 16.04.2009, ВВР, 2009, № 38, ст.535
№ 1710-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 6, ст.46
№ 4652-VI від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 21, ст.208
№ 5290-VI від 18.09.2012, ВВР, 2013, № 41, ст.549
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
№ 1641-VIII від 04.10.2016, ВВР, 2016, № 46, ст.780
№ 2530-VIII від 06.09.2018, ВВР, 2018, № 41, ст.320
№ 232-IX від 29.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.379
№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
№ 1054-IX від 03.12.2020
№ 1664-IX від 15.07.2021, ВВР, 2021, № 40, ст.334
№ 2952-IX від 24.02.2023
№ 3232-IX від 13.07.2023}

Стаття 11. Контроль при перетинанні державного кордону України

Особи, транспортні засоби, вантажі та інше майно, що перетинають державний кордон України, підлягають прикордонному і митному контролю. Контроль організовується та здійснюється у встановленому актами законодавства України порядку. У відповідних випадках та в порядку, встановленому актами законодавства України, здійснюються також перевірки рівня іонізуючого випромінювання, фітосанітарний, ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

У разі виявлення у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України органами (підрозділами) Державної прикордонної служби України транспортних засобів, вантажів та іншого майна з перевищенням допустимого рівня іонізуючого випромінювання для перевірки дотримання вимог законодавства про радіаційну безпеку та надання дозволу або заборони на пропуск через державний кордон України таких транспортних засобів, вантажів та іншого майна залучається уповноважена посадова особа державного органу, що здійснює державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{Статтю 11 доповнено частиною другою згідно із Законом № 2530-VIII від 06.09.2018}

{Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2530-VIII від 06.09.2018}

(Закон, ВР України, від 04.11.1991, № 1777-XII

«Про державний кордон України»)

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Указ

Президента України

Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму

{Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента

№ 153/2021 від 09.04.2021}

З метою сприяння розвитку культурного потенціалу України, збереження, популяризації та ефективного використання національного культурного надбання, створення умов для туристичної привабливості об'єктів культурної спадщини, підтримки креативних індустрій постановляю:

1. Кабінету Міністрів України:

1) забезпечити розроблення та реалізацію в рамках програми "Велике будівництво" заходів, спрямованих на збереження культурної спадщини об'єктів культурного призначення та розвиток культурного потенціалу України, передбачивши, зокрема:

{Абзац перший пункту 1 статті 1 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 153/2021 від 09.04.2021}

а) за напрямом з охорони, відродження та ефективного використання об'єктів культурної спадщини заходи щодо:

розроблення та затвердження порядку відбору проектів ремонтно-реставраційних та консерваційних робіт стосовно пам'яток культурної спадщини, у тому числі замків, інших фортифікаційних, оборонних, палацово-паркових комплексів, проектів із реконструкції, будівництва, благоустрою інших об'єктів культурного призначення, які будуть реалізовані в рамках програми "Велике будівництво", сприяння розробленню необхідної проектної та іншої документації та проведенню робіт із консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування відповідних об'єктів;

{Абзац третій пункту 1 статті 1 в редакції Указу Президента № 153/2021 від 09.04.2021}

розроблення та затвердження у складі генеральних планів населених пунктів, внесених до Списку історичних населених місць України, на території яких розташовані об'єкти культурної спадщини, проектів ремонтно-реставраційних та консерваційних робіт, які будуть реалізовуватися за відповідним напрямом;

розроблення та затвердження науково-проектної документації із визначення меж і режимів використання буферних зон об'єктів всесвітньої спадщини, планів управління об'єктами всесвітньої спадщини;

забезпечення належної підготовки документів щодо номінування об'єктів культурної спадщини для внесення їх до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;

активізації діяльності з повернення культурних цінностей, незаконно вивезених, евакуйованих з території України під час воєн і збройних конфліктів, а також тимчасово вивезених і не повернутих;

забезпечення функціонування інформаційного ресурсу щодо об'єктів культурної спадщини і культурних цінностей та формування національної інфраструктури даних про такі об'єкти та цінності;

забезпечення підготовки фахівців з реставрації пам'яток нерухомої культурної спадщини, опрацювавши питання щодо включення відповідної спеціальності до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в галузі знань "Архітектура та будівництво";

б) за напрямом з розбудови сучасної туристичної інфраструктури України заходи щодо:

опрацювання питання щодо розроблення та затвердження державної цільової програми, спрямованої на розвиток сфери туризму в Україні, створення сучасної туристичної інфраструктури;

сприяння залученню інвестицій та реалізації інвестиційних проектів у сфері туризму;

здійснення маркетингових досліджень щодо сучасних тенденцій розвитку ринку туристичних послуг;

запровадження в рамках розвитку туризму програм з мобільності молоді та підтримки подорожей літніх людей;

здійснення моніторингу та аналізу показників надходжень бюджету від сфери туризму в Україні для визначення перспективних шляхів розвитку цієї сфери;

актуалізації показників збору статистичної інформації про внутрішній та в'їзний туризм, удосконалення механізмів обробки такої інформації;

сприяння проведенню міжнародних заходів у сфері розвитку туризму в Україні;

промоції туристичного потенціалу України у світі, зокрема шляхом створення багатомовного порталу про туристичні дестинації, об'єкти культурної спадщини України;

реалізації на базі культурно-інформаційних центрів у складі закордонних дипломатичних установ України культурно-мистецьких проектів, спрямованих на промоцію української культури у світі, зокрема щодо об'єктів культурної спадщини, потенціалу туристичної інфраструктури України;

забезпечення інформаційного висвітлення історій успіху з реалізації в Україні проектів з модернізації та розбудови об'єктів культурної та туристичної інфраструктури;

в) за напрямом зі сприяння розвитку креативних індустрій заходи щодо:

опрацювання питання щодо розроблення та затвердження державної цільової програми з розвитку народних художніх промислів України;

актуалізації стратегічних планів з розвитку державних кіностудій;

реалізації на умовах державно-приватного партнерства проекту "Будинок музики", вирішення питання щодо розміщення такого закладу;

запровадження нових моделей діяльності закладів культури, зокрема як поліфункціональних центрів культурних послуг та креативних хабів;

2) ужити в установленому порядку заходів щодо удосконалення механізмів фінансування сфери культури, у тому числі щодо запровадження нових підходів до умов

оплати праці працівників культури з урахуванням показників результативності, ефективності та якості;

3) опрацювати в установленому порядку питання щодо:

залучення додаткових джерел фінансування сфери культури, збільшення, починаючи з 2021 року, видатків на її фінансування відповідно до обґрунтованих потреб з метою стабілізації та забезпечення сталого розвитку;

можливості фінансування проектів розвитку культурної інфраструктури за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку;

визначення особливостей здійснення державно-приватного партнерства у сфері культури, туризму, управління пам'ятками культурної спадщини;

створення сприятливих умов для розвитку туристичних дестинацій України, їх популяризації на світовому туристичному ринку;

актуалізації положень законів України "Про культуру", "Про професійних творчих працівників та творчі спілки", "Про кінематографію", "Про державну підтримку кінематографії в Україні", "Про охорону культурної спадщини", "Про туризм", "Про народні художні промисли", "Про бібліотеки і бібліотечну справу", підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України відповідні законопроекти;

4) вирішити в установленому порядку питання щодо фінансування заходів, передбачених цим Указом;

5) щопівроку інформувати про стан виконання цього Указу.

2. Обласним, Київській міській державним адміністраціям актуалізувати регіональні стратегії розвитку, зокрема в частині цілей і завдань у сфері культури і туризму.

3. Рекомендувати органам місцевого самоврядування передбачати в місцевих бюджетах видатки на реалізацію заходів у сфері культури і туризму відповідно до обґрунтованих потреб.

4. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ

18 серпня 2020 року

№ 329/2020

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Положення про національний заклад (установу) України

{ Додатково див. Указ Президента N 304/96 від 29.04.96 }

{ Із змінами, внесеними згідно з Указами Президента

N 70/99 від 27.01.99

N 109/2000 від 28.01.2000

N 943/2000 від 01.08.2000

N 290/2004 (290/2004) від 05.03.2004

N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004

N 401/2017 (401/2017) від 02.12.2017 }

З метою здійснення єдиної державної політики щодо формування системи державних закладів (установ) гуманітарної сфери, визначення умов та порядку надання їм статусу національного закладу (установи) України постановляю:

1. Затвердити Положення про національний заклад (установу) України (додається).

2. Органам виконавчої влади не передавати закріплене за національними закладами (установами) України майно, що перебуває у державній власності, будь-яким органам, підприємствам, установам, організаціям.

{ Стаття 2 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 70/99 від 27.01.99 }

3. Рекомендувати органам місцевого самоврядування не вилучати земельні ділянки для державних і громадських потреб із земель, наданих у користування національним закладам (установам) України.

{ Стаття 3 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 70/99 від 27.01.99 }

4. Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо закладів (установ), які самовільно ввели (вводять) у назву поняття "національний" при визначенні свого статусу.

Президент України

Л.КУЧМА

м.Київ,

16 червня 1995 року

N 451/95

ПОЛОЖЕННЯ

про національний заклад (установу) України

1. Це Положення визначає умови і порядок надання державному закладу (установі) України гуманітарної сфери статусу національного.

2. Статус національного надається закладу (установі) України, який досяг найвищих показників у своїй діяльності щодо використання інтелектуального потенціалу нації, реалізації ідеї національного відродження і розвитку України, запровадження державної мови і є провідним серед галузевої групи закладів (установ) гуманітарної сфери.

Статус національного закладу (установи) України може бути надано одному або декільком закладам (установам) залежно від їх кількості у відповідній групі, але не більш як трьом. { Абзац другий пункту 2 в редакції Указу Президента N 109/2000 від 28.01.2000 }

3. Підставами для надання закладу (установі) України статусу національного є: загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності закладу (установи);

розроблення і практична реалізація ним найважливіших державних програм у гуманітарній сфері;

наявність у закладі (установі) визнаних на загальнодержавному або світовому рівні фахівців та їх авторських шкіл чи фахівців з високим рівнем професійної кваліфікації та великим досвідом практичної роботи, що забезпечують вагомі результати в діяльності закладу, а також наявність сучасної матеріально-технічної бази;

перспектива дальшого його розвитку;

будівлі та приміщення, у яких заклади (установи) здійснюють свою діяльність, а також прибудинкова територія повинні бути доступними для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до будівельних норм, державних стандартів і правил, що документально підтверджується фахівцем з питань технічного обстеження будівель та споруд, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат. Заклад (установа) повинен мати затверджений порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. { Пункт 3 доповнено новим абзацом згідно з Указом Президента N 401/2017 (401/2017) від 02.12.2017 }

Підставою для надання статусу національного закладам (установам) культури, в яких діють театральні, музичні, хореографічні творчі колективи, є також наявність у такого колективу статусу академічного. { Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Указом Президента N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004 }

4. Статус національного закладу (установи) України надається указом Президента України.

5. Клопотання про надання закладу (установі) статусу національного порушується міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого заклад (установа) перебуває, і погоджується із заінтересованим державним органом. Проект указу з цього питання подає Кабінет Міністрів України з необхідними обґрунтуваннями і розрахунками.

{ Пункт 5 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 70/99 від 27.01.99 }

6. Заклад (установу) може бути позбавлено статусу національного указом Президента України в разі, якщо заклад (установа) втрачає показники діяльності, передбачені у пункті 3 цього Положення.

7. Подання щодо позбавлення закладу (установи) статусу національного вноситься міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого заклад (установа) перебуває, і погоджується із заінтересованим державним органом.
{ Абзац перший пункту 7 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 70/99 від 27.01.99 }

Проект указу з цього питання подає Кабінет Міністрів України з необхідними обґрунтуваннями.

8. Уживання поняття "національний" у назві закладу (установи), якому статус національного не було надано у встановленому порядку, не допускається.

9. Національний заклад (установа) України здійснює свою діяльність відповідно до Конституції (254к/96-ВР) та законів України, інших актів законодавства України та власного статуту.

10. Для забезпечення функціонування національного закладу (установи) України та здійснення контролю за його діяльністю створюється наглядова рада. Персональний склад наглядової ради затверджує Кабінет Міністрів України.

11. Фінансування діяльності національного закладу (установи) України проводиться за окремими нормативами, що встановлює Кабінет Міністрів України.

12. Національний заклад (установа) України має право в межах фонду заробітної плати за рахунок коштів, виділених з Державного бюджету України, та власних коштів установлювати підвищені посадові оклади, стипендії та інші заохочувальні виплати відповідно до законодавства України.

13. Надання закладу (установі) статусу національного не може бути підставою для припинення трудових відносин з його керівником та працівниками.

{ Абзац другий пункту 13 виключено на підставі Указу Президента N 943/2000 від 01.08.2000 }

14. Національний заклад (установа) України є юридичною особою, має рахунки в установах банків України, печатку з зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, може мати зареєстрований у встановленому порядку товарний знак. { Абзац перший пункту 14 в редакції Указу Президента N 70/99 від 27.01.99 }

Типові зразки та описи печатки, бланка і вивіски національного закладу (установи) України затверджуються Кабінетом Міністрів України. { Пункт 14 доповнено абзацом другим згідно з Указом Президента N 290/2004 (290/2004) від 05.03.2004 }

Статус національного закладу (установи) України реєструється відповідним міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади. { Абзац другий пункту 14 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 70/99 від 27.01.99 }

Глава Адміністрації

Президента України

Д.ТАБАЧНИК

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про День пам'яток історії та культури

На підтримку ініціативи вчених, архітекторів, реставраторів, працівників державних органів охорони пам'яток історії та культури постановляю:

Установити в Україні День пам'яток історії та культури, який відзначати щорічно 18 квітня - у Міжнародний день пам'яток і визначних місць.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ,

23 серпня 1999 року

N 1062/99

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про невідкладні заходи щодо розвитку міста Києва

З метою створення належних умов для виконання містом Києвом функцій столиці України, забезпечення прав громадян на сприятливі умови перебування та життєдіяльності у місті Києві, збереження історико-культурних об'єктів міста, забезпечення ефективної роботи і дальшого розвитку транспортної інфраструктури, побутового обслуговування населення у місті Києві, керуючись статтями 54 і 102 Конституції України (254к/96-ВР), постановляю:

1. Кабінету Міністрів України, Київській міській державній адміністрації:

1) вжити в установленому порядку невідкладних заходів щодо суттєвого поліпшення транспортного та побутового обслуговування населення у місті Києві, зокрема, щодо:

будівництва нових та реконструкції існуючих ліній Київського метрополітену;

реконструкції ліній швидкісного трамваю;

оновлення та модернізації рухомого складу міського транспорту загального користування, придбання сучасних трамвайних вагонів, тролейбусів, автобусів та вагонів метрополітену;

будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг, у тому числі штучних споруд - мостів, шляхопроводів, наземних та підземних пішохідних переходів, розв'язок доріг із відповідним інженерним облаштуванням;

впровадження інтелектуальної системи управління спеціальними технічними засобами, призначеними для організації та регулювання дорожнього руху;

будівництва залізничної лінії сполученням Київ – міжнародний аеропорт "Бориспіль";

будівництва сучасного центрального автовокзалу;

встановлення єдиних вимог до зовнішнього вигляду рухомого складу київського міського транспорту загального користування;

передачі у комунальну власність територіальної громади міста Києва причалів, що перебувають в державній власності, з метою розвитку річкового транспорту та завершення комплексу робіт із впорядкування набережної річки Дніпро в межах міста Києва;

розширення мережі підприємств роздрібної торгівлі продовольчими товарами та побутового обслуговування населення в центрі міста, перегляду режиму роботи таких підприємств з метою його пристосування до потреб населення;

2) ужити в установленому порядку невідкладних заходів щодо збереження, відтворення та охорони історико-культурного середовища в місті Києві, зокрема, щодо:

перегляду Генерального плану міста Києва та проекту планування його приміської зони на період до 2020 року з метою визначення територій, що мають особливу історико-культурну цінність, історичних ареалів міста та встановлення режиму використання цих територій;

збереження мережі закладів, підприємств та організацій культури, зокрема бібліотек, музеїв, а також видавництв, книгарень, недопущення безпідставного позбавлення таких закладів, підприємств та організацій займаних ними приміщень;

збереження об'єктів культурної спадщини, в тому числі об'єктів, що перебувають у власності релігійних організацій або передані їм у користування; передачі комплексу Києво-Печерської лаври у державну власність;

розроблення державної програми збереження комплексу Києво-Печерської лаври та розвитку Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника;

здійснення робіт із проектування та відбудови об'єкта культурної спадщини - Храму Стрітення Господнього на місці його історичного розташування на розі вулиць Стрітенської та Великої Житомирської, а також завершення відбудови церкви Святої Катерини на території Державного історико-меморіального заповідника "Лук'янівський цвинтар";

надання земельної ділянки для будівництва кафедрального собору Вірменської апостольської церкви;

недопущення розташування розважальних закладів, об'єктів грального бізнесу біля культових будівель, зокрема біля кафедрального собору Української греко-католицької церкви;

надання земельної ділянки для будівництва комплексу для розміщення науково-дослідного і культурно-інформаційного центру "Шевченківський дім";

визначення охоронних зон Державного музею народної архітектури та побуту України з метою його повноцінного функціонування і розвитку;

повернення до державної власності об'єкта незавершеного будівництва по вулиці Інститутській, 3 з метою будівництва нового корпусу Національного художнього музею України;

безумовного виконання Указу Президента України від 3 травня 2007 року N 371 (371/2007) "Питання історико-архітектурної пам'ятки - музею Київська фортеця" щодо, зокрема, впорядкування питань землекористування на території Національного історико-архітектурного музею "Київська фортеця", передачі йому земельних ділянок, визначення, винесення в натурі (на місцевості) та на відповідних картографічних матеріалах його меж та зон охорони;

3) опрацювати питання щодо спорудження у місті Києві Меморіалу пам'яті борців за незалежність України;

4) інформувати про хід виконання цього Указу щомісяця.

2. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

В.ЮЩЕНКО

м. Київ,
25 лютого 2008 року
N 157/2008

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 22 травня 2019 р. № 452

Київ

Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток

{Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України “Про охорону культурної спадщини” Кабінет Міністрів України постановляє :

1. Затвердити Порядок визначення категорій пам'яток, що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

Прем'єр-міністр України

В.ГРОЙСМАН

Інд. 73

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 22 травня 2019 р. № 452

ПОРЯДОК

визначення категорій пам'яток

1. Згідно з цим Порядком визначаються категорії пам'яток для внесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр).
2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України “Про культуру”, “Про охорону культурної спадщини”, “Про охорону археологічної спадщини”, інших законах та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актах.
3. Об'єкти культурної спадщини, які пропонуються для внесення до Реєстру за категорією національного значення, повинні зберегти свою автентичність (пам'ятка повинна значною мірою зберегти свою форму та матеріально-технічну структуру, історичні культурні нашарування) та мати одну або більше з таких ознак:
 - мали значний вплив на розвиток культури країни;
 - безпосередньо пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю людей, які зробили значний внесок у розвиток національної культури;
 - репрезентують шедевр творчого генія, є етапними творами видатних архітекторів чи інших митців;
 - є витворами зниклої цивілізації чи мистецького стилю.

4. Об'єкти культурної спадщини, які пропонуються для внесення до Реєстру за категорією місцевого значення, повинні зберегти свою автентичність (пам'ятка повинна значною мірою зберегти свою форму та матеріально-технічну структуру, історичні культурні нашарування) та мати одну або більше з таких ознак:

мали вплив на розвиток культури певного населеного пункту чи регіону;

пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю людей, які зробили значний внесок у розвиток культури певного населеного пункту чи регіону;

є культурною спадщиною національної меншини чи регіональної етнічної групи.

5. Попередню оцінку відповідності об'єкта культурної спадщини ознакам, визначеним у пунктах 3 і 4 цього Порядку, проводить розробник облікової документації, що складається відповідно до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини, який затверджується МКСК.

{Пункт 5 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

6. Відповідність об'єктів культурної спадщини ознакам, передбаченим пунктами 3 і 4 цього Порядку, встановлюється під час їх внесення до Реєстру в установленому законодавством порядку.

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 22 травня 2019 р. № 452

ПЕРЕЛІК

постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1760 “Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України” (Офіційний вісник України, 2001 р., № 52, ст. 2372).

2. Пункт 3 змін, що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2011 р. № 1293 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 97, ст. 3553).

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2016 р. № 626 “Про внесення змін до Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 75, ст. 2507).

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 26 липня 2001 р. N 878

Київ

Про затвердження Списку історичних населених місць України

З метою захисту традиційного характеру середовища населених місць України, на виконання статті 32 Закону України "Про охорону культурної спадщини" (1805-14) Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Список історичних населених місць України (додається).
2. Державному комітетові будівництва, архітектури та житлової політики:

разом з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями продовжити протягом 2001-2005 років роботу з виявлення та дослідження сіл для занесення їх до Списку історичних населених місць України;

разом з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями забезпечити протягом 2001-2003 років розроблення та затвердження науково-проектної документації з визначення меж історичних ареалів населених місць, включених до зазначеного Списку.

Прем'єр-міністр України

А.КІНАХ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 26 липня 2001 р. N 878

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Київ	V століття
м. Севастополь	1783 рік
Автономна Республіка Крим	
м. Сімферополь	1784 рік
м. Алушка	960 рік
м. Алушта	VI століття
м. Армянськ	XIV-XVIII століття
м. Балаклава	V століття до нової ери
м. Бахчисарай	друга половина XV століття
м. Білогірськ	XIV-XVIII століття
сmt Гаспра	XVIII століття
сmt Гурзуф	VI століття
м. Євпаторія	VI століття до нової ери
м. Інкерман	VIII-IX століття
м. Керч	V століття до нової ери
сmt Коктебель	VIII-XIII століття
сmt Кореїз	кінець XVII століття

смт Лівадія	XVIII століття
смт Масандра	1730-1750 роки
смт Новий Світ	XIX століття
смт Ореанда	VIII-IX століття
смт Партеніт	VIII-X століття
м. Саки	XIX століття
смт Сімеїз	I-III століття
м. Старий Крим	X-XIII століття
м. Судак	III-VII століття
м. Феодосія	VI століття до нової ери
смт Форос	XIII століття
смт Чорноморське	IV століття до нової ери
смт Щебетовка	VIII-X століття
м. Ялта	1837 рік
Вінницька область	
м. Вінниця	1363 рік
м. Бар	1425 рік
м. Бершадь	1459 рік
смт Браїлів	XV століття
смт Брацлав	X-XI століття
смт Вороновиця	1545 рік
м. Гайсин	м. Гайсин 1545 рік
смт Дашів	початок XV століття
м. Жмеринка	кінець XIX століття
м. Іллінці	середина XVII століття
смт Копайгород	1624 рік
м. Могилів-Подільський	кінець XVI століття
смт Муровані Курилівці	1493 рік
м. Немирів	XIV століття
смт Оратів	1545 рік
м. Погребище	XII століття
смт Ситківці	початок XVI століття
смт Тиврів	1629 рік
смт Томашпіль	1616 рік
м. Тульчин	1607 рік
м. Хмільник	1362 рік
смт Чечельник	початок XVII століття
м. Шаргород	XIV століття
м. Ямпіль	XVI століття
Волинська область	
м. Луцьк	1085 рік
м. Берестечко	1445 рік
м. Володимир-Волинський	988 рік
смт Голоби	середина XVI століття
смт Головно	1564 рік
м. Горохів	1240 рік
смт Іваничі	1545 рік
м. Камінь-Каширський	1196 рік
м. Ковель	1310 рік
смт Луків	1537 рік

смт Любешів	1484 рік
м. Любомль	1287 рік
смт Олика	1149 рік
смт Ратне	кінець XII- початок XIII століття
м. Рожище	1377 рік
смт Стара Виживка	1508 рік
смт Турійськ	1097 рік
м. Устилуг	1150 рік
смт Цумань	1557 рік
смт Шацьк	1410 рік
Дніпропетровська область	
м. Дніпропетровськ	1778 рік
м. Дніпродзержинськ	1750 рік
м. Кривий Ріг	середина XVII століття
м. Нікополь	1594 рік
м. Новомосковськ	1687 рік
м. Павлоград	1780 рік
Донецька область	
м. Донецьк	1869 рік
м. Артемівськ	1571 рік
м. Горлівка	1779 рік
м. Краматорськ	1860-ті роки
м. Макіївка кінець	кінець XVII століття
м. Маріуполь	1780 рік
м. Слов'яногірськ	м 1538-1539 роки
м. Слов'янськ	1645 рік
Житомирська область	
м. Житомир	1240 рік
м. Бердичів	1430 рік
м. Коростень	945 рік
м. Коростишів	1399 рік
смт Любар	XIV століття
смт Миропіль	XVII століття
м. Новоград-Волинський	1257 рік
м. Овруч	946 рік
смт Олевськ	1488 рік
м. Радомишль	близько 1150 року
Закарпатська область	
м. Ужгород	VIII століття
м. Берегове	XI століття
смт Буштина	середина XIV століття
смт Великий Березний	1427 рік
смт Вилок	XIII століття
м. Виноградів	IX століття
смт Воловець	XV століття
м. Іршава	XIV століття
смт Королеве	1262 рік
смт Міжгір'я	XII століття
м. Мукачеве	X століття

смт Перечин	XIII століття
м. Рахів	1447 рік
м. Свалява	XII століття
смт Солотвина	XIV століття
смт Тересва	перша половина XIV століття
м. Тячів	середина XIII століття
м. Хуст	X - XI століття
смт Чинадієве	1214 рік
Запорізька область	
м. Запоріжжя	1770 рік
м. Бердянськ	1827 рік
м. Гуляйполе	1785 рік
м. Мелітополь	XVII століття
м. Оріхів	1775 рік
м. Токмак	1784 рік
Івано-Франківська область	
м. Івано-Франківськ	1662 рік
смт Більшівці	XV століття
смт Богородчани	1442 рік
м. Болехів	1371 рік
смт Букачівці	1438 рік
м. Бурштин	1554 рік
смт Войнилів	1443 рік
смт Ворохта	XVII століття
м. Галич (разом із селами Крилос і Шевченкове)	IX століття
смт Гвіздець	1373 рік
м. Городенка кінець	кінець XII століття
смт Ділятин	1578 рік
м. Долина	друга половина X століття
смт Заболотів	1579 рік
м. Калуш	1241 рік
м. Коломия	до 1240 року
м. Косів	1565 рік
смт Кути	XVIII століття
м. Надвірна	1596 рік
смт Обертин	1416 рік
смт Отиня	XIII століття
м. Рогатин	XII століття
смт Рожнятів	XII століття
м. Снятин	1158 рік
смт Солотвин	XII століття
м. Тисмениця	1143 рік
м. Тлумач	XII століття
Київська область	
м. Біла Церква	1032 рік
м. Богуслав	1195 рік
м. Васильків	988 рік
м. Вишгород	946 рік
м. Переяслав-Хмельницький	907 рік

сmt Ржищів	XI - XII століття
м. Фастів	1390 рік
м. Яготин	1552 рік
Кіровоградська область	
м. Кіровоград	1754 рік
м. Бобринець	1767 рік
сmt Нова Прага	1758 рік
м. Новомиргород	1740 рік
м. Новоукраїнка	середина XVIII століття
м. Олександрія	1751 рік
Луганська область	
м. Луганськ	1795 рік
м. Алчевськ	1895 рік
сmt Біловодськ	1686 рік
м. Зимогир'я	1753 рік
м. Краснодон	1906 рік
м. Лисичанськ	1710 рік
сmt Новопсков	близько 1643 року
м. Сватове	1665 рік
сmt Слов'яносербськ	1753 рік
м. Старобільськ	1598 - 1600 роки
Львівська область	
м. Львів	1256 рік
м. Белз	1031 рік
м. Бібрка	1211 рік
м. Борислав	XIV століття
м. Броди	XII століття
сmt Брюховичі	XV століття
м. Буськ	1097 рік
сmt Великий Любінь	XIII століття
м. Великі Мости кінець	кінець XV століття
м. Винники	XIII століття
м. Глиняни	1379 рік
сmt Гніздичів	1491 рік
м. Городок	1213 рік
м. Добромиль	1374 рік
м. Дрогобич	1233 рік
сmt Дубляни	1440 рік
м. Жидачів	1164 рік
м. Жовква	1368 рік
м. Золочів	1442 рік
сmt Івано-Франкове	1611 рік
м. Кам'янка-Бузька	1464 рік
м. Комарне	XII - XIII століття
сmt Краковець	1425 рік
сmt Куликів	XIV століття
сmt Магерів	XIV століття
сmt Меденичі	1395 рік
м. Миколаїв	1570 рік
м. Моршин	1482 рік

м. Мостиська	1392 рік
сmt Немирів	1580 рік
сmt Нижанковичі	1408 рік
сmt Новий Яричів	1370 рік
сmt Олесько	1366 рік
м. Перемишляни	1437 рік
сmt Підкамінь	1441 рік
сmt Поморяни	1437 рік
м. Пустомити	1441 рік
м. Рава-Руська	1455 рік
сmt Роздол	1569 рік
м. Рудки	1462 рік
м. Самбір	1238 рік
м. Сколе	1397 рік
м. Сокаль	1441 рік
сmt Стара Сіль	1255, 1421 роки
м. Старий Самбір	XI століття, 1553 рік
м. Стрий	1396 рік
м. Судова Вишня	1230 рік
м. Турка	1431 рік
м. Угнів	1360 рік
м. Хирів	1374 рік
м. Ходорів	1394 рік
м. Червоноград	1692 рік
сmt Шкло	XV століття
сmt Щирець	XII століття
м. Яворів	1376 рік
Миколаївська область	
м. Миколаїв	1788 рік
м. Вознесенськ кінець	кінець XVIII століття
м. Очаків	XV століття
м. Первомайськ	1743 рік
Одеська область	
м. Одеса	1794 рік
м. Ананьїв	1750-ті роки
м. Балта	перша половина XVI століття
м. Білгород-Дністровський	IV століття до нової ери
м. Болград	1821 рік
сmt Велика Михайлівка	кінець XVIII століття
м. Вилкове	1708 рік
м. Ізмаїл	кінець XVI століття
м. Кілія	VII століття до нової ери
м. Кодима	1754 рік
сmt Овідіополь	1795 рік
м. Рені	1548 рік
Полтавська область	
м. Полтава	IX століття
сmt Велика Багачка	кінець XVI - початок XVII століття
м. Гадяч	1634 рік
сmt Диканька	XVII століття

м. Зіньків	1604 рік
смт Козельщина	друга половина XVII століття
м. Кременчук	1571 рік
м. Лохвиця	X - XI століття
м. Лубни	988 рік
м. Миргород	XVI століття
смт Опішня	перша половина XVII століття
м. Пирятин	1155 рік
м. Хорол	1092 рік
Рівненська область	
м. Рівне	1283 рік
смт Березне	1584 рік
смт Володимирець	1570 рік
смт Гоща	1152 рік
м. Дубно	1099 рік
м. Дубровиця	1005 рік
смт Клевань	1458 рік
м. Корець	1150 рік
смт Мізоч	1322 рік
смт Млинів	XVI століття
м. Острог	1100 рік
м. Радивилів	1564 рік
смт Степань	1292 рік
Сумська область	
м. Суми	1655 рік
м. Білопіль	XI століття
м. Ворожба	1665 рік
смт Вороніж	перша половина XVII століття
м. Глухів кінець	кінець X століття
м. Конотоп	1638 рік
м. Кролевець	1601 рік
м. Лебедин	1654 рік
смт Низи	1662 рік
м. Охтирка	1641 рік
м. Путивль	X століття
м. Ромни	1096 рік
м. Середина-Буда	середина XVII століття
смт Терни	друга половина XVII століття
м. Тростянець	середина XVII століття
Тернопільська область	
м. Тернопіль	1540 рік
м. Бережани	1375 рік
м. Борщів	1456 рік
м. Бучач	1397 рік
смт Вишнівець	XV століття
смт Гримайлів	1600 рік
смт Гусятин	1559 рік
смт Залізці	1483 рік
м. Заліщики	1340 рік
м. Збараж	1211 рік

м. Зборів	XV століття
смт Золотий Потік	XIV століття
смт Козова	1440 рік
м. Копичинці	XIV століття
смт Коропець	1421 рік
м. Кременець	1226 рік
смт Ланівці	1444 рік
смт Мельниця-Подільська	1615 рік
смт Микулинці	1096 рік
м. Монастириська	1454 рік
смт Підволочиськ	1463 рік
м. Підгайці	1463 рік
м. Почаїв	1450 рік
смт Скала-Подільська	1569 рік
м. Скалат	1564 рік
м. Тереховля	1097 рік
смт Товсте	1449 рік
м. Хоростків	1564 рік
м. Чортків	1522 рік
м. Шумськ	1149 рік
Харківська область	
м. Харків	1654 рік
м. Балаклія	1663 рік
м. Богодухів	1571 рік
м. Валки	1646 рік
м. Вовчанськ	1674 рік
м. Зміїв	XII століття
смт Золочів	1677 рік
м. Ізюм	1639 рік
смт Кегичівка	друга половина XVIII століття
м. Красноград	1731 рік
смт Краснокутськ	1651 рік
м. Куп'янськ	1685 рік
м. Люботин	середина XVII століття
м. Мерефа	середина XVII століття
м. Чугуїв	1627 рік
смт Шарівка	початок XVIII століття
Херсонська область	
м. Херсон	1778 рік
м. Борислав	XVI століття
м. Генічеськ	1784 рік
м. Каховка	1781 рік
м. Нова Каховка	1950 рік
м. Скадовськ	1894 рік
м. Цюрупинськ	1711 рік
Хмельницька область	
м. Хмельницький	початок XV століття
смт Антоніни	XVIII століття
смт Білогір'я	друга половина XIV століття
м. Волочиськ	1463 рік

м. Городок	1362 рік
смт Гриців	XI - XII століття
м. Деражня	початок XVI століття
м. Дунаївці	1403 рік
м. Ізяслав	кінець XIII - XIV століття
м. Кам'янець-Подільський	II століття
м. Красилів	1444 рік
смт Летичів	XIII століття
смт Меджибіж	1146 рік
смт Нова Ушиця	1439 рік
м. Полонне	1171 рік
смт Сатанів початок	початок XV століття
м. Славути	XVII століття
смт Смотрич	XIV століття
смт Стара Синява	XVI століття
м. Старокостянтинів	XVI століття
смт Чорний Острів	1366 рік
м. Шепетівка	1594 рік
смт Ямпіль	X століття
смт Ярмолинці	1400 рік
Черкаська область	
м. Черкаси	1147 рік
м. Городище	XVI століття
м. Звенигородка	до XIII століття
м. Золотоноша	1576 рік
м. Кам'янка	початок XVII століття
м. Канів	1078 рік
м. Корсунь-Шевченківський	1032 рік
смт Лисянка	1593 рік
м. Сміла початок	початок XVI століття
смт Стеблів	1036 рік
м. Тальне	1609 рік
м. Умань	1616 рік
м. Чигирин	1589 рік
Чернівецька область	
м. Чернівці	XII століття
м. Вижниця	XV століття
м. Герца	1437 рік
смт Глибока	1438 рік
смт Кельменці	1559 рік
м. Кіцмань	1413 рік
смт Лужани	1453 рік
м. Новоселиця	1456 рік
смт Путила	1501 рік
м. Сторожинець	м 1448 рік
м. Хотин	XIII століття
Чернігівська область	
м. Чернігів	VII століття
смт Батурин	1625 рік
м. Борзна	1239 рік

м. Ічня	XIV століття
смт Козелець	початок XVII століття
смт Короп	XIII століття
смт Любеч	882 рік
м. Ніжин	1147 рік
м. Новгород-Сіверський	989 рік
м. Остер	1098 рік
м. Прилуки	1092 рік

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 3 липня 2006 р. N 909

Київ

Про затвердження Порядку визнання населеного місця історичним

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

N 209 (209-2009-п) від 25.02.2009

N 367 (367-2019-п) від 27.03.2019

N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок визнання населеного місця історичним, що додається.
2. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування забезпечити протягом 2006-2008 років розроблення науково-проектної документації для визначення, використання і збереження історичного ареалу міст, селищ та сіл, занесених до Списку історичних населених місць.

Прем'єр-міністр України

Ю.ЄХАНУРОВ

Інд. 21

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 3 липня 2006 р. N 909

ПОРЯДОК

визнання населеного місця історичним

{ У тексті Порядку слово "Мінбуд" в усіх відмінках замінено словом "Мінрегіонбуд" у відповідному відмінку згідно з Постановою КМ N 209 (209-2009-п) від 25.02.2009 }

1. Історичне населене місце - місто, селище чи село, яке зберегло повністю або частково свій історичний ареал з об'єктами культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, типові для певних культур або періодів розвитку, та занесене до Списку історичних населених місць (далі - Список).

2. Місто, селище та село може бути визнано історичним і занесено до Списку, якщо воно відповідає щонайменше двом з таких критеріїв:

наявність історичних, архітектурних, ландшафтних та садово-паркових об'єктів культурної спадщини, які мають містоутворювальне значення;

розпланування відповідно до минулих історичних епох (допочатку XX століття);

збереження основних композиційних центрів та композиційних осей населених місць;

наявність рядової історичної забудови.

3. Для визнання міста, селища чи села історичним місцем та занесення його до Списку Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласна, Київська та Севастопольська міські держадміністрації або орган місцевого самоврядування на основі наукових досліджень подають до Мінрегіонбуду клопотання з відповідним обґрунтуванням, до якого додається погоджена та затверджена в установленому порядку науково-проектна документація, що включає історико-архітектурний опорний план, проект зон охорони пам'яток і проект меж та режимів використання історичних ареалів населених місць (далі - науково-проектна документація). { Абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 209 (209-2009-п) від 25.02.2009 }

Зміст науково-проектної документації і порядок її розроблення визначаються державними будівельними нормами, затвердженими Мінрегіонбудом за погодженням з МКСК. { Абзац другий пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

4. Обґрунтування та науково-проектна документація розробляються на замовлення Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій або органу місцевого самоврядування науково-проектними організаціями, які мають ліцензію на виконання робіт з реставрації та відновлення пам'яток архітектури.

{ Пункт 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 209 (209-2009-п) від 25.02.2009 }

5. Мінрегіонбуд проводить аналіз поданих Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями або органом місцевого самоврядування документів і разом з МКСК готує подання Кабінетові Міністрів України щодо визнання міста, селища та села історичним і занесення його до Списку.

{ Пункт 5 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 209 (209-2009-п) від 25.02.2009, N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

6. Після занесення міста, селища та села до Списку розробляються нові або корегуються існуючі місцеві правила забудови і генеральний план, в якому визначається стратегія розвитку історичного населеного місця з урахуванням:

відновлення історичної планувально-просторової структури;

реставрації, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини;

реконструкції і капітального ремонту об'єктів рядової історичної забудови.

Науково-проектна документація включається до нового генерального плану історичного населеного місця як його обов'язкова складова частина.

7. Місцеві правила забудови та генеральний план історичного населеного місця затверджують відповідні ради за погодженням з Мінрегіонбудом і Державною службою з питань національної культурної спадщини.

{ Пункт 8 виключено на підставі Постанови КМ N 367 (367-2019-п) від 27.03.2019 }

9. Основними напрямками містобудівної діяльності в історичному населеному місці є:

збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища;

створення сприятливих умов функціонування історичних ареалів;

гармонійне поєднання нових будівель з об'єктами культурної спадщини.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 28 грудня 2001 р. № 1768

Київ

Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини

{Назва Постанови в редакції Постанови КМ № 630 від 30.05.2024}

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 1293 від 14.12.2011

№ 630 від 30.05.2024

№ 1367 від 03.12.2024}

Відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини, що додається.

{Пункт 1 в редакції Постанови КМ № 630 від 30.05.2024}

{Пункт 2 виключено на підставі Постанови КМ № 1293 від 14.12.2011}

Прем'єр-міністр
України

А. КІНАХ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 28 грудня 2001 р. № 1768
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 30 травня 2024 р. № 630)

ПОРЯДОК

укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини

{У тексті Порядку слово “МКІП” замінено словом “МКСК” згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм укладення, зміни та припинення охоронного договору на пам'ятку культурної спадщини (далі - пам'ятка), щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи її (його) частину відповідно до Закону України “Про охорону культурної спадщини”.
2. Дія цього Порядку поширюється на укладення, зміну та припинення охоронного договору між власником (користувачем) пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини або уповноваженим ним органом (особою) незалежно від форми власності на зазначені об'єкти та відповідним органом охорони культурної спадщини.
3. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України “Про охорону культурної спадщини”, “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про охорону археологічної спадщини”, Порядку обліку об'єктів культурної спадщини, затвердженому наказом Мінікультури від 11 березня 2013 р. № 158.
4. Документообіг, пов'язаний з укладенням, зміною та припиненням охоронного договору, здійснюється в електронній та/або паперовій формі. Після укладення або зміни охоронного договору відповідний орган охорони культурної спадщини створює в установленому порядку електронну копію паперового оригіналу охоронного договору.
5. Охоронний договір укладається на пам'ятку чи її частину за видами об'єктів культурної спадщини.
6. В охоронному договорі зазначається режим використання пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини, у тому числі території, на якій вони розташовані.
7. Охоронні договори укладаються на пам'ятки культурної спадщини національного, місцевого значення, а також на щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини з урахуванням особливостей, передбачених цим Порядком.
8. В охоронному договорі, складеному за формою згідно з додатком 1, зазначаються вимоги щодо режиму використання пам'ятки чи її частини, види і строки виконання робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток, інших пам'яткоохоронних заходів, необхідність яких визначається відповідним органом охорони культурної спадщини.
9. Власник (користувач) пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини або уповноважений ним орган (особа) повинен забезпечити

дотримання вимог пожежної, санітарної, екологічної безпеки, режиму використання пам'яток та пов'язаних з ними будівель, територій, культурних цінностей.

10. У разі коли власник (користувач) пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини або уповноважений ним орган (особа) вважає за необхідне провести будь-які роботи, пов'язані з консервацією, реабілітацією, реставрацією, музеєфікацією, пристосуванням, ремонтом пам'ятки, проведенням інших пам'яткоохоронних заходів, він повинен подати відповідному органу охорони культурної спадщини науково-проектну документацію на розгляд. Роботи можуть проводитися лише за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

11. До власника (користувача) пам'ятки або уповноваженого ним органу (особи), який порушує законодавство та не виконує умов охоронного договору, відповідний орган охорони культурної спадщини застосовує санкції, передбачені законодавством. У разі порушення власником (користувачем) щойно виявленого об'єкта культурної спадщини вимог законодавства та невиконання умов охоронного договору власника (користувача) може бути притягнуто до відповідальності у випадках, визначених законодавством.

Особливості укладення охоронних договорів на пам'ятки, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини

12. Власник (користувач) пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини або уповноважений ним орган (особа) зобов'язаний не пізніше ніж через один місяць з моменту отримання пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини у власність (користування) укласти охоронний договір з відповідним органом охорони культурної спадщини.

13. Після внесення об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України або набуття ним правового статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини відповідний орган охорони культурної спадщини в письмовій формі повідомляє власнику (користувачу) цього об'єкта або уповноваженому ним органу (особі). У такому разі власник (користувач) пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини або уповноважений ним орган (особа) зобов'язаний укласти охоронний договір з відповідним органом охорони культурної спадщини не пізніше ніж через один місяць з моменту отримання такого повідомлення.

14. Охоронний договір укладається власником (користувачем) пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини або уповноваженим ним органом (особою) з таким органом охорони культурної спадщини відповідної адміністративно-територіальної одиниці:

з органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органом охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації);

з районною держадміністрацією (військовою адміністрацією), виконавчим органом сільської, селищної, міської ради (за наявності повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону).

15. У разі коли пам'ятка, щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи її (його) частина перебувають у державній власності та передані до сфери управління райдержадміністрації (військової адміністрації) або належать до комунальної власності відповідної територіальної громади, охоронний договір укладається з органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органом охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації).

16. Якщо пам'ятка чи її частина належить до категорії пам'яток національного значення, охоронний договір підписується відповідним органом охорони культурної спадщини, на території якого розташовується пам'ятка, та власником (користувачем) пам'ятки чи її частини або уповноваженим ним органом (особою) відповідно до пункту 14 цього Порядку після погодження його з МКСК.

Для погодження охоронного договору на пам'ятку національного значення чи її частину відповідний орган охорони культурної спадщини, що укладає охоронний договір, надсилає електронну копію паперового оригіналу проекту охоронного договору з усіма додатками, засвідченими належним чином, на адресу електронної пошти МКСК.

У разі невідповідності вимогам законодавства або наявності в проекті охоронного договору недостовірної чи неповної інформації МКСК надсилає власнику (користувачу) пам'ятки або уповноваженому ним органу (особі) чи відповідному органу охорони культурної спадщини повідомлення про необхідність виправлення помилок або подання необхідної інформації та документів.

У разі відсутності зауважень до проекту охоронного договору МКСК погоджує його протягом одного місяця з дня подання відповідних документів.

Підтвердженням погодження відповідного охоронного договору є лист погодження з накладеним кваліфікованим електронним підписом уповноваженої особи МКСК.

Охоронні договори на пам'ятки за видами об'єктів культурної спадщини

17. Охоронний договір на пам'ятку архітектури чи її частину складається за формою згідно з додатком 1 та повинен містити такі додатки:

1) акт технічного стану пам'ятки (форма якого визначається МКСК) з фотофіксацією, що не перевищує трьох місяців до дати укладення охоронного договору. Для комплексів (ансамблів) складається окремий акт на кожну їх складову. Акт технічного стану поновлюється не рідше ніж раз на п'ять років. Якщо стан пам'ятки або її частини значно змінився після проведення робіт на пам'ятці, - протягом п'яти календарних днів після його зміни;

2) опис культурних цінностей і предметів, які належать до пам'ятки, розташовуються на її території чи пов'язані з нею і становлять історичну, наукову, художню цінність, з визначенням місця і умов зберігання та використання;

3) технічний паспорт;

4) план пам'ятки чи її частини у масштабі 1:100, 1:200 (можуть бути у складі технічного паспорта);

5) план території пам'ятки;

6) паспорт пам'ятки (форма якого визначається МКСК).

18. Охоронний договір на пам'ятку археології чи її частину укладається власником (користувачем) земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології, з відповідним органом охорони культурної спадщини.

Охоронний договір на пам'ятку археології чи її частину складається за формою згідно з додатком 1 та повинен містити такі додатки:

акт візуального обстеження (форма якого визначається МКСК) на момент укладення охоронного договору. Для комплексів (ансамблів) складається окремий акт на кожну їх складову. Акт візуального обстеження поновлюється не рідше ніж раз на п'ять

років. Якщо стан пам'ятки значно змінився після проведення робіт на пам'ятці, - протягом п'яти календарних днів після його зміни;

план території пам'ятки;

паспорт пам'ятки археології (форма якого визначається МКСК).

19. Охоронні договори на пам'ятки монументального мистецтва, містобудування, історії, садово-паркового мистецтва, науки і техніки, ландшафту чи їх частини складаються за формою згідно з додатком 1.

Охоронні договори на пам'ятки історії (за винятком пам'яток, що становлять собою будівлі і споруди), науки і техніки (за винятком пам'яток, що становлять собою будівлі і споруди), садово-паркового мистецтва, містобудування, ландшафту, монументального мистецтва чи їх частини повинні містити такі додатки:

акт візуального обстеження на момент укладення охоронного договору. Для комплексів (ансамблів) складається окремий акт на кожен їх складову. Акт візуального обстеження пам'ятки поновлюється не рідше ніж раз на п'ять років. Якщо стан пам'ятки значно змінився після проведення робіт на пам'ятці, - протягом п'яти календарних днів після його зміни;

план території пам'ятки;

паспорт пам'ятки (форма якого визначається МКСК).

У разі коли пам'ятка історії або науки і техніки становить собою споруду (будівлю), комплекс (ансамбль) споруд, охоронний договір повинен містити додатки згідно з переліком, визначеним у пункті 17 цього Порядку для пам'яток архітектури.

Охоронні договори на щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини

20. Охоронний договір на щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи його частину складається за формою згідно з додатком 2 та повинен містити такі додатки:

1) акт візуального обстеження з фотофіксацією, що не перевищує трьох місяців до дати укладення охоронного договору. Для комплексів (ансамблів) складається окремий акт на кожен їх складову. Акт візуального обстеження поновлюється не рідше ніж раз на три роки. Якщо стан об'єкта культурної спадщини значно змінився після проведення робіт на об'єкті, - протягом п'яти календарних днів після його зміни;

2) план території об'єкта культурної спадщини;

3) облікова картка (форма якої визначається МКСК).

Внесення змін та припинення дії охоронних договорів на пам'ятки, щойно виявлені об'єкти культурної спадщини чи їх частини

21. Зміни до укладених охоронних договорів вносяться шляхом укладення додаткових угод і набирають чинності з моменту їх підписання.

Додаткові угоди до охоронних договорів на пам'ятки національного значення погоджуються МКСК за процедурою, що передбачена для укладення охоронного договору.

22. Вилучення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини з переліку об'єктів культурної спадщини у разі прийняття МКСК рішення про відмову у внесенні об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України тягне за собою припинення чинності охоронного договору.

23. У разі внесення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України власник (користувач) такого об'єкта або уповноважений ним орган (особа) зобов'язані протягом 30 календарних днів укласти новий охоронний договір відповідно до категорії та виду пам'ятки.

Укладення нового охоронного договору на пам'ятку чи її частину тягне за собою припинення чинності охоронного договору на щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи його частину.

24. Примусове відчуження або викуп пам'ятки відповідно до статті 21 Закону України "Про охорону культурної спадщини" тягне за собою припинення чинності охоронного договору.

{Порядок в редакції Постанови КМ № 630 від 30.05.2024}

Додаток 1

до Порядку

(в редакції постанови Кабінету Міністрів України

від 30 травня 2024 р. № 630)

ОХОРОННИЙ ДОГОВІР

на пам'ятку культурної спадщини чи її частину

від "___" _____ 20__ р. № ___ місто (село, селище) _____

(найменування органу охорони культурної спадщини)

в особі _____

(посада, прізвище, власне ім'я керівника)

(далі — орган охорони), з одного боку, та _____

(прізвище, власне ім'я по батькові

(за наявності), серія (за

наявності) та номер паспорта — для фізичної особи;

найменування підприємства, установи, організації, код згідно з ЄДРПОУ,

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) уповноваженого представника — для юридичної особи)

з другого боку, який діє на підставі _____

(назва документа, номер, ким виданий, дата

видачі)

_____, (далі — власник (користувач), уклали цей договір про нижченаведене.

1. Власник (користувач) бере на себе зобов'язання щодо охорони

(назва, вид та категорія обліку пам'ятки,

дата і номер рішення про її державну реєстрацію,

охоронний номер та номер у комплексі (у разі наявності), місцезнаходження)

2. Строк дії цього договору з _____ по _____.

3. У разі зміни в установленому порядку власника (користувача) новий власник (користувач) зобов'язаний укласти з органом охорони новий охоронний договір.

4. Розпорядження органу охорони в межах його повноважень є обов'язковим для власника (користувача).

5. Власник (користувач) несе відповідальність за збереження пам'ятки (її частини).

Власник (користувач) зобов'язується дотримуватися таких режимів використання пам'ятки (її частини):

використовувати пам'ятку (її частину) _____
(назва)
виключно під _____;
(точно зазначити вид використання)

здійснювати продаж, передачу у володіння, користування чи управління пам'ятки (її частини) тільки після письмової згоди органу охорони;

утримувати пам'ятку (її частину) відповідно до вимог норм і правил пожежної безпеки, в належному санітарному та технічному стані;

утримувати територію пам'ятки упорядженою, не проводити земляних робіт на території пам'ятки без погодження з органом охорони, не допускати використання цієї території для нового будівництва та задоволення інших господарських потреб, що можуть зашкодити пам'ятці. Не робити будь-яких прибудов до пам'ятки, не переробляти її як ззовні, так і всередині, без спеціального письмового дозволу органу охорони.

6. Не використовувати пам'ятку (її частину) як постійне або тимчасове житло, якщо таке використання не передбачено цим договором.

7. Погоджувати в установленому порядку з органом охорони розміщення написів та позначок на пам'ятці, її частинах та елементах, на її території.

Здійснювати розміщення реклами на пам'ятці виключно на підставі дозволу, виданого відповідно до Закону України "Про рекламу".

8. У разі коли пам'ятка (її частина) вважається придатною для екскурсійного відвідування, забезпечувати за можливості доступ до пам'ятки (її частини) з метою її екскурсійного відвідування у:

_____ (зазначається придатність/непридатність для екскурсійного відвідування,

_____ дні тижня та години відвідування; максимально допустима кількість відвідувачів,

_____ що можуть одночасно перебувати в приміщенні пам'ятки та на її території)

9. Безперешкодно допускати представників органу охорони чи уповноважених ним осіб для здійснення контролю за дотриманням правил утримання зазначеної пам'ятки та режиму використання пам'ятки (її частини), її території та для її наукового обстеження.

10. негайно повідомляти органу охорони про будь-яке руйнування, пошкодження, аварію чи іншу обставину, що заподіяла шкоду пам'ятці (її частині), і своєчасно вживати заходів для приведення пам'ятки (її частини) в належний стан.

11. Своєчасно проводити поточний та капітальний ремонт пам'ятки (її частини) і роботи з упорядкування території пам'ятки. Проводити реставраційні, ремонтні та інші роботи в строки, передбачені пунктом 13 цього договору, а у разі потреби — у строки, визначені окремим розпорядженням органу охорони.

12. Проводити реставраційні, ремонтні та інші роботи відповідно до науково-проектної документації, затвердженої в установленому порядку, за письмовим дозволом органу охорони. Копії матеріалів про проведення обмірів та дослідження пам'ятки, а також копію науково-проектної документації безоплатно передавати органу охорони протягом десяти календарних днів після її затвердження.

13. З метою збереження пам'ятки (її частини) та створення належних умов для її використання власник (користувач) зобов'язаний провести такі роботи та здійснити такі заходи:

Порядковий номер	Вид робіт та заходів	Строк виконання	Примітка

14. У разі самовільного проведення власником (користувачем) робіт, пов'язаних з перебудовою чи переробленням, які призвели до спотворення пам'ятки, її території, їх наслідки

повинні бути усунуті за рахунок власника (користувача) у строки, визначені письмовим розпорядженням органу охорони.

15. У разі порушення власником (користувачем) вимог законодавства та невиконання умов цього договору орган охорони накладає в установленому порядку на власника (користувача) штрафні санкції, а також зобов'язує власника (користувача) відшкодувати завдані ним збитки.

Інші умови

Контроль за виконанням цього договору здійснює орган охорони, що уклав цей договір.

Додаток: _____

Керівник органу охорони _____
(підпис, власне ім'я та прізвище)

_____ (посада, назва органу охорони)
Власник (користувач) _____.
(підпис, власне ім'я, по батькові (за наявності) та прізвище)

{Додаток 1 в редакції Постанови КМ № 630 від 30.05.2024}

Додаток 2

до Порядку
ОХОРОННИЙ ДОГОВІР

на щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи його частину
від “___” _____ 20__ р. № ___ місто (село, селище) _____

(найменування органу охорони культурної спадщини)

в особі _____

(посада, прізвище, власне ім'я керівника)

(далі — орган охорони), з одного боку, та _____

(прізвище, власне ім'я, по батькові

(за наявності), серія (за наявності) та номер паспорта — для фізичної особи;

найменування підприємства, установи, організації, код згідно з ЄДРПОУ,

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) уповноваженого представника — для юридичної
особи)

з другого боку, який діє на підставі _____

(назва документа, номер, ким виданий, дата
видачі)

(далі — власник (користувач), уклали цей договір про нижченаведене.

1. Власник (користувач) бере на себе зобов'язання щодо охорони

(назва щойно виявленого об'єкта культурної спадщини, дата і номер рішення про його
внесення

_____ до переліку
об'єктів культурної спадщини, місцезнаходження)

2. Строк дії цього договору з _____ по _____.

3. У разі зміни в установленому порядку власника (користувача) новий власник (користувач)
зобов'язаний укласти з органом охорони новий охоронний договір.

4. Розпорядження органу охорони в межах його повноважень є обов'язковим для власника
(користувача).

5. Власник (користувач) несе відповідальність за збереження щойно виявленого об'єкта
культурної спадщини (його частини).

Власник (користувач) зобов'язується:

використовувати щойно виявлений об'єкт культурної спадщини (його частину)

(назва)

виключно під _____;

(точно зазначити вид використання)

утримувати щойно виявлений об'єкт культурної спадщини (його частину) відповідно до
вимог норм і правил пожежної безпеки, в належному санітарному та технічному стані;

утримувати територію щойно виявленого об'єкта культурної спадщини упорядженою, не
проводити земляних робіт на території пам'ятки без погодження з органом охорони, не допускати
використання цієї території для нового будівництва та задоволення інших господарських потреб,
що можуть зашкодити об'єкту. Не робити будь-яких прибудов до щойно виявленого об'єкта
культурної спадщини, не переробляти його як ззовні, так і всередині без спеціального письмового
дозволу органу охорони.

6. Не використовувати щойно виявлений об'єкт культурної спадщини (його частину) як
постійне або тимчасове житло, якщо таке використання не передбачено цим договором.

7. Безперешкодно допускати представників органу охорони чи уповноважених ним осіб для здійснення контролю за виконанням правил утримання зазначеного щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини) або для його наукового обстеження.

8. негайно повідомляти органу охорони про будь-яке руйнування, пошкодження, аварію чи іншу обставину, що заподіяла шкоду щойно виявленому об'єкту культурної спадщини (його частині), і своєчасно вживати заходів для приведення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини) в належний стан.

9. Своєчасно проводити поточний та капітальний ремонт щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини) і роботи з упорядження території щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини). Проводити реставраційні, ремонтні та інші роботи у строки, передбачені пунктом 13 цього договору, а у разі потреби — у, строки, визначені окремим розпорядженням органу охорони.

10. Проводити реставраційні, ремонтні та інші роботи відповідно до науково-проектної документації, затвердженої в установленому порядку, за письмовим дозволом органу охорони. Копії матеріалів про проведення обміру та дослідження щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини), а також копію науково-проектної документації безоплатно передавати органу охорони протягом десяти календарних днів після її затвердження.

11. З метою збереження щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини) та створення належних умов для його використання власник (користувач) зобов'язаний провести такі роботи та здійснити такі заходи:

Порядковий номер	Вид робіт та заходів	Строк виконання	Примітка

12. У разі самовільного проведення власником (користувачем) робіт, пов'язаних з перебудовою чи переробленням, які призвели до спотворення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини (його частини), його території, їх наслідки повинні бути усунуті за рахунок власника (користувача) у строки, визначені письмовим розпорядженням органу охорони.

13. У разі порушення власником (користувачем) вимог законодавства та невиконання умов цього договору власник (користувача) може бути притягнуто до відповідальності у випадках, визначених законодавством.

Інші умови

Контроль за виконанням цього договору здійснює орган охорони, що уклав цей договір.

Додаток: _____

Керівник органу охорони _____
(підпис, власне ім'я та прізвище)

_____ (посада, назва органу охорони)

Власник (користувач) _____

_____ (підпис, власне ім'я, по батькові (за наявності) та прізвище)

{Додаток в редакції Постанови КМ № 630 від 30.05.2024}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 26 вересня 2002 р. N 1447

Київ

Про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток

Відповідно до статей 4 і 19 Закону України "Про охорону культурної спадщини" ([1805-14](#)) Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Методику грошової оцінки пам'яток, що додається.

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 26 вересня 2002 р. N 1447

МЕТОДИКА

грошової оцінки пам'яток

Загальні положення

1. Ця Методика визначає процедури проведення грошової оцінки пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних пам'яток національного та місцевого значення, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

2. У Методиці вживаються такі поняття:

вартість пам'ятки - вартість, визначена в процесі проведення незалежної оцінки на певну дату з урахуванням історичної, архітектурної, художньої, наукової та іншої цінності;

схоронність пам'ятки - показник збереження первісного (автентичного) вигляду пам'ятки як в цілому, так і окремих її елементів.

Інші поняття, які використовуються у Методиці, вживаються у значеннях, визначених у Законах України "Про охорону культурної спадщини" ([1805-14](#)), "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" ([2658-14](#)) та інших нормативно-правових актах, що регулюють питання оцінки майна.

3. Дія цієї Методики поширюється на випадки проведення суб'єктами оціночної діяльності грошової оцінки пам'яток та щойно виявлених об'єктів культурної спадщини

до вирішення питання про занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а саме:

- відчуження;
- передачі у володіння, користування, управління;
- передачі в оренду;
- переоцінки основних фондів для цілей бухгалтерського обліку;
- передачі в заставу;
- передачі до статутного фонду господарського товариства;
- страхування;
- інші випадки, передбачені законодавством.

4. Положення Методики не поширюються на визначення вартості рухомих археологічних предметів, творів монументального образотворчого мистецтва та елементів декоративно-прикладного мистецтва, які можна відокремити від пам'ятки без нанесення їй шкоди.

5. Вимоги Методики є обов'язковими для всіх суб'єктів оціночної діяльності під час проведення грошової оцінки пам'яток.

6. Згідно з Методикою проводиться оцінка пам'яток як окремих об'єктів та оцінка пам'яток у складі активів підприємств, установ і організацій.

7. Вибір бази оцінки пам'яток здійснюється відповідно до нормативно-правових актів з оцінки майна та міжнародних стандартів оцінки з урахуванням таких особливостей:

1) для цілей оренди пам'ятки використовується ринкова вартість (в окремих випадках - спеціальна вартість) як база оцінки; у разі оренди пам'ятки, що має невід'ємні поліпшення, здійснені орендарем, використовується інвестиційна вартість як база оцінки;

2) для цілей відчуження пам'ятки способами, визначеними законодавством, використовуються ринкова вартість та неринкові види вартості як бази оцінки залежно від умов відчуження;

3) для цілей передачі пам'ятки у заставу визначається ліквідаційна вартість, якщо інше не передбачено законодавством або договором на проведення оцінки пам'ятки;

4) для цілей страхування (визначення збитків) пам'ятки розмір страхової суми визначається на підставі аналізу умов договору страхування в цілому, а також з урахуванням особливостей фізичного стану майна та його поточного використання, впливу зовнішніх факторів на формування ринкової вартості майна тощо.

Страхова сума може визначатися з використанням ринкової або неринкових видів вартості як баз оцінки.

Для визначення розміру страхового відшкодування оцінка застрахованої пам'ятки проводиться з урахуванням умов страхування і принципів корисності та заміщення.

Для застрахованої пам'ятки, яка подібна до майна, що продається (купується) на ринку, оцінка розміру страхового відшкодування здійснюється виходячи з розрахунку прямого збитку, якого зазнав страхувальник, але не більше її ринкової вартості

до настання страхового випадку на дату заподіяння збитку; у разі коли інформація про ціни продажу на подібне до застрахованої пам'ятки майно відсутня, - не більше його вартості заміщення (вартості відтворення).

Якщо страхова сума становить певну частку вартості застрахованої пам'ятки, розмір страхового відшкодування оцінюється як відповідна частка оціненого прямого збитку, якщо інше не передбачено умовами страхування.

У разі страхування поліпшень земельної ділянки від дії стихійного лиха базою оцінки є вартість заміщення чи відтворення цих поліпшень або їх частин;

5) для визначення розміру відшкодування внаслідок заподіяння будь-якої шкоди пам'ятці використовується вартість відтворення її пошкоджених елементів (частин); для визначення збитків визначається ринкова вартість пам'ятки.

Грошова оцінка археологічних пам'яток

8. Об'єктами грошової оцінки археологічних пам'яток є городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, мегаліти, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, рештки життєдіяльності людини, що містяться під водою.

9. Для грошової оцінки археологічних пам'яток застосовується витратний підхід.

В основу грошової оцінки археологічних пам'яток покладено витрати на роботи з їх археологічних досліджень за цінами, що встановлюються Держбудом і Мінкультури.

10. Грошова оцінка археологічної пам'ятки проводиться шляхом застосування до витрат на роботи з археологічних досліджень (у цінах на дату оцінки) коефіцієнтів, що залежать від археологічної, культурної цінності, ступеня схоронності, раритетності пам'ятки, її місця у стародавній історії, розміру земельної ділянки, на якій вона розташована, за такою формулою:

$$B_a = B_{ад} (K_x + K_k + K_c + K_i + K_p) + B_{рап} + B_z,$$

де B_a - вартість археологічної пам'ятки, гривень;

$B_{ад}$ - витрати на роботи з археологічних досліджень пам'ятки, гривень;

K_x - коефіцієнт, що враховує віднесення пам'ятки до певної археологічної хронологічної групи і визначається відповідно до пункту 11 Методики;

K_k - коефіцієнт, що характеризує культурну цінність археологічної пам'ятки і визначається відповідно до пункту 12 Методики;

K_c - коефіцієнт, що враховує ступінь схоронності археологічної пам'ятки і визначається відповідно до пункту 13 Методики;

K_i - коефіцієнт, що враховує історичну цінність археологічної пам'ятки і визначається відповідно до пункту 14 Методики;

K_p - коефіцієнт, що враховує цінність археологічної пам'ятки залежно від її площі і визначається відповідно до пункту 15 Методики;

Врап - вартість рухомих археологічних предметів, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди, гривень. Визначається на підставі результатів відповідної наукової, історичної та мистецтвознавчої експертизи;

Вз - ринкова вартість прав, пов'язаних із земельною ділянкою відповідної категорії, на якій розташована археологічна пам'ятка, гривень. Оцінка земель відповідної категорії проводиться із застосуванням витратного, дохідного та порівняльного підходів згідно з нормативно-правовими актами з оцінки майна, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

11. Якщо археологічна пам'ятка належить до основних археологічних груп, застосовується коефіцієнт (K_x), коли за одиницю беруться пам'ятки, час існування яких не перевищує 800 років. Значення коефіцієнта наведено в додатку 1 до Методики.

Для багат шарових археологічних пам'яток, крім курганів, застосовується коефіцієнт найдавнішого культурного шару. При цьому датування окремих більш давніх знахідок, не пов'язаних з культурним шаром пам'ятки, не враховується.

12. Залежно від культурної цінності археологічної пам'ятки застосовується коефіцієнт (K_k), що визначає ступінь її раритетності для території України. Значення коефіцієнта наведено в додатку 2 до Методики.

Для багат шарових археологічних пам'яток застосовується найбільший коефіцієнт. При цьому наявність окремих знахідок інших археологічних культур, не пов'язаних з культурним шаром пам'ятки, не враховується.

13. Залежно від ступеня схоронності археологічної пам'ятки застосовується коефіцієнт (K_c), де за одиницю беруться пам'ятки з перевідкладеним культурним шаром та без наявності залишків окремих складових (жител, ям, споруд, поховань тощо). Значення коефіцієнта наведено в додатку 3 до Методики.

Розорані археологічні пам'ятки, що зберегли зовнішні форми, вважаються автентичними. Для курганів, насип яких не розорується, коефіцієнт (K_c) збільшується в 1,5 рази.

Для пам'яток із штучними формами коефіцієнт (K_c) застосовується до загальної площі об'єкта без урахування площі штучних форм.

Для окремих ділянок археологічного культурного шару в сучасній міській забудові застосовується коефіцієнт як для пам'яток автентично збережених або з частково перевідкладеним культурним шаром (оранка верхньої частини культурного шару) без штучних зовнішніх форм.

14. Залежно від відомостей про роль археологічної пам'ятки в історичних подіях або її значення в історико-культурному житті України застосовується коефіцієнт (K_i), коли за одиницю беруться пам'ятки, історичні відомості про які відсутні. Значення коефіцієнта наведені в додатку 4 до Методики.

15. Цінність археологічної пам'ятки залежить також від розміру площі земельної ділянки, на якій вона розташована. Значення коефіцієнта (K_p), що враховує таку залежність, наведені в додатку 5 до Методики.

16. Інформаційною базою для грошової оцінки археологічних пам'яток є дані Державного реєстру нерухомих пам'яток України, державних кадастрів, пам'яткоохоронної, землевпорядної та містобудівної документації, інвентаризації земель.

17. З метою віднесення об'єкта оцінки до певної археологічної хронологічної групи, визначення історичної цінності, рівнів раритетності, схоронності археологічної пам'ятки до робіт з оцінки залучаються відповідні спеціалісти або організації, уповноважені проводити такі експертизи.

Грошова оцінка пам'яток архітектури та містобудування, а також історичних, ландшафтних монументального і садово-паркового мистецтва

18. В основу грошової оцінки пам'яток архітектури та містобудування, а також історичних, ландшафтних, монументального і садово-паркового мистецтва покладено визначення в установленому порядку вартості нерухомого майна з використанням результатів історико-культурних досліджень та проектування реставраційно-ремонтних робіт з визначенням переліку і розмірів витрат на їх виконання.

19. Під час проведення грошової оцінки пам'ятки слід враховувати такі критерії:

дата створення пам'ятки;

категорія, до якої належить пам'ятка;

стильова характеристика пам'ятки;

особливості архітектурного рішення;

раритетність пам'ятки;

схоронність (автентичність) та технічний стан головних конструктивних елементів;

умови охоронного договору.

20. Оцінка пам'ятки може проводитися на підставі ринкової або неринкової видів вартості як баз оцінки. Для обґрунтування правильності вибору бази оцінки пам'ятки слід провести такі процедури:

ідентифікувати об'єкт оцінки та пов'язані з ним права;

зазначити мету оцінки і заплановане використання її результатів;

визначити вид вартості пам'ятки, що оцінюється;

виявити та зазначити у звіті всі особливі обставини, припущення та обмеження, що впливають на визначення виду вартості, що оцінюється, та всі застереження, пов'язані з використанням результатів оцінки.

21. Процедура грошової оцінки пам'ятки включає такі основні етапи:

визначення мети оцінки;

ідентифікація пам'ятки та пов'язаних з нею прав;

збирання необхідної інформації для забезпечення робіт з оцінки пам'ятки;

проведення експертизи історичної, архітектурної, художньої, наукової та іншої культурної цінності пам'ятки;

проведення експертизи технічного стану пам'ятки;

визначення вартості пам'ятки;

складення звіту про оцінку пам'ятки та висновку про її вартість.

22. Мета оцінки, вид вартості, що підлягає визначенню, встановлюються замовником відповідно до договору на проведення оцінки, якщо інше не передбачено законодавством.

23. Ідентифікація пам'ятки та пов'язаних з нею прав - це процедура встановлення відповідності об'єкта оцінки, режимів використання території пам'ятки та її зон охорони наявній інформації про неї, зазначеній у поданій документації.

24. Для виконання робіт з визначення вартості пам'ятки суб'єкту оціночної діяльності - суб'єкту господарювання необхідно мати такі документи:

документ, що підтверджує права на пам'ятку;

паспорт пам'ятки;

облікову картку пам'ятки;

технічний паспорт будівлі, виданий бюро технічної інвентаризації;

матеріали інвентаризації, проведеної балансоутримувачем пам'ятки;

акт технічного стану пам'ятки;

документ, що засвідчує встановлення зони охорони пам'ятки;

охоронний договір;

інші матеріали, що містять відомості про пам'ятку.

Ці документи оформляються на кожну пам'ятку, занесену до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, у встановленому законодавством порядку.

25. До проведення експертизи історичної, архітектурної, містобудівної, художньої, наукової чи іншої культурної цінності пам'ятки, збереження її первісного (автентичного) вигляду та технічного стану залучаються відповідні спеціалісти чи експертні комісії, створені спеціально уповноваженими органами охорони культурної спадщини, або організації, уповноважені проводити таку експертизу.

26. Для визначення під час оцінки пам'ятки вартості творів монументального образотворчого мистецтва та елементів декоративно-прикладного мистецтва, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди (фрески, мозаїки, вітражі тощо), залучаються експерти-мистецтвознавці та фахівці, уповноважені виконувати такі роботи.

27. Технічний стан пам'ятки визначається на підставі акта технічного стану та інших документів, що містять відомості про обстеження технічного стану фахівцями, уповноваженими виконувати такі роботи.

Акт технічного стану пам'ятки складається за формою, затвердженою Мінкультури. Стосовно ансамблю (комплексу) складається окремий акт на кожний об'єкт, що входить до складу цього ансамблю (комплексу). Акт технічного стану поновлюється не рідше ніж раз на п'ять років, а також після проведення ремонтних, реставраційних та інших робіт чи внаслідок дії чинників, що призвели до руйнування або пошкодження пам'ятки, - у п'ятиденний термін після зміни її технічного стану.

Відповідність даних акта технічного стану пам'ятки та інших документів, наданих оцінювачу, технічному стану пам'ятки на дату оцінки підтверджується особисто оцінювачем шляхом візуального або інструментального обстеження пам'ятки та фотографування зовнішніх фасадів, інтер'єрів, архітектурних та конструктивних елементів тощо, які мають характерні ознаки фізичного зносу.

У разі виявлення розбіжностей зазначених у документах даних з реальним станом пам'ятки або недостатнього обсягу інформації про її експлуатаційну надійність суб'єкт оціночної діяльності - суб'єкт господарювання письмово повідомляє про це замовника оцінки і припиняє виконання робіт до отримання достовірних даних щодо технічного стану пам'ятки на дату оцінки. У разі неможливості отримання таких даних оцінювач самостійно або із залученням відповідних спеціалістів проводить роботи з визначення технічного стану об'єкта оцінки.

Інформація про технічний стан пам'ятки є основою для визначення витрат на ремонтно-реставраційні роботи, проведення яких необхідне для забезпечення експлуатаційної придатності пам'ятки, яка передбачає її технічну надійність та функціональну придатність.

28. Якщо під час визначення вартості пам'ятки використовується ринкова вартість як база оцінки, проводиться аналіз найбільш ефективного використання пам'ятки.

Принцип найбільш ефективного використання пам'ятки полягає в тому, що її ринкова вартість визначається з урахуванням найбільш ефективного використання та безумовного виконання умов охоронного договору стосовно режимів її використання у спосіб, що потребує якнайменших змін і доповнень пам'ятки та забезпечує максимальне збереження її автентичності та просторової композиції.

29. Для проведення грошової оцінки вартості пам'яток застосовуються витратний, дохідний та порівняльний методичні підходи.

Вибір методичних підходів до оцінки пам'ятки здійснюється з урахуванням мети оцінки, категорії, виду вартості пам'ятки, наявності, обсягу та достовірності інформації, необхідної для проведення оцінки.

30. Вартість відтворення (заміщення) поліпшень земельної ділянки пам'ятки, яка визначається шляхом застосування методів витратного підходу, розраховується як вартість відтворення (заміщення) будівельного об'єкта з урахуванням його історико-культурної цінності.

31. Для пам'яток національного значення визначається виключно вартість відтворення поліпшень земельної ділянки пам'ятки, яка дорівнює кошторисній вартості створення в сучасних умовах нового об'єкта, що є точною копією поліпшень земельної ділянки оцінюваної пам'ятки за конструктивними ознаками.

32. Залишкова вартість відтворення (заміщення) пам'ятки (V_z) визначається за такою формулою:

$$V_z = B_v \times (1 - 3_{\text{фіз}}/100) \times (1 - 3_{\text{функ}}/100) \times (1 - 3_{\text{ек}}/100) \times (K_c/100 \times K_{\text{ц}} + (1 - K_c/100)) + B_m + V_z,$$

де B_v - вартість відтворення (заміщення) поліпшень земельної ділянки пам'ятки, гривень;

$K_{\text{ц}}$ - інтегральний коефіцієнт, що враховує цінність пам'ятки як об'єкта культурної спадщини;

Зфіз - фізичний знос, відсотків;

Зфунк - функціональний знос, відсотків;

Зек - економічний знос, відсотків;

Кс - показник схоронності, відсотків;

Вм - вартість творів монументального, декоративного та образотворчого мистецтва, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди, гривень;

Вз - вартість прав, пов'язаних із земельною ділянкою, гривень.

33. Вартість відтворення (заміщення) поліпшень земельної ділянки пам'ятки (Вв) визначається за такою формулою:

$$Вв = Вод \times V \text{ або}$$

$$Вв = Вк,$$

де Вод - вартість одиниці будівельного об'єму або площі поліпшень земельної ділянки об'єкта нерухомості, подібного до поліпшень земельної ділянки оцінюваної пам'ятки за функціональними, конструктивними, архітектурними ознаками;

V - загальний будівельний об'єм або площа поліпшень земельної ділянки пам'ятки;

Вк - кошторисна вартість створення в сучасних умовах нового об'єкта нерухомості, який є точною копією поліпшень земельної ділянки оцінюваної пам'ятки за архітектурними та конструктивними ознаками.

34. Вартість одиниці будівельного об'єму або площі поліпшень земельної ділянки об'єкта, подібного до оцінюваної пам'ятки, та кошторисна вартість створення нового об'єкта нерухомості, який є точною копією поліпшень земельної ділянки пам'ятки, розраховуються на підставі таких документів:

Ресурсні елементні кошторисні норми на реставраційно-відновлювальні роботи (ДБН Д.2.5-2001);

Правила визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-1-2000);

Вказівки по застосуванню ресурсних елементних кошторисних норм на реставраційно-відновлювальні роботи (ДБН Д.1.1-5-2001).

Використовуються також інші нормативні документи з питань ціноутворення у відповідних галузях.

За наявності проектно-кошторисної документації на створення пам'ятки вартість відтворення поліпшень земельної ділянки пам'ятки визначається на підставі кошторисної вартості будівництва, наведеної в цінах, які діяли на дату оцінки, шляхом застосування індексів, що встановлюються Держбудом для визначення вартості будівництва на території України, а також щомісячних коефіцієнтів інфляції за періоди, для яких такі індекси ще не встановлено.

Об'єм (площа) пам'ятки визначається на підставі технічного паспорта будівлі, виданого бюро технічної інвентаризації, або облікової картки пам'ятки.

35. Визначення історичної, архітектурної, художньої, наукової, іншої культурної цінності пам'ятки здійснюється шляхом аналізу зазначених характеристик пам'ятки. Кожному виду цінності відповідає сукупність показників, значення яких наведено в додатку 6 до Методики. Всі види цінностей ґрунтуються на принципі постійного динамічного розвитку, тобто види і кількість показників у межах певного виду цінностей з плином часу існування пам'ятки постійно змінюються.

Коефіцієнт, що враховує цінність пам'ятки (Кц), визначається згідно з додатком 6 до цієї Методики за такою формулою:

$$K_{ц} = 1 + K_i + K_m + K_k + K_e + K_{ін} + K_y,$$

де K_i - коефіцієнт, що враховує історичну цінність;

K_m - коефіцієнт, що враховує містобудівну цінність;

K_k - коефіцієнт, що враховує унікальність загального композиційного рішення;

K_e - коефіцієнт, що враховує виразність екстер'єру;

$K_{ін}$ - коефіцієнт, що враховує виразність інтер'єру;

K_y - коефіцієнт, що враховує утилітарну цінність.

Для визначення кожного коефіцієнта залучаються фахівці, що мають відповідну кваліфікацію та досвід, або організації, уповноважені проводити такі експертизи.

36. Фізичний знос (Зфіз) визначається на підставі документів, що містять відомості про обстеження технічного стану пам'ятки, та підтверджується результатами її обстеження оцінювачем.

37. Функціональний знос (Зфунк) визначається виходячи з наявних ознак невідповідності проекту, матеріалів, внутрішнього або зовнішнього планування, інженерного обладнання сучасним ринковим вимогам.

38. Економічний знос (Зек) визначається на підставі аналізу впливу на вартість об'єкта оцінки зовнішніх факторів.

39. Коефіцієнт схоронності (Кс) визначається на дату оцінки на підставі даних, зазначених у паспорті пам'ятки або інших матеріалах, що містять відомості про пам'ятку, за результатами експертизи відповідних спеціалістів або організацій, уповноважених проводити такі експертизи.

40. Вартість творів монументального, декоративного та образотворчого мистецтва, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди (B_m), визначається на підставі результатів відповідних мистецтвознавчих експертиз.

41. Під час проведення грошової оцінки пам'ятки із застосуванням витратного підходу враховується також оцінка місця її розташування, визначена як ринкова вартість прав, пов'язаних із земельною ділянкою, на якій розташована пам'ятка (B_z).

42. Застосування методів дохідного підходу здійснюється переважно під час оцінки пам'ятки, яка приносить або може приносити дохід.

43. Грошова оцінка пам'ятки провадиться на основі потенційних доходів від її використання, визначених на дату оцінки. При цьому аналізується дохід, що може бути

отриманий від передачі пам'ятки в оренду, або дохід від її експлуатації з іншою метою, що не суперечить законодавству з питань охорони культурної спадщини.

44. Загальні вимоги до оцінки пам'ятки шляхом застосування методів дохідного підходу встановлюються нормативно-правовими актами з оцінки майна з урахуванням особливостей, викладених у пунктах 45-47 цієї Методики.

45. Під час визначення потенційного доходу від використання пам'ятки аналізуються такі фактори:

можливість збільшення доходів, що обумовлено культурною цінністю, місцем розташування, експлуатаційною придатністю пам'ятки або іншими факторами;

можливість зменшення доходів, що пов'язано з обмежувальними умовами встановлених режимів використання пам'ятки, місцем розташування, технічним станом, невідповідністю окремих характеристик об'єкта сучасним ринковим вимогам або іншими факторами.

У разі наявності інформації про доходи від експлуатації подібних об'єктів, які не є пам'ятками, вплив факторів, пов'язаних з культурною цінністю пам'ятки, на дохід від її використання може враховуватися шляхом застосування коефіцієнтів, порядок визначення яких зазначено в пункті 35 цієї Методики.

46. Витрати на утримання пам'ятки у стані, в якому вона може приносити дохід, або доведення її до такого стану визначаються на підставі розрахунку необхідних реставраційно-ремонтних робіт, що здійснюються з урахуванням експлуатаційної придатності пам'ятки, на дату оцінки та умов охоронного договору.

47. Ставка капіталізації визначається з урахуванням додаткових ризиків, пов'язаних з особливостями використання і отримання доходу від використання пам'ятки.

48. Передумовою для застосування методів порівняльного підходу для визначення відповідного виду вартості пам'ятки є наявність достатньої та достовірної ринкової інформації щодо цін продажу або цін пропозицій об'єктів, подібних до пам'ятки.

У разі наявності зазначеної інформації оцінка вартості пам'ятки за методами порівняльного підходу проводиться в порядку, визначеному нормативно-правовими актами з оцінки майна.

49. Особливістю застосування методів порівняльного підходу до оцінки пам'яток є те, що до сукупності елементів порівняння включаються показники, які характеризують культурну цінність об'єктів порівняння, рівень їх схоронності (автентичності) та обмежувальні умови охоронних договорів стосовно режимів використання пам'ятки.

50. Узгодження отриманих результатів здійснюється відповідно до вимог, визначених у нормативно-правових актах з оцінки майна.

51. Оформлення результатів грошової оцінки пам'яток (звіту про оцінку майна, що містить висновки про його вартість) здійснюється в порядку, встановленому нормативно-правовими актами з оцінки майна.

Додаток 1

до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,

що враховує належність археологічної пам'ятки до певної хронологічної групи

Вік пам'ятки	Коефіцієнт
Створений після XII ст. н. е.	1
VIII-XI ст. н. е.	1,1
V-VII ст. н. е.	1,2
II ст. до н. е.-IV ст. н. е.	1,3
I тис. до н.е. (до II ст. до н.е.)	1,4
Кургани	1,4
II тис. до н. е.	1,5
До V тис. до н. е.	1,6
Від V тис. до н. е.	1,7
Від X тис. до н. е.	1,8

Додаток 2

до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,

що визначає культурну цінність археологічної пам'ятки

Культурна цінність археологічної пам'ятки	Коефіцієнт
Археологічні культури, представлені пам'ятками, кількість яких налічує:	

понад 10 тисяч	1
понад 5 тисяч	1,5
понад 3 тисяч	1,8
понад 1 тисяч	1,9
не більше 1 тисячі	2
Підводні об'єкти	2

Додаток 3

до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,

що враховує ступінь схоронності археологічної пам'ятки

Наявність штучних зовнішніх форм та ступінь схоронності	Коефіцієнт
Об'єкти з перевідкладеним культурним шаром та без наявності залишків окремих складових (жител, ям, споруд, поховань тощо)	1
Об'єкти з автентично збереженими залишками окремих складових та без культурного шару	1,1
Об'єкти з автентично збереженими залишками окремих складових та перевідкладеним культурним шаром	1,2
Об'єкти, автентично збережені, або з частково перевідкладеним культурним шаром (оранка верхньої частини культурного шару) без штучних зовнішніх форм та підводні ділянки культурного шару	1,3
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами (рови, вали, насипи курганів тощо), висота	1,4

(глибина) яких сягає до 0,5 м, та підводні об'єкти	
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 1 м	1,5
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 3 м	1,6
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 5 м	1,7
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 10 м	1,8
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає понад 10 м	1,9

Додаток 4

до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,

що враховує історичну цінність пам'ятки археології

Характеристика пам'ятки	Коефіцієнт
Об'єкти, історичні відомості про які відсутні (крім пам'яток національного значення)	1

Кургани, що є елементом історико-культурного ландшафту, історичні відомості про які відсутні (крім пам'яток національного значення)	1,1
Об'єкти, відомості про які містяться в історичних джерелах (крім пам'яток національного значення)	1,2
Об'єкти, відомості про які містяться в історичних джерелах, пов'язані з видатними історичними подіями (крім пам'яток національного значення)	1,3
Об'єкти, що є пам'ятками національного значення	1,4

Додаток 5

до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,

що враховує розмір площі пам'ятки археології

Площа пам'ятки	Коефіцієнт
Понад 20 га	1
19 - 15 га	1,1 - 1,3
14 - 10 га	1,4 - 1,6
9 - 5 га	1,7 - 1,9
4 - 1 га	2 - 2,2
Менше ніж 1 га	2,3

Додаток 6

до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,

що враховує культурну цінність пам'ятки архітектури та містобудування, монументального, садово-паркового

Вид культурної цінності	Показники	Коефіцієнт
Історична цінність (Кі)	час створення:	
	до XIII ст.	2,1 - 2,5
	XIII - XVI ст.	1,9 - 2
	XVII - до середини XVIII ст.	1,7 - 1,8
	друга половина XVIII ст.	1,5 - 1,6
	1800-1820 роки	1,3 - 1,4
	1821 - 1860 роки	1 - 1,2
	1861 - 1900 роки	0,7 - 0,9
	1901 - 1917 роки	0,5 - 0,6
	1918 - 1933 роки	0,3 - 0,4
	1934 - до дати оцінки	0,1 - 0,2
Містобудівна цінність (Км)	роль місця розташування у системі забудови або природного середовища:	
	підвищення містобудівної цінності місця розташування пам'ятки	0,1 - 0,5
	збагачення природного середовища у зв'язку з наявністю пам'ятки (для пам'яток, розташованих за межами населених пунктів)	0,1-0,3

Естетична цінність: унікальність загального композиційного рішення (Кк)	належність пам'ятки до творчої спадщини певного автора, місце пам'ятки в культурі, раритетність пам'ятки:	
	наявність одиничних подібних об'єктів	0,6 - 0,8
	наявність незначної кількості подібних об'єктів	0,3 - 0,5
	наявність значної кількості подібних об'єктів	0,1 - 0,2
Виразність екстер'єру (фасадів) (Ке)	висока	0,6 - 0,7
	середня	0,4 - 0,5
	низька	0,1 - 0,3
Виразність інтер'єру (внутрішнього простору) (Кін)	висока	0,5 - 0,6
	середня	0,3 - 0,4
	низька	0,1 - 0,2
Утилітарна цінність (Ку)	доцільність вирішення типологічних завдань і ступінь оригінальності архітектурно- конструктивного рішення:	
	унікальне рішення	0,5 - 0,6
	рідкісне рішення	0,3-0,4
	поширене (традиційне) рішення	0,1-0,2

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 11 жовтня 2002 р. N 1531

Київ

Про експертну грошову оцінку земельних ділянок

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ

N 1248 (1248-2011-п) від 16.11.2011 }

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Методику експертної грошової оцінки земельних ділянок, що додається.
2. Державному комітетові по земельних ресурсах затвердити у тримісячний термін Порядок проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок.
3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 16 червня 1999 р. N 1050 (1050-99-п) "Про експертну грошову оцінку земельних ділянок несільськогосподарського призначення" (Офіційний вісник України, 1999 р., N 24, ст. 1117).

Прем'єр-міністр України

А.КІНАХ

Інд. 22

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 11 жовтня 2002 р. N 1531

МЕТОДИКА

експертної грошової оцінки земельних ділянок

I. Загальні положення

1. Ця Методика регламентує проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок усіх категорій земель під час укладання цивільно-правових угод та переоцінки основних фондів для бухгалтерського обліку згідно із законодавством.
2. Об'єктами експертної грошової оцінки є земельні ділянки або їх частини з певним місцем розташування та визначеними щодо них правами. При цьому земельна ділянка (її частина) розглядається як вільна від поліпшень та придатна для найбільш ефективного використання.

3. Експертна грошова оцінка передбачає визначення ринкової (імовірної ціни продажу на ринку) або іншого виду вартості об'єкта оцінки (заставна, страхова, для бухгалтерського обліку тощо), за яку він може бути проданий (придбаний) або іншим чином відчужений на дату оцінки відповідно до умов угоди.

4. Інформаційною базою для експертної грошової оцінки земельних ділянок можуть бути:

документи, що підтверджують права, зобов'язання та обмеження стосовно використання земельної ділянки;

матеріали про фізичні характеристики земельної ділянки, якість ґрунтів, характер та стан земельних поліпшень, їх використання згідно із законодавством;

відомості про місце розташування земельної ділянки, природні, соціально-економічні, історико-культурні, містобудівні умови її використання, екологічний стан та стан розвитку ринку нерухомості в районі розташування земельної ділянки;

інформація про ціни продажу (оренди) подібних об'єктів, рівень їх дохідності, час експозиції об'єктів цього типу на ринку;

дані про витрати на земельні поліпшення та операційні витрати, що склалися на ринку, а також про доходи і витрати виробництва та реалізації сільськогосподарської і лісогосподарської продукції;

проекти землеустрою, схеми планування територій та плани земельно-господарського устрою, згідно з якими передбачається зміна існуючого використання земельної ділянки, що може вплинути на вартість об'єкта оцінки;

інші дані, що впливають на вартість об'єкта оцінки.

5. У цій Методиці наведені нижче поняття вживаються в такому значенні:

вартість – суспільно визнаний еквівалент цінності об'єкта оцінки, виражений у грошовій формі. Під час оцінки визначається певний вид вартості об'єкта оцінки як ймовірна сума грошей, яка може бути отримана за об'єкт оцінки (за яку може бути здійснений обмін об'єкта оцінки) на дату оцінки;

дата оцінки - дата, станом на яку проведено процедуру оцінки та визначено вартість об'єкта оцінки;

земельні поліпшення - зміна якісних характеристик земельної ділянки унаслідок розташування в її межах будинків, будівель, споруд, об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, багаторічних насаджень, лісової та іншої рослинності, а також унаслідок господарської діяльності або проведення робіт (зміна рельєфу, поліпшення ґрунтів тощо);

експертна грошова оцінка - процес визначення вартості об'єкта оцінки на дату оцінки;

медіанне значення скоригованих цін продажу - середнє значення цін продажу для ранжованого ряду варіантів (без урахування найбільшого та найменшого значень) цін продажу об'єктів, обраних для порівняння;

модальне значення скоригованих цін продажу - найбільш поширене значення цін продажу об'єктів, обраних для порівняння;

пояс лісових такс - класифікаційна одиниця диференціації лісових такс залежно від географічних, економічних умов та лісозабезпеченості;

найбільш ефективне використання земельної ділянки - фізично можливе та економічно доцільне використання земельної ділянки та (або) земельних поліпшень згідно із законодавством, у результаті якого вартість, що визначається, буде максимальною порівняно з вартістю, яка може бути визначена на підставі аналізу інших можливих варіантів її використання;

обмежений ринок - ринок, на якому конкуренція серед продавців та покупців відсутня зовсім або обмежена;

оборот рубки - час, протягом якого відновлюються запаси вирубленої деревини;

реверсія - очікувана вартість земельної ділянки в період, що настає за прогнозним;

рентний дохід - дохід, що його можна отримати з землі як фактора сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва залежно від її якості та місця розташування земельної ділянки;

розряд лісових такс - класифікаційна одиниця диференціації лісових такс залежно від відстані вивезення деревини;

ставка капіталізації - коефіцієнт, за допомогою якого рентний або чистий операційний дохід перераховується в поточну вартість об'єкта оцінки;

таксаційний виділ - класифікаційна одиниця поділу вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу земель за лісівничо-таксаційними параметрами лісонасаджень;

тип лісорослинних умов – основна класифікаційна одиниця лісової типології однорідних за ґрунтово-гідрологічними умовами земель, укритих лісовою рослинністю або призначених для вирощування лісу;

ціна - сума грошей, за якою пропонується або фактично здійснюється перехід прав на об'єкт оцінки від продавця до покупця;

чистий операційний дохід - різниця між доходом від орендних платежів за землю та (або) її поліпшення, який визначається попитом на ринку, та щорічними витратами на утримання і експлуатацію земельної ділянки та її поліпшення.

II. Методичні підходи

6. Експертна грошова оцінка земельної ділянки здійснюється на основі таких методичних підходів:

капіталізація чистого операційного або рентного доходу (пряма і непряма);

зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок;

урахування витрат на земельні поліпшення.

При проведенні експертної грошової оцінки земельної ділянки використовується методичний підхід, який забезпечується найбільш повною інформацією про об'єкт оцінки.

7. Методичний підхід, що базується на капіталізації чистого операційного або рентного доходу (фактичного чи очікуваного), передбачає визначення розміру вартості

земельної ділянки від найбільш ефективного використання земельної ділянки з урахуванням установлених обтяжень та обмежень.

Чистий операційний дохід визначається на основі аналізу ринкових ставок орендної плати за землю.

Рентний дохід розраховується як різниця між очікуваним доходом від продукції, одержуваної на земельній ділянці (фактичної або умовної), та виробничими витратами і прибутком виробника.

Для поліпшеної земельної ділянки дохід із землі визначається шляхом розподілення загального доходу між її фізичними компонентами - землею та земельними поліпшеннями.

Пряма капіталізація ґрунтується на припущенні про постійність та незмінність грошового потоку від використання земельної ділянки. При цьому вартість земельної ділянки визначається як відношення чистого операційного або рентного доходу до ставки капіталізації за формулою:

$$Ц_{кп} = \frac{До}{Ск},$$

де $Ц_{кп}$ - вартість земельної ділянки, визначена шляхом прямої капіталізації (у гривнях); $До$ - чистий операційний або рентний дохід (у гривнях); $Ск$ - ставка капіталізації (у вигляді десяткового дробу).

Непряма капіталізація ґрунтується на припущенні про обмеженість та змінність грошового потоку від використання земельної ділянки протягом певного періоду з наступним її продажем на ринку. При цьому вартість земельної ділянки визначається як поточна вартість майбутніх доходів від її використання та продажу за формулою:

$$Ц_{кн} = E \frac{\sum_{i=1}^t \frac{До_i}{(1 + Ск)^i}}{1 + Ск} + P,$$

де $Ц_{кн}$ - вартість земельної ділянки, визначена шляхом непрямої капіталізації (у гривнях); $До_i$ - очікуваний чистий операційний або рентний дохід за i -й рік (у гривнях); P - поточна вартість реверсії; t - період (у роках), який враховується при непрямій капіталізації чистого операційного або рентного доходу. E - сума.

Ставка капіталізації визначається характерним співвідношенням між чистим операційним доходом та ціною продажу подібних земельних ділянок або шляхом розрахунку на основі норми віддачі на інвестований у земельну ділянку капітал, з урахуванням змін у вартості грошей.

Ставка капіталізації для землі може бути визначена також як різниця між загальною ставкою капіталізації для поліпшеної земельної ділянки та нормою повернення капіталу з урахуванням питомої ваги вартості земельних поліпшень.

8. За методичним підходом, що базується на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок, вартість земельної ділянки визначається на рівні цін, які склалися на ринку. При цьому вартість земельної ділянки встановлюється шляхом внесення

поправок до цін продажу подібних земельних ділянок, що ураховують відмінності в умовах угод та характеристиках, які впливають на вартість.

Поправки визначаються на основі попарного порівняння або статистичного аналізу ринкових даних.

Скоригована ціна продажу подібної земельної ділянки визначається за формулою:

$$Ц_{за} = Ц_{а} + \sum_{j=1}^m \text{дельта } Ц_{аj},$$

де $Ц_{за}$ - скоригована ціна продажу а-ї подібної земельної ділянки (у гривнях); $Ц_{а}$ - фактична ціна продажу а-ї подібної земельної ділянки (у гривнях); m - кількість факторів порівняння; дельта $Ц_{аj}$ - різниця (поправка) в ціні (+,-) продажу а-ї подібної земельної ділянки стосовно ділянки, що оцінюється, за j-м фактором порівняння. E - сума.

Вартість земельної ділянки визначається як медіанне або модальне значення отриманих результатів.

За основу визначення вартості земельних ділянок шляхом зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок беруться ціни продажу тих ділянок, які за факторами, що впливають на їх вартість, достатньою мірою збігаються з ділянкою, яка оцінюється.

За наявності великої кількості продажів подібних земельних ділянок на ринку для визначення вартості шляхом зіставлення цін продажів можуть бути застосовані методи математичної статистики.

9. Методичний підхід, що базується на врахуванні витрат на земельні поліпшення, використовується для оцінки поліпшених земельних ділянок або земельних ділянок, поліпшення яких передбачається, за умови найбільш ефективного їх використання (фактичного чи умовного). При цьому вартість земельної ділянки визначається як різниця між очікуваним доходом від продажу поліпшеної ділянки (чи капіталізованим чистим операційним або рентним доходом від її використання) та витратами на земельні поліпшення за формулою:

$$Ц_{в} = Ц_{о} - В_{ос},$$

де $Ц_{в}$ - вартість земельної ділянки, визначена шляхом урахування витрат на земельні поліпшення (у гривнях); $Ц_{о}$ - очікуваний дохід від продажу поліпшеної земельної ділянки чи капіталізований чистий операційний або рентний дохід від її використання (у гривнях); $В_{ос}$ - витрати на земельні поліпшення (у гривнях).

Для визначення поточної вартості майбутніх доходів та витрат, які нерівномірно розподіляються у часі, застосовується дисконтування відповідних грошових потоків.

Для поліпшеної земельної ділянки вартість землі може бути визначена шляхом встановлення характерного співвідношення між ринковою вартістю землі та земельних поліпшень у районі розташування об'єкта оцінки.

III. Оцінка земельних ділянок, які використовуються як сільськогосподарські угіддя

10. Для визначення рентного доходу із земельних ділянок, які використовуються як сільськогосподарські угіддя, враховується типовий для даної місцевості набір культур, що забезпечує її ефективне використання, дотримання сівозміни і збереження родючості землі.

11. Очікуваний дохід від продукції, одержаної на земельній ділянці, є добутком нормального (типового) урожаю сільськогосподарських культур та цін його реалізації на ринку. Нормальний (типовий) урожай сільськогосподарських культур включає їх природну урожайність та прибавку урожаю за рахунок застосування агротехнічних заходів. Для визначення нормальної (типової) урожайності можуть використовуватися багаторічні дані спостережень щодо фактичної урожайності ґрунтів у межах земельної ділянки, що оцінюється, або дані польових дослідів про урожайність культур у розрізі відповідних агровиробничих груп ґрунтів.

12. До виробничих витрат належать:

технологічні витрати на одержання сільськогосподарської продукції (включаючи загальногосподарські витрати);

витрати первинної переробки;

витрати реалізації.

Технологічні витрати на гектар вирощування сільськогосподарських культур на ґрунтах з різною урожайністю визначаються за типовими технологічними картами з прив'язкою до конкретної земельної ділянки або шляхом аналізу середньобагаторічних даних щодо їх рівня, який склався в районі розташування об'єкта оцінки.

Для сільськогосподарських підприємств загальногосподарські витрати в частині віднесення їх до даної земельної ділянки включають:

витрати системи управління сільськогосподарським підприємством;

витрати на утримання загальногосподарських служб та підрозділів.

При віднесенні частки цих витрат до даної земельної ділянки їх загальна сума розподіляється пропорційно технологічним витратам або витратам праці на одержання сільськогосподарської продукції.

13. Прибуток виробника визначається як відсоток загальних витрат або очікуваного доходу від продукції, одержаної на земельній ділянці.

14. Для визначення вартості земельної ділянки на підставі капіталізації доходу від орендних платежів чистий операційний дохід обчислюється як різниця між доходом від орендних платежів, розмір яких визначається шляхом аналізу ринку оренди, та щорічними витратами, пов'язаними з утриманням та експлуатацією ділянки.

Для сільськогосподарських підприємств до щорічних витрат включаються витрати на управління земельною власністю, упорядкування угідь та сплату земельного податку.

До щорічних витрат не включаються експлуатаційні витрати та податки, пов'язані з господарською діяльністю, що провадиться в межах земельної ділянки.

15. При зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок під сільськогосподарськими угіддями враховуються соціально-економічні та інші фактори, що впливають на ціну земельних ділянок, зокрема:

правовий режим земельної ділянки;

умови продажу та пов'язане з ним фінансування;

дати продажів (різниця в часі між операціями з продажу, пов'язана із зміною ринкових умов);

особливості місця розташування (відмінності земельних ділянок, розміщених у різних мікрокліматичних зонах, масивах сільськогосподарських земель, транспортний фактор, доступність до ринків збуту продукції та мережі агротехсервісу, демографічна та соціально-економічна ситуація, умови використання прилеглої території тощо);

якісні характеристики (розмір та конфігурація земельної ділянки), її геологічні параметри (експозиція та крутизна схилу, заболоченість, еродованість, рівень інженерно-меліоративного облаштування, режим ґрунтових вод та паводків), переважний напрямок повітряних потоків, фізико-хімічні характеристики, родючість та стан ґрунтів (бонітет) тощо;

типова набірка культур, що вирощуються в районі розташування земельної ділянки.

16. Для визначення ринкової вартості земельних ділянок під природними сіножатями і пасовищами, а також перелогами оцінюється земля разом з рослинним покривом. При цьому враховуються такі характеристики: місце розташування, стан рослинного покриву, рівень продуктивності, стан ґрунтів, природні умови тощо.

17. При зіставленні цін продажу земельних ділянок під сільськогосподарськими угіддями одиницею порівняння є один фізичний гектар землі.

18. В основу визначення витрат на земельні поліпшення покладаються витрати на підготовку ділянки для її функціонального використання (планування території, плантажна оранка, заходи меліорації та спорудження меліоративних систем, закладання багаторічних насаджень, послуги з проектування та фінансування, прибуток інвестора).

19. Багаторічні насадження оцінюються разом із земельною ділянкою або ж окремо - тільки багаторічні насадження з урахуванням їх віку та стану.

Вік багаторічних насаджень для потреб оцінювання поділяється на три періоди:

а) період створення і догляду - від початку агротехнічних робіт до початку періоду плодоношення, коли ціна самих насаджень може бути визначена виключно шляхом розрахунку витрат у цей період;

б) період плодоношення - ціну самих насаджень можна визначити, застосовуючи кілька методичних підходів;

в) період ліквідації насаджень - ціну самих насаджень можна визначити як кошти на їх ліквідацію.

Розрахунок витрат на відновлення багаторічних насаджень для їх оцінювання здійснюється за агротехнічними операціями.

20. Для визначення вартості будівель і споруд, меліоративних систем у складі поліпшених сільськогосподарських ділянок застосовується вартість відновлення або заміщення з урахуванням усіх видів зносу.

21. Визначення вартості земельних ділянок багатофункціонального використання (які включають сільськогосподарські та несільськогосподарські угіддя, землі під сільськогосподарськими будівлями і спорудами тощо) може здійснюватися шляхом виділення окремих частин за функцією їх використання (якщо вони так представлені на ринку).

22. Вартість незабудованих земельних ділянок, рекультивованих для потреб землеробства, може бути від'ємною величиною, якщо у випадках, визначених законодавством, необхідно здійснювати додаткові витрати для досягнення встановленого рівня якості сільськогосподарських угідь.

IV. Оцінка земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу

23. Оцінка вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу земельних ділянок проводиться з урахуванням багатофункціонального використання лісів.

24. При оцінці земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, рентний дохід розраховується як різниця між очікуваним доходом від використання усіх лісових ресурсів та виробничими витратами і прибутком за період обороту рубки.

Для визначення рентного доходу враховується характерний для даного типу лісорослинних умов деревостан (середня лісівничо-таксаційна характеристика).

Очікуваний дохід від використання земельної ділянки включає дохід від реалізації деревини та інших продуктів лісу, а також від надання мисливських, рекреаційних, оздоровчих та інших послуг.

Витрати, пов'язані з лісокористуванням, визначаються шляхом аналізу відповідних показників діяльності лісгосподарських підприємств з урахуванням розряду лісових такс і включають:

технологічні витрати на вирощування лісу (включаючи загальногосподарські витрати);

витрати первинної переробки;

витрати реалізації.

Вартість земельної ділянки (капіталізований рентний дохід) визначається як різниця суми дисконтованих доходів від використання усіх лісових ресурсів та суми дисконтованих витрат, пов'язаних з лісокористуванням, за період обороту рубки.

25. При оцінці земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, чистий операційний дохід визначається на основі доходу, що його можна отримати на ринку від оренди землі за умови її найбільш ефективного використання.

Чистий операційний дохід розраховується як різниця між сумою відповідних орендних платежів та інших надходжень від надання послуг щодо використання залісненої земельної ділянки, які можуть бути отримані протягом року, за винятком операційних витрат, пов'язаних з утриманням земельної ділянки.

При обчисленні чистого операційного доходу від надання в оренду заліснених земельних ділянок для визначення вартості землі застосовується принцип залишку для землі.

26. При визначенні вартості земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, шляхом зіставлення цін продажу за основу беруться ціни продажу ділянок (без урахування деревостану), які за факторами, що впливають на їх вартість, достатньою мірою збігаються з оцінюваною ділянкою.

До елементів порівняння належать:

правовий режим земельної ділянки;

умови продажу та пов'язане з ним фінансування;

дата продажу (різниця в часі між операціями з продажу, пов'язана із зміною ринкових умов);

особливості місця розташування (тип лісорослинних умов, пояс та розряд лісових такс, умови використання прилеглої території тощо);

фізичні характеристики (розмір та конфігурація земельної ділянки, орієнтація та крутизна схилу, режим ґрунтових вод та заболоченість, таксаційні виділи тощо);

типовий деревостан та вік рубки головного користування.

27. Визначення вартості земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, може здійснюватися шляхом виділення окремих частин (якщо вони так представлені на ринку).

V. Оцінка земельних ділянок водних об'єктів

28. Вартість земельних ділянок, у межах яких розташовані природні та штучні замкнуті водойми, що використовуються для господарської діяльності, визначається як вартість поліпшених земельних ділянок.

При цьому вартість земельної ділянки визначається як різниця між очікуваним доходом від продажу поліпшеної ділянки (чи капіталізованим чистим операційним або рентним доходом від її використання) та витратами на земельні поліпшення.

29. Очікуваний дохід від продажу визначається шляхом зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок, які за факторами, що впливають на їх вартість, достатньою мірою збігаються з оцінюваною ділянкою, з урахуванням, зокрема, таких характеристик, як місце розташування, якість води, характер використання водного об'єкта, наявність будівель та інших споруд.

Чистий операційний дохід, що підлягає капіталізації, обчислюється як різниця між доходом від орендних платежів, рівень яких визначається шляхом аналізу їх на ринку оренди, та щорічними витратами, пов'язаними з утриманням та експлуатацією водного об'єкта і ділянки.

30. Якщо водний об'єкт використовується з метою ведення рибного господарства, рентний дохід обчислюється в порядку, передбаченому для визначення рентного доходу для сільськогосподарських угідь.

31. До витрат на земельні поліпшення включаються ринкові витрати, пов'язані із створенням водного об'єкта та будівництвом гідротехнічних споруд.

Зазначені витрати складаються з витрат на відведення та підготовку земельної ділянки (включаючи можливі виплати відповідних сум компенсації), вартості гідротехнічного будівництва, облаштування та озеленення, оплати послуг з проектування, сум місцевих зборів, вартості фінансування та прибутку інвестора. До витрат на земельні поліпшення включаються також витрати на оплату маркетингових послуг.

У разі визначення ринкової вартості при існуючому використанні земельної ділянки витрати на земельні поліпшення визначаються з урахуванням усіх видів зносу.

32. Вартість частини земельної ділянки, зайнятої водною поверхнею, що використовується для розміщення нерухомих об'єктів, визначається відповідно до розділу VI цієї Методики.

33. Вартість частини земельної ділянки, зайнятої каналами та водотоками (річками, струмками), визначається як вартість права обмеженого користування чужою земельною ділянкою.

VI. Оцінка забудованих земельних ділянок

34. При оцінці забудованих земельних ділянок (або тих, забудова яких передбачається) чистий операційний дохід визначається на основі очікуваного доходу на ринку від оренди землі або забудованої земельної ділянки (земельних поліпшень) за умови її найбільш ефективного використання.

Чистий операційний дохід розраховується як різниця між сумою відповідних орендних платежів, які можуть бути отримані протягом року, та операційних витрат, пов'язаних з утриманням та експлуатацією земельної ділянки і її поліпшеннями, що склалися на ринку.

До операційних витрат в обов'язковому порядку включаються витрати на управління нерухомістю (якщо вони є), поточний ремонт, сплату земельного податку та інших податків на нерухомість.

До операційних витрат не включаються експлуатаційні витрати та податки, пов'язані з господарською діяльністю, що провадиться в межах земельної ділянки.

35. При оцінці забудованих земельних ділянок визначення витрат на земельні поліпшення здійснюється на основі ринкових витрат, пов'язаних із спорудженням будинків, будівель та споруд, що розташовані в межах земельної ділянки (включаючи підземний простір), за умови її найбільш ефективного використання.

Зазначені витрати складаються з витрат на відведення та підготовку земельної ділянки під забудову (включаючи витрати на знесення існуючих будівель і виплати передбачених законодавством сум компенсації), вартості будівництва, облаштування та озеленення, оплати послуг з проектування, сум місцевих зборів, вартості фінансування і прибутку забудовника.

36. При зіставленні цін продажу подібними визначаються забудовані земельні ділянки, що мають:

однакову функцію використання землі і характер земельних поліпшень (будівлі, споруди, багаторічні насадження, водойми);

спільний район розташування;

близькі фізичні характеристики (розмір, конфігурація, ухил поверхні, стан ґрунтів, режим ґрунтових вод та паводків, заболоченість, прояви небезпечних геологічних процесів, рівень інженерної підготовки, фізичний стан об'єктів нерухомого майна).

На вартість забудованої земельної ділянки може впливати:

правовий режим земельної ділянки;

умови продажу та пов'язане з ним фінансування;

дата продажу (різниця в часі між операціями з продажу, пов'язана із зміною ринкових цін на нерухомість);

особливості місця розташування;

фізичні характеристики земельної ділянки та стан забудови;

умови та обмеження щодо використання земельної ділянки.

37. Вартість землі у складі об'єктів нерухомості, що оцінюються на основі їх прибутковості (готелі, ресторани, автозаправні станції, комерціалізовані медично-оздоровчі та спортивні заклади тощо), визначається шляхом розподілу загальної суми ринкової вартості цих об'єктів між землею, будівлями та іншими матеріальними активами.

38. Вартість землі може бути від'ємною величиною у випадках, коли сума витрат на ліквідацію непридатних для використання будівель або екологічно небезпечних об'єктів, розміщених у їх межах, перевищує вартість забудованої земельної ділянки.

VII. Особливості оцінки земельних ділянок спеціалізованих об'єктів та об'єктів з обмеженим ринком

39. Об'єкт оцінки визначається як спеціалізований або як такий, що має обмежений ринок, за наявності таких істотних ознак:

виконання об'єктом специфічних суспільно-економічних функцій (неприбуткових і прибуткових);

територіальна розосередженість ринку товарів та послуг;

особливе географічне положення;

тривалий період маркетингу у порівнянні з об'єктами, що користуються попитом, тощо.

40. За відсутності ринкових даних про ціни продажу (оренди) подібних земельних ділянок оцінка землі ґрунтується на припущенні про умовну зміну характеру її використання на такий, що забезпечує отримання доходу на ринку. Така зміна може включати умовний поділ земельної ділянки чи її об'єднання з іншими ділянками.

За цих умов вартість землі визначається як різниця між дисконтованими доходами від передбаченого використання та дисконтованими витратами, пов'язаними із змінами характеру використання.

41. Розрахунок очікуваного доходу може базуватися на визначенні додаткових надходжень без зміни характеру використання земельної ділянки, включаючи можливі надходження від побічних продуктів, які отримує власник, та компенсаційні виплати з бюджету відповідно до законодавства.

VIII. Оцінка права оренди земельної ділянки та права користування чужою земельною ділянкою

42. Оцінка права оренди земельної ділянки або користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) і право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій) (далі - користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію) ґрунтується на попередньому визначенні ринкової вартості земельної ділянки.

43. Оцінка прав орендодавця (власника) земельної ділянки визначається як сума чистого операційного доходу від надходження плати, визначеної договором оренди земельної ділянки або договором користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для даної земельної ділянки, та поточною вартістю реверсії за формулою

$$Ц = (сума) \frac{\sum_{t=1}^n \frac{Д_{ді}}{(1+C)^t}}{пв} + Р,$$

де $Ц_{пв}$ - вартість прав власника земельної ділянки, наданої в оренду або користування на умовах емфітевзису чи суперфіцію;

$Д_{ді}$ - чистий операційний дохід від надходження плати, визначеної договором оренди земельної ділянки або договором користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію;

$С_k$ - ставка капіталізації для землі;

$Р$ - поточна вартість реверсії;

n - кількість періодів (у роках), що залишилися до кінця строку оренди земельної ділянки або користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію, визначеного договором;

t - певний період (рік) у межах строку оренди або користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію, визначеного договором (t від 1 до n);

Оцінка права оренди земельної ділянки для орендаря або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для користувача визначається як поточна вартість додаткового доходу, розмір якого визначається як різниця між ринковим рівнем чистого операційного або рентного доходу та чистим операційним доходом від надходження плати, визначеної договором оренди земельної ділянки або договором користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію.

44. Для проведення оцінки права оренди земельної ділянки або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для орендаря земельної ділянки або користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію, застосовуються такі методичні підходи:

зіставлення цін продажу;

капіталізація додаткового доходу орендаря земельної ділянки або користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію від землі.

Відповідно до методичного підходу, що ґрунтується на зіставленні цін продажу, вартість права оренди земельної ділянки або право користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для орендаря або користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію, визначається на рівні ринкових цін продажу таких прав для подібних земельних ділянок, у тому числі на земельних торгах, з урахуванням таких розбіжностей, що впливають на їх ціну, як умови і дата продажу земельної ділянки, місце її розташування, фізичні характеристики, наявність обтяжень та обмежень щодо використання земельної ділянки, строк її оренди.

Вартість права оренди земельної ділянки або право користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для орендаря або користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію, визначається як медіанне або модальне значення скоригованих цін продажу зазначених прав щодо подібних об'єктів.

За методичним підходом, що базується на капіталізації доходу, вартість права оренди земельної ділянки або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію визначається як поточна вартість майбутнього додаткового доходу для орендаря земельної ділянки чи користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію, за формулою

$$Ц = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{D_{oi}}{(1 + C_k)^t}}{1 + C_k}$$

де C_{pk} - вартість права оренди земельної ділянки, визначена шляхом непрямої капіталізації чистого доходу (у гривнях);

D_{oi} - додатковий дохід орендаря за i -й рік (у гривнях);

C_k - ставка капіталізації для землі;

n - кількість періодів (у роках), що залишився до кінця строку оренди земельної ділянки або користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію, визначеного договором;

t - певний період (рік) у межах строку оренди земельної ділянки або користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію, визначеного договором (t від 1 до n);

Додатковий дохід обчислюється як різниця між ринковим рівнем чистого операційного або рентного доходу та чистим операційним доходом від надходження плати, визначеної договором оренди земельної ділянки або договором користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію.

Вартість права оренди земельної ділянки або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для орендаря земельної ділянки чи користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію, може бути також розрахована як різниця між ринковою вартістю земельної ділянки та вартістю інтересу власника земельної ділянки, наданої в оренду або користування на умовах емфітевзису чи суперфіцію.

45. Під час визначення вартості права оренди земельної ділянки або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для забудованої земельної ділянки доцільно застосовувати принцип залишку для землі, яким передбачається здійснення розподілу ринкового рівня чистого операційного доходу між фізичними компонентами зазначеної вартості - землею та земельними поліпшеннями.

46. Вартість права оренди земельної ділянки для орендаря або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію для користувача може бути від'ємною величиною, коли чистий операційний дохід від надходження плати, визначеної договором оренди земельної ділянки або договором користування земельною ділянкою, наданої на умовах емфітевзису чи суперфіцію, буде більшим, ніж ринковий рівень чистого операційного або рентного доходу.

У разі продажу права оренди земельної ділянки, в тому числі на конкурентних засадах, вартість такого права визначається з урахуванням позитивного додаткового доходу потенційного орендаря.

47. Оцінка права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію проводиться з урахуванням впливу на функціональну цілісність її земельної ділянки, забудову, можливості найбільш ефективного використання.

При цьому оцінка права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію може проводитися стосовно земельних ділянок, щодо яких зазначені права встановлені, та земельних ділянок, обтяжених такими правами.

Вартість затверджених прав визначається як різниця між ринковою вартістю земельної ділянки до встановлення таких прав і ринковою вартістю після їх встановлення.

Вартість права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію може бути визначена також шляхом зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок, відмінність яких полягає у наявності (відсутності) таких прав.

48. У передбачених законодавством випадках під час визначення вартості права постійного користування застосовується метод прямої капіталізації очікуваного додаткового доходу.

{ Розділ VIII в редакції Постанови КМ N 1248 (1248-2011-п) від 16.11.2011 }

IX. Процедура проведення експертної грошової оцінки

49. Експертна грошова оцінка земельної ділянки проводиться в такій послідовності:

- обстеження земельної ділянки та вивчення ситуації на ринку землі;
- визначення виду вартості земельної ділянки відповідно до умов угоди;
- складання завдання на оцінку та укладання договору про оцінку;

збирання, оброблення та аналіз вихідних даних, необхідних для проведення оцінки;
визначення найбільш ефективного використання земельної ділянки;
вибір та обґрунтування методичних підходів;
визначення вартості земельної ділянки за обраними методичними підходами та формулювання остаточного висновку;
складання звіту про оцінку.

50. До звіту включаються:

назва об'єкта оцінки та місця розташування земельної ділянки, дата оцінки, найменування замовника та оцінювача, їх місце знаходження, банківські реквізити, ідентифікаційні коди - для юридичних осіб; прізвище, ім'я та по-батькові, паспортні дані, ідентифікаційні номери - для фізичних осіб;

мета проведення оцінки та обґрунтування вибору відповідної бази оцінки;

основні передумови, припущення та обмеження щодо застосування результатів оцінки;

опис та аналіз зібраних і використаних вихідних даних;

аналіз найбільш ефективного використання об'єкта оцінки;

обґрунтування застосування методичних підходів, методів та оцінних процедур;

визначення (розрахунок) вартості об'єкта оцінки за обраними методичними підходами та узгодження отриманих результатів;

сертифікація оцінки (підстави проведення даної оцінки, письмова заява оцінювача про якість використаних вихідних даних та іншої інформації, результат особистого огляду об'єкта оцінки, дотримання вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо оцінки земельних ділянок та прав на них, що має важливе значення для визначення достовірності та об'єктивності оцінки та висновку про вартість об'єкта оцінки);

висновок про вартість об'єкта оцінки, який готується на підставі порівняльного аналізу отриманих результатів оцінки за обраними методичними підходами та ринковими даними.

До звіту додаються відповідні розрахунки.

51. При застосуванні методичного підходу, який ґрунтується на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок, у звіті зазначаються фактори, за якими проводиться порівняння, та розміри поправок у ціні продажу земельних ділянок, обраних для порівняння із земельною ділянкою, що оцінюється.

При застосуванні методичного підходу, який ґрунтується на капіталізації чистого операційного або рентного доходу від земельної ділянки, у звіті відображаються:

розрахунок річного доходу від ефективного використання земельної ділянки, з урахуванням обтяжень та обмежень;

величина ставки капіталізації щодо конкретної земельної ділянки.

При застосуванні методичного підходу, який ґрунтується на врахуванні витрат на земельні поліпшення, у звіті відображається рівень цін продажу поліпшених ділянок та витрат на земельні поліпшення, які склалися на ринку.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. N 318

Київ

Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011

N 92 (92-2018-п) від 21.02.2018

N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

Відповідно до статті 32 Закону України "Про охорону культурної спадщини" (1805-14) Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць (додається).

2. Міністерству культури і мистецтв, Державному комітетові будівництва, архітектури та житлової політики:

разом з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування забезпечити протягом 2002-2004 років визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць;

затвердити до 2005 року правила охорони та використання історичних ареалів населених місць.

Прем'єр-міністр України

А.КІНАХ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 13 березня 2002 р. N 318

ПОРЯДОК

визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць

{ У тексті Порядку слово "Мінкультури" замінено словом "МКСК" згідно з Постановою КМ N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

1. Історичні ареали визначаються тільки в населених місцях, що занесені до Списку історичних населених місць України, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

2. Історичний ареал охоплює історично сформовану частину населеного місця, що зберегла старовинний вигляд, розпланування і характер забудови.

3. Режими використання історичних ареалів визначаються їх історико-культурним потенціалом (кількістю, видами, типами і категоріями об'єктів культурної спадщини, загальною містобудівною структурою, наявністю чи відсутністю заповідників, а також установленими зонами охорони пам'яток).

4. Відповідальними за визначення меж і режимів використання історичних ареалів є МКСК та уповноважені ним органи охорони культурної спадщини. { Пункт 4 в редакції Постанови КМ N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011 }

5. Межі історичних ареалів визначаються спеціальною науково-проектною документацією під час розроблення історико-архітектурних опорних планів цих населених місць.

6. Історичний ареал - це найбільш освоєна в минулому і добре збережена частина території населеного місця, що відрізняється традиційним характером середовища і значною кількістю об'єктів культурної спадщини від інших, менш освоєних або погано збережених частин населеного місця.

Межі історичних ареалів слід проводити вздовж розпланувальних і природних рубежів, що відокремлюють історичний ареал від решти міських територій, і визначати історико-архітектурним опорним планом населеного місця. Історико-архітектурні опорні плани розробляються на основі комплексних досліджень усієї території історичного населеного місця та його найближчого оточення.

7. Збереження традиційного характеру середовища історичних ареалів, охорона і раціональне використання розташованих в їх межах нерухомих об'єктів культурної спадщини, збереження її містоформуючої ролі є пріоритетним напрямом містобудівної діяльності в межах історичних ареалів.

8. Проектна документація на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт (крім реконструкції та капітального ремонту квартир чи окремих приміщень, які здійснюються без зміни об'ємно-просторових характеристик) у межах історичних ареалів населених місць розробляється з урахуванням вимог затвердженого в установленому законом порядку історико-архітектурного опорного плану.

{ Пункт 8 в редакції Постанови КМ N 92 (92-2018-п) від 21.02.2018 }

9. У разі незатвердження історико-архітектурного опорного плану населеного місця, що внесене до Списку історичних населених місць України, проектна

документація на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт (крім реконструкції та капітального ремонту квартир чи окремих приміщень, які здійснюються без зміни об'ємно-просторових характеристик) у межах історичного ареалу розробляється з урахуванням вимог історико-містобудівного обґрунтування, порядок розроблення якого визначається наказом МКСК та Мінрегіону.

{ Пункт 9 в редакції Постанови КМ N 92 (92-2018-п) від 21.02.2018; вимоги, зазначені в пункті 9, застосовуються до 1 січня 2019 року - див. пункт 2 Постанови КМ N 92 від 21.02.2018 }

10. Історичний ареал є спеціально виділеною у населеному місці територією історико-культурного значення із затвердженими межами, яка повинна фіксуватися в усіх землевлпорядних і містобудівних документах та розглядатися як специфічний об'єкт містобудівного проектування.

У межах населеного місця може бути визначено один або кілька історичних ареалів.

11. Частина територій історичних ареалів, а саме території пам'яток та їх охоронних зон, території заповідників, охоронювані археологічні території, належать до земель історико-культурного призначення.

12. Визначені науково-проектною документацією межі історичних ареалів погоджуються відповідним органом місцевого самоврядування та затверджуються МКСК.

{ Пункт 12 в редакції Постанови КМ N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011 }

13. У разі коли на території населеного місця є державний історико-культурний заповідник, його територія обов'язково включається до історичного ареалу.

14. В охоронних зонах здійснюється реставрація та реабілітація пам'яток, забезпечується охорона традиційного характеру середовища, усунення споруд і насаджень, які порушують традиційний характер середовища, відтворення втрачених цінних об'єктів. Нове будівництво можливе тільки у виняткових випадках за проектами, погодженими в порядку, визначеному законодавством.

Зони охоронюваного ландшафту можуть використовуватися для рекреації з мінімальним упорядженням і для традиційної діяльності, що не порушує ландшафт.

15. У зонах регулювання забудови здійснюється реконструкція будівель і споруд. Ступінь реконструкції визначається цінністю наявних об'єктів культурної спадщини, розташуванням зони в історичному ареалі, особливостями об'ємно-просторового устрою історичного населеного місця. В зоні регулювання забудови зберігаються цінні історичні розпланування і забудова, озеленення та упорядження, виразні елементи ландшафту; закріплюється та відтворюється значення пам'яток в архітектурно-просторовій організації історичного ареалу; забезпечуються сприятливі умови для огляду пам'яток та історичного ареалу в цілому.

У зонах регулювання забудови нові будівлі регламентуються за розташуванням, прийомами організації, висотою, довжиною фасадів, масштабом, характером членувань, пластичним і кольоровим вирішенням, функціональним використанням.

Реконструкція існуючих будівель і споруд регламентується відповідно до їх культурної та містобудівної цінності, а також відповідно до вимог збереження традиційного характеру середовища.

16. Для кожного історичного ареалу визначаються режим використання та конкретні обмеження господарської діяльності на його території, які встановлюються правилами охорони та використання історичних ареалів населених місць. Правила охорони та використання історичних ареалів населених місць повинні враховуватися під час розроблення місцевих містобудівних програм, містобудівної документації. { Абзац перший пункту 16 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011 }

Розроблення містобудівної документації є першочерговим для міст, що включені до Списку історичних населених місць України, затвердженого Кабінетом Міністрів України. { Абзац другий пункту 16 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1293(1293-2011-п) від 14.12.2011 }

Для зазначених міст місцеві містобудівні програми, містобудівна документація затверджуються відповідними радами за погодженням з МКСК або уповноваженими ним органами охорони культурної спадщини та Мінрегіоном. { Абзац третій пункту 16 в редакції Постанови КМ N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011 }

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. N 316

Київ

Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

N 955 (955-2013-п) від 25.12.2013

N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

Відповідно до статті 35 Закону України "Про охорону культурної спадщини" (1805-14) Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України (додається).

Прем'єр-міністр України

А.КІНАХ

Інд.28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

ПОРЯДОК

видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України

{ У тексті Порядку слово "Мінкультури" замінено словом "МКСК" згідно з Постановою КМ N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

1. Цей Порядок установлює процедуру видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України (далі - об'єкти культурної спадщини).

2. Органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій забезпечують координацію проведення всіх археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на відповідній їм території та здійснюють контроль за виконанням вимог цього Порядку.

3. Археологічні розвідки, розкопки можуть проводити наукові працівники з досвідом проведення археологічних робіт, які застосовують наукові методики розкриття і фіксування археологічних об'єктів культурної спадщини, що гарантують можливість подальшого використання результатів досліджень як повноцінного джерела культурної спадщини. Інші земляні роботи на об'єктах культурної спадщини повинні проводитися під наглядом наукових працівників.

4. Археологічні розвідки, розкопки, інші земляні роботи на об'єктах культурної спадщини проводяться лише за наявності дозволів, які видаються МКСК. Форми дозволів затверджуються МКСК. { Пункт 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 955(955-2013-п) від 25.12.2013 }

5. Дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок видає МКСК на ім'я фізичної особи - наукового працівника за наявності у нього кваліфікаційного документа (відкритого листа), виданого Інститутом археології Національної академії наук, копія якого залишається у МКСК.

Забороняється передавати право на проведення зазначених у дозволі робіт іншій особі.

Іноземні громадяни та особи без громадянства можуть брати участь в археологічних розвідках, розкопках у складі національних або спільних експедицій.

Дозвіл видається за заявами державних установ та організацій, які провадять діяльність, пов'язану з археологічними дослідженнями. Заява на видачу дозволу повинна бути надрукована на бланку організації або установи та підписана її керівником.

У заяві на видачу дозволу зазначається:

місце проведення археологічних досліджень (область, район, місто, район у місті, селище, село);

вид робіт;

прізвище, ім'я та по батькові наукового працівника;

у разі проведення археологічних розкопок тип і вид об'єкта культурної спадщини, на якому планується проведення розкопок, його хронологічна або культурна належність;

аргументована наукова або охоронна необхідність проведення розкопок;

перелік об'єктів, розміщених на території запропонованого місця розкопок, на які поширюється дія Закону України "Про авторське право і суміжні права" (3792-12) (твори архітектури, паркова і ландшафтна архітектура, твори образотворчого мистецтва тощо), перелік власників цих об'єктів та документи, що підтверджують їх згоду на проведення відповідних робіт.

6. Дозвіл на проведення інших земляних робіт видається МКСК за офіційною заявою органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, дирекції державних заповідників та музеїв-заповідників, інших заінтересованих осіб.

У заяві на видачу дозволу на проведення земляних робіт повинно бути зазначено:

місцезнаходження та (або) назва пам'ятки, охоронюваної археологічної території, зони охорони, історичного ареалу населеного місця;

аргументована необхідність проведення робіт;

вид робіт, їх обсяг і термін проведення;

ім'я та посада працівника, який за своїми службовими обов'язками відповідає за проведення робіт.

Для проведення земляних робіт на ділянках з недослідженим археологічним культурним шаром або окремими недослідженими об'єктами культурної спадщини необхідно отримати дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок.

7. МКСК протягом місяця з дня надходження заяви приймає рішення про видачу дозволу або вмотивовану відмову у його видачі.

8. МКСК може відмовити у видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок у разі:

1) відсутності кваліфікаційного документа (відкритого листа);

2) зазначення в заяві об'єктів культурної спадщини, на які вже видано дозвіл іншому науковому працівникові;

3) наявності порушень науковим працівником, на ім'я якого видається дозвіл, правил, встановлених цим Порядком, перевищення обсягів робіт або невиконання умов, визначених попереднім дозволом;

4) проведення науковим працівником робіт на об'єктах культурної спадщини, які не були зазначені у попередньому дозволі;

5) неподання або подання не в повному обсязі науковим працівником звіту про роботи, виконані відповідно до попереднього дозволу;

6) непередачі (або передання без офіційної документації) до відповідних профільних державних сховищ предметів і колекцій чи польової документації та звіту про проведення попередніх розвідок, розкопок;

7) невиконання або неналежне виконання науковими працівниками установ чи організацій, від імені яких подано заяву на видачу дозволу, правил, установлених цим Порядком;

8) наявності висновку органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій про недоцільність проведення розвідок, розкопок.

Відмова МКСК у видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок може бути оскаржена в порядку, встановленому законодавством.

9. До початку робіт науковий працівник, який отримав дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок, повинен зареєструвати його в органі охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органі охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій та в органі виконавчої влади за місцем розкопок. Без реєстрації дозволу проведення робіт забороняється.

10. Дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок дійсний протягом поточного року, дозвіл на проведення інших земляних робіт - на термін їх проведення, але не більше одного року.

11. Порядок оформлення звіту про роботи, виконані відповідно до дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, встановлюється Інститутом археології Національної академії наук та затверджується МКСК.

Предмети і колекції, знайдені під час проведення археологічних розвідок, розкопок, польова документація та звіт про проведені розвідки, розкопки передаються на постійне зберігання до профільних державних сховищ у порядку, встановленому МКСК.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 25 травня 2011 р. № 548

Київ

Про затвердження Порядку проведення експертизи містобудівної документації

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 148 від 27.02.2012

№ 850 від 25.09.2019

№ 952 від 01.09.2021

№ 909 від 09.08.2024}

Відповідно до частини дев'ятнадцятої статті 16¹ та частини шістнадцятої статті 17 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" Кабінет Міністрів України **постановляє:**

{Вступна частина із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 952 від 01.09.2021}

1. Затвердити Порядок проведення експертизи містобудівної документації, що додається.

2. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком (додається).

**Прем'єр-міністр
України**

М.АЗАРОВ

Інд. 70

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 травня 2011 р. № 548
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 1 вересня 2021 р. № 952)

ПОРЯДОК
проведення експертизи містобудівної документації

1. Цей Порядок визначає механізм проведення експертизи проектів містобудівної документації (далі - експертиза).

2. Експертизі підлягають проекти такої містобудівної документації:

Генеральної схеми планування території України;

схеми планування окремих частин території України;

схеми планування території Автономної Республіки Крим, областей, районів;

комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад;

генеральних планів міст.

Зміни до зазначеної містобудівної документації підлягають експертизі згідно з цим Порядком.

3. За рішенням замовників може проводитися також експертиза проектів генеральних планів селищ, сіл, детальних планів територій та змін до них.

4. Експертиза проводиться експертними організаціями незалежно від форми власності, що мають у своєму складі сертифікованих експертів за відповідними напрямками професійної діяльності, архітекторів, які отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат, та сертифікованих інженерів-землевпорядників.

5. Визначення експертної організації, яка проводить експертизу, здійснюється відповідно до Закону України “Про публічні закупівлі”.

Фізичні та юридичні особи, які беруть участь у розробленні проектів містобудівної документації, не мають права проводити експертизу зазначених проектів.

6. Відносини між замовником та експертною організацією регулюються договором, укладеним відповідно до вимог Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів, з урахуванням положень, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”.

7. Експертиза проводиться за рахунок коштів замовника.

Тендерні закупівлі щодо проведення експертизи проектів містобудівної документації здійснюються відповідно до Закону України “Про публічні закупівлі”.

8. Для проведення експертизи замовник створює та подає програмними засобами Містобудівного кадастру на державному рівні експертній організації заяву щодо проведення експертизи проекту містобудівної документації.

У такому випадку експертна організація, яка проводить експертизу проекту містобудівної документації, автоматично програмними засобами Містобудівного кадастру на державному рівні отримує доступ до таких матеріалів:

проект містобудівної документації (зокрема розділи, що можуть розроблятися за окремим завданням у випадках, передбачених законодавством) у формі електронного документа, на який накладені кваліфіковані електронні підписи відповідальних осіб. Надання документів, що мають гриф обмеження доступу, здійснюється з урахуванням особливостей, визначених законодавством;

матеріалів про результати проведення громадського обговорення щодо врахування громадських інтересів у проекті містобудівної документації на місцевому рівні;

матеріалів про результати розгляду проекту містобудівної документації відповідною архітектурно-містобудівною радою, зокрема висновки (за відповідним напрямком) органів земельних, водних, лісових ресурсів, дорожнього господарства, охорони культурної спадщини, ядерної та радіаційної безпеки, цивільного захисту (зокрема, з питань інженерно-технічних заходів цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки), природоохоронного та інших органів, яким відповідно до закону належать повноваження щодо розгляду містобудівної документації.

{Пункт 8 в редакції Постанови КМ № 909 від 09.08.2024}

9. Строк проведення експертизи встановлюється договором і становить не більш як:

60 календарних днів - для проектів містобудівної документації на державному та регіональному рівні;

45 календарних днів - для проектів містобудівної документації на місцевому рівні.

Строк проведення експертизи починається з дня реєстрації заяви з пакетом документів, визначеним пунктом 8 цього Порядку.

Строк проведення експертизи починається з дня отримання заяви про проведення експертизи проекту містобудівної документації та надання доступу до документів, визначених пунктом 8 цього Порядку, програмними засобами Містобудівного кадастру на державному рівні.

{Пункт 9 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 909 від 09.08.2024}

10. За результатами проведеної експертизи у строки, визначені у пункті 9 цього Порядку, експертна організація надає замовнику експертний висновок в електронній формі, на який накладені кваліфіковані електронні підписи відповідальних осіб, через електронний кабінет користувача Містобудівного кадастру на державному рівні:

{Абзац перший пункту 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 909 від 09.08.2024}

позитивний - у разі відповідності проекту містобудівної документації вимогам законодавства, рішенням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань планування і забудови територій, завданню на розроблення містобудівної документації, порядку її розроблення, будівельним нормам, вимогам щодо її складу та змісту;

негативний - у разі невідповідності проекту містобудівної документації вимогам законодавства, рішенням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань планування і забудови територій, завданню на розроблення містобудівної документації, порядку її розроблення, будівельним нормам, вимогам щодо її складу та змісту.

Надання негативного висновку здійснюється з обґрунтуванням причин та посиланням на відповідні норми законодавства, рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в частині невідповідності проекту містобудівної документації їх положенням чи порушення порядку розроблення містобудівної документації, включаючи процедуру стратегічної екологічної оцінки.

Виправлення помилок і невідповідностей, не пов'язаних із зміною проектних рішень, здійснюється замовником експертизи у робочому порядку під час проведення експертизи в межах строків, визначених пунктом 9 цього Порядку.

11. Затвердження проектів містобудівної документації, визначеної пунктом 2 цього Порядку, та внесення змін до неї за відсутності позитивного висновку не допускається.

12. Експертні висновки, крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом, оприлюднюються на геопорталі Містобудівного кадастру на державному рівні.

{Пункт 12 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 909 від 09.08.2024}

13. Експертні організації зобов'язані забезпечувати належну якість проведення експертизи та несуть відповідальність згідно із законом за:

об'єктивність та обґрунтованість зауважень експертизи;

дотримання встановлених строків проведення експертизи і надання висновку через електронний кабінет користувача Містобудівного кадастру на державному рівні.

{Абзац третій пункту 13 в редакції Постанови КМ № 909 від 09.08.2024}

Вимагати під час проведення експертизи документи, не передбачені законодавством, не допускається.

14. Замовник експертизи несе відповідальність згідно із законом за достовірність документів, поданих для проведення експертизи.

Експертна організація несе відповідальність згідно із законом за належну якість проведення експертизи.

{Порядок в редакції Постанови КМ № 952 від 01.09.2021}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 21 грудня 2005 р. N 1255

Київ

Про затвердження Порядку передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ

N 1109 (1109-2011-п) від 20.10.2011 }

Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини, що додається.

Прем'єр-міністр України

Ю.ЄХАНУРОВ

Інд. 51

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 21 грудня 2005 р. N 1255

ПОРЯДОК

передачі наукової документації з дослідження
археологічної спадщини

1. Цей Порядок визначає процедуру передачі археологами, а також підприємствами, закладами, установами та організаціями наукової документації з дослідження археологічної спадщини на території України (далі - наукова документація) для постійного зберігання до наукового архіву Інституту археології Національної академії наук (далі - архівна установа).

2. До наукової документації належать наукові звіти про археологічні дослідження, щоденники, польові списки, польові креслення та їх опис; польові фотографії, їх опис та негативи (або зображення на дисках для лазерних систем зчитування), контактні відбитки та їх опис; рисунки, фотографії речового матеріалу та їх негативи (або зображення на дисках для лазерних систем зчитування), детальний інвентарний опис знахідок.

Наукова документація включає також будь-яку інформацію про проведені археологічні розвідки, розкопки, інші земляні роботи на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею і під водою.

3. Вимоги до складення наукової документації затверджує вчена рада Інституту археології Національної академії наук.

4. Археологи, підприємства, заклади, установи та організації зобов'язані забезпечити зберігання наукової документації у період до передачі її архівній установі.

5. Археологи в обов'язковому порядку передають наукову документацію архівній установі протягом одного року після проведення дослідження археологічної спадщини.

Підприємства, заклади, установи та організації зобов'язані передати наукову документацію архівній установі на її запит.

6. Передача наукової документації здійснюється із складенням акта приймання-передачі, форма якого затверджується Мін'юстом.

{ Пункт 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1109 (1109-2011-п) від 20.10.2011 }

7. Архівна установа забезпечує дотримання встановлених законодавством вимог щодо умов зберігання, порядку ведення обліку і користування науковою документацією.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 14 лютого 2002 р. N 137

Київ

Про умови передачі культових будівель - визначних пам'яток архітектури
релігійним організаціям

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Установити, що культові будівлі - визначні пам'ятки архітектури, які не підлягали передачі у постійне користування релігійним організаціям відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР від 5 квітня 1991 р. N 83 (83-91-п), можуть передаватися їм у користування тільки після вирішення питань, пов'язаних з переміщенням навчальних закладів, архівних установ і закладів культури, що займають ці культові будівлі, до інших приміщень.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Ради Міністрів Української РСР від 5 квітня 1991 р. N 83 (83-91-п)
"Про перелік пам'яток архітектури, які не підлягають передачі у постійне
користування релігійним організаціям" (ЗП УРСР, 1991 р., N 4, ст. 33);

постанову Кабінету Міністрів України від 29 травня 1999 р. N 928 (928-99-п) "Про
внесення зміни до переліку культових споруд - визначних пам'яток архітектури, які
не підлягають передачі у постійне користування релігійним організаціям" (Офіційний
вісник України, 1999 р., N 22, ст. 1009);

постанову Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2000 р. N 1816 (1816-2000-п
) "Про доповнення переліку культових споруд - визначних пам'яток архітектури, які не
підлягають передачі у постійне користування релігійним організаціям" (Офіційний вісник
України, 2000 р., N 50, ст. 2161).

Прем'єр-міністр України

А.КІНАХ

Інд. 28

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 29 жовтня 2003 р. N 1699

Київ

Про затвердження Типового договору про безоплатне користування релігійною
організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю

Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Типовий договір про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю (додається).

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 29 жовтня 2003 р. N 1699

ТИПОВИЙ ДОГОВІР

про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю

_____ 200__ р. N
(населений пункт)

(назва підприємства (установи, організації), на балансі якого
_____ (далі - державна організація)
перебуває державне майно)

в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____,
(назва документа)

з однієї сторони, та _____
(назва релігійної організації)
_____ (далі - користувач),

яка зареєстрована _____,
(орган реєстрації, дата і реєстраційний номер)

в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____,
(назва документа)

з другої сторони, уклали цей договір про нижченаведене.

Предмет договору

1. Державна організація передає, а користувач приймає у безоплатне користування культову будівлю, інше майно, що є державною власністю і перебуває на балансі державної організації (далі - майно).

Склад і вартість майна, що передається користувачу згідно з цим договором, визначені відповідно до передатного балансу державної організації станом на _____ 200__ р. (на дату проведення інвентаризації майна).

Вартість

майна

становить

(цифрами і словами)

гривень.

Умови передачі і повернення майна

2. Для передачі і повернення майна сторони утворюють комісію, головою якої призначається представник державної організації.

3. Набуття права користування майном виникає з моменту підписання сторонами акта приймання-передачі майна, який є невід'ємною частиною цього договору.

4. Вартість майна, що повертається користувачем державній організації, визначається на підставі передатного балансу, складеного за даними інвентаризації майна на дату його повернення, звіреного з актом приймання-передачі майна, складеного на дату його передачі. Майно вважається повернутим державній організації з дати підписання сторонами акта приймання-передачі.

Права та обов'язки користувача

5. Користувач має право:

1) користуватися майном відповідно до цього договору і призначення майна;

2) виступати з ініціативою щодо внесення змін до цього договору або його розірвання;

3) вживати заходів з метою захисту майна, зокрема вимагати повернення майна з чужого незаконного володіння, усунення перешкод для його використання і відшкодування збитків, завданих третіми

особами.

6. Користувач зобов'язується:

1) _____ використовувати _____ майно _____ виключно _____ для _____

(вид використання)

2) допускати представників державної організації для проведення перевірки цільового використання майна;

3) не передавати без дозволу державної організації майно третім особам;

4) забезпечувати збереження майна, здійснювати його поточний ремонт та утримувати у належному санітарному, протипожежному і технічному стані;

5) у разі припинення дії цього договору повернути майно в належному стані, не гіршому ніж під час передачі його у користування, з урахуванням фізичного зносу, або у стані, обумовленому цим договором;

6) у разі заподіяння майну шкоди з вини користувача повністю відшкодувати збитки за власний рахунок відповідно до законодавства.

Права та обов'язки державної організації

7. Державна організація має право:

1) контролювати наявність, стан, цільове використання майна та утримання його в належному стані;

2) виступати з ініціативою щодо внесення змін до цього договору або його розірвання.

8. Державна організація зобов'язується після підписання цього договору передати у користування майно за актом приймання-передачі.

Особливі умови

9. Майно не може бути передане користувачем у заставу, на нього не може бути звернене стягнення за претензіями кредиторів користувача.

10. У разі коли майно, що передається, є пам'яткою культурної спадщини чи її частиною, користувач зобов'язаний не пізніше ніж через один місяць з моменту отримання його у користування укласти охоронний договір з відповідним органом охорони культурної спадщини.

Відповідальність сторін. Порядок розв'язання спорів

11. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань згідно з цим договором сторони несуть відповідальність відповідно до законодавства.

12. Спори, що виникають під час виконання цього договору або у зв'язку з ним, розв'язуються шляхом переговорів. У разі недосягнення згоди спір підлягає розв'язанню у судовому порядку.

Інші умови

13. Одностороння відмова від виконання умов договору не допускається. Зміна умов або розірвання договору може здійснюватися лише за погодженням сторін, крім випадків, передбачених пунктом 14 цього договору.

14. Договір може бути розірвано державною організацією в односторонньому порядку у разі виявлення нею нецільового використання майна або його утримання у неналежному стані після відповідного попередження.

15. Дія договору припиняється у разі:

втрати майна;

прийняття рішення про це за згодою сторін або за рішенням господарського суду;

ліквідації користувача, ліквідації державної організації та в інших випадках, передбачених законодавством.

16. Цей договір набирає чинності з моменту підписання його сторонами і діє до _____ 200__ року.

Дія договору може бути продовжена за згодою сторін.

17. Усі правовідносини, що виникають у зв'язку з виконанням умов цього договору і не врегульовані ним, регламентуються законодавством.

18. Договір складено у двох примірниках, кожен з яких має однакову юридичну силу.

Реквізити сторін

Державна організація

Користувач

(найменування)

(найменування)

(підпис представника)

(підпис представника)

МП

МП

Зразок

Додаток

до Типового договору

АКТ

приймання-передачі

" ____ " _____ 200__ р. N

(населений пункт)

(назва державного підприємства (установи, організації), на балансі

_____) (далі - державна організація)

якого перебуває державне майно)

в _____ особі

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

який діє на підставі

(назва документа)

з однієї сторони, та

(назва релігійної організації)

_____) (далі - користувач),

zareestrovana

(орган реєстрації, дата і реєстраційний номер)

в _____ особі

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

який діє на підставі

(назва документа)

з другої сторони, на підставі договору від _____ N ____ склали цей акт про нижченаведене:

державна організація передає, а користувач приймає в безоплатне користування майно згідно з цим актом.

Склад і вартість майна, що передається користувачу згідно з цим актом, визначені відповідно до передатного балансу державної організації станом на "___" _____ 200__ р.:

п/п	Інвентарний номер	Найменування майна	Адреса	Балансова вартість, тис. гривень	Залишкова вартість, тис. гривень

Цей акт є невід'ємною частиною договору про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю, від "___" _____ 200__ р. № ____.

Голова комісії _____

(підпис)

Члени комісії _____

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис уповноваженої особи

державної організації)

МП

(підпис уповноваженої особи

користувача)

МП

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 26 червня 2013 р. № 452

Київ

Про затвердження Типового положення про адміністрацію історико-культурного заповідника

{Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

Відповідно до статті 33-2 Закону України “Про охорону культурної спадщини” Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Типове положення про адміністрацію історико-культурного заповідника, що додається.

2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 24 липня 2003 р. № 1149 “Про затвердження Типового положення про державний історико-культурний заповідник” (Офіційний вісник України, 2003 р., № 31, ст. 1607).

Прем'єр-міністр
України

М.АЗАРОВ

Інд. 70

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 26 червня 2013 р. № 452

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ про адміністрацію історико-культурного заповідника

1. Адміністрація історико-культурного заповідника (далі - адміністрація заповідника) є закладом культури, що утворюється органом, до сфери управління якого належить заповідник.

2. Адміністрація заповідника у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, а також цим Типовим положенням.

3. Адміністрація заповідника є юридичною особою, має самостійний баланс, відповідні рахунки в органах Казначейства, печатку та бланк із своїм найменуванням.

Адміністрація заповідника не може бути засновником підприємств, господарських товариств, кооперативів, інших юридичних осіб.

4. Адміністрація заповідника є неприбутковою організацією.

5. Основними завданнями адміністрації заповідника є:

забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника;

здійснення заходів щодо охорони і збереження об'єктів історико-культурного заповідника, збереження і відтворення традиційного характеру його середовища;

провадження культурно-освітньої, науково-дослідної діяльності у сфері охорони культурної спадщини та музейної справи, а також туристичної діяльності.

6. Адміністрація заповідника відповідно до покладених на неї завдань:

1) проводить роботу з виявлення, фіксації, класифікації, складення облікових документів на об'єкти культурної спадщини, готує документи для їх державної реєстрації;

2) здійснює підготовку проектів охоронних договорів на об'єкти культурної спадщини, що входять до складу історико-культурного заповідника;

3) розробляє науково обґрунтовані пропозиції щодо встановлення режиму збереження і порядку використання об'єктів історико-культурного заповідника, забезпечує їх утримання, захист та належне використання;

4) інформує відповідний орган охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування (виникнення загрози пошкодження, руйнування) об'єктів історико-культурного заповідника;

5) здійснює науково-методичне керівництво під час проведення робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування і музеєфікації об'єктів історико-культурного заповідника та інших робіт на території історико-культурного заповідника, в зонах його охорони;

6) подає відповідному органу охорони культурної спадщини висновки щодо можливості розміщення реклами на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

7) вживає заходів до запобігання і припинення порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини, а також до усунення негативних наслідків і відшкодування шкоди, завданої такими порушеннями;

8) виступає замовником робіт з реставрації та ремонту об'єктів історико-культурного заповідника та іншого майна;

9) проводить роботу з комплектації та ведення обліку музейних зібрань в установленому законодавством порядку;

10) проводить експозиційну роботу;

11) провадить інформаційно-видавничу діяльність з популяризації заповідної справи, висвітлення проблем охорони об'єктів культурної спадщини;

12) організовує та координує проведення наукових досліджень в історико-культурному заповіднику із залученням (у разі потреби) на договірній основі інших організацій;

13) формує музейний, бібліотечний та архівний фонди;

14) здійснює міжнародне співробітництво, укладає угоди з іноземними фізичними та юридичними особами згідно із законодавством;

15) організовує роботу з підготовки та підвищення кваліфікації працівників заповідника;

16) вживає заходів до розвитку інфраструктури екскурсійного і рекреаційного обслуговування на території історико-культурного заповідника, надає платні послуги, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України;

17) здійснює інші заходи щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурного заповідника.

7. Адміністрація заповідника має право:

1) провадити некомерційну господарську діяльність, яка відповідає меті її утворення;

2) залучати в установленому порядку на договірній основі юридичних і фізичних осіб для виконання покладених на неї завдань;

3) подавати органів, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник, пропозиції щодо обсягів фінансування, необхідного для провадження своєї діяльності та розвитку історико-культурного заповідника;

4) утворювати у разі потреби комісії та експертні групи, проводити конкурси, конференції, скликати наради для виконання покладених на неї завдань;

5) здійснювати в установленому порядку обмін виставками із закладами культури і науки іноземних держав, надавати експонати для проведення виставок, у тому числі за кордоном;

6) використовувати в установленому порядку символіку історико-культурного заповідника, зображення його об'єктів, репродукції архітектурно-мистецьких, художніх та інших культурних цінностей, що зберігаються в його колекціях, зібраннях, фондах, а також надавати право іншим юридичним і фізичним особам використовувати зазначені зображення відповідно до законодавства;

7) проводити екскурсії на території та об'єктах історико-культурного заповідника;

8) передавати в установленому законом порядку в користування нерухоме майно (будівлі, споруди, приміщення) та інше окреме індивідуально визначене майно за погодженням з органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник;

9) набувати в установленому законодавством порядку необхідне для провадження своєї діяльності нерухоме та рухоме майно, укладати договори, бути позивачем та відповідачем у суді;

10) у разі наявності в штаті археолога, кваліфікація якого підтверджується відповідним документом, утворювати археологічні експедиції;

11) забезпечувати охорону об'єктів і території історико-культурного заповідника.

8. Адміністрація заповідника самостійно планує свою діяльність, визначає стратегію та основні напрями його розвитку згідно з планом організації території історико-культурного заповідника, затвердженим органом, до сфери управління якого він належить, та виходячи із завдань і функцій, передбачених положенням про неї.

9. Для розгляду питань щодо охорони об'єктів історико-культурного заповідника, проведення науково-дослідної, науково-методичної роботи адміністрація заповідника може утворювати дорадчі органи у складі наукових працівників, провідних спеціалістів інших наукових і творчих установ та організацій, представників громадськості. Склад дорадчих органів затверджується керівником адміністрації заповідника за погодженням з органом, до сфери управління якого він належить.

10. Адміністрацію заповідника очолює керівник, який призначається на посаду та звільняється з посади органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник, за погодженням з головою відповідної місцевої держадміністрації.

У разі коли історико-культурний заповідник належить до сфери управління органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, місцевої держадміністрації, призначення на посаду та звільнення з посади керівника адміністрації заповідника здійснюється за погодженням з МКСК.

{Абзац другий пункту 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

11. Керівник адміністрації заповідника:

1) здійснює керівництво діяльністю адміністрації заповідника, несе відповідальність за виконання покладених на неї завдань;

2) здійснює контроль за додержанням встановленого на території історико-культурного заповідника режиму збереження і використання його об'єктів;

3) затверджує положення про структурні підрозділи заповідника;

4) визначає функціональні обов'язки заступників керівника адміністрації заповідника, керівників структурних підрозділів та працівників;

5) призначає на посаду і звільняє з посади керівників структурних підрозділів адміністрації заповідника, приймає на роботу та звільняє з роботи інших працівників заповідника;

6) видає в межах повноважень накази, організовує і контролює їх виконання;

7) розпоряджається коштами в межах затвердженого органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник, кошторису витрат на утримання адміністрації заповідника та майном, переданим адміністрації заповідника в оперативне управління;

8) за погодженням з органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник, та МКСК, призначає на посаду і звільняє з посади заступників керівника адміністрації заповідника, головного зберігача фондів історико-культурного заповідника;

{Підпункт 8 пункту 11 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

9) визначає структуру і штатний розпис адміністрації заповідника в межах фонду оплати праці, який затверджується органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник.

12. Граничну чисельність працівників адміністрації заповідника затверджує орган, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник.

13. До складу адміністрації заповідника входять апарат управління, наукові, реставраційні, музейно-експозиційні, господарські, технічні, туристично-екскурсійні підрозділи та служба охорони.

Для забезпечення дотримання режиму охорони і використання об'єктів історико-культурного заповідника за погодженням з органом, до сфери управління якого він належить, може бути утворена одна чи кілька філій адміністрації заповідника, які діють на підставі положень, затверджених адміністрацією заповідника.

14. Адміністрації заповідника передаються в оперативне управління об'єкти, що входять до його складу, та інше майно, необхідне для забезпечення діяльності адміністрації заповідника, що перебуває у державній або комунальній власності. Майно, передане адміністрації заповідника в оперативне управління, не підлягає відчуженню і не може бути предметом застави.

15. Джерелами формування майна адміністрації заповідника є:

кошти державного чи місцевого бюджету;

майно, передане адміністрації заповідника в оперативне управління;

власні надходження, отримані в установленому законодавством порядку;

благодійні пожертви, гранти;

інші не заборонені законодавством джерела.

16. Земельні ділянки в межах історико-культурного заповідника надаються його адміністрації в користування відповідно до закону.

17. Адміністрація заповідника може бути припинена шляхом її ліквідації або реорганізації (злиття, приєднання, поділ, перетворення) відповідно до закону згідно з рішенням органу, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 12 грудня 2011 р. № 1271

Київ

Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури

{Назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 493 від 12.07.2017}

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
№ 1131 від 05.12.2012
№ 493 від 12.07.2017}

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, що додається.

{Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 493 від 12.07.2017}

2. Міністерству культури разом з Міністерством фінансів та Міністерством економічного розвитку і торгівлі затвердити порядок визначення вартості та надання платних послуг, зазначених у затвердженому цією постановою переліку.

3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 5 червня 1997 р. № 534 "Про затвердження Переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності" (Офіційний вісник України, 1997 р., число 23, с. 95).

Прем'єр-міністр
України

М.АЗАРОВ

Інд. 70

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 12 грудня 2011 р. № 1271
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 12 липня 2017 р. № 493)

ПЕРЕЛІК

платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами
культури

1. Проведення вистав, театральних, музичних, хореографічних постановок, циркових вистав; концертів, фестивалів, конкурсів, бенефісів, естрадних шоу, виставкових, освітніх та інших культурно-мистецьких заходів (проектів), демонстрація відео- і кінофільмів; інформаційно-масових, розважальних та інших заходів; виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп та окремих артистів (виконавців).

Розміщення рекламної продукції та рекламних конструкцій під час їх проведення.

2. Проведення занять у студіях, підготовчих групах, групах раннього естетичного розвитку, творчих школах та об'єднаннях, секціях та мистецьких аматорських об'єднаннях, на курсах, у літературно-музичних вітальнях, ігрових кімнатах для дітей та гуртках, а також індивідуального стажування, підвищення кваліфікації, консультацій з питань збереження, дослідження, консервації та реставрації культурних цінностей в бібліотеках, музеях, архівах, спеціалізованих науково-дослідних установах, реставраційних, музейних, інших закладах культури.

3. Організація діяльності мистецьких аматорських об'єднань, у тому числі клубів за інтересами (художніх, технічних, природничо-наукових, колекційних, за професіями).

4. Розроблення оригінальних сценаріїв, проведення постановочної роботи і заходів за заявками юридичних та фізичних осіб.

5. Надання послуг з організації та/або проведення спектаклів, концертів колективів аматорської творчості.

6. Проведення театралізованих свят, фестивалів, конкурсів, спортивно-розважальних, оздоровчих, обрядових заходів, виставок книг і творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

7. Надання послуг з організації та/або проведення культурно-масових та наукових заходів, професійних та корпоративних свят, міжнародних симпозіумів, форумів, науково-практичних конференцій, бієнале, пленерів, конкурсів, навчальних заходів (семінарів, майстер-класів, тренінгів, творчих лабораторій та майстерень), семінарів, семінарів-практикумів, зборів, концертів, фестивалів, виставок, вистав та інших культурно-мистецьких заходів (проектів).

8. Показ слайд-фільмів, кінопрограм, лазерних шоу.

9. Надання послуг з користування атракціонами, ігровими автоматами (крім тих, що передбачають отримання грошової винагороди), настільними і комп'ютерними іграми, тенісними кортами, більярдами, тирами, дитячими ігровими містечками, персональними комп'ютерами, глядацькими залами.

10. Виготовлення та продаж у неспеціалізованих магазинах (кіосках, лотках), через електронні системи продажу видань про фонди і діяльність бібліотек, музеїв, картинних галерей, виставкових залів, заповідників, реставраційних та інших закладів культури, довідково-бібліографічних та інформаційних продуктів (в електронному вигляді - компакт-дисків), репродукцій, наборів листівок, афіш, плакатів (у тому числі із зображенням творів мистецтв, пам'яток літератури, нотними виданнями), а також сувенірних виробів, значків, виробів народних промислів, декоративно-ужиткового, образотворчого мистецтва та фотомистецтва тощо.

11. Проведення фото-, відео- і кінозйомок приміщень та інтер'єрів бібліотек, музеїв та заповідників, територій та об'єктів музейних закладів, окремих експонатів, експозицій, окремих сторінок документів з бібліотечних, музейних та архівних фондів, а також у приміщеннях та на території закладів культури за заявками юридичних та фізичних осіб.

12. Обслуговування екскурсійних груп і окремих відвідувачів на територіях та у приміщеннях заповідників, музеїв, бібліотек, театральних-видовищних закладів, інших закладів культури під час огляду експозицій, виставок тощо.

13. Відвідування заповідників, музеїв та виставок.

14. Формування бібліографічних списків для курсових, дипломних та наукових робіт, каталогів для особистих бібліотек і бібліотек підприємств, установ та організацій.

Підготовка та надання письмових тематичних, фактографічних, аналітичних, адресно-бібліографічних та інших довідок для фізичних та юридичних осіб.

Користування міжбібліотечним абонементом (компенсування поштових витрат), доставка документів, у тому числі електронна.

Надання послуг з оформлення (комплектування) реєстраційно-облікових документів користувачів бібліотек (квитків, формулярів тощо).

Продовження строку користування документами, резервування документів, нічний абонемент.

Інформаційно-бібліотечне обслуговування підприємств, установ та організацій.

Роздрукування інформації з електронних носіїв, ламінування документів.

Експонування рекламних матеріалів юридичних та фізичних осіб у приміщеннях або на сайтах закладів культури.

Продаж документів з фондів бібліотек, що списуються та підлягають утилізації, фізичним та юридичним особам.

15. Проведення наукової та мистецтвознавчої експертизи, у тому числі виїзної, дослідження, обстеження, атрибуція культурних цінностей (для юридичних та фізичних осіб) та тих, що в установленому порядку ввозяться або вивозяться через державний кордон, підготовка та надання історичних, мистецтвознавчих, аналітичних висновків, довідок та іншої інформації.

16. Розроблення та оформлення інтер'єрів, дизайнерське оздоблення виставкових стендів, створення та оформлення музейних експозицій, розроблення тематико-експозиційних планів музеїв.

17. Надання в оренду приміщень, малих архітектурних форм і територій.

18. Надання місць для стоянки автомобілів та інших транспортних засобів.

19. Ремонт, настроювання і налагодження музичних інструментів, звуко-, світло- та відеоапаратури.

20. Ремонт, реставрація, консервація, атрибуція творів (виробів) образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, рукописів, документів, друкованих видань, інших культурних цінностей на замовлення для юридичних та фізичних осіб.

Надання послуг з тимчасового зберігання в музеях, заповідниках, інших музейних закладах культурних цінностей, музейних предметів, предметів музейного значення, що перебувають у власності, користуванні юридичних та фізичних осіб, після проведення обстежень, досліджень, консерваційно-реставраційних заходів.

Проектування, оформлення, виготовлення спеціальних конструкцій, оздоблення для зберігання, експонування, транспортування культурних цінностей, проведення палітурних, брошурувальних робіт.

Пакування культурних цінностей.

21. Обстеження, дослідження, ремонт, реставрація, консервація, реабілітація, музеєфікація, пристосування нерухомих об'єктів культурної спадщини.

Надання фізичним та юридичним особам письмових історичних, аналітичних, тематичних довідок, висновків щодо нерухомих об'єктів культурної спадщини.

Надання методичної допомоги, консультацій, підготовка висновків, рекомендацій, звітів з питань збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини.

Розроблення облікової документації на нерухомі об'єкти культурної спадщини.

Розроблення науково-проектної документації та підготовка рекомендацій щодо ремонту та реставрації нерухомих об'єктів культурної спадщини.

Рецензування науково-проектної та облікової документації щодо нерухомих об'єктів культурної спадщини.

22. Виготовлення, ремонт і реалізація майстернями та іншими виробничими підрозділами закладів культури обладнання атракціонів, музичних інструментів, меблів, реквізиту і бутафорії, сценічного обладнання, пошиття театральних, концертних костюмів, взуття, товарів широкого вжитку, квітів і квіткові продукції, надання гримерних і автотранспортних послуг, проведення столярних, слюсарних, будівельних, ремонтно-реставраційних та інших робіт.

23. Прокат музичних інструментів, культурно-спортивного і туристичного інвентарю, сценічних костюмів, взуття, театрального реквізиту.

24. Фотокопіювання, репродукування, ксерокопіювання, сканування, фотографування, мікрофільмування, мікрокопіювання, створення цифрових та тривимірних копій з книжок, брошур, газет, журналів, музейних предметів, предметів музейного значення, документів з фондів/архівів бібліотек, музеїв, реставраційних та інших закладів культури.

25. Виготовлення фонограм концертів і спектаклів, копій звукозапису музичних творів з фонотек закладів культури, надання послуг студій звуко- і відеозапису, трансляції вистав, концертів, виставкових, освітніх та інших культурно-мистецьких заходів (проектів) закладами культури за допомогою Інтернету.

26. Надання послуг ресторанного господарства з метою організації відпочинку і дозвілля громадян за умови наявності необхідних виробничих потужностей та спеціально призначених і обладнаних приміщень.

27. Надання послуг з оренди транспортних засобів, обладнання, майна, інструментів, що належать закладам культури.

Здійснення вантажних, пасажирських та змішаних перевезень на замовлення.

28. Надання послуг, пов'язаних із створенням умов для організованого туризму, відпочинку (короткостроковий відпочинок (розбиття наметів і розкладення вогнищ у спеціально облаштованих та відведених для цього місцях, прогулянки на конях і поні, велосипедах, електромобілях, човнах тощо).

{Перелік в редакції Постанови КМ № 493 від 12.07.2017}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 20 липня 2000 р. № 1147

Київ

Про затвердження Положення про Музейний фонд України

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
№ 1007 від 03.11.2010
№ 113 від 23.03.2014
№ 645 від 23.06.2021
№ 453 від 23.04.2024
№ 1367 від 03.12.2024}

Відповідно до статті 15 Закону України "Про музеї та музейну справу" Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Положення про Музейний фонд України (додається).

Прем'єр-міністр
України

В. ЮЩЕНКО

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 липня 2000 р. № 1147
(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 3 листопада 2010 р. № 1007)

ПОЛОЖЕННЯ
про Музейний фонд України

{У тексті Положення слово "МКТ" замінено словом "Мінкультури" згідно з Постановою КМ № 113 від 23.03.2014}

{У тексті Положення слово "Мінкультури" замінено словом "МКІП" згідно з Постановою КМ № 453 від 23.04.2024}

{У тексті Положення слово "МКІП" замінено словом "МКСК" згідно з Постановою КМ № 1367 від 03.12.2024}

Загальна частина

1. Це Положення визначає порядок формування Музейного фонду України, порядок обліку музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, забезпечення їх охорони, збереження і використання.

2. Дія цього Положення поширюється на всі види музеїв, передбачені статтею 6 Закону України "Про музеї та музейну справу", і заповідники (далі - музеї), у яких зберігаються музейні предмети та музейні колекції Музейного фонду України (далі - музейні предмети).

3. У цьому Положенні терміни використовуються у такому значенні:

1) інвентарний номер - порядковий номер обліку музейного предмета за інвентарною книгою. Інвентарний номер, що проставляється на предметі в процесі наукової інвентаризації, становить частину облікового позначення;

2) науково-допоміжний фонд - частина музейного зібрання, що не належить до основного фонду та державної частини Музейного фонду України, складається з науково-допоміжних матеріалів, зібраних або створених музеєм для постійної експозиції або виставок як допоміжний ілюстративний або інформаційний матеріал (муляжі, макети, зліпки, реконструкції, копії, плани, карти, схеми, діаграми, креслення та інші наочні матеріали, які спеціально виготовлені або відтворені і використовуються для розкриття експозиційно-виставочної теми);

3) облікові позначення - шифр установленого зразка, що наноситься на музейний предмет з метою повної його ідентифікації відповідно до фондово-облікової документації і містить номер музейного предмета за книгою надходжень;

4) обмін предметами Музейного фонду України - одна з форм комплектування музейного зібрання, що здійснюється музеями шляхом обміну матеріалів дублетного фонду і непрофільних матеріалів на предмети, що відповідають профілю музейного зібрання;

5) основний фонд - музейні предмети, відомості про які занесені до фондово-облікової документації. Зазначені предмети підлягають науковій інвентаризації і належать до державної частини Музейного фонду України;

6) первинна реєстрація - фіксація основних відмінних ознак предметів музейного значення в книзі надходжень основного або науково-допоміжного фонду на підставі результатів їх вивчення;

7) постійне (тимчасове) зберігання - один з основних видів діяльності музею, що передбачає створення матеріальних і правових умов, за яких забезпечується додержання спеціального науково обґрунтованого режиму зберігання музейних предметів, переданих музею на постійне (тимчасове) зберігання;

8) фондово-закупівельна комісія - постійно діючий консультативно-дорадчий орган музею, який провадить діяльність у межах повноважень, визначених цим Положенням, і на

який покладено функції з проведення експертизи культурних цінностей, зокрема на предмет включення їх до музейного зібрання;

9) фондово-облікова документація - документи, необхідні для ведення музейного обліку, передбачені цим положенням та актами МКСК.

Інші терміни у цьому Положенні використовуються у значеннях, наведених у Законі України "Про музеї та музейну справу".

4. Музеї забезпечують ведення обліку музейних предметів, їх охорону, зберігання і використання.

Відповідальність за створення умов, необхідних для забезпечення належного стану збереження, охорони і використання музейних предметів, покладається на керівника музею.

Склад Музейного фонду України

5. Формування Музейного фонду України здійснюється відповідно до Закону України "Про музеї та музейну справу".

6. Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі такі предмети і зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при установах, організаціях, підприємствах і закладах освіти державної та комунальної форми власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форми власності.

{Абзац другий пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 645 від 23.06.2021}

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

7. Музейне зібрання поділяється на основний і науково-допоміжний фонди.

У науково-допоміжному фонді можуть бути виділені фонд сировинних матеріалів та експериментальний фонд.

Порядок ведення обліку музейних предметів та предметів музейного значення

8. Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форми власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку згідно з цим Положенням.

9. Форми основних фондово-облікових документів затверджуються МКСК.

10. Фондово-облікова документація складається з основних і допоміжних облікових документів.

До основних облікових документів належать:

акти приймання і передачі музейних предметів на постійне або тимчасове зберігання;

книга надходжень основного фонду і колекційні описи до неї;

інвентарні книги з шифром, що відповідають структурі основного фонду;

архівні описи, описи археологічних і природничо-наукових колекцій;

спеціальні інвентарні книги для обліку музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння;

книга надходжень науково-допоміжного фонду;

науково уніфікований паспорт музейного предмета;

реставраційний паспорт музейного предмета.

Перелік допоміжних облікових документів визначається інструкцією з ведення обліку, зберігання і використання музейних предметів, яка затверджується керівником музею.

11. Форми допоміжних облікових документів затверджуються керівником музею на підставі інструкції, що затверджується МКСК.

12. Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.

13. Приймання і передача музейних предметів та предметів музейного значення на постійне або тимчасове зберігання до музеїв здійснюються за відповідними актами на підставі рішень фондово-закупівельної комісії. В акті зазначаються форма передачі предметів музейного значення (закупівля, дарування (пожертвування), заповіт, рішення суду про передачу культурних цінностей у власність держави), відомості про їх історію, походження і побутування. До актів додаються копії документів, що підтверджують право власності на зазначені в них культурні цінності.

14. Музейний предмет передається на постійне зберігання та включається до основного фонду музею на підставі рішення фондово-закупівельної комісії, яке оформлюється відповідним протоколом.

15. Музейний предмет вважається прийнятим на постійне зберігання з моменту його первинної реєстрації та нанесення на нього відповідних облікових позначень.

Не допускається зберігання музейних предметів без нанесення на них облікових позначень.

16. Облік музейних предметів, що передаються на постійне зберігання, ведеться трьома етапами.

Перший етап передбачає складення акта і реєстрацію музейного предмета у відповідній книзі надходжень (основного фонду, науково-допоміжного фонду, сировинних матеріалів, експериментального фонду).

На другому етапі проводиться реєстрація музейного предмета в інвентарній книзі.

Третій етап передбачає реєстрацію музейного предмета у спеціальній інвентарній книзі для предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння.

17. Вилучення музейних предметів, що належать до основного фонду, з фондово-облікової документації музею здійснюється з дозволу МКСК на підставі рішення музейної ради та висновків експертно-фондової комісії.

18. Облік музейних предметів, переданих на тимчасове зберігання, ведеться на підставі актів приймання-передачі шляхом занесення відомостей про них до книги надходжень музейних предметів, прийнятих на тимчасове зберігання.

19. Облікові документи оформлюються винятково в рукописній формі. Копії книг надходжень можуть за рішенням керівника музею зберігатися в електронній формі за умови їх ідентичності рукописному варіанту.

20. Сторінки рукописних книг надходжень, що належать до основних облікових документів, зазначених у пункті 10 цього положення, до моменту їх заповнення прошнуровуються і нумеруються, книги надходжень завіряються підписами керівника, головного зберігача музею, керівника відповідного структурного підрозділу, до сфери управління якого належить музей, скріплюються печатками музею та органу, у сфері управління якого перебуває музей, або його власника.

21. До кожного завершеного тому книги надходжень складається акт, у якому зазначаються відомості про загальну кількість занесених до нього музейних предметів, зміни в їх обсязі та складі, наводиться інформація про пропущені інвентарні номери, повторні записи тощо. Акт затверджується керівником музею.

22. Заміна книг надходжень, що належать до основних облікових документів, здійснюється тільки у виключних випадках (внаслідок старіння, значного пошкодження) шляхом їх переписування у встановленому МКСК порядку. Під час складання нових книг надходжень забороняється знищення або порушення цілісності старих книг, які довічно зберігаються в музеях разом з основними обліковими документами.

23. З метою збереження первинної інформації та дотримання послідовності облікових позначень музейних предметів під час переписування книг надходжень здійснюється перенесення усіх раніше вилучених інвентарних номерів із зазначенням документа, що є підставою для вилучення.

24. Облік музейних предметів в електронній формі ведеться у музеях відповідно до цього Положення та порядку його ведення, встановленого МКСК.

25. Вимоги щодо затвердження форми книг надходжень у музеях, в яких зберігається недержавна частина Музейного фонду України, встановлюються власником музейних предметів.

26. Ведення інвентарних книг, спеціальних інвентарних книг, книг надходження науково-допоміжного фонду може здійснюватися в електронному вигляді за умови дотримання порядку технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді.

27. Порядок технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді, визначається Законом України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах".

28. Вимоги до ведення обліку та зберігання фондово-облікової документації визначаються МКСК.

29. Відповідальність за організацію і ведення обліку музейних предметів несе головний зберігач музею.

Призначення на посаду та звільнення з посади головного зберігача музею здійснюється за погодженням з органом, у сфері управління якого перебуває музей.

30. Контроль за дотриманням порядку обліку та умов зберігання музейних предметів здійснює МКСК.

Особливості обліку окремих категорій музейних предметів

31. Музеї ведуть облік, зберігають документи, які належать до Національного архівного фонду, та використовують їх згідно із Законом України "Про Національний архівний фонд та архівні установи".

Фондово-облікова документація музею не передається на зберігання в архівні установи.

32. Відомості про обсяг, склад, зміст і стан документів Національного архівного фонду заносяться до облікових книг та картотеки основного фонду музею.

33. Музеї подають щороку державним архівним установам відомості про склад і обсяг документів Національного архівного фонду за формою, встановленою Держкомархівів.

34. Облік музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння, ведеться трьома етапами та передбачає складення акта, реєстрацію такого предмета в книзі надходжень, інвентарній книзі і спеціальній інвентарній книзі.

35. Предмети, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння, підлягають апробації в установах, які мають сертифіковане обладнання.

36. Контроль за веденням обліку та дотриманням умов зберігання музейних предметів державної частини Музейного фонду України здійснює МКСК.

Вимоги щодо організації обліку, зберігання та використання музейних предметів визначаються інструкцією, яка затверджується Міністерством.

Порядок передачі музейних предметів державної частини Музейного фонду України

37. Передача музейних предметів державної частини Музейного фонду України з музеїв на постійне зберігання іншим музеям у межах України здійснюється за згодою музеїв, у яких вони зберігаються, за рішенням МКСК на підставі листа-клопотання органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, що передає музейні предмети.

38. Передача музейних предметів і музейних колекцій державної частини Музейного фонду України з музеїв на тимчасове зберігання іншим музеям, юридичним і фізичним особам у межах України здійснюється за згодою музеїв, в яких вони зберігаються, за рішенням:

центрального органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, - для музеїв, заснованих на державній формі власності;

структурного підрозділу місцевого органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, - для музеїв, заснованих на комунальній формі власності.

39. Рішення про передачу музейних предметів державної частини Музейного фонду України на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках, проведення реставрації або наукової експертизи приймає МКСК.

40. Підставою для прийняття МКСК рішення про передачу музейних предметів на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках або наукової експертизи є:

лист-клопотання органу, у сфері управління якого перебуває музей, в якому вони зберігаються;

гарантійний лист від сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання;

договір страхування музейних предметів на період перебування їх за межами музею, в якому вони зберігаються, або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, яка приймає музейні предмети;

{Абзац четвертий пункту 40 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 453 від 23.04.2024}

контракт (угода) між музеєм, який передає музейні предмети і музейні колекції на тимчасове зберігання, і стороною, яка їх приймає, з необхідними додатками, що містять, зокрема, вимоги до зберігання таких предметів, графік проведення виставки (виставок), інформацію про транспортну компанію, яка здійснює їх перевезення;

стандартний звіт про системи безпеки (facility report) сторони, яка приймає музейні предмети і музейні колекції на тимчасове зберігання.

41. Підставою для прийняття МКСК рішення про тимчасове зберігання музейних предметів за межами України з метою реставрації є:

лист-клопотання органу, у сфері управління якого перебуває музей, в якому вони зберігаються;

рішення реставраційної ради музею чи висновок Національного науково-дослідного реставраційного центру;

гарантійний лист від сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання з метою реставрації;

договір страхування музейних предметів на період їх перебування за межами музею, в якому вони зберігаються, або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, яка приймає музейні предмети;

{Абзац п'ятий пункту 41 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 453 від 23.04.2024}

контракт (угода) між музеєм, який передає музейні предмети на тимчасове зберігання, і стороною, яка їх приймає з метою проведення реставрації, з необхідними додатками;

стандартний звіт про системи безпеки (facility report) сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання.

41⁻¹. У разі настання обставин непереборної сили або наявності загрози знищення, втрати, пошкодження чи руйнування музейних предметів державної частини Музейного фонду України рішення про їх передачу на постійне або тимчасове зберігання, зміну строку тимчасової передачі або повернення таких предметів, переданих на тимчасове зберігання

за межами України з метою їх експонування на виставках, проведення реставрації або наукової експертизи, приймається МКСК.

{Розділ доповнено пунктом 41⁻¹ згідно з Постановою КМ № 113 від 23.03.2014}

Охорона, зберігання і використання

музейних предметів

42. Охорона музейних предметів здійснюється у порядку, що визначається МКСК разом з іншими органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

43. Музейні предмети використовуються для розвитку освіти, науки та культури, поширення інформації про національне культурне надбання та світову історико-культурну спадщину шляхом:

створення експозицій, виставок та проведення на їх основі науково-дослідницької і культурно-освітньої роботи;

підготовки та видання каталогів, збірок наукових праць, монографій, буклетів, путівників тощо;

надання юридичним та фізичним особам наукових консультацій щодо складу і змісту музейних колекцій, з питань створення автоматизованих інформаційно-пошукових систем обліку музейних зібрань, приєднання до міжнародних інформаційних систем та забезпечення доступу до них широких верств населення.

44. Музеї можуть встановлювати обмеження стосовно доступу дослідників до музейних предметів у зв'язку з незадовільним станом їх збереження, проведенням реставраційних та консерваційних робіт, перебуванням у постійно діючій експозиції чи на виставці.

45. Порядок доступу до музейних предметів і музейних колекцій, які зберігаються у фондосховищах, визначається інструкцією, що затверджується музеєм на основі нормативно-правових актів МКСК.

46. Виготовлення образотворчої, друкованої, сувенірної продукції з використанням зображень музейних предметів здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері авторського права та з письмового дозволу музеїв, у яких вони зберігаються.

{Положення в редакції Постанови КМ № 1007 від 03.11.2010}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 20 червня 2000 р. N 984

Київ

Про затвердження зразка свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення)
культурних цінностей з території України

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011

N 642 (642-2012-п) від 18.07.2012

Відповідно до статті 13 Закону України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" (1068-14) Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити зразок свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України (додається).

Прем'єр-міністр України

В.ЮЩЕНКО

Інд. 28

Зразок

ЗАТВЕРДЖЕНО

України

постановою Кабінету Міністрів

від 20 червня 2000 р. N 984

Державний Герб України

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України

СВІДОЦТВО

на право вивезення (тимчасового вивезення)

культурних цінностей з території України

1. Заявник (прізвище, ім'я, по батькові; назва юридичної особи)

2. Громадянство _____

3. Дані паспорта громадянина України для виїзду за кордон або іншого документа, що посвідчує особу _____

4. Кількість (словами), опис (із зазначенням назви, техніки виконання, використання матеріалу, розміру, дати виконання) предметів, що вивозяться* _____

5. Перелік предметів, що вивозяться* _____

6. Оцінка предметів, що вивозяться (страхова оцінка) _____

7. Куди вивозяться предмети, тимчасово чи назавжди, мета _____

8. Підстава: висновок державної експертизи*

Видано у м. _____ "___" _____ 200 р.

дійсний до "___" _____ 200 р.

МП

Уповноважений Міністерства культури
та стратегічних комунікацій

(підпис)

(розшифрування)

* У разі потреби додається на "___" арк.

{ Зразок свідоцтва із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011, N 642 (642-2012-п) від
18.07.2012, N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 26 серпня 2003 р. N 1343

Київ

Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних
цінностей та розмірів плати за її проведення

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

N 296 (296-2006-п) від 15.03.2006

N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011

N 949 (949-2012-п) від 17.10.2012

N 233 (233-2013-п) від 08.04.2013

N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

Відповідно до статті 11 Закону України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" (1068-14) Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити такі, що додаються:

Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей;

розміри плати (тарифи) за проведення державної експертизи культурних цінностей.

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 26 серпня 2003 р. N 1343

ПОРЯДОК

проведення державної експертизи культурних

цінностей

{ У тексті Порядку слова "Державна служба контролю" в усіх відмінках замінено словом "Мінкультури" згідно з Постановою КМ N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011 }

{ У тексті Порядку слово "Мінкультури" замінено словом "МКСК" згідно з Постановою КМ N 1367 (1367-2024-п) від 03.12.2024 }

1. Цей Порядок регулює питання проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення, тимчасового вивезення та повернутих в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави. { Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 296 (296-2006-п) від 15.03.2006 }

2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

культурні цінності - визначені у статті 1 Закону України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" (1068-14) об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства;

державна експертиза культурних цінностей (далі - експертиза)

- всебічний аналіз і вивчення культурної цінності об'єктів, заявлених до вивезення, тимчасового вивезення та повернутих в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням

суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, за результатами яких складається експертний висновок; { Абзац третій пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 296 (296-2006-п) від 15.03.2006 }

об'єкти експертизи (далі - об'єкти) - культурні цінності, заявлені до вивезення, тимчасового вивезення та повернуті в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучені митними або правоохоронними органами, конфісковані за рішенням суду та обернені відповідно до закону в дохід держави; { Абзац четвертий пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 296(296-2006-п) від 15.03.2006 }

суб'єкти експертизи - заявники, організатори експертизи, а також експерти та мистецтвознавці;

заявник - фізична або юридична особа, яка подала уповноваженому органу заяву на проведення експертизи об'єкта;

експерт - працівник державного сховища культурних цінностей, музею, бібліотеки, реставраційної або науково-дослідної організації, архівної установи, інший фахівець, який має високу кваліфікацію, спеціальні знання і безпосередньо проводить мистецтвознавчу експертизу та несе персональну відповідальність за достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій;

мистецтвознавець - посадова особа, призначена Міністерством культури Автономної Республіки Крим, управлінням культури обласної (міської) держадміністрації за погодженням з МКСК для проведення попередньої експертизи та оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей або для здійснення контролю за вивезенням, тимчасовим вивезенням культурних цінностей та їх поверненням в Україну в пункті пропуску через митний кордон України. { Абзац восьмий пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1293 (1293-2011-п) від 14.12.2011 }

3. За видами експертиза поділяється на попередню, первинну, повторну, додаткову, контрольну наукову і науково-технічну.

Попередня експертиза проводиться мистецтвознавцями для визнання об'єкта культурною цінністю або предметом культурного призначення серійного чи масового виробництва на підставі норм атрибуції та критеріїв його художньої, історичної, етнографічної та наукової значущості.

Первинна експертиза проводиться для підготовки обґрунтованого експертного висновку на об'єкт експертизи.

Повторна експертиза проводиться у разі виявлення порушення вимог цього Порядку під час проведення первинної експертизи або за наявності обґрунтованих претензій заявника до експертного висновку первинної експертизи.

Додаткова експертиза проводиться у разі, коли виникли нові наукові підстави для характеристики об'єкта.

Контрольна наукова і науково-технічна експертиза проводиться для перевірки висновків первинної експертизи за ініціативою суб'єктів експертизи, заінтересованих у спростуванні окремих положень, частин або в цілому висновків раніше проведених експертиз.

4. За ступенем складності експертиза поділяється на просту і складну.

Проста експертиза не потребує вивчення додаткової спеціалізованої літератури (аукціонні каталоги, монографії, енциклопедії, довідники, архівні матеріали), поглибленого фізично-хімічного аналізу з використанням спеціальної технології.

Складна експертиза передбачає вивчення додаткової спеціалізованої літератури (аукціонні каталоги, монографії, енциклопедії, довідники, архівні матеріали) та/або поглибленого фізично-хімічного аналізу з використанням спеціальної технології.

5. Право на проведення експертизи надається установам, державним закладам культури, іншим організаціям (далі - уповноважена організація) наказом МКСК.

6. Для проведення експертизи заявник подає МКСК або уповноваженій організації письмову заяву із зазначенням мети вивезення, тимчасового вивезення з території України культурних цінностей і пред'являє документ, що посвідчує особу (для фізичної особи - паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення особи громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон. { Абзац перший пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 949 (949-2012-п) від 17.10.2012, N 233(233-2013-п) від 08.04.2013 }

До заяви додаються:

об'єкти (об'єкт) у разі можливості їх транспортування;

два примірники переліку об'єктів, заявлених до вивезення, тимчасового вивезення з території України культурних цінностей;

два примірники кольорових фотокарток об'єктів розміром 13х18 сантиметрів (крім предметів філателії, письмових та документальних пам'яток, архівних документів, фотокартки яких не подаються). Для предметів нумізматики і фалеристики допускається фотографування кількох предметів разом, але не більш як трьох одиниць на одній фотокартці з обов'язковим використанням масштабної лінійки. При тимчасовому вивезенні смичкових музичних інструментів та смичків замість фотокарток подаються паспорти на них. { Абзац п'ятий пункту 6 в редакції Постанови КМ N 296 (296-2006-п) від 15.03.2006 }

7. Посадова особа МКСК або мистецтвознавець проводить попередню експертизу об'єкта, у разі потреби рекомендує інші види експертизи та визначає експерта.

8. В експертному висновку зазначається достовірність об'єкта, автор, назва та подається його атрибутивний опис, який складається за такими критеріями: час створення; причетність до історичних подій, культурних традицій народів і пам'яток історії, видатних особистостей, виробників, мануфактур і шкіл; рівень визнання автора; стан збереженості, знаки та позначки, комплектність, лінійні розміри, соціокультурна функція, рівень суспільного визнання, унікальність, рівень виконавської техніки та популярності, наукова значущість, оцінна вартість.

9. Експертний висновок повинен містити аргументовану рекомендацію щодо доцільності включення об'єкта до Державного реєстру національного культурного надбання та можливості вивезення його з території України.

10. У разі коли за результатами експертизи об'єкт повинен бути включений до Державного реєстру національного культурного надбання, матеріали експертизи незалежно від згоди заявника передаються МКСК або Укрдержархіву відповідно до їх

компетенції. { Пункт 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1293(1293-2011-п) від 14.12.2011 }

11. Експертний висновок на об'єкти, які були тимчасово вивезені з території України і повернуті в Україну, крім відомостей, зазначених у пункті 8, повинен містити оцінку стану збереженості об'єкта.

12. Експертиза культурних цінностей, вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, проводиться мистецтвознавцями або експертами уповноважених організацій. { Пункт 12 в редакції Постанови КМ N 296 (296-2006-п) від 15.03.2006 }

13. Експертний висновок друкується на бланках уповноваженої організації, завіряється підписами експерта та керівника цієї організації, скріпленими печаткою. Експертний висновок складається у двох примірниках, один з яких залишається у експерта, другий передається МКСК або мистецтвознавцю на зберігання.

Переліки та фотокартки об'єктів завіряються підписом експерта, що провів експертизу, який скріпляється печаткою.

У разі коли попередню експертизу об'єкта провів мистецтвознавець і її результати не дають підстави для проведення інших експертиз, експертний висновок, переліки та фотокартки об'єктів завіряються підписом особи, яка проводила експертизу, із зазначенням дати та проставляється штамп "Дозволено до вивезення з України".

14. Строк проведення експертизи залежить від ступеня її складності і становить до 30 календарних днів від дати прийняття заяви та об'єктів на експертизу.

Якщо експертиза проводиться за місцем знаходження культурних цінностей, транспортні витрати здійснюються за рахунок заявника.

Огляд предметів і підготовка експертного висновку може проводитися за відсутності заявника.

За згодою заявника культурні цінності можуть бути направлені на додаткове технологічне дослідження до музейних і реставраційних закладів МКСК, архівних установ або Укрдержархіву. В такому разі строк проведення експертизи за рішенням МКСК може бути продовжений, але не більше ніж на 30 днів. { Абзац четвертий пункту 14 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1293(1293-2011-п) від 14.12.2011 }

15. Усі матеріали, пов'язані з проведенням експертизи, зберігаються п'ять років за місцем підготовки і видачі експертного висновку, а потім передаються на зберігання до відповідної державної архівної установи.

16. Експертиза проводиться після здійснення попередньої оплати.

Експертиза культурних цінностей, вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, проводиться мистецтвознавцями на безоплатній основі. { Абзац другий пункту 16 в редакції Постанови КМ N 296 (296-2006-п) від 15.03.2006 }

17. Кошти, що надходять від проведення державної експертизи, підлягають зарахуванню до державного бюджету і використовуються на потреби бюджетних установ і організацій, які проводили експертизу, відповідно до законодавства.

18. Кошти, сплачені за проведення експертизи, незалежно від її результатів не підлягають поверненню.

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 26 серпня 2003 р. N 1343

РОЗМІРИ

плати (тарифи) за проведення державної

експертизи культурних цінностей

Об'єкт державної експертизи	Розмір плати без податку на додану вартість, гривень	
	проста експертиза	складна експертиза
Твори живопису, за одиницю	12,38	24,76
Графіка, за 10 аркушів	9,09	18,18
Скульптура, за одиницю	10,74	21,48
Предмети археології, за одиницю	13,21	26,42
Друковані видання (стародруки, книги, картографічні, нотні видання), за одиницю	7,03	14,06
Архівні документи, включаючи фото-, кіно- (відео), фонопам'ятки, за одиницю	7,03	14,06
Музичні інструменти, за одиницю	13,21	26,42
Предмети нумізматики, філателії, боністики, фалеристики		

за одиницю	7,03	14,06
за колекцію	13,21	26,42
Предмети декоративно-ужиткового мистецтва, за одиницю	9,09	18,18
Об'єкт державної експертизи	Розмір плати без податку на додану вартість, гривень	
	проста експертиза	складна експертиза
Історико-художні пам'ятки, за одиницю	10,74	21,48
Сувенірна продукція, за одиницю	7,03	

Примітки: 1. Розміри плати (тарифи) за проведення окремих видів державної експертизи можуть встановлюватися та затверджуватися керівниками державних сховищ культурних цінностей за разовими калькуляціями, погодженими із замовником, виходячи із собівартості робіт (послуг), визначеної відповідно до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" (334/94-ВР), згідно з переліками платних послуг, затвердженими постановами Кабінету Міністрів України від 5 червня 1997 р. N 534 (534-97-п) "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності" (Офіційний вісник України, 1997 р., число 23, с. 95) і від 7 травня 1998 р. N 639 (639-98-п) "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними архівними установами" (Офіційний вісник України, 1998 р., N 19, ст. 684).

2. У разі проведення термінової державної експертизи до встановлених розмірів плати (тарифів) застосовується підвищений коефіцієнт, який становить 25 відсотків, експертизи за місцем знаходження - 50 відсотків.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 8 вересня 2004 р. N 1181

Київ

Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Установити, що:

пам'ятники і монументи, які споруджуються (створюються) з метою увічнення подій та пам'яті діячів, можуть мати державне або місцеве значення;

пам'ятники і монументи, присвячені увічненню знаменних подій в історії України та світу, що мали національне і світове значення, а також пам'яті видатних державних, громадських та історичних діячів, діячів національної науки, культури, мистецтва і праці, мають державне, інші - місцеве значення;

рішення про спорудження (створення) пам'ятників і монументів державного значення приймаються Кабінетом Міністрів України, а місцевого - місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування;

замовниками спорудження (створення) пам'ятників і монументів можуть бути центральні і місцеві органи виконавчої влади, підприємства, установи, організації та об'єднання громадян;

фінансування спорудження (створення) пам'ятників і монументів здійснюється за рахунок коштів державного або місцевого бюджету та інших джерел.

2. В абзаці шостому пункту 2 Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. N 1764 (1764-2001-п) (Офіційний вісник України, 2001 р., N 52, ст. 2374), слова "а також науково-дослідних та інших організацій, пов'язаних з розвитком науки" замінити словами "науково-дослідних та інших організацій, пов'язаних з розвитком науки, а також пам'ятників і монументів".

3. Державному комітетові з будівництва та архітектури разом з Міністерством культури і мистецтв затвердити у двомісячний строк порядок спорудження (створення) пам'ятників і монументів".

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 21

Накази Мінкультури, Мінрегіонбуду, Держслужби
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Н А К А З

27.01.2004 N 30/10

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
9 лютого 2004 р.
за N 172/8771

Про затвердження Порядку встановлення
та утримання охоронних дощок та охоронних знаків
на нерухомих пам'ятках

На виконання статті 16 Закону України "Про охорону культурної спадщини"
НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити Порядок встановлення та утримання охоронних дощок та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках, що додається.

2. Державній службі охорони культурної спадщини Міністерства культури і мистецтв України та Управлінню реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду України:

- забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

- у двотижневий термін після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, підвідомчих установ (організацій) Міністерства культури і мистецтв України, Державного комітету України з будівництва та архітектури.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Державну службу охорони культурної спадщини (Кучерук М.М.) та Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду (Майстерчук Т.П.).

Міністр культури
і мистецтв України
Ю.П.Богуцький

Голова Державного комітету
України з будівництва
та архітектури
В.І.Череп

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Мінкультури України,
Держбуду України
27.01.2004 N 30/10

ПОРЯДОК
встановлення та утримання охоронних дощок
та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках

1. Даний порядок поширюється на пам'ятки архітектури та містобудування, археології, історії, монументального мистецтва, садово-паркового мистецтва та ландшафту.

Наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

- пам'ятка - об'єкт культурної спадщини національного або місцевого значення, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр);

- охоронна дошка - інформаційно-попереджувальна дошка (табличка) установленної форми, яка розміщується на пам'ятці або є складовою частиною охоронного знака та інформує, що пам'ятку занесено до Реєстру і вона перебуває під охороною держави;

- охоронний знак - основа, на якій закріплюється охоронна дошка або інформаційний напис.

Охоронний знак установлюється в тому разі, якщо безпосередньо на пам'ятку не можна прикріпити охоронну дошку.

2. Встановлення та утримання охоронних дощок і охоронних знаків у належному стані - один з обов'язкових заходів збереження та захисту пам'ятки від пошкодження, руйнування або знищення.

3. Забезпечення виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок (знаків) покладається на органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування (далі - місцеві органи охорони культурної спадщини).

4. Видатки на здійснення матеріальних витрат на виготовлення, встановлення і утримання в належному стані охоронних дощок (знаків) здійснюються за рахунок загального та спеціального фондів державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів.

Також джерелами фінансування заходів з виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок та знаків можуть бути кошти власників пам'яток чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, передбачених статтями 22 і 37 Закону України "Про охорону культурної спадщини", благодійні внески та пожертвування на охорону культурної спадщини та інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

5. Власник (користувач) пам'ятки зобов'язаний стежити за схоронністю охоронної дошки (знака) і в разі пошкодження або втрати невідкладно повідомити місцевий орган охорони культурної спадщини.

6. Місце і спосіб кріплення охоронної дошки (знака) визначаються місцевим органом охорони культурної спадщини.

7. Місце встановлення охоронної дошки (знака) та способи її кріплення не повинні погіршувати естетичної, історичної, наукової чи художньої цінності пам'ятки.

8. На охоронній дошці зазначаються вид, найменування, датування та охоронний номер пам'ятки.

9. Описи охоронної дошки та охоронного знака, якими встановлені форма і зміст загальних написів, додаються (додатки 1 та 2).

10. На пам'ятках, унесених до Списку всесвітньої культурної спадщини, встановлюються відповідні знаки, що рекомендовані міжнародними організаціями охорони пам'яток.

11. Контроль за дотриманням цього Порядку покладається на місцеві органи охорони культурної спадщини.

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини

М.М.Кучерук

Начальник Управління реставрації
та реконструкції історичної
забудови Держбуду
Т.П.Майстерчук

Додаток 1
до п.9 Порядку

Опис охоронної дошки

Охоронна дошка має форму прямокутника розмірами 480 x 350 мм товщиною 10 мм з отворами в кутах для кріплення до основи пам'ятки. Охоронна дошка виготовляється з пластику з покриттям "під сталь".

Поверхня дошки по всьому периметру обрамлена випуклою рамкою з обрамувальними валиками. Розміри рамки: ширина 40 мм по всьому периметру, висота над поверхнею основної площини дошки 4 мм, ширина валика 4 мм, висота - 4 мм.

У верхній частині дошки на відстані 10 мм від верху рамки в центрі розташовано рельєфне зображення малого Державного Герба України розміром 65 x 45 мм, висота над поверхнею 5 мм.

Під малим Державним Гербом України (на відстані 5 мм) по центру напис: "УКРАЇНА" з розміром літер 16 мм та висотою над поверхнею (висотою) 2 мм.

Нижче на відстані 20 мм від напису "УКРАЇНА" по центру напис: "ПАМ'ЯТКА" з розміром літер 22 мм, висотою 2 мм.

Нижче на відстані 10 мм від напису "ПАМ'ЯТКА", по центру, напис - вид пам'ятки: "археології", "архітектури та містобудування", "історії", "ландшафту", "садово-паркового мистецтва", "монументального мистецтва". Розмір літер напису виду пам'ятки археології, історії, ландшафту - 18 мм, висотою 2 мм. Розмір літер напису виду пам'ятки архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, монументального мистецтва - 15 мм, висотою 2 мм.

Нижче напису виду пам'ятки на відстані 10 мм, по центру, - рамка назви пам'ятки розміром 250 x 160 мм з обрамувальним валиком розміром 2 x 4 мм.

У рамці назви пам'ятки на відстані від верхнього валика 12 мм по центру - НАЗВА ПАМ'ЯТКИ - (змінна), розміром літер 22 мм висотою 2 мм на відстані один рядок від іншого 15 мм.

Нижче, над нижнім валиком рамки назви пам'ятки, на відстані 13 мм від нього по центру надпис: "ОХОРОННИЙ N ____" з розміром літер 14 мм висотою 2 мм.

Нижче рамки назви пам'ятки по центру на відстані 12 мм від низу валика рамки назви пам'ятки напис: "ОХОРОНЯЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ" з розміром літер 9 мм, висотою 2 мм.

Нижче напису "ОХОРОНЯЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ" на відстані 10 мм напис: "ПОШКОДЖЕННЯ КАРАЄТЬСЯ ЗАКОНОМ" з розміром літер 9 мм, висотою 2 мм.

Рельєфні елементи відтінені сріблястою фарбою, вся поверхня покрита лаком.

Додаток 2
до п.9 Порядку

Опис охоронного знака

Охоронний знак складається з основи та закріпленої на ній охоронної дошки або інформаційного напису.

Основа охоронного знака виготовлюється з тривкого матеріалу (камінь, залізобетон), встановлюється на фундамент. Габарити основи не більше зазначених нижче, але не менше розміру охоронної дошки:

- висота - 1200 мм;
- ширина - 1000 мм;
- товщина - 1000 мм.

На фронтальній або верхній похилій площині основи охоронного знака кріпиться охоронна дошка.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Н А К А З

05.12.2005 N 900

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
21 грудня 2005 р.
за N 1533/11813

Про затвердження Порядку видачі свідоцтва
про реєстрацію об'єкта культурної спадщини
як пам'ятки

На виконання статті 14 Закону України "Про охорону культурної спадщини"
Н А К А З У Ю:

1. Затвердити Порядок видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (додається).

2. Державній службі охорони культурної спадщини:

забезпечити державну реєстрацію цього наказу в Міністерстві юстиції України;

довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби охорони культурної спадщини Кучерука М.М.

Міністр

І.Д.Ліховий

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
і туризму України
05.12.2005 N 900

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
21 грудня 2005 р.
за N 1533/11813

ПОРЯДОК
видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки

1. Цей Порядок розроблено на виконання статті 14 Закону України "Про охорону культурної спадщини". Він визначає процедуру оформлення та видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (далі - свідоцтво) (додаток 1).

2. Свідоцтво видається Державною службою охорони культурної спадщини або іншими органами охорони культурної спадщини (у разі делегування їм цих повноважень Міністерством культури і туризму України) власникові пам'ятки або вповноваженому ним органу (далі - власник) після занесення об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр).

3. Для одержання свідоцтва власник подає до відповідного органу охорони культурної спадщини письмову заяву про видачу свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (додаток 2), належним чином завірені копії установчих документів, свідоцтва продержавну реєстрацію (для фізичної особи - копію паспорта), документа, який посвідчує право власності на пам'ятку, або документа, що встановлює повноваження щодо пам'ятки органу, уповноваженого власником.

4. Свідоцтво видається відповідним органом охорони культурної спадщини протягом місяця з дня подання власником заяви про видачу свідоцтва та повного комплексу документів згідно з пунктом 3 цього Порядку.

5. Орган, який видає свідоцтво, перевіряє наявність відповідного рішення про занесення даного об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього.

6. Свідоцтво має позначені друкарським способом серію і номер. Серія визначається відповідно до місцезнаходження об'єкта згідно з адміністративно-територіальним устроєм України:

Автономна Республіка Крим	АР
Вінницька область	ВН
Волинська область	ВЛ
Дніпропетровська область	ДП
Донецька область	ДН
Житомирська область	ЖТ
Закарпатська область	ЗК
Запорізька область	ЗП
Івано-Франківська область	ІФ
Київська область	КО
Кіровоградська область	КР
Луганська область	ЛГ
Львівська область	ЛВ
Миколаївська область	МК
Одеська область	ОД
Полтавська область	ПЛ
Рівненська область	РВ
Сумська область	СМ
Тернопільська область	ТР
Харківська область	ХА
Херсонська область	ХР
Хмельницька область	ХМ
Черкаська область	ЧК
Чернівецька область	ЧН
Чернігівська область	ЧР
м. Київ	КВ
м. Севастополь	СВ

7. Серія свідоцтва, виданого Державною службою охорони культурної спадщини, складається з двох літер, що відповідають місцезнаходженню об'єкта згідно з адміністративно-територіальним устроєм України, та літери "д".

Серія свідоцтва, виданого відповідно до пункту 2 цього Порядку органом охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, органом охорони культурної спадщини місцевого самоврядування (далі - місцеві органи охорони культурної спадщини), складається з двох літер відповідно до місцезнаходження об'єкта (наприклад, АР).

8. Свідоцтва реєструються органом, що їх видав, у Журналі обліку свідоцтв про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (далі - Журнал обліку) (додаток 3).

Номер свідоцтва має відповідати номеру внесення відомостей про його видачу до Журналу обліку.

9. У разі видачі свідоцтва місцевими органами охорони культурної спадщини ці органи в місячний термін повідомляють про видачу свідоцтва Державну службу охорони культурної спадщини. При цьому до Державної служби охорони культурної спадщини подається копія виданого свідоцтва.

Копії свідоцтв, видані місцевими органами охорони культурної спадщини, реєструються Державною службою охорони культурної спадщини в Журналі обліку копій свідоцтв про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки, виданих місцевими органами охорони культурної спадщини (додаток 4).

10. Виправлення у тексті свідоцтва не допускаються.

11. Свідоцтво не підлягає передачі іншим особам.

12. У разі втрати свідоцтва власникові на його письмове звернення видається дублікат свідоцтва. До заяви додаються документи, визначені в пункті 3 цього Порядку. Указані документи не подаються в разі відсутності в них змін, про що власник зазначає в заяві. При видачі дубліката свідоцтва про це робляться відповідний напис на його бланку та відмітка в Журналі обліку.

13. У разі вилучення пам'ятки з Реєстру орган, що видав свідоцтво, протягом десяти робочих днів приймає рішення про анулювання свідоцтва, яке не пізніше п'яти робочих днів з датийого прийняття вручається (надсилається) власникові та Державній службі охорони культурної спадщини (у разі анулювання свідоцтва місцевим органом охорони культурної спадщини).

14. У разі зміни категорії пам'ятки, її місцезнаходження орган, що видав свідоцтво, протягом десяти робочих днів повідомляє власника про необхідність переоформлення свідоцтва. Після отримання такого повідомлення власник зобов'язаний протягом місяця звернутися із заявою про переоформлення свідоцтва до відповідного органу охорони культурної спадщини. До заяви додаються документи, визначені в пункті 3 цього Порядку. Указані документи не подаються в разі відсутності в них змін, про що власник зазначає в заяві.

Після переоформлення свідоцтва, а також у разі незвернення власника в установлений термін про переоформлення свідоцтва орган, що видав свідоцтво, приймає рішення про анулювання раніше виданого свідоцтва, яке не пізніше п'яти робочих днів з дати його прийняття вручається (надсилається) власникові та Державній службі охорони культурної спадщини (у разі анулювання свідоцтва місцевим органом охорони культурної спадщини).

15. У разі зміни власника пам'ятки новий власник у місячний термін з набуття права власності на пам'ятку зобов'язаний звернутися із заявою про переоформлення на своє ім'я свідоцтва до відповідного органу охорони культурної спадщини. До заяви додаються документи, визначені в пункті 3 цього Порядку.

Після переоформлення свідоцтва, а також у разі незвернення власника в установлений термін про переоформлення свідоцтва орган, що видав свідоцтво, приймає рішення про анулювання раніше виданого свідоцтва, яке не пізніше п'яти робочих днів з дати його прийняття вручається (надсилається) власникові та Державній службі охорони культурної спадщини (у разі анулювання свідоцтва місцевим органом охорони культурної спадщини).

16. Власнику може бути відмовлено у видачі свідоцтва (дубліката). Рішення про відмову може бути прийняте у разі невідповідності поданих документів вимогам законодавства України, цього Порядку та за наявності в поданих документах недостовірних даних.

Рішення про відмову у видачі свідоцтва має бути викладене в письмовій формі із зазначенням підстав такої відмови.

17. Рішення органів охорони культурної спадщини з питань видачі свідоцтв можуть бути оскаржені в органі охорони культурної спадщини вищого рівня або в судовому порядку.

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини

М.М.Кучерук

Додаток 1
до пункту 1 Порядку видачі
свідоцтва про реєстрацію
об'єкта культурної
спадщини як пам'ятки

УКРАЇНА

(назва органу, який видав свідоцтво)

СВІДОЦТВО
про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки
Серія _____ N _____

Найменування об'єкта _____

Дата утворення об'єкта _____

Тип об'єкта _____

Вид об'єкта _____

Місцезнаходження об'єкта _____

Дата і номер рішення, відповідно до якого об'єкт культурної спадщини внесено до
Державного реєстру нерухомих пам'яток України та визначено категорію пам'ятки

Категорія пам'ятки _____

Охоронний номер пам'ятки _____

Дане свідоцтво видане на підставі статті 14 Закону України "Про охорону культурної
спадщини"

(П.І.Б. власника, місце його проживання або найменування юридичної особи, її
місцезнаходження)

Керівник органу охорони культурної спадщини:

(посада та П.І.Б. керівника органу)

(підпис)

" " _____ р.
(дата видачі свідоцтва)

М.П.

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини
М.М.Кучерук

Додаток 2
до пункту 3 Порядку видачі
свідоцтва про реєстрацію
об'єкта культурної
спадщини як пам'ятки

(назва органу охорони культурної спадщини)

(П.І.Б. власника, місце його проживання
або найменування юридичної особи,
її місцезнаходження)

ЗАЯВА
про видачу свідоцтва про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки

Відповідно до ст. 14 Закону України "Про охорону культурної спадщини" прошу видати мені свідоцтво про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки _____

_____,
(найменування об'єкта)

який розташований _____,
(місце знаходження об'єкта)

що належить мені за правом _____

(указати, якими правами на пам'ятку володіє)

(підстави виникнення права на пам'ятку)

До заяви додаються:

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

Засвідчую, що інформація в заяві та доданих до неї документах є точною і правильною.

" ____ " _____ 200_ р. Власник _____
(підпис)

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини

Додаток 3
до пункту 8 Порядку видачі
свідоцтва про реєстрацію
об'єкта культурної
спадщини як пам'ятки

ЖУРНАЛ
обліку свідоцтв про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки

№ з/п	Серія	Найменування об'єкта	Місцезнаходження об'єкта	Вид пам'ятки	Категорія пам'ятки	Охоронний номер пам'ятки	Дата і номер рішення про внесення пам'ятки до Державного реєстру нерухомих пам'яток	Дата видачі свідоцтва	Найменування власника (П.І.Б, найменування юридичної особи)	Відмітка про отримання свідоцтва або про відправлення поштою	Відмітка про анулювання, переоформлення свідоцтва, видачу дублікату чи інші примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини
М.М.Кучерук

Додаток 4
до пункту 9 Порядку видачі
свідоцтва про реєстрацію
об'єкта культурної
спадщини як пам'ятки

ЖУРНАЛ
обліку копій свідоцтв про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки,
виданих місцевими органами охорони культурної спадщини

№ з/п -- № копії	Серія	Найменування об'єкта	Місцезнаходження об'єкта	Вид пам'ятки	Категорія пам'ятки	Охоронний номер пам'ятки	Дата і номер рішення про внесення пам'ятки	Дата видачі свідоцтва	Найменування власника (П.І.Б,	Відмітка про отримання свідо-	Відмітка про анулювання, пере-

							до Держав- ного реєстру нерухо- мих пам'яток		наймену- вання юриди- чної особи)	цтва або про від- прав- лення поштою	офор- млення свідо- цтва, видачу дублі- ката чи інші при- мітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини

М.М.Кучерук

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ**

Н А К А З

13.05.2004 N 295/104

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
3 червня 2004 р.
за N 693/9292

Про затвердження форм облікової картки
та паспорта об'єкта культурної спадщини

На виконання пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760 "Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України" **Н А К А З У Є М О**:

1. Затвердити форми облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини, що додаються.

2. Державній службі охорони культурної спадщини Мінкультури України та Управлінню реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду України:

забезпечити подання наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

у місячний термін після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на Голову Державної служби охорони культурної спадщини М.М.Кучерука та начальника Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду України Т.П.Майстерчук.

4. Вважати такими, що не застосовуються, додатки 3, 4 до "Инструкции о порядке учета, обеспечения сохранности, содержания, использования и реставрации недвижимых памятников истории и культуры" до наказу Мінкультури СРСР від 13.05.86 N 203 (v0203400-86).

Міністр культури
і мистецтв України
Ю.П.Богуцький

Голова Державного комітету
України з будівництва
та архітектури

В.І.Череп

ОБЛІКОВА КАРТКА
об'єкта культурної спадщини

(найменування об'єкта)

Вид	Тип	Категорія пам'ятки

1. Дата утворення об'єкта:

2. Місцезнаходження об'єкта:

3. Охоронний N пам'ятки:

4. Дати і N рішень, відповідно до яких об'єкт узятो на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

5. Функціональне використання:

Сучасне використання	Первісне призначення	Інші (протягом часу існування об'єкта)

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	
Характеристика об'єкта	
Наявність творів мистецтва	

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

8. Ступінь зхоронності об'єкта:

Добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	

9. Наявність науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. N

10. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план з позначенням зон охорони			
План об'єкта			
Фото загального вигляду об'єкта			

Облікову картку склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання

Керівник органу охорони культурної спадщини

(ініціали, прізвище, підпис, печатка)

Голова Державної служби охорони
культурної спадщини

М.М.Кучерук

Начальник Управління реставрації
та реконструкції історичної
забудови Держбуду

Т.П.Майстерчук

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Мінікультури,
Держбуду
13.05.2004 N 295/104

ПАСПОРТ
об'єкта культурної спадщини

(найменування об'єкта)

вид	тип	категорія пам'ятки

1. Дата утворення об'єкта:

2. Місцезнаходження об'єкта:

3. Охоронний N пам'ятки:

4. Дати і N рішень, відповідно до яких об'єкт узятो на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

5. Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

6. Власник:

7. Користувач:

8. Охоронний договір:

від _____ N _____

9. Функціональне використання:

Сучасне	Первісне	Інші (протягом часу існування об'єкта)

10. Історичні дані про об'єкт:

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	
Ландшафт	
Опис об'єкта	
Перебудови, втрати й історичні нашарування	
Наявність творів мистецтва та їх опис	
Опис території об'єкта	
Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата, N акта технічного стану	
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	
Дата і N довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації, яка провела оцінку, вартість у гривнях	

12. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

13. Територія об'єкта:

Площа	
Опис меж території об'єкта	

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:

Якості об'єкта, завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	

15. Зони охорони пам'ятки:

Організація-розробник науково-проектної документації	
Дата розроблення науково-проектної документації	
Дата і номер документа про затвердження науково-проектної документації	

Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	

16. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. N

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація

18. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	
Іконографічні матеріали	
Архівні матеріали	
Бібліографічні матеріали	

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план з позначенням зон охорони			
Обміри:			
Поперхові плани			
Креслення фасадів (у разі потреби)			
Розрізи			
Фотофіксація:			
Фото загального вигляду			
Фото фрагментів			
Фото деталей			
Фото інтер'єрів			
Інше			

Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання

Керівник органу охорони культурної спадщини

(ініціали, прізвище, підпис, печатка)

Голова Державної служби охорони культурної спадщини

М.М.Кучерук

Начальник Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду

Т.П.Майстерчук

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

11.03.2013 № 158

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
1 квітня 2013 р.
за № 528/23060

Про затвердження Порядку обліку об'єктів культурної спадщини

{Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства культури
№ 838 від 22.10.2015
№ 501 від 27.06.2019
№ 158 від 01.03.2024}

Відповідно до абзацу третього частини другої статті 14 Закону України «Про охорону культурної спадщини», Положення про Міністерство культури України, затвердженого Указом Президента України від 06 квітня 2011 року № 388, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Порядок обліку об'єктів культурної спадщини, що додається.
2. Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей (А.М. Вінграновський):
забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;
у двотижневий строк після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його опублікування.
4. Вважати такою, що не застосовується на території України, «Інструкцію о порядке учета, обеспечения сохранности, содержания, использования и реставрации недвижимых памятников истории и культуры», яка є додатком до наказу Міністерства культури СРСР від 13 травня 1986 року № 203.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра культури України Т.Г. Кохана.

Міністр

Л.М. Новохатько

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
культури України
11 березня 2013 року № 158
(у редакції наказу Міністерства
культури та інформаційної
політики України
від 01 березня 2024 року № 158)

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
1 квітня 2013 р.
за № 528/23060

ПОРЯДОК обліку об'єктів культурної спадщини

I. Загальні положення

1.1. Цей Порядок визначає єдину систему обліку об'єктів культурної спадщини незалежно від їх видів та типів, а також порядок переміщення (перенесення) пам'ятки.

1.2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

Державний реєстр нерухомих пам'яток України - банк даних, сформованих за єдиними ознаками та принципами, що містить відомості про пам'ятки культурної спадщини (далі - Реєстр);

Експертна комісія з питань обліку об'єктів культурної спадщини - консультативно-дорадчий орган з питань обліку об'єктів культурної спадщини при Міністерстві культури та інформаційної політики України (далі - Експертна комісія);

замовник облікової документації - особа або організація, яка замовляє розробку облікової документації на об'єкт (об'єкти) культурної спадщини (далі - Замовник);

критерії - сукупність ознак об'єкта культурної спадщини, класифікації його за типами та видами, що визначені абзацами третім та четвертим частини першої статті 1 та статтею 2 Закону України «Про охорону культурної спадщини» (далі - Закон), яким він має відповідати для набуття правового статусу пам'ятки;

моніторинг стану збереження об'єктів культурної спадщини - комплекс організаційних та інших засобів, які забезпечують систематичне спостереження за станом об'єкта культурної спадщини шляхом збору, обробки та аналізу інформації про стан об'єкта культурної спадщини і території, що охороняється, та тенденції розвитку природних, техногенних та суспільних процесів, що можуть на нього вплинути (далі - моніторинг);

наукова (науково-дослідна) організація (установа) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна (науково-дослідна) діяльність у сфері охорони культурної спадщини є основною (далі - наукова установа);

облікова документація - документація, що формується в порядку обліку об'єктів культурної спадщини та містить дані щодо цінності об'єкта культурної спадщини, характерних властивостей, що становлять його історико-культурну цінність (предмет охорони об'єкта культурної спадщини), етапів розвитку, просторових, функціональних характеристик, стану збереження, а також дані проведених досліджень;

облік нерухомих об'єктів культурної спадщини - комплекс заходів, спрямованих на виявлення, наукове вивчення, класифікацію, державну реєстрацію нерухомих об'єктів культурної спадщини;

об'єкт культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом - об'єкт культурної спадщини, який набув статус пам'ятки відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, в тому числі відповідно до законодавства Союзу РСР і Української РСР;

територія пам'ятки - це територія, історично, функціонально і топографічно пов'язана з розпланувально-просторовою еволюцією пам'ятки, для якої визначається спеціальний охоронний режим її використання з метою збереження цілісності пам'ятки. Земельна ділянка, на якій розташована пам'ятка, і яка призначена для збереження та обслуговування пам'ятки, належить до території пам'ятки;

уповноважений орган - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні (військові) адміністрації.

Інші терміни, що використовуються в цьому Порядку, вживаються у значеннях, визначених у Законі та інших нормативно-правових актах у сфері охорони культурної спадщини.

1.3. Система обліку об'єктів культурної спадщини включає комплекс заходів із виявлення нерухомих об'єктів культурної спадщини, складання облікової документації, взяття нерухомих об'єктів культурної спадщини на державний облік, занесення чи незанесення нерухомого об'єкта культурної спадщини до Реєстру, ведення Реєстру, порядок присвоєння охоронних номерів, включення до Реєстру об'єкта культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, внесення змін до Реєстру (зміна категорії пам'ятки та вилучення пам'ятки з Реєстру), моніторинг та інвентаризацію нерухомих об'єктів культурної спадщини, формування облікових справ, порядок переміщення (перенесення) пам'яток.

1.4. Ініціаторами розгляду питань занесення чи незанесення нерухомого об'єкта культурної спадщини до Реєстру, внесення змін до відомостей Реєстру та внесення змін до Реєстру (далі — Ініціатор) є:

уповноважений орган — за категорією пам'ятки національного значення;

уповноважений орган, Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, інші громадські організації, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини — за категорією пам'ятки місцевого значення.

1.5. Фінансування робіт зі складання облікової документації, паспортизації, інвентаризації та моніторингу здійснюється за рахунок видатків, передбачених у державному та місцевих бюджетах, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

1.6. Обробка персональних даних, отриманих в процесі обліку об'єктів культурної спадщини, здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних».

II. Виявлення нерухомих об'єктів культурної спадщини

2.1. Виявлення нерухомих об'єктів культурної спадщини та складання на них відповідної облікової документації забезпечують уповноважені органи, а також районні державні адміністрації, виконавчі органи сільської, селищної, міської ради відповідно до їх компетенції у сфері охорони культурної спадщини, зокрема виконують функції Замовника та укладають з цією метою контракти на виявлення, дослідження нерухомих об'єктів культурної спадщини для їх взяття на облік та подальшої державної реєстрації.

2.2. Виявленням і дослідженням нерухомих об'єктів культурної спадщини мають право займатись працівники органу охорони культурної спадщини, громадські інспектори з питань охорони культурної спадщини, кваліфіковані фахівці-практики відповідної спеціалізації (археологи, архітектори, історики, мистецтвознавці тощо), Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (далі - УТОПК), інші громадські організації, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, наукові установи, адміністрації історико-культурних заповідників та заклади культури у сфері охорони культурної спадщини.

2.3. Виявлення об'єктів культурної спадщини відбувається шляхом натурних досліджень та включає: обстеження з фотофіксацією (у разі необхідності - графічною фіксацією), визначення їх цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду, встановлення ступеня збереженості нерухомого об'єкта культурної спадщини, його сучасного використання та інших відомостей.

2.4. Працівники органу охорону культурної спадщини, УТОПК, інші громадські організації, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, наукові установи та заклади культури у сфері охорони культурної спадщини, кваліфіковані фахівці-практики відповідної спеціалізації (археологи, архітектори, історики, мистецтвознавці тощо), громадські інспектори з питань охорони культурної спадщини мають право надати до відповідного органу охорони культурної спадщини пропозицію щодо виявлення об'єкта культурної спадщини шляхом оформлення і подання Картки виявлення об'єкта культурної спадщини (далі - Картка) за формою, наведеною в додатку 1 до цього Порядку.

2.5. Орган охорони культурної спадщини протягом 10 робочих днів з дня отримання Картки розглядає її, проводить перевірку щодо правового статусу поданого об'єкта. У випадку, якщо поданий об'єкт не має статусу пам'ятки або щойно виявленого об'єкта культурної спадщини, уповноважений орган приймає рішення щодо віднесення чи невіднесення об'єкта до нерухомих об'єктів культурної спадщини і необхідності складання на нього облікової картки. Обґрунтоване рішення за результатами розгляду протягом 5 робочих днів з дати його прийняття надається заявнику.

III. Вимоги до складання облікової картки на нерухомі об'єкти культурної спадщини

3.1. На об'єкт, який виявлено в процесі досліджень і щодо якого подано Картку до органу охорони культурної спадщини, складається облікова документація у складі облікової картки за формою, наведеною в додатку 2 до цього Порядку, до якої додаються коротка історична довідка та фотофіксація.

3.2. Облікову картку підписує фахівець, що її склав, із зазначенням спеціальності, освітньо-кваліфікаційного рівня чи наукового ступеня.

3.3. Розробником облікової документації є наукові установи та громадські організації, юридичні особи та суб'єкти господарювання, в тому числі заклади культури, одним із видів діяльності яких є проведення наукових досліджень у сфері охорони культурної спадщини, та які мають у своєму складі чи залучають для проведення досліджень фахівців, що мають вищу освіту за спеціальністю «Музеєзнавство, пам'яткознавство», та/або фахівця-архітектора (для пам'яток та об'єктів архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва), та/або дипломованого фахівця-археолога (для пам'яток та об'єктів археології), та/або фахівця, який має науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) або доктора наук за спеціальністю «Музеєзнавство, пам'яткознавство» або таких наук:

мистецтвознавство, культурологія, архітектура - для об'єктів монументального мистецтва;

архітектури - для об'єктів архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва, а також ландшафтних;

історії - для археологічних, історичних об'єктів та об'єктів науки і техніки.

3.4. Облікова документація складається у двох примірниках. Один примірник залишається у розробника, а другий разом з електронною версією передається для подальшого розгляду на Науково-методичній раді з питань охорони культурної спадщини органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, Консультативних рад органів охорони культурної спадщини

обласних, Київської та Севастопольської міських державних (військових) адміністрацій (далі - Консультативна рада) та/або Експертній комісії.

3.5. Облікова документація складається державною мовою. Текст облікової документації має бути написаний розбірливо машинописом, документи не мають містити підчищень або дописок, закреслених слів та інших виправлень, орфографічних та арифметичних помилок, заповнюватися олівцем, а також містити пошкодження, які не дають змоги однозначно тлумачити їх зміст. Достовірність інформації, що міститься в обліковій документації забезпечує її розробник.

3.6. Облікова документація у паперовій формі має бути скріплена, пронумерована згідно зі змістом та містити титульний аркуш. Облікову документацію підписує керівник органу охорони культурної спадщини. Титульний аркуш має містити назву об'єкта культурної спадщини, найменування замовника та розробника, ідентифікаційний код та підпис керівника розробника.

3.7. Електронна версія облікової картки підписується кваліфікованим електронним підписом уповноваженої особи та передається Замовнику. За відсутності Замовника процедура передачі йому облікової картки не виконується.

IV. Взяття нерухомих об'єктів культурної спадщини на державний облік

4.1. Облікова картка на нерухомий об'єкт культурної спадщини разом із супровідним листом подається до органу охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюються на територію розміщення нерухомого об'єкта культурної спадщини, для винесення її на розгляд Консультативної ради.

4.2. Подавати облікову картку до органу охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюються на територію розміщення нерухомого об'єкта культурної спадщини, мають право представник Замовника, УТОПІК, інші громадські організації, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, або розробник облікової картки, в разі відсутності Замовника або в разі делегування йому Замовником повноважень подання облікової картки.

4.3. Члени Консультативної ради оцінюють відповідність облікової картки затвердженій формі, повноту поданих в ній даних, наявності у нерухомого об'єкта культурної спадщини цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду, та відповідність нерухомого об'єкта культурної спадщини критеріям.

4.4. Протокол засідання Консультативної ради є підставою для внесення (невнесення) об'єкта культурної спадщини до Журналу (Переліку) об'єктів культурної спадщини (далі - Перелік), який ведеться за формою, наведеною у додатку 3 до цього Порядку.

4.5. Орган охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюються на територію розміщення нерухомого об'єкта культурної спадщини, протягом 30 календарних днів з дня прийняття Консультативною радою рішення щодо рекомендації подальшого занесення нерухомого об'єкта культурної спадщини до Реєстру, видає та оприлюднює рішення щодо внесення такого об'єкта до Переліку та набуття нерухомим об'єктом культурної спадщини статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини із занесенням відомостей про це до Переліку. Належним чином завірена копія такого рішення протягом 5 робочих днів з дня його прийняття направляється до МКІП.

4.6. Про внесення нерухомого об'єкта культурної спадщини до Переліку, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних (військових) адміністрацій у десятиденний строк рекомендованим листом з повідомленням про вручення направляють власнику цього об'єкта або уповноваженому ним органу (особі) письмове повідомлення за формою, наведеною в додатку 4 до цього Порядку, про що здійснюється відповідний запис в Журналі обліку видачі повідомлень про статус нерухомого об'єкта культурної спадщини за формою, наведеною в додатку 5 до цього Порядку.

4.7. Протягом 30 календарних днів з дня прийняття рішення про надання нерухомому об'єкту культурної спадщини статусу щойно виявленого, Ініціатор подає до МКІП разом із супровідним листом подання за формою, наведеною в додатку 6 до цього Порядку, облікову документацію згідно з розділом III цього Порядку, Акт візуального обстеження об'єкта культурної спадщини за формою,

наведеною в додатку 7 до цього Порядку, рекомендації Українського інституту національної пам'яті (надалі - Інститут) щодо нерухомого об'єкта культурної спадщини, протокол Консультативної ради та належним чином завірену копію рішення про надання нерухомому об'єкту культурної спадщини статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини або копію зареєстрованої уповноваженим органом Картки.

4.8. Уповноважений орган зобов'язаний забезпечити складання облікової документації на щойно виявлений об'єкт культурної спадщини, внесений до Переліку до набрання чинності цим Порядком, у строк, що не перевищує 3 років з дати занесення об'єкта культурної спадщини до Переліку.

4.9. МКІП координує стан складання уповноваженими органами облікової документації та, у разі необхідності, приймає рішення про зобов'язання уповноваженого органу забезпечити складання облікової документації.

V. Занесення нерухомих об'єктів культурної спадщини до Реєстру

5.1. Подання щодо занесення до Реєстру щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, а також занесення до Реєстру об'єктів культурної спадщини, зазначених у розділі VIII цього Порядку, подаються Ініціатором до МКІП.

5.2. МКІП здійснює перевірку поданих документів на їх комплектність та відповідність вимогам, визначених цим Порядком. Подання документів, визначених пунктом 4.7 розділу IV цього Порядку, не в повному обсязі або невідповідність облікової документації вимогам, установленим розділом III цього Порядку, є підставою для повернення їх Ініціатору з обґрунтуванням підстав у строк, що не перевищує 10 робочих днів з дня їх надходження.

5.3. Якщо за результатами перевірки встановлено, що документи подані в повному обсязі та у відповідності до вимог розділу III цього Порядку, вони підлягають обов'язковому розгляду Експертною комісією у строк, що не перевищує 16 календарних днів.

5.4. За результатами розгляду поданих документів Експертною комісією оформлюється протокол, який містить:

висновок щодо відповідності/невідповідності об'єкта культурної спадщини вимогам частини четвертої статті 13 Закону;

висновок щодо відповідності (невідповідності) об'єкта культурної спадщини критеріям;

висновок щодо відповідності (невідповідності) заявленій категорії пам'яток;

обґрунтування прийнятого рішення, окремі думки членів Експертної комісії (за наявності).

Протокол підписують Голова та секретар Експертної комісії.

5.5. Протокол Експертної комісії є підставою для прийняття рішення щодо занесення (незанесення) щойно виявленого об'єкта культурної спадщини або об'єктів культурної спадщини, зазначених у розділі VIII цього Порядку, до Реєстру, з урахуванням рекомендацій Інституту. Інститут надає зазначені рекомендації протягом 10 робочих днів з дня отримання відповідного звернення.

5.6. Якщо відомостей в поданих документах недостатньо для надання висновків, Експертна комісія рекомендує доопрацювати документи з врахуванням зауважень її членів, висловлених під час засідання.

5.7. МКІП у строк, що не перевищує 14 календарних днів з дня оформлення протоколу Експертної комісії та з врахуванням її рішень, здійснює одну з таких дій, про що повідомляє Ініціатора:

приймає рішення про занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру за категорією місцевого значення;

готує проект постанови Кабінету Міністрів України про занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру за категорією національного значення;

відмовляє у занесенні об'єкта до Реєстру в зв'язку із невідповідністю його критеріям;

надсилає подані документи на доопрацювання з метою уточнення позицій разом із відповідним протоколом Експертної комісії;

направляє облікову документацію в електронній формі разом із відповідним протоколом Експертної комісії до уповноваженого органу для прийняття рішення про занесення об'єкта культурної спадщини до Переліку.

5.8. У разі отримання повідомлення МКІП про відмову в занесенні об'єкта культурної спадщини до Реєстру, уповноважений орган у строк, що не перевищує 3 місяців з дня отримання такого повідомлення:

або приймає рішення про виключення цього об'єкта із Переліку з одночасним повідомленням власника цього об'єкта або уповноваженого(ої) ним органу (особи) рекомендованим листом з описом вкладення та повідомленням про вручення. При цьому завірена належним чином копія рішення також направляється до МКІП;

або подає до МКІП доопрацьовані документи для повторного розгляду питання щодо занесення цього об'єкта культурної спадщини до Реєстру у відповідності до положень цього розділу.

5.9. Про занесення до Реєстру МКІП у строк, що не перевищує 10 робочих днів, повідомляє уповноважений орган, який, в свою чергу, у строк, що не перевищує 5 робочих днів з дня отримання відповідного повідомлення, інформує власника пам'ятки або уповноважений(у) ним орган (особу) про прийняте рішення шляхом письмового повідомлення, надісланого рекомендованим листом з описом вкладення та повідомленням про вручення за формою, наведеною в додатку 8 до цього Порядку, про що здійснюється відповідний запис в журналі обліку видачі повідомлень про статус нерухомого об'єкта культурної спадщини за формою, наведеною в додатку 5 до цього Порядку.

5.10. Після занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру, орган охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюються на територію розміщення пам'ятки культурної спадщини, ініціює розроблення паспорту пам'ятки культурної спадщини відповідно до виду пам'ятки за формою, наведеною у додатку 9 або додатку 10 до цього Порядку.

5.11. Паспорт пам'ятки культурної спадщини складається у двох примірниках та підписується розробником та представником органу охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюються на територію розміщення пам'ятки.

5.12. Після підписання паспорту пам'ятки культурної спадщини відповідно до вимог пункту 5.11 цього розділу, електронна копія паспорта, отримана шляхом сканування (фотографування) паперового документа, відповідність оригіналу та правовий статус якого засвідчується накладанням кваліфікованого електронного підпису посадової особи органу охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюються на територію розміщення пам'ятки, направляється до МКІП.

5.13. Відсутність у нерухомого об'єкта культурної спадщини паспорту пам'ятки культурної спадщини не впливає на його статус пам'ятки культурної спадщини.

5.14. Після занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру і набуття ним статусу пам'ятки, виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, на території якої розташована пам'ятка, власник пам'ятки чи уповноважені ним органи (особи) забезпечують розроблення технічної документації із землеустрою щодо визначення меж території пам'ятки, що є складовою облікової документації на пам'ятку і вноситься після її затвердження до складу облікової справи.

5.15. Вилучення щойно виявленого об'єкта культурної спадщини з Переліку допускається лише у разі прийняття МКІП рішення про занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру або про відмову в занесенні об'єкта культурної спадщини до Реєстру у зв'язку із невідповідністю його критеріям.

5.16. Рішення про виключення об'єкта культурної спадщини з Переліку з підстав, визначених пунктом 5.15 цього розділу, приймається у формі розпорядчого документа уповноваженого органу, яке в день прийняття рішення оприлюднюється на його вебсайті та направляється до МКІП.

5.17. Питання про взяття на облік об'єкта культурної спадщини, вилученого із Переліку, розглядається в порядку, передбаченому розділом IV цього Порядку.

VI. Порядок присвоєння охоронних номерів

6.1. Кожній пам'ятці, що заноситься до Реєстру, МКІП присвоюється охоронний номер.

6.2. Охоронний номер пам'ятки національного значення складається із двозначного цілого числа - коду регіону та порядкового номеру пам'ятки в межах регіону.

6.3. Охоронний номер пам'ятки місцевого значення складається з порядкового номеру пам'ятки в межах регіону та двох літер - коду регіону.

6.4. Коди регіонів для присвоєння охоронних номерів для пам'яток визначаються згідно з таблицею, наведеною в додатку 11 до цього Порядку.

6.5. Комплексам (ансамблям) присвоюється єдиний охоронний номер, а кожному нерухомому об'єкту культурної спадщини у складі комплексу (ансамблю) присвоюється охоронний номер, що складається з охоронного номера комплексу (ансамблю) та (через дріб) порядкового номера нерухомого об'єкта культурної спадщини у складі комплексу (ансамблю).

6.6. Охоронний номер пам'ятки, що вилучена з Реєстру, не може бути присвоєно повторно.

VII. Подання щодо незанесення нерухомих об'єктів культурної спадщини до Реєстру

7.1. Подання щодо незанесення до Реєстру щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, об'єктів культурної спадщини, зазначених у розділі VIII цього Порядку, в тому числі тих, що підпадають під дію вимог Законів України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» і «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів», подаються за місцезнаходженням таких об'єктів органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органами охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних (військових) адміністрацій до МКІП.

7.2. До подання, складеного за формою, наведеною в додатку 12 до цього Порядку, додаються перелік об'єктів культурної спадщини, складений за формою, наведеною в додатку 13 до цього Порядку, а також (щодо кожного зазначеного у відповідному переліку об'єкта культурної спадщини):

1) витяг з облікової справи об'єкта культурної спадщини, засвідчений уповноваженим органом охорони культурної спадщини (не надається у випадку, якщо підставою для незанесення до Реєстру є відповідність вимогам частини четвертої статті 13 Закону);

2) матеріали фотофіксації, зроблені не раніше ніж за 6 місяців до дати такого подання;

3) Акт візуального обстеження, складений за формою, наведеною в додатку 7 до цього Порядку.

7.3. Рішення про незанесення об'єктів культурної спадщини, зазначених у пункті 7.1 цього розділу, до Реєстру, приймається відповідно до категорії пам'ятки:

щодо пам'яток національного значення - Кабінетом Міністрів України за поданням МКІП протягом одного року з дня одержання подання;

щодо пам'яток місцевого значення - МКІП за поданням уповноваженого органу.

VIII. Перегляд списків (переліків) об'єктів культурної спадщини, які взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом

8.1. Об'єкти, які взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, визнаються пам'ятками відповідно до абзацу шостого частини першої статті 1 Закону.

8.2. Нерухомі об'єкти культурної спадщини, включені до списків (переліків) пам'яток всесоюзного, республіканського чи місцевого значення, до вирішення питання про їх включення (невключення) до Реєстру вважаються пам'ятками культурної спадщини відповідно національного чи місцевого значення.

8.3. Для вирішення питання про занесення (незанесення) до Реєстру нерухомих об'єктів культурної спадщини, включених до списків (переліків) пам'яток, зазначених у пункті 8.2 цього розділу, уповноважені органи забезпечують проведення перегляду цих списків (переліків) (далі - перегляд).

8.4. Перегляд списків (переліків) здійснюється згідно з процедурою, визначеною у розділах IV та V цього Порядку.

8.5. За результатами перегляду списків (переліків), відомості щодо результатів перегляду заносяться до журналу обліку нерухомих об'єктів культурної спадщини за результатами перегляду списків (переліків) пам'яток, взятих на облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, за формою, наведеною у додатку 13 до цього Порядку.

8.6. Рішення про занесення до Реєстру об'єкта культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, має містити: найменування; вид, тип, категорію; дату утворення; місцезнаходження; охоронний номер.

8.7. Передбачені відомості про пам'ятку визначаються в рішенні на підставі облікової документації, або Акту візуального обстеження (за формою, наведеною в додатку 7 до цього Порядку), або Акту технічного стану пам'ятки (за формою, наведеною в додатку 14 до цього Порядку) з фотофіксацією, а у разі їх відсутності — на підставі рішення про взяття на державний облік такого об'єкта відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом. У випадку необхідності коригування відомостей про пам'ятку з метою занесення до Реєстру актуальних даних, уповноважений орган складає Акт візуального обстеження пам'ятки за формою, наведеною в додатку 7 до цього Порядку, та надає його разом з поданням та обґрунтуванням щодо необхідності внесення змін до МКП.

8.8. У випадку прийняття рішення про відмову в занесенні об'єкта культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, до Реєстру у зв'язку із невідповідністю його критеріям, такий об'єкт вважається знятим з обліку.

IX. Відмова у взятті нерухомого об'єкта культурної спадщини на державний облік або у включенні його до Реєстру

9.1. Підставою для відмови у взятті нерухомого об'єкта культурної спадщини на державний облік як щойно виявленого об'єкта культурної спадщини є рішення Консультативної ради уповноваженого органу, за умов виявлення невідповідності поданої облікової картки встановленій формі, визначеній у додатку 2 до цього Порядку, та відсутності ціннісних характеристик з точки зору археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

9.2. Підставою для відмови у занесенні щойно виявленого об'єкта культурної спадщини до Реєстру є рішення, яке приймається за результатами розгляду питання Експертною комісією і оформлюється відповідним наказом МКП, за умови виявлення невідповідності поданої облікової картки встановленій формі, наведеній у додатку 2 до цього Порядку, та/або відсутності ціннісних характеристик з точки зору археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

9.3. Підставою для відмови у взятті нерухомого об'єкта культурної спадщини на державний облік або у занесенні щойно виявленого об'єкта культурної спадщини до Реєстру, є протокол за результатами розгляду Консультативною радою або Експертною комісією, в якому об'єкт визначено таким, що підпадає під дію Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» та/або Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», з урахуванням висновку центрального органу

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, а також рекомендацій Інституту, або невідповідність нерухомого об'єкта культурної спадщини критеріям пам'ятки.

Х. Вилучення нерухомого об'єкта культурної спадщини з Реєстру

10.1. Для порушення розгляду питання вилучення пам'ятки з Реєстру Ініціатором подаються до МКІП:

1) подання про вилучення пам'ятки з Реєстру за формою, наведеною у додатку 15 до цього Порядку, засвідчене підписом керівника установи, організації, що виступає Ініціатором;

2) фотофіксація пам'ятки та її території, втрачених чи пошкоджених цінних (характерних) елементів об'єкта — предмета охорони пам'ятки, що становлять його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнаний пам'яткою, з відображенням дати фіксації не більше 3 місяців до дати подання до МКІП;

3) Акт візуального обстеження пам'ятки за формою, наведеною у додатку 7 до цього Порядку;

4) копія охоронного договору на пам'ятку;

5) документи, що підтверджують вжиття заходів реагування на порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини (у разі наявності), а саме: дата видання розпорядження та/або припису щодо охорони пам'ятки, припинення робіт на пам'ятці, її території та в зонах охорони; застосування фінансових санкцій; складання протоколу про адміністративне правопорушення (далі — вжиття заходу реагування на порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини);

6) документи, що підтверджують повідомлення правоохоронним органам про злочин (у разі наявності).

10.2. У випадку, якщо підставою для вилучення пам'ятки з Реєстру є виконання вимог Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» та/або Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», для розгляду питання до МКІП подаються документи, визначені в підпунктах 1–3 пункту 10.1 цього розділу.

10.3. Документи, визначені підпунктами 4–6 пункту 10.1 цього розділу подаються лише уповноваженим органом. У разі, якщо Ініціатором розгляду питання вилучення пам'ятки з Реєстру є інші суб'єкти, такі документи витребовуються МКІП самостійно після проведення перевірки поданих документів на їх комплектність та відповідність вимогам, визначеним цим Порядком, у строк, що не перевищує 30 робочих днів з дня отримання документів. Уповноважений орган забезпечує подання таких документів у строк, що не перевищує тридцять робочих днів з дня отримання відповідного запиту.

10.4. Подання документів, визначених пунктом 10.1 цього розділу, не в повному обсязі або невідповідність їх встановленим пунктом 10.2 цього розділу вимогам є підставою для повернення їх Ініціатору, з обґрунтуванням підстав у строк, що не перевищує 10 робочих днів з дня надходження. Повернення документів не перешкоджає повторному зверненню з цього питання.

10.5. МКІП забезпечує розгляд отриманих документів на засіданні Експертної комісії. За результатами розгляду документів на засіданні Експертної комісії оформлюється протокол, який містить висновок про наявність або відсутність підстав вилучення пам'ятки з Реєстру, обґрунтування прийнятого рішення, інші думки членів Експертної комісії (за наявності). Протокол підписують Голова та секретар Експертної комісії.

10.6. З врахуванням рішення Експертної комісії у строк, що не перевищує 10 робочих днів з дня оформлення її протоколу, з урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування (у разі надання таких пропозицій), рекомендацій Інституту та експертного висновку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, МКІП здійснює одну з таких дій, про що повідомляє Ініціатора:

приймає рішення про вилучення пам'ятки місцевого значення з Реєстру;

готує проєкт постанови Кабінету Міністрів України про вилучення пам'ятки національного значення з Реєстру;

відмовляє у вилученні пам'ятки з Реєстру у зв'язку з відсутністю підстав;

приймає рішення про надання згоди на переміщення пам'ятки місцевого значення в інше місце;

готує проєкт постанови Кабінету Міністрів України про надання згоди на переміщення пам'ятки національного значення в інше місце;

надає дозвіл на демонтаж (вилучення) окремих елементів пам'ятки національного значення, які є символікою комуністичного тоталітарного режиму або символікою російської імперської політики;

приймає рішення про залишення в Реєстрі об'єкта, що становить виняткову мистецьку цінність;

приймає рішення про внесення змін до відомостей Реєстру в частині назви та/або виду пам'ятки місцевого значення (для пам'яток, назви яких містять символіку комуністичного тоталітарного режиму або символіку російської імперської політики);

готує проєкт постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до відомостей Реєстру в частині назви та/або виду пам'ятки національного значення (для пам'яток, назви яких містять символіку комуністичного тоталітарного режиму або символіку російської імперської політики).

10.7. Про вилучення пам'ятки з Реєстру МКІП вчиняє запис «Вилучено» в Реєстрі з посиланням на дату та номер рішення, без вилучення охоронного номера.

10.8. Про вилучення пам'ятки з Реєстру МКІП у строк, що не перевищує 10 робочих днів, повідомляє уповноважений орган, який, в свою чергу, у п'ятиденний строк з дня отримання відповідного повідомлення інформує власника цієї пам'ятки або уповноважений(у) ним орган (особу) про прийняте рішення рекомендованим листом з описом вкладення та повідомленням про вручення.

XI. Ведення Реєстру

11.1. Відомості Реєстру про пам'ятку містять такі дані:

- 1) найменування;
- 2) вид, тип, категорія;
- 3) дата утворення (датування);
- 4) місцезнаходження;
- 5) охоронний номер;
- 6) просторові характеристики об'єкта;
- 7) форма власності;
- 8) власник, уповноважений ним орган (особа) або користувач;
- 9) функціональне використання: сучасне, первісне;
- 10) стан збереження об'єкта;
- 11) опис характерних властивостей пам'ятки, що становлять її історико-культурну цінність (предмет охорони);
- 12) призначені охоронні заходи (вид такого заходу, терміни реалізації та відповідальний орган (органи) охорони культурної спадщини);

- 13) режим використання пам'ятки;
- 14) дата і номер рішення про встановлення режиму використання;
- 15) номер та дата охоронного договору;
- 16) межі території пам'ятки та режим використання її території;
- 17) дата і номер рішення про визначення меж території пам'ятки; режиму її використання;
- 18) встановлення охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятці;
- 19) дані грошової оцінки;
- 20) дата і номер рішення про затвердження науково-проектної документації про визначення меж та режимів зон охорони пам'ятки;
- 21) дата погодження відповідних програм та проєктів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт, реалізація яких може позначитися на стані пам'ятки, її території і зонах охорони;
- 22) надання дозволу на проведення робіт на пам'ятці, її території та в зонах охорони;
- 23) погодження відчуження або передачі пам'ятки її власником чи уповноваженим(ою) ним органом (особою) іншим(ій) особам(і) у володіння, користування або управління; погодження проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок на території пам'ятки (далі — надання адміністративної послуги) та вид наданої адміністративної послуги;
- 24) вжиття заходу реагування на порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини та вид вжитого заходу реагування.
- 25) дата і номер рішення, відповідно до якого об'єкт занесений до Реєстру або внесені зміни до відомостей Реєстру;
- 26) дата і номер рішення про вилучення пам'ятки з Реєстру.

11.2. Підставою внесення відомостей до Реєстру є:

- 1) занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру;
- 2) внесення змін до відомостей Реєстру;
- 3) визначення меж території пам'ятки та затвердження зон охорони;
- 4) визначення режиму використання пам'ятки, її території;
- 5) укладання охоронного договору;
- 6) призначення охоронного заходу;
- 7) встановлення охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятці;
- 8) надання адміністративної послуги;
- 9) вжиття заходу реагування на порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини;
- 10) проведення грошової оцінки;
- 11) проведення інвентаризації;
- 12) внесення змін до Реєстру.

11.3. Рішення про зміну категорії пам'ятки, внесення змін до відомостей Реєстру щодо найменування, виду, типу, дати утворення, місцезнаходження пам'ятки здійснюється в порядку,

визначеному розділом V цього Порядку, з урахуванням особливостей, передбачених пунктом 11.4 цього розділу.

11.4. Внесення змін до відомостей Реєстру в частині місцезнаходження у зв'язку із зміною найменування (перейменування) населених пунктів, вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, у разі якщо такі зміни потребують внесення змін до місцезнаходження пам'ятки, здійснюється за ініціативою уповноваженого органу на підставі інформації виконавчих органів сільських, селищних, міських рад з питань адміністративно-територіального устрою відповідного населеного пункту.

Подання Ініціатором облікової документації та розгляд Експертною комісією поданих документів в цьому випадку не вимагається.

11.5. Про зміну відомостей Реєстру, передбачених підпунктами 8–11, 13–23 пункту 11.1 цього розділу щодо пам'яток місцевого значення уповноважений орган щорічно інформує МКІП шляхом надання оновленої інформації щодо відомостей Реєстру в електронному вигляді у форматі Word у строк не пізніше 31 січня наступного за звітним роком та оновлює її на своїх вебсайтах. Відповідність такої інформації прийнятим рішенням забезпечує уповноважений орган.

11.6. Внесення відомостей до Реєстру забезпечує МКІП у відповідності до прийнятих Кабінетом Міністрів та МКІП рішень та документів, які стали підставою для їх прийняття, у строк, що не перевищує 30 робочих днів з дня прийняття таких рішень.

11.7. Внесення відомостей до Реєстру на підставі рішень органів охорони культурної спадщини забезпечує МКІП шляхом оновлення інформації Реєстру згідно з повідомленнями уповноважених органів, направлені відповідно до пункту 11.5 цього розділу, щороку у строк до 31 березня наступного за звітним роком.

11.8. Відомості Реєстру є відкритими і загальнодоступними за винятком обмежень, визначених законодавством, та публікуються на офіційному вебсайті МКІП з можливістю їх безоплатного пошуку, перегляду та скачування матеріалів.

11.9. Зміни пам'ятки, меж території пам'ятки та особливостей режиму її використання відображаються в обліковій документації.

ХІІ. Моніторинг та інвентаризація нерухомих об'єктів культурної спадщини

12.1. Моніторинг нерухомих об'єктів культурної спадщини здійснюється з метою запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання об'єкта культурної спадщини, його території та зон охорони пам'яток (далі — території, що охороняються) в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Інвентаризація об'єктів культурної спадщини здійснюється з метою уточнення даних облікової документації.

12.2. Система моніторингу включає постійний і періодичний моніторинг.

12.3. Постійний моніторинг проводиться шляхом аналізу відомостей Реєстру, Переліків об'єктів культурної спадщини; облікової документації, охоронних договорів, дотримання режимів використання об'єкта культурної спадщини, науково-проектної документації, архівних матеріалів наукових установ, державних інформаційних систем, матеріалів періодичного моніторингу та інших відомостей, які свідчать про стан об'єкта культурної спадщини.

12.4. Постійний моніторинг проводиться:

1) виконавчими органами сільської, селищної, міської ради щодо об'єктів культурної спадщини, які розміщені на території, на яку поширюється повноваження таких органів. Якщо об'єкт розміщений на території двох або більше адміністративно-територіальних одиниць, постійний моніторинг проводиться районними державними адміністраціями;

2) адміністраціями історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій — щодо об'єктів культурної спадщини, розміщених на території відповідного історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території.

12.5. Постійний моніторинг проводиться щорічно. За результатами проведеного моніторингу на кожний об'єкт культурної спадщини складається інформаційна довідка за формою, наведеною в додатку 16 до цього Порядку, яка засвідчується підписом особи, що проводила такий моніторинг.

Електронні копії матеріалів постійного моніторингу надсилаються органам охорони культурної спадщини, які забезпечують зберігання облікових справ, в строк до 15 січня року, наступного за періодом проведення такого моніторингу.

12.6. Періодичний моніторинг проводиться шляхом збору, обробки та аналізу інформації про об'єкт культурної спадщини та територію, що охороняється, з безпосереднім візуальним обстеженням його на місці.

12.7. Періодичний моніторинг проводиться районними державними адміністраціями, виконавчими органами сільської, селищної, міської ради не рідше ніж раз на п'ять років або іншими органами охорони культурної спадщини за потребою.

12.8. Для цілей проведення періодичного моніторингу органи охорони культурної спадщини своїм рішенням можуть залучати членів УТОПК чи громадських організацій, статутними завданнями яких передбачена діяльність у сфері охорони культурної спадщини.

12.9. За результатом проведеного періодичного моніторингу складається Акт візуального обстеження за формою, наведеною в додатку 7 до цього Порядку, який підписується уповноваженою(ими) особою(ами), що проводила(и) такий моніторинг, здійснюється фотофіксація стану об'єкта культурної спадщини та території, що охороняється: фото загального вигляду, фото об'єкту в контексті (навколишнім середовищі), фото найбільш цінних (характерних) елементів об'єкту, фото загроз (дії негативних чинників).

12.10. Копії матеріалів періодичного моніторингу надсилаються органу охорони культурної спадщини, уповноваженому на прийняття рішень або застосовування заходів реагування відповідно до законодавства у строк, що не перевищує 5 робочих днів з дня проведення моніторингу.

12.11. У разі виникнення загроз для збереженості об'єкта культурної спадщини її власник або уповноважений ним орган (особа) зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини, повноваження якого поширюється на територію розміщення такого об'єкта.

Адміністрація історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території негайно повідомляє відповідний орган охорони культурної спадщини, до сфери управління якого вони належать, про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування об'єктів історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території.

Така інформація є обов'язковою для розгляду органами охорони культурної спадщини у строк, що не перевищує 5 робочих днів з дня її надходження, і є підставою для проведення періодичного моніторингу.

12.12. МКІП або уповноважені органи для забезпечення захисту об'єкта культурної спадщини та території, що охороняється, від загрози знищення, руйнування або пошкодження приймають рішення про призначення охоронного заходу із визначенням виду такого заходу, термінів реалізації та відповідального органу (органів) охорони культурної спадщини, повноваження якого (яких) поширюється на територію розміщення такого об'єкта.

12.13. Рішення про призначення охоронного заходу направляється до відповідального органу (органів) охорони культурної спадщини у строк, що не перевищує 15 робочих днів з дня його прийняття для забезпечення його виконання.

12.14. У разі виявлення в матеріалах моніторингу порушень Закону, інших нормативно-правових актів, норм і правил у сфері охорони культурної спадщини, а також міжнародних стандартів у сфері охорони об'єктів всесвітньої спадщини, пов'язаних із об'єктом культурної спадщини та територією, що охороняється, орган охорони культурної спадщини, у разі наявності відповідних повноважень, самостійно застосовує один із видів заходів реагування або надсилає матеріали моніторингу відповідному органу охорони культурної спадщини для застосування заходів реагування відповідно до законодавства.

12.15. Інвентаризація об'єктів культурної спадщини здійснюється під час проведення заходів постійного та періодичного моніторингу. Під час інвентаризації уточнюються дані про об'єкти (адреса, місце розташування, габарити, зміни планувально-просторових та інших характеристик, межі території) шляхом візуального обстеження, обмірів та фотофіксації.

XIII. Формування облікових справ

13.1. На кожну пам'ятку формується облікова справа у паперовій та електронній формах, виготовлена шляхом сканування документів.

13.2. Облікова справа містить такі документи (за наявності):

- 1) картку виявлення об'єкта культурної спадщини
- 2) копію рішення про занесення об'єкта культурної спадщини до Переліку;
- 3) облікову картку;
- 4) паспорт пам'ятки культурної спадщини;
- 5) облікову документацію, складену за формою, затвердженою до набрання чинності цим Порядком;
- 6) протоколи Експертної комісії;
- 7) копію рішення про занесення пам'ятки до Реєстру;
- 8) копію рішення про внесення змін до відомостей Реєстру, внесення змін до Реєстру;
- 9) копію повідомлення власника про набуття статусу пам'ятки;
- 10) технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж території пам'ятки;
- 11) копію рішення про визначення меж території пам'ятки;
- 12) копію рішення про встановлення режиму використання пам'ятки, її території;
- 13) охоронний договір;
- 14) науково-проектну документацію з визначення режимів використання пам'ятки, її території, меж та режимів зон охорони пам'ятки (оригінал або копію), іншу науково-проектну документацію;
- 15) копію рішення про затвердження науково-проектної документації про визначення меж та режимів зон охорони пам'ятки;
- 16) матеріали наданих адміністративних послуг та документи, на підставі яких вони надані;
- 17) матеріали моніторингу;
- 18) документи про застосування заходів реагування на порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини.

13.3. Формування та зберігання облікової справи забезпечує:

МКІП — щодо пам'яток національного значення;

уповноважений орган — щодо пам'яток місцевого значення.

13.4. Облікова справа на пам'ятку зберігається постійно.

У разі вилучення пам'ятки з Реєстру, облікова справа в паперовій формі зберігається протягом 10 років з дати вилучення.

Інформація в електронній формі зберігається постійно в системі Реєстру.

XIV. Переміщення (перенесення) пам'ятки

14.1. Пам'ятки, їхні частини, пов'язане з ними рухоме та нерухоме майно забороняється зносити, змінювати, замінювати, переміщувати (переносити) на інші місця.

14.2. Переміщення (перенесення) пам'ятки на інше місце допускається як виняток у випадках, коли неможливо зберегти пам'ятку на місці, за умови проведення комплексу наукових досліджень з вивчення та фіксації пам'ятки (обміри, фотофіксація тощо).

14.3. Рішення щодо надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'ятки культурної спадщини приймається відповідно до категорії пам'ятки:

Кабінетом Міністрів України за поданням МКІП пропозицій про переміщення (перенесення) пам'яток культурної спадщини - щодо пам'ятки національного значення;

МКІП - щодо пам'ятки місцевого значення.

14.4. Для отримання дозволу на переміщення (перенесення) пам'ятки культурної спадщини уповноважений орган подає до МКІП наступні документи і матеріали:

1) протокол (витяг з протоколу) Консультативної ради уповноваженого органу за результатами розгляду порушеного питання;

2) обґрунтування неможливості збереження пам'ятки на місці або обґрунтування необхідності її перенесення;

3) копію облікової документації на пам'ятку;

4) Акт візуального обстеження;

5) копію наукової документації на перенесення пам'ятки;

6) матеріали фіксації пам'ятки, фотофіксацію місця, куди планується перенести пам'ятку;

7) передпроектні пропозиції;

8) копії рішень органів місцевого самоврядування щодо перенесення пам'ятки, а також документи, що засвідчують згоду на перенесення (переміщення) пам'ятки її власника(ів) або уповноваженого(их) ним(и) органу(ів) (осіб) та власника(ів) (користувачів) земельної ділянки або уповноваженого(их) ним(и) органу(ів) (осіб), на яку планується перенести (перемістити) пам'ятку.

14.5. Наукова документація на переміщення (перенесення) пам'ятки культурної спадщини має складатись з текстової частини із загальним аналізом розташування земельної ділянки, на якій знаходиться пам'ятка і земельної ділянки, на яку планується її перенесення у системі міської забудови, має містити обґрунтування доцільності такого перенесення, супровідні документи, ситуаційну схему розташування земельної ділянки, де знаходиться пам'ятка культурної спадщини та ситуаційну схему земельної ділянки, на яку планується перенести пам'ятку (викопіювання з Генерального плану населеного місця у масштабі М1 : 2000), загальні обміри пам'ятки культурної спадщини, фотофіксацію та візуалізацію.

14.6. Фінансування всіх заходів з вивчення, фіксації, переміщення (перенесення) пам'яток, що підлягають переміщенню (перенесенню) відповідно до цього Порядку та Закону, провадиться за рахунок коштів замовника робіт, які викликали необхідність переміщення (перенесення) пам'яток. Якщо переміщення (перенесення) пам'яток є необхідним внаслідок дії непереборної сили, вивчення та фіксація пам'ятки провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

{Порядок в редакції Наказу Міністерства культури № 501 від 27.06.2019; Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Директор Департаменту

культурної спадщини

та культурних цінностей

А.М. Вінграновський

Додаток 1
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 2.4 розділу II)

Картка виявленого об'єкта культурної спадщини

{Додаток 1 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 2
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 3.1 розділу III)

Облікова картка

{Додаток 2 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 3
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункти 4.4 розділу IV)

Журнал (перелік)
обліку нерухомих об'єктів культурної спадщини

{Додаток 3 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 4
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 4.6 розділу IV)

Повідомлення
щодо взяття на державний облік нерухомого об'єкта культурної спадщини

{Додаток 4 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 5
до Порядку обліку

Журнал
обліку видачі повідомлень про статус нерухомого об'єкта культурної спадщини

(найменування органу охорони культурної спадщини)

з/п	Дата видачі повідомлення	Найменування нерухомого об'єкта культурної спадщини	Місцезнаходження нерухомого об'єкта культурної спадщини	Найменування та місцезнаходження юридичної особи або фізичної особи - власника нерухомого об'єкта культурної спадщини або уповноваженого ним органу (особи)	Прізвище, ініціали та ім'я особи, відповідальної за видачу повідомлення, підпис	Дата отримання повідомлення та підтвердження про отримання
	2	3	4	5	6	7

{Додаток 5 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 6
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 4.7 розділу IV)

Подання

{Додаток 6 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 7
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 4.7 розділу IV)

Акт
візуального обстеження

{Додаток 7 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 8
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 5.9 розділу V)

Повідомлення

щодо занесення до Реєстру нерухомого об'єкта культурної спадщини

{Додаток 8 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 9
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 5.10 розділу V)

Паспорт

пам'ятки культурної спадщини (крім пам'ятки археології)

{Додаток 9 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 10
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 5.10 розділу V)

Паспорт

пам'ятки культурної спадщини (пам'ятка археології)

{Додаток 10 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 11
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 6.4 розділу VI)

Коди

регіонів для присвоєння пам'яткам охоронних номерів

Найменування регіону	Категорія пам'ятки	
	національного значення	місцевого значення
Автономна Республіка Крим	01	АР
Вінницька область	02	Вн
Волинська область	03	Вл
Дніпропетровська область	04	Дп
Донецька область	05	Дн

Житомирська область	06	Жт
Закарпатська область	07	Зк
Запорізька область	08	Зп
Івано-Франківська область	09	ІФ
Київська область	10	Ко
Кіровоградська область	11	Кр
Луганська область	12	Лг
Львівська область	13	Лв
Миколаївська область	14	Мк
Одеська область	15	Од
Полтавська область	16	Пл
Рівненська область	17	Рв
Сумська область	18	См
Тернопільська область	19	Тр
Харківська область	20	Ха
Херсонська область	21	Хр
Хмельницька область	22	Хм
Черкаська область	23	Чк
Чернівецька область	24	Чн
Чернігівська область	25	Чр
м. Київ	26	Кв
м. Севастополь	27	Св

{Додаток 11 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 12
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 7.2 розділу VII)

Подання

{Додаток 12 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 13
до Порядку обліку

об'єктів культурної спадщини
(пункт 7.2 розділу VII)

Журнал
обліку об'єктів культурної спадщини за результатами перегляду списків (переліків)
пам'яток, взятих на облік відповідно до Закону Української РСР «Про охорону і
використання пам'яток історії та культури»

{Додаток 13 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 14
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 8.7 розділу VIII)

Акт
технічного стану пам'ятки

{Додаток 14 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 15
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 10.1 розділу X)

Подання
про вилучення пам'ятки з Ресстру

{Додаток 15 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

Додаток 16
до Порядку обліку
об'єктів культурної спадщини
(пункт 12.5 розділу XII)

Інформаційна довідка
за результатами постійного моніторингу

Період проведення моніторингу (рік)	
Найменування об'єкта культурної спадщини	
Адреса	
Місцезнаходження	
Найменування	
Вид/тип/категорія (за наявності)	
Охоронний номер (за наявності)	

Кадастровий номер земельної ділянки, на якій розташований об'єкт (за наявності)		
Форма власності		
Власник, користувач		
Охоронний договір / дата та №		
Нові відомості про пам'ятку за період моніторингу (наукові дослідження, науково-проектна документація, проведення робіт, знищення та пошкодження тощо)		
Дата проведення періодичного моніторингу		
Відомості про стан об'єкта		
Дотримання власником або уповноваженим ним органом умов охоронного договору		
Вид інформації, які використовувалась під час моніторингу		
Рекомендації до вжиття заходів щодо забезпечення захисту, збереження, утримання, використання об'єкта		
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ особи, яка проводила постійний моніторинг)	(підпис)	Дата складання:

Додатки (за наявності): Акт візуального обстеження; фотофіксація.

{Додаток 16 в редакції Наказу Міністерства культури та інформаційної політики № 158 від 01.03.2024, з урахуванням змін, внесених згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики № 244 від 28.03.2024}

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

НАКАЗ

02.11.2009 N 956/0/16-09

Про затвердження методичних рекомендацій

Відповідно до статті 5 Закону України "Про охорону культурної спадщини", враховуючи рішення науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України (протокол від 16.04.2009 N 25), **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити:

- Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів археологічної спадщини згідно з додатком 1;
- Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів історії згідно з додатком 2;
- Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів монументального мистецтва згідно з додатком 3;
- Методичні рекомендації щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини згідно з додатком 4;
- Методичні рекомендації щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок згідно з додатком 5.

2. Державній службі з питань національної культурної спадщини (Кучерук М.М.) довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини Кучерука М.М.

Міністр

В.В.Вовкун

Додаток 1
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо визначення предмета охорони об'єктів археологічної спадщини

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації встановлюють основні принципи, на підставі яких визначається предмет охорони нерухомих об'єктів археологічної спадщини для здійснення заходів щодо їх державного обліку, охорони, використання та реставрації.

1.2. Методичні рекомендації розроблені відповідно до законів України "Про охорону культурної спадщини", "Про охорону археологічної спадщини" та з урахуванням Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини (переглянутої), ратифікованої Законом України від 10.12.2003 N 1369-IV, якою визначено, що:

археологічна спадщина є головним елементом пізнання історії людства;

складовими частинами археологічної спадщини вважаються всі матеріальні залишки та об'єкти, а також будь-які інші сліди існування людства у минулих епохах, збереження і вивчення яких допомагає з'ясувати розвиток історії людства та його зв'язок з природним середовищем;

головним джерелом отримання інформації стосовно об'єктів археологічної спадщини є розкопки або знахідки й інші методи дослідження історії людства та середовища, що його оточує.

Ці рекомендації розроблені також відповідно до Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760, та узгоджені з Методичними рекомендаціями по підготовці матеріалів Зводу пам'яток історії та культури України, розробленими Інститутом історії України НАН України в 1993 р.

2. Визначення предмета охорони нерухомих об'єктів археологічної спадщини

2.1. Відповідно до статті 1 Закону України "Про охорону культурної спадщини" предметом охорони об'єкта культурної спадщини є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

2.2. Характерною властивістю об'єкта археологічної спадщини, що становить предмет охорони, є матеріальне втілення наукової інформації, виражене в розпланувально-просторовій і матеріальній структурі об'єкта та його складових частин, а саме - в загальному розплануванні об'єкта, пов'язаних з ним ландшафтних утвореннях, спорудах та їх залишках, антропогенних нашаруваннях, рухомих предметах, що зберігаються *in situ* (в місці знаходження), незалежно від стану їх збереженості.

2.3. Предмет охорони нерухомого об'єкта археологічної спадщини визначається вченим-археологом під час виявлення, дослідження об'єкта та підготовки облікової документації на нього.

2.4. Підставою для визначення предмета охорони об'єкта археологічної спадщини є наявність у його складі нерухомих носіїв наукової інформації та пов'язаних з ними археологічних предметів, що мають цінність з археологічного, антропологічного та етнологічного поглядів і повністю або частково збереглися в автентичному стані.

Такі ознаки носіїв наукової інформації як їх розмір, вік, культурна приналежність, потужність культурного шару, насиченість археологічними предметами тощо не впливають на визначення предмета охорони і враховуються при визначенні культурної цінності об'єкта археологічної спадщини та при його грошовій оцінці.

При визначенні предмета охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, викладеними у Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760.

Опис предмета охорони нерухомого об'єкта археологічної спадщини з переліком тих якостей об'єкта, завдяки яким об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка, заноситься до паспорта об'єкта культурної спадщини в тематичне поле 14 "Оцінка

антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта".

2.5. У разі коли об'єкт культурної спадщини має ознаки різних видів, визначених статтею 2 Закону України "Про охорону культурної спадщини", визначається комплексний предмет охорони об'єкта культурної спадщини із зазначенням його домінуючої ознаки, за якою буде здійснюватись його реєстрація.

Наявність у пам'ятки кількох видових ознак зазначається в обліковій документації.

3. Особливості застосування предмета охорони нерухомих об'єктів археологічної спадщини

3.1. Предмет охорони об'єкта археологічної спадщини складають всі його елементи (у тому числі пов'язані з цим об'єктом рухомі археологічні предмети), що зумовлює заборону проведення будь-яких робіт на об'єкті, крім робіт, пов'язаних з науковим дослідженням археологічної спадщини.

3.2. Специфіка археологічних досліджень нерухомого об'єкта археологічної спадщини полягає в тому, що наслідком археологічних розкопок є часткове або повне руйнування об'єкта.

При цьому наукова інформація, носієм якої був досліджуваний об'єкт (пам'ятка), надалі продовжує існувати лише у документальному вигляді відповідно до державних нормативів у сфері архівної справи.

3.3. Нерухома пам'ятка археологічної спадщини, що досліджена по всій площі та глибині культурного шару, втрачає предмет охорони, у разі, коли весь обсяг наукової інформації, носієм якої вона була, вилучено з історичного культурного шару та задокументовано, а нерухомих об'єктів культурної спадщини, що підлягають консервації, музеєфікації та подальшому використанню в культурно-освітніх цілях, на місці не виявлено.

Втрата пам'яткою предмета охорони є підставою для вилучення пам'ятки з Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

3.4. У разі, якщо нерухома пам'ятка втратила предмет охорони як об'єкт археологічної спадщини, але зберігає предмет охорони за іншою видовою ознакою, органом охорони культурної спадщини забезпечується внесення відповідних змін щодо видової належності до облікової документації на об'єкт та здійснюється в установленому порядку подання про внесення відповідних змін до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

3.5. Складові частини нерухомих об'єктів (пам'яток) археологічної спадщини, що зазнали музеєфікації, консервації та реставрації, зберігають предмет охорони об'єктів археологічної спадщини.

3.6. Не складають предмет охорони відтворені в процесі реставрації або музеєфікації складові частини нерухомого об'єкта (пам'ятки) археологічної спадщини, що були втрачені до або під час археологічних досліджень.

3.7. Археологічні предмети, виявлені під час археологічних досліджень нерухомих об'єктів (пам'яток) археологічної спадщини, що мають цінність з археологічного, етнологічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду, підлягають державній реєстрації та передаються на зберігання до фондів музеїв, де зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України.

4. Заходи із забезпечення зберігання науково-інформаційного потенціалу об'єктів археологічної спадщини

4.1. У зв'язку з поступовим вдосконаленням методик археологічних досліджень стосовно ефективного використання інформаційного потенціалу про окремі особливо цінні з археологічного погляду об'єкти для майбутніх наукових досліджень, визначаються ділянки із недоторканою стратиграфією(*).

(*)(взаємним розташуванням шарів археологічної пам'ятки)

В межах зазначених ділянок на термін до 25 років встановлюється особливий режим охорони і використання, який передбачає дотримання непорушності взаємного розташування шарів археологічної пам'ятки. Такий режим виключає проведення на зазначених ділянках археологічних досліджень, а також провадження господарської діяльності, наслідком якої може бути пошкодження, знищення або руйнування культурного шару, археологічних об'єктів та пов'язаних з ними рухомих предметів, що враховується при видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки.

4.2. Для окремих нерухомих об'єктів археологічної спадщини також можуть визначатися ділянки, що потребують консервації або музеєфікації.

4.3. Межі ділянок із недоторканою стратиграфією, а також ділянок, що потребують консервації та музеєфікації, зазначаються в паспорті об'єкта культурної спадщини та в дозволах на їх археологічні дослідження.

Голова

М.М.Кучерук

Додаток 2
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо визначення предмета охорони об'єктів історії

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації встановлюють основні принципи, на підставі яких визначається предмет охорони об'єктів історії для здійснення заходів щодо їх державного обліку, охорони, використання та реставрації.

1.2. Методичні рекомендації розроблені відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини", Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760, та узгоджені з Методичними рекомендаціями по підготовці матеріалів Зводу пам'яток історії та культури України, розробленими Інститутом історії України НАН України в 1993 р.

1.3. Пам'ятки історії не мають специфічних, властивих тільки їм форм матеріального існування. До пам'яток історії належать споруди (витвори), комплекси (ансамблі) та визначні місця, які можуть мати формальні ознаки інших видів пам'яток.

2. Предмет охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії

2.1. Згідно зі статтею 1 Закону України "Про охорону культурної спадщини" предметом охорони об'єкта культурної спадщини є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що складає його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

2.2. Предметом охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії є матеріальне втілення історичної пам'яті про важливі історичні події або процеси, етапи розвитку історії та культури нації, суспільні явища, життя та діяльність відомих осіб.

Історична пам'ять - сукупність знань та уявлень, що є невід'ємною частиною культури, які через традиції, усні, писемні джерела та матеріальні об'єкти фіксуються в суспільній свідомості та дозволяють зберігати, відтворювати, інтерпретувати інформацію про минулі історичні події, життя та діяльність відомих осіб.

2.3. Історична пам'ять знаходить своє матеріальне втілення в місці розташування, об'ємно-просторовій та/або матеріально-технічній структурі пам'ятки чи окремих її частин. Залежно від формально-типологічних ознак об'єкта культурної спадщини історична пам'ять матеріалізується:

у будинках (будівлях) адміністративного, громадсько-політичного, військового, наукового, культурно-освітнього, релігійного, житлового й інших призначень - у місці розташування, матеріально-технічній структурі об'єкта (матеріали і конструкції), розпланувально-просторовій композиції, інтер'єрі, рухомих предметах, обладнанні та устаткуванні, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини (особисті речі, що належали відомим особам, тощо);

у похованнях та некрополях (братські та одиночні могили, кладовища, цвинтарі тощо) - у місці розташування, формі, матеріальній структурі об'єкта (поховання та намогильні споруди (склепи, пам'ятники, плити тощо), розпланувально-просторовій композиції;

у монументальних творах (монументи, пам'ятники, пам'ятні знаки тощо) - у матеріально-технічній структурі та формі (скульптура, зображення, написи, що містять історичну інформацію), а у випадках, коли монументальний твір встановлено на місці історичної події, безпосередньо пов'язаною з ним - у місці його розташування;

у визначних місцях (поля битв, місця бойових дій, місця розташування концтаборів, місця розстрілів та масових поховань жертв фашизму, політичних репресій, депортацій та голодоморів тощо) - у місці розташування (визначене певними межами території визначного місця), розпланувально-просторовій композиції або, за наявності, у матеріально-технічній структурі (залишки інженерно-фортифікаційних споруд, військової техніки, поховання, пам'ятні знаки, що знаходяться у локалізованих межах території);

в об'єктах природи (природні території, що мають історичну цінність, дерева, посаджені видатними особами, тощо) - у місці розташування, матеріальній структурі та розпланувально-просторовій композиції об'єкта.

2.4. Предмет охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії визначається на підставі наступних наявних ознак:

документальні свідчення (історичні джерела, літературні твори видатних авторів, іконографічні матеріали) про вагомі історичні події або життя та діяльність відомих осіб, що є носіями важливої історичної інформації і знайшли своє матеріальне втілення в об'єкті культурної спадщини, його окремих частинах, елементах оздоблення або декору, архітектурних елементах, або в рухомих предметах, безпосередньо пов'язаних з історичним об'єктом;

важлива історична інформація про події, етапи розвитку держави та суспільства, життя та діяльність відомих осіб, яка відбита або зафіксована (написи, зображення тощо) у об'єктах культурної спадщини (пам'ятники, пам'ятні знаки, надгробки тощо);

безпосередньо пов'язані з об'єктом культурної спадщини визначні історичні події, діяльність установ державної влади та місцевого самоврядування, наукових, освітніх, культурних установ, що зробили значний внесок у становлення державності, розвиток науки та культури країни чи певного регіону, які відображені або зафіксовані в об'єкті культурної спадщини, його окремих частинах та рухомих об'єктах, що безпосередньо пов'язані з ним;

матеріальні свідчення про важливі битви, героїзм воїнів, що зберігають місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, військово-інженерні, фортифікаційні споруди, пов'язані з ними рухомі об'єкти (залишки бойової техніки, озброєння), підтверджені історичними джерелами (документальне підтвердження факту та місця події);

пам'ять про визначні історичні події, видатних державних та громадських діячів, діячів науки, культури, загиблих воїнів, жертв війни, політичних репресій, голодоморів, що зберігається об'єктами культурної спадщини (визначні місця, некрополі, поховання, пам'ятні знаки тощо).

При визначенні предмета охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, викладеними у Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760 (далі - Порядок).

2.5. Предмет охорони об'єкта культурної спадщини зазначається в обліковій картці та паспорті об'єкта культурної спадщини.

2.6. В обліковій картці у тематичному полі 6 "Стислий опис об'єкта" у кінці граfi "Характеристика об'єкта" вказується тільки наявність або відсутність предмета охорони об'єкта культурної спадщини.

2.7. У паспорті відомості про предмет охорони об'єкта культурної спадщини записуються у кількох тематичних полях, відповідно до його специфіки як пам'ятки історії.

У тематичному полі 10 "Історичні дані про об'єкт" вказуються: причини, характер і хронологія утворення (виникнення) та змін об'єкта культурної спадщини, подається коротка характеристика важливих історичних подій, життя та діяльності відомих осіб, у зв'язку з якими зазначений об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка.

Підсумкове визначення предмета охорони об'єкта культурної спадщини вказується у тематичному полі 14 "Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта". Тут мають міститися результати оцінки історичної та наукової цінності об'єкта культурної спадщини з повним переліком тих його якостей, які відповідають конкретним критеріям, визначеним Порядком, завдяки яким об'єкт культурної спадщини набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка історії.

2.8. У разі коли об'єкт культурної спадщини має ознаки різних видів, визначених статтею 2 Закону України "Про охорону культурної спадщини", визначається комплексний предмет охорони об'єкта культурної спадщини із зазначенням його домінуючої ознаки, за якою буде здійснюватись його реєстрація.

Наявність у пам'ятки кількох видових ознак зазначається в обліковій документації.

3. Різновиди об'єктів культурної спадщини як пам'яток історії

3.1. Об'єкти культурної спадщини як пам'ятки історії залежно від характеру історичних подій та процесів, які вони відображають, поділяються на такі підвиди:

об'єкти, пов'язані з розвитком державно-суспільного устрою;

об'єкти, пов'язані з національно-визвольними, революційними та соціальними рухами;

об'єкти, пов'язані з воєнною та військовою історією;

об'єкти, пов'язані з наукою, освітою та культурою;

об'єкти, пов'язані з церковним та релігійним життям.

3.1.1. До об'єктів, пов'язаних з розвитком державно-суспільного устрою, належать:

споруди, комплекси (князівські резиденції, замки, палаци тощо) - центри військової та цивільної влади доби феодалізму (XI - XVI ст.);

адміністративні споруди, пам'ятні місця, пов'язані з історією козацтва XVI - XVIII ст. - місця козацьких січей, дислокації полків, сотень, куренів, полкові, сотенні канцелярії;

будівлі, пов'язані з історією міського самоврядування, що існувало в Україні, після надання українським містам магдебурзьського права (магістрати, ратуші, суди, купецькі об'єднання, цехи та ін.) (XV - XVIII ст.);

будинки та приміщення, в яких розміщувалися думи, дворянські та купецькі зібрання, банки, торговельні та фінансові біржі, що виникли та функціонували під час становлення в Україні капіталістичного способу виробництва (XIX - початок XX ст.);

будівлі, пов'язані з життям та діяльністю видатних державних та громадських діячів, діячів науки і культури (будинки, окремі квартири, робочі кабінети та ін.);

пам'ятники, пам'ятні знаки, встановлені на честь певних історичних подій, що несуть важливу історичну інформацію (пам'ятні хрести на честь скасування кріпацтва, учасникам визвольних змагань тощо);

поховання (могили та намогильні споруди) видатних державних та громадських діячів, діячів науки і культури;

місця поховань жертв політичних репресій, депортацій та голодоморів.

3.1.2. До об'єктів, пов'язаних з національно-визвольними, революційними та соціальними рухами, належать:

об'єкти, що відображають боротьбу українського народу за національне визволення у XVI - на початку XX ст. (козацькі та селянські повстання, рухи опришків, гайдамаків, "Коліївщина", участь населення України у польських повстаннях 1830-1831 та 1863-1864 рр.);

об'єкти, пов'язані з подіями Визвольної війни середини XVII ст. (місця перебування селянсько-козацьких військ під керівництвом Б.Хмельницького та його найближчих прибічників, місця окремих битв);

об'єкти, пов'язані з діяльністю масонських лож та рухом декабристів в Україні (кінець XVIII - перша половина XIX ст.);

об'єкти, пов'язані з діяльністю Кирило-Мефодіївського братства, громад, народницьких і революційних партій та організацій (друга половина XIX - початок XX ст.);

будівлі, в яких відбувалися конкретні історичні події - засідання страйкових комітетів, установчі з'їзди партій та профспілкових організацій тощо;

будівлі (споруди) та визначні місця, пов'язані з революційними подіями та національно-визвольними змаганнями в Україні (1917-1921 рр.);

будівлі (споруди) та визначні місця, пов'язані з дисидентськими рухами (національними, правозахисними та ін.) в Україні (60-ті - 80-ті рр. XX ст.);

поховання активних учасників національно-визвольних змагань, революційних, соціальних та громадсько-політичних рухів.

3.1.3. До об'єктів, пов'язаних з воєнною та військовою історією належать:

військово-інженерні споруди, укріплені лінії, вали, редути, залишки фортець та інших фортифікаційних споруд;

поля битв.

Окремо виділяються об'єкти, пов'язані з подіями Другої світової війни:

військово-інженерні споруди (окопи, доти, дзоти та ін.), залишки оборонних споруд, укріплених районів;

споруди (місця), де розміщувалися штаби та командні пункти військових формувань;

споруди, місця (штаби підпільних організацій та груп, підпільні друкарні, конспіративні квартири), пов'язані з патріотичним рухом опору, партизанським рухом, Українською повстанською армією;

визначні місця, пов'язані з діяльністю керівників та активних учасників партизанського та підпільного рухів;

місця розташування концтаборів;

обеліски, монументи та меморіали на честь визначних подій війни, військових діячів;

місця поховань загиблих воїнів, партизанів, підпільників, мирних жителів, військовополонених, місця масових страт.

3.1.4. До об'єктів, пов'язаних з наукою, освітою та культурою належать:

житлові будинки, садиби, квартири в житлових будинках, кабінети в службових приміщеннях, лікувальні заклади (інститути, клініки, лабораторії), заклади науки, освіти, які пов'язані з життям та діяльністю видатних діячів науки, культури і мистецтва та зберігають свідчення їх наукової і творчої діяльності;

адміністративні, житлові будинки, пов'язані з визначними науковими та культурними подіями (науковими з'їздами тощо);

будівлі, в яких містилися наукові, освітні та культурно-мистецькі установи, які зробили значний внесок у розвиток вітчизняної та світової науки і культури;

навчальні заклади, наукові, освітні, навчальні та культурно-освітні заклади (університети, інститути, ліцеї, пансіони, бурси, семінарії, гімназії, училища, школи тощо), пов'язані з іменами визначних вчених, громадських діячів, які здобули в них освіту;

поховання (могили та намогильні споруди) видатних діячів науки, освіти та культури.

3.1.5. До об'єктів, пов'язаних з релігійним та церковним життям, належать:

культові будівлі (споруди) їх комплекси (ансамблі), пов'язані з визначними подіями церковно-релігійного життя, діяльністю релігійних організацій та окремих релігійних діячів;

навчально-освітні заклади (академії, бурси, семінарії, училища, школи тощо), пов'язані з іменами визначних релігійних та церковних діячів, які викладали або навчалися в них;

пам'ятники, пам'ятні знаки, встановлені на честь визначних подій церковно-релігійного життя, церковних та релігійних діячів;

поховання (могили та намогильні споруди) видатних релігійних та церковних діячів.

4. Основні критерії визначення предмета охорони та історичної цінності об'єкта історії

4.1. Для визначення предмета охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії враховуються такі чинники як історична, культурна, наукова, інша цінність об'єкта, важливість історичної події або особистості, її роль та значення (як позитивне, так і негативне) в історичному процесі, а також безпосередній взаємозв'язок історичної події або особистості з конкретним об'єктом.

Пам'ятки історії повинні давати уявлення про характер історичних подій, що відбувалися на теренах України у різні історичні епохи, відбивати основні періоди державного, соціально-політичного, економічного, наукового та культурного розвитку країни.

Роль історичної особистості визначається лише відповідно до її внеску у державний, соціальний, економічний, науковий чи культурний розвиток країни, певного регіону чи населеного пункту. На визначення історичної ролі особистості не повинні впливати її політичні або релігійні переконання, соціальна та національна приналежність.

Головними принципами визначення історичної цінності об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії повинні бути неупереджений, деполітизований та деідеологізований науковий підхід, об'єктивне висвітлення та інтерпретація історичних фактів та подій.

З метою уникнення однобічного, суб'єктивного підходу у визначенні предмета охорони історичних об'єктів культурної спадщини під час визначення історичної цінності об'єкта культурної спадщини необхідно уникати оцінок історичних подій та діячів, що базуються на суб'єктивних поглядах певних політичних партій, соціальних груп або окремих осіб.

4.2. Під час визначення історичної цінності об'єкта культурної спадщини до кожного окремого об'єкта застосовується комплексний підхід, який враховує специфічні особливості різновиду пам'яток історії - вікові (хронологічні), історичні в контексті значення події чи відомої особи в історії країни, певного регіону чи населеного пункту. Не складає предмета охорони наявність лише вікової (хронологічної) ознаки об'єкту без урахування його значення в контексті пов'язаних з ним подій чи діяльності відомих осіб.

4.3. Об'єкти історії повинні відповідати критерію автентичності, що характеризує міру збереження об'єктом своєї форми, матеріально-технічної структури, історичних нашарувань та ролі у навколишньому середовищі.

Сучасні копії існуючих пам'яток або споруд (витворів), об'єкти, створені за старовинними проектами чи науковими реконструкціями, масові тиражовані копії, виготовлені з нетривких матеріалів, на низькому художньому рівні або твори монументального мистецтва, що виконували виключно ідеологічні функції, кваліфікуються як такі, що не мають предмета охорони, не належать до історичних об'єктів культурної спадщини та не підлягають державній реєстрації.

Голова

М.М.Кучерук

Додаток 3
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо визначення предмета охорони

об'єктів монументального мистецтва

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації встановлюють основні принципи, на підставі яких визначається предмет охорони об'єктів монументального мистецтва для здійснення заходів щодо їх державного обліку, охорони, використання та реставрації.

1.2. Методичні рекомендації розроблені відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини", Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. N 1760 (далі - Порядок), та узгоджені з Методичними рекомендаціями по підготовці матеріалів Зводу пам'яток історії та культури України, розробленими Інститутом історії України НАН України в 1993 р.

2. Предмет охорони об'єктів монументального мистецтва

як пам'яток культурної спадщини

2.1. Згідно зі статтею 1 Закону України "Про охорону культурної спадщини" предметом охорони об'єкта культурної спадщини є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що складає його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

2.2. Предметом охорони об'єкта монументального мистецтва є матеріальне втілення його художньо-естетичних якостей, цю знаходять своє відображення в художній формі, розпланувально-просторовій композиції, матеріально-технічній структурі об'єкта, його складових чи окремих фрагментах, а також у місці розташування зазначеного об'єкта.

2.3. Об'єкти монументального мистецтва - твори образотворчого мистецтва як самостійні (окремі або складові частини споруд, які не є об'єктом культурної спадщини), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними, іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями).

Об'єкти монументального мистецтва слід розглядати як свідчення певних етапів історичного розвитку мистецтва і архітектури, характерних рис художніх стилів, стильових напрямів, окремих шкіл чи творчості видатних митців, зафіксовані у матеріальній формі засобами художньої образотворчості.

2.4. До об'єктів монументального мистецтва належать нерухомі твори монументальної скульптури, живопису, монументально-декоративного та декоративно-ужиткового мистецтва, що мають самостійне значення або пов'язані з окремими спорудами чи з архітектурно-природним середовищем, а саме:

2.4.1. Твори монументальної скульптури:

монументи, пам'ятники, пам'ятні знаки, стели, скульптурні групи, погруддя (бюсти);

меморіальні (намогильні) споруди та ансамблі - рельєфні ансамблі, плити, хрести, саркофаги, стели, надгробні скульптурні композиції тощо;

статуї, скульптурні групи та рельєфи на фасадах або в інтер'єрах споруд;

садово-паркова скульптура - статуї, погруддя, герми, фонтани тощо;

меморіальні дошки.

2.4.2. Твори монументального живопису:

розписи зовнішніх та внутрішніх поверхонь стін, перекриттів, плафонів (фрески, мозаїки, сграфіто, гризайлі);

іконостаси;

самостійні мозаїчні стели;

зображення на склі у віконних та дверних отворах (вітражі);

діорами та панорами.

2.4.3. Твори монументально-декоративного мистецтва:

орнаментальні розписи стін, стель, склепінь, колон тощо;

декоративне різьблення на камені, бетоні та по дереву, металу тощо на фасадах і в інтер'єрах споруд (оздоблення порталів, віконних та дверних отворів, стін, склепінь, іконостаси, амвони, вівтарі тощо).

2.4.4. Твори декоративно-ужиткового мистецтва:

мальована та рельєфна кераміка печей, камінів, керамічні панно, набірні художні паркетні, мозаїчні підлоги, інтарсія дверей, литий та кований метал огорож, ґрат тощо.

3. Основні критерії визначення предмета охорони та художньо-історичної цінності об'єктів монументального мистецтва

3.1. Основними критеріями, за якими визначається предмет охорони об'єкта монументального мистецтва, є його художньо-естетичні якості, історико-архітектурна або містобудівна цінність, відображення ними характеру суспільного та культурного життя певної історичної епохи.

При визначенні предмета охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, викладеними у Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760.

3.2. Художня та історико-архітектурна цінність об'єктів монументального мистецтва визначається в процесі виявлення їх художніх особливостей, рівня художньої якості (особливості стилю, композиції, колориту, оригінальності, техніки виготовлення, загальної майстерності виконання), взаємозв'язку з визначними історичними подіями або відомими особами за наступними характеристиками:

- хронологічна глибина характеризує об'єкти монументального мистецтва за часом їх створення. При визначенні предмета охорони об'єктів монументального мистецтва враховується їх типологічна та хронологічна класифікація;

- ступінь відображення стилю, школи, типологічної групи характеризує об'єкти, що стали етапними творами видатних скульпторів, художників, архітекторів;

- унікальність характеризує рідкісні об'єкти монументального мистецтва, що містять винятково важливу інформацію про події, явища, факти з різних сфер життя держави, суспільства чи окремих видатних осіб, об'єкти, що є витворами зниклих мистецьких стилів або не мають собі подібних щодо походження, змісту, наукової, художньої цінності, зовнішніх ознак і не можуть бути відновлені в разі непоправного пошкодження або втрати. Для визначення унікальності об'єкта монументального мистецтва художня цінність та стилістичні особливості не є визначальними чинниками. Унікальність масово тиражованого мистецького твору, яка стала наслідком зникнення інших подібних об'єктів, може розглядатися як характерна особливість такого об'єкта, що складає його предмет охорони;

- взаємозв'язок з історичною подією або з відомими особами характеризує значення об'єктів монументального мистецтва для загального розвитку національної та світової культури, оригінальність, час і місце його створення, роль і значення зазначеного виду об'єктів культурної спадщини як джерела інформації про події, явища, які знайшли відображення у таких об'єктах, їх зв'язок з історичними подіями, певним мистецьким, історичним середовищем, видатними особами, місцем розташування;

- автентичність є одним з головних критеріїв у визначенні історико-культурної та художньої цінності об'єкта і характеризує міру збереження об'єктом монументального мистецтва своєї форми, матеріально-технічної структури, історичних нашарувань та ролі у навколишньому середовищі.

Необхідною ознакою, що вказує на наявність предмета охорони об'єкта культурної спадщини, є виготовлення його із тривких матеріалів - граніту, мармуру, пісковика, вапняку, бронзи, міді, алюмінію, чавуну тощо. Твори монументального мистецтва, виготовлені з нетривких матеріалів, на низькому художньому рівні або масові тиражовані копії, в тому числі ті, що виконували виключно ідеологічні функції, вважаються такими, що не мають предмета охорони.

3.3. У визначенні містобудівної цінності пам'ятки провідним є її композиційне значення для формування архітектурного середовища, а саме:

- домінанта загальноміського масштабу;
- локальна домінанта;
- локальний акцент.

Важливе значення при визначенні містобудівної цінності об'єкта монументального мистецтва має його роль у формуванні архітектурних ансамблів (комплексів) чи прилеглого середовища. Містобудівна цінність такого об'єкта зростає, якщо він розташований у межах архітектурного ансамблю чи комплексу (історико-культурного заповідника), де складові частини пов'язані не тільки територіально, а й єдиним композиційним рішенням.

3.4. Предмет охорони об'єкта монументального мистецтва зазначається в обліковій картці та паспорті об'єкта культурної спадщини.

3.5. В обліковій картці у тематичному полі 6 "Стислий опис об'єкта" у кінці граfi "Характеристика об'єкта" вказується тільки наявність або відсутність предмета охорони об'єкта культурної спадщини.

3.6. У паспорті відомості про предмет охорони записуються у кількох тематичних полях відповідно до специфіки об'єкта монументального мистецтва як пам'ятки культурної спадщини.

У тематичному полі 10 "Історичні дані про об'єкт" вказуються: причини, характер і хронологія утворення (виникнення) об'єкта, а також зміни, яких він зазнав, вказуються власники, з якими пов'язані виникнення та історія об'єкта, замовники, автори (скульптори, художники, архітектори, дизайнери тощо), виконавці робіт.

Підсумкове визначення предмета охорони об'єкта культурної спадщини вказується у тематичному полі 14 "Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта", в якому зазначаються результати оцінки мистецької, художньої, історичної та наукової цінності об'єкта з повним переліком якостей об'єкта, що відповідають визначеним Порядком конкретним критеріям, завдяки яким об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка монументального мистецтва.

У разі коли об'єкт культурної спадщини має ознаки різних видів, визначених статтею 2 Закону України "Про охорону культурної спадщини", визначається комплексний предмет охорони об'єкта культурної спадщини із зазначенням його домінуючої ознаки, за якою буде здійснюватись його реєстрація.

Наявність у пам'ятки кількох видових ознак зазначається в обліковій документації.

3.7. У разі, коли об'єкти монументального мистецтва складають єдине художнє ціле з архітектурною, археологічною чи іншою пам'яткою (скульптури, надгробки, ікони та іконостаси в культових спорудах, люстри та гобелени в житлових та громадських будівлях тощо), вони повинні бути охарактеризовані в обліковій документації на дану пам'ятку. Рухомі твори образотворчого та декоративного мистецтва (картини, ікони, скульптури), що мають художню цінність та знаходяться в інтер'єрі пам'ятки, але не пов'язані з нею, тільки згадуються в обліковій документації із зазначенням сюжету, дати, матеріалів з яких вони виготовлені, та розмірів.

Голова

М.М.Кучерук

Додаток 4
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини

1. Загальні засади

1.1. Методичні рекомендації щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини розроблені відповідно до законів України "Про охорону культурної спадщини", "Про охорону археологічної спадщини" та Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини (переглянутої), ратифікованої Законом України від 10.12.2003 N 1369-IV, і визначають загальні принципи музеєфікації пам'яток археологічної спадщини як сукупності науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до експозиційного стану для ознайомлення громадськості з витоками та еволюцією суспільства, а також для розуміння необхідності збереження археологічної спадщини.

2. Порядок розроблення, затвердження та склад науково-проектної документації щодо музеєфікації археологічної пам'ятки

2.1. Під час проведення дослідницьких розкопок щойно виявленого об'єкта археологічної спадщини дослідником археологічної спадщини (археологом) визначається експозиційний потенціал об'єкта.

У разі позитивного висновку стосовно експозиційних можливостей об'єкта археолог здійснює первинну консервацію досліджуваної ділянки, здійснює підготовку та подає до відповідного органу охорони культурної спадщини облікову документацію на щойно виявлений археологічний об'єкт, а також пропозиції щодо його музеєфікації.

2.2. Облікова документація на щойно виявлений археологічний об'єкт повинна містити опис характерних властивостей, що становлять його наукову (археологічну), антропологічну, естетичну цінність, опис стану збереженості матеріальної структури, його автентичності та експозиційного потенціалу.

2.3. Ініціаторами музеєфікації взятих на облік згідно з вимогами законодавства про охорону культурної спадщини археологічних пам'яток, крім археологів, можуть бути органи місцевого самоврядування, державні установи та громадські організації, діяльність яких пов'язана з охороною культурної спадщини.

2.4. Пропозиції щодо музеєфікації археологічних пам'яток подаються відповідно до категорії пам'ятки:

щодо пам'яток національного значення - до центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

щодо пам'яток місцевого значення - до органів охорони культурної спадщини відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2.5. Відповідний орган охорони культурної спадщини на підставі висновку науково-методичної чи консультативної ради приймає рішення щодо доцільності музеєфікації археологічної пам'ятки та визначає джерела фінансування цих робіт.

2.6. На підставі рішення відповідного органу охорони культурної спадщини ініціатор музеєфікації археологічної спадщини замовляє розроблення відповідної науково-проектної документації. При цьому до розробки відповідного проекту музеєфікації археологічної пам'ятки повинен залучатися археолог, який займається або займався раніше дослідженнями цієї пам'ятки.

2.7. Науково-проектна документація щодо музеєфікації археологічної пам'ятки складається з матеріалів комплексних бібліографічних, архівних та археологічних досліджень, натурних обмірів, картографії та фотофіксації.

2.8. До складу науково-проектної документації щодо музеєфікації археологічної пам'ятки входять:

історична довідка про пам'ятку;

експертні висновки щодо автентичності пам'ятки та стану збереженості її матеріальної структури;

обґрунтування наукової та експозиційної цінності пам'ятки, оцінка її ролі в природному або культурному ландшафті;

проектні рішення щодо комплексу заходів з консервації археологічних залишків, облаштування безпечних підходів до пам'ятки, а в разі необхідності заходів по її реставрації та реабілітації.

Проектна документація повинна бути детально проілюстрована матеріалами фотофіксації та картографування, а також кресленнями, виконаними на підставі натурних обмірів.

2.9. Музеєфікація здійснюється за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним і затвердженої в установленому порядку науково-проектної документації.

3. Загальні принципи музеєфікації археологічної пам'ятки

3.1. Основним принципом реставраційно-консерваційних заходів на археологічній пам'ятці, яка підлягає музеєфікації, повинно бути її збереження *in situ* (в місці знаходження) в автентичному стані, зафіксованому під час археологічних досліджень.

3.2. Консерваційні заходи на археологічних пам'ятках повинні обмежуватися лише закріпленням розкритих розкопками будівельних конструкцій та окремих елементів стародавніх

споруд, не порушуючи структуру археологічних залишків із застосуванням матеріалів, максимально наближених до автентичних.

3.3. Для запобігання шкідливого впливу на пам'ятку кліматичних та інших негативних чинників над нею споруджується павільйон (навіс), який не повинен мати характеру капітальної споруди, не створювати навантаження на конструктивні елементи пам'ятки та не втручатися в її матеріальну структуру.

У разі коли археологічна пам'ятка є частиною охоронюваного ландшафту, її захист здійснюється іншими засобами, що забезпечують збереження археологічних залишків та традиційного характеру середовища.

3.4. Часткова реставрація археологічної пам'ятки може бути виконана лише за умови існування достовірної наукової інформації, підтвердженої відповідним висновком Інституту археології НАН України, про форми та структуру елементів пам'ятки, які планується реставрувати. При цьому повинна виконуватись реставрація лише важливих структурних елементів пам'ятки виключно з матеріалів, що належать саме цим елементам.

3.5. У разі руйнації внаслідок стихійного лиха або тривалих археологічних досліджень відкритих і зафіксованих ділянок пам'ятки, допускається їх часткова реабілітація з метою повернення до попереднього вигляду, що передував руйнації. Втручання в структуру археологічної пам'ятки, у тому числі її часткова реабілітація, потребує спеціального обґрунтування у складі науково-проектної документації.

3.6. Роботи з рекультивації - відновлення земляних насипів стародавніх курганів та валів, що зазнали руйнації, зумовленої специфікою археологічних досліджень, не потребують спеціального дозволу, оскільки є обов'язковими заходами з упорядкування території після завершення археологічних досліджень. Рекультивація насипів проводиться з метою відновлення форми та обсягів, які пам'ятка мала до початку її досліджень, і здійснюється з використаного ґрунту, вилученого під час розкопок.

3.7. Експозиційна реконструкція *in situ* (в місці знаходження) пам'ятки не допускається. Будівлі-реконструкції, навіть такі, що мають бездоганне наукове обґрунтування, будуються окремо за межами територій археологічних пам'яток.

3.8. Проектом музеєфікації окремих особливо цінних з археологічного погляду об'єктів повинно передбачатись збереження певних ділянок із недоторканою стратиграфією(*), що містять характерні показники наукової інформативності (культурний шар, насичений археологічним матеріалом та залишками археологічних об'єктів) для дослідження у майбутньому із застосуванням новітніх (неруйнівних) методик дослідження археологічної спадщини.

(*) (взаємним розташуванням шарів археологічної пам'ятки)

Інформація про межі контрольних ділянок із недоторканою стратиграфією та ділянок, що потребують консервації та музеєфікації (у разі їх наявності) зазначається у паспорті об'єкта культурної спадщини.

4. Музеєфікація археологічних пам'яток в контексті збереження традиційного характеру середовища та розвитку туристичної інфраструктури

4.1. Заходи щодо музеєфікації археологічних пам'яток, особливо комплексних, необхідно узгоджувати із заходами зі збереження природного або культурного ландшафту, частиною якого вони є.

4.2. Найбільш доцільною є музеєфікація археологічних пам'яток в межах історико-археологічних заповідників чи археологічних музеїв (парків), територія яких дозволяє експонувати об'єкти в контексті їх середовища, здійснювати на окремих ділянках поза межами пам'яток їх реконструктивне відновлення, відтворювати традиційну флору та фауну.

4.3. Оголошення комплексів (ансамблів) пам'яток історико-археологічними заповідниками та створення археологічних музеїв (парків) здійснюється відповідно до закону.

Голова

М.М.Кучерук

Додаток 5

до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок

1. Історична (історико-архітектурна) довідка на об'єкт культурної спадщини чи історичну місцевість (далі - довідка) виконується відповідно до законів України "Про охорону культурної спадщини", "Про затвердження Загальнодержавної програми збереження та використання об'єктів культурної спадщини на 2004-2010 роки", "Про архітектурну діяльність", постанов Кабінету Міністрів України від 20.12.99 N 2328 "Про порядок надання архітектурно-планувального завдання та технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури і визначення розміру плати за їх видачу", від 27.12.2001 N 1760 "Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України" та від 13.03.2002 N 318 "Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць", Державних будівельних норм України (Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини. ДБН В.3.21-2004), Державних будівельних норм України "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини (ДБН А.2.2-6-2008), наказу Державної служби охорони культурної спадщини від 22.03.2004 N 7 "Про затвердження Порядку розроблення історико-містобудівного обґрунтування".

2. Історична (історико-архітектурна) довідка є складовою частиною:

- передпроектної та проектної документації на консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини, відтворення об'єктів втраченої історичної забудови, нове будівництво у межах територій та зон охорони пам'яток, в історичних ареалах історичних населених місць, на землях історико-культурного призначення;

- документації, яка надається органу охорони культурної спадщини для підготовки висновків щодо погодження відчуження пам'яток, передачі їх власником або уповноваженим ним органом у володіння, користування або управління іншим особам.

У разі коли виявлені в ході дослідження матеріали були використані в проекті реставрації, реабілітації, відтворення об'єктів культурної спадщини, втраченої історичної забудови, автор довідки має бути включений до авторського колективу проекту.

3. Історична (історико-архітектурна) довідка виконується на основі науково-дослідної роботи, яка включає:

- історико-архівні та бібліографічні дослідження, які мають на меті виявлення, збір, систематизацію та вивчення письмових та ілюстративних матеріалів і документів, що дають змогу визначити етапи будівельної історії пам'ятки (історичної місцевості), її роль у містобудівному середовищі, історико-культурну та архітектурно-художню цінність;

- аналіз іконографічного матеріалу;

- натурні дослідження об'єкта, історично сформованої місцевості.

4. Історична (історико-архітектурна) довідка, оформлюється у вигляді текстової частини (з виділенням відповідних рубрик) та ілюстративної частини.

5. Історична (історико-архітектурна) довідка на об'єкт культурної спадщини (будівлю, споруду, комплекс) повинна містити:

а) у текстовій частині:

- загальні відомості про історичний та містобудівний розвиток місцевості, де знаходиться досліджуваний об'єкт;

- охоронний статус об'єкта дослідження та території, на якій він розташований;

- інформацію про формування історичної садиби (для будівель, споруд) в хронологічних межах наявних архівних матеріалів;

- короткі відомості про замовника будівництва, первісну функцію будівлі (споруди). Якщо замовник будівництва є відомим історичним чи культурним діячем, до історичної (історико-архітектурної) довідки мають бути включені його біографічні дані;

- атрибуцію будівлі (споруди): авторство, дата (час, період) будівництва із зазначенням дат (часу, періодів) наступних добудов, перебудов, реставрацій тощо;

- короткі біографічні відомості про архітектора, скульптора, художника, архітектурну школу, в окремих випадках - відомості про фірми, які брали участь у створенні об'єкта;

- аналіз розпланувально-просторового та стильового вирішення будівлі (споруди) з визначенням її історико-культурної цінності;

- відомості про видатних особистостей та події, пов'язані з досліджуваним об'єктом;

- основні характеристики сучасної містобудівної ситуації навколо об'єкта та/або в місці його розташування;

- виписки з історико-архівних джерел;

- перелік архівних та літературних джерел;

- перелік архівних та натурних фотоілюстрацій;

б) в ілюстративній частині:

- історичні плани території (садиби), на якій розташований досліджуваний об'єкт;

- іконографічні матеріали - фотокопії творів образотворчого мистецтва, архівні фотографії об'єкта дослідження та місцевості, прилеглої до його місця розташування;

- первісний архівний проект, а за його відсутності - пізніші обміри, аналогічну забудову;

- фотокопії історико-архівних документів по садибі (описи, плани, купчі тощо)

- портрет архітектора (за наявності);

- сучасні поповерхові плани будинку.

За відсутності проектних креслень, даних про дату (час, період) зведення будівлі (споруди), автора, відомостей про будівельні періоди, а також інших конкретних матеріалів,

наводяться загальні характеристики та іконографія історичної місцевості, оцінка історико-культурної цінності об'єкта дослідження в контексті розвитку вітчизняної архітектури.

6. Історична (історико-архітектурна) довідка на історичну місцевість повинна містити:

а) у текстовій частині:

- визначення меж досліджуваної території, особливості її розташування у розпланувальній структурі міста;

- короткі відомості щодо об'єктів культурної спадщини, розташованих у межах досліджуваної території (адреса, назва, датування, вид пам'ятки, посилання на документ про взяття на облік);

- короткі відомості про археологічні дослідження, які проводились у межах досліджуваної території;

- охоронний статус території;

- характеристику етапів формування забудови досліджуваної території з визначенням основних містобудівних заходів, особливостей парцеляції садиб та забудови, домінантних споруд та прикладів рядових будівель, історичної та архітектурно-художньої цінності забудови;

- короткий опис сучасної архітектурно-містобудівної ситуації з визначенням композиційно-стильових особливостей забудови та рекомендаціями щодо збереження (відтворення) культурного потенціалу;

- виписки з історико-архівних джерел;

- перелік архівних та літературних джерел;

- переліки архівних та натурних фотоілюстрацій;

б) в ілюстративній частині:

- історичні плани та інші іконографічні матеріали із зображенням місцевості;

- архівні фотографії домінантних та характерних для забудови даної території споруд;

- натурну фотозйомку місцевості.

7. Історична (історико-архітектурна) довідка виконується у передбаченій умовами договору кількості примірників. Один примірник довідки залишається в архіві організації-виконавця.

Історична (історико-архітектурна) довідка виконується фахівцями відповідних спеціальностей кваліфікаційного рівня не нижче спеціаліста, які мають досвід у підготовці подібних документів не менше 3-х років.

Історична (історико-архітектурна) довідка як складова частина передпроектної (проектної) документації чинна впродовж 5-ти років. В разі невиконання робіт протягом вказаного терміну довідка коригується або розробляється нова довідка у складі нової проектної документації.

У разі виконання історичної (історико-архітектурної) довідки для використання при підготовці висновку щодо можливості відчуження об'єкта культурної спадщини, довідка чинна впродовж 5-ти років.

Голова
М.М.Кучерук

**ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ БУДІВНИЦТВА, АРХІТЕКТУРИ ТА
ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ**

Н А К А З

N 42/94 від 26.02.2001

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 березня 2001 р.
за N 235/5426

Про затвердження Типового положення про Консультативну
раду з питань охорони культурної спадщини місцевих
органів охорони культурної спадщини

Відповідно до статті 7 Закону України "Про охорону культурної спадщини"
НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити Типове положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини, що додається.

2. Начальнику Управління охорони та реставрації пам'яток містобудування і архітектури Держбуду України Кучеруку М.М. забезпечити подання на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України наказу "Про затвердження Типового положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини".

3. Начальникам відповідних структурних підрозділів Держбуду України та Мінкультури (Кучерук М.М., Погорілий В.М.) у 10-денний термін після державної реєстрації наказу "Про затвердження Типового положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини" забезпечити тиражування його та надсилання органам управління у сфері охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступників Міністра культури і мистецтв України та Голови Держбуду України відповідно до розподілу обов'язків.

Голова Державного комітету будівництва,
архітектури та житлової політики України

В.М.Гусаков

Міністр культури і мистецтв України

Б.С.Ступка

Затверджено
Наказ Державного комітету
будівництва, архітектури
та житлової політики
України та Міністерства
культури і мистецтв
України
26 лютого 2001 N 42/94

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 березня 2001 р.
за N 235/5426

**Типове положення
про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини
місцевих органів охорони культурної спадщини**

1. Загальні положення

1.1. Консультативна рада з питань охорони культурної спадщини (надалі - Консультативна рада) є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним органом охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій для погодженого вирішення питань щодо охорони культурної спадщини на територіях областей, міст Києва і Севастополя відповідно до статті 7 Закону України "Про охорону культурної спадщини".

1.2. У своїй діяльності Консультативна рада керується чинним законодавством України та цим Типовим положенням.

1.3. До складу Консультативної ради входять провідні вчені й висококваліфіковані фахівці-практики сфери охорони та реставрації пам'яток, а також суміжних галузей - реставратори, працівники науково-дослідних і проектних організацій, виробничники, представники державних органів охорони культурної спадщини вищого рівня, органів управління, громадських організацій.

Члени Консультативної ради беруть участь в її роботі на громадських засадах.

1.4. Чисельність, структура та персональний склад Консультативної ради затверджуються наказом керівника відповідного органу охорони культурної спадщини.

1.5. Витрати на роботу Консультативної ради здійснюються відповідним органом охорони культурної спадщини згідно зі статтями 7, 41 Закону України "Про охорону культурної спадщини".

2. Завдання Консультативної ради

2.1. Основним завданням Консультативної ради є забезпечення професійного вирішення питань дослідження, охорони, реставрації, відтворення об'єктів культурної спадщини, збереження традиційного характеру середовища населених місць шляхом опрацювання висновків, рішень, рекомендацій і пропозицій для органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

2.2. Завданнями Консультативної ради є також:

розгляд програм, концепцій, проектів, пропозицій тощо, що стосуються об'єктів культурної спадщини, державних історико-культурних (історико-архітектурних) заповідників та історичних населених місць;

розгляд проектів нормативних і методичних документів регіонального і місцевого рівнів, що стосуються охорони об'єктів культурної спадщини, історичних населених місць;

вирішення спірних питань науково-методичного характеру, що стосуються сфери охорони, обліку, реставрації, відтворення, регенерації об'єктів культурної спадщини, історичних населених місць.

3. Функції Консультативної ради

3.1. Консультативна рада, відповідно до мети і завдань своєї діяльності, розглядає та оцінює:

довгострокові програми науково-дослідних, пошукових, проектних, реставраційно-ремонтних та регенераційних робіт у галузі охорони об'єктів культурної спадщини;

концепції, плани, проекти захисту, збереження, реставрації та регенерації об'єктів культурної спадщини, їхніх територій, а також перетворень в їх безпосередньому оточенні, зонах охорони об'єктів культурної спадщини;

концепції та проекти регенерації історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України;

науково-технічні звіти науково-дослідних, проектних інститутів, інших організацій з питань упровадження досягнень науки і техніки в галузі охорони об'єктів культурної спадщини;

підготовлені до друку наукові й науково-популярні праці з охорони, вивчення й реставрації об'єктів культурної спадщини, історичних населених місць.

3.2. Консультативна рада може обговорювати та висувати роботи на здобуття державних премій України.

3.3. Консультативна рада, відповідно до своїх завдань, може брати участь в організації і проведенні:

наукових сесій, семінарів, конференцій, нарад, круглих столів з питань охорони об'єктів культурної спадщини;

конкурсів проектів реставрації, відтворення, регенерації пам'яток і комплексів, історико-архітектурних (історико-культурних) заповідників;

архітектурних конкурсів на проекти забудови (реконструкції) у зонах охорони пам'яток.

4. Права й обов'язки Консультативної ради

4.1. Консультативна рада має право:

отримувати необхідну інформацію і документи від структурних підрозділів відповідних державних адміністрацій, установ і організацій;

запрошувати до участі в засіданнях керівних працівників місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування;

залучати до підготовки і розгляду конкретних питань експертів, рецензентів, інших фахівців;

створювати експертні групи й тимчасові комісії;

готувати й передавати в засоби масової інформації матеріали з питань, розглянутих на засіданнях Консультативної ради.

4.2. Члени Консультативної ради зобов'язані:

дотримуватися принципів наукової сумлінності й об'єктивності при розв'язанні всіх питань;

узгоджувати з керівництвом Консультативної ради всі дії, які вони здійснюють за дорученням чи від імені Консультативної ради;

домагатися здійснення ухвал Консультативної ради, у т.ч. й через організації та установи, у яких вони працюють.

5. Організація і регламент роботи Консультативної ради

5.1. Консультативна рада складається з голови, двох-трьох заступників, відповідального секретаря та членів.

5.2. Головою Консультативної ради є керівник органу охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій або його заступник.

5.3. Відповідальний секретар Консультативної ради призначається з числа відповідальних працівників органу охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій.

5.4. Відповідальний секретар Консультативної ради:

здійснює організаційне забезпечення засідань;

веде протокольну, наукову та ділову документацію Консультативної ради;
готує матеріали на розгляд пленарних засідань Консультативної ради та її президії;
призначає, за погодженням з керівництвом, рецензування матеріалів, що пропонуються до розгляду;

контролює своєчасність надання та комплектність документації, що подається на розгляд;
складає звіти про діяльність Консультативної ради;
бере участь у підготовці планів роботи Консультативної ради.

5.5. Засідання Консультативної ради відбуваються згідно з піврічними або квартальними планами, як правило, раз на місяць.

5.6. Засідання вважається правочинним, якщо в ньому беруть участь не менше 50% облікового складу дійсних членів.

5.7. Ухвали Консультативної ради приймаються простою більшістю голосів присутніх членів. У разі рівного розподілу голосів "за" і "проти" ухвальним є голос голови Консультативної ради.

Рішення приймаються відкритим голосуванням. На вимогу членів Консультативної ради в протоколі зазначається їхня особиста точка зору, що не збігається з прийнятим рішенням.

5.8. Для оперативного вирішення поточних питань створюється президія Консультативної ради в складі голови, його заступників, відповідального секретаря та п'яти-шести членів. Президія збирається на засідання у разі потреби.

5.9. Консультативна рада проводить свою діяльність шляхом:

пленарних засідань Консультативної ради;
оперативних засідань президії Консультативної ради;
засідань експертних груп і тимчасових комісій.

5.10. Засідання веде голова Консультативної ради або один з його заступників. Головуючий визначає регламент засідання.

5.11. Рішення Консультативної ради та її президії оформлюються протокольними за підписами голови (заступника голови) та відповідального секретаря. У необхідних випадках рішення Консультативної ради впроваджуються наказами органу охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій.

5.12. Голова Консультативної ради розглядає і затверджує план роботи на півріччя (на квартал). У плані визначаються питання, що мають розглядатися, доповідачі, рецензенти або експерти, терміни подання матеріалів на рецензування (експертизу) та термін розгляду.

5.13. Матеріали для розгляду Консультативною радою готують і надають науково-дослідні, проектні, реставраційні організації, зацікавлені установи відповідно до затвердженого плану роботи Консультативної ради.

5.14. Витрати, пов'язані з діяльністю Консультативної ради, передбачаються в загальному кошторисі і здійснюються відповідно до встановлених лімітів та чинних норм за документами, які підписуються головою Консультативної ради.

Начальник Управління охорони та реставрації
пам'яток містобудування і архітектури
М.М.Кучерук

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

28.01.2021 № 49

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
08 квітня 2021 р.
за № 473/36095

Про затвердження Положення про Науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України

Відповідно до статті 7 Закону України «Про охорону культурної спадщини», пункту 14 Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2019 року № 885, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Положення про Науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України, що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства культури України від 04 квітня 2012 року № 304 «Про затвердження Положення про Науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України та Порядку роботи Експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 квітня 2012 року за № 649/20962 (із змінами).
3. Головному управлінню охорони культурної спадщини та музеїв Директорату культурної спадщини та музеїв (Нечипоренко Ю.В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на державного секретаря Дуля Я.М.

Міністр

О. Ткаченко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
та інформаційної політики
України
28 січня 2021 року № 49

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
08 квітня 2021 р.
за № 473/36095

ПОЛОЖЕННЯ про Науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України

І. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок утворення та діяльності Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України (далі - Науково-методична рада).

2. Науково-методична рада є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Міністерства культури та інформаційної політики України.

3. Науково-методична рада у своїй діяльності керується Конституцією, законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами та цим Положенням.

4. До складу Науково-методичної ради входять провідні вчені і висококваліфіковані фахівці-практики сфери охорони культурної спадщини.

5. Члени Науково-методичної ради здійснюють свою діяльність на громадських засадах.

Організаційно-технічне забезпечення діяльності роботи Науково-методичної ради здійснює МКІП.

6. У цьому Положенні терміни «потенційний конфлікт інтересів» та «реальний конфлікт інтересів» вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про запобігання корупції», інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про охорону культурної спадщини».

II. Основні завдання і функції Науково-методичної ради

1. Основним завданням Науково-методичної ради є розгляд наукових рекомендацій та пропозицій щодо розроблення основних напрямів розвитку охорони культурної спадщини, обговорення програм та проектів з питань охорони культурної спадщини.

2. Науково-методична рада відповідно до покладених на неї завдань забезпечує виконання таких основних функцій:

аналіз законодавства України з питань охорони культурної спадщини та практики його застосування;

аналіз та оцінка проблемних питань у сфері охорони культурної спадщини;

участь у підготовці пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері охорони культурної спадщини;

розгляд науково-проектної документації із визначення меж і режимів використання історичних ареалів населених місць, зон охорони пам'яток культурної спадщини національного значення, планів організації території історико-культурних заповідників та планів організації історико-культурних заповідних територій;

розгляд науково-проектної документації із консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток національного значення, направленої для погодження до МКІП;

розгляд програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини, направлених для погодження до МКІП;

розгляд пропозицій про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією.

3. Науково-методична рада має право:

запрошувати на засідання та залучати в разі потреби до опрацювання окремих питань, що належать до компетенції Науково-методичної ради, представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, правоохоронних органів (за згодою) та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, в тому числі міжнародних (за погодженням з їх керівниками), науковців, експертів (за згодою), а також представників засобів масової інформації (за згодою);

утворювати експертні та робочі групи для забезпечення діяльності науково-методичної ради та опрацювання окремих питань, що належать до її компетенції;

ініціювати проведення громадських обговорень, конференцій, круглих столів, дискусій, нарад з питань, віднесених до компетенції Науково-методичної ради;

отримувати в установленому порядку від центральних та місцевих органів виконавчої влади, правоохоронних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на Науково-методичну раду завдань;

вносити пропозиції керівництву МКІП з питань, що належать до компетенції Науково-методичної ради.

4. Рішення Науково-методичної ради мають рекомендаційний характер і вносяться на розгляд МКІП для прийняття відповідних рішень.

III. Структура і склад Науково-методичної ради, права та обов'язки її членів

1. Науково-методична рада утворюється МКІП та формується на паритетних засадах із залученням провідних вчених, науковців, експертів і висококваліфікованих фахівців-практиків у сфері охорони культурної спадщини.

Членами Науково-методичної ради не можуть бути особи:

які мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

які за рішенням суду визначені недієздатними або дієздатність яких обмежена;

стосовно яких Законом України «Про запобігання корупції» встановлено обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, та/або особи, які мають конфлікт інтересів відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та/або які притягалися до відповідальності за корупційні правопорушення.

2. До складу Науково-методичної ради входять Голова, заступники Голови, секретар та члени Науково-методичної ради.

3. Науково-методична рада діє з моменту затвердження її персонального складу. Персональний склад та зміни до персонального складу Науково-методичної ради затверджується наказом МКІП.

4. Голова Науково-методичної ради та його заступники обираються із числа членів Науково-методичної ради на першому засіданні Науково-методичної ради шляхом відкритого голосування присутніх членів Науково-методичної ради простою більшістю голосів.

5. Секретарем Науково-методичної ради є уповноважений працівник МКІП.

6. Голова Науково-методичної ради:

організовує роботу Науково-методичної ради;

відповідає за виконання покладених на Науково-методичну раду завдань та функцій;

веде засідання Науково-методичної ради, визначає регламент, ставить питання на голосування, оголошує його результати;

забезпечує всебічний та об'єктивний розгляд питань, що розглядаються на засіданні Науково-методичної ради;

підписує протокол засідання Науково-методичної ради;

визначає функції експертних та робочих груп Науково-методичної ради та порядок їх роботи;

контролює питання щодо уникнення потенційного та реального конфліктів інтересів членів Науково-методичної ради;

представляє Науково-методичну раду у взаємовідносинах з МКІП, центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, засобами масової інформації, підприємствами, установами та організаціями або доручає здійснювати таке представництво члену Науково-методичної ради з питань, визначених на засіданні Науково-методичної ради.

7. Секретар Науково-методичної ради:

здійснює організаційне забезпечення засідань Науково-методичної ради;

визначає порядок денний, доводить до відома членів Науково-методичної ради та запрошених осіб порядок денний, дату, час і місце проведення засідання Науково-методичної ради;

забезпечує підготовку матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях Науково-методичної ради;

забезпечує ведення протоколів засідань Науково-методичної ради;

підписує протокол засідання Науково-методичної ради.

8. Члени Науково-методичної ради мають право:

ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд Науково-методичної ради;

викладати письмово окрему думку як додаток до протоколу засідання Науково-методичної ради, що є його невід'ємною частиною;

вносити пропозиції до порядку денного засідання Науково-методичної ради.

9. Члени Науково-методичної ради зобов'язані:

особисто брати участь у роботі Науково-методичної ради, в тому числі у режимі відео конференцій;

брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;

виконувати доручення Голови Науково-методичної ради, надані відповідно до цього Положення;

дотримуватись принципів конфіденційності та нерозголошення інформації, що стала відома у процесі виконання своїх повноважень в роботі Науково-методичної ради, не використовувати таку інформацію у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

бути об'єктивними та неупередженими під час голосування;

повідомляти Голову Науково-методичної ради про наявність реального та/або потенційного конфлікту інтересів за результатами ознайомлення із порядком денним засідання Науково-методичної ради;

дотримуватися вимог чинного законодавства, в тому числі цього Положення.

10. Неналежне виконання членом Науково-методичної ради своїх обов'язків, відсутність без поважних причин на засіданнях Науково-методичної ради більше ніж три рази поспіль чи відсутності більше ніж на половині засідань Науково-методичної ради протягом року є підставою для виключення його зі складу Науково-методичної ради.

11. Пропозиція про виключення зі складу Науково-методичної ради її члена приймається на засіданні Науково-методичної ради, про що повідомляється МКІП шляхом направлення відповідного протоколу засідання Науково-методичної ради або витягу з нього для прийняття рішення про внесення змін до складу Науково-методичної ради.

IV. Порядок роботи Науково-методичної ради

1. Засідання Науково-методичної ради проводяться у разі потреби, але не рідше одного разу на місяць. Дату, час і місце проведення засідання визначає її секретар за погодженням з Головою Науково-методичної ради. Регламент роботи Науково-методичної ради затверджується шляхом голосування на початку засідання.

2. Формою роботи Науково-методичної ради є засідання.

3. Засідання Науково-методичної ради є правомочним у разі участі у ньому більше половини персонального складу членів Науково-методичної ради.

4. Засідання Науково-методичної ради веде її Голова, а в разі його відсутності - один із заступників Голови за його дорученням або визначений Головою член Науково-методичної ради (у разі відсутності заступників Голови).

5. У разі відсутності секретаря Науково-методичної ради його обов'язки покладаються на іншого члена Науково-методичної ради, уповноваженого Головою Науково-методичної ради.

6. Рішення з питань, що розглядаються на засіданнях Науково-методичної ради, приймаються шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого на засіданні.

7. Рішення Науково-методичної ради оформлюються протоколом, який підписується головуючим та секретарем Науково-методичної ради. В протоколі зазначається інформація про відсутність/наявність потенційного та реального конфліктів інтересів членів Науково-методичної ради, присутніх на її засіданні.

8. У разі незгоди члена Науково-методичної ради з її рішенням за вимогою цього члена до протоколу додається його окрема думка, викладена у письмовій формі, яка має бути передана секретарю Науково-методичної ради не пізніше ніж у п'ятиденний строк з дати проведення засідання Науково-методичної ради.

9. Секретар забезпечує зберігання протоколів Науково-методичної ради.

10. У разі неподання інформації щодо існування потенційного або реального конфлікту інтересів, якщо про нього стає відомо після прийняття рішення Науково-методичної ради, таке рішення скасовується та призначається повторне засідання Науково-методичної ради, за результатами якого приймається рішення, яке є остаточним.

11. Результати роботи Науково-методичної ради оприлюднюються на вебсайті МКІП.

Начальник
головного управління охорони
культурної спадщини та музеїв
Директорату культурної
спадщини та музеїв
Міністерства культури
та інформаційної політики
України

Ю. Нечипоренко

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

Н А К А З

07.06.2002 N 364

**Про затвердження форм дозволів на проведення
археологічних розвідок та розкопок, а також інших
видів земляних робіт на території пам'ятки,
охоронюваній археологічній території, в зонах
охорони, в історичних ареалах населених місць,
досліджень решток життєдіяльності людини,
що містяться під землею поверхнею, під водою**

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. N 316 "Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України" **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити форми Дозволів на проведення археологічних розвідок та розкопок, а також інших видів земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою (далі - Дозволи).

2. На період виготовлення бланків Дозволів затвердженого зразка дозволити відділу заповідників та охорони культурної спадщини (Є.А. Ліньова) видачу Дозволів затвердженої тимчасової форми (за зразком, що додається).

3. Відділу заповідників та охорони культурної спадщини (Є.А. Ліньова) забезпечити облік та контроль видачі Дозволів.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Державного секретаря Л.М. Новохатька.

Міністр
Ю.П.Богущий

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
і мистецтв України
07.06.2002 N 364

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ДОЗВІЛ

НА ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЛЯНИХ РОБІТ НА ТЕРИТОРІЇ ПАМ'ЯТКИ
ОХОРОНЮВАНІЙ АРХЕОЛОГІЧНІЙ ТЕРИТОРІЇ, В ЗОНАХ ОХОРОНИ
В ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛАХ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

N _____

ДОЗВІЛ

N _____ від " ____ " _____ 20__ р.

Згідно із Законом України "Про охорону культурної спадщини" та чинним нормативно-правовими актами про охорону, дослідження і використання об'єктів культурної спадщини України цей ДОЗВІЛ видано _____

(прізвище, ім'я по батькові, посада, місце роботи,

вчений ступінь)

на право проведення земляних робіт _____

(характер та мета робіт)

на _____

(місцезнаходження або повна назва пам'ятки, охоронюваної

археологічної території, зони охорони, історичного ареалу

населеного місця)

Дослідження проводяться відповідно до програми, погодженої
Міністерством культури і мистецтв України

" ____ " _____ 20__ р.

Цей ДОЗВІЛ не дає права проведення земляних робіт на ділянках з недослідженим археологічним культурним шаром або окремими недослідженими археологічними об'єктами

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини _____

(підпис)

М.П.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ДОЗВІЛ
НА ПРОВЕДЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ РОЗВІДОК, РОЗКОПОК
N _____

**ДОЗВІЛ
на проведення археологічних розвідок, розкопок**

N _____ від " ____ " _____ 20__ р.

Згідно із Законом України "Про охорону культурної спадщини" та чинними нормативно-правовими актами про охорону, дослідження і використання об'єктів культурної спадщини України цей Дозвіл видано _____
(прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчений ступінь)

на проведення археологічних розвідок, розкопок об'єкту культурної спадщини (території)

(найменування території, тип археологічного

_____,
об'єкту, культурна або хронологічна належність)

розташованого (заповнюється для проведення розкопок) _____

_____.
(область, район, населений пункт, землевласник/землекористувач)

Характер і мета досліджень _____.
(наукові, охоронні)

Тип робіт _____.
(розвідки, розкопки)

Дослідження проводяться відповідно до програми, затвердженої

(назва організації, яка затвердила наукову

або охоронну документацію)

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини _____

(підпис)

М.П.

Особливі умови проведення робіт: _____

(заповнюється органами охорони культурної спадщини:

Ради міністрів Автономної Республіки Крим,

обласних, Київської, Севастопольської міських

державних адміністрацій)

Державний музей, до якого повинні бути передані предмети
і колекції, здобуті під час проведення робіт:

Орган охорони культурної спадщини:
Ради міністрів Автономної
Республіки Крим, обласних,
Київської, Севастопольської
міських державних адміністрацій

" ____ " _____ р.

(підпис)

М.П.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Дозвіл видається Міністерством культури і мистецтв України на ім'я певної фізичної особи - наукового працівника, який може підтвердити свою кваліфікацію. Підтвердженням кваліфікації вченого є наявність у нього необхідного кваліфікаційного документа (відкритого листа).

2. До початку робіт науковий працівник, який отримав Дозвіл, повинен зареєструвати свій Дозвіл у органі охорони культурної спадщини: Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій та в органі виконавчої

влади за місцем розкопок. Дозвіл без такої реєстрації вважається недійсним, роботи по ньому проводити забороняється.

3. Дозвіл дійсний протягом поточного року.

4. Після закінчення робіт Дозвіл повертається до Міністерства.

5. Предмети і колекції, знайдені під час проведення археологічних розвідок, розкопок, польова документація та звіт про проведені розвідки, розкопки передаються на постійне зберігання до профільних державних сховищ у порядку, встановленому Мінкультури.

* * *

"Власник або користувач земельної ділянки (у тому числі орендар) в межах території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць згідно з розпорядженням органу охорони культурної спадщини зобов'язаний не перешкоджати виконавцеві робіт, який має дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок на цій ділянці".

Ст. 35.2 Закону України "Про охорону культурної спадщини"

Міністерство культури і мистецтв України звертається до всіх громадян, установ та організацій України з проханням надавати науковому працівнику, який працює за цим Дозволом, необхідну допомогу в проведенні дорученої йому наукової роботи.

Підпис наукового працівника, що отримав дозвіл _____

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

01601,

тел. 235-2378,

Київ, вул. І.Франка, 19

факс 235-3257

_____ N _____
На вх. N _____

Згідно із Законом України "Про охорону культурної спадщини"
та постановою Кабінету Міністрів України N 316 від 13.03.2002 р.
цей ДОЗВІЛ видано _____

на проведення археологічних розвідок, розкопок об'єкту культурної
спадщини на території _____

Характер і мета досліджень _____
(наукові, охоронні)

Тип робіт _____
(розвідки, розкопки)

Дослідження проводяться відповідно до програми, затвердженої

(назва організації, яка затвердила наукову

або охоронну документацію)

Предмети і колекції, здобуті під час проведення робіт, повинні
бути передані на постійне зберігання до: _____

Заступник
Державного секретаря

Л.М.Новохатько

М.П.

Особливі умови проведення робіт: _____

(заповнюється органами охорони культурної спадщини:

Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних,

Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій)

Орган охорони культурної спадщини:
Ради міністрів Автономної Республіки
Крим, обласних, Київської,
Севастопольської міських державних
адміністрацій

" ____ " _____ р.

(підпис)

М.П.

Примітка: цей лист-дозвіл є тимчасовою формою і дійсний до впровадження
затвердженої форми. Лист-дозвіл підлягає обов'язковому поверненню до Міністерства культури
і мистецтв України по закінченню робіт разом з стислим звітом.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

НАКАЗ

04.08.2006 N 636

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
28 серпня 2006 р.
за N 1013/12887

Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

Відповідно до статей 254, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення та з метою дотримання посадовими особами органів охорони культурної спадщини, громадськими інспекторами Українського товариства охорони пам'яток історії та культури законодавства України при оформленні матеріалів про адміністративні правопорушення, в межах повноважень, визначених Положенням про Міністерство культури і туризму України, затвердженим Указом Президента України від 02.12.2005 N 1688, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, що додається.

2. Державній службі охорони культурної спадщини (Кучерук М.М.) забезпечити подання наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини М.М.Кучерука.

Міністр

І.Д.Ліховий

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
і туризму України
04.08.2006 N 636

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
28 серпня 2006 р.
за N 1013/12887

ІНСТРУКЦІЯ з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

1. Загальні положення

Ця Інструкція розроблена відповідно до статей 254, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) і визначає процедуру складення та обліку

протоколів про вчинення адміністративного правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, оформлення справ про адміністративні правопорушення, передання їх органу, уповноваженому розглядати такі справи, та ведення обліку результатів розгляду справ про адміністративні правопорушення.

2. Складення протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

2.1. При вчиненні громадянами або посадовими особами адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 92 КУпАП, уповноваженими на те посадовими особами органів охорони культурної спадщини та громадськими інспекторами Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (далі - уповноважена особа) відповідно до статей 254-256 КУпАП складається протокол про адміністративне правопорушення (далі - протокол) згідно з додатком 1 до цієї Інструкції.

2.2. Усі реквізити протоколу заповнюються розбірливим почерком українською мовою.

Відповідно до статті 3 Закону Української РСР "Про мови в Українській РСР" у місцях проживання більшості громадян інших національностей можуть використовуватись поряд з українською і їхні національні мови.

У разі, коли громадяни іншої національності, що становлять більшість населення зазначених адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів, не володіють в належному обсязі національною мовою або коли в межах цих адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів компактно проживає кілька національностей, жодна з яких не становить більшості населення даної місцевості, при складенні протоколу може використовуватись українська мова або мова, прийнятна для всього населення.

2.3. Не допускається заповнення протоколу олівцем та внесення додаткових записів після того, як протокол підписаний особою, щодо якої він складений. У разі виявлення помилки допускаються виправлення за умови запису "Виправленому вірити" та підпису уповноваженої особи, яка склала протокол, та особи, що вчинила правопорушення. У відповідних графах, які не заповнюються при складанні протоколу, проставляється прочерк.

2.4. Якщо правопорушення вчинено кількома особами, то протокол про адміністративне правопорушення складається на кожну особу окремо.

2.5. В протоколі має бути вказана повна назва органу охорони культурної спадщини або Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (далі - УТОПІК), уповноважена особа якого склала протокол, її посада, прізвище, ім'я та по батькові.

Зазначається назва населеного пункту, де складений протокол, а також число, місяць і рік його складення.

При викладенні обставин правопорушення вказуються місце, число, місяць, рік, при можливості - час його скоєння, суть правопорушення, які саме протиправні дії чи бездіяльність вчинила особа, нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення, обставини, що пом'якшують чи обтяжують адміністративну відповідальність, якщо вони мають місце.

У розділі відомостей про особу, яка вчинила правопорушення, зазначається:

- прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць і рік народження, а також місце народження;
- місце проживання на час вчинення правопорушення, номер телефону;
- місце роботи, посада та дата призначення на посаду; якщо особа не працює, то про це робиться відмітка;
- серія, номер паспорта, дата видачі й найменування органу внутрішніх справ, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток і т.ін.), дата видачі й найменування підприємства, установи, організації, що його видали.

2.6. Особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права та обов'язки, передбачені статтею 268 КУпАП, про що робиться відмітка у протоколі.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Особа, що притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

Про обізнаність з вищевказаним особа, яка вчинила правопорушення, ставить у протоколі свій підпис, а у разі відмови поставити підпис про це робиться відповідний запис у протоколі.

2.7. Особі, стосовно якої складено протокол, пропонується надати письмове пояснення по суті вчиненого правопорушення, яке вноситься до протоколу і засвідчується її підписом. Пояснення може додаватись до протоколу окремо, про що робиться запис у цьому протоколі.

2.8. У випадку наявності свідків правопорушення до протоколу вносяться прізвища, імена та по батькові, місце проживання свідків.

2.9. Якщо в результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно матеріальну шкоду громадянину, підприємству, установі чи організації, то в протоколі зазначається прізвище, ім'я та по батькові потерпілого, місце його проживання або назва підприємства, установи, організації, їх місцезнаходження і по можливості зазначається розмір заподіяної правопорушенням матеріальної шкоди.

2.10. Протокол підписується уповноваженою особою, яка його склала, та особою, що вчинила правопорушення, а також свідками і потерпілими або представниками підприємства, установи, організації, якщо вони є.

У разі відмови особи, яка вчинила правопорушення, підписати протокол у ньому робиться запис про це, який засвідчується підписом уповноваженої особи, що склала протокол, та підписами свідків, у випадку їх наявності.

Особа, яка вчинила правопорушення, має право додати до протоколу пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви відмови від його підписання.

2.11. До протоколу долучаються матеріали та документи, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення.

Кожний документ повинен мати свої реквізити (назву, дату, місце складення, підписи тощо), містити достовірну інформацію та відповідати вимогам чинного законодавства.

Усі документи і матеріали, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, та протокол формуються у справу. Справа має бути прошита, пронумерована та скріплена печаткою, з описом документів, що в ній зберігаються, з посиланням на номер аркуша (сторінки), завіряється підписом уповноваженої особи, яка склала протокол, і супровідним листом органу охорони культурної спадщини або УТОПШКа направляється адміністративній комісії при виконавчому органі міської, сільської, селищної ради, або виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради. Копія справи зберігається в органі охорони культурної спадщини або в УТОПШКу протягом строку, встановленого законодавством України.

2.12. На вимогу особи, яка вчинила правопорушення, уповноваженою особою їй надається копія протоколу, про що зазначається в оригіналі протоколу.

3. Облік матеріалів про адміністративні правопорушення

3.1. Протокол не пізніше наступного дня після його складення реєструється уповноваженою особою в Журналі обліку матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини (додаток 2).

3.2. Бланк протоколу має серію (додаток 3) і номер. Серія визначається відповідно до місцезнаходження об'єкта згідно з адміністративно-територіальним устроєм України.

3.3. Облік видачі бланків протоколів ведеться в Журналі обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини (додаток 4). Зіпсовані бланки протоколів реєструються у Журналі обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, збираються та щокварталу списуються особою, відповідальною за діловодство, актом довільної форми.

3.4. Сторінки журналів обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини та обліку матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини мають бути прошиті, пронумеровані та скріплені печаткою органу охорони культурної спадщини чи УТОПКА, зберігатися протягом строку, встановленого законодавством України.

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини

М.М.Кучерук

Додаток 1
до пункту 2.1 Інструкції
з оформлення матеріалів
про адміністративні
правопорушення
у сфері охорони культурної
спадщини

(назва органу охорони культурної спадщини або УТОПКА,
уповноважена особа якого склала протокол)

ПРОТОКОЛ **про адміністративне правопорушення** серія _____ N _____

_____ " ____ " _____ 20__ року
(місце складення протоколу)

Я, уповноважена особа _____
(назва органу охорони культурної спадщини або УТОПКА)

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

керуючись статтею 255 Кодексу України про адміністративні
правопорушення, скла __ цей протокол про те, що _____

(місце, дата, (при можливості - час) і суть правопорушення,

нормативний акт, який передбачає відповідальність

за дане правопорушення)

Відомості про особу, стосовно якої складено протокол:
прізвище, ім'я, по батькові _____

дата, місце народження _____

місце проживання, номер телефону _____

місце роботи, посада, дата призначення на посаду

документ, що засвідчує особу (вид, серія, N, ким і коли виданий)

Обставини, що пом'якшують чи обтяжують адміністративну
відповідальність за адміністративне правопорушення:

Гр. _____ роз'яснено зміст статті 63 Конституції України, а також його (її) права та обов'язки, передбачені статтею 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення (має право: ознайомлюватися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право надавати правову допомогу особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову _____ по _____ справі).

Підпис особи, стосовно якої складено протокол _____

Пояснення особи, стосовно якої складено протокол:

Свідки правопорушення:

1. П.І.Б. _____

Місце проживання _____

2. П.І.Б. _____

Місце проживання _____

Потерпілі:

1. _____
(П.І.Б. потерпілого (назва підприємства, установи,
організації))

(місце проживання потерпілого (місцезнаходження підприємства,
установи, організації))

2. _____
(П.І.Б. потерпілого (назва підприємства, установи,
організації))

(місце проживання потерпілого (місцезнаходження підприємства,
установи, організації))

Правопорушенням заподіяна матеріальна шкода _____

(сума в гривнях)

Протокол подається на розгляд до _____

(орган, уповноважений розглядати справу про адміністративне
правопорушення)

До протоколу додаються: _____

Підпис особи, щодо якої складено протокол _____

Підписи свідків, якщо такі були: 1. _____
2. _____

Підписи потерпілих (представників підприємства, установи,
організації), якщо такі були: 1. _____
2. _____

уповноважена особа

(назва органу охорони культурної спадщини або УТОПІКа)

(підпис, прізвище, ініціали)

Голова Державної служби
з питань національної культурної

Додаток 2
до пункту 3.1 Інструкції
з оформлення матеріалів
про адміністративні
правопорушення у сфері
охорони культурної спадщини

ЖУРНАЛ
обліку матеріалів про адміністративні
правопорушення у сфері охорони
культурної спадщини

Розпочато " ____ " _____ 20__ р.

Закінчено " ____ " _____ 20__ р.

N з/п	Серія, номер та дата складання протоколу	Дата, місце вчинення правопо- рушення та його стисла суть	Прізвище, ім'я, по батькові правопо- рушника, його посада, місце роботи та адреса	Номер та дата адміністра- тивної справи	Справу направлено на розгляд	
					дата	орган, який буде розглядати справу
1	2	3	4	5	6	7

Дата розгляду адміністра- тивної справи	Результати розгляду справи		Розмір та дата сплати штрафу	Примітка
	номер, дата винесення рішення та його зміст	відмітка про повернення справи, причина повернення		
8	9	10	11	12

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини

М.М.Кучерук

Додаток 3
до пункту 3.2 Інструкції
з оформлення матеріалів
про адміністративні
правопорушення у сфері
охорони культурної спадщини

Серії протоколів про адміністративні правопорушення:

Найменування регіонів	Серія адміністративних протоколів
Автономна Республіка Крим	АР

Вінницька область	ВН
Волинська область	ВЛ
Дніпропетровська область	ДП
Донецька область	ДН
Житомирська область	ЖТ
Закарпатська область	ЗК
Запорізька область	ЗП
Івано-Франківська область	ІФ
Київська область	КО
Кіровоградська область	КР
Луганська область	ЛГ
Львівська область	ЛВ
Миколаївська область	МК
Одеська область	ОД
Полтавська область	ПЛ
Рівненська область	РВ
Сумська область	СМ
Тернопільська область	ТР
Харківська область	ХА
Херсонська область	ХР
Хмельницька область	ХМ
Черкаська область	ЧК
Чернівецька область	ЧН
Чернігівська область	ЧР
м. Київ	КВ
м. Севастополь	СВ

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини

М.М.Кучерук

Додаток 4
до пункту 3.3 Інструкції
з оформлення матеріалів
про адміністративні
правопорушення у сфері
охорони культурної спадщини

ЖУРНАЛ
обліку видачі бланків протоколів
про адміністративні правопорушення
у сфері охорони культурної спадщини

Розпочато " ____ " _____ 20__ р.

Закінчено " ____ " _____ 20__ р.

№ з/п	Дата видачі бланків протоколів	Серія та номер протоколів, що видаються,	Кількість виданих бланків	Прізвище, ініціали та підпис отримувача	Примітка

		від _____ до _____	протоколів (словами)		
1	2	3	4	5	6

Відмітка про прийняття зіпсованих протоколів (серія, номер)	Прізвище, ініціали, підпис особи, яка здала зіпсовані протоколи	Дата, прізвище, ініціали, підпис особи, яка прийняла зіпсовані протоколи
7	8	9

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини

М.М.Кучерук

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Н А К А З

01.09.2009 N 715/0/16-09

**Про затвердження Стандарту надання
адміністративної послуги з видачі дозволу
на проведення археологічних розвідок, розкопок,
а також досліджень решток життєдіяльності людини,
що містяться під землею поверхнею, під водою на території України**

З метою виконання підпункту 4 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 N 737 "Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг" **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Стандарт надання адміністративної послуги з видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України, що додається.

2. Контроль за виконанням цього наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини (М.М.Кучерук).

Міністр

В.В.Вовкун

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
культури і туризму України
01.09.2009 N 715/0/16-09

СТАНДАРТ

надання адміністративної послуги з видачі
дозволу на проведення археологічних розвідок,
розкопок, а також досліджень решток
життєдіяльності людини, що містяться під землею
поверхнею, під водою на території України

1. Реквізити державного органу, що надає послугу 01015, м. Київ, вул. І.Мазепи, 21 корпус 20, тел./факс (044) 254-42-79, Державна служба з питань національної культурної спадщини.

2. Перелік категорій одержувачів

фізична особа - дослідник (науковий працівник державної установи чи організації, яка провадить діяльність, пов'язану з археологічними дослідженнями, або співробітник установи чи організації, діяльність якої пов'язана з дослідженнями решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою), що є виконавцем археологічних розвідок, розкопок, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України (далі - дослідник, археолог).

3. Перелік документів, необхідних для надання адміністративної послуги

Відповідно до вимог Закону України "Про охорону культурної спадщини" дослідник, який має намір проводити археологічні розвідки, розкопки на території України, звертається до Державної служби з питань національної культурної спадщини із заявою від державної установи чи організації, яка провадить діяльність, пов'язану з

археологічними дослідженнями. Заява на видачу дозволу повинна бути надрукована на бланку організації або установи та підписана її керівником.

У заяві на видачу дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок зазначається: місце проведення археологічних досліджень (область, район, місто, район у місті, селище, село);

вид робіт;

прізвище, ім'я та по батькові дослідника;

тип і вид об'єкта (об'єктів) культурної спадщини, на якому планується проведення розвідок, розкопок, його (їх) хронологічна або культурна належність;

аргументована наукова або охоронна необхідність проведення розкопок;

назва та серійний номер металодетектора чи іншого пошукового обладнання, навігаційно-геодезичних приладів, що будуть використовуватись в процесі досліджень;

місце передачі на зберігання виявлених в процесі досліджень знахідок;

перелік об'єктів, розміщених на території запропонованого місця розкопок, на які поширюється дія Закону України "Про авторське право і суміжні права" (твори архітектури, паркова і ландшафтна архітектура, твори образотворчого мистецтва тощо), перелік власників цих об'єктів та документи, що підтверджують їх згоду на проведення відповідних робіт.

До заяви додається завірена копія кваліфікаційного документу (відкритого листа), що підтверджує фаховий рівень археолога.

Дослідник, який має намір проводити дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, звертається до Держкультурспадщини із заявою від установи чи організації, діяльність якої пов'язана з дослідженнями решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою. Заява на видачу дозволу повинна бути надрукована на бланку організації або установи та підписана її керівником.

У заяві на видачу дозволу на проведення дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою зазначається:

місце (місця) проведення досліджень, пошукових робіт тощо (область, район, місто, район у місті, селище, село, акваторія тощо);

вид робіт;

прізвище, ім'я та по батькові дослідника;

вид об'єкта (об'єктів) дослідження;

назва та серійний номер металодетектора чи іншого пошукового обладнання, навігаційно-геодезичних приладів, що будуть використовуватись в процесі досліджень;

місце передачі на зберігання виявлених в процесі досліджень знахідок.

До заяви додається:

погоджена з відповідними регіональним органом охорони культурної спадщини, Міжвідомчою комісією у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій, органом місцевого самоврядування Програма досліджень.

у разі звернення дослідника за отриманням дозволу вперше, а також у разі внесення змін до статутних документів установи чи організації, діяльність якої пов'язана з дослідженнями решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, від якої подається заява - копія статуту установи чи організації, зацікавленої в отриманні дозволу.

4. Склад і послідовність дій одержувача та адміністративного органу, опис етапів надання послуги

Видача дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України (далі - дозволу) передбачає такі дії:

для одержувача адміністративної послуги:

подання до Держкультурспадщини заяви та документів, визначених пунктом 3 цього стандарту;

отримання дозволу;

можливість оскарження рішення адміністративного органу про відмову в наданні адміністративної послуги до Міністерства культури і туризму або у судовому порядку;

для адміністративного органу:

прийняття заяви та документів, що додаються до неї;

розгляд заяви та документів, що додаються до неї;

прийняття рішення про видачу дозволу або про відмову у видачі дозволу;

видача дозволу або відправлення повідомлення про прийняття рішення про відмову у видачі дозволу.

Видача дублікатів дозволу передбачає такі дії:

для одержувача адміністративної послуги:

подання до Держкультурспадщини заяви про видачу дубліката дозволу, до якої додаються відповідні документи (копія кваліфікаційного документу (відкритого листа);

повернення непридатного для користування дозволу (крім випадків втрати дозволу);

отримання дубліката дозволу;

можливість оскарження рішення адміністративного органу про відмову в наданні адміністративної послуги до Міністерства культури і туризму або у судовому порядку;

для адміністративного органу:

прийняття заяви та документів, що додаються до неї;

розгляд заяви та документів, що додаються до неї;

прийняття рішення про видачу дубліката дозволу та визнання недійсним дозволу, що був втрачений або пошкоджений;

видача дубліката дозволу замість втраченого або пошкодженого.

5. Вимоги до строку надання адміністративної послуги, а також до строків здійснення дій, прийняття рішень під час надання адміністративної послуги

Згідно з Порядком видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 (далі - Порядок), Держкультурспадщини приймає рішення про видачу дозволу або про відмову у його видачі протягом місяця з дня подання заяви про видачу дозволу та документів, що додаються до заяви.

Повідомлення про прийняття рішення про відмову у видачі дозволу надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення. У рішенні про відмову у видачі дозволу зазначаються підстави такої відмови.

У разі коли заявник протягом 30 календарних днів з дня відправлення йому повідомлення про прийняття рішення про видачу дозволу не звернувся до Держкультурспадщини для отримання оформленого дозволу, Держкультурспадщини має право скасувати рішення про видачу дозволу або прийняти рішення про визнання такого дозволу недійсним.

Підставами для видачі дубліката дозволу є:

втрата дозволу;

пошкодження дозволу.

Держкультурспадщини протягом трьох робочих днів з дати надходження заяви про видачу дубліката дозволу та документів, що додаються до неї, зобов'язана видати дублікат дозволу замість втраченого або пошкодженого.

У разі видачі дубліката дозволу замість втраченого або пошкодженого Держкультурспадщини приймає рішення про визнання недійсним дозволу, що був втрачений або пошкоджений.

Строк дії дубліката дозволу не може перевищувати строку дії, який зазначався у втраченому або пошкодженому дозволі.

Держкультурспадщини фіксує дату надходження документів у журналі обліку дозволів.

Журнал обліку дозволів повинен містити відомості про заявника, реквізити кваліфікаційного документа (відкритого листа) - його номер і дату видачі, форму, вид досліджень тощо, номер та дату виданого дозволу або повідомлення про відмову в його видачі, а також відомості про видачу дубліката дозволу.

При видачі дозволу у журналі обліку дозволів зазначаються дата видачі дозволу, прізвище особи, яка отримала дозвіл, що засвідчується її підписом.

6. Вичерпний перелік підстав для відмови в наданні адміністративної послуги:

відсутність кваліфікаційного документа (відкритого листа);

зазначення в заяві пам'яток, інших об'єктів культурної спадщини, на які вже видано дозвіл іншому дослідникові, крім випадків, окремо узгоджених з тимчасовою Кваліфікаційною радою по видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів);

наявність зафіксованих порушень дослідником, який звернувся за отриманням дозволу, правил, встановлених Порядком, перевищення обсягів робіт або невиконання умов, визначених попереднім дозволом;

проведення дослідником робіт на об'єктах культурної спадщини, які не були зазначені у попередньому дозволі;

неповернення дослідником до Держкультурспадщини оригіналу попереднього дозволу та неподання або подання не в повному обсязі короткого звіту про роботи, виконані відповідно до попереднього дозволу;

непередачі (або передавання без офіційної документації) до відповідних профільних державних сховищ предметів і колекцій чи польової документації та звіту про проведення попередніх розвідок, розкопок;

невиконання або неналежне виконання науковими працівниками установ чи організацій, від імені яких подано заяву на видачу дозволу, правил, установлених Порядком;

наявності висновку органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій про недоцільність проведення розвідок, розкопок.

7. Опис результату, який повинен отримати одержувач

Відповідно до Порядку дозвіл видається на бланку за формою, встановленою наказом Міністерства культури і туризму України від 24.05.2005 N 329 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 09.06.2005 za N 647/10927) "Про затвердження тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою".

Дозвіл має обліковий номер і дату видачі.

У дозволі зазначаються:

найменування органу, що видав дозвіл;

прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь фізичної особи - археолога;

найменування території, тип, вид, культурна або хронологічна

належність об'єкта дослідження;

місце розташування об'єкта дослідження;

місце проведення досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою;

характер і мета досліджень;

вид робіт;

використання металодетектора чи будь-якого іншого обладнання для виявлення археологічних об'єктів;

підстави проведення досліджень (програма та назва організації, що затвердила наукову або охоронну документацію, кваліфікаційний документ);

назва установи, якій повинні бути передані на постійне зберігання предмети і колекції, здобуті під час проведення робіт.

8. Інформація про платність або безоплатність надання адміністративної послуги та розмір плати за її надання, якщо плата передбачена

Адміністративна послуга з видачі дозволу надається безоплатно.

9. Вимоги до посадових осіб, які безпосередньо забезпечують надання адміністративної послуги

Особи з вищою профільною освітою, знанням законодавства України, діловодства, вільним володінням українською мовою.

10. Вимоги до місця надання адміністративної послуги з урахуванням його транспортної і пішохідної доступності

Прийом документів і видача дозволу здійснюються в Державній службі з питань національної культурної спадщини, місцезнаходження якої відповідає транспортній і пішохідній доступності.

11. Режим роботи адміністративного органу, порядок прийому одержувачів, у тому числі можливість одержання бланків запитів про надання адміністративної послуги та їх реєстрації тощо.

Прийом документів та видача дозволів здійснюється у вівторок і четвер з 15-00 до 17-00.

12. Черговість надання адміністративної послуги

Послуга надається у міру надходження заяв і відповідних документів у терміни, визначені законодавством.

13. Вимоги до інформаційного забезпечення одержувача при зверненні за одержанням та під час надання адміністративної послуги

На веб-сайті Міністерства культури і туризму розміщуються нормативно-правові акти з питань видачі дозволу.

14. Порядок подачі, реєстрації і розгляду скарг щодо недотримання стандарту

Скарга щодо недотримання стандарту може адресуватися голові Держкультурспадщини або його першому заступникові і розглядається в терміни згідно з чинним законодавством. Скарга подається поштовим переказом до Держкультурспадщини на адресу: 01015, м. Київ, вул. І.Мазепи, 21, корп. 20, або на особистому прийомі голови Держкультурспадщини чи його першого заступника. Реєстрація скарг проводиться згідно із Законом України "Про звернення громадян".

Археолог може оскаржити рішення Держкультурспадщини до Міністерства культури і туризму за адресою: 01061, м. Київ, вул. І.Франка, 19.

Звернення (апеляції) розглядаються Держкультурспадщини чи Міністерством культури і туризму протягом 20 робочих днів з дня їх реєстрації.

За результатами розгляду поданих звернень (апеляцій) приймається рішення, яке оформляється листом відповідно Держкультурспадщини чи Міністерства культури і туризму.

15. Інше

Перелік нормативно-правових актів з питань видачі дозволів:

Закон України "Про охорону культурної спадщини";

Закон України "Про охорону археологічної спадщини";

постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 "Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею, під водою на території України";

постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 N 336 "Про Державну службу з питань національної культурної спадщини";

наказ Міністерства культури і туризму України від 24.05.2005 N 329 "Про затвердження тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09.06.2005 за N 647/10927.

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини

М.М.Кучерук

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ**

Н А К А З

05.11.2007 N 69/299

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
27 листопада 2007 р.
за N 1315/14582

Про затвердження Порядку відтворення
визначних об'єктів архітектурно-містобудівної
спадщини

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2007 року N 543 "Про визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету Міністрів України з питань відтворення видатних пам'яток історії та культури" **Н А К А З У Є М О:**

1. Затвердити Порядок відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, що додається.

2. Державній службі з питань національної культурної спадщини, управлінню реставрації та реконструкції історичної забудови Міністерства регіонального розвитку та будівництва України:

1) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

2) у двотижневий строк після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, підвідомчих установ (організацій) Міністерства культури і туризму України, Міністерства регіонального розвитку та будівництва України.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини М.М.Кучерука і заступника Міністра регіонального розвитку та будівництва України І.А.Соколова.

Міністр культури
і туризму України
Ю.П.Богуцький

Міністр регіонального
розвитку та будівництва
України

В.Г.Яцуба

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
і туризму України,
Міністерства регіонального
розвитку та будівництва
України
05.11.2007 N 69/299

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
27 листопада 2007 р.
за N 1315/14582

ПОРЯДОК
відтворення визначних об'єктів
архітектурно-містобудівної спадщини

1. Загальні положення

1.1. Цим Порядком визначаються особливості проведення науково-дослідних, проектних та інших робіт з відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини.

1.2. Терміни вживаються в цьому Порядку в такому значенні:

1.2.1. Відтворення об'єкта архітектурно-містобудівної спадщини - науково обґрунтований процес відбудови об'єкта на його історичному місці на підставі матеріалів фіксаційної документації.

1.2.2. Історико-містобудівне обґрунтування - науково-дослідна робота, якою визначається можливість будівництва об'єкта на конкретній території в межах історичного ареалу населеного місця, об'ємно-просторові параметри об'єкта з урахуванням його впливу на пам'ятки (об'єкти культурної спадщини), а також на збереження традиційного характеру середовища.

1.2.3. Фіксаційна документація - описи, обміри, проектні та виконавські креслення, гравюри, малюнки, фото, макети, що містять інформацію, достатню для розроблення проектною документацією з відтворення об'єкта архітектурно-містобудівної спадщини.

1.3. Визначним об'єктом архітектурно-містобудівної спадщини (далі - об'єкт) може бути визнано об'єкт, що відповідає принаймні одному з таких критеріїв:

справляв значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва впродовж тривалого історичного періоду;

був етапним твором видатних архітекторів чи інших митців;

був складовою частиною визначного архітектурно-містобудівного комплексу (ансамблю) або важливою містобудівною домінантою історичного населеного місця.

1.4. В основу вирішення питання щодо доцільності відтворення об'єкта покладаються критерії історико-культурної цінності та допустимості і правомірності відтворення об'єкта, основними з яких є:

знищення внаслідок природних та/або антропогенних чинників (воєнних дій, акту вандалізму, стихійного лиха, пожежі або інших чинників руйнівного характеру);

необхідність повернення історичному середовищу його традиційного характеру;

забезпеченість об'єкта фіксаційною документацією.

1.5. Фіксаційна документація в обов'язковому порядку має включати:

креслення плану і фасадів;

натурну фотофіксацію фрагментів чи деталей, а також не менше трьох загальних видів об'єкта з різних точок.

1.6. Відтворення об'єкта за відсутності фіксаційної документації та даних натурних досліджень, на підставі лише наукових реконструкцій, не допускається.

Достатньою фіксаційною документацією не можуть бути натурні фотографії об'єкта без креслення або плану.

1.7. Об'єкт має відтворюватись на його історичному місці, зафіксованому обмірами або збереженими натурними залишками.

Відтворення об'єкта на іншому місці з причин пізнішої забудови його історичної території допускається у виняткових випадках на підставі історико-містобудівного обґрунтування.

1.8. Питання щодо відтворення об'єкта розглядається на підставі фіксаційної документації та історичної довідки на спільному засіданні науково-методичних рад Міністерства культури і туризму України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва України (далі - науково-методичні ради) за поданням органів охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Склад науково-методичних рад і положення про них затверджуються відповідно Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку та будівництва України.

1.9. Рішення про відтворення об'єкта приймається Міністерством культури і туризму спільно з Міністерством регіонального розвитку і будівництва на підставі рекомендацій науково-методичних рад.

2. Завдання на розробку проектної документації з відтворення об'єктів

2.1. Основні заходи з відтворення об'єкта, що включають перелік науково-дослідних, проектно-вишукувальних, геодезичних, інженерно-геологічних, конструктивних, проектних та інших робіт, визначаються архітектурно-планувальним завданням на відтворення об'єкта відповідно до рішення Міністерства культури і туризму України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва України щодо відтворення об'єкта.

2.2. У разі, якщо роботи з відтворення об'єкта передбачається проводити на місці наявних залишків чи руїн будівлі (споруди), які мають статус пам'ятки, основні заходи з відтворення об'єкта, а також заходи із збереження пам'ятки визначаються реставраційним та плановим завданнями.

3. Проектні роботи

3.1. Проектна документація з відтворення об'єктів розробляється та погоджується відповідно до державних будівельних норм, нормативів з розробки і погодження проектної документації для будівництва, з урахуванням державних норм та правил з питань охорони культурної спадщини.

3.2. Розроблення проектної документації здійснюється науково-дослідними і проектними організаціями, проектними колективами та окремими фахівцями, що мають відповідну ліцензію, на підставі:

рішення відповідного органу місцевого самоврядування про відведення земельної ділянки для відтворення об'єкта;

архітектурно-планувального завдання на розроблення проектної документації з відтворення об'єкта.

3.3. Розроблення проектної документації з відтворення об'єктів здійснюється у дві стадії: ескізний проект відтворення об'єкта та його пристосування для сучасних потреб;

робоча документація на відтворення та пристосування об'єкта.

Оптимальний варіант ескізного проекту визначається спільним рішенням науково-методичних рад з урахуванням висновків експертиз та рецензій.

У разі необхідності вводиться стадія передпроектних досліджень та розроблення історико-містобудівного обґрунтування.

3.4. Історичні довідки по об'єктах та земельних ділянках, на яких вони розташовуються, розробляються спеціалізованими організаціями, що мають відповідну ліцензію, на підставі історико-архівних та бібліографічних досліджень.

3.5. Інженерно-технічні рішення в частині конструкційної системи відтворюваного об'єкта, як правило, опрацьовуються на основі розгляду декількох варіантів із здійсненням аналітичного співставлення обґрунтувань і розрахунків з метою обрання оптимального варіанта.

4. Виконання робіт та введення об'єкта в експлуатацію

4.1. Надання дозволу на виконання будівельних робіт з відтворення об'єкта здійснюється інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю в порядку, визначеному чинним законодавством.

4.2. У разі необхідності проведення земляних робіт у зв'язку з відтворенням об'єктів дозволу на проведення зазначених робіт на охоронюваних археологічних територіях, у зонах охорони пам'яток культурної спадщини, в історичних ареалах населених місць надаються Міністерством культури і туризму України в установленому чинним законодавством порядку.

4.3. Після прийняття відтвореного об'єкта в експлуатацію, у разі необхідності, органами охорони культурної спадщини вносяться зміни до відповідної облікової документації на пам'ятки та об'єкти культурної спадщини.

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини

М.М.Кучерук

Начальник Управління
реставрації та реконструкції
історичної забудови
Мінрегіонбуду України
Т.П.Майстерчук

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

Н А К А З

30.11.2004 N 231/806

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 грудня 2004 р.
за N 1588/10187

Про затвердження Порядку спорудження (створення)
пам'ятників і монументів

На виконання пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2004 року N 1181 "Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів"
Н А К А З У Є М О:

1. Затвердити Порядок спорудження (створення) пам'ятників і монументів, що додається.
2. Цей Порядок довести до відома і керівництва в роботі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, місцевих органів культури, містобудування та архітектури, підвідомчих науково-дослідних і проектних організацій.
3. Управлінню містобудівної політики Держбуду України (Економов А.О.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в порядку, встановленому чинним законодавством.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Голови Держбуду України Казмірука Ю.Й. та заступника Міністра культури і мистецтв України Музиченка О.М.

Голова Державного комітету
України з будівництва
та архітектури

В.І.Череп

Міністр культури
і мистецтв України
Ю.П.Богущий

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держбуду України
та Мінкультури України
30.11.2004 N 231/806

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
15 грудня 2004 р.
за N 1588/10187

ПОРЯДОК **спорудження (створення) пам'ятників і монументів**

Цей Порядок встановлює вимоги щодо підготовки та внесення пропозицій стосовно спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного і місцевого значення, їх проектування, виготовлення та встановлення.

Порядок є обов'язковим для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями при вирішенні питань організації, фінансування, проектування, виготовлення та встановлення пам'ятників (монументів).

1. Підготовка та внесення пропозицій щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення

1.1. Рішення про спорудження (створення) пам'ятників та монументів державного значення приймаються розпорядчими актами Кабінету Міністрів України.

1.2. Пропозиції щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення (далі - пропозиції) подаються Кабінету Міністрів України Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями не пізніше ніж за півтора роки до запланованої дати їх встановлення.

Пропозиції подаються разом з проектом відповідного рішення Кабінету Міністрів України, підготовленого відповідно до вимог Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2000 N 915.

1.3. У пропозиціях обґрунтовується доцільність увічнення тих чи інших знаменних подій в історії України та світу, видатних осіб, враховуючи їх суспільно-політичне, культурне або історичне значення.

1.4. Клопотання про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення порушуються перед органами виконавчої влади підприємствами, установами, організаціями та об'єднаннями громадян.

1.5. До клопотань щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення додаються такі документи:

обґрунтування спорудження у даному регіоні, населеному пункті;

історична довідка Національної академії наук України щодо світового або національного значення події або особи, запропонованих до увічнення, за зверненнями відповідних підприємств, установ, організацій та об'єднань громадян;

погодження з органом місцевого самоврядування питання спорудження (створення) пам'ятника (монумента), місця його встановлення з урахуванням генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, планування та забудови, що історично склались;

фінансово-економічне обґрунтування вартості спорудження (створення) пам'ятника (монумента);

зазначення джерел фінансування.

2. Підготовка та внесення пропозицій щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення

2.1. Рішення про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення приймаються місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування.

2.2. Клопотання про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення порушуються перед місцевими органами виконавчої влади підприємствами, установами, організаціями та об'єднаннями громадян.

2.3. До клопотання щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення додаються такі документи:

обґрунтування доцільності спорудження (створення) пам'ятника (монумента) у даному регіоні, населеному пункті з відповідними висновками Міністерства культури Автономної Республіки Крим, управлінь культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

погодження з органом місцевого самоврядування місця встановлення з урахуванням генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, планування та забудови, що історично склались;

фінансово-економічне обґрунтування вартості спорудження (створення);

зазначення відповідних джерел фінансування.

3. Організація проектування, виготовлення та встановлення пам'ятників і монументів державного та місцевого значення

3.1. Після прийняття рішення Кабінетом Міністрів України про спорудження (створення) пам'ятника (монумента) державного значення Міністерство культури і мистецтв України проводить конкурс на кращу проектну пропозицію пам'ятника (монумента) у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.99 N 2137 "Про затвердження Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів", та забезпечує створення ескізного проекту за рахунок коштів, що передбачаються Мінкультури України у Державному бюджеті України на відповідний рік за бюджетною програмою.

3.2. Ескізні проекти пам'ятників (монументів) державного значення разом з протоколом попереднього розгляду на засіданнях містобудівної ради при Міністерстві архітектури і будівельної політики Автономної Республіки Крим, управліннях містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій подаються на розгляд художньо-експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і мистецтв України, а у разі наявності у складі пам'ятників (монументів) архітектурних об'єктів - на розгляд архітектурно-містобудівної ради Держбуду України.

3.3. Ескізні проекти пам'ятників (монументів) державного значення, рекомендовані художньо-експертною радою з монументальної скульптури Міністерства культури і мистецтв України, затверджуються наказом Мінкультури України і разом з протоколом художньо-експертної ради передаються замовнику.

3.4. Після прийняття місцевими органами виконавчої влади рішення про спорудження (створення) пам'ятників і монументів місцевого значення Міністерство культури Автономної Республіки Крим, управління культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій проводять конкурс на кращу проектну пропозицію щодо пам'ятника (монумента) у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.99 N 2137 "Про затвердження Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів", та забезпечують створення ескізного проекту за рахунок коштів місцевих бюджетів.

3.5. Проекти пам'ятників (монументів) місцевого значення погоджуються на спільних засіданнях архітектурно-містобудівних рад при управліннях містобудування та архітектури (для міст обласного значення), Міністерстві архітектури та будівельної політики Автономної Республіки Крим, управліннях містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та художніх рад при Міністерстві культури Автономної Республіки Крим, управліннях культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій із залученням до розгляду обласних організацій Національної спілки художників України та Національної спілки архітекторів України (за згодою).

3.6. Склад ескізного проекту пам'ятника (монумента):

генплан М 1:500 (1:200; 1:100);

план споруди М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);

фасади М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);

розрізи М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);

планувальний макет М 1:500 (1:200; 1:100; 1:50);

макет пам'ятника М 1:10 (1:20; 1:5);

метрова модель скульптури у гіпсі;

перспектива (масштаб довільний);

пояснювальна записка з визначенням орієнтовної вартості пам'ятника (монумента).

3.7. Відповідно до обраного на конкурсній основі та рекомендованого містобудівною та художньо-експертною радою ескізного проекту пам'ятника (монумента) замовник доручає виконання окремих видів проектних і будівельних робіт особам, які мають відповідну ліцензію (кваліфікаційний сертифікат).

3.8. Архітектурно-планувальне завдання на спорудження пам'ятника (монумента) та перелік необхідних технічних умов визначається з урахуванням специфіки спорудження та експлуатації пам'ятника (монумента).

3.9. Розроблення проектної документації на спорудження пам'ятників (монументів) та визначення вартості проектних і будівельно-монтажних робіт проводиться згідно з державними будівельними нормами.

3.10. З урахуванням протокольних рішень засідань відповідних містобудівних та художньо-експертних рад генеральний проектувальник за участю замовника забезпечує погодження проектної документації, проведення комплексної державної експертизи і затвердження її в установленому порядку.

3.11. Проектна документація на спорудження (створення) пам'ятника (монумента) розробляється у дві стадії:

1) проект;

2) робоча документація.

3.12. Рішення про затвердження проектної документації на спорудження (створення) пам'ятників (монументів) за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів приймаються відповідно до Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2002 N 483.

3.13. Дозвіл на виконання будівельних робіт надається відповідно до законодавства та Положення про порядок надання дозволу на виконання будівельних робіт, затвердженого наказом Держбуду України від 05.12.2000 N 273, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.12.2000 за N 945/5166.

3.14. Авторський та технічний нагляд за спорудженням (створенням) пам'ятників (монументів) здійснюється відповідно до законодавства.

3.15. Прийняття споруджених пам'ятників (монументів) в експлуатацію здійснюється згідно з вимогами законодавства та державних будівельних норм.

Начальник Управління
містобудівної політики
Держбуду України

А.О.Економов

Начальник Управління з питань
мистецтв Мінікультури України
А.В.Галиновський

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

12.03.2012 № 106

Про затвердження ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту"

З метою удосконалення нормативної бази у будівельному комплексі України та відповідно до рішення науково-технічної ради Мінрегіону від 29 грудня 2011 року № 106 **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити з наданням чинності з 1 жовтня 2012 року державні будівельні норми ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту", розроблені ДП "НДПмістобудування".

2. Визнати таким, що втратив чинність з 1 жовтня 2012 року, ДБН Б.2.2-3-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць України".

3. ДП "Укрархбудінформ" (Владіміров Є.С.):

3.1. Забезпечити видання та розповсюдження ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту".

3.2. Надати у місячний строк Департаменту технічного регулювання та науково-технічного розвитку (Барзилович Д.В.) для реєстрації екземпляр підготовленого до видання ДБН Б.2.2-3:2012.

3.3. Надати електронну версію ДБН Б.2.2-3:2012 для розміщення на офіційному веб-сайті Міністерства відповідно до Закону України "Про будівельні норми".

3.4. Надати обов'язкові безоплатні примірники типографського видання зазначених державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 № 608 "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів".

4. Супровід ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту" доручити ДП "НДПмістобудування" як базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом діяльності.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Д.В. Ісаєнка.

Міністр

А.М. Близнюк

**МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ**

Н А К А З

11.06.2008 N 249

Про затвердження державних будівельних норм

З метою удосконалення нормативної бази України щодо збереження пам'яток архітектури і містобудування та на підставі рішення спільного засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України і президії Науково-методичної ради з питань реставрації та реконструкції історичної забудови Мінрегіонбуду України, Експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і туризму України (протокол від 13.03.2008 N 2) **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити з наданням чинності з 1 січня 2009 року ДБН Б.2.2-2-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування".

2. Державному підприємству "Укрархбудінформ" (Чеснок В.М.):

2.1. забезпечити видання та розповсюдження ДБН Б.2.2-2-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування" відповідно до замовлень за умови використання коштів, отриманих від їх реалізації, на виконання робіт зі стандартизації, розвиток науково-технічної бази (стаття 19 Закону України "Про стандартизацію");

2.2. надати обов'язкові безоплатні типографського видання примірники державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів" від 10 травня 2002 року N 608;

2.3. надати безоплатно 10 примірників типографського видання ДБН Б.2.2-2-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування" Мінрегіонбуду для забезпечення подальшого супроводження документа.

3. Супровід ДБН Б.2.2-2-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування" доручити Державному підприємству "Науково-дослідний і проектний інститут містобудування "НДПМістобудування" (Онищенко В.М.), базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра В.А.Негоду.

Міністр

В.С.Куйбіда

**МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ**

Н А К А З

23.06.2008 N 262

**Про затвердження державних
будівельних норм**

З метою удосконалення нормативної бази України щодо реставрації і консервації об'єктів нерухомої культурної спадщини та на підставі рішення спільного засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України і президії Науково-методичної ради з питань реставрації та реконструкції історичної забудови Мінрегіонбуду України, Експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і туризму України (протокол від 13.03.2008 N 2) **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити з наданням чинності з 1 січня 2009 року ДБН А.2.2-6-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини".

2. З набранням чинності ДБН А.2.2-6-2008 вважати такими, що втратили чинність на території України з 1 січня 2009 року, РНіП 102-84 "Тимчасова інструкція про склад, порядок розробки, погодження і затвердження науково-проектної документації на реставрацію пам'яток історії і культури".

3. Управлінню реконструкції забудови, реставрації та збереження історичної спадщини (Майстерчук Т.П.) у встановленому порядку забезпечити внесення відповідних змін до ДБН В.3.2.-1-2004 "Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини".

4. Державному підприємству "Укрархбудінформ" (Чеснок В.М.):

4.1. забезпечити видання та розповсюдження ДБН А.2.2-6-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини" відповідно до замовлень за умови використання коштів, отриманих від їх реалізації, на виконання робіт зі стандартизації, розвиток науково-технічної бази (стаття 19 Закону України "Про стандартизацію");

4.2. надати обов'язкові безоплатні типографського видання примірники державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів" від 10 травня 2002 року N 608;

4.3. надати безоплатно 10 примірників типографського видання ДБН А.2.2-6-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини" Мінрегіонбуду для забезпечення подальшого супроводження документа.

5. Супровід ДБН А.2.2-6-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини" доручити Українському державному науково-дослідному та проектному інституту "УкрНДІпроектреставрація" (Антонюк А.Є.), базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра В.А.Негоду.

Міністр

В.С.Куйбіда

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ГРОМАД, ТЕРИТОРІЙ
ТА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

10.08.2023

м.Київ

№ 702

Про затвердження ДБН В.2.2-5:2023
«Захисні споруди цивільного захисту»

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 6 Закону України «Про будівельні норми», Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», постанов Кабінету Міністрів України від 23 червня 2010 року 483 «Про затвердження Положення про центральний фонд будівельних норм та Типового положення про фонд галузевих будівельних норм», від 14 липня 2010 року 589 «Про затвердження Положення про базову організацію у будівництві», пункту 26 Порядку розроблення, погодження, затвердження, реєстрації, внесення змін до будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2010 року 543, рішення Науково-технічної ради Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України (протокол від 03 серпня 2023 року № 4)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту» (далі – ДБН В.2.2-5:2023).
2. Установити, що ДБН В.2.2-5:2023 набирають чинності з 01 листопада 2023 року.
3. Установити, що з дня набрання чинності ДБН В.2.2-5:2023 визнаються такими, що втратили чинність, ДБН В.2.2-5-97 «Будинки і споруди. Захисні споруди цивільного захисту», затверджені наказом Держкоммістобудування України від 08 липня 1997 року № 106 (зі змінами) і введені в дію з 01 січня 1998 року.
4. ДП «УКРАРХБУДІНФОРМ» (Загородня О.) (за згодою) підготувати спільно з Інститутом державного управління та наукових досліджень цивільного захисту (за згодою) текст контрольного примірника ДБН В.2.2-5:2023 без зміни змісту їх положень та надати Департаменту технічного регулювання у будівництві (Воскобійник О.).
5. Департаменту технічного регулювання у будівництві (Воскобійник О.):
 - 1) забезпечити реєстрацію та оприлюднення ДБН В.2.2-5:2023 на порталі Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва відповідно до вимог пункту 184 Порядку ведення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 681 «Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва»;
 - 2) передати до ДП «УКРАРХБУДІНФОРМ» (Загородня О.) сформовану справу ДБН В.2.2-5:2023.
6. Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (Волянський П.) (за згодою), Київському національному університету будівництва і архітектури (Куліков П.) (за згодою), приватному підприємству «Полтава-проект» (Скляренко С.) (за згодою) надавати роз'яснення, консультації, інформаційну підтримку ДБН В.2.2-5:2023.
7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Наталію КОЗЛОВСЬКУ.

Віце-прем'єр-міністр
з відновлення України – Міністр

Олександр КУБРАКОВ

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-
КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

12.03.2012 № 106

Про затвердження ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту"

З метою удосконалення нормативної бази у будівельному комплексі України та відповідно до рішення науково-технічної ради Мінрегіону від 29 грудня 2011 року № 106 НАКАЗУЮ:

1. Затвердити з наданням чинності з 1 жовтня 2012 року державні будівельні норми ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту", розроблені ДП "НДПМістобудування".

2. Визнати таким, що втратив чинність з 1 жовтня 2012 року, ДБН Б.2.2-3-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць України".

3. ДП "Укрархбудінформ" (Владіміров Є.С.):

3.1. Забезпечити видання та розповсюдження ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту".

3.2. Надати у місячний строк Департаменту технічного регулювання та науково-технічного розвитку (Барзилович Д.В.) для реєстрації екземпляр підготовленого до видання ДБН Б.2.2-3:2012.

3.3. Надати електронну версію ДБН Б.2.2-3:2012 для розміщення на офіційному веб-сайті Міністерства відповідно до Закону України "Про будівельні норми".

3.4. Надати обов'язкові безоплатні примірники типографського видання зазначених державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 № 608 "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів".

4. Супровід ДБН Б.2.2-3:2012 "Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту" доручити ДП "НДПМістобудування" як базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом діяльності.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Д.В. Ісаєнка.

Міністр

А.М. Близнюк

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

24.06.2016 № 178

Про прийняття національного стандарту України ДСТУ Б Б.2.2-10:2016 "Склад та зміст науково-проектної документації щодо визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування"

Відповідно до законів України "Про стандартизацію", "Про регулювання містобудівної діяльності", з метою удосконалення нормативної бази у сфері містобудування, будівництва та промисловості будівельних матеріалів України та враховуючи рішення науково-технічної ради Мінрегіону від 26 травня 2016 року № 49, НАКАЗУЮ:

1. Прийняти національний стандарт ДСТУ Б Б.2.2-10:2016 "Склад та зміст науково-проектної документації щодо визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування" (далі - національний стандарт), розроблений Державним підприємством "Науково-дослідний і проектний інститут містобудування", з набранням чинності з 01 квітня 2017 року.

2. Визнати ДБН Б.2.2-2-2008 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування" такими, що втратили чинність з 01 квітня 2017 року.

3. Департаменту містобудування, архітектури та планування територій (Білоус С.Я.) та Департаменту з питань проектування об'єктів будівництва, технічного регулювання та науково-технічного розвитку (Рябова О.О.):

3.1. Розмістити на офіційному веб-сайті Мінрегіону відповідно до статті 21 Закону України "Про стандартизацію" інформацію про прийняття національного стандарту та у разі настання умови, передбаченої частиною третьою статті 23 вказаного Закону, текст цього стандарту.

3.2. Національний стандарт, прийнятий цим наказом, разом із справою, сформованою згідно з ДСТУ 1.2:2015, передати до ДП "Укрархбудінформ" відповідно до Положення про фонд нормативних документів у сферах містобудування, будівництва та промисловості будівельних матеріалів, затвердженого наказом Держбуду від 25 лютого 2005 року № 41 та зареєстрованого в Мін'юсті 16 березня 2005 року за № 305/10585.

4. ДП "Укрархбудінформ" (Владіміров Є.С.):

4.1. Опублікувати в офіційному друкованому виданні Міністерства "Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України" інформацію про прийняття національного стандарту у строки, визначені статтею 21 Закону України "Про стандартизацію".

4.2. Видати національний стандарт не пізніше ніж за 60 днів до дня набрання ним чинності.

4.3. Відповідно до статті 26 Закону України "Про стандартизацію" забезпечити видання, відтворення з метою розповсюдження та розповсюдження національного стандарту як офіційного видання за умови використання коштів, одержаних від реалізації національного стандарту, на виконання робіт із національної стандартизації та розвиток науково-технічної бази.

4.4. Надати обов'язкові безоплатні примірники офіційного видання національного стандарту одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2002 року № 608 "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів" і наказом Держспоживстандарту та Держбуду від 24 лютого 2003 року № 27/12 "Про затвердження Порядку видання та розповсюдження нормативних документів у галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів", зареєстрованим у Мін'юсті 06 березня 2003 року за № 185/7506.

5. Супровід національного стандарту доручити ТК 314 "Планування територій та населених пунктів" (ПК 3 "Планування історико-архітектурних та курортно-рекреаційних територій") як

технічному комітету стандартизації за визначеною сферою діяльності відповідно до наказу Мінрегіону від 21 лютого 2012 року № 73 "Про створення технічного комітету стандартизації "Планування територій та населених пунктів".

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра відповідно до розподілу обов'язків та повноважень.

Перший заступник Міністра

В.А. Негода

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 30.11.2018 року № 327

Про затвердження ДБН В.2.2-40:2018 "Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення"

Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 6 Закону України "Про будівельні норми", пункту 7 Положення про центральний фонд будівельних норм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2010 року № 483, пункту 20 Порядку розроблення, погодження, затвердження, внесення змін до будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2010 року № 543, з урахуванням рішення Науково-технічної ради Мінрегіону від 28 листопада 2018 року № 37, наказую:

1. Затвердити ДБН В.2.2-40:2018 "Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення".

2. Міністерства "Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України".

3. Установити, що з набранням чинності ДБН В.2.2-40:2018 визнаються такими, що втратили чинність, ДБН В.2.2-17:2006 "Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення", затверджені наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 02 листопада 2006 року № 362.

4. Департаменту з питань проектування об'єктів будівництва, технічного регулювання та науково-технічного розвитку (Рябова О.О.) передати до ДП "УКРАРХБУДІНФОРМ" (Загородня О.В.), як утримувача Центрального фонду будівельних норм, ДБН В.2.2-40:2018 разом із сформованою справою.

5. ДП "УКРАРХБУДІНФОРМ" (Загородня О.В.):

провести підготовку тексту ДБН В.2.2-40:2018 до оприлюднення без зміни змісту їх положень;

надати у місячний строк Департаменту з питань проектування об'єктів будівництва, технічного регулювання та науково-технічного розвитку підготовлені до реєстрації ДБН В.2.2-40:2018;

забезпечити оприлюднення ДБН В.2.2-40:2018 в офіційному друкованому виданні Міністерства;

здійснювати поширення копій друкованих текстів державних будівельних норм відповідно до замовлень, за умови використання коштів, отриманих від провадження діяльності з розповсюдження будівельних норм, на фінансування Центрального фонду будівельних норм.

6. Супровід ДБН В.2.2-40:2018 доручити ПАТ "Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву" (ПАТ "КиївЗНДІП") як базовій організації з науково-технічної діяльності.

7. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Віце-прем'єр-міністр-України -
Міністр регіонального розвитку, будівництва та
житлово-комунального господарства України

Г. Зубко

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-
КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

26.04.2019 № 104

Про затвердження ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»

Відповідно до законів України «Про будівельні норми», «Про регулювання містобудівної діяльності», постанов Кабінету Міністрів України від 23 червня 2010 року № 483 «Про затвердження Положення про центральний фонд будівельних норм та Типового положення про фонд галузевих будівельних норм» і від 30 червня 2010 року № 543 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження, затвердження, внесення змін до будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність»,

враховуючи рішення Науково-технічної ради Мінрегіону від 08 квітня 2019 року № 6

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

2. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» (далі - ДБН Б.2.2-12:2019) набирають чинності з першого числа місяця, що настає через 90 днів з дня їх опублікування в офіційному друкованому виданні Міністерства «Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України».

3. Визнати такими, що втратили чинність, ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій», затверджені наказом Мінрегіону від 23 квітня 2018 року № 100, з дня набрання чинності ДБН Б.2.2-12:2019.

4. Департаменту з питань проектування об'єктів будівництва, технічного регулювання та науково-технічного розвитку (Рябова О.О.) передати до ДП «УКРАРХБУДІНФОРМ» (Загородня О.В.), як утримувача центрального фонду будівельних норм, ДБН Б.2.2-12:2019 разом із сформованою справою згідно з пунктом 7 Положення про центральний фонд будівельних норм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2010 року № 483.

5. ДП «УКРАРХБУДІНФОРМ» (Загородня О.В.):

провести підготовку тексту ДБН Б.2.2-12:2019 до оприлюднення без зміни змісту його положень;

надати у місячний строк Департаменту з питань проектування об'єктів будівництва, технічного регулювання та науково-технічного розвитку підготовлений до реєстрації ДБН Б.2.2-12:2019;

забезпечити оприлюднення ДБН Б.2.2-12:2019 в офіційному друкованому виданні Міністерства;

здійснювати поширення копій друкованих текстів ДБН Б.2.2-12:2019 відповідно до замовлень, за умови використання коштів, отриманих від провадження діяльності з розповсюдження будівельних норм, на фінансування центрального фонду будівельних норм;

забезпечити виконання постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2002 року № 608 «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів».

6. Супровід ДБН Б.2.2-12:2019 доручити Державному підприємству «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя (ДП «ДІПРОМІСТО») як базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом діяльності відповідно до наказу Мінрегіону від 03 травня 2012 року № 190 «Про надання статусу базової організації з науково-технічної діяльності у будівництві».

7. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Заступник Міністра

Л. Парцхаладзе

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Н А К А З

20.08.2007 N 48

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
5 вересня 2007 р. за N 1031/14298

Про затвердження форми звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна)
"Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини" та Інструкції щодо її заповнення

Відповідно до статей 1 та 16 Закону України "Про державну статистику" (2614-12) і статей 19 та 19-1 "Про інформацію" (2657-12) та з метою приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства України Н А К А З У Ю:

1. Затвердити форму звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) "Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини" (далі - форма 1-ПКС) та Інструкцію щодо її заповнення, що додаються.
2. Поширити форму 1-ПКС та Інструкцію щодо її заповнення на органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.
3. Увести форму 1-ПКС в дію, починаючи зі звіту за 2007 рік.
4. Установити такий порядок подання звітності за формою 1-ПКС: 4.1. органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування, районних державних адміністрацій подають звіт органам охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; 4.2. органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій подають зведений звіт по регіонах Міністерству культури і туризму України та Головному управлінню статистики Автономної Республіки Крим, обласним, Київському та Севастопольському міським управлінням статистики; 4.3. Міністерство культури і туризму України подає зведений звіт по Україні та регіонах Державному комітету статистики України.
5. Управлінню фінансування, обліку та звітності (Жук В.В.) спільно з управлінням нормативно-правової та кадрової роботи (Петасюк Л.В.) подати цей наказ на державну реєстрацію відповідно до Указу Президента України від 03.10.92 N 493 (493/92) "Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади".
6. Державній службі з питань національної культурної спадщини (Кучерук М.М.) довести наказ від 20.08.2007 N 48 "Про затвердження форми звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) "Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини" та Інструкції щодо її заповнення" до відома органів охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.
7. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Богомолу А.Г.

Перший заступник Міністра

В.М.Андріанов

ПОГОДЖЕНО:

В.о. Голови Державного комітету статистики України

В.О.Піщейко

(ЗВІТ про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини (ПКС), а також Інструкція щодо заповнення розміщується на офіційному ресурсі Верховної Ради України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-07#Text>)

ЗБІРНИК
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ
СФЕРИ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ

Науково-довідкове видання

Український державний інститут культурної спадщини

2025